EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

ДОКЛАД ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

на Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.

ROMANIA - BULGARIA
Interreg
EUROPEAN UNION

Програма Интеррег VI-A
Румъния - България2021-2027 г.

EPC CONSULTANŢĂ DE MEDIU
PARTNERSHIP WITH NATURE

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

ДОКЛАД ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

На Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027

Авторски колектив :

д-р еколог Мариус НИСТОРЕСКУ (МН)
инж. Валентина КОМАН (ВК)
маг. ек. Станимира ИВАНОВА (СИ)
маг. ек. Елена ГЕОРГИЕВА (ЕГ)
инж. Александра ДОБА (АД)
Географ Теодор ЛУПЕЙ (ТЛ)
Доц. д-р Петър ПЕТРОВ (ПП)
маг. ек. Райна ГЕОРГИЕВА (РГ)

Описание на документа и ревизии

ревизия No	Детайли	Дата	Автор	Потвърдено		Одобрен
				Текст	Изчисления	
00*	Вътрешна чернова	октомври 2020 г	ЮЧ	АД	АД	-
01*	Представен доклад	октомври 2020 г	ЮЧ	АД	АД	МН
02*	Представен доклад	септември 2021 г	ВК	АД	АД	МН
03	Представен доклад	януари 2022 г	ДТ	АД	АД	МН
04	Представен доклад	февруари 2022 г.	ДТ	АД	АД	МН
05	Представен доклад	Май 2022 г.	ДТ	АД	АД	МН
Референтен документ:		Environmental Report_RO_BG_2021_2027_rev05				

***** Версии 00 – 02 бяха създадени преди срещите на Работната група

Списък за разпространение

Рев	Получател	Копие №	Форма	Поверителност
05	Марчела Глодяну – министър на регионалното развитие и публичната администрация	1	Електронна	На разположение на клиента
	Сивита	1	Електронна	
	S.C. EPC Екологично консултиране ЕООД	1	Електронна	

Потвърдено от:

инж. Александра ДОБА (АД)
Технически ръководител

Одобрено от:

доктор. екол. Мариус НИСТОРЕСКУ (МН)
Управител

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ВОДИТЕ И ГОРИТЕ

СЕРТИФИКАТ ЗА РЕГИСТРАЦИЯ
номер 747 от 18.06.2021

В съответствие с разпоредбите на Държавната извънредна наредба № 195/2005 относно опазване на околната среда, утвърдена с измененията и допълненията на Закон 265/2006, с последвалите изменения и допълнения, на Заповедта на министъра на околната среда, водите и горите № 1134/2020 за утвърждаване на условията за изготвяне на екологични проучвания, критерии за атестиране на физически и юридически лица и техния състав и на Правилника за организацията и функционирането на Атестационната комисия, след анализа на представените документи от:

S.C.EPC Екологично консултиране ЕООД

със седалище в: Букурещ, ул.Н.Титулеску № 16, бл.22, ет.7, ап.25, сектор 1, Данъчен код: RO 13280921, вписана в Търговския регистър под номер J 40/7554/2000 юридическото лице е включено в Списъка на експертите, които изготвят екологични проучвания на позиция 747 за:

RM x
RIM x
BM x
RA x/RSR x
RS
EA x

Издаден на дата 18.06.2021
Валиден от 24.06.2021
Валиден до 24.06.2022

ДЪРЖАВЕН СЕКРЕТАР
Роберт-Еужен ЗЕП
подпис

#

1. ВЪВЕДЕНИЕ 11

2. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА И НЕЙНИТЕ ЦЕЛИ, вкл. И РЕЗУЛТАТИ ОТ АНАЛИЗА ОТНОСНО ВРЪЗКАТА Й С ДРУГИ ПРОЕКТнИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ОТНОСЯЩИ СЕ към ПРОГРАМАТА 14

2.1. СЪЩНОСТ НА ПРОГРАМАТА 14

2.2. СТРУКТУРА НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г. 15

2.3. КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ОБЛАСТТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г. 15

2.4. КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г. 16

2.5. ВРЪЗКА С ДРУГИ СЪОТНОСИМИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ 18

3. СЪОТНОСИМИ АСПЕКТИ НА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕВЕНТУАЛНОТО ИМ РАЗВИТИЕ БЕЗ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА 20

3.1. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 20

3.1.1. ОСНОВНИ АСПЕКТИ 20

3.1.2. БИОРАЗНООБРАЗИЕ 20

3.1.3. НАСЕЛЕНИЕ И ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО 40

3.1.4. ПОЧВИ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ 60

3.1.5. ВОДИ 71

3.1.6. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ 97

3.1.7. ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА 111

3.1.8. МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ 122

3.1.9. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА 135

3.1.10. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО 148

3.1.11. ЛАНДШАФТ 152

3.1.12. ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ 156

3.1.13. УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ 159

3.1.14. ОТПАДЪЦИ И КРЪГОВА ИКОНОМИКА 167

3.1.15. ОСВЕДОМЕНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО 170

3.2. ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА БЕЗ ПРИАГАНЕ НА ПРОГРАМАТА . 180

4. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА 196

5. ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА.....197

6. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, СВЪРЗАНИ С ПРОГРАМАТА, ОПРЕДЕЛЕНИ НА НАЦИОНАЛНО, ОБЩНОСТНО ИЛИ МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ.....201

7. ВЕРОЯТНИ значителни въздействия ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ215

7.1. МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ..... 215

7.2. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ, СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА..... 215

7.2.1. АНАЛИЗ ОТНОСНО ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА 215

7.2.2. ОЦЕНКАТА НА СЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА И СЪОТВЕТНИТЕ ЕКОЛОГИЧНИ ЦЕЛИ (ЦЕЛИ ПО ДИРЕКТИВАТА ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА) 216

7.2.3. ОЦЕНКА НА СЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА 218

7.2.4. ОЦЕНКА НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ В ПРОГРАМАТА ПРОЕКТИ/ ВИДОВЕ ИНТЕРВЕНЦИИ 219

8. ПОТЕНЦИАЛНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЗДРАВЕТО В ТРАНСГРАНИЧЕН КОНТЕКСТ 238

8.1. ОБЩИ АСПЕКТИ 238

8.2. КУМУЛАТИВНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ 238

9. МЕРКИ, ПРЕДЛОЖЕНИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА ВСЯКАКВИ ВЪЗМОЖНИ НЕЖЕЛАНИ въздействия ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА и човешкото здраве ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА.....239

10. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА АЛТЕРНАТА НА ПРОГРАМАТА.....246

11. МЕРКИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ЗНАЧИТЕЛНИТЕ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА 250

12. ТРУДНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪРШВАНЕТО НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА 253

13. НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ 254

14. Източници на информация.....255

15. АНЕКСИ 258

15.1. Връзка с други съотносими планове, програми и стратегии..... 258

15.2. Водни тела в териториалния обхват на програмата 309

15.3. Местоположение на СЕВЕЗО ПРЕДПРИЯТИЯ в ТЕРИТОРИЯТА НА програмата 340

15.4. Защитени природни територии 344

15.5. Списък, декларации за независимост на експертите, участвали в разработването на ЕО, съгласно чл. 16 от българската Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (НУРИЕОПП) 355

15.6. Справка за резултатите от проведените консултации в процеса на изготвяне на Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г. и извършване на екологична оценка 356

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 3-1 Градски и селски тип населени места в района на проучване 43

Таблица 3-2 Крайбрежни водни тела в румънската част от програмната територия 78

Таблица 3-3 Актуализирана информация за райони за оценка, наименование, площ, покритие 79

Таблица 3-4 они със значителен риск от наводнения в района на програмата (Румъния) 136

Таблица 3-5 Потенциално засегнати площи за различни видове земеползване (хиляди km2) 139

Таблица 3-6 Списък на районите със значителен потенциален риск от наводнения в БДДР 141

Таблица 3-7 Списък на районите със значителен потенциален риск от наводнения в БДЧР 144

Таблица 5-1 Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към Програма ИнтеррегVI-A Румъния-България 2021-2027 198

Таблица 6-1 Степен на постигане на целите за устойчиво развитие в световен мащаб 201

Таблица 6-2 Цели, поставени на Европейско и национално ниво 203

Таблица 6-3 Релевантни екологични цели 214

Таблица 7-1 Матрица за оценка на съвместимостта между целите на Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г. и релевантните екологични цели 216

Таблица 7-2 Матрица за оценка на съвместимостта между целите на Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 218

Таблица 7-3 Видове действия, предложени в Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г. 220

Таблица 7-4 Оценка на типовете действия 227

Таблица 7-5 Обосновка за извършената оценка на въздействието върху околната среда и човешкото здраве за видовете дейности, предложени от програмата 231

Таблица 9-1 Мерки за предотвратяване и смекчаване на очакваните отрицателни въздействия 240

Таблица 15-1 Национални защитени територии в територията на програмата 344

Таблица 15-2 Защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 350

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура №. 2-1 Допустима територия на програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.

Фигура № 2-2 Корелация между цели на политиката (ЦП), специфични цели (СЦ) и приоритети на програмата (П)

Фигура №. 3-1 Биогеографски региони в територията на програмата.....20

Фигура №. 3-2 Видове екосистеми в територията на програмата (легендата на следващата страница) 22

Фигура № 3-3 Въздействия и заплахи върху местообитанията 27

Фигура №. 3-4 Въздействияи заплахи върху видовете.....27

Фигура №. 3-5 Защитени природни територии в програмната територия.....33

Фигура №. 3-6 Местоположение на обектите от Натура 2000.....34

Фигура №. 3-7 Природозащитен статус на местообитанията в програмната територия.....36

Фигура №. 3-8 Природозащитен статус на видовете в програмната територия.....37

Фигура №. 3-9 Природозащитен статус на местообитанията на ниво държава-членка 38

Фигура №. 3-10 Пространствено разпределение на тенденциите за опазване на местообитанията 39

Фигура №. 3-11 Гъстота на населението в територията на програмата 40

Фигура № 3-12 Гъстота на населението през 2019 г. спрямо 1990 г 41

Фигура №. 3-13 Проекция на населението 41

Фигура №. 3-14 Възрастова структура на населението в територията на програмата.....42

Фигура №. 3-15 Малцинствено население в Румъния 44

Фигура №. 3-16 Брой на малцинственото население в България 44

Фигура №. 3-17 Брой смъртни случай в територията на програмата 45

Фигура. 3-18 Коефициент на детска смъртност в румънската част от програмната територия 45

Фигура №. 3-19 Брой живородени в територията на програмата 46

Фигура №. 3-20 Оценка на естествения прираст, регистриран в румънската част от програмната територия 47

Фигура №. 3-21 Коефициент на естествен прираст по области, НСИ 47

Фигура №. 3-22 Миграция на населението в Румъния 48

Фигура №. 3-23 Миграция на населението в България 48

Фигура №. 3-24 Хора, изложени на риск от бедност или социално изключване.....49

Фигура №. 3-25 Заетост в програмната територия.....50

Фигура по. 6-1 Нива на изпълнение и тенденции за ЦУР..... 202

Фигура № 7-1 Класове за оценяване 215

Фигура № 7-2 Връзка между специфичните цели на програмата и съответните екологични цели..... 217

Фигура no. 7-3 Оценка на съвместимостта между целите на Програма Интеррег Румъния – България 2021-2027 г. и съответните екологични цели (Директива за стратегическа екологична оценка) (%) 217

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

NUTS	Номенклатура на териториалните единици за статистиката
БВП	Брутен вътрешен продукт
ДЕО	Доклад за екологична оценка
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
МСП	Малки и средни предприятия
ОВОС	(Оценка на въздействието върху околната среда
ПГ	Парникови газове
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
СЕО	Стратегическа екологична оценка
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ФПЧ	Фини прахови частици
ЦУР	Цели за устойчиво развитие

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ представлява Доклад за екологична оценка (ДЕО) на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г., наричана по-долу„Програмата“.

Програмата ще бъде финансирана от ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР). Разработването на Програмата се извършва в съответствие с регулаторната рамка за програмния процес, която е заложена в законодателния пакет на ЕК за програмния период 2021-2027[1].

Документът е изготвен от EPC Consultanţa de Mediu SRL, вписана в Списъка на експертите, които разработват екологични проучвания, на позиция №. 747 / 18.06.2021 г., за изготвяне на доклади за околната среда , доклади за въздействие върху околната среда , екологични баланси , доклади на място) и проучвания за екологична оценка .

ДЕО е изготвен в съответствие с изискванията за съдържание на Директива 2001/42/ЕС - Директива за стратегическа екологична оценка , която е транспонирана в националното законодателство - Наредба 1076/2004 за установяване на реда за извършване на екологична оценка на планове и програми - за Румъния и Закон за опазване на околната среда (ЗООС) – Обн. ДВ. 91/25 септември 2002 г., последно изменение ДВ. 21/2021 г. и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми - Обн. ДВ. 57/2 юли 2004 г., последно изменение ДВ. 70/2020 – за България.

При изготвянето на ДЕО са взети под внимание следните действащи нормативни актове, ръководства и наръчници от значение в областта на опазването на околната среда, като:

➢ **Общи:**

- Ръководство за прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на въздействието на определени планове и програми върху околната среда – Европейска комисия – ГД „Околна среда“;
- Ръководство за интегриране на изменението на климата и биоразнообразието в стратегическата екологична оценка, 2013 г. – Европейска комисия;
- Използването на пространствени данни за изготвяне на доклади за околната среда в Европа, Техническа поддръжка на JRC, 2010 г.;
- Наръчник за ресурси в подкрепа на прилагането на Протокола за стратегическа екологична оценка, 2011 г. – UNECE;
- Препоръки за добри практики за обществено участие в стратегическа екологична оценка, 16 февруари 2016 г. – UNECE;
- Стратегическа екологична оценка в програмите на Interreg NEXT – Насоки и преглед на подходите, юли 2020 г., TESIM;
- Презентация относно прилагането на Директивата за СЕО към съфинансираните програми на ЕС 2021-2027, 40-то заседание на Експертната група по ЕСИФ (EGESIF), Брюксел, 11-12 февруари 2020 г., Генерална дирекция „Околна среда“;
- Технически насоки относно прилагането на „не нанасяйте значителна вреда“ съгласно Регламента относно механизма за възстановяване и устойчивост Брюксел, 12.2.2021 г., C(2021) 1054 окончателен;
- Технически насоки относно климатичната устойчивост на инфраструктурата за периода 2021-2027 г. (2021/C 373/01);

➢ **За Румъния:**

- Решение на правителството бр. 1076/2004 за установяване на процедурата за оценка на определени планове и/или програми;
- Заповед номер 117/2006 г. за одобряване на „Наръчник за прилагане на процедурите за екологична оценка на планове и програми”, разработен от МОСВ и СИОС;

[1] https://ec.europa.eu/commission/publications/regional-development-and-cohesion_en

- „Практическо ръководство за екологична оценка на планове и програми", разработено в рамките на проект EuropeAid/121491/D/SER/RO (PHARE 2004/016 – 772.03.03) „Укрепване на институционалния капацитет за прилагане и прилагане на директивите за СЕО и докладване";
- Извънредна наредба бр. 195/2005 относно опазването на околната среда, одобрена със Закон 265/2006 и допълнително променена от ГЕО № 195/2005. 57/2007, 114/2007 и 164/2008;
- Законодателство относно режима на природните защитени територии, опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна (транспониране на Директива 92/43/ЕО с нейните изменения) – обнародвана с Наредба на правителството за извънредни ситуации (ГЗП) бр. 57/2007 г., одобрена и изменена със закон № 57/2007 г. 49/2011 г.;
- Заповед номер 262/2020 за изменение на Методическото ръководство за подходяща оценка на потенциалните въздействия от планове/програми и проекти върху природните защитени територии от общностен интерес – одобрена с Министерска заповед № 262/2020 г. 19/2010 г.;
- Законът за водите бр. 107/1996 г. с последващи изменения и доработки;
- Закон № 104/2011 относно качеството на въздуха;
- Заповед номер 756/1997 г. за утвърждаване на правилника за оценка на замърсяването на околната среда;
- Заповед номер 119/2014 г. за утвърждаване на хигиенните норми и препоръки относно жизнената среда на населението;
- Закон № 422/2001 за опазване на историческите паметници;
- Закон № 22/2001 за ратифициране на Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (Конвенция ESPOO);
- Закон № 349/2009 за ратификация на Протокола за стратегическа оценка на околната среда, отворен за подписване в Киев на 21-23 май 2003 г. и подписан от Румъния на 21 май, 2003 г. относно Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, приета в ЕСПОО на 25 февруари, 1991 г.

➢ За България:

- Закон за опазване на околната среда (ЗООС) и подзаконова Наредба (ЗООС-Н) за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) и подзаконова Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмет и цели опазване на защитените зони (Наредба ОС);
- Закон за водите;
- Закон за управление на отпадъците;
- Закон за чистотата на атмосферния въздух;
- Закон за ограничаване на изменението на климата;
- Закон за защита на растенията;
- Закон за почвите;
- Закон за защита от шума в околната среда;
- Закон за защитените територии;
- Закон за опазване на земеделските земи и Правилник за прилагането му;
- Закон за културното наследство;
- Закон за защита при бедствия;
- Закон за устройство на територията;
- Закон за здравословни и безопасни условия на труд;
- Закон за здравето;
- Подзаконови нормативни актове в областта на биоразнообразието, отпадъците, въздуха, водата, почвата, шума и др.

- “Наръчник за екологична оценка на планове и програми в България”, 2002 г., разработен от Консорциум с участието на ПОВВИК ООС ООД и със съдействието и под редакцията на Министерството на околната среда и водите, България;
- Практически насоки за обучение за Директиви за СЕО и ОВОС – Общи елементи, 2013 г., Jaspers.

2. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА И НЕЙНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛ. И РЕЗУЛТАТИ ОТ АНАЛИЗА ОТНОСНО ВРЪЗКАТА Й С ДРУГИ ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ОТНОСЯЩИ СЕ КЪМ ПРОГРАМАТА

2.1. СЪЩНОСТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 представлява продължение на предишната програма. Изготвянето на Програма Интеррег VI-A Румъния-България се предшества от Териториален анализ, който представлява първата стъпка в проектирането на Програмата и има за отправна точка Програмата Интеррег VA Румъния-България за периода 2014-2020 г.

Основните фокуси на доклада за териториален анализ са предизвикателствата, нуждите, ресурсите и общите приоритети (включително икономически, социални и териториални различия, взаимно допълване на инвестициите, макрорегионални стратегии и т.н.) на териториите в допустимата област на програмата. Докладът за териториален анализ подчертава силните, слабите страни, възможностите и заплахите на граничния регион, разглеждайки вътрешните и външни фактори, които влияят върху програмната област и идентифицирайки тенденции и потенциали, като по този начин подкрепя избора на подходяща стратегия за развитие и териториално сътрудничество [2].

Визията на програмата Интеррег VI-A Румъния-България се фокусира върху укрепването на социално-икономическото измерение на трансграничната територия Румъния-България, чрез развиване и задържане на човешкия капитал, създаване на възможности за личностно и професионално развитие, осигуряване на привлекателна, безопасна и устойчива среда на живот и подкрепа на иновациите и предприемачеството.

Визията се основава на концепцията за полицентрично развитие, която също беше част от визията на Програмата за 2014-2020 г., като предполага мрежа от ключови градски центрове по поречието на Дунав, със засилено институционално сътрудничество и икономически синергизми, които биха могли да започнат да формулират обща стратегия за развитие, за да укрепват взаимно второстепенните и периферните градове. Мрежата от малки и средни градове, като градовете-побратими по река Дунав, вече е развита в целия регион, което е плюс по отношение на услугите, предоставяни на селските райони около тях или за потенциала за по-добро предоставяне на услуги и създаване на работни места.

Следователно подобряването на връзките между градските и селските райони и превръщането на малките градове в центрове за подкрепа, които предоставят услуги на съседните села с акцент върху обществените услуги, е посока, която трябва да се разгледа, както и предоставянето на цифрови обществени услуги в отдалечени или периферни райони.

Също така, визията за Интеррег VI-A Румъния – България включва модерни и ефективни публични администрации, които се възползват от ползите от дигитализацията и работят заедно с бизнеса, университетите, изследователската среда и гражданското общество, за да подобрят живота на тяхната общност и за насърчаване на териториалното сътрудничество[3].

[2] Териториален анализ за трансграничен регион Румъния-България, 2020 г., стр. 16

[3] Териториален анализ за трансграничен регион Румъния-България, 2020 г., стр. 332

2.2. СТРУКТУРА НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.

Програмата е разделена на 7 раздела:

- Раздел 1 „Програмна стратегия: основни предизвикателства за развитие и политически отговор“ представя програмната област, основните общи предизвикателства, поуките, извлечени от предишния програмен период, избора на политически цели и специфични за програмата цели, както и обосноваване на избора и детайлизирането им.
- Раздел 2 „Приоритети” включва 4-те приоритета на програмата, в съответствие с нейните цели, използвайки стратегически подход. Представени са и видовете действия, които могат да бъдат разработени чрез изпълнение на програмата, чрез операции от стратегическо значение.
- Раздел 3 - Финансов план;
- Раздел 4 – Предприети действия за включване на съответните програмни партньори в подготовката на програмата Интеррег и ролята на тези програмни партньори в изпълнението, мониторинга и оценката;
- Раздел 5 – Подход за комуникация и визуализация на програмата Интеррег;
- Раздел 6 – Посочване на подкрепа за малки проекти, включително малки проекти в рамките на малки проектни фондове;
- Раздел 7 - Разпоредби за прилагане.

Основните съвместни предизвикателства и инвестиционни нужди се отнасят до:

- Свързаност;
- Адаптиране към изменението на климата и опазване на околната среда;
- Човешки капитал – образование;
- Интегрирано териториално развитие.

2.3. КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ОБЛАСТТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.

СТРАНИТЕ УЧАСТНИЧКИ В ПРОГРАМАТА СА РУМЪНИЯ И БЪЛГАРИЯ. ИНТЕРРЕГ VI-А РУМЪНИЯ – БЪЛГАРИЯ СЕ БАЗИРА НА ЕДИНИЦИТЕ NUTS III.

Петнадесетте административни единици (NUTS III), включени в програмната област, са части от шест административни района (NUTS II), както следва:

- Румънски Югозападен регион за развитие Олтения: окръзи Мехединти, Долж и Олт;
- Регион за развитие на Румъния Южна Мунтения: окръзи Телеорман, Гюргево и Кълъраш;
- Югоизточен регион на Румъния: окръг Констанца;
- Северозападен регион на България: области Видин, Враца, Монтана и Плевен;
- Северен централен регион на България: области Велико Търново, Русе и Силистра;
- Североизточен регион на България: област Добрич.

Територията на програмата е с обща площ от 69,285 km^2, като две трети от нея се намират в Румъния и една трета се намира в България (според програмата), като по този начин покрива 19,8 % от общата площ на двете страни и засяга повече от 4 милиона жители.

Местоположението на програмата Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г. е представено на фигурата по-долу.

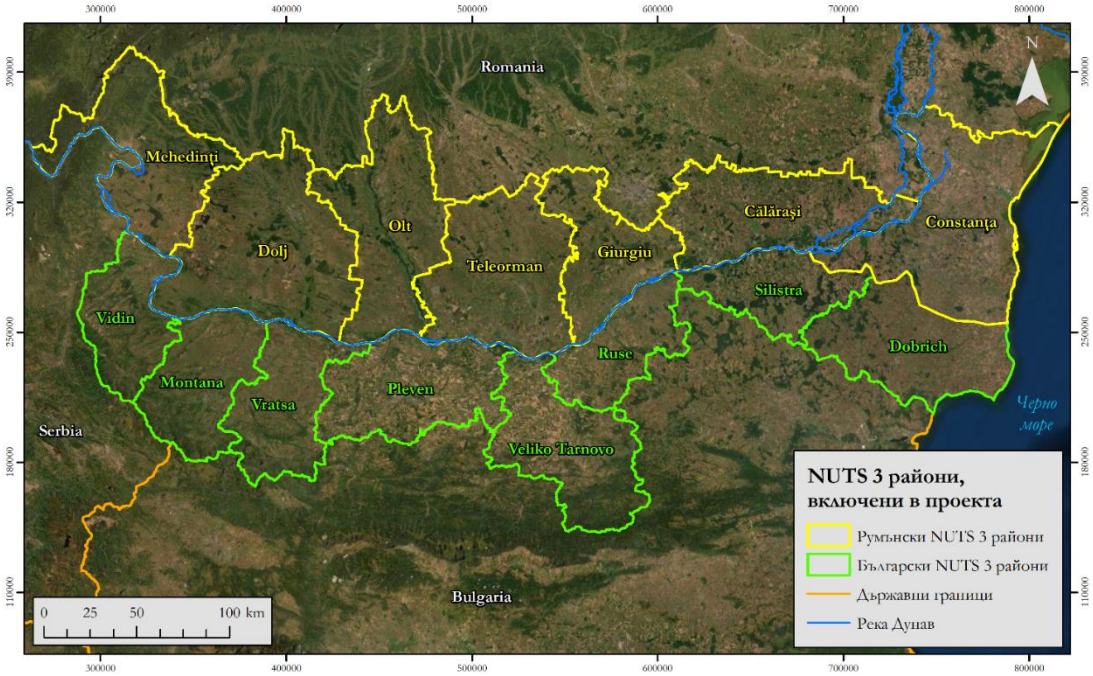

Фигура №. 2-1 Допустима територия на програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.

2.4. КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.

Като се вземат предвид тематичните изисквания за изпълнение на предложената стратегия на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г. и на базата на целите на политиката на ЕФРР (ЦП) бяха определени специфичните цели на програмата и нейните приоритети.

Това предложение включва интервенции, които подкрепят развитието на трансграничната транспортна инфраструктура на две нива: подобряване на свързаността и мобилността през река Дунав (напр. железопътен транспорт) и подобряване на условията и безопасността на корабоплаването по река Дунав; действия, насочени към смекчаване на рисковете, засягащи района и насърчаване на адаптирането към изменението на климата в съответствие с целите на Зелената сделка, за да се сведе до минимум икономическото, социалното и екологичното въздействие, породено от изменението на климата; действия за подобряване и опазване на биологичното разнообразие, намаляване на всички форми на замърсяване и насърчаване на зелената инфраструктура; действия за подобряване на трансграничното сътрудничество в областта на образованието и обучението, за създаване на нови възможности за трансгранична мобилност и съвместни действия за увеличаване на достъпа и участието в образование и обучение, интегрирани действия за насърчаване на социалното, икономическото и екологичното местно развитие, опазване на културното и природно наследство, устойчив туризъм и сигурност, използвайки за основа маршрута Евро Вело 6.

Следващата фигура показва връзката между специфичните политически цели и програмните приоритети.

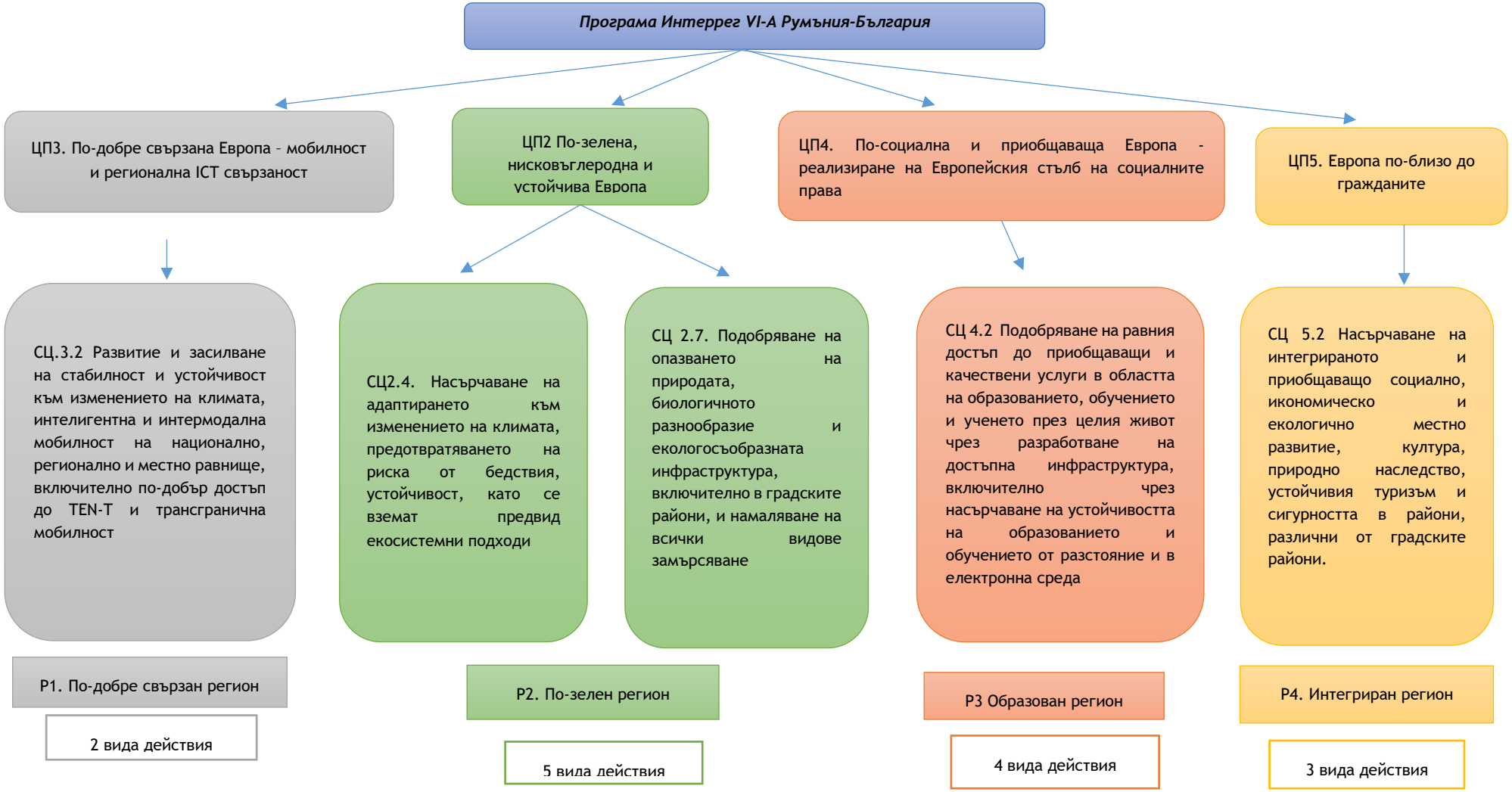

Фигура 2-2 *Корелация между цели на политиката (ЦП), специфични цели (СЦ) и приоритети на програмата (П)*

Изборът на Специфична цел 3.2 (СЦ) се дължи на факта, че малкото количество гранично-пропускателни пунктове пречи на потока на стоки, ограничавайки икономическия потенциал и движението на населението. Вътрешният транспорт страда от ограничения, както поради плитката дълбочина на реката, така и поради капацитета на пристанищата, включително връзките им с вътрешността на страната.

Специфичната цел 2.4 е избрана, тъй като трансграничната зона е изложена на риск от наводнения, поради близостта на река Дунав. Освен това, поради епицентърната зона на Вранча, както румънският, така и българският сектор, могат да бъдат засегнати от земетресения. От климатична гледна точка средногодишната температура се е повишила и в двата региона на двете страни, което води до екстремни явления като торнадо, проливни дъждове и др. Тази цел ще подкрепи действия за намаляване на последиците от изменението на климата и ще насърчи действията за адаптиране за намаляване на тяхното въздействие в съответствие с целта на Европейския зелен пакт, чрез минимизиране на икономическото, социалното и екологичното въздействие на последиците от изменението на климата.

Специфична цел 2.7 допълва предишната цел с приоритета „По-зелен регион“. Предвид факта, че в трансграничната зона има много заплахи като деградация на местообитанията, изменение на климата, замърсяване, урбанизация, свръхексплоатация на природни ресурси и др., те могат да имат отрицателен ефект върху биоразнообразието, културното наследство и ландшафта. Най-уязвими са Натура 2000 и Рамсарските зони, където има замърсяване. Чрез прилагането на тази цел на политиката ще бъдат подкрепени действия за опазване и подобряване на биологичното разнообразие, намаляване на всички форми на замърсяване и подкрепа за развитието на зелена инфраструктура.

Специфична цел 4 –4.2 е избрана, поради системните предизвикателства, които присъстват от двете страни на границата. Високият процент на неграмотност и бедност, ниското участие в образованието и обучението, ниските езикови умения са основните проблеми. Тази цел ще подкрепи действия за подобряване на трансграничното сътрудничество в областта на образованието, включително професионалното образование и обучение, като се имат предвид и групите в неравностойно положение.

Специфична цел 5.2 е избрана, за да подкрепи интегриран подход към икономическото развитие. Като се има предвид относително ниското икономическо развитие на граничната зона, както и значителните неблагоприятни икономически и социални последици от кризата с COVID-19, от съществено значение е да се приеме интегриран подход за бъдещето, надграждайки съществуващите мрежи от градове и подпомагайки местните икономиката да приеме цифровата трансформация, да получи достъп до нови пазари и да стане по-устойчива на глобални сътресения.

Силна страна за икономическа подкрепа е историческото, културното и природното наследство, но някои от тях често са недостъпни, незащитени и в неблагоприятно състояние. Освен това наличието на трасето Евро Вело 6 предлага възможност за развитие на туризма, но трансграничната територия Румъния - България в момента е слабо звено в този маршрут. Чрез тази цел се очаква принос за устойчиво развитие на икономически дейности, за да се намалят негативните въздействия върху околната среда.

2.5. ВРЪЗКА С ДРУГИ СЪОТНОСИМИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Директивата 2001/42/ЕО за стратегическа екологична оценка (Директивата за СЕО) изисква докладът за екологична оценка да идентифицира, описва и анализира съответните стратегически документи. Тези стратегически документи са относими, когато определят условия и въпроси, които трябва да бъдат правилно отразени в оценяваната Програма или могат да повлияят на нея.

Идентифицирането на връзката между различните релевантни стратегически документи и Програма Интеррег VI-A Румъния 2021-2027 г. има следните цели:

- идентифициране на наличието на възможни синергизми или ограничения;

- идентифициране на проблеми, които вече са били разгледани в други планове или програми;
- проверка на информацията за околната среда, събрана за СЕО, извършена за други планове или програми, които могат да бъдат използвани за СЕО на оценяваната програма;
- разглеждане на кумулативните ефекти върху ключови рецептори след изпълнението на няколко свързани плана/програми, за да се обоснове оценката на алтернативни варианти и специфични форми на въздействие на оценяваната Програма.

Съответните планове, програми и стратегии (ППС), които биха могли да взаимодействат с настоящата програма , са представени и анализирани в Приложение 14.1.

След анализа на връзката на Програмата не бяха идентифицирани случаи, при които анализираната програма би била в противоречие със съответните планове и програми.

3. СЪОТНОСИМИ АСПЕКТИ НА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕВЕНТУАЛНОТО ИМ РАЗВИТИЕ БЕЗ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

3.1. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

3.1.1. ОСНОВНИ АСПЕКТИ

Текущото състояние на околната среда е анализирано на ниво 15-те административни единици от територията на програмата в Румъния и България. В случаите, когато няма налични данни на местно ниво, анализът е извършен на национално ниво за двете страни.

Характеризирането на текущото състояние на околната среда е направено въз основа на актуалните към момента на изготвяне на настоящия доклад данни и информация за изследваната територия. Целта е да се извърши единен анализ за двете страни, но в някои случаи има разлики във вида и подробността на наличните данни.

Съответните компоненти и фактори на околната среда, съгласувани в работната група (в съответствие с нормативните изисквания на двете държави), са: биоразнообразие, население и човешкото здраве, почва и земеползване, вода, въздух, климатични фактори, материални активи, културно наследство, ландшафт, енергийна ефективност, устойчив транспорт и отпадъци и кръгова икономика.

3.1.2. БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Територията на програмата попада в 4 биогеографски региона на Европа: Черноморски биогеографски регион, Континентален биогеографски регион, Алпийски биогеографски регион и Степен биогеографски регион, в зависимост от различните климатични и надморски условия.

Районът се характеризира с ценно биоразнообразие от европейско и световно значение. Флората и фауната, характерни за района на програмата, са основни компоненти на биоразнообразието в Европа.

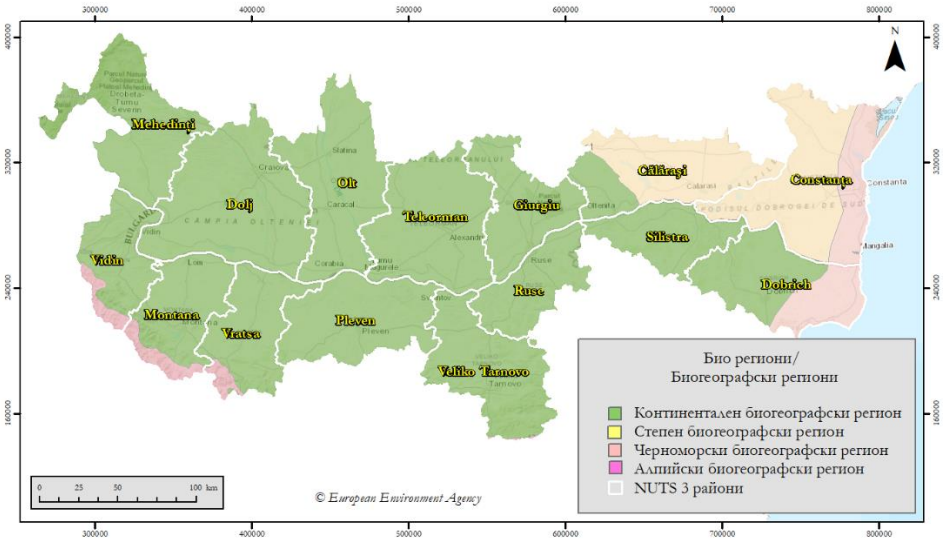

Фигура №. 3-1 Биогеографски региони в територията на програмата

Преобладаващите видове екосистеми в района на програмата са предимно земеделски земи и градски (урбанизирани) екосистеми. Присъстват и други видове екосистеми, но в по-малка степен, като екосистеми на влажните зони и горски екосистеми.

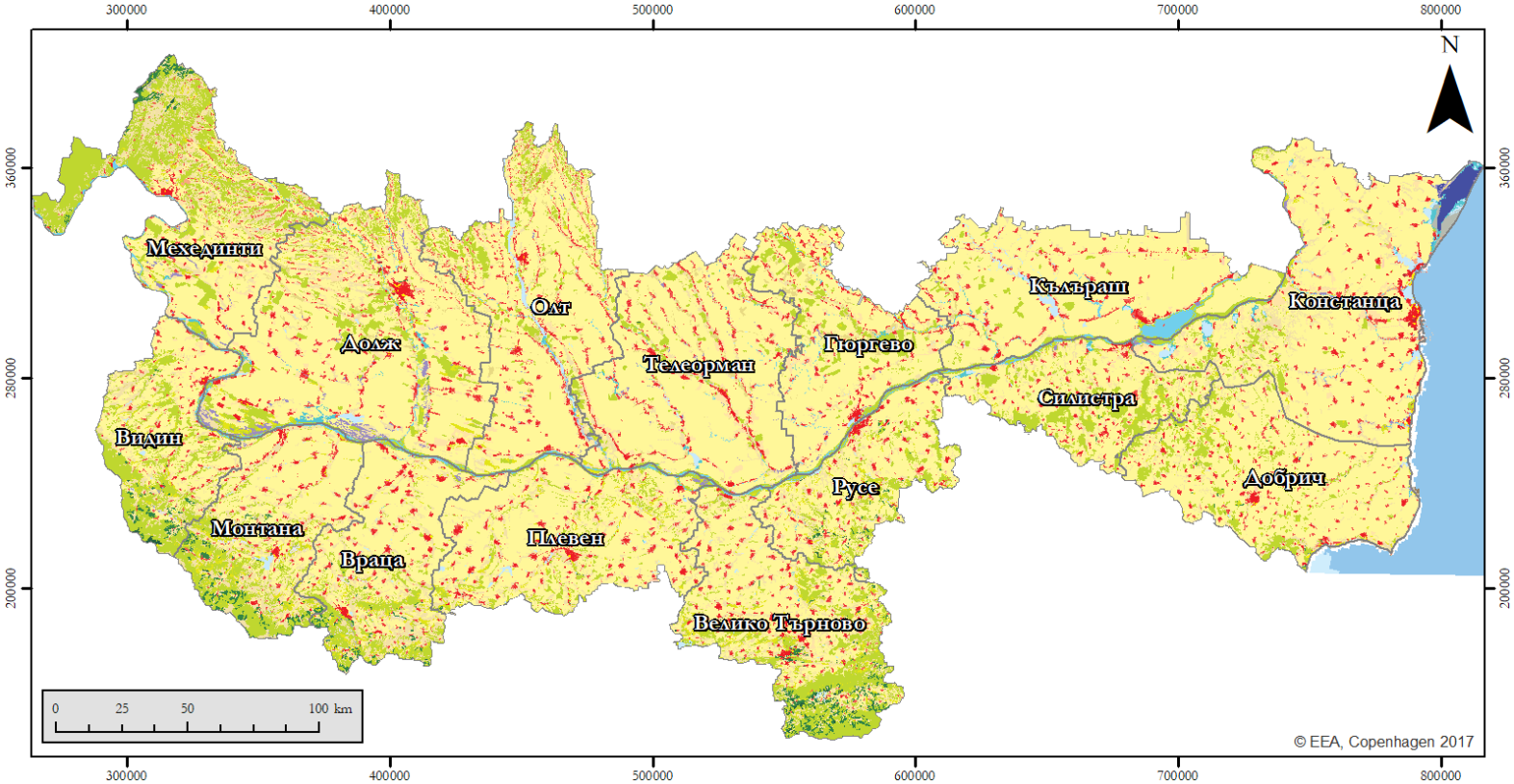

Фигура №. 3-2 Видове екосистеми в територията на програмата (легендата на следващата страница)

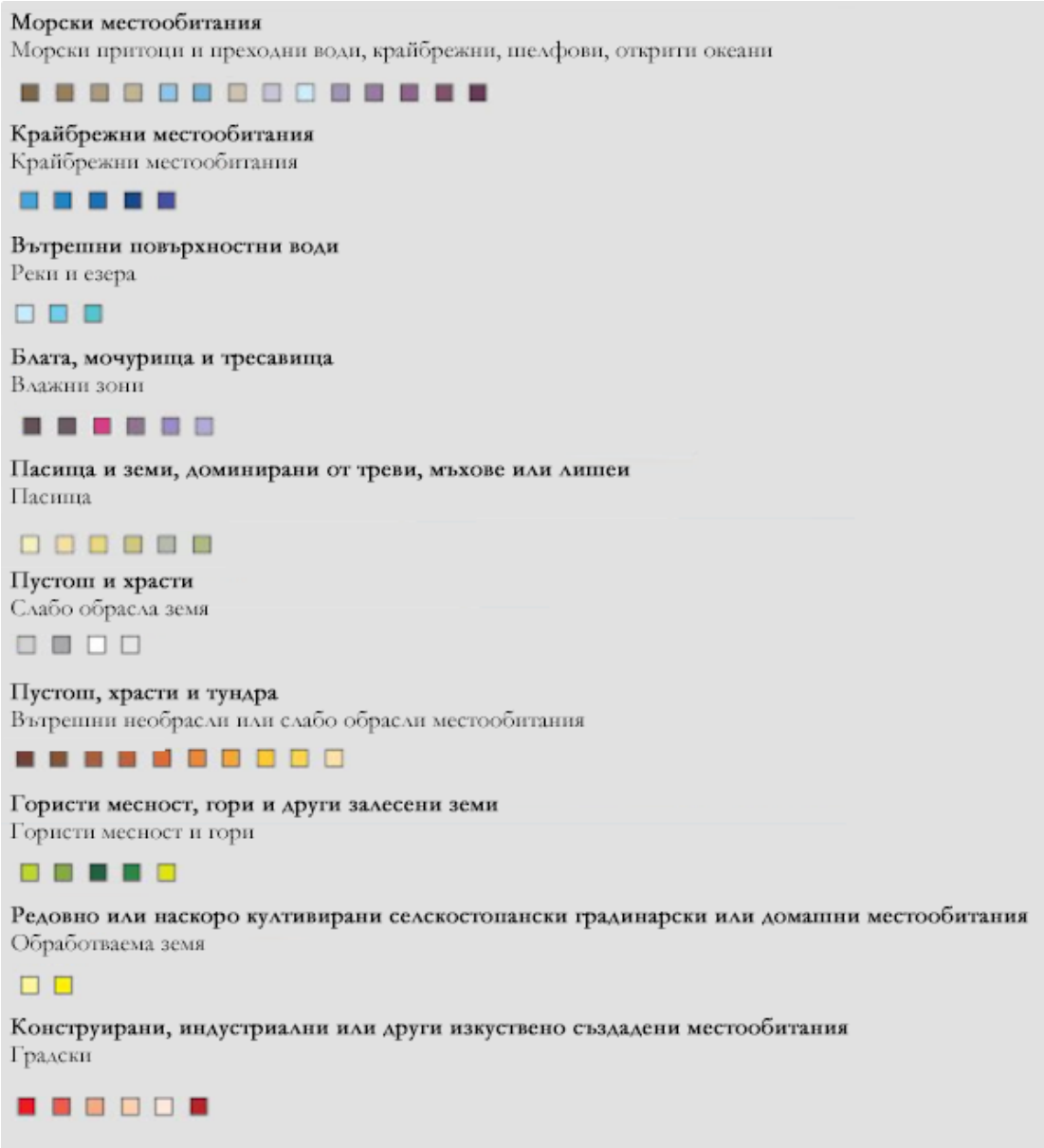

Легендата за видовете екосистеми

3.1.2.1. Фауна и флора

Основната част от територията на програмата е представена от Дунавския коридор. Река Дунав е един от най-големите водни участъци в Европа, тя е миграционен коридор за важни видове риби, птици и други представители на фауната [4]. Дунавският коридор включва заливни гори, (полудиви) острови, сухи местообитания и влажни зони, които са ценни зелени инфраструктурни елементи по поречието на Дунав и основните му притоци, изпълняващи не само екологични функции, но и предоставящи няколко екосистемни услуги като защита от наводнения или рекреация. Долният Дунав и делтата на Дунав са важни места за размножаване и почивка на около 331 вида птици[5].

[4] https://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/wwf_factsheet_green_corridors_ldgc.pdf
[5] https://wwf.panda.org/?189121

Територията на програмата обхваща площ от 69 285 km^2, от които 56,75% принадлежат на Румъния (39 320 km^2) и 43,25% на България (29 965 km2), а река Дунав представлява границата между двете страни, която се простира на 470 km от запад на изток.

В България, екологично най-важните територии, по протежение на Долния Дунавски зелен коридор, са островите Белене и Калимокските блата, а в Румъния е делтата на река Дунав.

Частта от река Дунав в трансграничната зона Румъния-България е с най-богато биоразнообразие в общото течение на реката. Една от причините за това твърдение е, че в района не са изградени язовири, така че естественото развитие на екосистемите не евъзпрепятствано. Освен това, само в тази долна част на реката има 4 застрашени вида есетри[6].

<u>България</u>

Целевата територия в България се характеризира с богатство от видове и местообитания, което се дължи на широкия спектър от климатични, топографски и хидроложки условия. Тук могат да се открият находища и местообитания на защитени, редки и/или ендемични видове от дивата флора и фауна за България, Балканския полуостров или света.

Флора - в обхвата на територията на програмата се срещат находища на много редки и защитени растителни видове с различна консервационна значимост, някои от които са включени в Червената книга на България (Големански и др. 2011, т. I Растения и гъби), Закона за биоразнообразието, Червения списък на IUCN, Конвенцията CITES и др.

Някои от консервационно значимите видове в програмната зона са: *Eranthis bulgarica* - тук се намира единственото находище на вида на планетата; *Silene alpina* - една от двете български популации на този критично застрашен вид е в целевата територия; *Salvia scabiosifolia* - единственото находище на този защитен растителен вид в страната е в целевата територия;

Българските ендемити, които се срещат в целевата територия и виреят само в България и никъде другаде по света, са: *Campanula jordanovii, Centranthus kellereri, Chamaecytisus kovacevii, Silene velcevii и Micromeria frivaldszkyana*; По-интересни видове от балканските ендемити, които се срещат в района, са: *Acer holdreichii Orph.ex Boiss, Scabiosa triniifolia, Acanthus balcanicus, Achillea ageratifolia, Armeria rumelica, Centaurea chrysolepis, Cephalaria flava, Cerastium moesiahuluchen, Cerastium Croocus vehulucumsis cruentus, Digitalis viridiflora, Erysimum comatum, Gentianella bulgarica, Iris reichenbachii, Lilium jankae, Pedicularis grisebachii, Peucedanum aegopodioides, Sesleria latifolia, Silene sendtneri, Vicia truncatula, Verbascum Bor. & Degen, Astragalus suberosus Banks & Sol. subsp. haarbachii (Spruner) V* Matthews) и други.

Някои от видовете орхидеи (които се срещат в целевата територия) са защитени от Закона за биологичното разнообразие - *Himantoglossum caprinum, Orchis papilionacea, Ophrys cornuta и др., както и Paeonia mascula, Asplenium lepidum, Daphne laureola и Daphne oleoides*, заедно с гореспоменатите български ендемити.

- Много от растителните видове, които се срещат тук, са включени в Червената книга на България с различен природозащитен статус: **Критично застрашени (CR)**: *Marsilea quadrifolia, Limonium bulgaricum, Lindernia procumbens* и *Allium angulosum* и други; **Застрашени (EN)**: *Galanthus elwesii, Jurinea ledebourii, Dianthus kladovanus, Dianthus nardiformis, Chamaecytisus kovacevii* (който е включен в Световния червен списък на IUCN и се среща ограничено в страната), *Glicyrrhiza glabra, Nymphaepba grapelentas* и *Rupaveoletans, Rupaveolens altate* и други; **Уязвими (VU)**: *Seseli degenii, Micromeria frivaldszkyana, Acer holdreichii Orph.ex Boiss* и други; Дървесни видове с консервационно значение, срещащи се в целевата територия , са: *Acer holdreichii Orph.ex Boiss, Taxus baccata* и др.

[6] https://www.icpdr.org/main/danube-basin/bulgaria

В целевата територия са установени и представители на семейство орхидеи, сред които най-интересен и рядък е *Himantoglossum caprinum* (M. Bieb.) Spreng.). Срещат се също *Orchis purpurea Huds* и *Orchis simia Lam., Cephalanthera damasonium (Mill.) Druce и Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch.),* както и следните видове от семейство Orchidaceae, които са обект на Конвенцията CITES: *Cephalanthera rubra, Epipactis helleborine, Epipact Neottia nidus-avis и Platanthera chlorantha.*

Фауна - географското положение, сложното палеогеографско и палеоклиматично минало, разнообразният релеф и климат, наличието на достатъчно сладководни ресурси и близостта до Черно море, значителният горски фонд и други са основните и важни фактори, благоприятстващи съществуването на богато иуникално фаунистично разнообразие. По Черноморието има топлолюбиви и сухолюбиви средиземноморски видове животни, а в северните и планинските райони съжителстват много видове, характерни за Централна и Северна Европа и украинските степи. Броят на българските и балканските ендемити също е голям (Големански и др. 2011, т. II Животни).

От северния комплекс най-разпространени са холарктичните видове, които живеят в Северното полукълбо, както в Европа и Азия, така и в Северна Америка. Холарктически видове в българската фауна са кафява мечка (*Ursus arctos*), лисица (*Vulpes vulpes*), невестулка (*Mustela nivalis*), благороден елен (*Cervus elaphus*), бухал (*Asio flammeus*) и др. Широко застъпени са палеарктическите видове, които също живеят на север от тропиците, но само в Европа, Азия и Северна Африка. Това са: видра (*Lutra lutra*), бял щъркел (*Ciconia ciconia*), евразийска чучулига (*Alauda arvensis*), голям синигер (*Parus major*), обикновена жаба (*Bufo bufo*) и др. Най-многобройни са евросибирските животински видове. Те са по-студоустойчиви и са проникнали в българските земи от Северна Азия и Европа и за много от тях България е южната граница на разпространение. Тази зоогеографска категория включва видовете червена катерица (*Sciurus vulgaris*), полевка (*Myodes glareolus*), язовец (*Meles meles*), сърна (*Capreolus capreolus*), западен глухар (*Tetrao urogallus*) и др.

Елементите на централноевропейската фауна имат сходни екологични изисквания с евросибирската фауна. Такива представители у нас са малката водна земеровка (*Neomys anomalus*), подземната полевка (*Microtus subterraneus*), червенокоремна бумка (*Bombina bombina*) и др. От северния зоогеографски комплекс в българската част от територията се срещат и степни видове (европейски суслик (*Spermophilus citellus*), степна скачаща мишка (*Sicista subtilis*), степен пор (*Mustela eversmanii*) и др.).

Съществува голям брой т. нар. космополитни видове, особено между видовете протозои и други безгръбначни. Много от тях са синантропни видове и съжителстват с човека от хиляди години (сив и черен плъх, ориенталска и немска хлебарка, домашна муха и др.), докато други са повсеместни в света (голяма бяла чапла (*Ardea alba*), сокол скитник (*Falco peregrinus*), обикновена сова (*Tyto alba*) и др.).

Някои от консервационно значимите видове в целевата зона са: *Protelsonia lakatnicensis* - Местен ендемичен вид. Намира се само в пещерата Тъмната дупка (област Враца).

Има много животински видове с различна консервационна значенимост, които се срещат в целевата територия и са включени в Червената книга на България с различен статут: Уязвими (VU) видове, включени в Червената книга на България - *Hippolais icterina* (BBA – Приложение III; BeC – Приложение II); *Tichodroma muraria* (Български Закон за биологичното разнообразие – Приложение III); *Triturus cristatus* (BBA – Приложение II, III; BeC – II; Директива на Съвета 92/43/EEC от 21 май 1992 г. относно опазването на естествените местообитания и на дивата фауна и флора – II, IV); Rhinolophus mehelyi (BBA– II, III; BeC – II; BoC- II; Директива на Съвета 92/43/EEC – II, IV); *Nyctalus lasiopterus* (BBA – II, III; BeC – II; BoC- II; Директива на Съвета 92/43/EEC – II, IV); *Hieraaetus pennatus* – (BBA – II, III; BeC – II; BoC- II; Директива 2009/147/EC – II, IV) и др.;

Застрашени (EN) видове, включени в Червената книга на България - *Accipiter gentilis* (Български Закон за биологичното разнообразие (BBA) – Приложение III; Конвенция за

опазване на европейската дива природа и природни местообитания (BeC) – Приложение II, Конвенция за международна търговия със застрашени видове за дивата фауна и флора (CITES)-II, Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни (BoC)-II);*Strix uralensis* (BBA – Приложение II, III; BeC – Приложение II, CITES-II); *Nyctalus leisleri* (BBA – II, III; BeC – II; BoC- II; Директива на Съвета 92/43/EEC – II, IV) и др.;

Критично застрашен (CR) вид, включен в Червената книга на България - *Podiceps nigricollis* (Закон за биологичното разнообразие на България – Приложение III; BeC – II); Falco naumanni – (BBA – Приложение II, III; BeC – II; CITES – II; BoC – II; Директива 2009/147/EO на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици – II) ; Gallinago gallinago (BeC – III; BoC – II); Eudontomyzon mariae (BeC – III; Директива на Съвета 92/43/EEC – II); Elaphe sauromats (BBA – II, III; BeC – III; Директива на Съвета 92/43/EEC – II, IV) и др.

Румъния

Южната област на Румъния обхваща няколко биогеографски региона. Програмната територия (окръзите Констанца, Кълъраш, Гюргево, Телеорман, Олт, Долж и Мехединци) се припокрива със следните биогеографски региони: континентален, степен и Черноморски. Това предполага наличието на високо ниво на биоразнообразие в тази област. Особено се отнася до района на Добруджа, където могат да бъдат открити няколко ендемични вида.

По отношение на съществуването на ендемични видове районът на Добруджа (включващ окръзите Констанца и Кълъраш) е от особено значение. В този район се срещат видове растения (*Centauraea jankae, Centaurea pontica, Potentilla emilii-popii, Moehringia jankae* и др.), земноводни (*Pelobates syriacus*), влечуги (*Elaphe sauromates, Eryx jaculus, Testudo graeca, Podarcis tauriata, Podarcis taurus ursinii*) или бозайници (*Vormela peregusna или Mesocricetus newtoni*), които не се срещат в други части на Румъния. Тези видове обикновено са под защита в защитените зони от Натура 2000, които съществуват в тази област.

Поради наличието на делтата на р. Дунав в северната част на района на Добруджа в Румъния, тази територия също е от особено значение за видовете птици, както като местообитание, така и като опора по техните миграционни пътища. Регионът на Добруджа в Румъния е част от коридора за прелетни птици Средиземно море/Черно море[7]. Както може да се види от картите на BirdLife International, в района на Добруджа има висока концентрация на мигриращи птици, които спират в своето миграционно пътуване.

Като цяло може да се заключи, че южната част на Румъния може да се счита за важна зона за биоразнообразието, особено предвид района на Добруджа, където се намират много значими растителни и животински видове.

Въздействия и заплахи

В съответствие с извършената оценка и съгласно класификацията на биогеографските региони в програмната територия, сред основните въздействия и заплахи върху специфичните местообитания за района са: земеделие, природни процеси (с изключение на катаклизми и процеси, предизвикани от антропогенна дейност или изменение на климата), горско стопанство, изменение на климата и урбанизация (развитие, изграждане и използване на жилищна, търговска, промишлена и развлекателна инфраструктура и зони).

Фигурите по-долу показват заплахите и въздействията върху местообитанията и видовете в програната територия на Румъния и България.

[7] Съгласно посоченото в BirdLife International тук
http://datazone.birdlife.org/userfiles/file/sowb/flyways/5_Mediterranean_Black_Sea_Factsheet.pdf

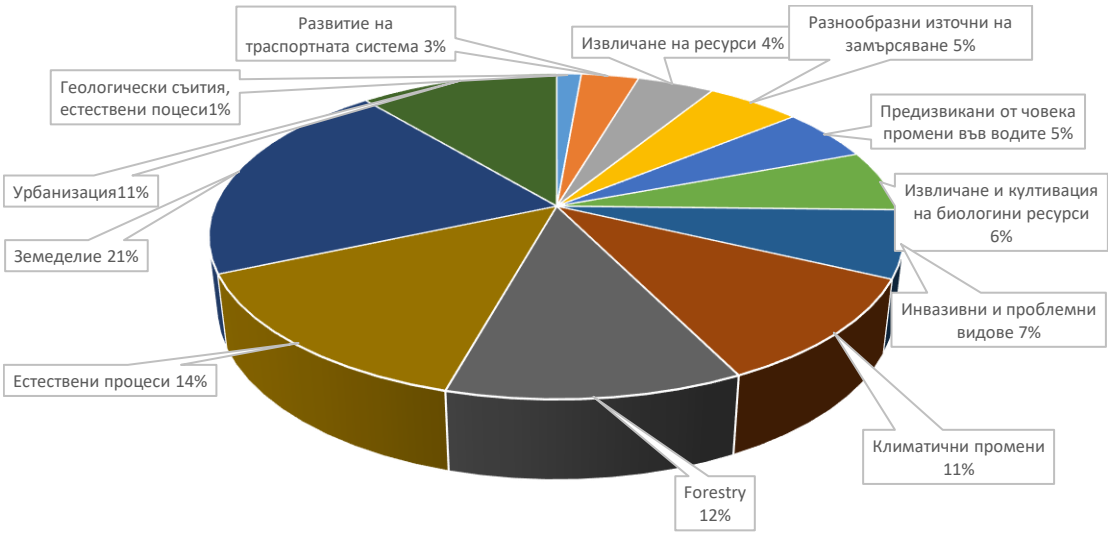

Източник на данни: Европейска агенция по околна среда

Фигура № 3-3 Въздействия и заплахи върху местообитанията

В случая с видовете основните въздействия и заплахи се формират от земеделието, процеса на урбанизация, горско стопанство и добив и култивиране на биологични ресурси (различни от селското и горското стопанство), както е показано на следващата фигура.

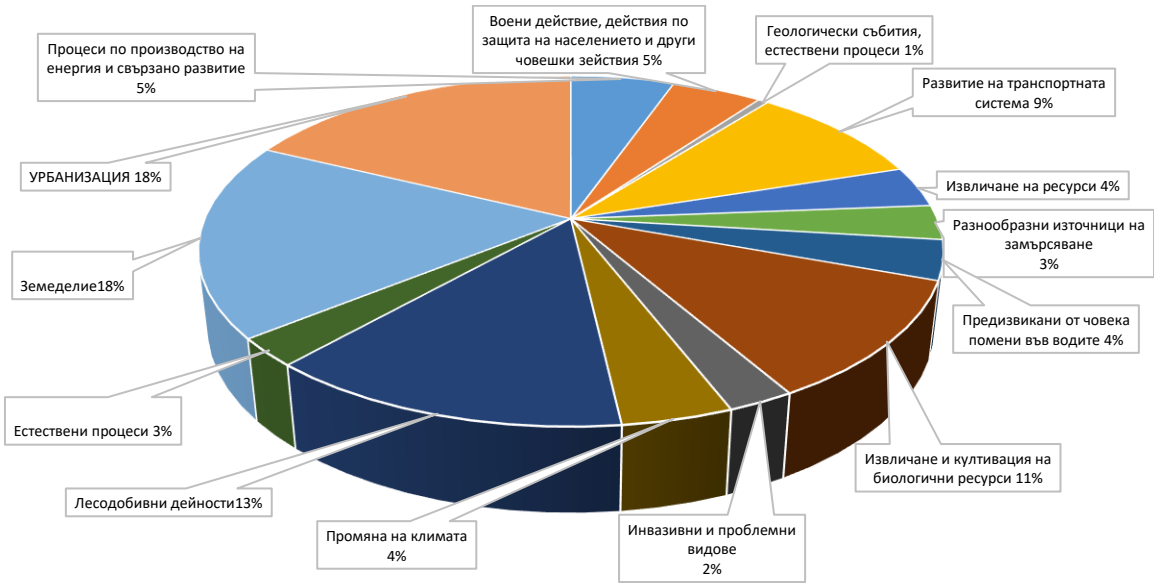

Източник на данни: Европейска агенция по околна среда

Фигура №. 3-4 Въздействияи заплахи върху видовете

Анализирайки по-подробно въздействията и заплахите, специфични за биоразнообразието във всеки окръг в Румъния, са промяна на земята, прекомерна експлоатация на видове, разпространение на инвазивни чужди видове, замърсяване и изменение на климата, плюс приноса на косвени фактори.

Замърсяването и концентрацията на хранителни елементи през 2019 г., в сравнение с референтния период от 60-те години, установява, че нивото на концентрациите на фосфати в крайбрежните води край румънското крайбрежие има стойности, близки до тези от референтния период, и по-ниски концентрации на силикати. В същото време концентрациите на неорганични форми на азот показват ниски стойности в сравнение с периода на интензивна еутрофикация.

Изменението на климата представлява друг натиск върху биологичното разнообразие. Температурните разлики се усещат между северната и южната част на страната, така че южната област е със средна годишна температура около 11°C.

Ефектите от изменението на климата чрез повишаване на температурата и тенденцията на намаляване на годишните валежи оказват определено въздействие върху биоразнообразието. Някои от ефектите, които може да има, са: промени в поведението на видовете, поради стрес от предизвикателствата към способността им да се адаптират, промени в разпределението и състава на местообитанията поради промени в компонента от значение за вида, промени в разпределението на специфичните за влажните зони екосистеми, с възможното им ограничаване/изчезване, увеличаване на риска от намаляване на биоразнообразието от изчезването на някои видове флора и фауна, поради намаляване на капацитета им за адаптация и оцеляване, както и на възможностите за трансформация в по-устойчиви видове към новите климатични условия.

Мехединци

На територията на природния парк Железни порти той заема повече от 30% от водната повърхност. Модификацията на местообитанието чрез изграждане на язовира за създаването на резервоара Iron Gates I е довела до значителни промени за водните екосистеми и прехода им от течаща вода към езерна екосистема. Чрез това явление са изчезнали много видове като Accipenseridae, бентосната фауна и са се появили други, някои от които са инвазивни (Carasius sp.). Има и други видове с инвазивен потенциал, които са били въведени, и са успели много лесно да колонизират нови райони.

Раздробяването на ландшафтите, което се е случило предимно от човешка дейност, в по-голямата част от окръга, с различна интензивност върху екосистемите, е резултат от следните видове натиск: тенденция за развитие на икономически дейности с отрицателно въздействие върху околната среда, урбанизация, започнала наскоро, проблемно управление, развитието на хаотичен, неорганизиран туризъм и, особено през уикенда, движението по асфалтирани и черни пътища причиняващо висока смъртност в района им на няколко видове животни. Изграждането на републикански път DN 56B в южната част на окръга е довело до антропизирането на левия бряг на река Дунав, както и до частичното изолиране на Стария дунавски ръкав и земите на речната зона Островул Корбулуи, и републикански път DN 56A до фрагментиране на гората Стърмина, липсата на подходящо отводняване на пътя.

Долж

Промяната на местообитанията чрез обезлесяване в равнината Долж и усвояването на земеделски земи, включително песъчливи, са довели до значителни негативни промени в стабилността на естествените екосистеми, върху пясъчните земи, унищожавайки точно това, което осигурява стабилността на пясъците, на големи зони, предизвикващи повторното им активиране под действието на вятъра. В допълнение, последните промени в Дунавската ливада, като язовири, отводняване и напояване, са довели до пълна промяна във външния й вид.

Олт

Броят на инвазивните видове на територията на окръг Олт през периода 2014-2017 г. нараства, като през 2018 г. остава постоянен, 26 вида.

Процесът на еутрофикация настъпва, когато популацията на мъртвите водорасли започва да се разлага и кислородът във водата се консумира и зависимите от кислород видове умират. В окръг Олт това явление е силно застъпено във всички езера.

В района между Уржица – Стефан Чел Маре – Янка и река Дунав, на площ от 15 000 хектара, има най-типичния аспект на полусух район с акценти на аридизация и дори опустиняване в Румъния. Това явление е особено благоприятствано от наличието на песъчливи почви. Отговорът на биоразнообразието към ефектите от изменението на климата е миграция към райони с оптимална температура за развитие и размножаване.

Намаляването на естествените и полуестествените местообитания чрез разширяване на градската зона в окръг Олт, в периода 2014-2018 г. регистрира относително значително увеличение.

Телеорман

Инвазивните видове представляват реална заплаха за биологичното разнообразие или могат да имат други непредвидени последици. Съгласно екологичната оценка от 2019 г. на ниво окръг Телеорман са открити инвазивни видове като Pteridium aquilinum, рогачица (Xanthium italicum), бяла черница (Morus alba), Йерусалимски артишок (Helianthus tuberossus), акация (Robinia) pseudacacia), Amorphous (акация джудже) (Amorpha fruticosa), канадска златна пръчица (Solidago canadensis) дива лоза (Parthenocissus inserta), Амброзия (Ambrosia artemisiifolia).

Наличието на торове в компонентите на околната среда е нормално, замърсяването се състои в концентрации на торове над разрешените, внасящи нарушения в механизмите на функциониране на екосистемите. Анализирайки развитието на емисиите на азотен оксид от 2014-2018 г., се наблюдава увеличение през 2014-2015 г., последвано от рязко намаляване през 2016-2018 г. Емисиите на азотен диоксид в окръга са резултат от категорията горивна и химическа промишленост, но представителното предприятие за химическата индустрия през 2014 г. чрез инсталиране на системи за намаляване на емисиите постигна намаляване на общите емисии на NOx в окръга.

По отношение на емисиите на амоняк, които са резултат основно от селскостопански източници, анализът на тяхното развитие през периода 2014-2018 г., се наблюдава намаление през 2014-2017 г., последвано от леко увеличение през 2018 г.

Гюргево

Не е установен натиск върху биоразнообразието в окръг Гюргево.

Кълъраш

Замърсяването и натоварването с торове представлява натиск върху биоразнообразието, а в окръга има 52 източника на нитрати от селскостопански дейности. За тези цели са реализирани проекти с обща цел за дългосрочно намаляване на изхвърлянето на хранителни вещества във водите, вливащи се в Дунав и Черно море.

Намаляването на естествените и полуестествените местообитания чрез урбанизация в периода 2010-2014 г. е относително постоянно.

Констанца

Натискът, който се упражнява върху биоразнообразието в окръг Констанца, се формира от инвазивни видове, замърсяване и натоварване с торове, изменение на климата, промяна на местообитанията, както и прекомерна експлоатация на природни ресурси.

Инвазивните видове могат да причинят значителна загуба на биологично разнообразие и в момента представляват реална заплаха за водните и сухоземните екосистеми. На територията на окръга са идентифицирани две групи инвазивни организми, а именно морски и сладководни водни видове (водорасли, безгръбначни, риби, влечуги, бозайници) и сухоземни видове (безгръбначни, висши растения). Някои от тях са проникнали през последните десетилетия и във вътрешните води на страната.

Видин

Някои от основните въздействия и заплахи със значително влияние върху биоразнообразието в област Видин са от следните категории:земеделие; лесовъдство, горско стопанство; рудодобив, добив на материали и производство на енергия (напр. добив на пясък и чакъл); урбанизация, жилищно и търговско развитие и изменения в природните системи (напр. изземване на земна маса от естуар или блато). Във въздействията и заплахите от

селскостопански характер могат да се включат например отглеждане на животни, паша и др., а в тези, свързани с урбанизацията жилищното и търговско развитие - урбанизирани райони, и др.

Монтана

Някои от основните въздействия и заплахи със значително влияние върху биоразнообразието в област Монтана са от следните категории:земеделие,; лесовъдство,прекомерни сечи; използване на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство и изменения на природните системи (напр. предизвикани от човека промени в хидравличните условия). Във въздействията и заплахите от селскостопански характер могат да се включат например изоставяне на пасищни системи, липса на паша и т.н., а в тези,свързани с използването на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство - лов, улов, отравяне, бракониерство и др.

Враца

Някои от основните въздействия и заплахи със значителен ефект върху биоразнообразието в област Враца са от следните категории: земеделие; лесовъдство, прекомерни сечи; урбанизация, жилищно и търговско развитие, използване на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство и изменения на природните системи (напр. промяна на структурите на вътрешни водни течения). Във въздействията и заплахите от селскостопански характер могат да бъдат включени например култивиране, паша, косене на тревни площи, използване на биоциди, хормони и химикали, торене, напояване и т.н., а в тези, свързано с , лесовъдството, горското стопанство - почистванена горите , премахване на мъртви и умиращи дървета, изкуствено залесяване на открити пространства (с неместни дървесни видове) и др. По отношение на урбанизацията, жилищното и търговско развитие – основните въздействия и заплахи за биоразнообразието са урбанизираните територии, заустванията и др., а по отношение използването на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство – улавяне с капани, отравяне, бракониерство, ловуване и др.

Плевен

Някои от основните въздействия и заплахи със значително влияние върху биоразнообразието в област Плевен са от следните категории:земеделие ; лесовъдство, прекомерни сечи; рудодобив, добив на материали и производство на енергия (напр. добив на пясък и чакъл); урбанизация, жилищно и търговско развитие, изменения в природните системи (напр. промяна на структурите на вътрешни водни течения) и естествени биотични и абиотични процеси (без катастрофи). Във въздействията и заплахите от селскостопански характер могат да се включат например култивиране, паша, торене и др., а в тези, свързани с лесовъдството, горското стопанство - изкуствено залесяване на откритите пространства (с неместни дървета), изсичане на гори и др. По отношение на урбанизацията, жилищното и търговско развитие – основните влияния и заплахи за биоразнообразието са урбанизираните зони, фабриките и др., а по отношение на естествените биотични и абиотични процеси (без катастрофи) – натрупване на органичен материал, пресушаване и др.

Велико Търново

Някои от основните въздействия и заплахи със значително влияние върху биоразнообразието в област Велико Търново са от следните категории: земеделие (напр. култивиране); лесовъдство,прекомерни сечи; използване на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство; изменения на естествените системи (напр. промяна на структурите на вътрешни водни течения) и естествени биотични и абиотични процеси (без катастрофи). Във въздействията и заплахите, свързани с лесовъдството, може да се включат някои практики в горското стопанство например - изкуствено залесяване на откритите пространства (с неместни видове), прочистване на горите, премахване на горски подраст, премахване на мъртви и умиращи дървета, експлоатация на горите без последващо залесяване или естествен подраст и др., а в тези, свързани с използване на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство - ловуване, събиране на диви

животни (сухоземни), вземане/премахване на сухоземни растения. По отношение на измененията на природните системи – основните въздействия и заплахи за биоразнообразието са депа, изземване на земя и пресушаване, канализация и отклоняване на водите, наводнения, изменение на хидрографското функциониране и др., а по отношение на естествените биотични и абиотични процеси (без катастрофи) - абиотични (бавни) природни процеси, междувидови флорални взаимоотношения и др.

Русе

Някои от основните въздействия и заплахи със значително влияние върху биоразнообразието в област Русе са от следните категории: земеделие; урбанизация, жилищно и търговско развитие; използване на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство и естествени биотични и абиотични процеси (без катастрофи). Във въздействията и заплахите от селскостопански характер могат да бъдат включени например отглеждане, използване на биоциди, хормони и химикали, косене на тревни площи и т.н., а в тези, свързани с урбанизация, жилищно и търговско развитие - промишлени или търговски зони, заустявания и др. По отношение на използването на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство – основните влияния и заплахи за биоразнообразието са ловът, събирането на животни (сухоземни) и др., а от естествените биотични и абиотични процеси (без катастрофи) - пресушаване, замърсяване и др.

Силистра

Някои от основните въздействия и заплахи със значително влияние върху биоразнообразието в област Силистра са от следните категории: земеделие; лесовъдство, горско стопанство; транспортни и обслужващи коридори (например пътища, пътеки и железопътни линии, комунални и обслужващи линии); урбанизация, жилищно и търговско развитие; използване на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство; инвазивни и други проблемни видове и гени (например инвазивни неместни видове, генетично замърсяване) и естествени биотични и абиотични процеси (без катастрофи). Във въздействията и заплахите от селскостопански характер могат да се включат например отглеждане, паша, използване на биоциди, хормони и химикали и др., а в тези, свързани с урбанизация, жилищно и търговско развитие - урбанизирани райони, изхвърляне на отпадъци от домакинствата и от места за отдих, промишлени складове и др. По отношение на използването на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство – основните въздействия и заплахи за биоразнообразието са риболовът и добивът на водни ресурси и др., а на естествените биотични и абиотични процеси (без катастрофи) - ерозия, пресушаване, натрупване на органичен материал, еутрофикация (естествена) и др.

Добрич

Някои от основните въздействия и заплахи със значително влияние върху биоразнообразието в област Добрич са от следните категории: земеделия; използване на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство; инвазивни и други проблемни видове и гени (например инвазивни неместни видове, генетично замърсяване) и естествени биотични и абиотични процеси (без катастрофи). Във въздействията и заплахите от селскостопански характер могат да се включат например култивиране, използване на биоциди, хормони и химикали, торене, напояване, преструктуриране на земеделските стопанства и др., а в тези, свързани с урбанизация, жилищно и търговско развитие - урбанизирани райони, изхвърляне на отпадъци от домакинства/развлекателни съоръжения и др. По отношение на използването на биологични ресурси, различни от земеделието и горското стопанство – основните въздействия и заплахи за биоразнообразието са риболовът и добивът на водни ресурси, ловът и събирането на диви животни (сухоземни) и др., а на естествени биотични и абиотични процеси (без катастрофи) - натрупване на органичен материал, еутрофикация (естествена) и др.

В заключение може да се каже, че сред най-важните въздействия и заплахи със значително въздействие върху биоразнообразието са: земеделие (във всички области),

лесовъдство, горско стопанство и урбанизация, жилищно и търговско развитие (в 6 от 8 области).

3.1.2.2. Национали защитени територии

Националните защитени природни територии в района на програмата заемат приблизително 80454,4 ха в Румъния и 212587,7 ха в България. Това означава, че програната територия съдържа 4,23% защитени природни територии от национален интерес.

Националните защитени територии в програмната територия в Румъния са общо 90. Преобладават природните резервати . Националните защитени територии са разделени на пет от осемте категории, според националното законодателство на Румъния (OUG 57/2007) и са както следва:

- **Национален парк** - Програмната територия включва 1 Национален парк с обща площ около 2,87 ха;
- **Природни паметници** - Програмната територия включва 10 природни паметника с обща площ 5264,41 ха;
- **Природен парк** - Програмната територия включва 4 природни парка с обща площ около 3,77 ха;
- **Природни резервати** – Програмната територия включва 69 природни резервата с обща площ от приблизително 23834,46 ха;
- **Научни резервати** - Програмната територия включва 6 научни резервата с обща площ от приблизително 183482,22 ха.

Подробен списък на всички национални защитени територии (в програмната територия на Румъния) с тяхната категория, име и площ (ха) е представен в Приложение 14.4.

Националните защитени територии в програмната територия в България са общо 194. Те са разпределени в пет от шестте категории, съгласно Националното законодателство на България (без националните паркове) и са както следва:

- **Природни паркове** - Програмната територия включва 3 природни парка с обща площ 25026,1 ха;
- **Резервати** - Програмната територия включва 7 и резервата с обща площ от 4078,1 ха;
- **Поддържани резерви** - Програмната територия включва 6 поддържани резервата с обща площ 1670,6 ха;
- **Защитени местности** - Програмната територия включва 113 защитени местности с обща площ 19561,9 ха;
- **Природни забележителности** - Програмната територия включва 65 природни забележителности с обща площ от 2806,5 ха.

Подробен списък на всички национални защитени територии (в българската програмна територия) с тяхната категория, наименование и площ (ха) е представен в Приложение 14.4.

Местоположението на защитените природни територии в територията на програмата е показано на следващата фигура.

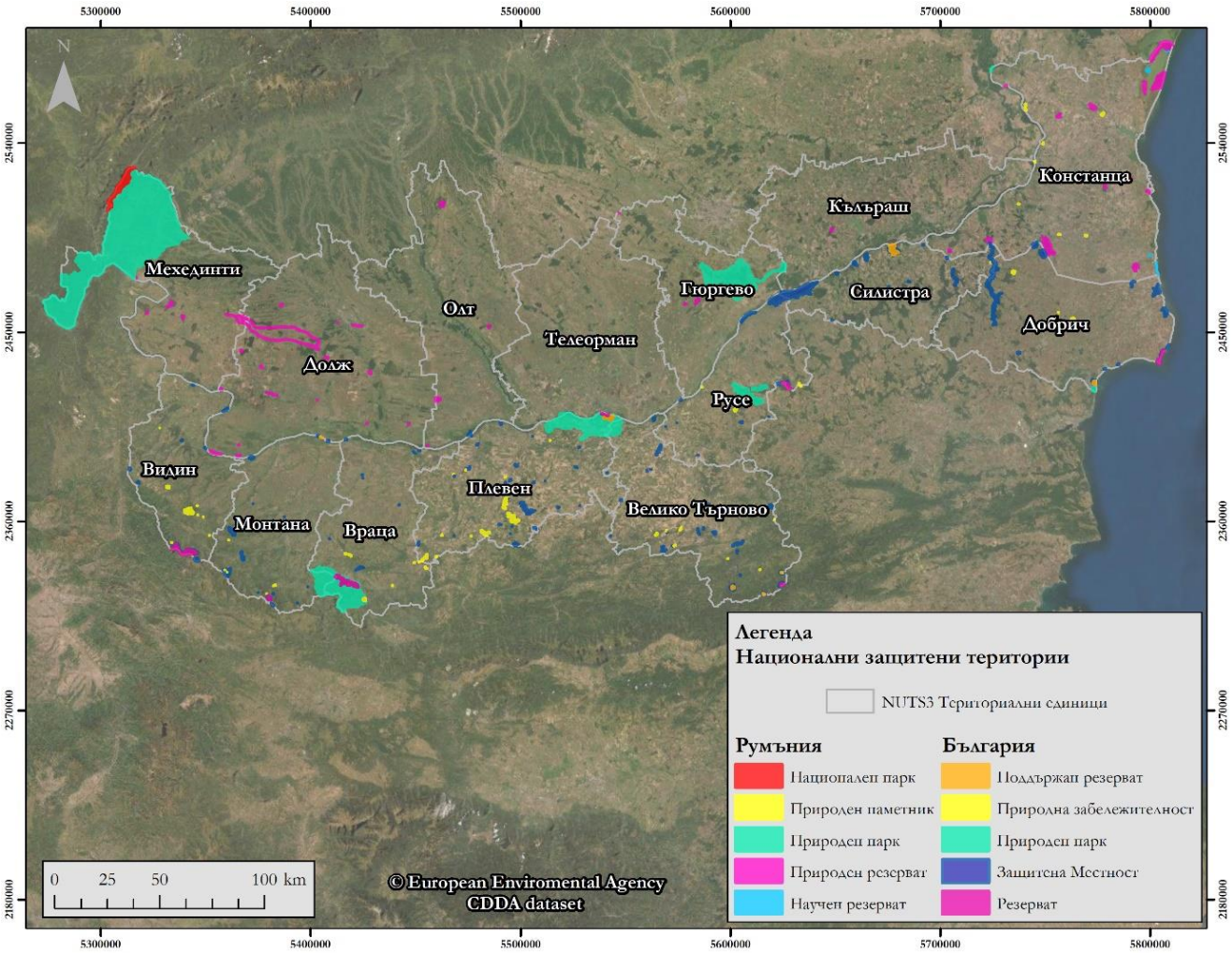

Фигура №. 3-5 Защитени природни територии в програмната територия

3.1.2.3. Обекти по Натура 2000

Обектите по Натура 2000, обхващат прибл. 20% от общата площ на програмната територия. Румънската част обхваща повече от 658 000 ха, а българската - около 750 000 ха. Тяхното местоположение в програмната територия е представено на следващата фигура.

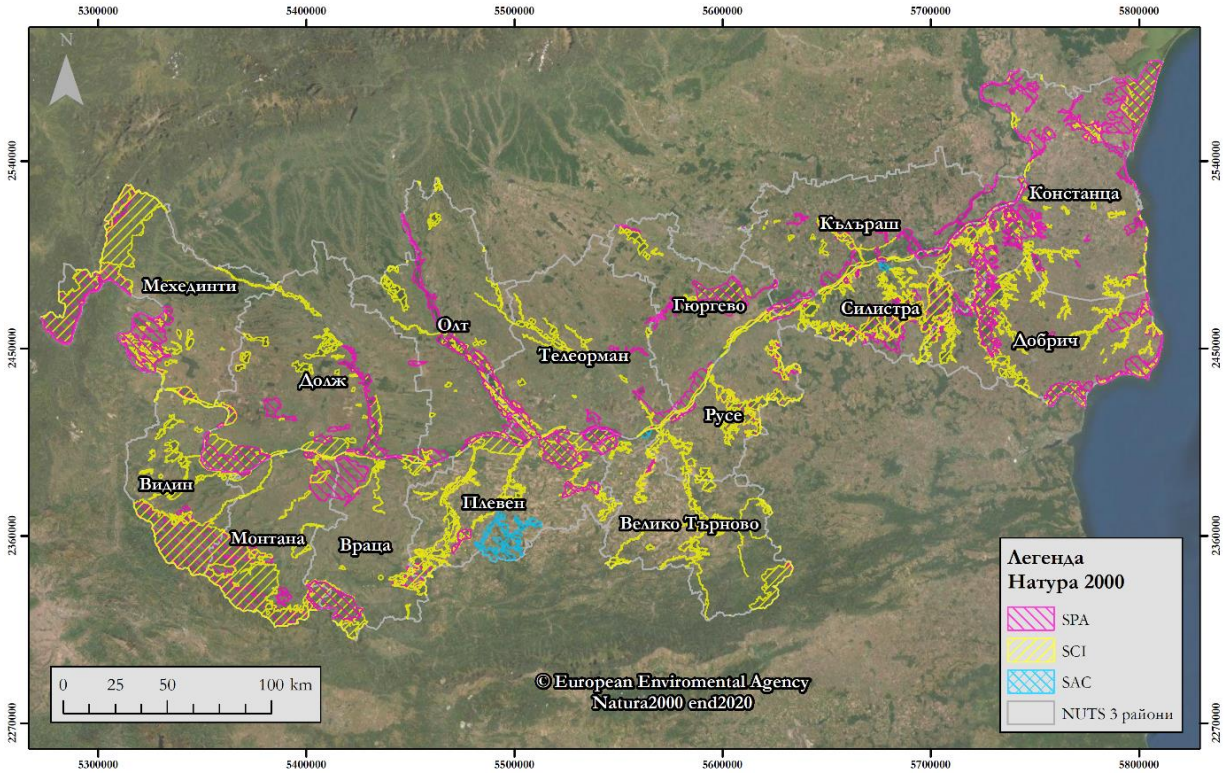

Фигура №. 3-6 Местоположение на обектите от Натура 2000

Обектите от Натура 2000 в програмната територия в България са общо 131. Те са разделени, както следва:

- **Обявенисъгласно Директивата за птиците**[8] **-** Програмната територия включва 41 Натура 2000 зони (обявени, съгласно Директивата за птиците) с обща площ от 693413,35 ha;
- **Обявени, съгласно Директивата за местообитанията** [9] - Програмната територия включва 90 Натура 2000 зони (обявени, съгласно Директивата за местообитанията) с обща площ от 843836.73 ha;

Подробен списък на всички защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 (в българската програмна територия) с техния код, име и площ (ха) е представен в Приложение 14.4.

В Румъния зоните от Натура 2000 в програмната територия са общо 126. Те са разделени, както следва:

- **Обявени, съгласно Директивата за птиците-** Програмната територия включва 54 защитени зони от екологичната режа от Натура 2000 (обявени, съгласно Директивата за птиците) с обща площ от приблизително 486152,29 ха;
- **Обявени, съгласно Директивата за местообитанията** - програмната територия включва 72 защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 (обявени по Директивата за местообитанията) с обща площ от приблизително 453009,26 ha;

Подробен списък на всички защитени зони от екологичната мрежа от Натура 2000 (в програмната територия от Румъния) с техния код, име и площ (ха) е представен в Приложение 14.4.

[8] Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици

[9] Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. относно опазването на естествените местообитания и на дивата фауна и флора

Според информационната система за биоразнообразие за Европа, на ниво Румъния, от общите защитени природни зони, 76,93% се състоят изключително от Натура 2000 обекти[10]. Защитените видове, съгласно европейското законодателство, съответно Директивата за местообитанията и Директивата за птиците са в редица от 2500 местообитания, съответно 500 вида птици. По-голямата част от местообитанията са в добро природозащитно състояние (43,99%), но има и местообитания с умерен (36,04%), незадоволителен (10,39) и неизвестен 9,58% природозащитен статус.

Природозащитният статус на видове по таксономични групи е добър в съотношение приблизително 54%, незадоволителен 43,4%, лош 12,2% и неизвестен 11,8%.

Според информационната система за биоразнообразие за Европа, в България мрежата от защитени територии е 63,63% от обектите по Натура 2000[11]. Те обхващат 323 вида и 90 местообитания съгласно европейското законодателство. По отношение на природозащитен статус 36,87% от местообитанията са в добро състояние, 30,41% умерено, 3,23% незадоволително и 29,49% неизвестно. Природозащитният статус на видовете по таксономични групи е добър в съотношение приблизително добър 48,92%, незадоволителен 39,93%, лош 3,09% и неизвестен 39,31%.

Съгласно докладите на двете държави, от 2013-2018 г. по отношение на природозащитния статус на видовете и местообитанията, съгласно чл.17 от Директива 92/43/ЕИО, в програмната територия се намират всички видове природозащитен статус за местообитания и видове.

Състоянието на опазване на местообитанията е до голяма степен неблагоприятно-незадоволително. Състоянието на опазване „неблагоприятно-лошо“ присъства в по-малка част и се среща особено в окръг Кълъраш и частично в Долж, Констанца в района на програмата в Румъния. А в българската територия отчасти се среща в областите Враца, Плевен и Велико Търнаво. Останалите местообитания са в "Благоприятно" или "Неизвестно" природозащитно състояние.

По отношение на природозащитния статус на видовете в програмната територия, то е до голяма степен „Благоприятно“, следвано от „Неблагоприятно-Незадоволително“. Природозащитното състояние "неблагоприятно-лошо" се среща в нисък дял в южната част на област Видин.

Основната цел на видовете и местообитанията е постигането на "благоприятен" природозащитен статус.

[10] https://biodiversity.europa.eu/countries/romania
[11] https://biodiversity.europa.eu/countries/bulgaria

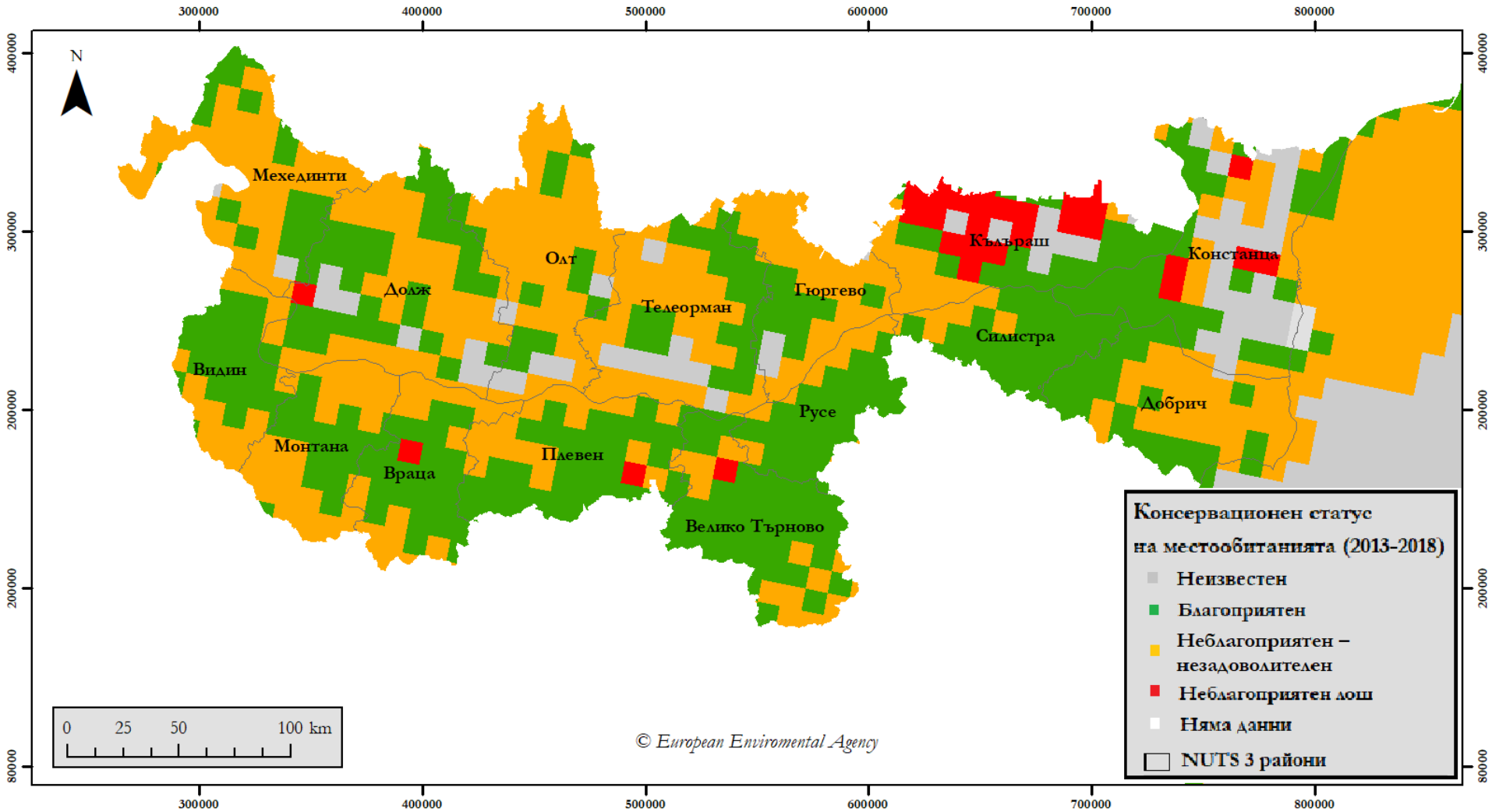

Фигура №. 3-7 Природозащитен статус на местообитанията в програмната територия

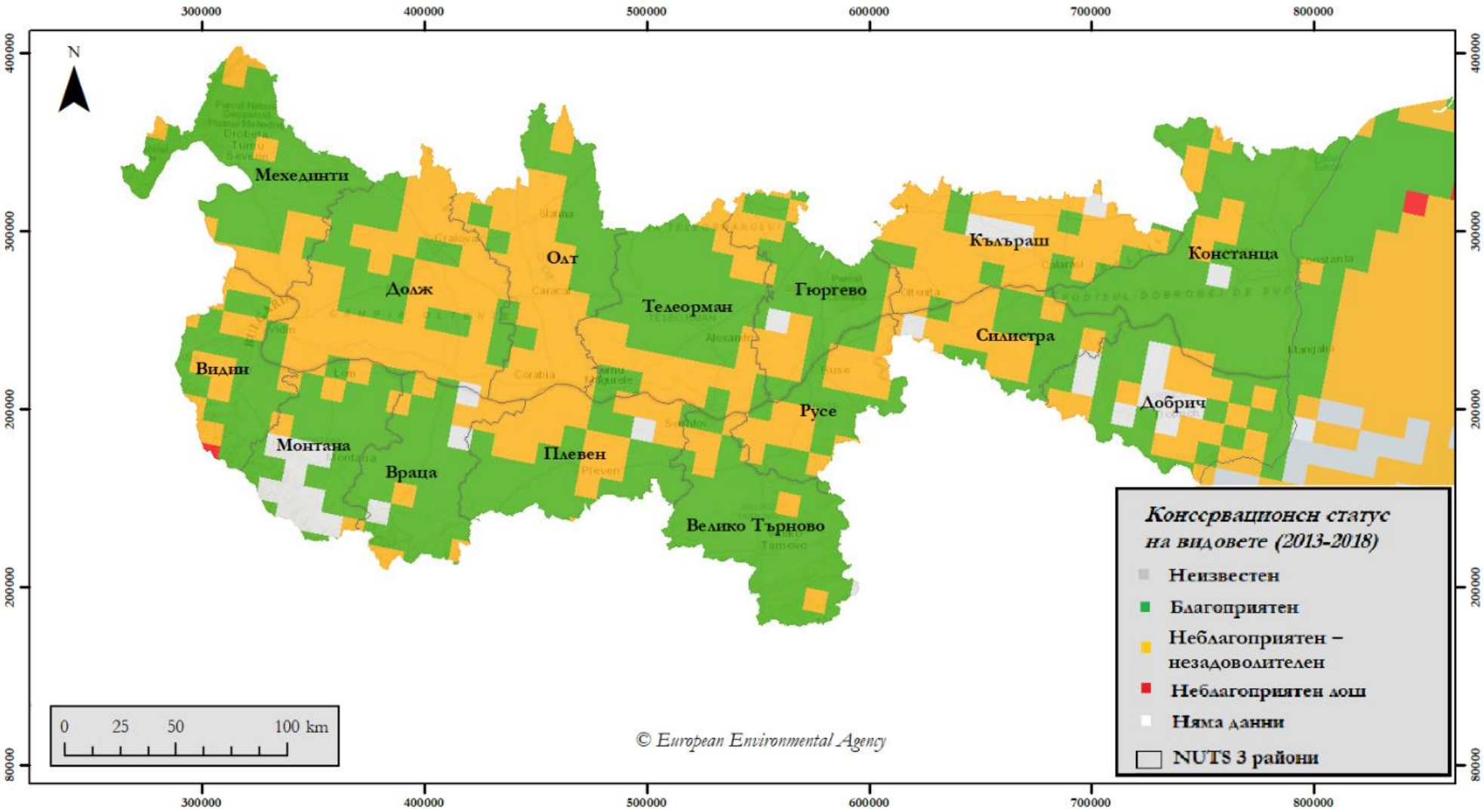

Фигура №. 3-8 Природозащитен статус на видовете в програмната територия

Природозащитният статус на местообитанията в Румъния е основно „благоприятен“и в малка степен „лош“, освен това на европейско ниво Румъния е на първо място по дял на местообитанията с „благоприятен“ природозащитен статус. По отношение на опазването на местообитанията в България преобладава лошото природозащитно състояние[12]. Броят на оценките по държава е посочен в скоби.

Фигура №. 3-9 Природозащитен статус на местообитанията на ниво държава-членка

Тенденцията по отношение на природозащитния статус на местообитанията в програмната територия в Румъния е стабилна, докато в програмната територия в България тенденцията на опазване се подобрява [13].

[12] https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/conservation-status-of-habitats-at-1

[13] https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/spatial-distribution-of-habitats-conservation-1

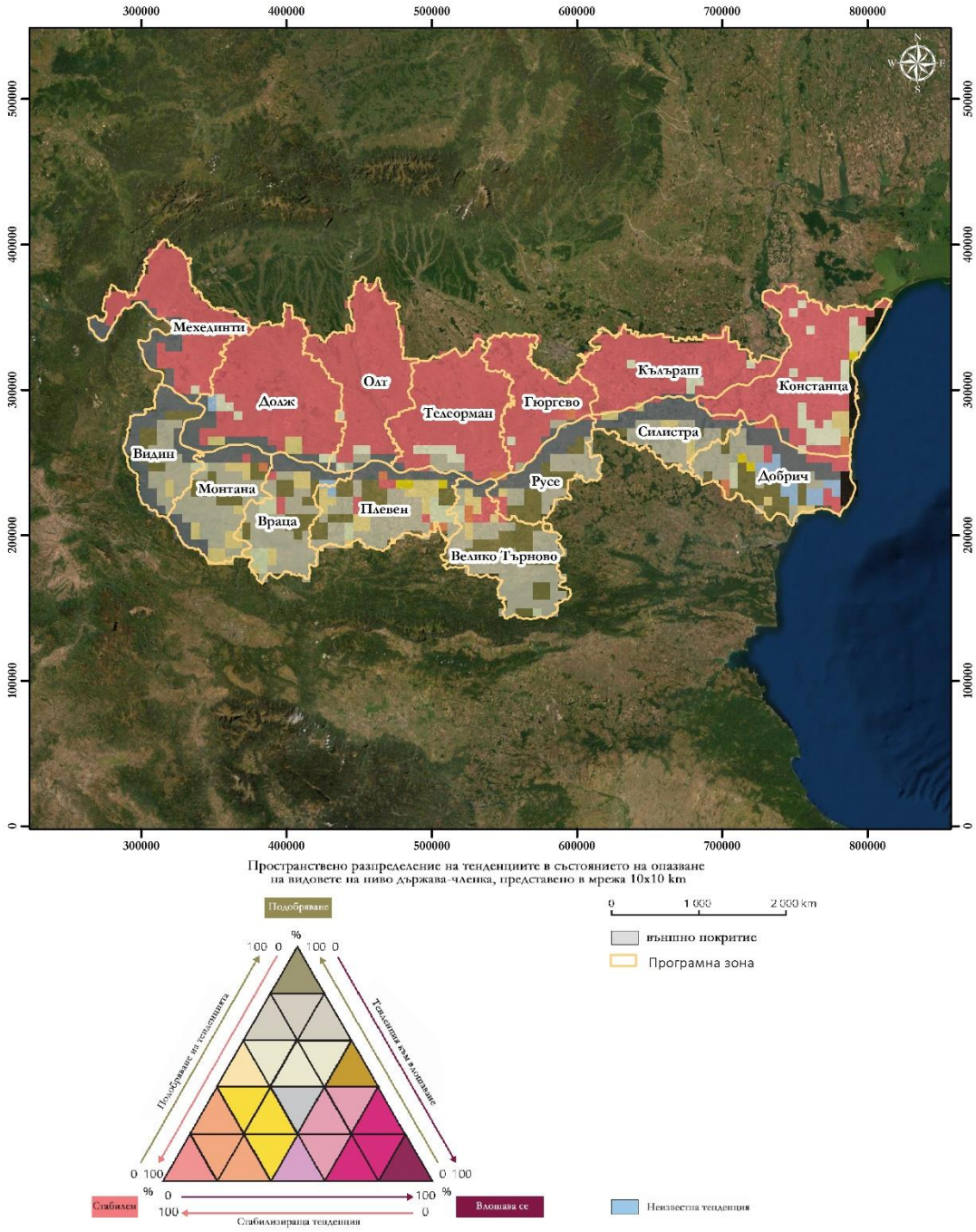

Пространствено разпределение на тенденциите в състоянието на опазване на видовете на ниво държави-членки, представено в мрежа 10x10 км

Фигура №. 3-10 Пространствено разпределение на тенденциите за опазване на местообитанията

3.1.3. НАСЕЛЕНИЕ И ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

3.1.3.1. Население и демографски показатели

Програмната територия в двете държави заема обща площ от 69 424,92 km^2. В Румъния са заети 39 377,72 km^2 (16,52% от площта на Румъния), а в България 30 047,19 km^2 (27,03% от площта на България).

При анализ на окръзите и областите се установява намаляване на населението в периода 2016-2020 г. Най-многобройно е населението в окръзи Констанца и Долж (Румъния) и в областите Велико Търново и Плевен (България).

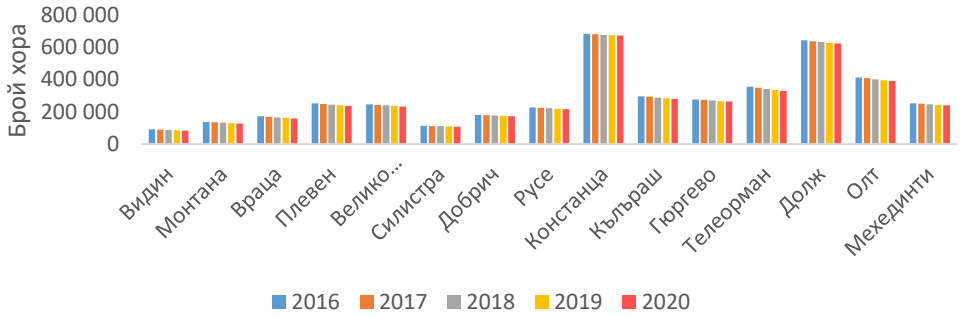

Източник на данните: ЕВРОСТАТ

Фигура №. 3-11 Гъстота на населението в територията на програмата

Анализирайки статистическите данни, се забелязва, че и двете страни на границата са изправени пред обезлюдяване. Това се дължи на миграция на населението към икономически по-развити райони, застаряване, ниски нива на раждаемост и др.

В България обезлюдяването се дължи на липсата на центрове за висше образование, слабо развита икономика и високи нива на безработица.

Въпреки че в Румъния стойностите за обезлюдяване на района са по-ниски, тенденцията е доста силна и може да се причисли към източноевропейската демографска тенденция.

Според доклада „Правене на бизнес в Европейския съюз 2017: България, Румъния и Унгария“ демографските тенденции в тези страни не са благоприятни в дългосрочен план и се засилват от емиграцията на квалифицирани работници, които търсят работа в чужбина. Към този фактор се добавя липсата на чуждестранни инвестиции и нарастващата степен на несигурност в световен мащаб. От икономическа гледна точка изравняването на същото ниво със стандарта на живот на западноевропейците се развива с бавни темпове.

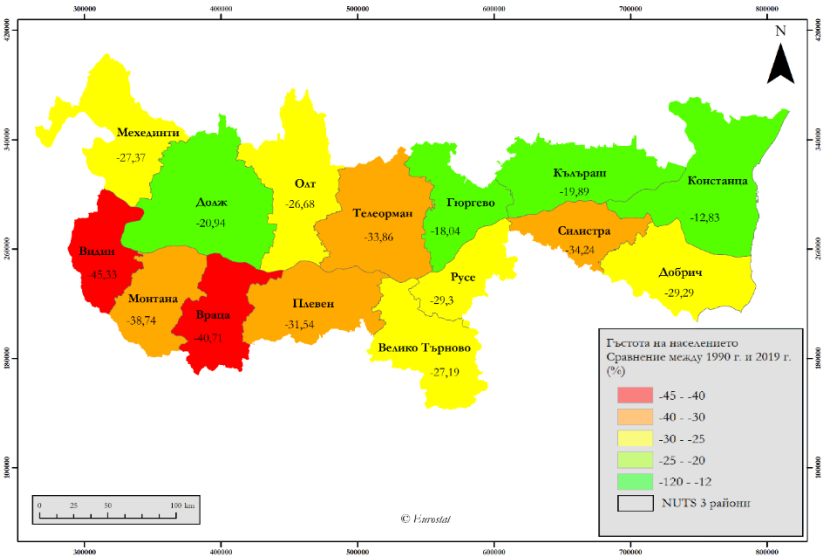

Източник на данните: ЕВРОСТАТ

Фигура № 3-12 Гъстота на населението през 2019 г. спрямо 1990 г

Анализирайки прогнозите от двете страни на границата по отношение на развитието на гъстотата на населението в периода 2019-2100 г., се очаква значително намаляване.

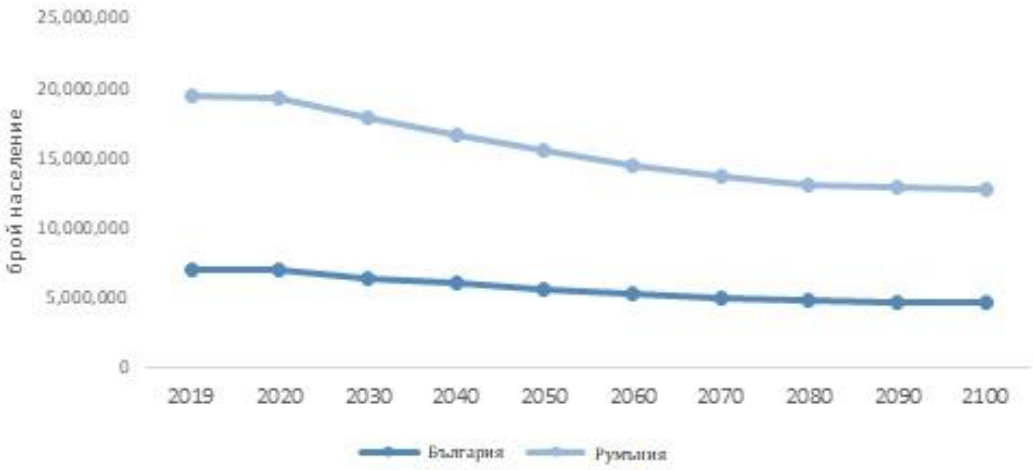

Източник на данните: ЕВРОСТАТ

Фигура №. 3-13 Проекция на населението

По отношение на възрастовата структура - преобладаващата възрастова група е 15-64 години. На последно място е населението под 15 годишна възраст.

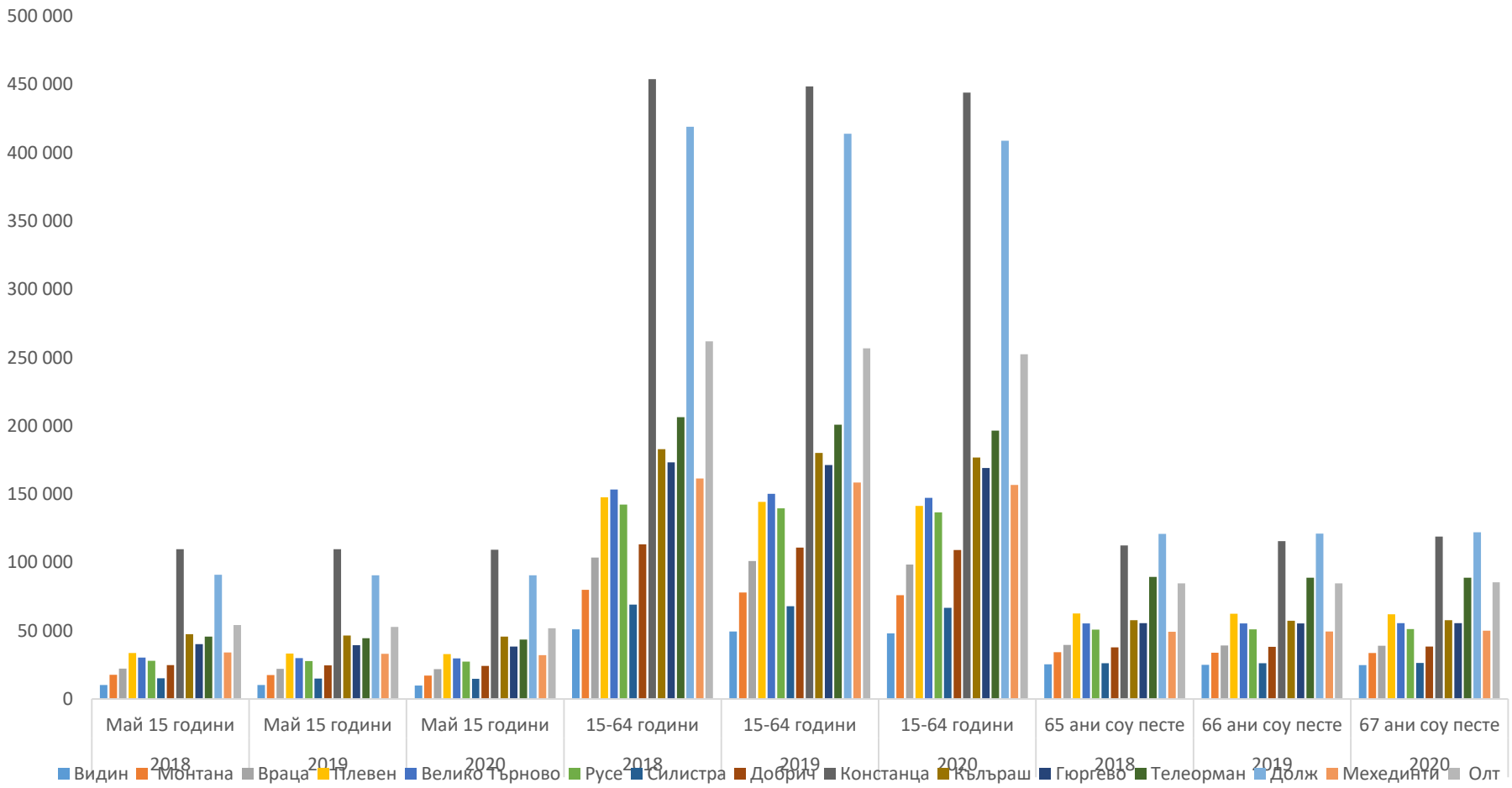

Източник на данните: Евростат

Фигура №. 3-14 Възрастова структура на населението в територията на програмата

Възрастовата структура на населението на осемте области на територията на Република България показва неблагоприятно разпределение на населението в подтрудоспособна и над трудоспособна възраст, като населението в надтрудоспособна възраст е почти два пъти над населението в подтрудоспособна възраст. Това потвърждава неблагоприятната тенденция, наблюдавана през предходните години за демографско застаряване на населението. Застаряването на населението е по-силно изразено в селата, отколкото в градовете.

За последните три години стойностите варират в ниски граници и се запазват относително постоянни, като на базата на средните стойности за страната показателите в осемте области са по-неблагоприятни.

В района на програмата има предимно селски селища, където селското население е 50% или повече от общото население. Само в две области на всяка страна, от включените в програмата, преобладават междинните населени места, където селското население е между 20% и 50% от общото население.

Таблица 3-1 Градски и селски тип населени места в района на проучване

Окръзи/области	Градски и селски тип населени места
Мехединци	Преобладаващо селски
Долж	Междинен
Олт	Преобладаващо селски
Телеорман	Преобладаващо селски
Гюргево	Преобладаващо селски
Кълъраш	Преобладаващо селски
Констанца	Междинен
Видин	Преобладаващо селски
Враста	Преобладаващо селски
Монтана	Преобладаващо селски
Велико Търново	Преобладаващо селски
Плевен	Преобладаващо селски
Русе	Междинен
Добрич	Междинен
Силистра	Преобладаващо селски

Източник на данни: Евростат

3.1.3.2. Малцинства

Румънското население е мнозинство във всички окръзи, включени в програмата. След последното преброяване през 2011 г. основното малцинствено население са роми. Основно в окръг Констанца има и други видове малцинства като татари, турци.

Категорията други малцинства, които се срещат в почти всички окръзи, но в по-малък брой се формират от етнически групи като: украинци, българи, германци, гърци, италианци и др.

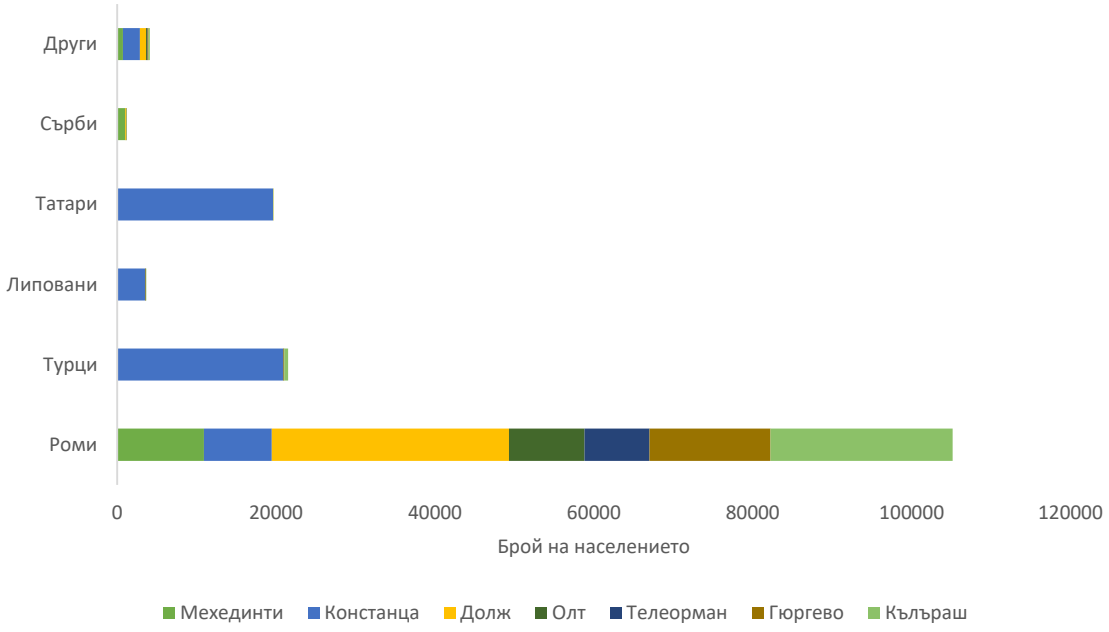

Източник на данните: Преброяване 2011 г

Фигура №. 3-15 Малцинствено население в Румъния

Съгласно официалното преброяване през 2011 г. основните малцинствени групи в Република България са турци (8,85% от населението на страната) и роми (4,85%), следвани от руснаци (0,15%), арменци (0,1%), власи (0,05%), каракачани (0,04%), украинци (0,03%), македонци (0,02%), гърци (0,02%), евреи (0,02%), румънци (0,01%) и др.

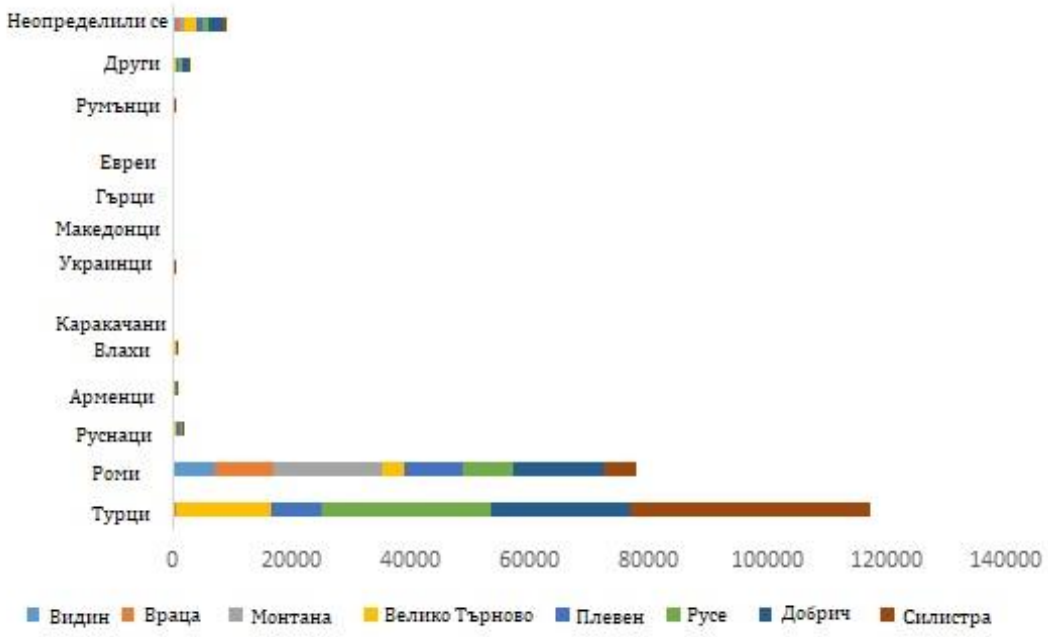

Фигура №. 3-16 Брой на малцинственото население в България

3.1.3.3. Естествени прираст на населението

По данни на ЕВРОСТАТ има слаб спад в броя на смъртните случаи в района на програмата.

През 2020 г. общата смъртност по области в България е между 13,4‰ и 27,7‰. Най-висока е смъртността в областите Видин - 27,7‰, Монтана - 25,5‰. Все още има висока мъжка свръхсмъртност. През 2019 г. на 100 жени умират 108 мъже, а смъртността при мъжете е 16,6 на хиляда срещу 14,5 на хиляда при жените.

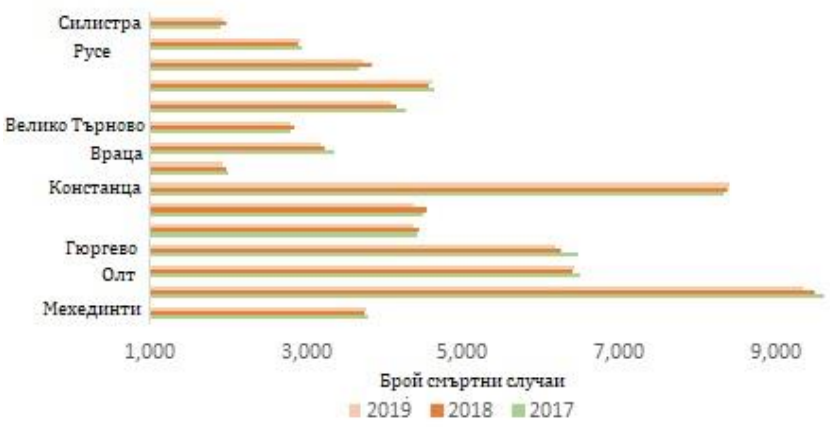

Източник на данните: ЕВРОСТАТ

Фигура №. 3-17 Брой смъртни случай в територията на програмата

Коефициентът на детска смъртност в програмната област в Румъния през анализирания период 2018-2020 г. показва различни колебания в зависимост от окръга. Например в окръг Олт през 2020 г. има удвояване на броя, регистриран през предходната година, докато в Констанца, Гюргево, Телеорман и Мехединци има намаление спрямо предходния период.

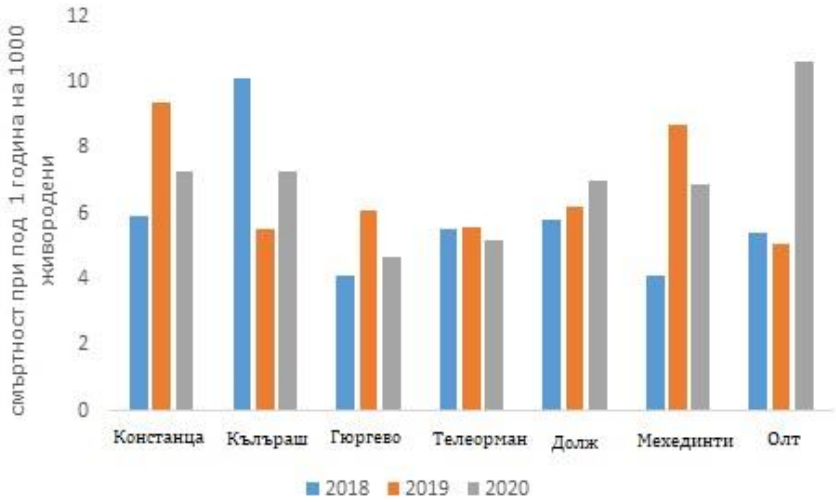

Източник на данните: Национален статистически институт Румъния

Фигура. 3-18 Коефициент на детска смъртност в румънската част от програмната територия

По отношение на детската смъртност в България показателят има благоприятни тенденции през последните години, като бележим намаляване на стойностите. Общият брой на случаите намалява от 408 за 2017 г. на 342 за 2019 г. Общият брой починали деца в областите, предмет на програмата е 104 за 2017 г. или около 26% от случаите в страната. За 2019 г. общият брой случаи за осемте области е 65 или 19% от случаите в страната. Основната причина за детската смъртност са болестите от клас XVI - някои състояния, възникващи през перинаталния период - този клас представлява 45% от случаите на детска смъртност. На второ място са заболяванията от клас XVII - вродени аномалии, деформации и хромозомни аберации с дял около 22%, а на трето - заболявания от клас X - заболявания на дихателната система - около 11%.

Най-много са случаите на детска смъртност в области Плевен, Велико Търново и Добрич.

През периода 2015-2019 г. във всички области се регистрира значителен спад в броя на живородените, което обяснява и намаляването на броя на населението.

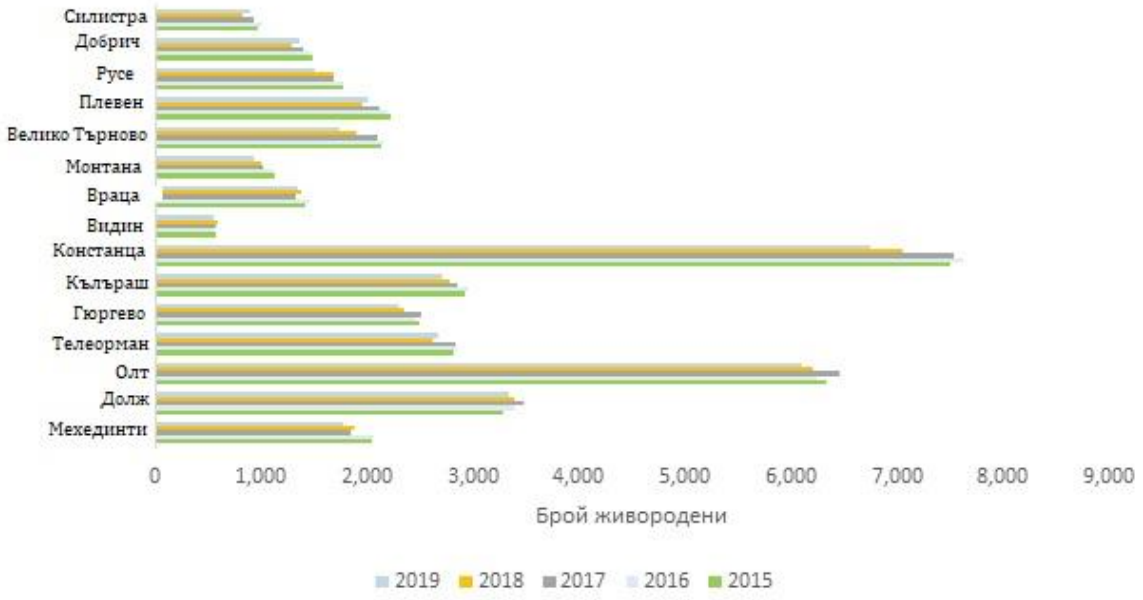

Фигура №. 3-19 Брой живородени в територията на програмата

През периода 2018-2020 г. в румънската част от програмната територия се наблюдава нарастване на отрицателния естествен прираст, като броят на регистрираните смъртни случаи е по-висок от броя на ражданията. В сравнение с нивото на естествен прираст, регистрирано в Румъния, 6 от 7-те окръга, включени в програмната територия , са под средните за страната. Изключение прави окръг Констанца, който през 2013 г. регистрира положителен естествен прираст. Най-значителното увеличение на броя на починалите спрямо броя на ражданията е регистрирано през 2020 г. в резултат на пандемията от COVID-19.

Най-ниски стойности са регистрирани в окръзите Олт и Гюргево.

Фигурата по-долу показва: броя, структурата и разпределението на населението на определена територия в определен интервал от време. Това се отнася до естествения прираст на населението в резултат на разликата между броя на ражданията и умиранията, както и движението му на територията (пример: естественият прираст на населението, който представлява разликата между раждаемостта и смъртност, разликата между брой живородени и броя на починалите на 1000 жители).

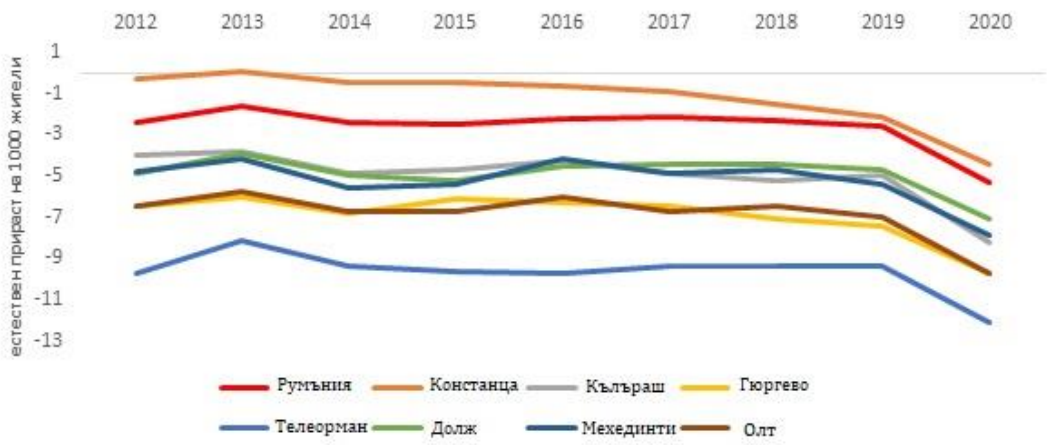

Източник на данните: Национален статистически институт RO

Фигура №. 3-20 Оценка на естествения прираст, регистриран в румънската част от програмната територия

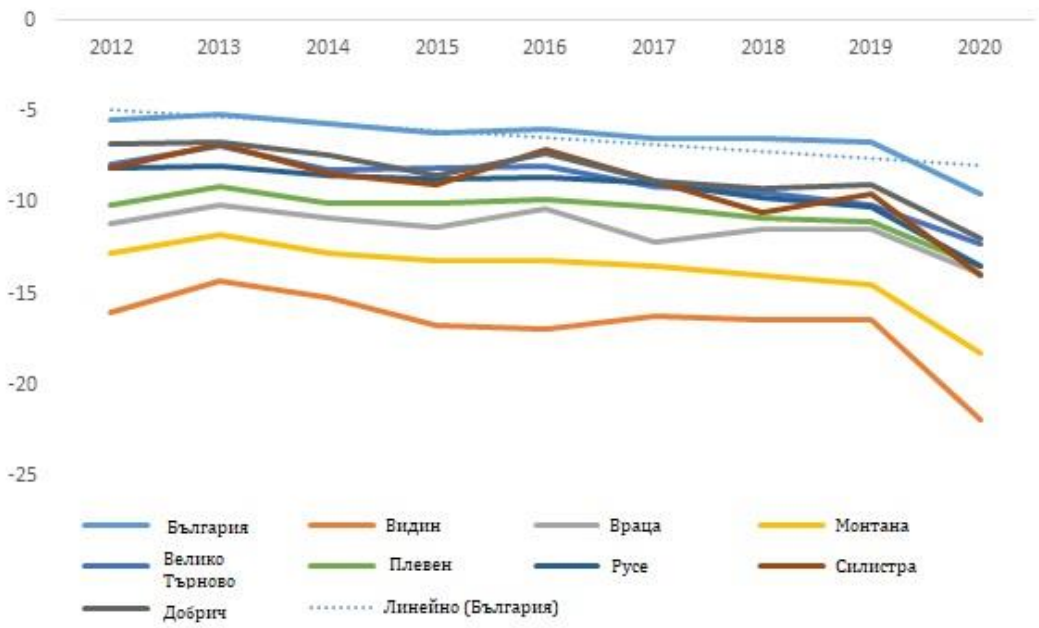

Фигура №. 3-21 Коефициент на естествен прираст по области, НСИ

Стойностите на показателя за естествен прираст са отрицателни, като се запазва неблагоприятната тенденция, както за страната, така и за осемте области, за намаляване на стойностите през последните години. Най-рязко понижаване се установява за 2020 г. спрямо 2019 г., което се дължи на смъртността от COVID-19. За всички области естественият прираст е по-нисък от средния за страната, като най-ниски стойности има за област Видин - там за целия разглеждан период естественият прираст е над два пъти по-нисък.

3.1.3.4. Миграция на населението

През последните години се забелязва значителна динамика в миграцията на населението в програмната територия. Населението се премества в големите градове или дори в столиците Букурещ и София. Това явление се засилва с присъединяването на страните към Европейския съюз, когато населението започва да емигрира в търсене по-добри места и условия на живот.

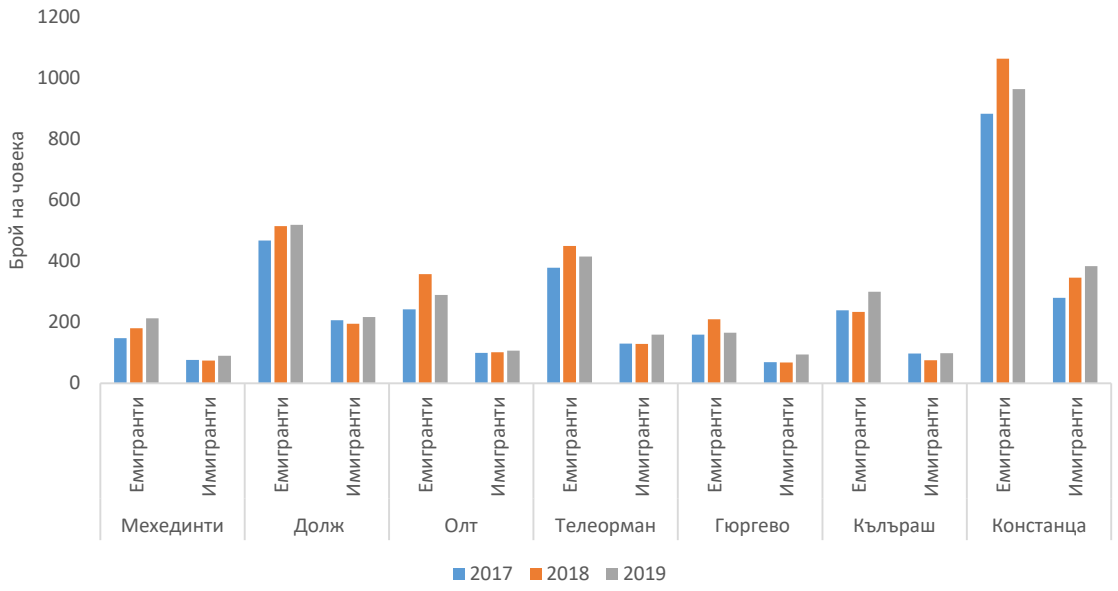

Източник на данните: Национален статистически институт Румъния

Фигура №. 3-22 Миграция на населението в Румъния

В Румъния, в окръзите, включени в програмата, емиграцията на населението е по-висока от имиграцията. Това допринася за намаляване на населението. От анализирания период 2017-2019 г. се вижда, че 2018 г. регистрира най-много емиграции, като това явление се засилва през анализирания период.

При имиграцията също има увеличение, но недостатъчно, за да покрие емигриралото население.

В България, в областите, предмет на програмата, броят на емиграциите е приблизително равен на този на имигрантите. В повечето области през 2019 г. има увеличение спрямо 2017 г.

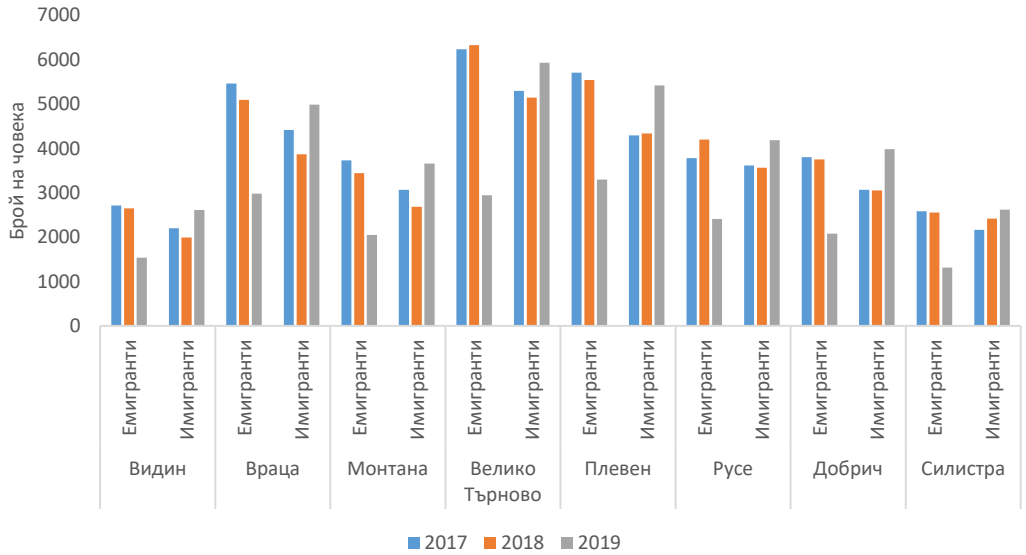

Източник на данните: Национален статистически институт България

Фигура №. 3-23 Миграция на населението в България

3.1.3.5. Стандарт на живот

Първата цел на устойчивото развитие е конкретно свързана с населението, "Без бедност". Процентът на хората, изложени на риск от бедност след социални трансфери, тежко материално лишени или живеещи в домакинства с много нисък интензитет на работа, от двете страни, включени в програмата, е над средното за Европа. Това явление постепенно намалява от 2006/2007 г. до момента.

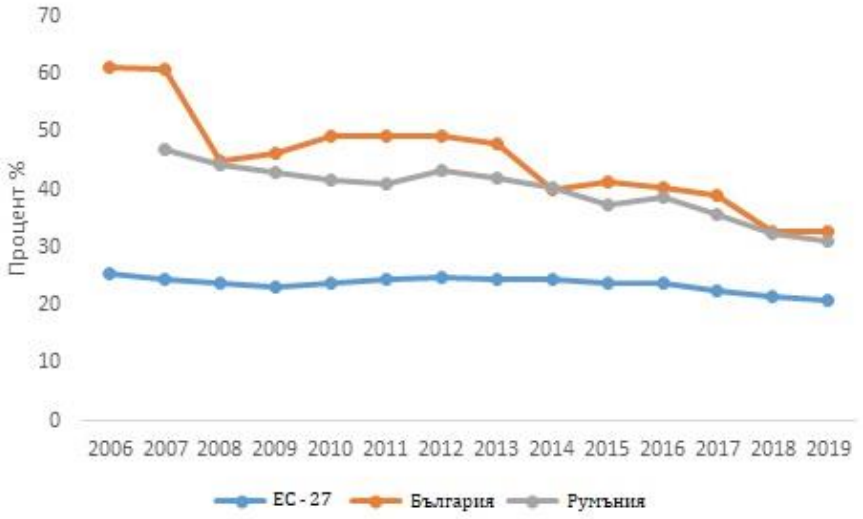

Източник: Евростат

Фигура №. 3-24 Хора, изложени на риск от бедност или социално изключване

През периода 2000-2018 г. заетостта в програмната територия постепенно намалява. Причините са емиграция към икономически по-развити райони и застаряването на населението. Липсата на специализация, каквато изисква пазарът на заетостта в областите, може да бъде друга значима причина затози спад.

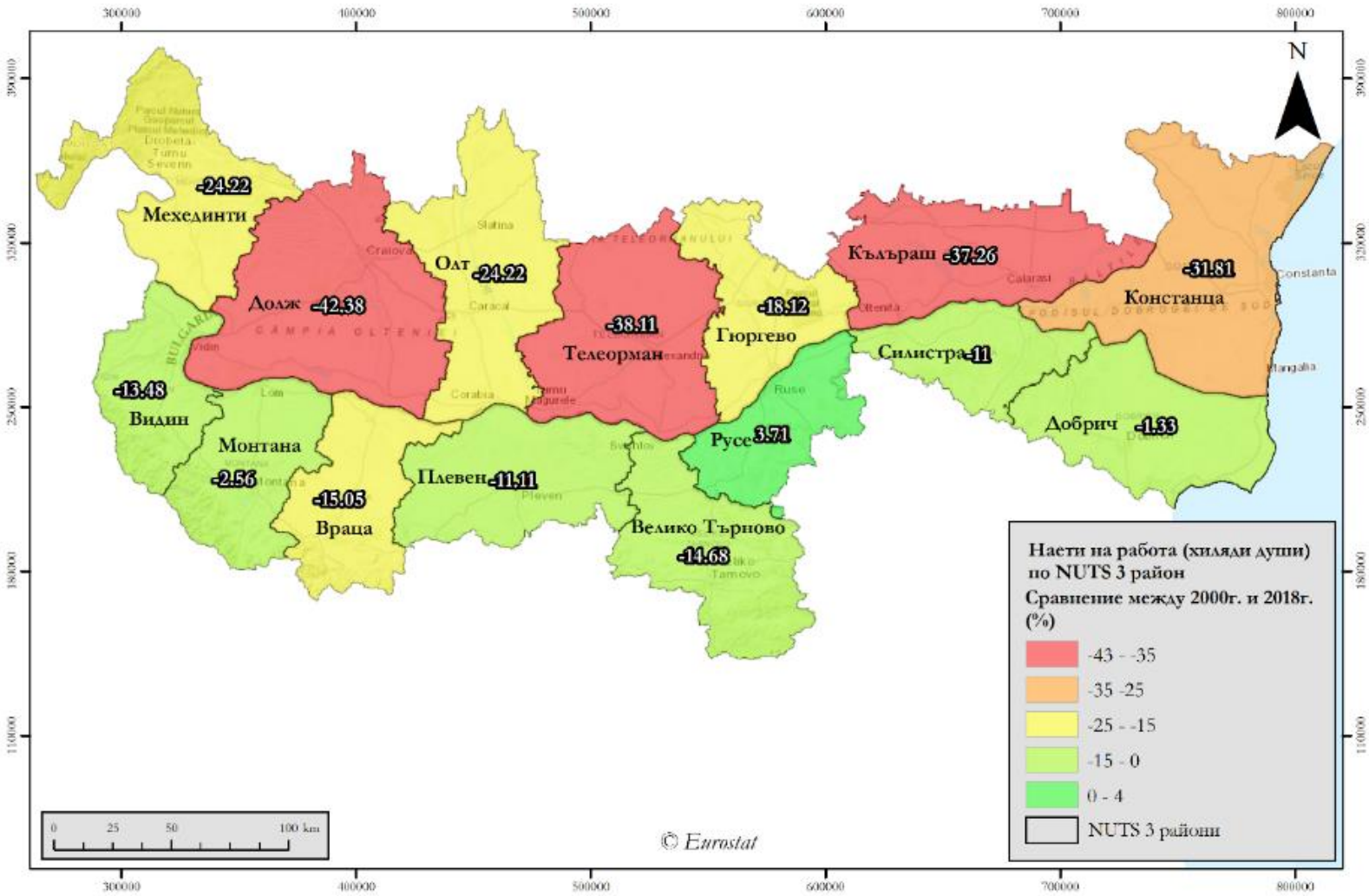

Източник: Евростат

Фигура №. 3-25 Заетост в програмната територия

3.1.3.6. Индикатори за здравно състояние на населението

Настоящият раздел е разработен във връзка с изискване на Министерство на здравеопазването (България), постъпило с в отговор на писмо с вх. № 04-15-142 / 13.08.2021 г., по време на консултациите по Задание за определяне на обхвата и съдържанието на ДЕО на настоящата програма.

Болестността е особено състояние на организма, обусловено от вредното действие на различни фактори на околната среда и характеризиращо се с комплекс от морфологични и функционални изменения - локални и общи, реактивни и лезионни, което нарушава дейността на различни функционални нива.

В епидемиологията болестността представлява съвкупността от случаи на определено заболяване или друго събитие (злополука и др.), съществуващо в дадена популация, без да се прави разлика между стари и нови случаи, възникнали през определен период от време (период на разпространение) или в даден момент (моментно разпространение).

Заболеваемостта е съвкупността от новопоявилите се и новорегистрирани болести през годината.

Класовете болести, съгласно Международната класификация на болестите -10-та ревизия (МКБ-10), които в най-голяа степен са свързани с факторите на околната среда, са:

- II клас: Новообразувания;
- IV клас: Болести на ендокринните жлези, на храненето, обмяната и разстройства на имунитета;
- IX клас : Болести на органите на кръвообращението;
- X клас: Болести на дихателната система;
- XI клас: Болести на храносмилателната система;
- XII клас: Болести на кожата и подкожната тъкан;
- XIV клас: Болести на пикочо-половата система;
- XVII клас: Вродени аномалии.

В България [14]:

През 2019 г. се наблюдава увеличение на заболеваемостта от някои заразно болести - морбили, варицела, епидемичен паротит, менингококов менингит и сепсис, вирусен хепатит, вирусен менингит и менингоенцефалит. Регистрирани са осем случая на малария, внесена от чужбина. Намаляват случаите на заболявания от коклюш, Ку-треска, Кримско-Конго хеморагична треска, дизентерия, лептоспироза и Лаймска борелиоза.

Заболеваемостта от активна туберкулоза през 2019 г. е 18,5на сто хиляди. При децата до 17-годишна възраст е 5,7 на сто хиляди и е по-ниска в сравнение с предходната година.

През 2019 г. честотата на новите случаи на заболявания от злокачествени новообразувания нараства спрямо предходната година и е 434,9 на сто хиляди от населението. В нозологичната структура на тези заболявания няма съществени изменения. Висока е заболеваемостта от злокачествени новообразуванияна : млечната жлеза при жените; простатата; кожата; трахеята, бронхите и белия дроб; дебелото черво; тялото на матката; шийката на матката; ректосигмоидната област, правото черво (ректума), ануса и аналния канал и т.н..

През 2019 г. заболеваемостта от злокачествени новообразувания при децата до 17 години е 5,0 на сто хиляди, като с най-висока честота са злокачествените заболявания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани - 2,6 на сто хиляди. Следват злокачествените новообразувания на: окото, главния мозъки други части на централната нервна система - 1,1 на сто хиляди; мезотелиалнаъа и меките тъкани - 0,5 на сто хиляди; пикочната система, костите и ставните хрущяли - 0,3 на сто хиляди; неточно определени, вторични и неуточнени локализации - 0,2 на сто хиляди и т.н.. Регистрираните злокачествени новообразувания през 2019 г. в четири от областите в обхвата на програмата - Русе, Плевен, Враца и Силистра са по-високи от средните за страната стойности.

[14] https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/Zdraveopazvane_2020.pdf

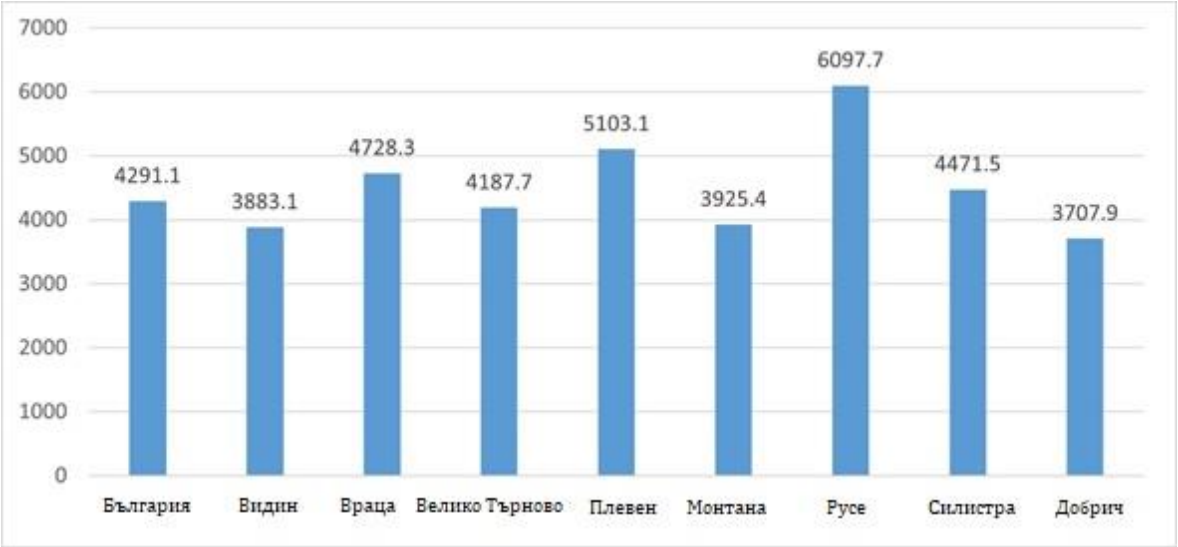

Фигура №. 3-26 Регистрирани злокачествени новообразувания за 2019 г. (на 100 000 души), „Здравеопазване“ 2020, НСИ

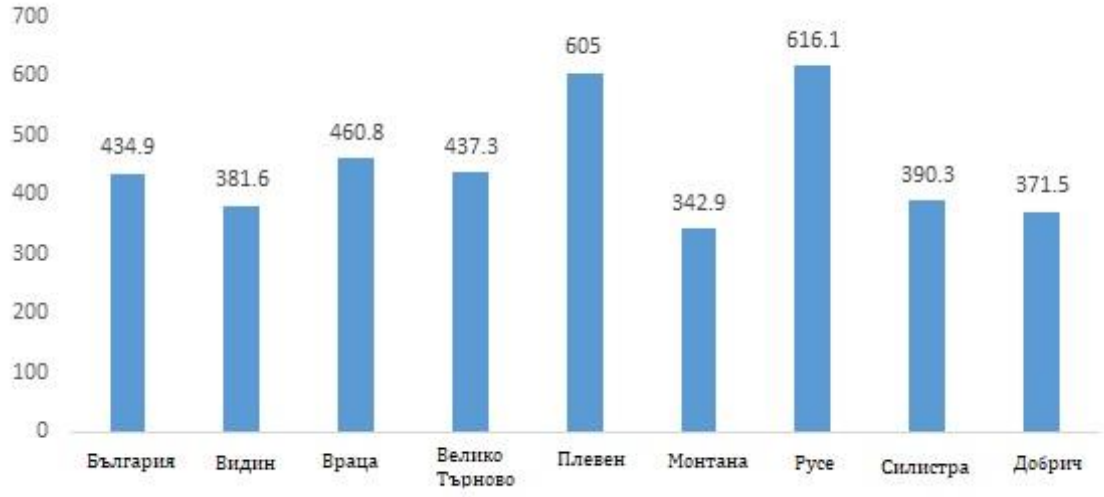

Фигура №. 3-27 Новооткрити заболявания от злокачествени новообразувания през 2019г. (на 100 000 души), „Здравеопазване“ 2020, НСИ

В края на 2019 г. броят на болните, намиращи се под наблюдение на психиатричните заведения, отделения, кабинети и амбулатории е 116 851. Сред тях с най-голяма честота са случаите на: шизофрения - 332,7 на сто хиляди; психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на алкохол - 114,3 на сто хиляди; рецидивиращо депресивно разстройство - 104,3 на сто хиляди; биполярно афективно разстройство - 85,5 процента хиляди и т.н.

Хоспитализираните случаи (изписани и умрели) в лечебните заведения през 2019 г. са 34 584,4 на сто хиляди души от населението. От тях 17.3% случая са по повод фактори, влияещи върху здравното състояние на населението и контакта със здравните служби. В структурата на хоспитализираните случаи по класове болести водещо място през 2019 г. заемат болестите на органите на кръвообращението, дихателната система, храносмилателната система, новообразуванията, болестите на пикочо-половата система, травмите, отравянията и някои други последици от въздействието на външни причини,

болестите на костно-мускулната и на и съединителната тъкан, бременността, раждането и послеродовият период.

При децата до 17-годишна възраст най-голям сред класовете болести е относителният дял на хоспитализираните случаи поради: заболявания на дихателната система; някои състояния, възникващи през перинаталния период; травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини; някои инфекциозни и паразитниболести; болести на храносмилателната система. Сравнително високият относителен дял на хоспитализираните случаи при деца по повод фактори, влияещи върху здравното състояние на населението и контакта със здравните служби, е резултат от отчитането на здрави живородени деца към този клас.

Сред лицата на възраст 18-64 години най-голям сред класовете болести е делът на хоспитализираните случаи поради болести на на храносмилателната система, болести наорганите на кръвообращението, бременност, раждане и послеродов период, болестина пикочо-половата система, новообразувания, болести на костно-мускулната система и съединителната тъкан.

Водещи заболявания в структурата на хоспитализираните случаи по класове болести над 65-годишна възраст са болестите на:органите на кръвообразщението, на храносмилателната система, новообразуванията и дихателната система.

През 2019 г. броят на освидетелстваните лица над 16 години, на които е призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане е 9,4 на хиляда души от населението над 16 години. Най-честата причина за призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са болестите на органите на кръвообращението– 32,4%. Следват новообразуванията (24,9%), болестите на костно-мускулната система и съединителната тъкан (11,1%), болестите на ендокринната система, разстройствата на храненето и обмяната на веществата (5,9%) и т.н..

Водещи причини за признати вид и степен на увреждане при освидетелстваните деца са психичните и поведенческите разстройства (22,7%), болестите на дихателната система (19,4%), вродените аномалии (пороци на развитието), деформациите и хромозомните аберации (17,9%) и заболявания на нервната система (12,0%).

Регистрираните смъртни случаи, поради замърсяване на въздуха в Румъния и България през 2016 г. са над 75 смъртни случая (на 100 000 души от населението), като в България са регистрирани 121 смъртни случая (на 100 000 население) и по този начин се нареждат на 2-ро място в Европа, а Румъния регистрира 84 смъртни случая (на 100 000 души от населението).) и се нарежда на 7-мо място в Европа[15].

Анализирана е еволюцията на смъртните случаи, причинени от основните заболявания, съгласно Международната класификация на болестите - ревизия X 1994 от 2018-2020 г.

[15] Световната Здравна Организация 2018
(http://gamapserver.who.int/gho/interactive_charts/phe/aap_mbd/atlas.html)

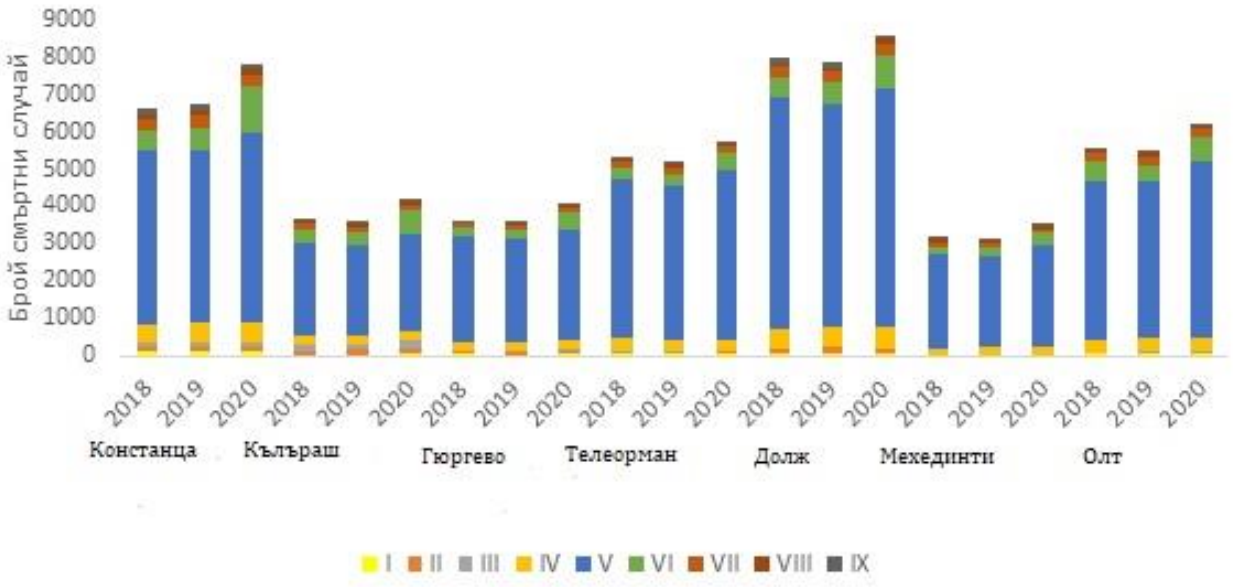

легенда:

I	*Инфекциозни и паразитни заболявания*
II	*Болести на нервната система, заболявания на окото и неговите придатъци, заболявания на ухото и мастоидния израстък*
III	*Ендокринни заболявания, хранене и метаболизъм*
IV	*Болести на храносмилателната система*
V	*Болести на органите на кръвообращението*
VI	*Респираторни заболявания*
VII	*Травматични наранявания, отравяния и други последици от външни причини*
VIII	*Заболявания на пикочно-половите пътища*
IX	*Други причини*

Източник: INS-RO

Фигура №. 3-28 Причини за смъртни случаи в района на програмата – Румъния

В Румъния, в 7-те окръга, включени в програмата, болестите на органите на кръвообращението представляват основната причина за смъртни случаи, причинени от медицински проблеми, следвани от болести на дихателната система. Те показват възходяща тенденция в анализирания период.

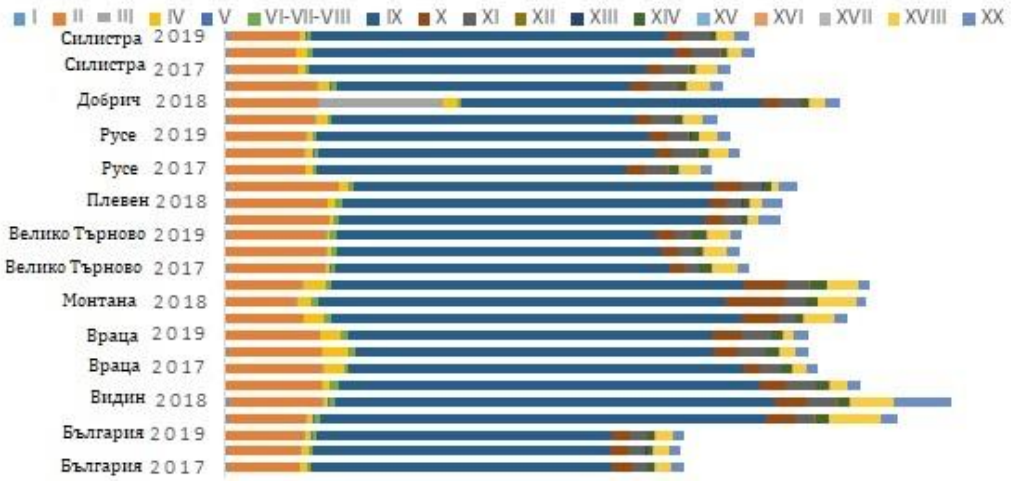

Легенда: Класове по МКБ-10:

I	*Някои инфекциозни и паразитни заболявания*
II	*Новообразувания*
III	*Болести на кръвта и кръвотворните органи и някои нарушения, включващи имунния механизъм*
IV	*Ендокринни, хранителни и метаболитни заболявания*
V	*Психични и поведенчески разстройства*
VI	*Болести на нервната система*
VII	*Болести на окото и аднексите*
VIII	*Болести на ухото и мастоидния израстък*
IX	*заболявания на органи на кръвообращението*
x	*Болести на дихателната система*
XI	*Болести на храносмилателната система*
XII	*Болести на кожата и подкожната тъкан*
XIII	*Болести на опорно-двигателния апарат и съединителната тъкан*
XIV	*Болести на пикочно-половата система*
XV	*Бременност, раждане и пуерпериум*
XVI	*Някои състояния, възникващи в перинаталния период*
XVII	*Вродени малформации, деформации и хромозомни аномалии*
XVIII	*Симптоми, признаци и необичайни клинични и лабораторни находки, некласифицирани другаде*
XX	*Външни причини за заболеваемост и смъртност*

Фигура №. 3-29 Смъртност по причини за смърт по класове по Международна класификация на болестите-10-та ревизия /МКБ-10/ (на 100 000, ‰) в - България

В структурата на смъртността по причини през 2019 г. в България не се наблюдават съществени промени. Водеща причина за умиранията остават болестите на органите на кръвообращението, чиято интензивност е 998,2 на сто хиляди души от населението, а относителният им дял е 64,4%. Сред тях е честотата на умирания от мозъчно-съдови болести и исхемичната болест на сърцето. На второ място саумиранията от новообразувания. През 2019 г. равнището на смъртност по тази причина е 262,3 на сто хиляди от населението, като смъртността при мъжете се запазва много по-висока от тази при жените. В структурата на останалите причини за смърт следват: болести на дихателната система; болести на храносмилателната система; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде; външни причини за заболеваемост и смъртност и т.н.. На тези шест класа болести през 2019г. се дължат 95% от всички смъртни случаи в страната.

Както за страната, така и за 8-те области в обхвата на програмата, водещи причини за смъртност са болестите от клас IX – Болести на органи на кръвообращението (на тях се дължатсредно 64% от смъртните случаи, като в почти всички области стойностите са по-неблагоприятни от средните за страната), следвани от клас II – Новообразувания (16,9% от смъртните случаи средно за страната, като всички области, обект на анализ са със стойности по-високи от средните за страната) и клас X - болести на дихателната система (средно 3,9% от умиранията в страната, като повечето области отново показват по-неблагоприятни стойности от средните за страната, с изключение на Велико Търново, Добрич, Силистра). За тези три класа болести (съгласно МКБ-10) друга неблагоприятна тенденция е повишаване на нивото на смъртност, причинена от тях, през периода 2017-2019 г.

<u>Медицинска инфраструктура</u>

Медицинската инфраструктура, като болници и публични медицински диспансери, достъпни за населениетов 7-те окръга от Румъния, претърпява леки промени през периода2012-2019 г. Общият брой на болниците в района на действие на програмата се е увеличил от 364 на 368 през 2019 г., като повечето от тях се намират в окръзите Долж и Констанца, които също имат най-голяма площ. Броят на медицинските диспансери намалява от 190 през 2012 г. на 184 през 2019 г., повечето от тях в окръзите Телеорман, Олт и Долж.

През 2020 г. общият брой лечебни заведения за болнична помощ (многопрофилни болници, специализирани болници, центрове за кожно-венерически заболявания,

комплексни онкологични центрове, центрове за психично здраве) в осемте области на Република България в обхвата на програмата е 64, като в сравнение с 2012 г. се е увеличил с 2. Лечебните заведения за извънболнична помощ (диагностично-консултативни центрове, медицински центрове, дентални центрове, медико-дентални центрове, самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории) в осемте области са общо 364 – сравнено с 2012 г. са се увеличили с 30. Другите лечебни и здравни заведения са 32 - сравнено с 2012 г. са намалели с 2. Най-осигурени са областите Плевен и Велико Търново, следвани от Враца. Най –малко са лечебните заведения в области Видин, Монтана и Силистра.

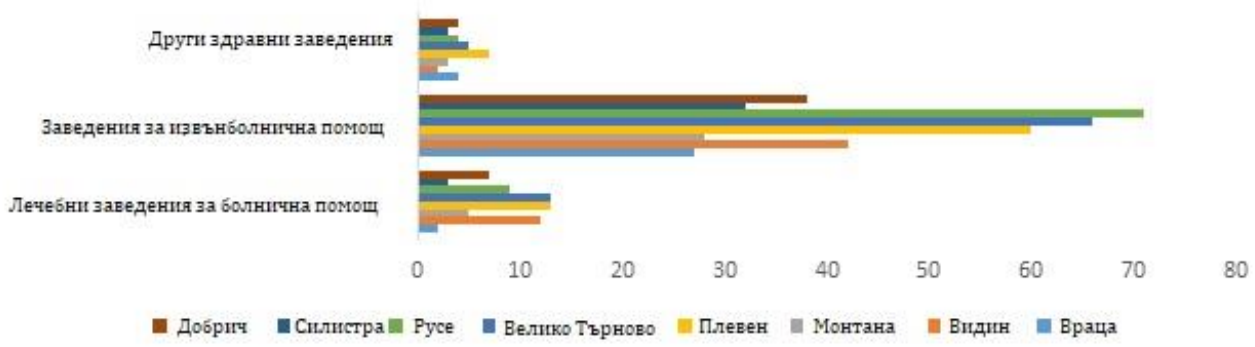

Фигура №. 3-30 Медицински заведения, България, НСИ, 2020

3.1.3.7. Рискови фактори за населението и здравето на хората, свързани с околната среда

Основните рискови фактори за населението и здравето на хората, свързани с околната среда са качеството на атмосферния въздух /атмосферно замърсяване, качество и количество на питейните води, води за къпане, почви, отпадъци, шум, генетично модифицирани организми в храни, нейонизиращи лъчения и йонизиращи лъчения . Впоследните години се увеличава все повече значението на последиците от климатичнтие изменения.

<u>Замърсяване на въздуха</u>

Замърсяването на въздуха е проблем за някои от окръзите/областитена територията - както на Румъния, така и на България. При замърсяване на въздухана въздуха първа се засяга дихателната система. Най-уязвимото население представлява възрастовата група на децата, последвана от възрастовата група над 65 години.

Основните здравни показатели, които могат да бъдат повлияни от замърсяването на въздуха, се отнасят до респираторни и сърдечно-съдови заболявания, като смъртността е най-точният показател при оценката на даден процес.

Ефектите за здравето от замърсяването на въздуха също могат да бъдат количествено измерени и изразени като преждевременна смърт. Емисиите на ФПЧ2.5, NO2 и O3 замърсители са причинили значителен брой смъртни случаи в двете страни в програмната територия през 2018 г.

Източник на данни: ЕВРОСТАТ

Фигура №. 3-31 Преждевременна смърт, причинена от замърсяване

Повечето смъртни случаи са причинени от фини прахови частици ФПЧ2,5 и в двете страни. Годишните им стойности са 17,6 μg/m^3 в Румъния и 21 μg m^3 в България. А годишната стойност през 2018 г. за NO_2 е 19,3 μg m^3 в Румъния и 19 μg m^3 в България.

Качество и количество на питейни води

В питейните води в някои окръзи в Румъния, както и в някои области България се установяват несъответствия във физикохимичните, радиологичните и микробиологичните показатели, което води до рискове за човешкото здраве.

Води за къпане

Румъния

Има 1 необособена зона за къпане в окръг Долж и 2 необособени зони за къпане в окръг Олт, което е свързано с рискове за човешкото здраве.

България

Няма определени зони за къпане в областите Видин, Монтана, Враца, Велико Търново, Плевен, Русе и Силистра. В област Добрич има 20 зони за къпане, от които 8 са в добро състояние и 12 в отлично, което не представлява риск за човешкото здраве.

Почви

На територията на двете страни не са идентифицирани райони със замърсени почви. Не са известни случаи на неблагоприятно въздействие в резултат на значително замърсяване на почвата.

Отпадъци

Основен риск за здравето на населението представляват нерегламентираните сметища за отпадъци, което води до риск от замърсяване и възникване на инфекциозни заболявания.

Шум

Румъния

Според Европейската агенция по околна среда основните източници на шум в урбанизираните територии и извън тях са използването на пътна, железопътна, въздушна и индустриална инфраструктура. Максимално допустимата граница на шума през деня за ограничаване на излагането на населението на източници на висок шум е 55 dB и 50 db през нощта. Анализирайки броя на населението в урбанизираните територии с над 100 000 жители, се установява, че в програмната територия в Румъния през 2017 г. не е имало случаи на излагане на населението на източници, генериращи наднормен шум, генериран от автомобилния транспорт, но следва да се има предвид, че в Румъния процентът на измерванията за автомобилния транспорт е само 7%. Не са извършени измервания за индустрията и въздушния транспорт през 2017 г. За въздушния транспорт , измерванията на Румъния са били 17% през 2017 г. и не са отчетени превишения на нормите за шум в програмната територия.

Регистрираната в Румъния тенденция по отношение на населението, изложено на високо ниво на шум (над допустимата граница) за автомобилния транспорт е низходяща, като се регистрира спад от 90% за нивото на шум през деня и 92% занощен шум, в урбанизираните територии през 2017 г. спрямо 2012 г.

По отношение на железопътния транспорт се наблюдава възходяща тенденция през периода 2007-2012 г. както през деня, така и през нощта. При въздушния транспорт също се наблюдава повишаване на нивото на шум извън урбанзиираните райони. Относнопромишлеността - нивото на шума е намалено със 100% през 2017 г. в сравнение с 2012[16].

България

Съгласно данни на Националния Статистически Институт за 2019 г. от общо 746 наблюдавани пунктове в страната за измерване на шума в урбанизираните територии през 2019 г. в 509 пункта са отчетени превишения или в 68% от случаите.

Общият брой пунктове (разположени във всички областни градове, както и в градовете Горна Оряховица и Свищов от област Велико Търново) на територията на 8-те области е 147 за 2019 г., като в 110 от тях са отчетени превишения, което се равнява на почти 75% от случаите. В сравнение с предходните години (2006-2019) акустичната обстановка в градовете на страната се променя бавно, но забележимо в положителна посока. В по-голямата част от контролните пунктове, измерени еквивалентни нива на шум все още надвишават граничните стойности. Основните източници на шум продължават да бъдат изключително натоваренията трафик на автомобили, липсата на обходни маршрути за транзитно преминаващите транспортнис редства извън градовете, минималното разстояние между сградите и пътищата, липсата на достатъчно места за паркиране, което затрудняватрафика на МПС; недостатъчно екраниране на транспортния шум; шумът от увеселителни заведения. Към момента са изготвени и се прилагат Стратегически шумови карти (съгласно Директива 2002/49/ЕО за оценка и управление на шума в околната среда, картите отразяват актуалната акустична обстановка и идентифицират мерки за ограничаване и намаляване на шума) за агломерации Плевен и Русе.

По отношение на промишления шум не са установени нарушения/превишения на нормите за дейност на предприятията в осемте области в обхвата на програмата.

<u>Генетично модифицирани организми в храната</u>

И в двете страни няма данни за идентифицирани проблеми/рискове, свързани с генетично модифицираните организми в храните.

<u>Нейонизиращо лъчение</u>

Румъния

Няма данни за установени превишения на нормите за източници на нейонизиращи лъчения.

България

Нейонизиращите лъчения са един от малкото изследвани фактори на околната среда с неблагоприятно въздействие върху човека и недостатъчно изяснени механизми на биологичните им ефекти. Нейонизиращите лъчения включват редица фактори: електростатично поле, постоянно магнитно поле, радиочестотни електромагнитни вълни, лазерно лъчение и др.

Съгласно данните от РЗИ в областите в обхвата на програмата не са установени превишения на пределно допустимите нива, съгласно изискванията на Наредба № 9 от 14.05.1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно защитни зони около излъчващи обекти, а именно 10 μW / cm2.

<u>Йонизиращо лъчение</u>

Румъния

[16] https://www.eea.europa.eu/themes/human/noise/noise-fact-sheets/noise-country-fact-sheets-2019/romania

Радиологичният мониторинг на околната среда се извършва чрез наблюдение на радиоактивността на компонентите на околната среда: почва, въздух, вода и растителност. В Румъния, радиологичният мониторинг на компонентите на околната среда се извършва чрез Националната мрежа за радиологичен мониторинг на околната среда.

На ниво програмна територия са налични 7 станции за мониторинг на радиоактивността на компонентите на околната среда в следните места: Кълъраш, Чернавода, Дробета Турну-Северин, Гюргево, Слатина, Зимнича и Залъу[17].

В окръг Кълъраш, в периода 2010-2018, средногодишният дебит на дозата на гама радиация абсорбирана във въздуха бележи спад през 2012 г. а в останалата част от изследвания период, стойностите са почти постоянни. Стойностите на потока на гама дозата варират в диапазона 0,08 - 0,14 μSv/h, като средногодишното количество е 0,096 μSv/h, а в Чернавода интервалът на вариация е 0,05-0,16 μSv/h, като средногодишното количество е 0,096 μSv/h[18].

В окръг Констанца през 2019 г. и през предходните години изкуственият радионуклид, присъстващ в околната среда, е Cs-137 (идентифициран в проби от атмосферни отлагания, изворна вода и естественарастителност, некултивирани и обработваеми почви). Изпуснат е в атмосферата по време на аварията в Чернобил, отложен е на земната повърхност и се задържа от 1986 г. Стойностите на потока на гама дозата варират в диапазона 0,08 - 0,14 μSv/h, като средногодишното количество е 0,096 μSv/h, а в Чернавода интервалът на вариация е 0,05-0,16 μSv/h, като средногодишното количество е 0,099 μSv/h[19].

В окръг Мехединци в периода 2015-2019 г. не е имало превишения на годишната пределно допустима стойност на гама дозата, като максималният почасов рекорд е през 2018 г. и 2019 г. от приблизително 0,29 μSv/h [20].

След анализа на радиоактивността на атмосферните аерозоли – глобален бета анализ на атмосферни аерозолни филтри върху отделни филтри, беше установено, че предупредителната гранична стойност не е надвишена (съгласно ОМ № 1978/2010) е 10 Bq/m3).

За анализ на радиоактивността на водата в програмната територия има 5 пункта за ежедневно вземане на проби от повърхностни води от р. Дунав. През 2019 г. не е имало превишения както за измерванията, направени незабавно, така и за 5-дневните превишения за обща бета радиация.

По отношение на радиоактивността на почвата и растителността не са регистрирани радиоактивни събития в програмната територия или в Румъния[21].

България

Националната система за радиологичен мониторинг на околната среда има за цел наблюдаване във времето на стойностите на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда - въздух, вода, почва, наличие на трансгранично предаване и се осъществява по два начина: чрез автоматизирана система за онлайн наблюдение и чрез лабораторно-аналитична система за офлайн наблюдение. При регистриране на повишени стойности на радиологичните параметри се извършват допълнителни измервания, като се променя установената в програмата периодичност на мониторинг и се уведомява Агенцията за ядрено регулиране и обществеността.

Съгласно *Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България за 2019 г.*, през 2019 г. Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама фон не е регистрирала стойности на радиационния гама фон, различни от естествените. Не е наблюдавана тенденция към

[17] Доклад за състоянието на околната среда в Румъния през 2019г.

[18] Доклад за състоянието на околната среда, 2018 г. Кълъраш

[19] Доклад за състоянието на околната среда - Констанца, 2019 година

[20] Доклад за състоянието на околната среда в окръг Мехединци, 2019 година

[21] Доклад за състоянието на околната среда в Румъния през 2019 година

увеличаване на обемната специфична активност на естествените и техногенни радионуклиди в атмосферния въздуха.

При наблюдение на радиационното състояние от фоновия мониторинг за:

• Необработваеми почви, не са констатирани изменения над характерните за съответните райони стойности на специфичната активност на естествените и техногенните радионуклиди.

• В повърхностните водни тела и седименти в страната не са установени замърсители с естествени и техногенни радионуклиди.

• В районите на потенциални замърсители не е установено разширяване засегнатите от предишната дейност терени.

Резултатите от проведения радиологичен мониторинг през 2019 г., сравнение с резултатите от минали години, не показват неблагоприятни тенденции в радиационната обстановка и екологичния статус в „наблюдаваната“ зона на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД в резултат на експлоатацията на атомната централа като като:

• Анализираните почвени проби от пунктовете на 2-30 км зона на АЕЦ Козлодуй от територията на област Монтана (10 пункта) и територията на област Враца (13 пункта) показват специфична активност на Cs-137 в диапазона 0,5 ÷ 31 , 1 Bq / kg. Активностите на естествените радионуклиди са в диапазони: U-238 от 15 ÷ 50 Bq / kg, Ra-226 от 15 ÷ 51 Bq / kg, Th-232 от 19 ÷ 52 Bq / kg, Pb ÷ 210 от 14 ÷ 114Bq / kg , съответно почвите не са засегнати от дейността на АЕЦ Козлодуй;

• Радиационният гама фон е в диапазона: 0,11-0,26 μSv / h;

• Не е установено изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените радионуклиди в анализираните проби.

• Мониторингът на съдържанието на техногенен Cs-137 в седименти от 9 пункта на р. Дунав показва отчетено съдържание на Cs-137 в диапазона от 0,62 Bq/kg от м. Белене до 5,8 Bq/kg от т.к. Козлодуй, което доказва, че дейността на АЕЦ Козлодуй не оказва влияние върху радиационното състояние на река Дунав.

• Несъответстваща по радиологични показатели обща алфа активност на питейната вода (с естествен произход) в областите Видин и Добрич.

<u>Изменение на климата</u>

Изменението на климата се отразява на териториите на двете страни в обхвата на програмата. Последиците от климатичните изменения могат да доведат до първични и вторични ефекти върху здравето на човека. Първичните ефекти влияят пряко върху човешкото здраве, например чрез горещи и студени вълни и наводнения (и има тенденция към повишаване на температурите и обилните валежи в цялата изследвана област). Страничните ефекти косвено засягат човешкото здраве чрез други фактори, повлияни от климата, като векторни болести, пожари, замърсена храна, вода и въздух и повредени култури.

3.1.4. ПОЧВИ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

3.1.4.1. Класификация на почвите в програмната територия

Според Атласа на почвите в Европа, типовете почви, срещани в програмната територия, са представени от:

- Аренозоли - те са сред най-разпространените типове почви в света. В обхвата на програмата се срещат в западната част на Румъния. На европейско ниво заемат около 1%.
- Камбизоли – представляват млада почва, която обхваща 12% от Европа. Срещат се се в западната част на програмната територия.
- Черноземи - те са сред най-плодородните почвени типове в света. Срещат се в почти всички области/окръзи в обхвата на програмата, с изключение на западната част.
- Флувисоли - често срещани са в периодично наводнени райони и обхващат 5% от площта на Европа. Срещат се на значителна площ в района на програмата, в заливните низини.

- Лувисоли - тази категория почва покрива 6% от Европа, като същевременно обхваща значителна част от програмната територия.
- Феоземи, покриват само 3% от почвата на Европа и се срещат във влажните степни райони. В програмната зона е на малки площи.
- На много малки площи в района на програмата има и типове почви, като солници и глейсоли.

3.1.4.2. Процеси, засягащи състоянието на почвата

В териториалния обхват на програмата селското стопанство представлява важен сектор в социално-икономическите дейности за двете страни. Земеделската територия, обработвана с основните култури през 2020 г. в Румъния, представлява 37,6% (488 275 ха) от общата площ на програмата (692 850 0 ха). През същата година в България площта, заета от земеделски земи е 2 308 273,88 ха или 33,32% от общата площ на програмата. Поради тази причина поддържането на качеството на почвата е важен елемент за населението в района на програмата. Почвата е факторът на околната среда, незаменим за живота. Според Тематичната стратегия за опазване на почвите, основните процеси, които увреждат почвите,са: ерозия, вкисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища и заблатяване .

Обикновено почвената ерозия се дължи на действието на водата и вятъра. През 2016 г. в програмната територия тя е по-интензивна на север и изток, което води до намаляване на почвеното плодородие.

В Румъния районът, най-засегнат от процеса на ерозия, е югоизточната част на страната, която се припокрива с района на програмата. Например, през 2019 г. в окръг Гюргево приблизително 4799 ха са били засегнати от суша, а в окръг Олт през 2018 г. приблизително 30 124 ха са били засегнати от ерозия на почвата. В окръг Констанца приблизително 41,73% от земеделската площ е засегната от водна ерозия в по-голямата си част и частично от ветрова ерозия и в дълбочина[22].

През 2019 г. област Сислистра е сред областите с най-нисък интензитет на ерозионни процеси (водна ерозия) в земеделските земи. Най-малко площи с висок ерозионен риск има в област Добрич. За останалите области от българската част от програмната територия няма сериозни проблеми по отношение на водоплощната ерозия.

През 2019 г. област Добрич е с много висок риск от ветрова ерозия, а областите Силистра и Русе са във висок риск. За останалите райони от българската част от програмната територия няма сериозни проблеми по отношение на ветровата ерозия.

Стандартизиран индекс на валежите се използва за откриване и характеризиране на метеорологичните засушавания. Те се случват, когато стойността на индикатора SPI падне под -1, а излишните валежи се показват чрез увеличаване на стойността над 1[23].

В програмната територия, по-конкретно в областите Монтана, Враца и Добрич има засушавания. Съгласно д изследване на изменението на климата върху сушата, след по-малко от 60 години сушите, представени като умерени, ще се превърнат в тежки суши. Рискът от появата им е по-висок в България, отколкото в Румъния. Но дори в Румъния това явление стана по-интензивно, като през последните години беше засегнато особено южната част на Румънската равнина[24].

Също така, според Териториалния анализ, програмната територия , (съгласно сценарии RCP4.5 и RCP 8.5), няма да бъде защитена от явлението суша[25].

---

[22]Доклад за състоянието на околната среда в окръзите Констанца, Кълъраш и Гюргево

[23] https://edo.jrc.ec.europa.eu/documents/factsheets/factsheet_spi.pdf

[24] www.climatechangepost.com/europe/doughts/

[25] Териториален анализ за трансграничния регион Румъния-България, стр. номер 155

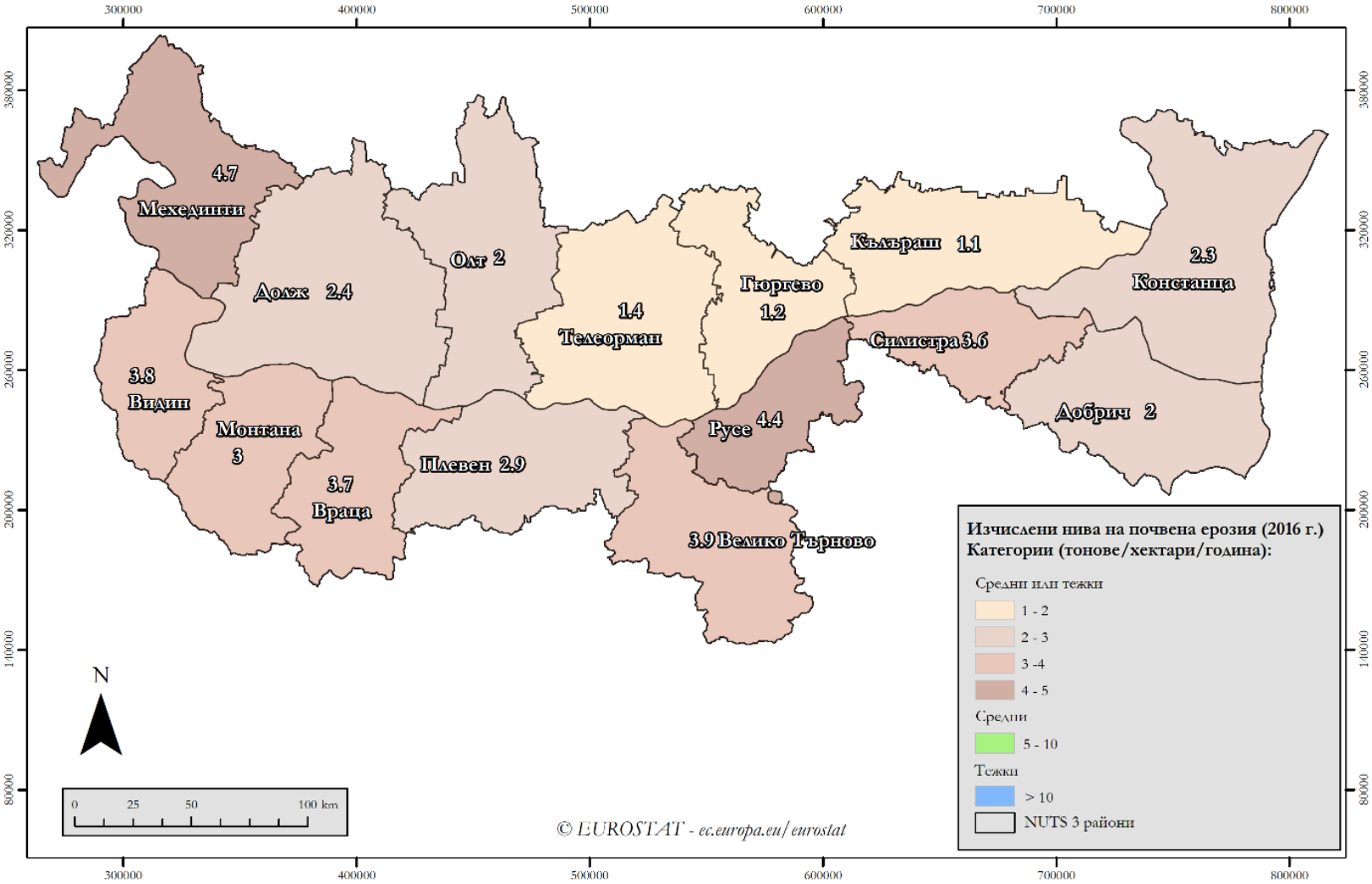

Фигура №. 3-32 Ерозия на почвата в програмната територия

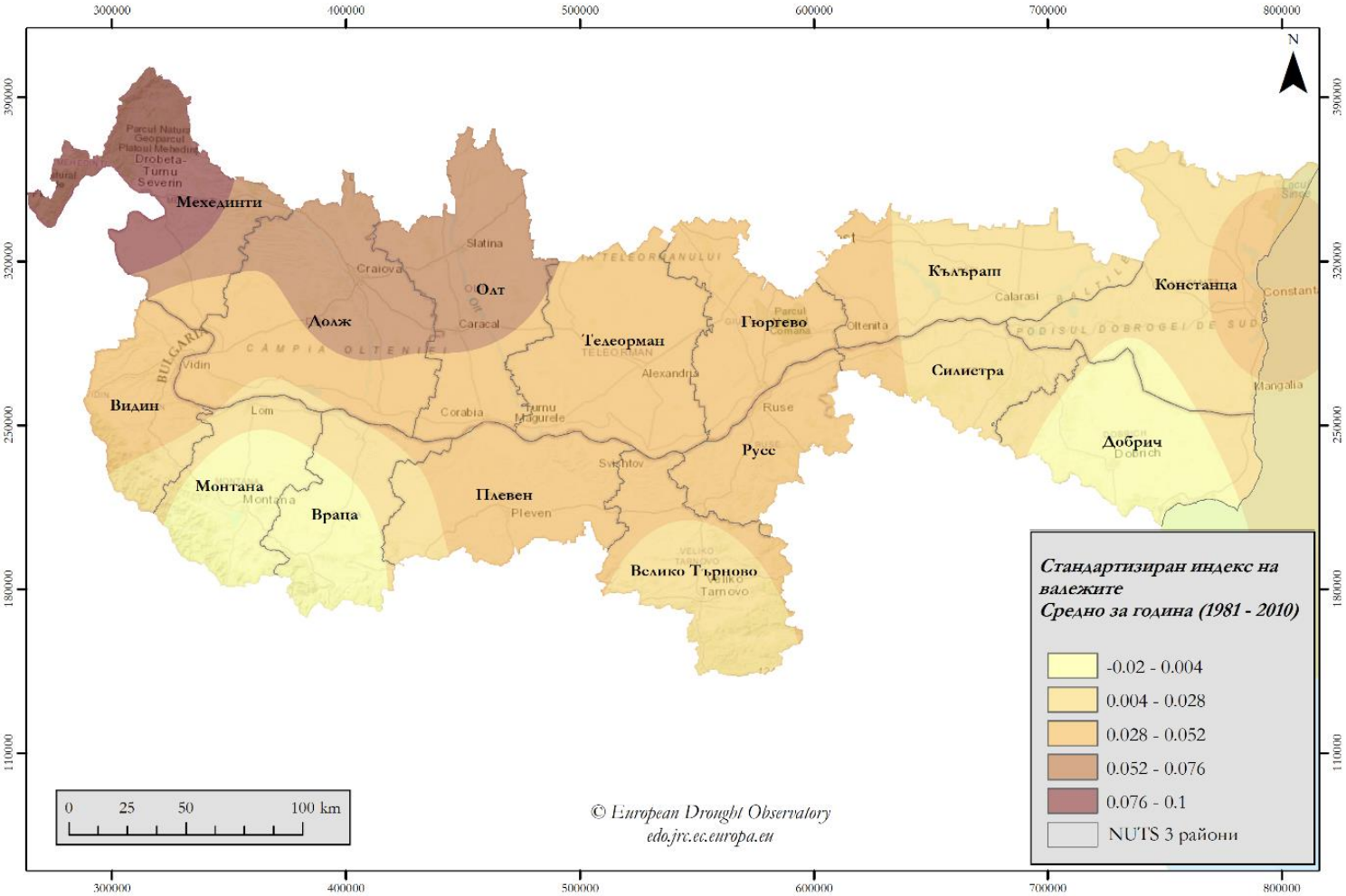

Фигура №. 3-33 Стандартизиран индекс на валежите (SPI) в програмната територия за периода 1981-2020 г.

Съгласно Докладите за качеството на околната среда през 2018 г. и 2019 г., в румънската част от обхвата на програмата, основните проблеми, идентифицирани за почвата, са: влошаване на характеристиките и функциите на почвата, ерозия, уплътняване, засушаване, недостиг на хранителни вещества в почвата, киселинност на почвата и използване на химически торове.

Почвеното запечатване се определя като покриване на почвената повърхност с непропускливи материали, в следствие на урбанизация и изграждане на инфраструктура. Информацията за промените в почвеното уплътняване или запечатване на почвата е важна за редица въпроси от значение за политиката по управление на земеползването[26].

Запечатаните територии се характеризират със замяната на естественото земно покритие или водна повърхност с изкуствено, често непроницаемо покритие. Тези изкуствени повърхности обикновено остават за дълги периоди от време[27].

Почвеното запечатване в теритотириалния обхват на програмата е по-интензивно в по-развитите по отношение на урбанизацията и инфраструктурата райони.

По отношение на свлачищата, те имат опустошителен ефект върху населението и околната среда. Свлачищата се причиняват от големи количества валежи, но също и отснеготопенето. По-често се проявяват през пролетния и летния сезон, когато се натрупва голямо количество вода в почвата, поради валежите.[28]. В програмната територия, анализирайки периода 1980-2018 г., има висок и среден риск от свлачища, особено в северната част на окръг Мехединци и в южната част на областите Видин, Монтана, Враца, Велико Търново и отчасти Добрич. В останалата част от програмната територия рискът е нисък.

Част от свлачищата се активират, поради речната ерозия на река Дунав, която пресича 470 км българска територия, така че са наблюдавани много свлачища, особено в периоди на сеизмична активност. Освен това, Дунавската равнина е фрагментирана в посока юг-север от реките Искър, Вит, Осъм и Янтра и са се образували свлачища.[29].

[26] https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/imperviousness-change-2

[27] https://land.copernicus.eu/pan-european/high-resolution-layers/imperviousness

[28] Niculiţă M. (2020) Опасност от свлачище, предизвикана от климатичните промени в Североизточна Румъния. В: Leal Filho W., Nagy G., Borga M., Chávez Muñoz P., Magnuszewski A. (eds) Изменение на климата, опасности и възможности за адаптация. Управление на изменението на климата. Спрингер, Чам. https://doi.org/10.1007/978-3-030-37425-9_13

[29] Териториален анализ за трансграничния регион Румъния-България, стр. 135

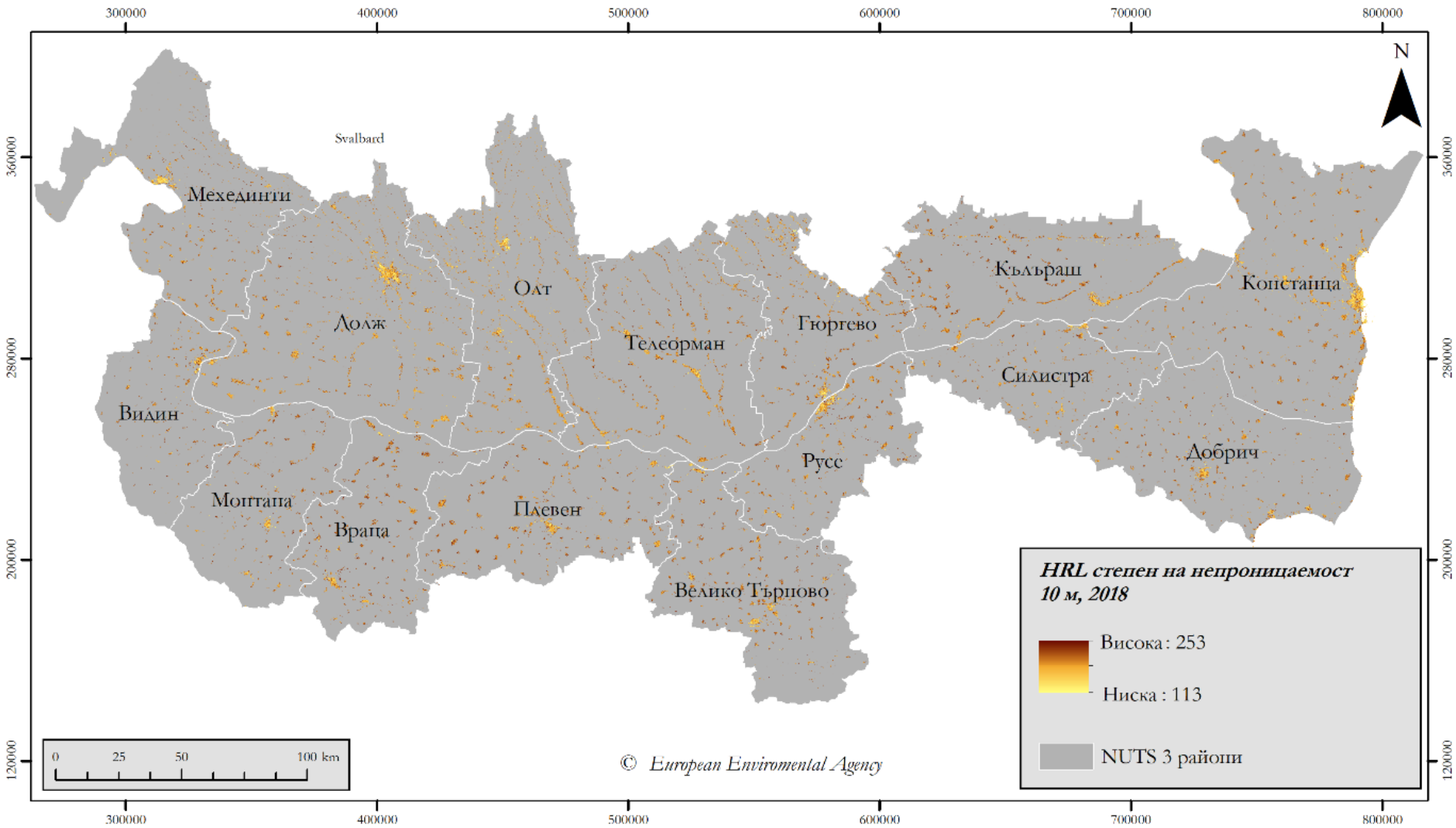

Фигура №. 3-34 Почвено запечатване в в програмната територия

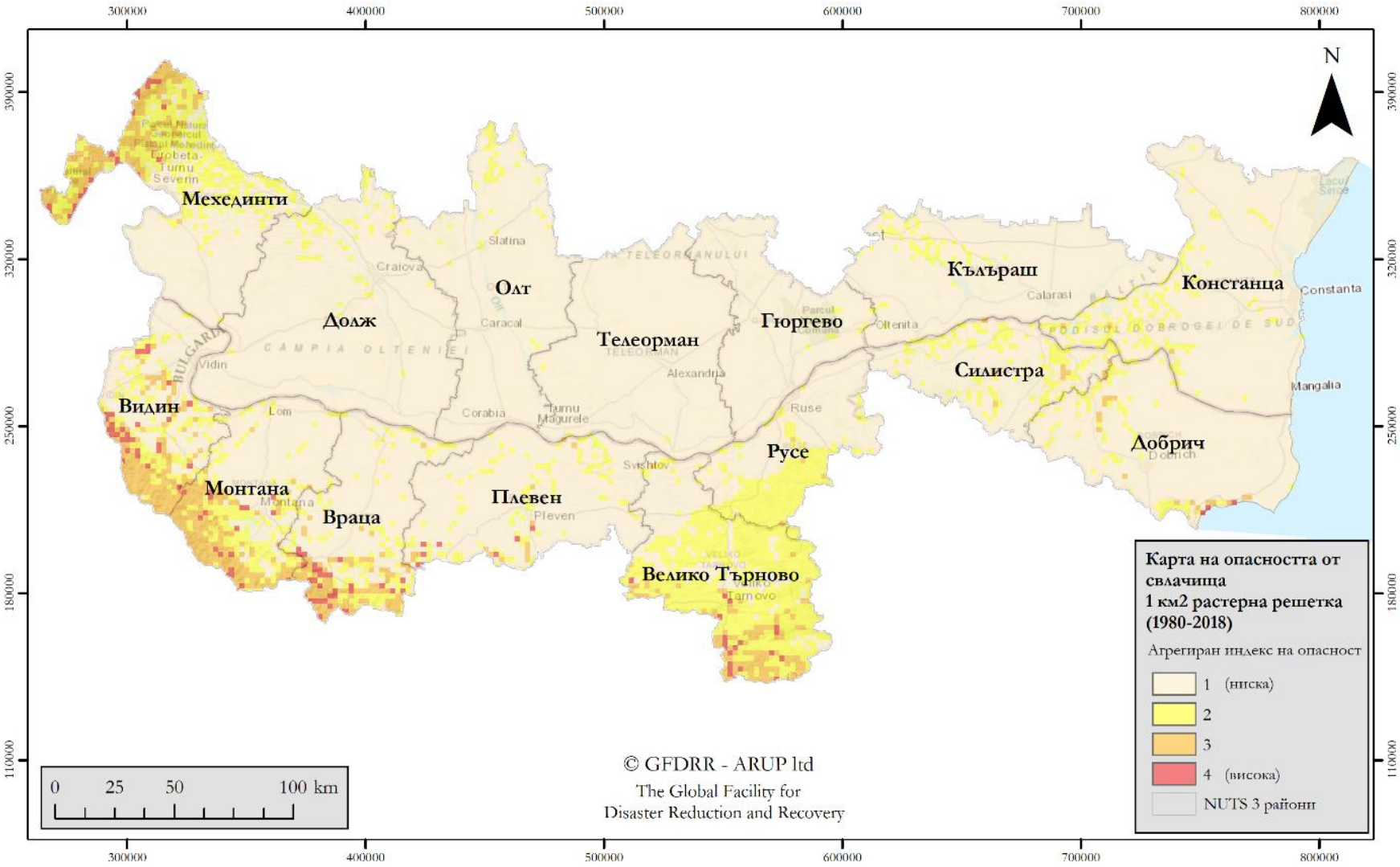

Фигура №. 3-35 Свлачища в района на програмата

3.1.4.3. Почвено замърсяване

Замърсяването на почвата е процес на натрупване на вредни вещества от естествен и/или антропогенен източник, чието поведение и концентрации причиняват увреждане на почвените функции, независимо от това дали се превишават действащите в страната норми и до замърсяване на повърхностни и подземни води. Наличието на замърсители, надхвърлящи определени нива, може да доведе до негативни последици по цялата хранителна верига, всички видове екосистеми и други природни ресурси[30].

В Румъния през 2019 г. е имало 159 екологични инцидента, от които 32 са в окръзите, включени в програмата, а почвата е един от засегнатите екологични компоненти. Броят на случаите на аварийно замърсяване намалява в периода 2012-2019 г. Сред причините, довели до тези екологични аварии, са: заустване на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води, пожари в депа, инциденти с кораби, различни неизправности в тръбопроводи[31], и т.н.

Според Доклада за състоянието на околната среда в окръзите от програмната зона в окръг Кълъраш има три замърсени обекта, един от които е от металургичната промишленост и два потенциално замърсени обекта. В окръг Гюргево в края на 2019 г. има 2 замърсени обекта и 40 потенциално замърсени, но също и 182 рекултивираниобекта. В окръг Мехединци има 4 замърсени обекта, от които три от този вид източник на замърсяване са представени от минерални отпадъци и на едно място - битови отпадъци. В окръг Олт има 43 замърсени места, от които 4 са рекултивирани. А окръг Телеорман има 58 замърсени обекта и за 57 от тях генериращата дейност е представена от добивната промишленост и за един обект химическата промишленост. А окръг Телеорман има 58 замърсени обекта и за 57 от тях генериращата дейност е представена от добивната промишленост и за един обект химическата промишленост. Има и три потенциално замърсени обекта.

По данни от годишните регионални доклади за състоянието на околната среда за българската част от територията на програмата, през последните години се наблюдава тенденция към намаляване на замърсяването на земята и почвата. Съдържанието на вредни вещества в почвата като цяло е под допустимия минимум.

Потенциално опасни обекти и източници за локално замърсяване на почвата са площадките с ББ кубове и складове за съхранение на негодни за употреба препарати за растителна защита. Те са под постоянния контрол на експертите от Регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ), Регионалните дирекции „Пожарна безопасност и защита на населението“ (РДПБЗН) и общините.

През 2020 г. в единствено с. Койнаре (област Плевен) (около склад за негодни за употреба препарати за растителна защита) е установено химическо замърсяване с тежки метали (мед и цинк).

В землищата на общините е констатирано нерегламентирано замърсяване с битови и строителни отпадъци.

През 2020 г за обект в гр. Червен бряг е установено наличие на увредени почви в следствие на химическо замърсяване на почвата над пределно допустимите количества с тежки метали (кадмий, олово, мед, цинк, хром и никел).

3.1.4.4. Земеползване

Програмната територия се състои предимно от земеделски територии и изкуствени територии. Отчасти на запад има гори и полуестествени зони. Върху по-малки площи от програмната територия се намират водни обекти и влажни зони.

Фигурата по-долу показва земеползването в териториалния обхват на програмата, съгласно CLC 2018.

---

[30] Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г., РИОСВ-Велико Търново

[31] Национална агенция за опазване на околната среда – Доклад за състоянието на околната среда в Румъния, през 2019 г.

Тип земно покритие (CLC 2018)

- 111. Непрекъсната градска тъкан
- 112. Прекъсната градска тъкан
- 121. Индустриални или търговски единици
- 122. Пътни и железопътни мрежи и прилежаща земя
- 123. Пристанищни зони
- 124. Летища
- 131. Зони за добив на минерали
- 132. Сметища
- 133. Строежи
- 141. Зелени градски зони
- 142. Зони за спорт и забавление
- 211. Неполивна обработваема земя
- 212. Постоянно поливна земя
- 213. Оризови полета
- 221. Лозя
- 222. Плодни дървета и ягодови/малинови/боровинкови и подобни плантации
- 223. Маслинови гори
- 231. Пасища
- 241. Едногодишни култури, свързани с трайни насаждения
- 242. Сложни модели на култивиране
- 243. Земя, предимно заета от селско стопанство, с значителни зони от естествена растителност
- 244. Агролесовъдни зони
- 311. Широколистни гори
- 312. Иглолистни гори
- 313. Смесени гори
- 321.(Естествени пасища
- 322. Блата и пустош
- 323. Склерофилна растителност
- 324. Преходни зони между гори и храсти
- 331. Плажове, дюни, пясъци
- 332. Голи скали
- 333. Слабо обрасли зони
- 334. Изгорени зони
- 411. Вътрешни блата
- 412. Торфени блата
- 421. Солени блата
- 422. Солени почви
- 423. Приливна равнина
- 511. Водни корита
- 512. Водни тела
- 521. Крайбрежни лагуни
- 522. Устия
- 523. Море и океан
- 999. Без данни
- NUTS 3 райони

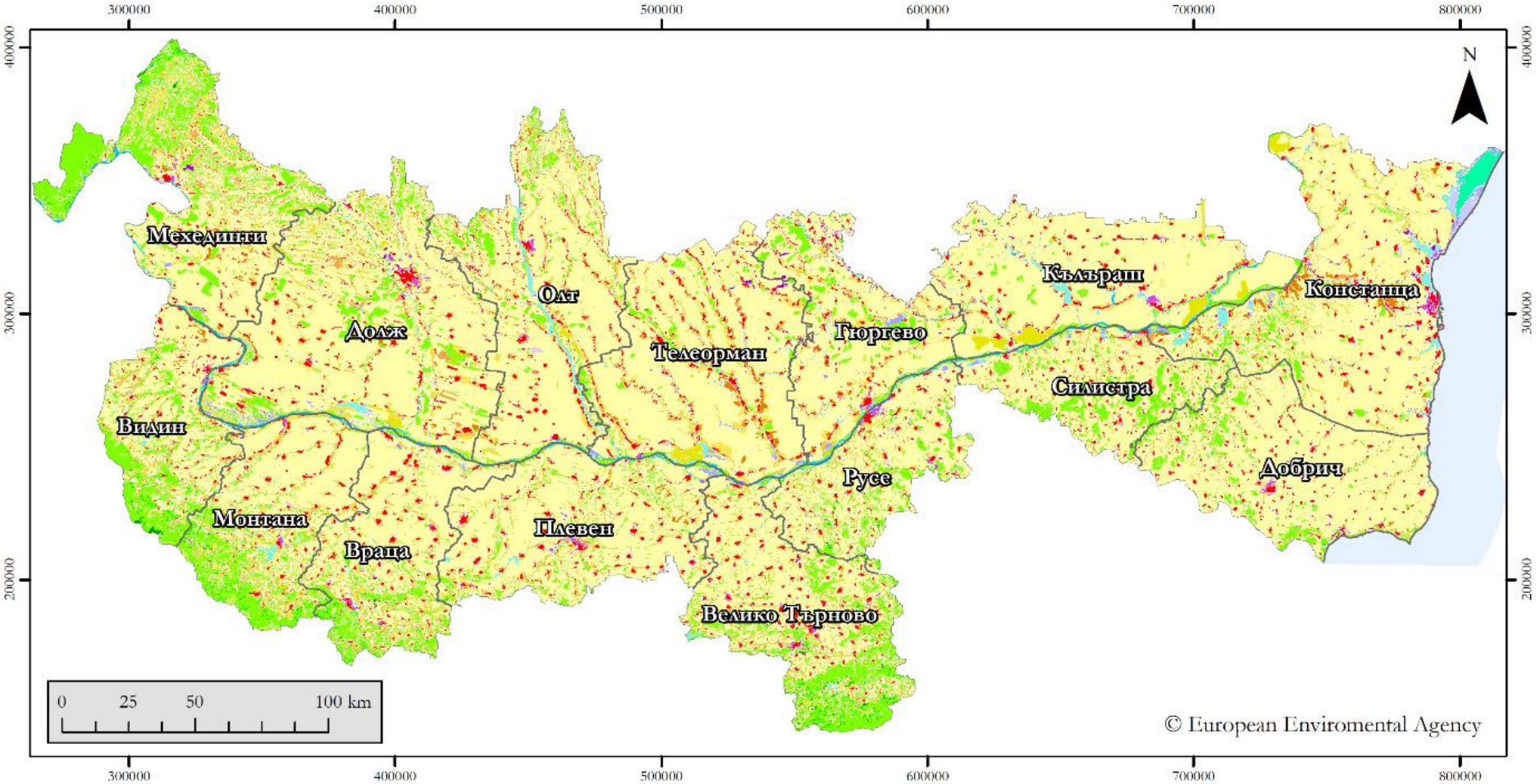

Фигура №. 3-36 CLC – КОРИНЕ земно покритие 2018

3.1.4.5. Геология

Румъния

От геоложка гледна точка чакълът и пясъкът са преобладаващи (qh2) в румънската част от програмната територия. В допълнение към тях има още (qp1 / 2) пясъци, чакъли, камъни и льосоидни отлагания, (qp2 / 2-3). Също така, в западната част на програмната територия са идентифицирани (Mv) Серицито-хлоритни шисти, (Ma) Micaşisturi и Paragnaise и (omega) Gabbrouri, диорити.

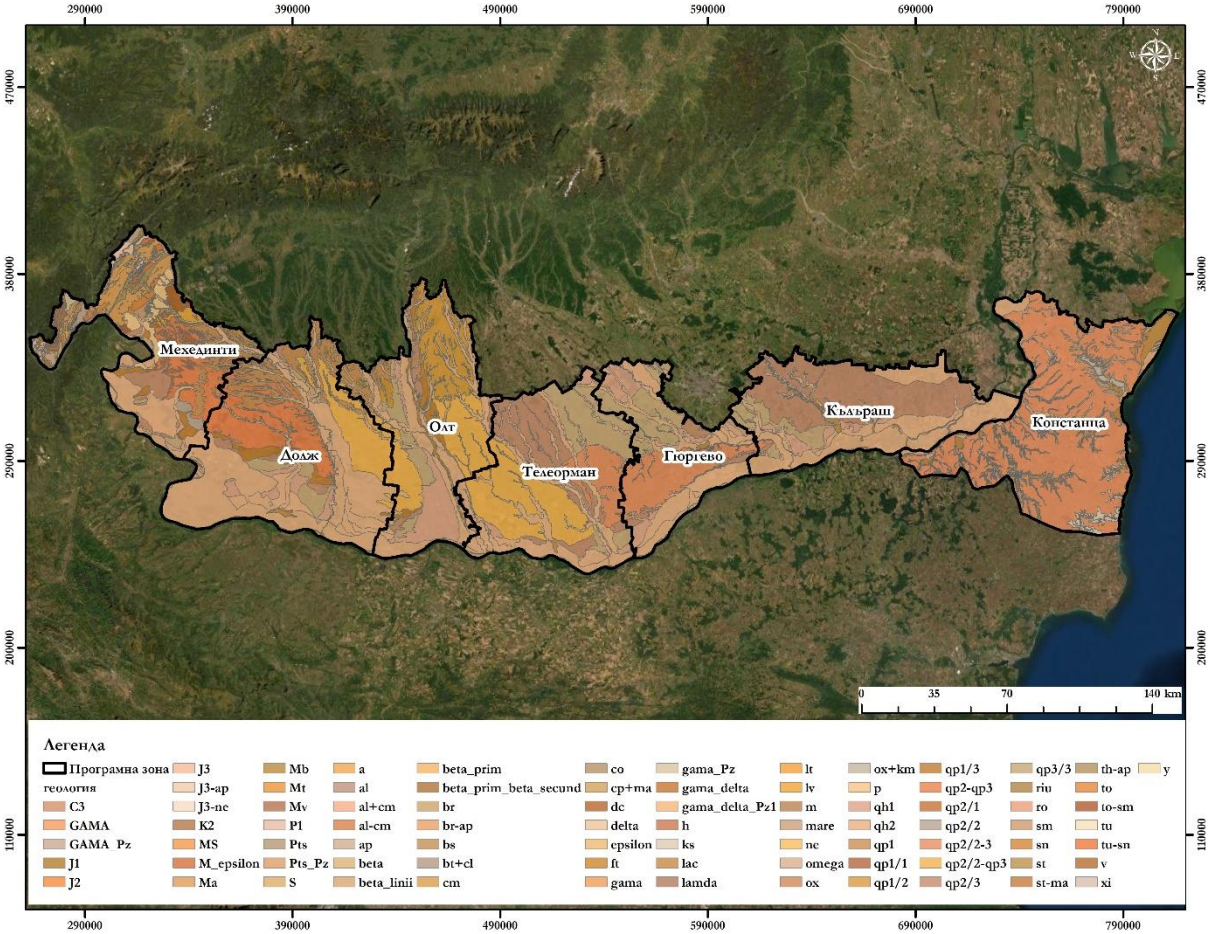

Фигура №. 3-37 Геоложка структура в румънската част от програмната територия

Румънската част от програмната територия е изложена на висок сеизмичен риск, особено в източната част, поради епицентричната зона на Вранча, която оказва влияние както върху румънската територия, така и върху северната част на България.

България

По отношение на геологията и тектониката българската част от програмната зона попада в рамките на Мизийската платформа. Геоложкият строеж е е платформен, с ясно обособена основа (фундамент) и надстройка. Основата е изградена от стари нагънати палеозойски метаморфни скали. Над нея е разположена геоложки по-младата надстройка, съставена от дебели седиментни пластове с мезозойска и неозойска възраст. На повърхността по-голямата част от надстройката е покрита от кватернерни наслаги – льос и наносни материали. Образувани са две основни геоструктури - Севернобългарска издутина (антеклиза), характеризираща се с бавно издигане на земните пластове и тяхното разрушаване под въздействието на външни земни сили и Ломска депресия (синеклиза), характеризираща се с бавно минимално потъване и удебеляване на пласта наслаги.

Като цяло българската част не разполага със значителни природни ресурси на горива (нефт, природен газ), рудни полезни изкопаеми и благоприятни геоложки условия за добив

на въглища (лигнитни и черни) от съществуващи находища. ОБластта разполага с много добри минерални нерудни ресурси за промишлеността на строителните материали (цимент, вар, гипс, керамика, стъкло, фаянс).

Сеизмичните райони, които са свързани с българската част от програмната територия а, включват Горнооряховската сеизмична зона (очакван магнитуд по скалата на Рихтер до 7,5, интензитет 9-та и по-висока степен по скалата на Медведев-Спонхьор-Карник), Шабленска зона (максимален магнитуд до 8-ма, интензитет най-малко от 9-та степен по Черноморското крайбрежие), Дуловската зона (максимален магнитуд 7,5, поради относително голяма дълбочина на огнището, максималното въздействие е с интензитет над 8-ма степен).

3.1.5. ВОДИ

3.1.5.1. Качество на повърхностните води

Река Дунав представлява граница между Румъния и България. Има дължина от 221 700 km^2 на румънска територия (27,5% от целия басейн) и 46 930 km^2 на българска (5,8% от целия басейн).

Програмната територия в Румъния се припокрива частично или напълно с 6 басейнови дикрекции за управление на водите – БД Арджеш – Виш , БД Банат, БД Бузъу – Яломица , БД Дунав – Морска , БД Джиуи БД Олт.

В България областите Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе и Силистра и общините Добрич, Крушари и част от Генерал Тошево и Добричка (област Добричка) попадат в териториалния обхват на Басейнова дирекция Дунавски район, с център в Плевен. Област Добрич (общините Балчик, Каварна и Шабла и частично община Добричка) попада в обхвата на Басейнова дирекция Черноморски район с център Варна.

Области Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе и Силистра, Общините Добрич, Крушари и част от Генерал Тошево и Добричка (област Добрич)

<u>Дунавски район</u>

Дунавски район за басейново управление обхваща българската територия от международния басейн на река Дунав. В целевите за програмата области попадат речните басейни на 8 реки:

- р. Огоста и реки, западно от р. Огоста
- р. Нишава
- р. Искър
- р. Вит
- р. Осъм
- р. Янтра
- р. Дунав,
- р. Русенски Лом
- Дунавски добруджански реки

Поречие на р. Огоста

За начало на Огоста е приета Чипровска река (35.1 km), която извира в Чипровско-Берковска планина, Западна Стара планина. Дължина на реката е 144.1 km, с водосборна площ от 3157.1 km^2. Огоста приема водите на около 40 притока, най-големи от които са Превалска река (дължина 19.3 km), Лопошанска Огоста (17.0 km), Дългоделска Огоста (29.4 km), Берковска река (16.8 km), Бързия (35.3 km), Шугавица (45.6 km), Ботуня (68.7 км), Вартешница (38.2 km), Черна река (12.9 км).

Поречия на реките на запада от р. Огоста

Тук се включват поречията на реките Тимок, Тополовец, Войнишка, Видбол, Арчар, Скомля, Лом, Цибрица и техните притоци.

Поречие на р. Нишава

Река в средната част на Западна България и в Сърбия, Десен приток на Южна Морава, която се влива на запад от Ниш, Сърбия. Под името Гинска река извира от местността “Голямо мочурище”, на около 0.6 km западно от вр. Малък Ком (висок 1959 km), Западна Стара

планина. Водосборната площ на реката в България е 330.90 km ^{2} , а дължината ѝ е 218 km, от които 40 km са в България.

Поречие на р. Искър

Река Искър е най-старата река на Балканския полуостров и е единствената река, запазила първоначалната си посока след станалите по-късно големи промени на земната повърхност. Искър е най-дългата река в България – 368 km, тече от юг на север и се влива като десен приток на р. Дунав. Има 25 притока. Образува се от реките Бели, Черни и Леви Искър. За начало на р. Искър се приема Черни Искър. Водосборът на р. Искър е 8646 km^2. Гъстотата на речната мрежа е 1.1 km / km^2. Най-големият приток на р. Искър е р. Малък Искър с дължина е 85.5 km. Други значими притоци на р. Искър са р. Лесновска (Стари Искър) - 65 km и р. Златна Панега (50 km).

Поречие на р. Вит

За начало на р. Вит е приета р. Бели Вит. Дължината на река Вит е 153 km, а заедно с Бели Вит - 189 km, с площ на водосборната област 3225 km^2 . Средният наклон на реката е 9.6 0 /00. Гъстотата на речната мрежа е твърде малка – 0.5 km / km 2 , което се дължи главно на формата на водосборната област и малката ѝ надморска височина. Броят на притоците е малък – р. Вит има около десет притока с дължина над 10 km, от които най-голям е Каменка с дължина 49.2 km и водосборна област 498.2 km ^{2} .

Поречие на р. Осъм

Река Осъм се образува от сливането на Черни и Бели Осъм, като за начало е приет Черни Осъм. Той събира водите си от връх Левски и м. Венците. Гъстотата на речната мрежа е едва 0.4 km / km ^{2} . Дължината на р. Осъм е 278 km (314 km заедно с Черни Осъм - 36 km). Водосбоната площ е 2824 km ^{2}.

Поречие на р. Янтра

Река Янтра води началото си от така наречената Голяма поляна под връх Атово падале. Водите си черпи от шест неголеми извора, които се събират в една глава образуват общ извор) с дебит около 30 l/s. Дължината на р. Янтра е 285.5 km; водосборната ѝ площ е 7 861,9 km ^{2} , което представлява 1.0% от водосборния басейн на река Дунав. Поради малкия наклон (4.6‰) на течението в Дунавската равнина, Янтра прави големи меандри (коефициент на извитост 3.1 — най-голям за територията на България). Гъстотата на речната мрежа за главната река е 0,7 km / km ^{2} , а за нейните притоци варира между 0,3 km / km ^{2} (р. Елийска) и 1,5 km / km ^{2} (р. Острешка). По-значителни притоци са: р. Росица – с дължина 164.3 km и водосборна площ 2261.9 km ^{2}; р. Лефеджа – дължина 91.8 km, площ 2458.2 km^2, р. Джулюница – дължина 85.3 km, площ 864.3 km ^{2} , и пр.

Поречие на р. Русенкси Лом

Река Русенски Лом се образува от сливането на Бели и Черни Лом. Дължината ѝ е 50 km. Заедно с дясната съставяща я река Бели Лом дължината на Русенски Лом става 197 km. Водосборната ѝ площ е 2947 km ^{2} . Двата главни клона – Черни и Бели Лом, имат дължина до сливането си съответно 130.3 и 140.7 km. Поречието на река Русенски Лом има изцяло равнинен характер като средната надморска височина на басейна е 272 m. Поради равнинния релеф (наклонът ѝ е 0.62‰), река Русенски Лом образува множество меандри.

Дунавски добурджански реки

Добруджанските притоци на р. Дунав заемат най-горната североизточна част на България. Противно на другите наши реки, които започват от стръмните склонове на високите планини и постепенно слизат към равнините, добруджанските реки започват от обширните равнини на високите полета и слизат в речните суходолия. Те имат повърхностен отток само в горните си течения, като водата по-надолу по течението поради голямата пропускливост на почвата и малкия наклон постепенно попива и изчезва далеч преди заустването на реките.

Оценка на замърсяването от точкови източници

Като точкови източници на замърсяване в Дуанвски район са разгледани:

- Неизградени ГПСОВ на населените места, които имат изградена канализация;
- Нереконструирани и неефективни ГПСОВ на населените места с над 2000 ек. ж.;

- Нереконстриурани и неефективни промишлени пречиствателни станции, вкл. и от животновъдни ферми;
- Незакрити и/или нерекултивирани общински и нерегламентирани сметища;
- Незакрити и./или нерекултивирани производствени и нерегламентирани сметища;
- Кумулативно въздействие върху повърхностните води от битови и/или промишлени емитери.
- Нереконструирани и неефективни промишлени пречиствателни съоръжения;
- Неспазване на добрите земеделски практики по отношение на съхранение и използване на торове и препарати за растителна защита, вкл. отглеждане на животни;
- Мини/Кариери/Находища на нефт и газ.

Като значими дифузни източници на замърсяване в Дунавски район са разгледани:

- Неизградена или недоизградена канализационна мрежа на населените места с над 2000 ек. ж.;
- Незакрити и/или нерекултивирани общински и нерегламентирани сметища;
- Незакрити и/или нерекултивирани производствени и нерегламентирани сметища;
- Нереконструирани и неефективни промишлени пречиствателни съоръжения;
- Неспазване на добрите земеделски практики, по отношение на съхранение и използване на торове и препарати за растителна защита, вкл. отглеждане на животни;
- Мини/кариери/ находища на нефт и газ;
- Неизградени или неефективни пречиствателни съоръжения за въздух;
- Ерозирали речни брегове;
- Урбанизирана територия/ Промишлена територия/ Земеделска територия/ Горска територия/ Други видове земеползване.

Във връзка с натиска от физични изменения в БДДР са установени следните типове:

- Изграждане или ползване на язовири за питейно-битово водоснабдяване, отглеждане на аквакултури и свързаните с тях дейности, напояване или производство ан електрическа енергия;
- Диги;
- Бентове;
- Корекции;
- Баластриери;
- Подпорни стени;
- Използване на повърхностните води за корабоплаване, вкл. изграждане на пристанищна инфраструктура и поддържане на плавателни пътища;
- Райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН);
- Водовземане и заустване от и в повърхностни води;
- Водовземане от подзени води за различни цели;

Оценка на натиска от климатични изменения:

В резултат на натиска от засушаване, пройни валежи и повишаване на средногодишната температура, очакваните значими преки въздействия са:

- Намаляване на оттока/нивото;
- Наводнения;
- Промяна на температурни режим.

<u>Област Добрич (общините Балчик, Каварна и Шабла и частично община Генерал Тошево и община Добричка)</u>

Черноморски район

Черноморският район за басейново управление включва всички реки, формиращи своите течения главно на българска територия, които се вливат в Черно море направо или посредством крайморски езера и заливи, включително вътрешните морски води и

териториалното море. На запад граничи с Дунавски басейнов район и с Източнобеломорски басейнов район, на север с Република Румъния, а на юг – с Република Турция.

Повърхностните водни тела от Черноморски район, предмет на Програмата, попадат във водосборната област на Добруджански Черноморски реки и включват крайбрежни морски води.

Основните реки във водосборната област на Добруджански Черноморски реки са Батова, Шабленска, Изворска, Челикдере. От Добружанските реки, вливащи се направо в Черно море, по-значителна река е Батова с 39 km дължина и 339 km² водосборна област и кота на извора 294 m. След като тече успоредно на Черноморското крайбрежие в северна посока, реката при с. Батово прави завой и се влива в Черно море между градовете Варна и Балчик. Река Батова има няколко незначителни притока. Освен р. Батова към Черноморските Добружански реки принадлежат още седем малки рекички с дължини между 3 и 13 km и водосборни области между 4 и 90 km².

Значимите езера са две – Дуранкулашко езеро и Шабленско езеро, които спадат към групата на лиманните езера. Повечето лиманни езера имат сходен воден режим. Максимумът на водното ниво се наблюдава през май, като интегриран резултат от увеличения речен приток и обилните валежи над водното огледало. На север, в Шабленското езеро, максимумът настъпва месец по-рано поради обилното подхранване с карстови води.

Оценка на замърсяването от точкови източници

Като точкови източници на замърсяване в Черноморски район са разгледани:

- Градски отпадъчни води;
- Преливания (заустявания), причинени от бури;
- Производства, извършващи дейности, попадащи в обхвата на Приложение I на Регламен № 166/2006 г.
- Производства, извършващи дейности, непопадащи в обхвата на Приложение I на Регламен № 166/2006 г.
- Заърсени терени/ изоставени промишлени обекти;
- Площадки за депониране на отпадъци;
- Води от рудодобив и минно дело;
- Аквакултури;
- Други.

Като значими дифузни източници на замърсяване в Черноморски район са разгледани:

- Оттичане на градските води;
- Селско стопанство;
- Лесовъдство;
- Транспорт;
- Заърсени терени/ Изоставени промишлени обекти;
- Заустявания, които не са свързани с канализационната мрежа;
- Атмосферни отлагания;
- Минно дело;
- Аквакултури;
- Други.

Във връзка с натиска от черпене/отклоняване на оттока (водовземане) в БДЧР са установени следните типове:

- Черпене/отклоняване на оттока (водовземане -промишленост);
- Черпене/отклоняване на оттока (водовземане) - охлаждащи води;
- Черпене/отклоняване на оттока (водовземане) – рибни ферми;
- Черпене/отклоняване на оттока (водовземане) – за други цели;

Във връзка с натиска от физични изменения на речното корито крайбрежната (прилежащата) зона на водното тяло в БДЧР са установени следните типове:

- За целите на защита от наводнения;
- За целите на селското стопанство;
- За целите на навигацията;
- Други.

Оценка на химичното и екологично състояние на повърхностните водни тела

- Повърхностно водно тяло „Дуранкулашко езеро“ с код BG2DO700L017, определено в много лошо екологично състояние и неизвестно химично състояние.
- Повърхностно водно тяло „Шабленско езеро“ с код BG2DO700L018, определено в добро екологично състояние и неизвестно химично състояние.
- Повърхностно водно тяло „река Батова от село Батово до вливане в Черно море“ с код BG2DO800R001, определено в добро екологично състояние и непостигащо добро химично състояние.
- Повърхностно водно тяло „р. Екренска - от извора до понирането й след с.Кранево“ с код BG2DO800R002, определено в добро екологично състояние и добро химично състояние.

Останалата част от територията е неанализиран участък, в който има само малки водни течения и няма обособени повърхностни водни тела по смисъла на Рамковата директива за водите.

След проведен мониторинг на елементите за качество на повърхностните водни обекти, за периода 2016-2019 г., се установи, че като цяло състоянието им е добро.

Екологичното състояние на водните обекти, попадащи в програмната територия, е предимно добро и умерено. Химическото състояние е предимно добро, с изключение на някои райони в източната част на програмната територия.

Списък на водните тела в програмната територия, по басейнови дирекции е представен в Приложение 14.2 (с изкл. на тези от Басейнова Дирекция Черноморски район, с център Варна, които са представени по-горе).

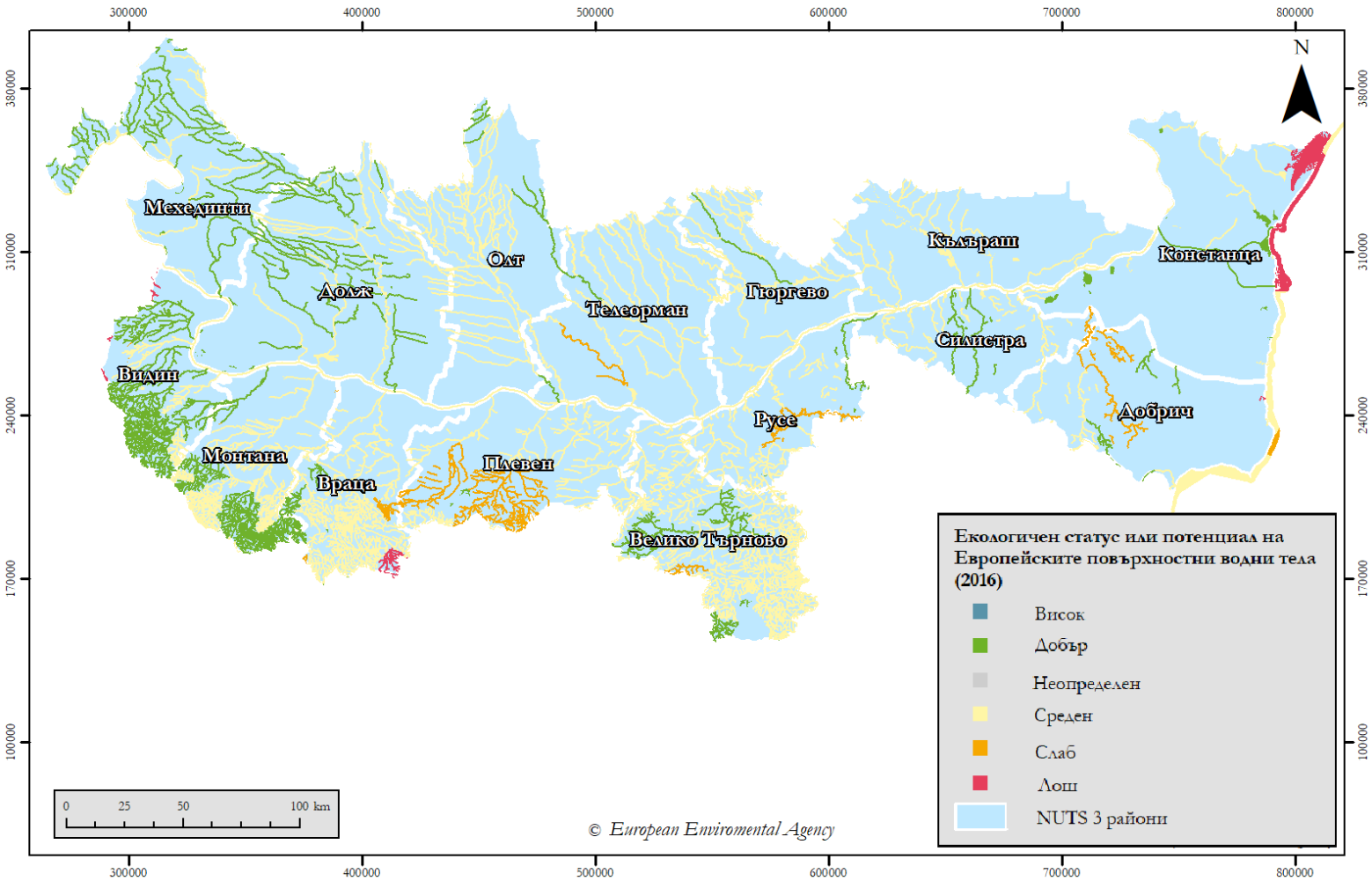

Фигура №. 3-38 Екологично състояние или потенциал на повърхностните водни тела от програмната територия

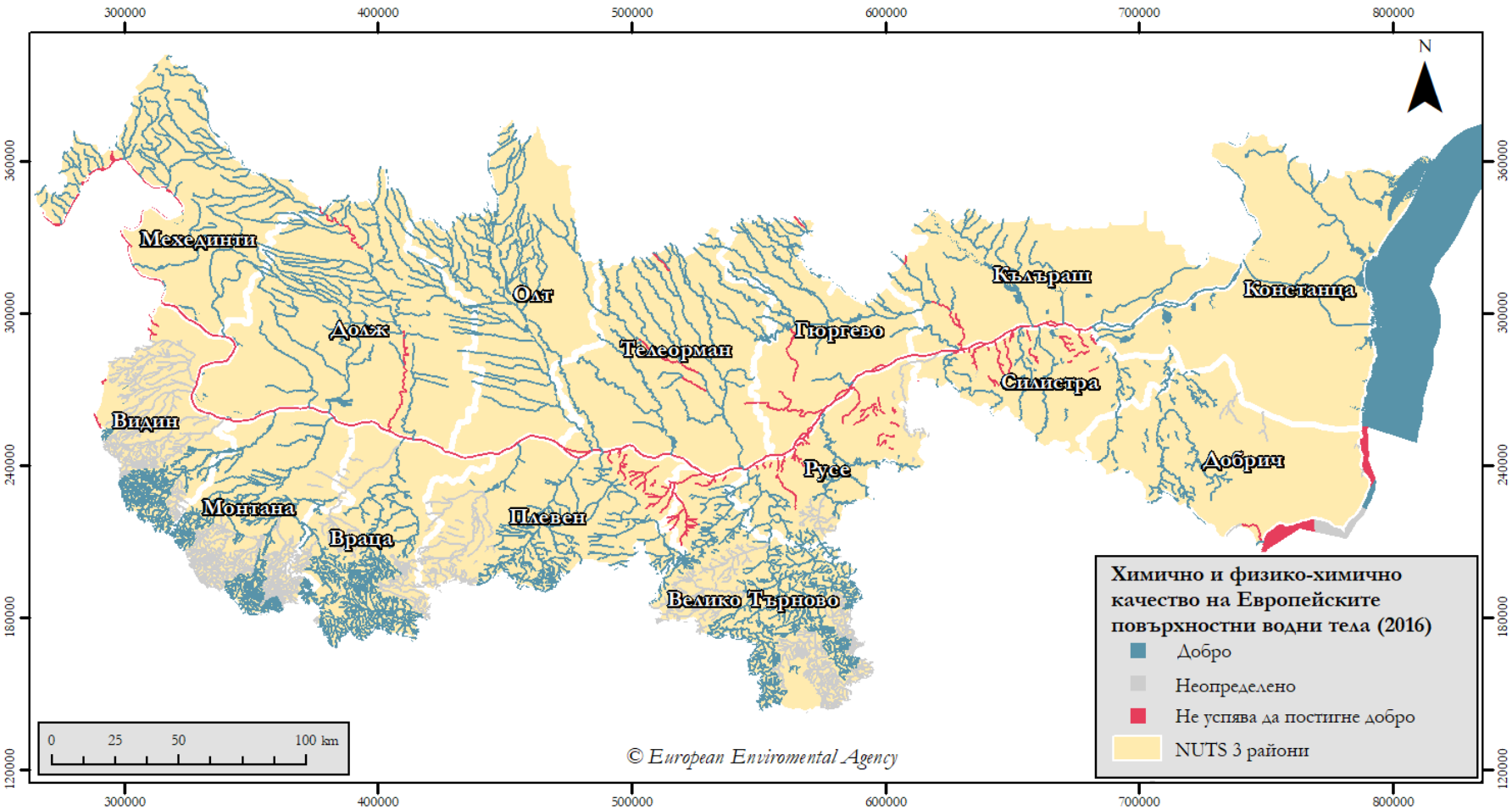

Фигура №. 3-39 Химическо състояние на водните тела в програмната територия

Румъния с вътрешните си води и морския бряг е свързана с други морски басейни чрез р. Дунав.Река Дунав събира почти всички вътрешни води на територията на Румъния, и заедно с Черно море и образува макрогеосистема със специфични характеристики. Дунав и нейните свързващи канали, особено каналът Рейн-Майн-Дунав, са пряк и бърз начин за обмен на видове между Черно море и Северно море, а оттук и в други морски басейни.

През периода 2012 – 2017 г. броят на инцидентните замърсявания, регистрирани във водни басейни Джиу, Олт, Арджес-Ведея, Добруджа-Приморска и Бузау-Яломита намалява. Тези замърсяваниязасягат основно вътрешните реки, като на ниво р. Дунав, са регистрирани 9 аварийни замърсявания с нефтопродукти.

Крайбрежни води

Румъния

В румънската част от обхвата на програма, в окръг Констанца, на ниво крайбрежни води има 4 крайбрежни водни тела, от които две са естествени крайбрежни водни тела и две са силно модифицирани крайбрежни водни тела. Мониторингът на крайбрежните води се извършва в участъци/станции за наблюдение на брега, както и в морски участъци на изобати от 5 m, 10 m, 20 m и 12 морски мили[32].

През периода 2018-2020 г. е регистриран лош екологичен потенциал/ лошо екологично състояние на четирите крайбрежни водни тела в района на програмата, като определящите елементи за това състояние / потенциал са макроводораслите и покритосеменните растения[33]. По отношение на химичното състояние, четирите водни тела са регистрирани в добро химично състояние.

Таблица 3-2 Крайбрежни водни тела в румънската част от програмната територия

Име на водното тяло	код	Химично състояние	Екологично състояние / Екологичен потенциал
Перибойна – Кап Сингол	ROCT01	добро	Лошо екологично състояние
Ефорие Норд- Вама веке/Иланлък/	ROCT02	добро	Лошо екологияно състояние
Кап Сингол – Ефорие Норд	ROCT02	добро	Лош потенциал
Мангалия	ROCT01	добро	Лош потенциал

България:

- Крайбрежни морски води „от Дуранкулак до н. Шабла“ с код BG2BS000C001, определено в умерено екологично състояние и непостигащо добро химично състояние.
- Крайбрежни морски води „от н. Шабла до н. Камен бряг“ с код BG2BS000C002, определено в умерено екологично състояние и добро химично състояние.
- Крайбрежни морски води „от Камен бряг до н. Калиакра“ с код BG2BS000C1003, определено в умерено екологично състояние и неизвестно химично състояние.
- Крайбрежни морски води „от н. Калиакра до Каварна“ с код BG2BS000C1004, определено в умерено екологично състояние и неизвестно химично състояние.
- Крайбрежни морски води „от Каварна до н. Галата“ с код BG2BS000C1013, определено в умерено екологично състояние и непостигащо добро химично състояние.

Морска стратегия

Основна цел на Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамковата Директива за Морска стратегия (РДМС)) е поддържането или постигането на добро състояние на морската околна среда (ДСМОС) до 2020 г. В тази връзка е разработена Морската стратегия на Република България и програма от мерки към нея (2016-2021 г.). Стратегията се отнася за крайбрежните морски води, териториалните морски води

[32] План за управление на река Дунав, делтата на река Дунав, Добруджа и крайбрежните води

[33] Синтез на качеството на водата в Румъния в периода 2018-2020 г

и изключителната икономическа зона на Република България, като в крайбрежните морски води допълва Плана за управление на речните басейни в Черноморски район.

В съответствие с РДМС 2008/56/ЕО, целият Черноморски басейн се разглежда като един регион. На ниво държава членка РДМС се отнася задължително до обхвата на териториалните води и Изключителната икономическа зона (ИИЗ). По дефиниция, Изключителна икономическа зона (ИИЗ) е морското пространство до 200 морски мили извън площта, прилежаща към териториалното море, в което крайбрежната държава упражнява своите права и суверенитет за целите на проучване и експлоатация, опазване и управление на природните ресурси, независимо дали живи или неживи, морското дъно, както и покриващите го води. ИИЗ е с ширина 200 морски мили от правите линии, от които се измерва териториалното море, съгласно членове 55, 56 и 57 на Конвенция на ООН по морско право (UNCLOS). През 2000 г. е приет Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Р България, с който се урежда правният режим на морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Р България и кои пространства обхващат вътрешните морски води, териториалното море, прилежащата зона, континенталния шелф и изключителната икономическа зона. В морските пространства, вътрешните водни пътища и в пристанищата България упражнява суверенитет, определени суверенни права, юрисдикция и контрол, в съответствие с общопризнатите принципи и норми на международното право и международните договори, по които България е страна.

В **Таблица 3.3.** е представена актуализирана информация за районите за оценка на морската околна среда, наименование, площ и покритие.

Таблица 3-3 Актуализирана информация за райони за оценка, наименование, площ, покритие

№		Актуализирани райони на оценка на периода 2012-2017 г.		Площ, km^2		
1.	**Изключително-икономическа зона на Република България**	Брегови сектор	Нос Сиврибурун – нос Калиакра	157	2685	35 600
2.			Нос Калиакра – нос Галата	821		
3.			Нос Галата - нос Емине	698		
4.			Нос Емине – Маслен нос	857		
5.			Маслен нос - Резово	153		
6.		Шелф			9 933	
7.		Открито море			22 982	

Член 9 от Рамковата Директива за морската стратегия (РДМС) изисква от държавите-членки да определят набор от характеристики за добро състояние на околната среда въз основа на дескрипторите от приложение I. Определянето на характеристиките на ДСМОС следва да се основава на критериите, определени в Решение 2017/848/ЕС на Комисията и да се ръководи от ориентировъчния списък с елементи, предвиден в Приложение III на РДМС. Тези характеристики следва да позволяват определяне на напредъка и успеха в прилагането на директивата. По-долу са представени данни от проект на национален доклад на България за Актуализация на първа част от Морската стратегия, съгласно чл. 8, чл. 9 и чл. 10 (2012-2017):

Дескриптор 1 Биоразнообразие

1.1.1. Морски птици

Дефиниция за Дескриптор 1,4 Морски птици: Доброто състояние ще бъде постигнато, когато популационните характеристики (видов състав, разпространение, численост, здравен статус и динамика, състояние на местообитанието) на целевите видове птици са стабилни,

дори се наблюдава устойчиво увеличаване, без значителни колебания в посочените популационни характеристики в средносрочен и дългосрочен аспект.

В програмата за мониторинг по Дескриптор 1,4 – Морски птици са включени два вида птици:

1. Мигриращият вид Средиземноморски буревестник (*Puffinus yelkouan*), включен в приложение I от Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕО и Приложение II от Бернската конвенция като вид с консервационно приоритетен статут и определен като уязвим („VU") съгласно Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN) 2016-1.

2. Средният (качулат) корморан (*Gulosus aristotelis desmarestii*), включен в приложение I от Директива за опазване на дивите птици 2009/147/ЕО и Приложение II от Бернската конвенция като вид с консервационно приоритетен статут и определен като незастрашен („LC") съгласно Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN) 2016-1.

През периода 2012-2017 г. не е извършвана оценка на състоянието на двата вида. В доклада от 2016 г. са направени някои обобщения за състоянието на видовете: • Качулат корморан - установените птици при мониторинга през 2016 са почти два пъти по-малко от предходната 2015 г. Това може да се дължи на редица фактори като: по-късно извършено наблюдение (края на месец юни), наличие на храна в морето, при което птиците се хранят далеч от брега, неподходяща дневна светлина, която да освети вътрешността на крайбрежните пещери и скалите, което да направи гнездата и самите птици по-добре видими за наблюдателите. Поради тази причина, броят на птиците, установени по двата метода, както и броят на кормораните през 2015 г. и 2016 г. не трябва да се счита за абсолютен максимален, нито да се тълкува като спад в числеността на колонията. Извършените наблюдения през 2016 г. както по южното, така и по северното Черноморие подсказват стабилност в числеността на вида, както и в местоположението и границите на колониите. Необходимо е осъществяване на мониторинга ежегодно за да бъдат оценени отделните критерии по дескриптора и особено D1C2 и D1C3, които са ключови за оценка на развитието на популацията на вида. • Средиземноморски буревестник – видът не е регистриран през 2016, като това може да се дължи на редица причини и особено на липсата на рибни пасажи (които буревестниците следват) по време на периода на проучване. Нерегистрирането на вида не трябва да се тълкува като индикатор за промяна в числеността на мигриращите птици от този вид. • По време на мониторинга от плавателен съд не са установени източници на замърсяване или заплаха за двата целеви вида птици.

1.1.2. Морски бозайници

Общо определение за ДСМОС по Дескриптор 1 - Биоразнообразие (морски бозайници): Доброто състояние ще бъде постигнато когато и трите вида морски бозайници не променят ареала си на разпространение, срещат се често не само в отдалечените райони, но и в близост до източниците на натиск (крайбрежни градове, морски курорти и пристанища) и показват признаци на стабилна или увеличаваща се численост на популациите. Случаи на бозайници, загинали поради човешки дейности (рибарство и корабоплаване) са изключително редки.

Трите вида китоподобни обитават постоянно българската акватория на Черно море и актуализираната оценка обхваща и трите вида. Прагови стойности са определени само по критерии D1C2 и D1C4, по които е направена оценка, а за останалите критерии не може да бъде направена оценка поради недостатъчност на данни. В съответствие с „Ръководството за оценка съгласно член 8 от РДМС“, резултатът от оценката по критерии трябва да бъде интегриран, за да се формира крайната оценка на състоянието на всеки вид и общо за групата. Методът на интеграция за видовете е на принципа „One Out All Out (OAAO)“. Резултатите показват, че само видът *P.p. relicta* е в „Добро състояние, но функционалната група е в „Недобро“ състояние, тъй като останали два вида са в „Недобро“ състояние.

1.1.3. Риби – видове,които не са обкет на промишлен риболов

Общо определение за ДСМОС по Дескриптор 1 - Биоразнообразие (Видове риби, които не са обект на промишлен риболов): популациите на непромишлените видове риби и групи от видове се характеризират с непроменен или нарастващ ареал на разпространение, числеността / биомасата на видовете е висока и стабилна, демографските характеристики на популациите не са повлияни неблагоприятно от антропогенния натиск, а редките и застрашени видове, включени в съществуващото законодателство и международни конвенции, са защитени до нивото, което се изисква.

Актуализираната оценка за периода 2012 – 2017 г. обхваща трите групи риби – крайбрежни, дънни и пелагични шелфови видове. Обект на оценка са общо 29 вида риби. Прагови стойности са определени само по критерии D1C2 и D1C3 за част от видовете и риболовните уреди, като по останалите критерии не може да бъде направена оценка поради недостатъчност на данни или липса на прагови стойности. Резултатите показват, че с няма видове в „Добро“, а един вид не е оценен и състянието му е „Неизвестно“. Крайната оценка по дескриптора показва, че рибите, които не са обект на промишлен улов са в „Недобро“ състояние и за периода 2012 – 2017 г., ДСМОС не е постигнато. Тези резултати трябва да се тълкуват с внимание, тъй като се основават на данни, които не са събирани регулярно и не са с един и същ времеви и пространствен обхват.

1.1.4. Пелагични местообитания

Дескриптор 1, 4 „Пелагични местообитания“ разглежда приноса на биологичното разнообразие и хранителните мрежи на съобщества във водния стълб към общата цел за постигане на добро състояние на морската околна среда. Дескриптор 1 - биоразнообразието се поддържа, качеството на хабитатите, разпределението и числеността на видовете са в съответствие с преобладаващите физикогеографски, географски и климатични условия. По отношение на Дескриптор 4 – разнообразието на трофичните гилдии, относителната им численост и баланса между тях не са неблагоприятно повлияни от антропогенните натиски.

Оценката на състоянието на морската околна среда в българската акватория на Черно море за периода 2012-2017 г., базирана на фитопланктонните индикатори „Биомаса на фитопланктона“ и „Численост на фитопланктона“ по морски райони на оценка показва :

- Постигнато ДСМОС в район Маслен нос–Резово;
- Постигнато ДСМОС в район Емине – Маслен нос по индикатор „Биомаса на фитопланктона“;
- Постигнато ДСМОС в район Сиврибурун – Калиакра, Калиакра - Галата, Галата – Емине по индикатор „Биомаса на фитопланктона“ през зимния, пролетния и летния сезон, а по индикатор „Численост на фитопланктона“ през летния сезон.
- Постигнато ДСМОС в шелфовия район по индикатор „Биомаса на фитопланктона“.

Оценка по отношение на зоопланктонното съобество по райони:

- Сиврибурун – н. Калиакра - На основата на трите приложени индикатори и принципа за даване на крайната оценка сподхода ООАО, районът не постига добро екологично състояние за периода 2012- 2017 г;
- н. Калиакра – н. Галата - Оценката на района, спазвайки подхода на ООАО е не постигане на ДСМОС, въпреки, че доближава нормите.
- н. Галата – н. Емине - Оценката на района е не постигане на ДСМОС, но се доближава до нормите за това.
- н. Емине – Маслен нос - Общата оценка за състоянието на района по отношение на пелагичните местообитания -зоопланктон е, че ДСМОС не е постигнато.
- н. Маслен нос – Резово - Общата оценка за състоянието на района по отношение на зоопланктонния компонент в пелагичното местообитание е, че ДСМОС не е постигнато.
- Район на оценка Шелф - Общата оценка за състоянието на район шелф по отношение на мезозоопланктонното съобщество е, че ДСМОС не е постигнато.
- Район на оценка Открито море - Обща оценка за състоянието на район открито море по отношение на мезозоопланктонното съобщество не е направена.

Gulland (1987) отбелязва промени в равновесието на малките пелагични видове риби, поради промени в конкуренцията, наложени в резултат на селективния риболов. Подобни колебания обаче са наблюдавани и при липса на извършване на риболовни активности.

1.1.5. Бентосни местообитания

Приносът на бентосните местообитания и целостта на морското дъно към общата цел за постигане на добро състояние на морската околна среда се разглежда от Дескриптори 1 и 6 на РДМС.

Дескриптор 1 Биоразнообразие: Биологичното разнообразие се поддържа. Качеството и разпространението на местообитанията, както и разпределението и обилието на видовете съответстват на преобладаващите физикогеографски, географски и климатични условия.

Дескриптор 6 Цялост на морското дъно: Целостта на морската дъно е на ниво, което осигурява запазване на структурата и функциите на екосистемите, по-специално бентосните екосистеми не са неблагоприятно повлияни.

Най-силно повлияни като цяло от физическите смущения от риболовните дейности са дънните местообитания в три района: н. Сиврибурун - н. Калиакра (между Шабла и н. Калиакра) н.Калиакра-н.Галата(югозападно от н. Калиакра) и н.Емине – н.Маслен нос (голям Бургаски залив).

Предполагаемият натиск в тези райони е от тралиране с бийм трал за *Rapana venosa*, както и с придънен пелагичен трал за трицона (*Sprattus sprattus*).

Белезите по меките дъна вследствие на тралирането могат да останат в продължение на няколко години и могат да се характеризират с променени в бентосни общности, доминирани от видове, способни да колонизират нарушени местообитания; нетният ефект е променено биоразнообразие в тези зони.

Най-слабо повлияните райони са крайбрежният район н. Маслен нос – Резово и шелфовият район. В шелфовия район се очертава полоса на висок натиск на дълбочина 40-60 m, която е характерна за риболов на трицона.

Сред местообитанията, най-висока пропорция на неблагоприятно въздействие е определена в циркалиторалните тини и смесени седименти. Във всички райони на оценка се счита за недооценено увреждането на крайбрежните местообитания, по-специално на инфралиторалния пясък, в който се извършва нерегламентирано драгиране за добив на бяла мида, но натискът е неоценен, поради липсата на система за наблюдение върху преобладаващата част от рибарските лодки с дължина < 12 m. Източниците на несигурност в направените оценки са свързани с оценката на физическия натиск, както и със средната до висока степен на сигурност в картите на моделираните широки типове дънни местообитания в Черно море, определена като средна до ниска (EuSeaMap 3, 2019). Резултатите от оценката по критерий D6C3 за пространствения обхват от неблагоприятните въздействия за всеки тип местообитание във всеки район на оценка участват в изготвянето на оценката по критерий D6C5.

Дескриптор 2 Неместни видове

Дескриптор 2: Неместните видове, въведени с човешки дейности, са на равнища, които не предизвикват неблагоприятни промени в екосистемата.

В оценителния период 2012-2017 г. в националните морски води са установени два нововъведени неместни вида, принадлежащи към дънната безгръбначна макрофауна, както следва:

- *Eurypanopeus depressus* (Smith, 1869). M
- *Arcuatula senhousia* (Benson, 1842).

От седемте района, само в един от крайбрежните райони - н. Емине – н. Маслен нос не е постигнато добро състояние, поради установените 2 нововъведени вида, което преминава праговата стойност за крайбрежните води от 1 вид.

Дескриптор 3 Видове риби и черупкови, обект на търговски риболов

Общо определение за ДСМОС по Дескриптор 3 - Биоразнообразие (Видове риби, които не са обект на промишлен риболов): Популациите на всички видове риби и черупкови, които

са обект на търговски риболов са в рамките на безопасните биологични граници, размножителната биомаса (SSB) на запасите е на ниво, което би могло да осигури максимални устойчиви улови (MSY) или по-високи и всяка популация има размерно-възрастова структура, която е показателна за здрава популация. Риболовните дейности се извършват по начин и в мащаб, който не надвишава максималния устойчив улов, не води до систематично намаляване на експлоатираните популации и техните размножителни възможности, не увреждат техните местообитания (особено увреждане на дънните местообитания в резултат от тралиране) и не намаляват възможностите за използване на рибните запаси от бъдещите поколения.

Актуализираната оценка за периода 2012 – 2017 г. оценява състоянието на общо девет вида риби и един вид бяла мида. Прагови стойности по критерии са определени за част от видовете, като за останалите не може да бъде направена оценка поради недостатъчност на данни или липса на прагови стойности. Резултатите показват, че с няма видове в „Добро“ състояние, а два вида не са оценени и състянието им е „Неизвестно“. Крайната оценка по дескриптора показва, че рибите, които са обект на промишлен улов са в „Недобро“ състояние и през периода 2012 – 2017 г., ДСМОС не е постигнато.

Дескриптор 5. Еутрофикация

Определение за ДСМОС по дескриптор 5: Добро състояние на морската околната среда (ДСМОС) във връзка с Дескриптор 5 ще бъде постигнато, когато еутрофикацията предизвикана от човека е сведена до минимум, особено на неблагоприятните ефекти от нея, като загуба на биологично разнообразие, деградация на екосистемите, вреден цъфтеж на водораслите и недостиг на кислород в придънните води.

Интегрираната оценка на състоянието по Д5 е направена само за крайбрежните морски райони, поради не достатъчни оценки на състоянието по отделните индикатори в шелф и откито море. Оценката в крайбрежната зона е извършена в ГИС среда като средно аритметично на растерите, отговарящи на площи в ДСМОС и не- ДСМОС по трофичен индекс TRIX (Vollenweider et al. (1998), обединяващ индикаторите D5C1, D5C2 и D5C5 в пелагиала и растер, оценяващ състоянието в морската среда получен от интерполация на индекса EQR M-AMBI(n) ((Sigovini et al., 2013). Методът на оценка е One Out All Out. От получената оценка нито един от крайбрежните райони не достига ДСМОС по Д5.

Дескриптор 6 Физическа загуба и физически смущения върху морското дъно

Като цяло, физическият натиск от риболовните дейности обхваща повече от две трети (73 %) от площта на морското дъно на дълбочина по-малка от 200 m пред българския бряг, със средна интензивност на натиска вариираща от много ниска - SAR = 0.000001 до висока - SAR = 0.62.

Направените оценки за пространствения обхват на физическия натиск от риболовните дейности се отличават с известна несигурност, която произтича от следните източници: - Отсъствие на система за наблюдение върху повечето рибарски съдове с дължина < 12 m. Тези лодки оперират в близката крайбрежна зона на дълбочина < 15 m. Следователно, физическите смущения върху дъното, например от нелегално драгиране за добив на бяла мида Donax trunculus, остават извън обхвата на оценката. Така, физическите смущения в близката крайбрежна зона се считат за недооценени. - Липса на информация за риболовния уред и неговите технически параметри (ширина, ефективно разкритие) по време на конкретните риболовните операции, поради несвързаност на Сателитната системата за наблюдение с електронни дневници. Това би могло да води, както до недооценяване, така и до надценяване на протралираната площ, в зависимост от реалните размери на риболовните уреди. - Несигурност за началото и края на риболовната операция, които при настоящата оценка са определени въз основа на скоростта, подходяща за риболов.

Дескриптор 7 Изменения на хидрографските условия

Определението за добро състояние на морската околна среда (ДСМОС) по Дескриптор 7 (D7), съгласно чл. 9 от РДМС (Директива 2008/56/ЕС), гласи, че трайните изменения на хидрографските условия, възникнали в резултат от човешките дейности в морската околна

среда (индивидуални и кумулативни), не оказват значимо неблагоприятно влияние върху биотичната и абиотичната структура на широките типове дънни местообитания и техните функции.

Състоянието на макрозообентоса във всички изследвани райони в околностите на хидротехническите съоръжения при Черноморец, Сарафово и Приморско е недобро и това вероятно се дължи на настъпилите изменения в хидродинамични параметри, характеризиращи вълнението, дължащи се на присъствието на съоръженията. Най-лошо е състоянието в пристанище Сарафово, където е установена пълна дефаунизация на дънните седименти. Освен изменените хидрографски условия, там се допуска наличието и на други видове натиск като замърсяване. В останалите пристанища фауната е с до два пъти по-ниско видово Актуализация на първа част от Морската стратегия, съгласно чл. 8, чл. 9 и чл. 10 (2012-2017) 245 богатство спрямо референтните стойности и изразено доминиране на видовеопортюнисти, характерни за екологичен стрес.

Дескриптор 8 Замърсители в морската околна среда

Химическото замърсяване на повърхностните води представлява заплаха за водната среда с такива последици като остра и хронична токсичност във водните организми, натрупване на замърсители в екосистемата и загуба на местообитания и биологично разнообразие, както и представлява заплаха за човешкото здраве. Държавите, членки на ЕС във връзка с Дескриптор 8 трябва да следят за наличие на приоритетни вещества и специфични замърсители в морската среда (води, седименти и биота), за които за установени средногодишни стойности и/или максимално допустими концентрации, като стандарт за качество на околната среда на европейско, регионално или национално равнище.

Индикаторите от групата на UPBT достигат максимум до 50% ДСМОС, като найниският процент е 33% за два МРО – н. Емине –Маслен нос и открито море.

Основна причина за непостигане на добро екологично състояние в морските райони за оценка са високото съдържание на живак, трибутил калаени съединения, кадмий и олово във води, както и на живак, бромиранидифенил етери и сумата от диоскини и диоксиноподобни съединения в биота. Видовете биота, в които са установени максималните количества замърсители са: за живак - стронгил (*Neogobius melanostomus*), сафрид (*Trachurus mediterraneus ponticus*), акула (*Squalus acanthias*). Във всички проби биота се наблюдават завишени концентрации на бромиранидифенил етери, като максимални са количествата в калкан (*Psetta maxima maeotica*) и кефал (*Mugil cephalus*). Единствено в акулата освен живак и бромиранидифенил етери са установени и завишени концентрации на диоскини и диоксиноподобни съединения. Индикаторите от групата на non UPBT достигат ДСМОС в два морски района на оценка н. Галата – н. Емине и открито море. В останалите МРО процентът на постигналите добър екологичен статус варира между 91-95%. Основната причина за това са завишените концентрации на кадмий в петте МРО, както и на оловото в района н. Емине-Маслен нос.

Дескриптор 9 Замърсители в риба и други морски храни

Държавите, членки на ЕС във връзка с Дескриптор 9 трябва да следят за евентуално наличие на вещества, за които за установени максимални нива на европейско, регионално или национално равнище в ядливите части на рибата, ракообразните, мекотелите и др. уловени или събрани от природата, предназначени за консумация от човека. Настоящият подход за мониторинг на рибата и останалите морски хранителни продукти, за съответствие с нивата, установени за опазване на общественото здраве е различен от мониторинга на флората и фауната за екологични цели. Съществуващите програми за мониторинг на риба и морски хранителни продукти за общественото здраве като цяло се фокусират по-скоро върху оценката на потребителската експозиция, отколкото върху оценка на екологичното състояние (Доклад „Формулиране на ДСМОС..., 2013).

Превишаване на праговата стойност за сумата от диоскини и диоксино подобни е установено в пробата от карагьоз (*Alosa immaculata*) уловена в МРО н. Емине – Маслен нос - 6.77 mg/kg при прагова стойност 6.5 mg/kg. В пробата от акула (*Squalus acanthias*) уловена в

открито море праговата стойност е завишена двукратно 13.9 mg/kg. В същата проба концентрацията на полихлорирани бифенили (PCBs) - 864 mg/kg превишава праговата стойност 200 mg/kg четири пъти.

Направено е заключението, че в изследваните проби индикаторите, които не достигат добър екологичен статус са кадмий и сума от диоксини и диоксино подобни. На границата са и концентрациите на живака и полихлорираните бифенили в пробата от акула (*Squalus acanthias*) уловена в открито море. Видовете, в които са установени превишаванията са рапана (*Rapana venosa*), барбуня (*Mullus barbatus ponticus*), карагьоз (*Alosa immaculata*) и акула (*Squalus acanthias*). От морските райони на оценка само три постигат Добро състояние: н. Сиврибурун – н. Калиакра, н. Галата – н. Емине и Маслен нос – Резово.

Дескриптор 10 Морски отпадъци

Определение за ДСМОС по Дескриптор 10: Липсват или са пренебрежимо малко морските отпадъци, натрупани по плажните / брегови ивици, плаващи по морската повърхност и отложени по морското дъно, както в близост до крайбрежните „горещи точки“, източници на отпадъци - речни устия, курорти, урбанизирани райони, обществени плажове и морски пристанища, така и в откритите морски води. Липсват случаи на открити заплетени, наранени и / или мъртви морски бозайници, морски птици и видове риби, в резултат от внесени отпадъци в морската околна среда.

Въпреки, че в подобрената програма за мониторинг по Дескриптор 10 (D10) (2016) не са дефинирани конкретни количествени прагови стойности за отделните индикатори, а такива за наблюдение на цялостната тенденция на количествата за 6-годишен период, събраните данни отчитат високи нива на отпадъците по наблюдаваните плажни ивици. Поради това, може да бъде направено първоначално заключение за състоянието за този двугодишен период като недобро.

По-малък брой отпадъци по плажните ивици се регистрира в по-слабо населени райони (липса или малки населени места), гористи райони, плажни ивици, част от защитени зони или обявени за природосъобразен туризъм.

Генерираните отпадъци са основно от местното население и туристите, посещаващи наблюдаваните плажове по време на летния сезон в България (31 май - 30 септември).

По категории отпадъци, на всички плажове преобладават различни полимерни отпадъци, основно такива, свързани с храна и напитки (пластмасови бутилки, чаши, тапи, капачки, прибори, опаковки, торбички, сламки), фасове и филтри от цигари, парчета пластмаса с различни рамери, стиропор, полиуретанова пяна за изолация, въжета, канапи, рибарски мрежи или парчета от тях.

Подкатегория фасове и филтри от цигари (G27) се среща в значителни количества през всички кампании в периода 2015-2017 г.

В близост до мониторираните плажове липсват контейнери за отпадъци, което е основателна причина за големите количества регистрирани отпадъци на бреговата ивица.

На този етап не могат да бъдат определени базисни и прагови стойности за количеството отпадъци по критерий D10C1. Необходими са допълнителни изследвания и разработване на прагови стойности. Предвид, че екологичната цел по критерий D10C1 е поставена за определен период от време (6-годишен), в рамките на настоящата актуализация на член 9 от РДМОС не е направена оценка дали дефиницията за ДСМОС е постигната.

Чрез проведените проучвания през 2015-2016 г. и мониторинговата програма през 2017 г. по критерий D10C1 беше потвърдено, че движещите сили спрямо отпадъците в морската среда са туризъм, урбанизация, пристанища, корабоплаване, търговски и рекреационен риболов. Не са наблюдавани негативни въздействия върху плажовете, морската повърхност и дъно от акумулиране на отпадъци, изразяващи се в загуба на местообитания, загуба на биологично разнообразие, наранени и/или мъртви морски бозайници и птици, вследствие на оплитане в мрежи, поглъщане на отпадъци и / или тяхното разграждане в бозайници и птици. Това не означава, че липсват такива и в следващите години на изпълнение на мониторинга следва да се насочат усилия към идентифициране на тези заплахи за морската околна среда.

Дескриптор 11 Морски шум

Определение за ДСМОС по Качествен Дескриптор 11 съгласно чл. 9 от РДМС: Въвеждането на енергия, включително подводен шум, да бъде на нива, които не влияят неблагоприятно върху популациите на морските животни.

Актуализираната оценка на състоянието на морската околна среда по отношение на подводния шум се основава на критерии D11C1 (импулсен звук) и D11C2 (постоянен нискочестотен звук):

Антропогенен импулсен звук във водата (D11C1)

Актуализираната оценката въз основа на критерий D11C1 предоставя базисна линия за 2013-2017 г. Тя описва настоящото състояние на българските морски води по отношение на въведения антропогенен импулсен шум. Тази оценка не демонстрира оценка на състоянието или тенденции, тъй като прагови стойности за въздействието на този натиск върху популациите на морските животни все още не са определени, няма достатъчно данни и не е извършена оценка през първия цикъл на прилагане на Директива 56/2008/ЕС.

Антропогенен постоянен нискочестотен звук във водата (D11C2)

Актуализираната оценката въз основа на критерий D11C2 предоставя базисни нива на постоянния нискочестотен шум в българските морски води през 2016-2017 г. Тази оценка не демонстрира оценка на състоянието или тенденции, тъй като прагови стойности за въздействието на този натиск върху популациите на морските животни все още не са определени, няма достатъчно данни и не е извършена оценка през първия цикъл на на прилагане на Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамковата Директива за Морска стратегия (РДМС)).

Въз основа на извършената актуализирана оценка са дефинирани екологични цели по дескриптори (съгласно чл. 10 от РДМОС).

3.1.5.2. Подземни води

В по-голямата част от програмната територия водоносният хоризонт е високопродуктивен порест слой, което означава, че се допуска значителен поток от подземни води или извличане на достатъчно количество подземни води. Налице е и водоносен карст, където потокът на подземните води е по-концентриран и по-бърз.

Румъния

Химичното състояние на подземните водни тела в източната част на програмата е лошо, както и отчасти в северозападната част. Химичното влошаване на подземните води обикновено се причинява от точково замърсяване, генерирано от депата, но също и от дифузно замърсяване като течове от канализация, използване на торове, пестициди и др.

Приблизително 95 % от подзмените водни тела от целевата по програмата територия са в добро състояние.

България

Подземните води в България имат свои собствени басейни, в които се извършват процесите на тяхното количествено натрупване, движение и формиране на хидрохимичните им свойства. Факторите, които определят условията за формиране на подземните води в България, тяхната динамика и режим са много, но първостепенно значение от тях имат:

- Физико-географски – релеф, климат, хидрология, хидрография;
- Геоложки – геоложки строеж, литоложки състав на скалите и тектонски структури.

В български обхват на програмата са включени 47 подземни водни тела, които се формират в геоложката среда на тектонски единици и наложени структури от триас до квартернер включително, от които 41 подземни водни тела в Дунавски район и 6 подземни водни тела на територията на Черноморски район за басейново управление.

Области Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе и Силистра, Общините Добрич, Крушари и част от Генерал Тошево и Добричка (област Добрич)

Дунавски район

На територията на ДРБУ гр.Плевен са определени 50 броя подземни водни тела (ПВТ), разпределени по водоносни хоризонти, както следва:

- първи слой – кватернерни и неогенски водоносни хоризонти с порови води (26 ПВТ попадат е програмната територия);
- втори слой – неогенски водоносни хоризонти с порови води (2 ПВТ попадат в програмната територия);
- трети слой – неогенски водоносни хоризонти с карстови и карстово-порови води (2 ПВТ попадат в програмната територия);
- четвърти слой – горно-кредни водоносни хоризонти (2 ПВТ попадат в програмната територия);
- пети слой – водоносни хоризонти от триас-юра-креда (7 ПВТ попадат в програмната територия);
- шести слой – горна юра – долна креда - Малм-валанжски водоносен хоризонт (1 ПВТ попадат в програмната територия).

Количествено и химично състояние на подземните водни тела

Всички подземни водни тела са в добро количествено състояние.

От подзените водни тела 24 бр. са в добро химично състояние, а останалите 16 са в лошо химично състояние.

<u>Област Добрич (общините Балчик, Каварна и Шабла и частично община Генерал Тошево и община Добричка)</u>

Черноморски район

На територията на Черноморски район за басейново управление са индентифицирани 40 подземни водни тела в 7 водоносни хоризонта, както следва:

- Кватернерен водоносен хоризонт – 13 водни тела;
- Неогенски водоносен хоризонт – 9 водни тела;
- Палеогенски водоносен хоризонт – 4 водни тела;
- Горнокреден водоносен хоризонт – 6 водни тела;
- Долнокреден водоносен хоризонт – 4 водни тела;
- Малм – валанжински водоносен хоризонт – 2 водни тела;
- Юрскотриаски и палеозой – протерозой водоносни хоризонти - 2 водни тела.

В българската част от прогрмната територия попадат шест подземни водни тела.

Количествено и химично състояние на подземните водни тела

- Подземно водно тяло „Порови води в кватернера на р. Батова“ с код BG2G000000Q002, определено в добро количествено и лошо химично състояние;
- Подземно водно тяло „Карстово-порови води в неоген-миоцен-сармат Изгрев-Варна-Ботево- Батово“ с код BG2G000000N018, определено в добро количествено и лошо химично състояние;
- Подземно водно тяло „Карстово-порови води в неоген-армат Североизточна и Средна Добруджа“ с код BG2G000000N044, определено в добро количествено и лошо химично състояние. Района Крапец-Шабла-Тюленово е с очертана морска интрузия на солени води;
- Подземно водно тяло „Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла“ с код BG2G00000PG026, определено в добро количествено и лошо химично състояние.
- Подземно водно тяло „Карстови води в малм-валанж“ с код BG2G000J3K1040, определено в добро количествено и добро химично състояние.
- Подземно водно тяло „Карстови води в малм-валанж“ с код BG2G000J3K1041, определено в добро количествено и добро химично състояние.

Фигура №. 3-40 Подземни води- тип водоносен хоризонт

Химичното състояние на подземните водни тела в източната част на програмата е лошо, както и отчасти в севрозападната част. Отклоненията в химичното състояние на подземните водни тела се дължат предимно на: точково замърсяване от сметища за отпадъци, както и дифузно замърсяване от течове от канализации, употребата на торове и пестициди и др.

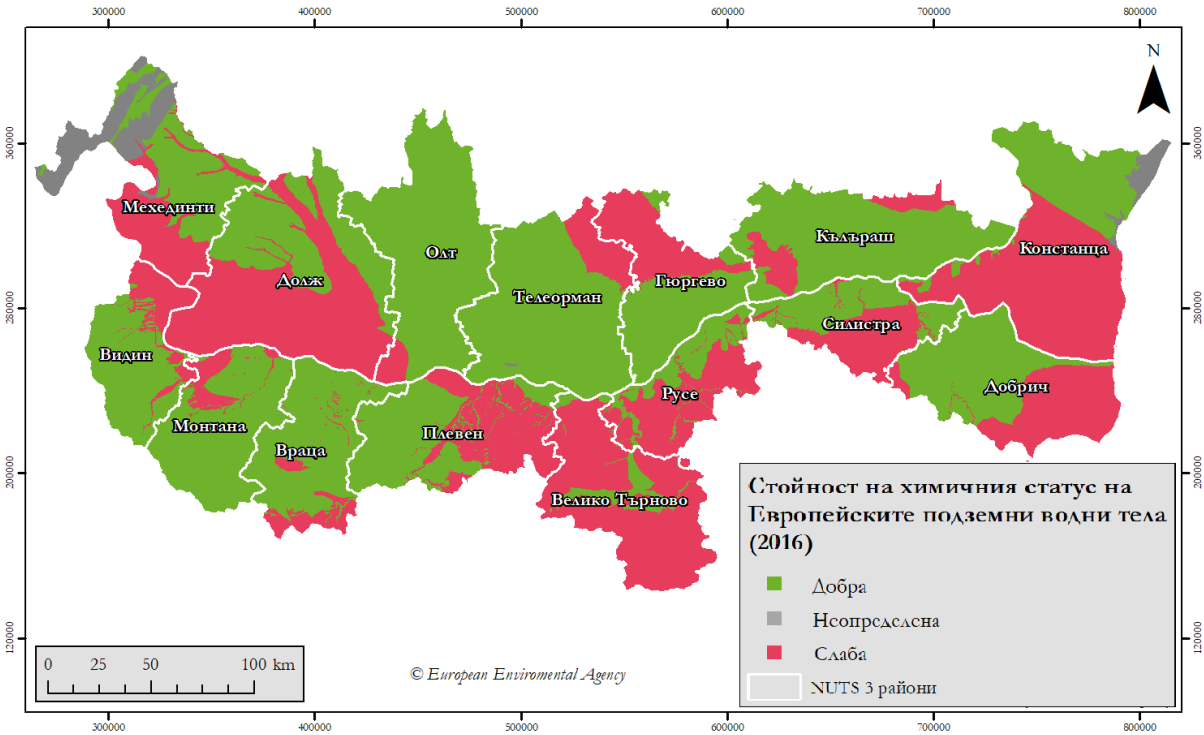

Фигура №. 3-41 Химично състояние на подземните водни тела

45 от подземните водни тела са в добро екологично състояние, в умерено екологично състояние са 47 подземни водни тела, 15 са в лошо, 3 са в много лошо, 9 подземни водни тела са в добро към отлично екологично състояние, а за 14 не е известно. В Приложение 14.2 е представен пълният списък на подземните водни обекти и тяхното състояние (с изкл. на подземните водни тела от Басейнова Дирекция Черноморски район, които са представени по-горе).

От подземните водни тела 24 бр. са в добро химическо състояние, а останалите 16 са в лошо химическо състояние.

3.1.5.3. Качество на питейните води и водите за къпане

Румъния

Качество на питейните води

Според Доклада за здравето и околната среда за 2019 г[34], през 2019 г. общият брой на зоните за водоснабдяване (райони, в които се доставят повече от 1 000 m^3 вода на ден и/или се доставят до повече от 5 000 жители) от програмната територия в Румъния е 48 зони, представляващи приблизително 14% от общите площи в Румъния. На ниво държава се наблюдава увеличение на зоните за водоснабдяване от 298 през 2011 г. на 343 през 2019 г.

[34] Националният институт за обществено здравеопазване – Националният център за мониторинг на риска в общността на медиите – Отчет за Sănătate şi Mediu 2019

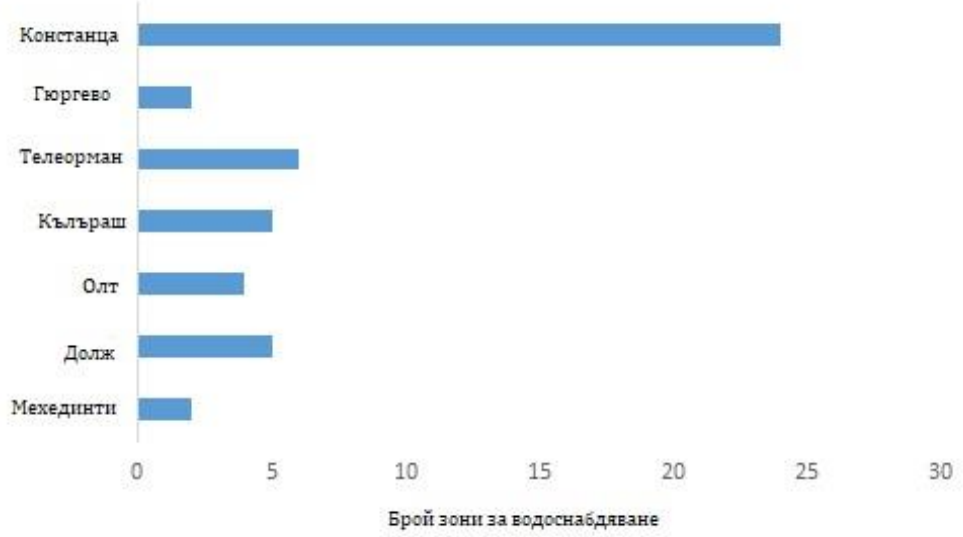

Източник: Национален институт по обществено здраве - Румъния

Фигура №. 3-42 Общ брой на големи зони за водоснабдяване - 2019г

Процентът на населението, снабдено от зони за водоснабдяване в района на програмата, е представен на фигурата по-долу. Може да се види, че окръг Констанца има най-висока степен на предлагане, но също така има най-много зони за водоснабдяване в програмната територия.

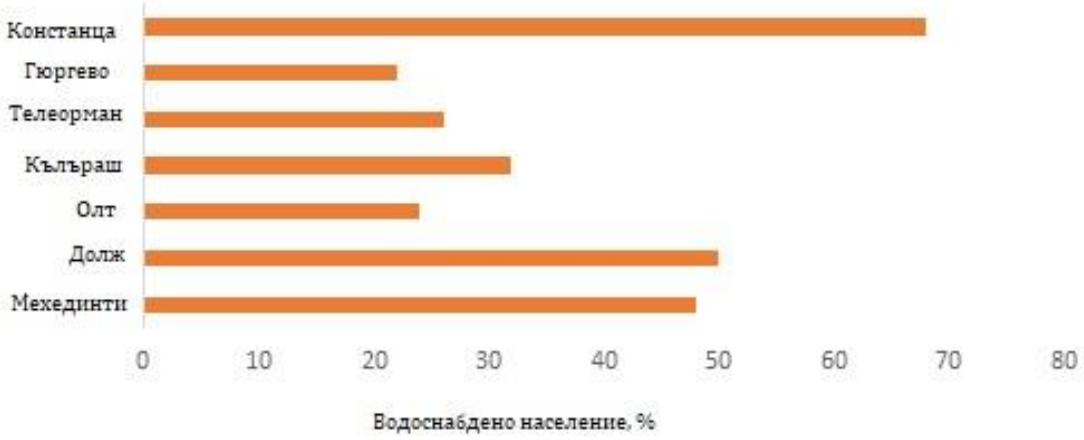

Източник: Национален институт по обществено здраве - Румъния

Фигура № 3-43 Процент от водоснабденото население

По отношение на извършваните годишни анализи за мониторинг на параметрите на качеството на водата, от общия брой анализи, извършени на национално ниво в Румъния, окръг Долж заема първо място.

Степента на съответствие на показателите за качество на питейните води със стойностите, установени в Закон № 11/2006. 458/2002 за качеството на питейните води, изм. и посл. доп. за 2019 г., в програмната територия е:

- Показател Манган: Окръг Олт показва степен на съответствие от приблизително 75%;
- Показател Нитрати: окръг Кълъраш показва степен на съответствие от приблизително 98% и окръг Констанца от 88,5%;
- Показател Амоняк : Окръг Олт показва степен на съответствие от приблизително 50% и окръг Телеорман 42%;

Показател Нитрати : Окръг Олт показва степен на съответствие от приблизително 58%;

- Показател Свободен остатъчен хлор: Окръг Олт регистрира степен на съответствие от приблизително 6%.

В окръзите, които не са споменати, няма несъответствия за анализираните показатели. Процентът до 100% за показателите, представени по-горе, предполага, че са регистрирани несъответствия с разрешените стойности на показателите.

<u>България</u>

На територията на програмата в България общият брой на зоните за водоснабдяване, съгласно Доклади на Регионалните здравни инспекции по области е 512 зони за водоснабдяване. Общият брой на водоснабдителните зони (райони, в които се подава повече от 1000 m3 вода на ден и/или се доставят до повече от 5000 жители) е 34. Данните за разпределението на зоните на водоснабдяване по области са представени на фигура по-долу .

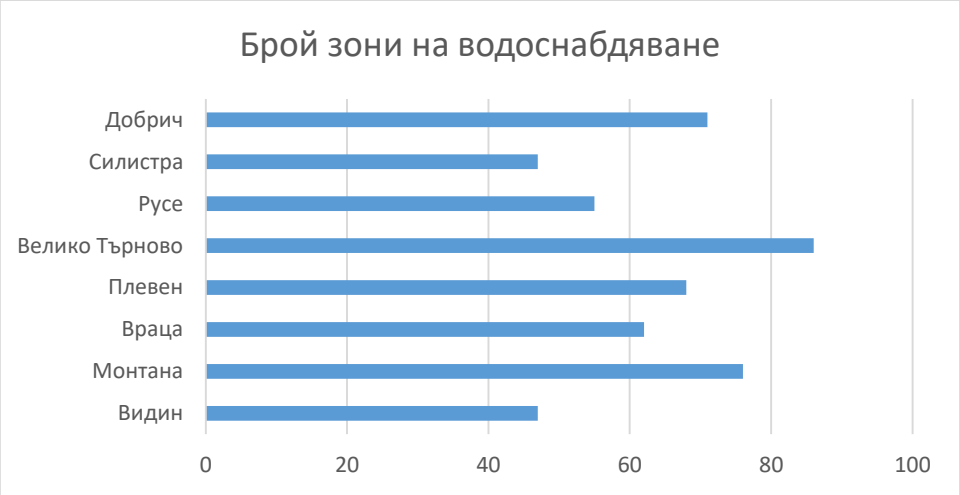

Фигура №. 3-44 Брой зони за водоснабдяване, България- 2020

Посредством групови селищни водоснабдителни системи е осигурен достъп до питейна вода на 99,4% от населението на страната (2019 г.). По този показател България е в благоприятна позиция спрямо някои други европейски страни.

Във всички зони за водоснабдяване са определени пунктове за мониторинг в съответствие с нормативната уредба. Качеството на питейната вода се оценява по микробиологични, органолептични, физикохимични, химични и радиологични показатели, регламентирани с Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови нужди. Прегледът на обобщените данни от провеждания от РЗИ контролен мониторинг на питейната вода през 2019 г. показва, че общото съответствие с изискванията се запазва на сравнително високо ниво, съпоставимо с това през предходните години.

В изследваните области са установени несъответствия, както следва:

Физикохимични показатели

Несъответствия се наблюдават в следните области: област Видин, област Монтана (1,4% несъответствие), област Враца (4,6% несъответствие) и област Велико Търново (22,49%

несъответствие), област Русе[35] (2% несъответствие), област Силистра[36], област Добрич[37] (5,24% несъответствие)

нитрати - област Враца[38]: с. Баница, с. Мраморен, с. Дърманци, с. Мало Пещене и с. Голямо Пещене и с. Крива бара;

Област Велико Търново: Никюп, Стрелец, Усои, Батак, Вързулица, Патреш, Ст. Стамболово, Иванча, Орловец, Каранци, Климентово, П. Сеновец, Страхилово, Алеково, Александрово, Г. Студена, Деляновци, Козловец, Овча могила, Ореш , Совата, Х. Димитрово, Червена, Камен, Лозен, Н. Върбовка, Сухиндол, Коевци;

Област Русе - населените места в община Сливо поле, някои села в общините Русе, Бяла и Вятово;

Област Силистра: в четири от зоните за водоснабдяване: водна зона (ВЗ) "Попина" и ВЗ "Поляна", ВЗ "Искра" и ВЗ "Пожарево"[39].

желязо – област Велико Търново: Б. Сливово

калций - област Велико Търново: Стрелец, Паисий, Д. Шивачево, Сливовица

свободен хлор - област Враца, област Русе, област Силистра

Радиологични показатели

обща алфа активност: област Видин[40]; област Добрич

Микробиологични показатели:

Област Монтана (3,9% несъответствие)[41]: общини Вълчедръм и Брусарци; област Враца (3,7%); Област Велико Търново (2,8% несъответствие): Никюп, Райковци, Козловец и Мирово; Ст. Стамболово; Алеково, Козловец; Област Силистра, Област Русе (1,8% несъответствие), Област Добрич (2,8% несъответствие)

Несъответствията най-често са спорадични. Те се наблюдават предимно в по-малките населени места - индикация за недобра водоснабдителна практика, респ. нерегулярна профилактика на съоръженията и неефективен режим на дезинфекция на водата, включително в райони с амортизирана водоразпределителна мрежа и чести аварии

<u>Води за къпане</u>

На ниво програмна територия, в окръг Констанца са налични 48 естествени зони за къпане, които се докладват на Европейската комисия (в крайбрежната територия на Черно море и езерото Кюперка в с. Тулса) от гледна точка на качеството на водите за къпане. В периода 2015-2019 г. е подобрено качеството на водите за къпане. Например през 2015 г. от 48 зони за къпане една попада в категорията Незадоволително и 11 в категорията Задоволително, а през 2019 г. категорията Отлично е преобладаваща и само 10 зони попадат в категорията Добро[42].

Освен тези зони в територията от обхвата на програмата (румънската част) са идентифицирани и други зони за къпане, които не се докладват на Европейската комисия. Те се намират в следните окръзи:

Окръг Калараш: 2 зони са разработени и разрешени и качеството на водата е в рамките на стойностите в ръководството и задължителните стойности;

---

[35] Доклад за качеството на водата от централно водоснабдяване за питейно-битови нужди, наблюдаван от РЗИ-Силистра през 2020 г.

[36] Доклад за качеството на водата от централно водоснабдяване за питейно-битови нужди, наблюдаван от РЗИ-Силистра през 2020 г.

[37] Анализ за качеството на питейната вода в района на Добрич през 2020 г.;

38 Обобщен годишен отчет за качеството на водата, представена за питейно-битови нужди през 2020 г. в област Враца

39 Доклад за качеството на водата от централно водоснабдяване, предназначена за питейно-битови нужди, наблюдавана от РЗИ-Силистра през 2020 г.

40 Отчет за качеството на водата за питейно-битови нужди в област Видин за периода 2017 - 2019 г.

41 https://bg.rzi-montana.org/index.php/2020-07-15-18-57-40/2020-07-15-18-58-34

42 Националният институт за обществено здравеопазване – Националният център за мониторинг на риска в общността на медиите – Отчет за Sănătate și Mediu 2019

Окръг Констанца: 2 неразработени зони и качеството на водата е в рамките на задължителните стойности;

Окръг Долж: 1 неразработена зона - качеството на водата не отговаря на задължителните стойности;

Окръг Олт: 2 неразработени зони - качеството на водата не отговаря на задължителните стойности и са отправени предупреждения със забранено къпане.

<u>България</u>

В областите Видин, Монтана, Враца, Велико Търново, Плевен, Русе и Силистра няма официално обособени зони за къпане.[43.]

Област Добрич: Има 20 места за къпане, 8 от които са в добро състояние и 12 в отлично 44.

3.1.5.4. Пречистване на отпадъчни води, канализация и заустване

В териториалния обхват на програмата са идентифицирани 3 типа агломерации над 2000 екв.ж. (1000 – 10 000, 10 001 – 100 000 и >100 000). Същите са представени на фигурата по-долу.

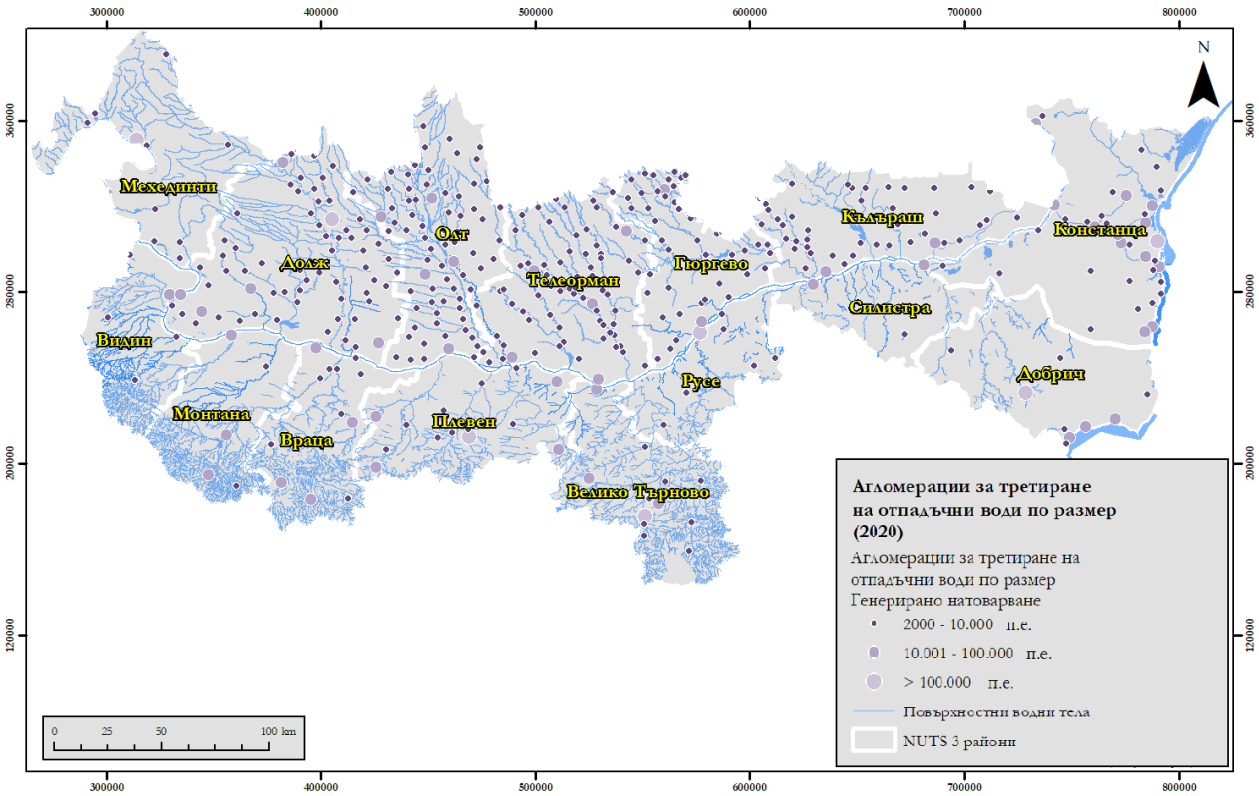

Фигура №. 3-45 Агломерации за пречистване на отпадъчни води по размер

Санитарно-охранителни зони

Вододайните зони в Румъния са обособени от водни тела, които доставят средно над 10 m^3/ден или обслужват повече от 50 души и са защитени, с цел да се избегне влошаване на качеството им, както и да се облекчи процесът на пречистването им.

43 РАЗДЕЛ 3 Актуализация на регистъра на водозащитните зони

44http://www.rzi-dobrich.org/files/upload/zdraven-kontrol/kontrol-na-faktori-na-sredata/vodi/vodi-za kupane/morski/vodi_kypane_2021/kategorizatsiya_zoni_kypane-pril__1.xls

В националното законодателство на Румъния това е предвидено в:

- Решение на Правителството бр. 930/2005 относно характера и размера на санитарно-охранителните зони;

- Решение на Правителството бр. 100/2002 за одобряване на Нормите за качество, на които трябва да отговарят повърхностните води, използвани за питейни цели, и на Нормата относно методите за измерване и честотата на вземане на проби и анализ на пробите от повърхностните води, предназначени за питейно-битови цели;

- Заповед на Министъра бр. 1278/2011 г. за одобряване на Инструкцията за определяне на санитарно-охранителните зони и на хидрогеозащитния периметър;

Съгласно действащото законодателство са обособени следните санитарно-охранителни зони с различна степен на риск спрямо факторите на замърсяване: санитарно-охранителна зона с тежък режим, санитарно-охранителна зона с ограничен режим, хидрогеозащитен периметър.

Санитарно-охранителните зони за повърхностни водоизточници се определят според местните характеристики на речното корито и имат следните минимални размери: 100 m по посока нагоре по течението, 25 m в посока надолу по течението, 25 м настрани от двата бряга.

В случай на водовземане от подземни води, оразмеряването на санитарно-охранителните зони обикновено се извършва по критерия за времето на преминаване под земята на хидродинамично активна водна частица, като в изчисленията се използват характеристиките и хидрогеоложките параметри на водоносния хоризонт.

Хидрогеозащитният периметър се обособява само за водосборите на подземните води и включва зоната между точката на водоподаване и заустване на повърхностни и/или подземни води чрез естествени извори, дренажи и сондажи на подземни води и има ролята да осигурява защита срещу силно разградими или неразградими замърсители и регенериране на потока.

С цел предотвратяване на риска от замърсяване на водите в резултат на човешка дейност, се изискват мерки за забрана на определени дейности и ограничително използване на земята в санитарно-охранителните зони.

На национално ниво през 2019 г. са инвентаризирани 3884 водохващания за питейна вода. В зависимост от водоснабдяването, резултатите са следните:

- 361 водохващания от повърхностни източници на води за питейно-битови цели (от които 352 за водоснабдяване на населението и 9 за водоснабдяване на хранително-вкусовата промишленост);

- 3523 водохващания от подземни източници за питейно-битови цели (от които 3140 за водоснабдяване на населението и 383 за водоснабдяване на хранително-вкусовата промишленост). Общият обем на уловената питейна вода от повърхностни източници е 1 187,30 милиона m^3, а тази от подземни източници е 970,21 милиона m^3.

В териториалния обхват на БДДР, попадащ в програмната територия, към 01.10.2021 г. са учредени 307 бр. санитарно-охранителни зони, в съответствие с изискванията на Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр. 88 от 27 октомври 2000 г.).

В териториалния обхват на БДЧР, попадащ в прогрмната територия, са учредени 31 бр. санитарно-охранителни зони, в съотвтествие с изискванията на гореспоменатата Наредба.

<u>Зони за защита на водите</u>

<u>България</u>

А) Зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите

Целевите области от Дунавски район:

Повърхностните водни тела с кодове: BG1DSWIS1123, BG1DSWIS1222, BG1DSWNV1101, BG1DSWNV1102, BG1DSWOG1106, BG1DSWOG1206, BG1DSWOG1016, BG1DSWOG1103,

BG1DSWOG1203, BG1DSWOG1101, BG1DSWOG1201, BG1DSWWO1108, BG1DSWWO1212, BG1DSWWO1312, BG1DSWWO1412, BG1DSWWO1512, BG1DSWYN1019 са определени като зони за защита на питейните води, съгласно към чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите;

Подземни водни тела с кодове: BG1DGW0000QAL018, BG1DGW00000QP027, BG1DGW0000QAL009, BG1DGW0000QAL008, BG1DGW0000QAL017, BG1DGW0000QAL006, BG1DGW0000QAL015, BG1DGW0000QAL007, BG1DGW0000QAL005, BG1DGW0000QAL014, BG1DGW0000QAL003, BG1DGW0000QAL004, BG1DGW0000QAL013, BG1DGW0000QAL010, BG1DGW0000QAL011, BG1DGW0000QAL012, BG1DGW0000QAL002, BG1DGW0000QPL024, BG1DGW0000QAL020, BG1DGW0000QAL016, BG1DGW0000QAL019, BG1DGW0000QPL026, BG1DGW0000QAL021, BG1DGW0000QPL023, BG1DGW0000QPL025, BG1DGW0000QAL001, BG1DGW00000N2034, BG1DGW00000N1035, BG1DGW000000N049, BG1DGW000N1BP036, BG1DGW0000K2S037, BG1DGW0000K2M047, BG1DGW00000TJ046, BG1DGW000K1HB50, BG1DGW0000K1B041, BG1DGW0000TJK045, BG1DGW000K1AP043, BG1DGW00000K1040, BG1DGW0000TJK044, BG1DGW0000J3K051 са определени като зони за защита на питейните води, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите,

Целевите области на Черноморския район:

Подземните водни тела с кодове BG2DGW000000N018, BG2DGW000000N044, BG2DGW00000PG026, BG2DGW000J3K1040 и BG2DGW000J3K1041 са определени като зони за защита на питейните води, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите;

Б) Зони за къпане, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 2 от Закона за водите

Целевите области от Черноморски район:

Таблица 3-4 Зони за къпане, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 2 от Черноморски район

1	Дуранкулак - Север 1 с код BG3322924102008001	11	Русалка - Централен плаж с код BG3321765543008006
2	Дуранкулак - Север 2 с код BG3322924102008002	12	Болата с код BG3321707257008007
3	Крапец Север с код BG3322939493008003	13	Каварна - Централна с код BG3321735064008008
4	Къмпинг "Добруджа" с код BG3322983017008004	14	Божурец - Топола с код BG3321705009008009
5	Русалка - Голям плаж с код BG3321765543008005	15	Иканталка с код BG3321772693008010
6	СБА с код BG3321772693008011	16	Тузла с код BG3320302508008012
7	Робинзон-2 с код BG3320302508008013	17	Балчик - Централен с код BG3320302508008014
8	Нов плаж с код BG3320302508008015	18	Балчик - двореца с код BG3320302508008016
9	Риба-Риба с код BG3320353120008018	19	Албена с код BG3320353120008019
10	Кранево - Централна с код BG3320339459008020	20	Кранево - Юг с код BG3320339459008021

В) Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи

Румъния: Като се има предвид както местоположението на Румъния в басейна на река Дунав и басейна на Черно море, така и необходимостта от опазване на околната среда в тези райони, Румъния е обявила цялата си територия за зона, в която водите са чувствителни към биогенни елементи. Това решение е обосновано от факта, че за да се гарантира опазването на околната среда от негативните ефекти на заустванията на градските отпадъчни води, агломерациите с повече от 10 000 еквивалентни жители трябва да осигурят инфраструктура за пречистване на отпадъчни води, която позволява напреднало пречистване, особено по отношение на биогенните елементи: азот и фосфор (съгласно разпоредбите на Решение на Правителството № 188/2002 г. за утвърждаване на някои норми относно условията на заустване на отпадъчни води във водна среда, с последващите изменения и допълнения, чл.

3, ал. 1)). По отношение на степента на пречистване, вторичното пречистване (биологично стъпало) е общо правило за агломерации с по-малко от 10 000 еквивалентни жители.

В процеса на прилагане на Директивата за нитратите са разработени и приложени Кодекси за добри земеделски практики и Програми за действие, съгласно разпоредбите на Постановление № 964/2000 г. за одобряване на Плана за действие за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, с последващите изменения и допълнения. От юни 2013 г. е взето решение Програмата за действие да се прилага на цялата територия на Румъния, в съответствие с чл. 3 ал. 5 от Директивата за нитратите. Така, съгласно посочените разпоредби, Румъния вече няма задължението да определя зони, уязвими към нитрати от земеделски източници, тъй като програмата за действие се прилага без изключение на цялата територия на страната.

България:

Целевите области от Дунавския район:

Съгласно Заповед № РД 970 / 28.07.2003 г. на Министъра на околната среда и водите всички водни обекти във водосбора на река Дунав на територията на Република България са чувствителни зони.

Целевите области от Черноморски район:

Територията попада в чувствителна зона и нитратно уязвима зона, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3 от Закона за водите.

Г) Зони за опазване на стопански ценни видове риба

Румъния:

В Румъния определянето на зони за опазване на стопански ценни видове риба е постигнато чрез идентифициране на водни течения с рибни видове, които имат икономически потенциал и зони, където се практикува стопански риболов, както и морски зони, подходящи за размножаване и експлоатация на мекотели.

Най-важните законодателни актове в областта на национално ниво са представени от:

- Решение на Правителството бр. 202/2002 г. за одобряване на Техническите изисквания за качеството на повърхностните води, които се нуждаят от опазване и подобряване за поддържане на живота на рибите, с последващи изменения и допълнения (РП № 563/2006, РП № 210/2007), актуализирано;
- Решение на Правителството бр. 201/2002 г. за одобряване на Техническите изисквания за качеството на водата за мекотели, с последващите изменения и допълнения (ГД № 467/2006 г., ГД № 859/2007 г., ГД № 210/2007 г.) актуализирано;
- Заповед № 1950/2007/38/2008 г. на Министъра на околната среда и устойчивото развитие и Министъра на земеделието и развитието на селските райони за разграничаване и каталогизиране на морски зони, подходящи за отглеждане и експлоатация на мекотели, с последващи изменения (№ 983/ 1699/2015 г.);
- Правителствена извънредна наредба. не. 23/2008 относно риболова и аквакултурите с последващи изменения и допълнения;
- Регламент (ЕО) № 2371/2002 относно опазването и устойчивата експлоатация на рибните ресурси съгласно Общата политика в областта на рибарството.

Зоните, в които се практикува стопански риболов, са определени въз основа на информация за значителен улов на стопански ценни видове риби, открити в района на ципринидите, отчетен от Националната агенция по рибарство и аквакултури през 2019 г., представен от река Дунав. Предвид факта, че Румъния е страна, граничеща с Черно море, както и характеристиките на свързаната крайбрежна зона, са обособени 3 зони за експлоатация, разположени между Перисор и Мангалия, с обща площ от около 425 мм^2. Видовете мекотели от стопански интерес за консумация от човека са Mytilus sp. и Rapana sp., чийто търговски риболов отбелязва значителен улов през 2019 г.

България:

Съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 4 от Закона за водите, вътрешните повърхностни води и крайбрежните морски води се определят като:

- *Зони за опазване на стопански ценни видове риби:*

В България зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми се определят съгласно изискванията на Закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА), Наредба № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми и утвърдения от Министъра на околната среда и водите Списък на стопански ценни видове риби и други водни организми.

ЗРА има за цел да осигури устойчиво развитие на рибните ресурси, възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми, вкл. развитие на стопанския и любителския риболов и аквакултурите. В закона е регламентирано за стопански риболов да се ползва българският участък на р. Дунав и Черно море.

С Наредба № 4 от 20.10.2000 г. се регламентират изискванията за качество на пресните води, обитавани от риби, чрез въвеждане на норми за качество, с оглед на осигуряване защита на пресните води, които имат или биха имали възможност да поддържат живота на рибите (особено на тези, които са обект на стопански риболов). Въвежда се процедура по идентифициране на водите за обитаване от риби и установяване на програми за намаляване замърсяването на тези води.

Във връзка с определянето на зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, през 2012г Министърът на околната среда и водите е утвърдил Списък на стопански ценни видове риби и други водни организми.

При актуализация на регистъра на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми са взети предвид изискванията на ЗРА и информация от на министъра на земеделието, издадена на основание чл. 3, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗРА, с определени речните участъци и рибностопански обекти в които се забранява извършването на риболов.

В българската част от територията на програмата са определени следните зони за опазване на стопански ценни видове риби с кодове:

Целевите области от Дунавския район: BG1FSWDU000R001, BG1FSWIS100R1024, BG1FSWYN600L1019, BG1FSWYN600R1021, BG1FSWYN600R1125, BG1FSWOG000R1125, BG1FSWOG60000000000000000000

Целевите области от Черноморскиярайон: BG2FSWBS000C001, BG2FSWBS000C002, BG2FSWBS000C1003, BG2FSWBS000C1004, BG2FSWBS000C1013, BG2FSWDO700L017380 BG2FSWDO700L0171, BG2FSWDO700L0172.

- *Води, осигуряващи условия за живот и възпроизводство на черупкови организми:*

- "Н. Екрене - н. Иканталак ”с код BG2SFW91, н. Иканталък - резерват Калиакра "с код BG2SFW92 и" н. Каваклар - Н. Екрене “BG2SFW09:

- Води, имащи възможност да осигурят условия за черупкови организми:

- "Тузла - Крапецки нос" с код BG2SFW93 и "Крапецки нос - н. Сиврибурун" с код BG2SFW94.

Д) защитени територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 5 от Закона за водите:

Целевите области от Дунавски район: 6 резервата; 43 природни забележителности; 5 поддържани резерва; 4 природни парка; 57 защитени местности; 73 защитени зони по Директивата за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна; 29 защитени зони по Директивата за опазване на дивите птици; 4 защитени зони по двете директиви.

Целевите области на Черноморски район: 7 защитени зони по Директивата за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна.

3.1.6. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

В Румъния основните сектори, които представляват значими източници на замърсяване на въздуха, са енергетика, промишленост, транспорт и селско стопанство.

В България основният източник на замърсяване е битовото отопление на твърди горива, като въглища и дърва, изгаряне на въглища за производство на електрическа и топлинна енергия от ТЕЦ, автомобилен транспорт, промишленост, строителни и ремонтни дейности. В зависимост от района има различни видове замърсяване, например в райони в близост до електроцентрали, работещи с въглища, нивото на SO_2 е по-високо, в сравнение с райони разположени далеч от промишлени центрове.

3.1.6.1. Качество на атмосферния въздух в програмната територия

Качеството на въздуха на европейско ниво се регулира от Директива 2008/50/ЕО относно качеството на атмосферния въздух и по-чист въздух за Европа, Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух и Директива 2015/1480 за изменение на няколко приложения към Директиви 2004/107/ЕО и Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета , в които са определени правила относно референтните методи, валидирането на данните и местоположението на точките за вземане на проби при оценяване на качеството на атмосферния въздух.

Тези европейски разпоредби са транспонирани в националното законодателство в Румъния и България. В България е транспониран в националното законодателство с Наредба № 12 (2010 г.), а в Румъния е транспониран със закон № 104 (2011 г.). В Румъния качеството на въздуха се следи от Националната мрежа за мониторинг на качеството на въздуха чрез автоматични станции. Техният брой на национално ниво е 148, от които 27 са в програмната територия .

В България работи Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която извършва оценка на качеството на атмосферния въздух (КАВ) върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, утвърдени със Заповед № 969/21.12.2013 г. на министъра на околната среда и водите.

Дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух (НСМКАВ) на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) се регламентира със Заповед на Министъра на околната среда и водите № РД – 489/26.06.2019 г., в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване.

Системата за мониторинг на КАВ се състои от 48 стационарни пункта, в т.ч. 9 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ, 30 автоматични измервателни станции (АИС), 5 автоматични ДОАС системи (работещи на оптичен принцип), както и 4 АИС за мониторинг на качеството на атмосферния въздух в горски екосистеми - КФС “Рожен”, „Юндола”, „Витиня” и „Ст. Оряхово”.

В НСМКАВ ежедневно се контролират концентрациите на следните показатели:

- фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$ и $ФПЧ_{2.5}$);
- серен диоксид;
- азотен диоксид/азотни оксиди;
- въглероден оксид;
- озон;
- бензен, олово;
- кадмий;
- никел;
- арсен;
- ПАВ.

Допълнително, според характера и източниците на емисии в отделни райони от територията на страната се контролират специфичните показатели: фенол, амоняк, толуен,

ксилен, стирен, серовъглерод, сероводород, метан и неметанови въглеводороди, както и някои други специфични замърсители.[45]

В териториалния обхват на програмата са анализирани следните замърсители: ФПЧ$_{2.5}$, ФПЧ$_{10}$, SO_2, NO_2, CO, O_3, Pb аерозол, C_6H_6, Полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), Cd аерозол, Ni, Арсен (като аерозол).

При извършения анализ на стойностите на замърсителите в програмната територия се установяви, че има частични превишения, в зависимост от анализирания период.

- В българската част от програмната територия показателят ФПЧ10 превишава средногодишната норма за опазване на човешкото здраве от 40 µg/m3 през 2019 г. на територията на община Видин. Превишение на показателя не се установява в следващите две години – 2020 г. и 2021 г.
- Показателят бензо(а)пирен превишава средногодишната норма от 1 ng/m3 през 2019 г. на територията на община Монтана.
-
- През анализирания период 2013-2019 г. показателят NO_2 регистрира превишение на средногодишната норма за опазване на човешкото здраве от 40 µg/m^3 в окръг Долж (2017), като достига годишна стойност от 41,01 µg / m^3. Като цяло високите концентрации на NO_2 във въздуха се дължат на автомобилния транспорт, а в урбанизираните райони трафикът е по-интензивен, поради което населението е изложено на концентрации на NO_2 в околната среда.
- Показателят O_3 регистрира през 2017 г. превишения на среднодневната стойност за 8 часа от 20 µg / m^3 в северната част на окръг Мехединци, в северната и частично южната част на окръг Долж, но също и на малка площ в североизточната част на Констанца окръг. На европейско ниво концентрацията на O_3 в атмосферата нараства от север на юг, съответно в южната част на Европа има по-високи стойности, тъй като за повишаване на концентрацията на O_3 е необходима повече светлина. И в сравнение с други замърсители, озонът има по-висока концентрация в селските райони в сравнение с градските. Най-високите стойности на озон се регистрират в дните, характеризиращи се със слънчева радиация и високи температури. Съгласно „План за поддържане на качеството на въздуха в окръг Долж 2020-2025 г.“, не са идентифицирани конкретни източници на замърсяване, водещи до образуване на O_3. През 2017 г. има две превишения на пределната стойност, а през следващата година само едно превишение.
- През анализирания период 2013-2019 г. показателят CO превишава максималната 8-часова средна стойност от 10 mg/m^3, като през 2015 г. в окръг Гюргево 12,14 mg/m^3, Долж - 10,78mg/m3. Като цяло повишаването на концентрацията на CO се установява в урабнизираните райони в пиковите часове или в зависимост от посоката на вятъра в промишлени територии.

[45] http://eea.government.bg/bg/nsmos/air

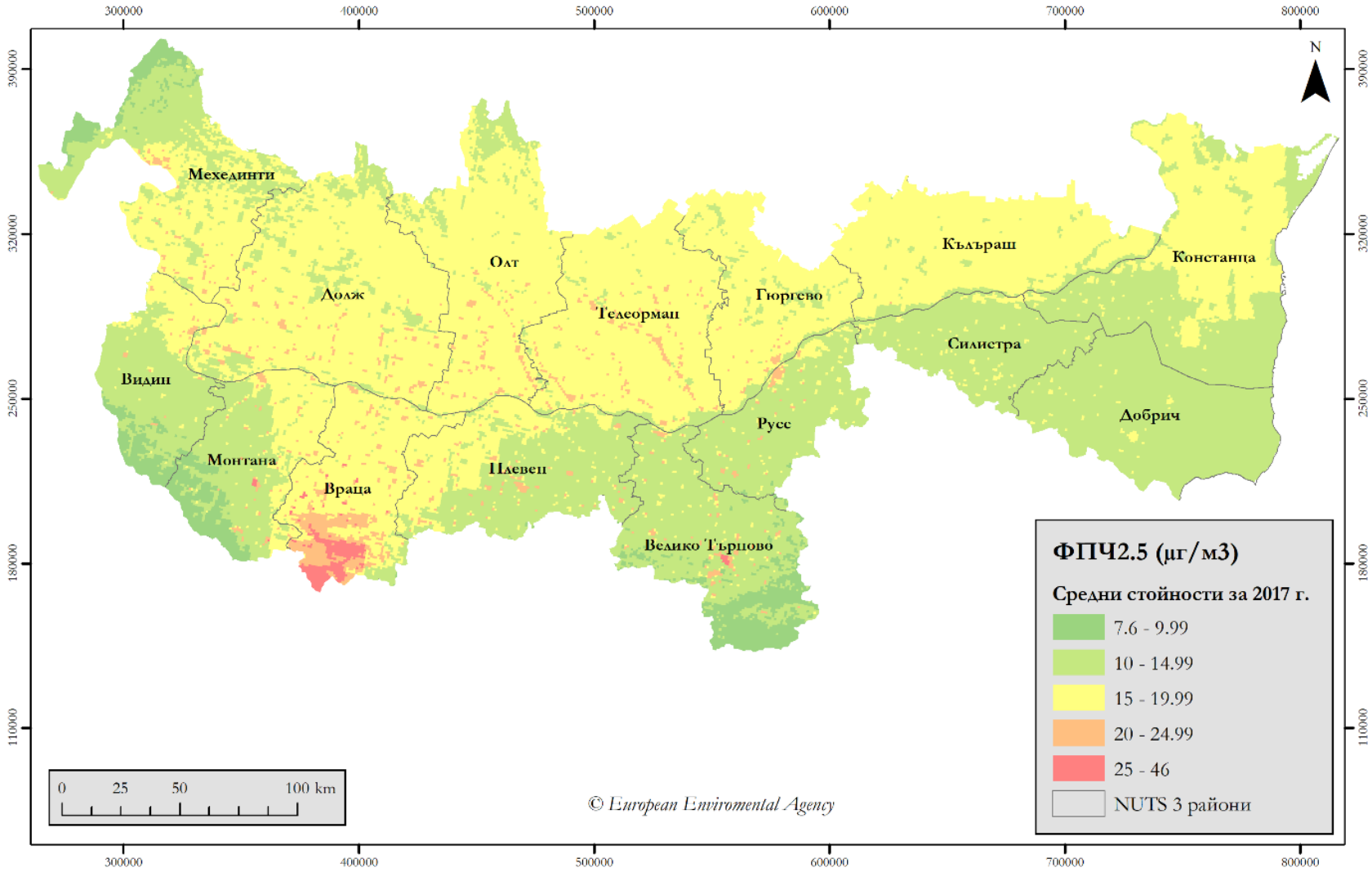

Фигура №. 3-46 Средногодишни стойности за показател ФПЧ$_{2.5}$ през 2017

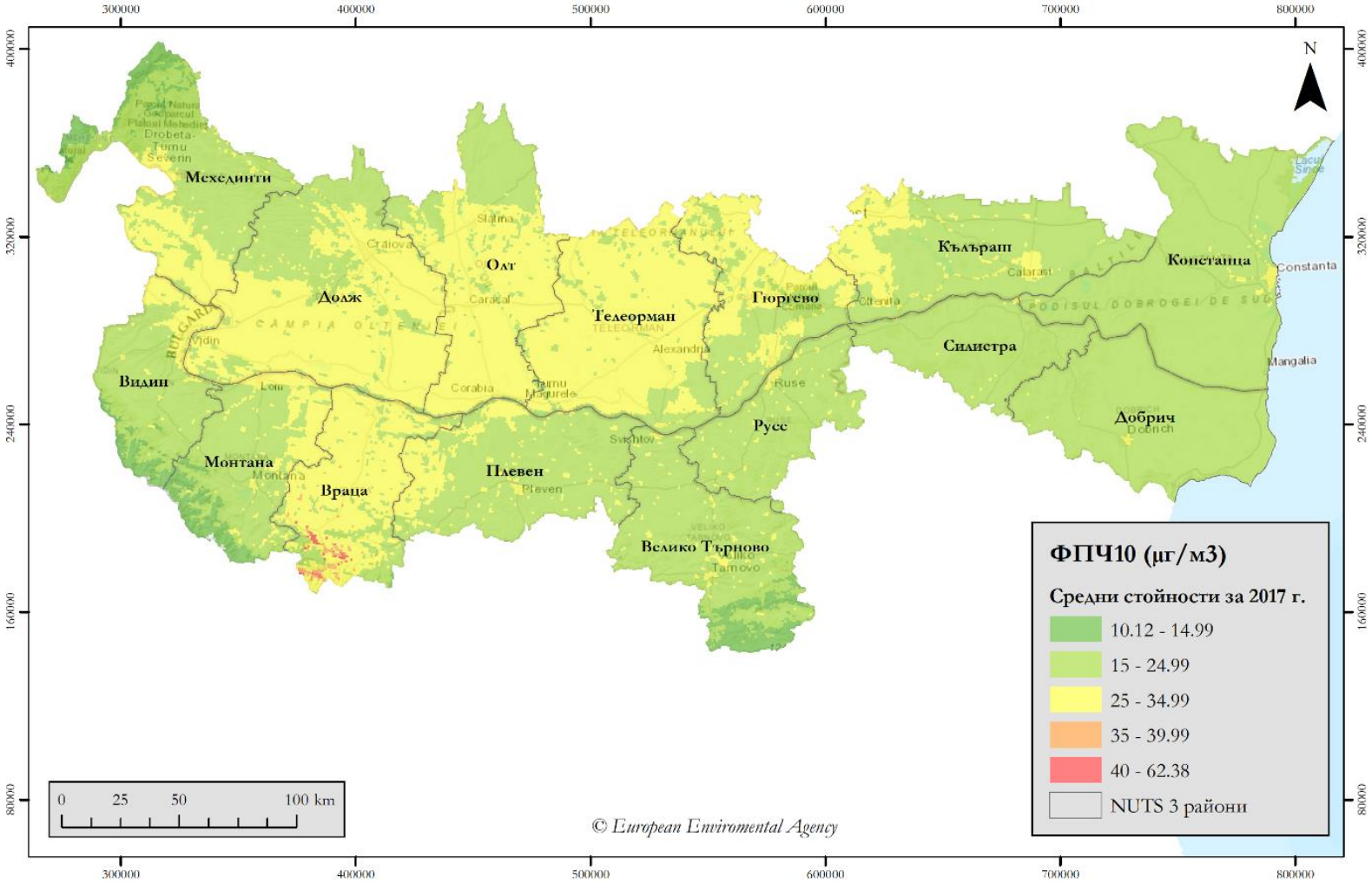

Фигура №. 3-47 Средногодишни стойности за показател ФПЧ$_{10}$ през 2017г.

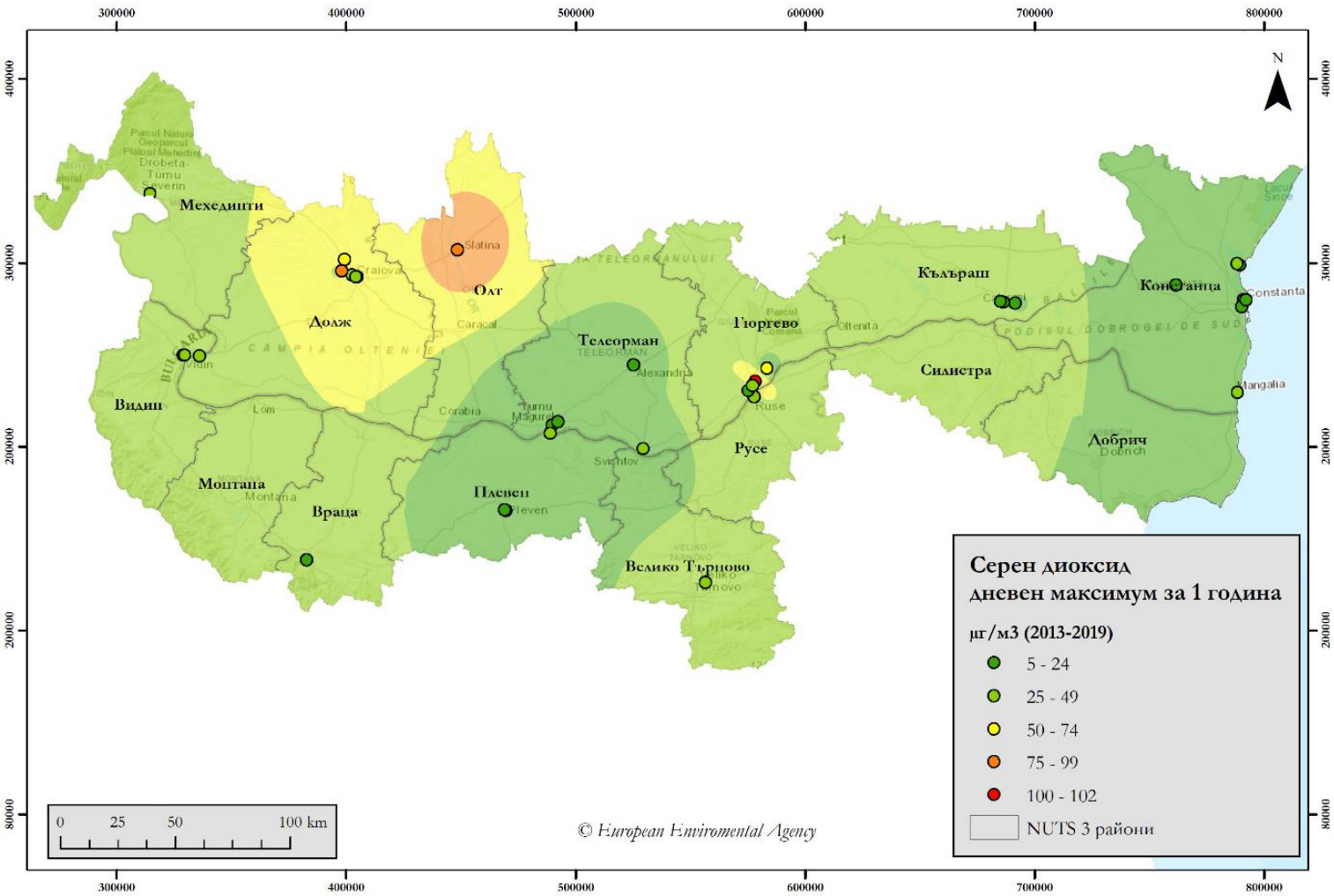

Фигура №. 3-48 Среднодневна стойност за показател SO_2 през 2013-2019

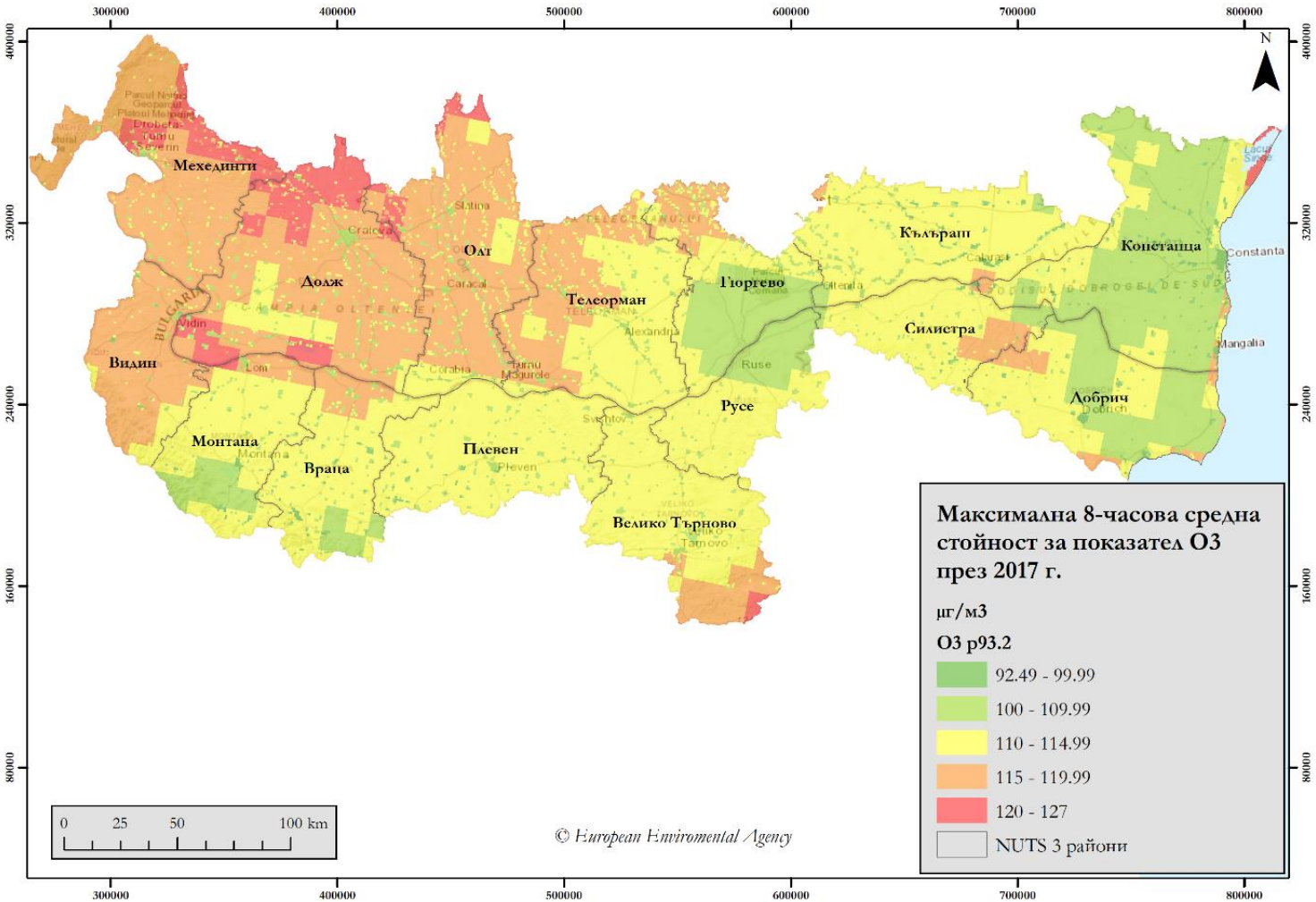

Фигура №. 3-49 Максимална 8-часова средна стойност за показател O_3 през 2017

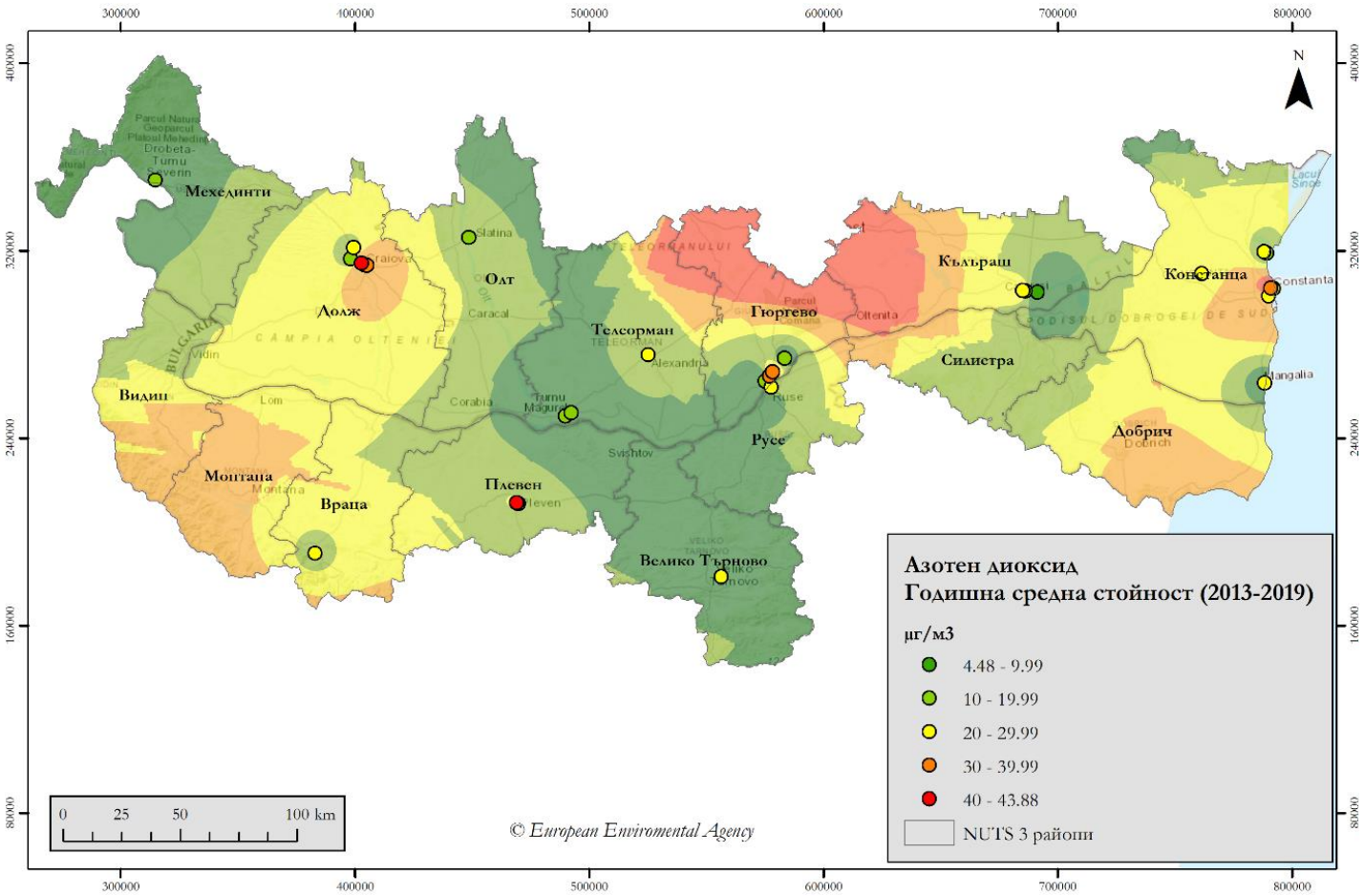

Фигура №. 3-50 Средногодишни стойности за показател NO_2 през 2013-2019

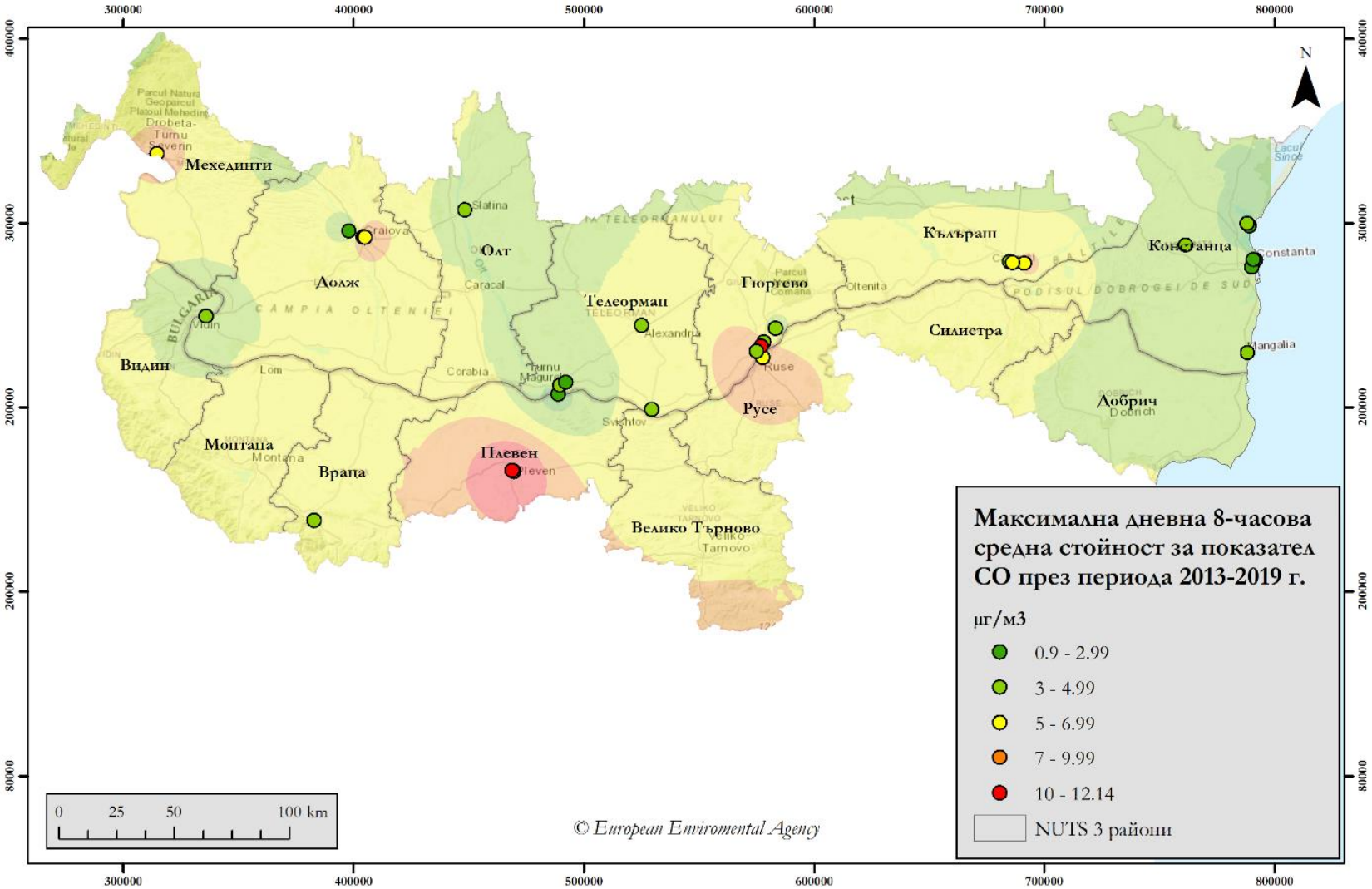

Фигура №. 3-51 Максимална дневна 8-часова средна стойност за показател CO през периода 2013-2019

Качеството на атмосферния въздух в румънската част от територията на програмата

В 7-те окръга, анализирани в програмната територия , присъства минимум по една станция за мониторинг на качеството на атмосферния въздух.

Анализирайки регистрираните стойности на замърсителите на въздуха, описани по-горе в периода 2014-2020 г., от Докладите за качеството на въздуха в Румъния, се установява, че има превишения на озон (O3), особено на целевата стойност за опазване на човешкото здраве.

През 2015 г. има над 25 превишения на максималния праг, на станциите от Долж, DJ3-Крайова (69 превишенияя) и DJ5 - Крайова (61превишения), както и в Олт OT-1- Слатина (47превишения) . През 2019 г. информационният праг беше надвишен 3 пъти за станция DJ-5 Крайова и веднъж за станция DJ-3 Крайова, като трябва да се спомене, че DJ-3 и OT-1 се намират в градска зона и емисиите са от промишлени тип, а DJ-5 е в селски район и следи влиянието на населените места върху качеството на въздуха.

През 2017 г. има превишения на годишната пределно допустима стойност за човешкото здраве на азотен диоксид в Долж при DJ-3 Крайова, като през 2017 г. е пътна станция.

През 2018 г. отново има превишения на целевата стойност за опазване на човешкото здраве, по отношение на концентрацията на озон, този път в окръг Кълъраш, на станция CL-2 Кълъраш с 27 превишения, станцията се намира в крайградска зона, и се анализира ефектът, който урбанизираните селища имат върху качеството на въздуха. През 2019 г. е регистрирано надвишаване на информационния праг за същата станция.

При останалите замърсители на въздуха не е имало превишения на нормите на качеството на въздуха в програмната територия , през анализирания период, съответно 2014-2020 г.

На локално ниво за всеки окръг, включен в териториалния обхват на програмната , е разработен план за поддържане на качеството на въздуха.

Качество на атмосферния въздух в българската част от територията на програмата

Текущото състояние на атмосферния въздух в българската част от територията на програмата е анализирано въз основа на публикуваните годишни бюлетини за качество на атмосферния въздух (КАВ), на Изпълнителната агенция по околна среда, за периода 2019 - 2021 г. и Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г., приет от Министерски съвет през 2021 г.

Анализът показва следното:

$ФПЧ_{2.5}$: Съгласно годишните бюлетини за КАВ за периода 2019 - 2021 г. на територията на общините Велико Търново и Русе не са регистрирани превишения на средногодишната концентрация на показател $ФПЧ_{2.5}$. Няма данни за замервана концентрация на дадения показател за общините Видин, Враца, Монтана, Плевен, Силистра и Добрич.[46]

$ФПЧ_{10}$: Съгласно годишните бюлетини за КАВ за периода 2019 - 2021 г. през 2019 г. на територията на община Видин е регистрирано превишение на средногодишната концентрация (СГК) на показател $ФПЧ_{10}$. Регистрираната стойност през тази година е 41.26 $\mu g/m^3$ (средногодишна концентрация – 40 $\mu g/m^3$). През 2020 и 2021 г. не се регистрира превишение на СГК на показател $ФПЧ_{10}$ на територията на общината.

За периода 2019 – 2021 г. не са установени превишения на средногодишната концентрация на $ФПЧ_{10}$ за общините Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра и Добрич.

Серен диоксид (SO_2): Съгласно Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г. за териториите на общините Видин, Враца, Монтана, Плевен, Русе, Силистра, Добрич и Велико Търновоне не са регистрирани нарушения на КАВ по отношение на допустим брой превишения на нормите за съдържание на серен диоксид в

[46] http://eea.government.bg/bg/dokladi/God_bul_KAV/index

атмосферния въздух, т.е. регистрираният брой превишения на праговите стойности е в рамките на допустимия или няма.[47]

Азотен диоксид (NO_2): Съгласно Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г.за частта от трансграничната територия, която попада в границите на България, не са установени превишения на показател азотен диоксид.

Въглероден оксид (CO): Съгласно Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г. в нито един Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), измерващ въглероден оксид, не е регистрирано превишение на нормата. В частта от трансграничната територия, която попада в границите на България, въглероден оксид се измерва на територията на общините Враца, Плевен и Русе.

Озон (O_3): Съгласно годишните бюлетини за КАВ за периода 2019 – 2021 г. не се констатират превишения на прага за информиране на населението (ПИН – 180 μg/m^3), за показател озон, в общините Враца, Русе и Силистра. Няма данни за замервания на концентрацията на показателя в общините Видин, Монтана, Плевен, Велико Търново и Добрич.

Олово (Pb аерозол): Според Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г. в нито един от пунктовете, измерващи олово, няма превишение на нормата. В частта от трансграничната територия, която попада в границте на България, олово се измерва само на територията на община Велико Търново.

Бензен (C_6H_6): Съгласно годишните бюлетини за КАВ за периода 2019 - 2021 г. не е регистрирано превишение на средногодишната концентрация за бензен (5 μg/m^3) на територията на общините Велико Търново, Плевен и Русе. Показателят не се измерва в общините Видин, Враца, Монтана, Силистра и Добрич.

Полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ): Според Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г. в частта от трансграничната зона, попадаща в границите на България, ПАВ се измерва само в общините Велико Търново, Монтана и Плевен. От тях за 2019 г. се установява превишение на средногодишната концетрация на бензо(а)пирен в пункта, разположен на територията на община Монтана.

Кадмий (Cd аерозол): Според Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г не е регистрирано превишение на целевата средногодишна норма (СГН) за съдържание на кадмий в атмосферния въздух в нито един от пунктовете. В частта от трансграничната територия, която попада в границите на България, кадмий се измерва само на територията на община Велико Търново.

Никел (Ni): Според Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г не е регистрирано превишение на целевата средногодишна норма (СГН) за съдържание на никел в атмосферния въздух в нито един от пунктовете. В частта от трансграничната територия, която попада в границите на България, никел се измерва само на територията на община Монтана.

Арсен (като аерозол): Според Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България за 2019 г не е регистрирано превишение на целевата средногодишна норма (СГН) за съдържание на арсен в атмосферния въздух в нито един от пунктовете. В частта от трансграничната територия, която попада в границите на България, арсен се измерва само на територията на община Велико Търново.

За частта от трансграничната територия, която попада в границите на България, по-конкретно за общините Русе, Силистра, Велико Търново, Плевен, Монтана, Враца и Видин са разработени общински програми за управление на качеството на въздуха по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух:

- **<u>Община Русе</u>**

[47] http://eea.government.bg/bg/soer/2019/air/kachestvo-na-atmosferniya-vazduh

„Програма за качеството на атмосферния въздух по показатели ФПЧ$_{10}$ и ФПЧ$_{2,5}$ на Община Русе за периода 2021-2026 г.“[48] разглежда замърсителите ФПЧ$_{10}$ и ФПЧ$_{2.5}$ с установени наднормени нива за ФПЧ$_{10}$, поради което общината е с нарушено качество на въздуха и попада в утвърден списък в Заповед №РД-969/21.12.2013г. на Министъра на околната среда и водите с районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ). Независимо от факта, че резултатите от измерванията, по тези показатели на КАВ, през годините имат тендеция за намаляване, данните показват, че нормите, съгласно действащото законодателство, трудно ще бъдат постигнати с прилагането на досегашните мерки. С настоящата програма се извършва анализ и преразглеждане на основните източници на замърсяване, както и оценка на ефективността на изпълняваните мерки и тяхното актуализиране и привеждане в съответствие с действителната към момента обстановка, с оглед намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух в Община Русе към 2026 г.

Предложените, в настоящата програма, мерки включват дейности за ограничаване на емисиите на ФПЧ$_{10}$ и ФПЧ$_{2.5}$ с цел привеждане и поддържане КАВ в съответствие с действащите норми за опазване на човешкото здраве. Предложените дейности са обединени в две основни направления, насочени към редукция на емисиите от транспорта и битовия сектор в община Русе. Ефективността на мерките е оценена чрез дисперсионно моделиране с използване на модела AERMOD, при който е отразена очакваната редукция в годишните емисии по периоди и по групи източници.[49]

- **<u>Община Силистра</u>**

Съгласно отчета за 2019 г. за изпълнение на „Програма за намаляване на емисиите и достигане определените норми за вредни вещества в атмосферния въздух в района на град Силистра“ отчетените стойности на повечето замърсители (SO_2, NO_2, H_2S, фенол) за 2019 г., както и за предходните години, които са били над установените норми съгл. Наредба № 12 от 2010 г. за норми за за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (ДВ бр.58/ 2010 г.) и Наредба № 14 от 1997г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места(ДВ бр.88/1997г.), трайно вече са под установените норми. Като основен замърсител на атмосферния въздух за община Силистра се явяват фините прахови частици под 10 μm.

Приложението на заложените в програмата мерки, които са свързани със саниране на сгради, ремонт и почистване на улици, подмяна на градския автомобилен транспорт и газификация, води до намаляване на количеството на замърсителите, отделяни в атмосферния въздух.[50]

- **<u>Община Велико Търново</u>**

„Програмата за намаляване на емисиите и достигане на установените норми на фини прахови частици (ФПЧ$_{10}$) на Община Велико Търново“ (2021 – 2025 г.) цели достигане на установените законодателно норми за съдържанието на ФПЧ$_{10}$ в атмосферния въздух, тъй като те се явяват като основен замърсител, който нарушава КАВ на територията на общината.

Планът за действие към актуализацията на програмата за управление и подобряване на качеството на атмосферния въздух в община Велико Търново за периода 2021 – 2025 г., включва прилагането на мерки в краткосрочна, средносрочна и дългосрочна перспектива.

Мерките с краткосрочна перспектива са разписани с цел постигане на бързо съответствие с действащите норми за КАВ. Тези мерки са със значително разширен обхват, поради ясната необходимост от постигане на бърз и траен ефект от прилагането им.

---

[49] https://obshtinaruse.bg/obshtestveno-obsazhdane-s-predmet-proekt-na-predvaritelen-variant-na-programa-za-kachestvoto-na-atmosfernia-vazduh-po-poka

[50] https://www.silistra.bg/index.php?op=view&view=ut-programa-emisii

Мерките със средносрочна перспектива са насочени към групите източници, идентифицирани като причинители на замърсяване – битовият сектор, транспорт и индустрията.

Мерките с дългосрочна перспектива включват мероприятия, които в по-голямата си част имат продължаващо действие - подмяна на стари печки и котли на твърдо гориво, монтиране на пречиствателни съоръжения на еднофамилни и многофамилни жилищни сгради, създаване на „зона с ниски емисии“, разширяване на мрежата на централното газоснабдяване.[51]

Съвкупността от мерки и правилното им прилагане ще доведе до значително понижение на концентрациите на ФПЧ$_{10}$ отделяни в атмосферата на територията на общината.

- **<u>Община Плевен</u>**

„Комплексната програма за качество на атмосферния въздух на община Плевен“ се разработва за следните замърсители: фини прахови частици (фракция ФПЧ$_{10}$) и полициклични ароматни въглеводороди (определяни като бензо(а)пирен във фракцията на ФПЧ$_{10}$).

Въпреки полаганите усилия и прилагането на редица мерки на национално и общинско ниво на този етап, съгласно Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, МОСВ, ИАОС, 2020 г., замърсяването с ФПЧ$_{10}$ продължава да бъде основен проблем за качеството на атмосферния въздух в страната. Източник на регистрираните наднормени замърсявания с ФПЧ са битовите, транспортните и промишлените дейности на територията на съответните общини, както и замърсените и лошо поддържани пътни настилки. Допълнителен принос към замърсяването на атмосферния въздух с прахови частици оказва и влиянието на неблагоприятните климатични условия в страната като продължителното време с ниска скорост на вятъра и продължителни засушавания.

Община Плевен е една от 28-те общини в България с нарушено качество на въздуха по показател ФПЧ$_{10}$.

„Комплексната програма за качество на атмосферния въздух на Община Плевен“ извършва анализ и преразглеждане на основните източници на замърсяване, както и оценка на ефективността на изпълняваните мерки и тяхното актуализиране и привеждане в съответствие с действителната към момента обстановка, с оглед намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух в Община Плевен към 2025 г.

Предложените, в настоящата програма, мерки включват дейности за ограничаване на емисиите на ФПЧ$_{10}$ и ПАВ с цел привеждане и поддържане КАВ в съответствие с действащите норми за опазване на човешкото здраве. Предложените дейности са обединени в две основни направления, насочени към редукция на емисиите от транспорта и битовия сектор в Община Плевен.[52]

- **<u>Община Монтана</u>**

„Комплексната програма на Община Монтана за подобряване на качество на атмосферния въздух (КАВ) по показателите ФПЧ10 и ПАВ за периода 2019-2023 г.“, цели да се планират адекватни към местните условия мерки за подобряване на качеството на атмосферния въздух, които да доведат до постигане на нормите за КАВ, приети на европейско ниво за защита на човешкото здраве и околната среда.

Направените анализи за целите на разработване на програмата, показват, че основният източник на емисии на ФПЧ$_{10}$ и на ПАВ е битовото отопление на домакинствата на дърва и въглища. Почти 97% от емисиите на ФПЧ$_{10}$ и почти 100% от емисиите на ПАВ от антропогенни източници, са причинени от отоплението на домакинствата с дърва и въглища. Известен принос (макар и неизвестно колко в количествен аспект) към емисиите на ФПЧ$_{10}$ и на ПАВ има

[51] https://www.veliko-tarnovo.bg/bg/opazvane-na-okolnata-sreda/programi-okolna-sreda/

[52] https://www.pleven.bg/bg/vazduh/kompleksna-programa-za-kachestvo-na-atmosferniya-vazduh-za-perioda-2021-2025-g-na-obshtina-pleven/

и нерегламентираното използване на отпадъчни материали за отопление от домакинствата в някои квартали, в които живее население с нисък социален статус.

Мерките, които е възможно да се изпълняват с цел подобряване на КАВ, могат да се обособят условно в три групи в зависимост от естеството на мярката:

- технически мерки – това са същинските мерки, които пряко допринасят за намаляване на емисиите и подобряване на КАВ, като например мерките насочени към преустановяване на използването от домакинствата на дърва и въглища за отопление, озеленяване и миене на улиците и др;

- информационни мерки – насочени са към информиране на населението по въпросите на КАВ и проучване на нагласите и мнението на населението. Информирането на обществеността по въпросите на КАВ с цел активното привличане на населението при изпълнение на мерките от програмата е също важна допълваща дейност, тъй като без участието на домакинствата основните, а и някои от допълващите мерки от програмата няма да могат да бъдат изпълнени. Също така периодично изследване и анализ на мнението на населението по въпросите на КАВ чрез провеждане на социологическо проучване е мярка, чрез която Общината ще може да отчита нагласите на населението при вземане на бъдещи управленски решения.

- организационни мерки – включват мерки, свързани с подобряване на административния капацитет, в т.ч. информационното обезпечаване на общината на необходимото ниво по отношение на данни и информация, свързани с КАВ.[53]

- **<u>Община Враца</u>**

„Актуализираната програма за качеството на атмосферния въздух на Община Враца за периода 2019÷2023г.“, касае показател за КАВ: Фини прахови частици до 10 μm (ФПЧ$_{10}$).

Основната цел, която трябва да бъде постигната чрез изпълнение на актуализираната Програма е привеждането на качеството на атмосферния въздух на територията на община Враца, по отношение на съдържанието на вредни вещества в него (ФПЧ$_{10}$) в съответствие с нормативната уредба по опазване на чистотата на атмосферния въздух.

Програмата цели да планира постижими и ефективни мерки за намаляване на замърсяването с един от основните замърсители в България – Фини прахови частици (ФПЧ$_{10}$).

Прилагането на мерките от страна на Община Враца, в края на 2017 г., не са довели до заложените резултати за недопускане броя на регистрираните в рамките на една календарна година СДК с нива над ПС да превишава 35, от което следва, че програмата и мерките към нея следва да се прецизират по отношения на техния обхват, приложимост и приемливост за населението. Това определя необходимостта от стриктно и ефективно прилагане на заложените основни мерки в Актуализираната Програма със срок на действие: 2015÷2018 г. и предприемане на нови допълнителни действия, чрез обединяване усилията на местно и на национално ниво, които да бъдат приоритетно насочени към сериозно редуциране на емисиите на ФПЧ$_{10}$ от суспендирането му от пътните платна и намаляване емисиите на ФПЧ$_{10}$ от използваните твърди горива за отопление , както и недопускане повишаване на общите емисии на ФПЧ$_{10}$.[54]

- **<u>Община Видин</u>**

„Програмата за намаляване нивата на ФПЧ$_{10}$ и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в Община Видин за периода 2021-2025 година“ цели намаляване нивата на замърсителите на въздуха на територията на община Видин и достигане на нормите за ФПЧ$_{10}$ в периода 2021- 2025г, намаляване на здравния риск, контрол на мероприятията за намаляване замърсяването от опесъчаването и хигиенизирането, битовото отопление, транспорта и строителните дейности. Програмата цели и формулиране на мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух.

[53] https://www.montana.bg/

[54] https://vratza.bg/

Като неразделна част от програмата е разработен и план за действие, указващ мерки, които трябва да бъдат предприети в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план. Тези мерки включват дейности по темите за: модернизиране и поддържане на чистотата, стоителни и нерегламентирани дейности, намаляване на имисиите на ФПЧ$_{10}$ с 2 ug/m^3 от общински, туристически, търговски и други обекти, намаляване на имисиите на ФПЧ$_{10}$ от битовото отопление, намаляване на имисиите на ФПЧ$_{10}$ от транспорта, управление на КАВ, както и взаимодействие с гражданското общество.[55]

3.1.7. ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

Изменението на климата има отрицателен ефект не само върху околната среда, но и върху икономическия сектор, човешкото здраве и благосъстояние. Анализ на икономическия сектор в периода 1980-2016 г., на европейско ниво, показва икономически загуби, причинени от екстремни метеорологични и климатични явления, от над 436 милиарда евро. Румъния и България също имат принос за тези загуби[56].

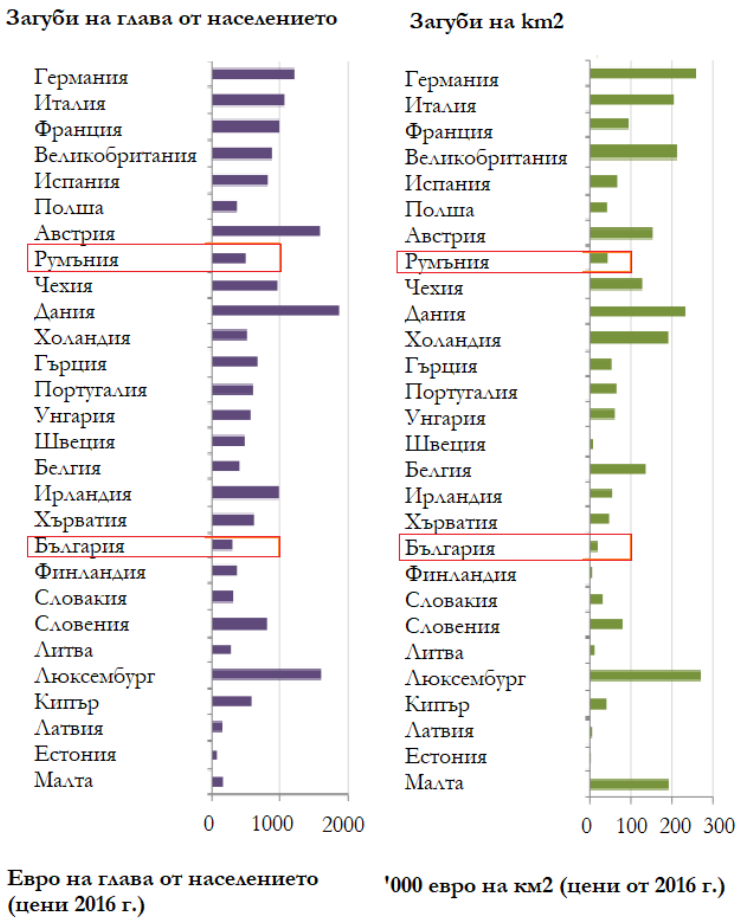

Фигура №. 3-52 Икономически загуби, причинени от климатичните изменения

Анализирайки средните годишни температури и количеството на валежите в Румъния, от 2014-2019 г., се установява остепенно повишаване на температурата, като 2019 г. е най-

[55] https://vidin.bg/

[56] Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно прилагането на стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата, COM(2018) 738

топлата през периода 1990-2019 г. През 2019 г. най-високите средни годишни температури са регистрирани на височини под 250 m, например в Констанца, където най-високата средна годишна температура за страната е 14,4 °C.

Съпоставяйки топлинните аномалии през 2019 г. с медианата на съответния референтен интервал 1981-2010 г., се установява, че топлинният режим е бил изключително горещ в цялата страна.

Според базата данни WordClim през 2050 г. се очаква увеличение в западната част от територията на програмата, започвайки от Гюргево и Русе, с приблизително 5-6°C през юли в сравнение с текущите регистрирани температури. В източната част територията на програмата повишаването на температурите ще се регистрира постепенно, така че в Кълъраш и Силистра се очаква повишение с до 4-5°C, но и по-ниско от 4°C в района близо до Констанца и Добрич и включително на тяхната територия.

Що се отнася до повишаването на минималната температура през януари 2050 г., най-значимите повишения от над 3,5°C ще бъдат регистрирани изцяло в Гюргево и Русе и частично в Телеорман, Велико Търново, Силистра и Кълъраш. Повишения между 3-3,5°C ще бъдат частично регистрирани в Долж, Олт, Плевен, Велико Търново, Силистра и Добрич, Кълъраш и Констанца. В останалите райони, включени в програмата, повишаването на минималната температура през януари се оценява на стойност под 3°C.

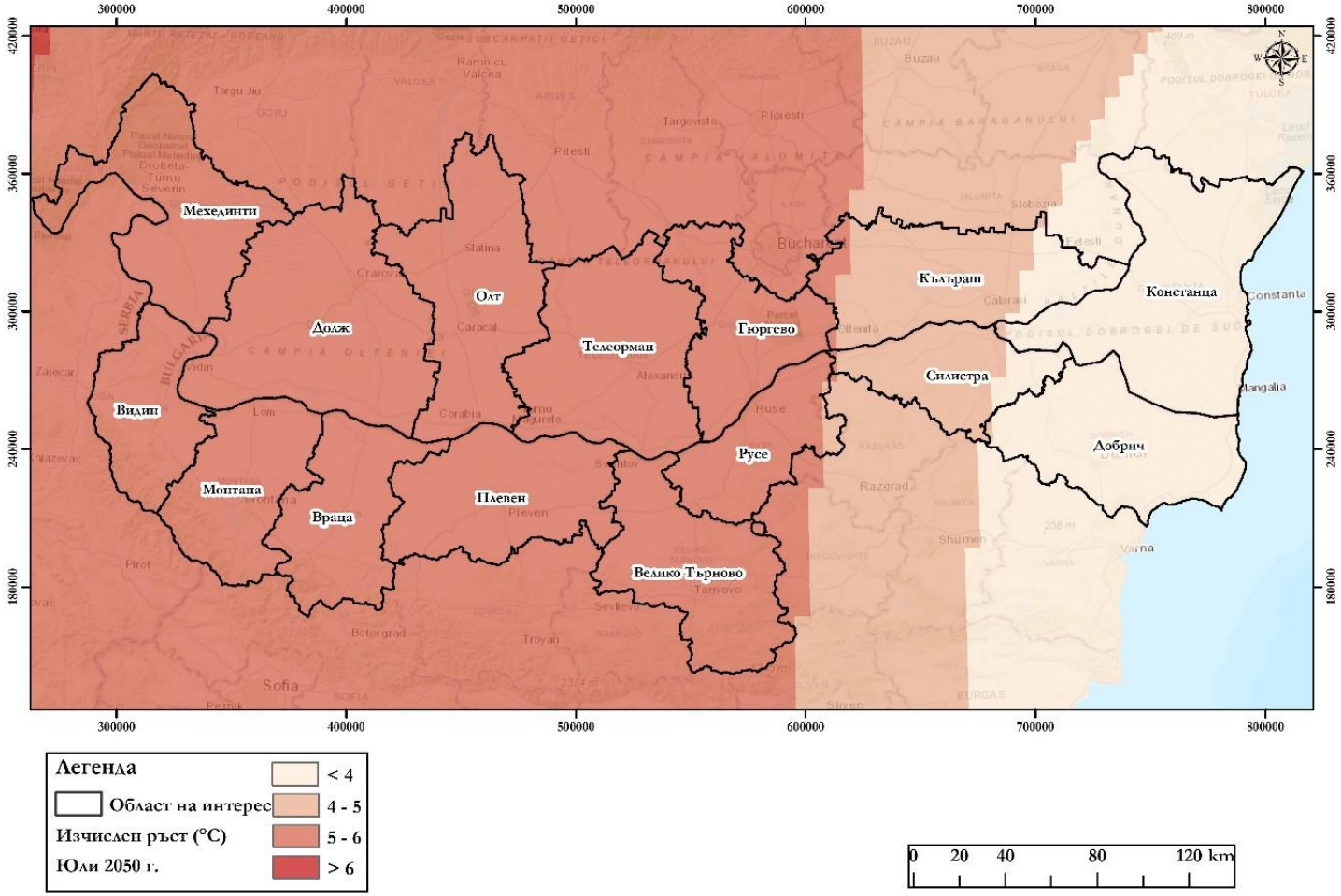

Фигура №. 3-53 Повишение на температурата на въздуха -прогноза за юли на 2050 г

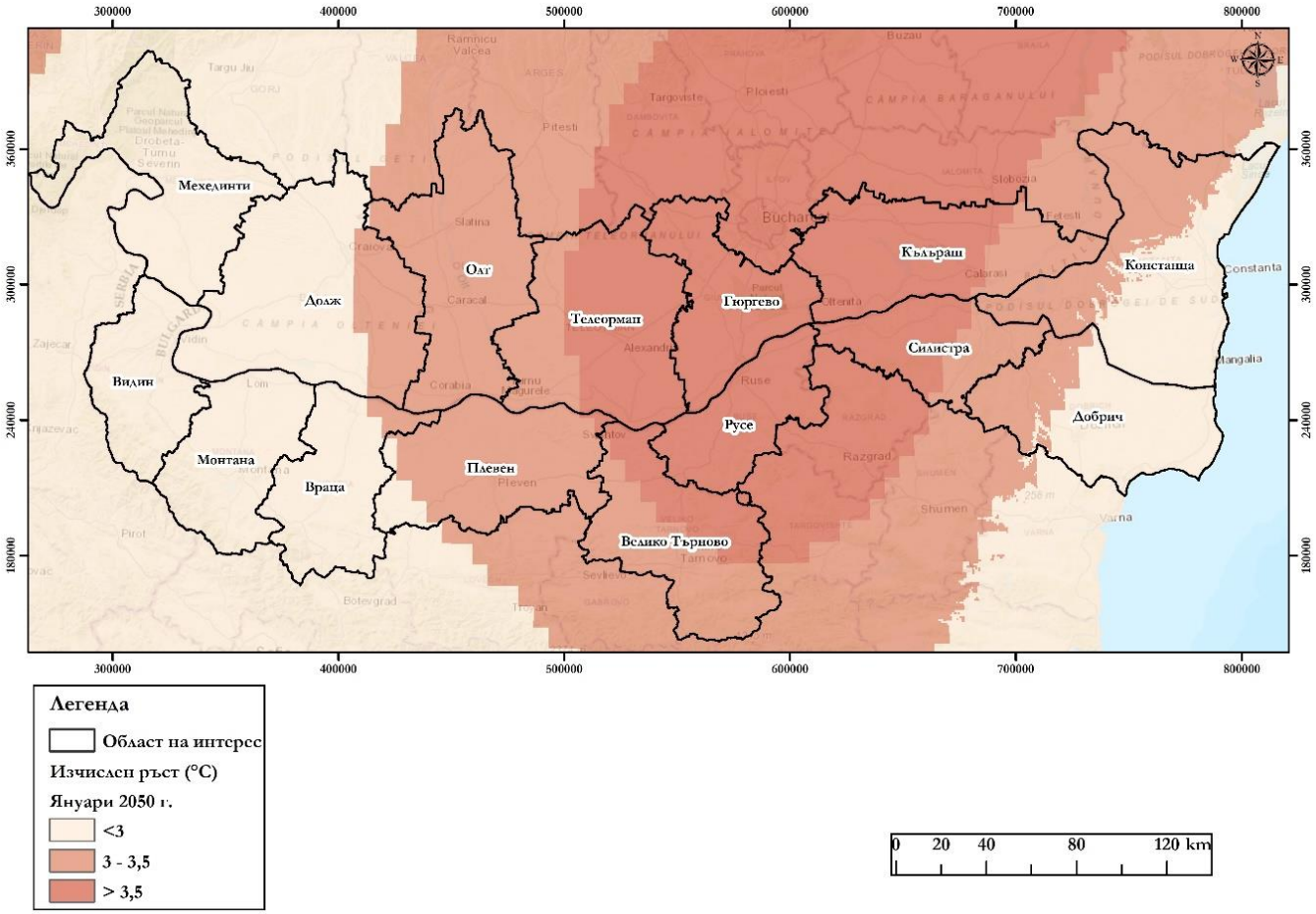

Фигура no. 3-54 Повишение на температурата на въздуха - прогноза за януари 2050

По отношение на средногодишното количество валежи през 2019 г., в сравнение с климатичната норма 1981-2010 г., в Румъния се забелязва едва 3% спад. Най-ниски годишни количества са регистрирани в Добруджа, Източна Мунтения, както и в равнинните и платовите райони на надморска височина до 550-600 m. Съпоставено с класификацията по класове на тежест на валежните аномалии през 2019 г. в съответствие с медианата на референтния интервал (1981-2010 г.), вкл. и района на Добруджа, се забелязва, че валежният режим е дефицитен и много дефицитен.

Анализирайки средногодишното количество валежи от 2000-2020 г. в Румъния, най-ниски количества валежи са регистрирани в окръзите Кълъраш, Констанца, Телеорман и Гюргево. Най-сухата година в 7-те окръга е 2011 г., а през 2018 г. Констанца и Кълъраш регистрират дори по-ниски валежни количества в сравнение с 2011 г. Трябва да се отбележи, че данните за окръзите Телеорман и Гюргево са идентични според използвания източник, а именно EDO- Обсерватория – Европейска комисия.

В България областите с най-малко валежи са Силистра, Добрич, Велико Търново и Русе. Както и при Румъния, 2011 г. е проблемна година по отношение на валежите. През 2019 г. областите Силистра и Добрич са регистрирали най-малко валежи за периода 2000-2020 г., което представлява съществена разлика между тези две области и останалите, включени в програмата.

В заключение, най-малко валежи са регистрирани в източната част от територията на програмата. Съпоставяйки тези данни с индекса за стандартизация на валежите, може да се каже, че окръзите Констанца, Кълъраш и областите Силистра и Добрич са предразположени към метеорологична суша.

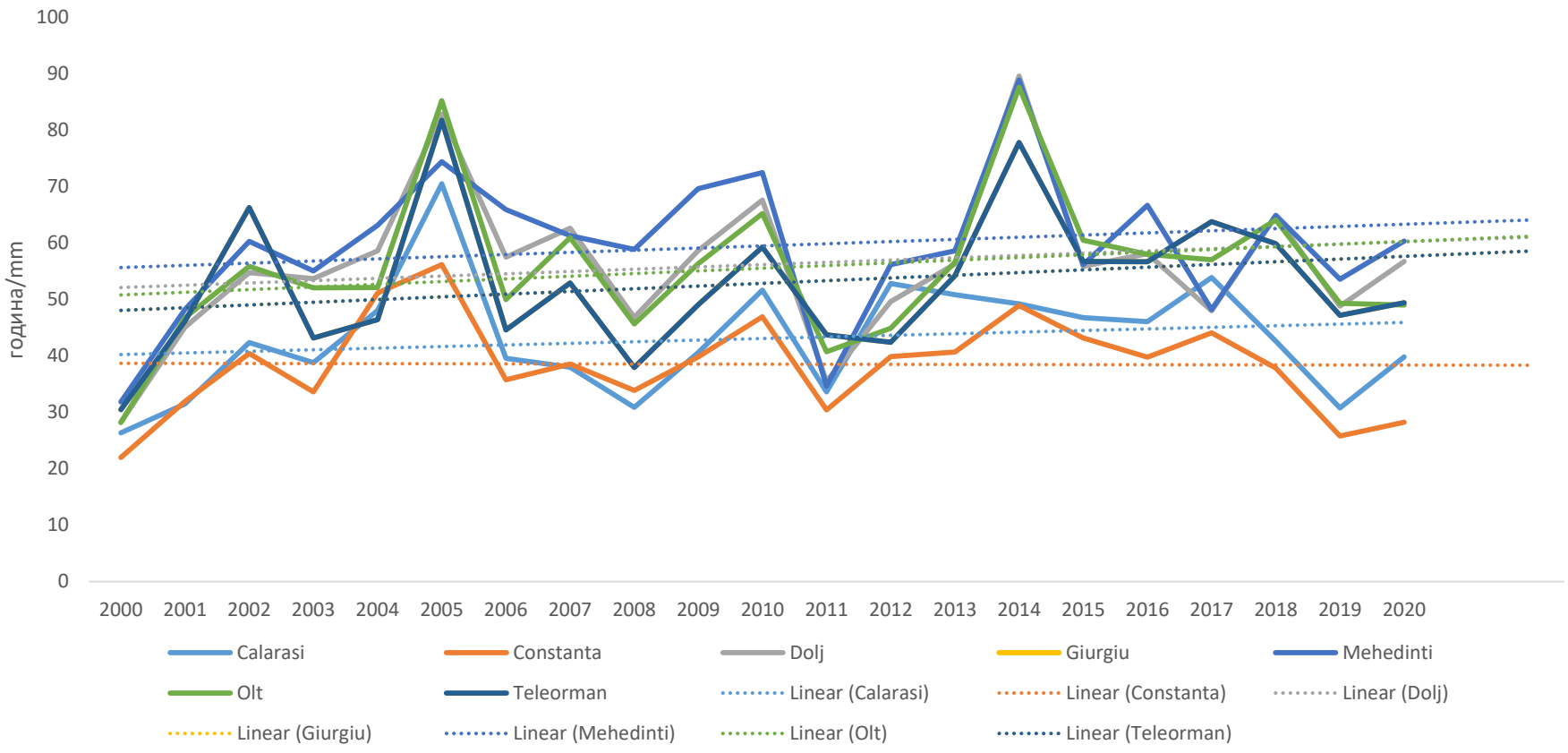

Източник на данни: Европейска комисия – EDO – Европейска обсерватория на сушата

Фигура №. 3-55 Средногодишни количества валежи - Румъния

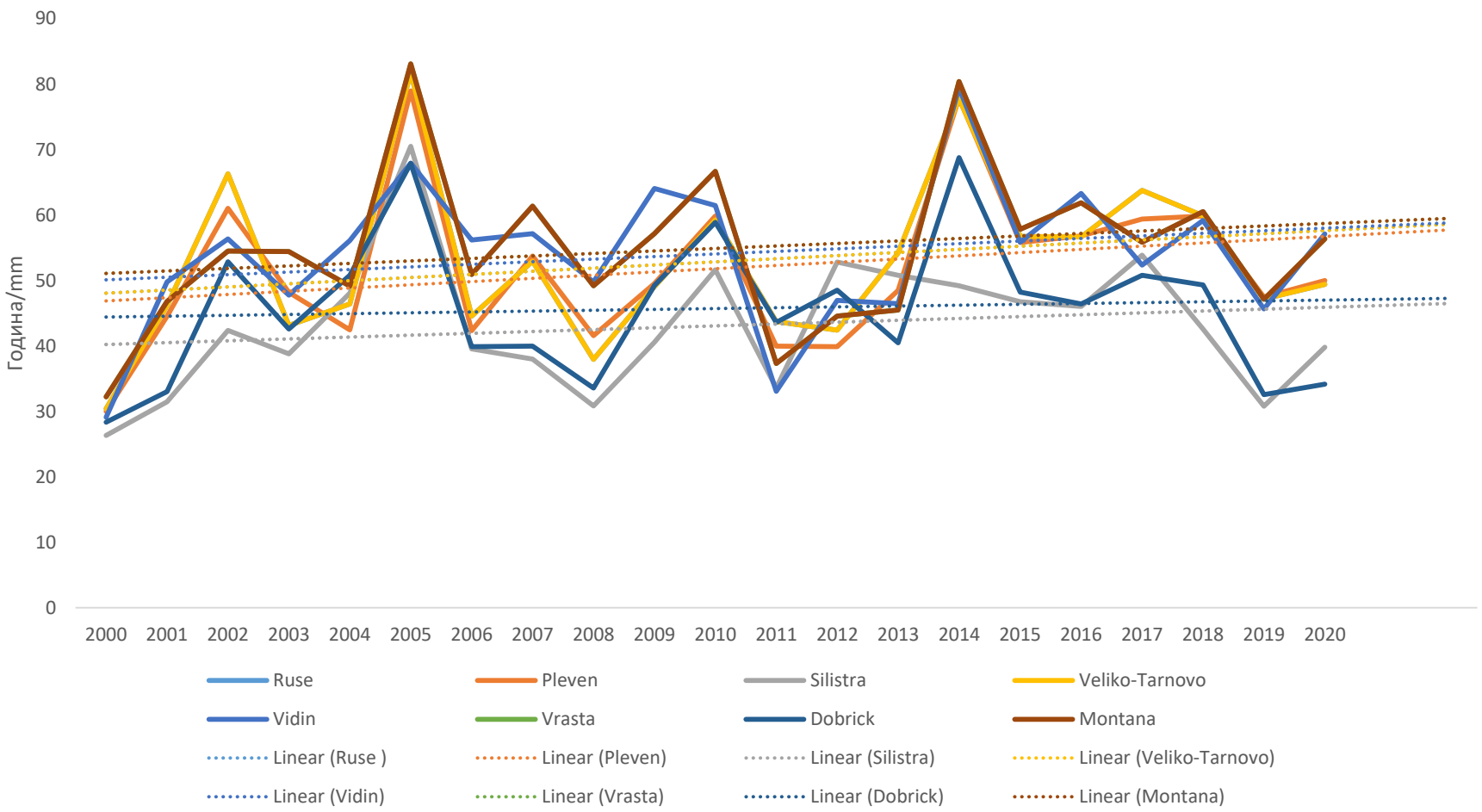

Източник на данни: Европейска комисия - EDO - Европейска обсерватория на сушата

Фигура №. 3-56 Средногодишни количества валежи - България

По отношение на бъдещите валежи, според базата данни WordClim, през 2050 г. се забелязва увеличение на средногодишните валежи. Въпреки това, количествата на валежите се запазват в различни области като Констанца, Кълъраш..

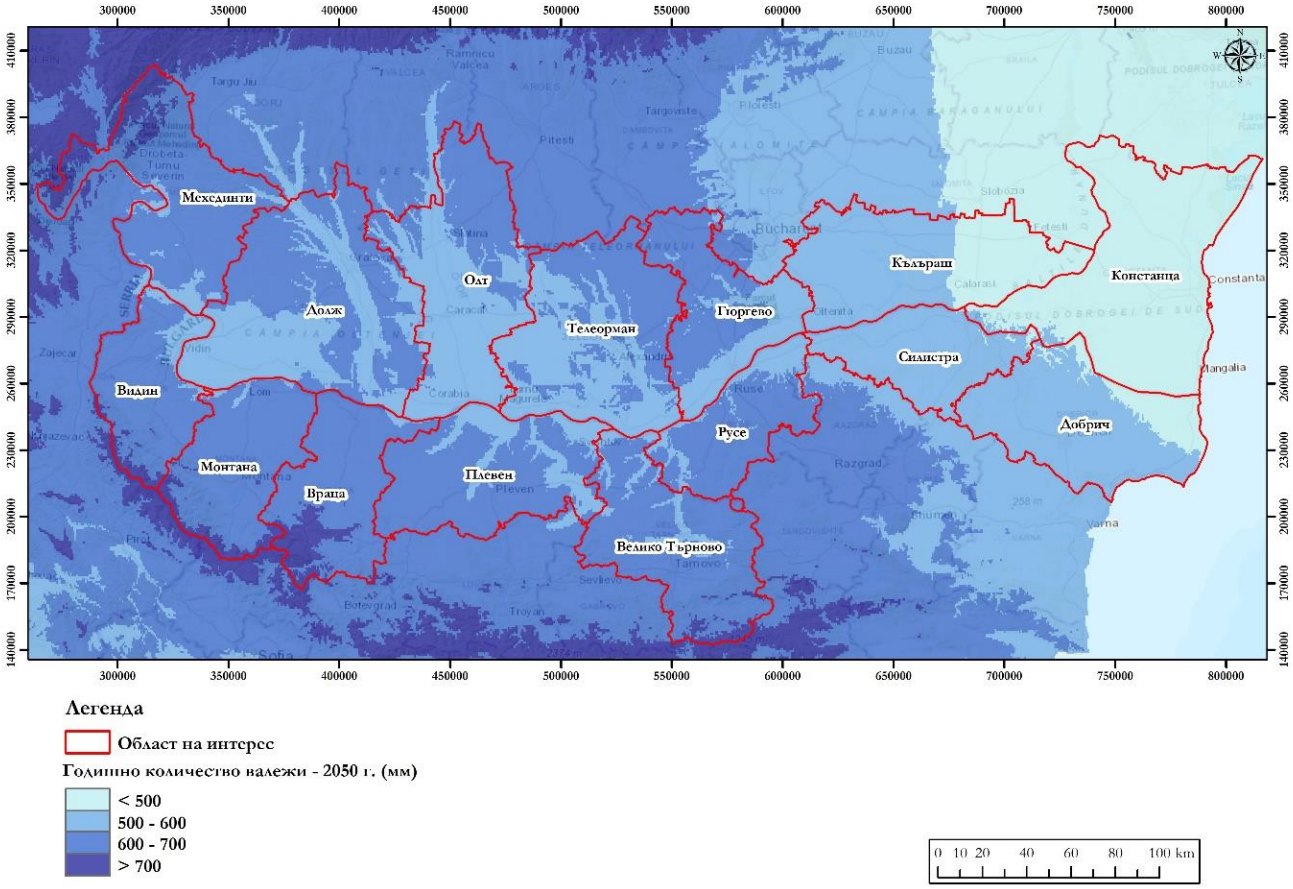

Фигура №. 3-57 Средногодишни количества валежи в територията на програмата към 2050 г.

3.1.7.1. Емисии на парникови газове – тенденции и прогнози

Парниковите газове са резултат от антропогеннатадейност и промишлените дейности основно от 1989 г. Количеството им намалява към днешна дата, но не достатъчно. Целта на Европейския съюзе да ги намали до 2030 г. с 55% спрямо 1990 г.

Тенденциите на емисиите на ПГ в Румъния и България от 1990-2018 г., в сравнение със средните за Европа, показват намаление и в трите случая, спрямо референтната 1990 г. В Румъния намалението на емисиите на ПГ е по-интензивно, в сравнение с България, като през 2018 г. достига 47 CO_2 еквивалента.

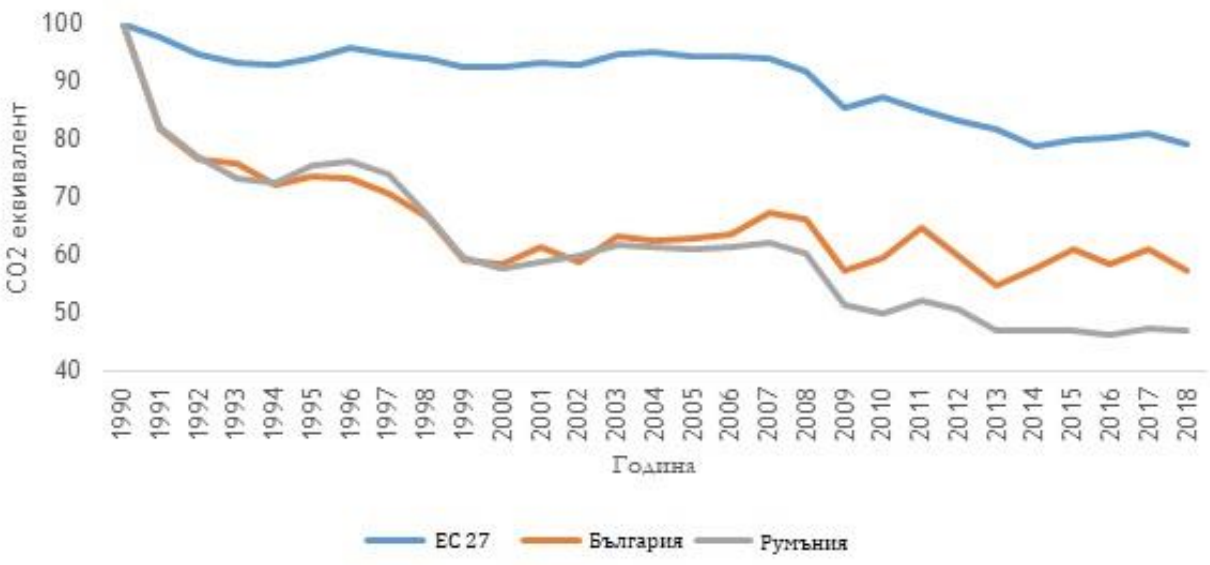

Източник на данни: Евростат

Фигура № 3-58 Емисии на ПГ

Основните сектори, отговорни за емисиите на парникови газове на международно ниво са транспорт, строителство, селско стопанство, промишленост, отпадъци и други.

В Румъния най-значимият източник на емисии от изброените е промишлеността. В периода 2005-2012 г. се наблюдава намаляване на емисиите от този сектор, но впоследствие има различни колебания.

В България секторът, който допринася най-много за емисиите на парникови газове, е транспортът. Той показва различни колебания в периода 2005-2012 г., но от 2013 г. нараства.

Анализирайки прогнозите за периода 2020-2035 г. за Румъния, се забелязва, че ако не се предприемат допълнителни мерки, а само се прилагат съществуващите, се очаква увеличение на емисиите от индустрията и селското стопанство.

При прилагане на съществуващите мерки, в България ще има най-голямо увеличение на емисиите на парникови газове в транспортния сектор. При останалите сектори се очаква намаление на емисиите.

Трябва да се отбележи, че стойностите за 2019 г. се базират на предварителни оценки. Прогнозите за периода 2020-2035 г. за Румъния са направени на базата на два сценария, а именно единият, при който се запазват настоящите мерки, и вторият, при който се прилагат допълнителни мерки. В случая с България прогнозите се правят само при сценария, при който се запазват настоящите мерки.

Като се има предвид, че тази информация не е налична на ниво окръг/област, прогнозите за климата са представени на ниво държава, отчитайки, че всяка промяна на ниво държава засяга и програмната територия.

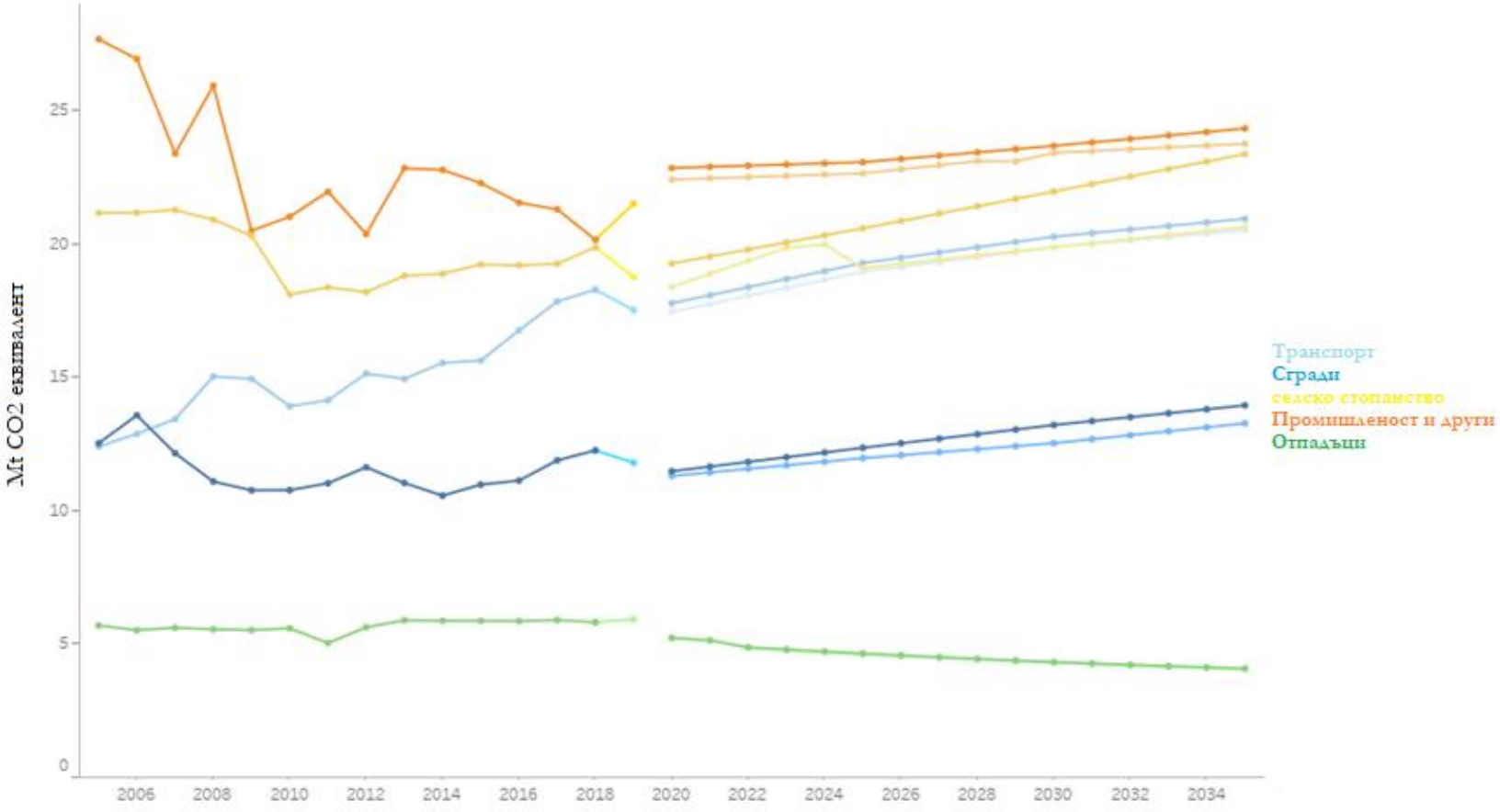

Източник на данни: Европейска агенция по околна среда

Фигура №. 3-59 Тенденции и прогнози за емисиите на парникови газове в рамките на Споделяне на усилията - Румъния

Източник на данни: Европейска агенция по околна среда

Фигура №. 3-60 Тенденции и прогнози на емисиите на парникови газове в рамките на Споделяне на усилията - България

3.1.8. МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Материалните активи най-общо се делят на краткотрайни (суровини и материали, стоки, продукция, незавършено производство) и дълготрайни (земи, обекти, инфраструктура, машини, производствено оборудване). За целите на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 се разглеждат активите, засегнати от програмата, включително:

- ***Земи и земеползване - анализът на състоянието се извършва към т. 3.4 от доклада за екологична оценка***;
- ***Обекти и инфраструктура***

Тъй като целите, приоритетите и допустимите дейности на програмата са определени на базата на изрично изготвения за тази цел Териториален анализ за трансграничния регион Румъния-България, анализът на състоянието на материалните активи е базиран на цитирания документ.

3.1.8.1. Материални активи в икономическото развитие

Анализът на развитието на основните икономически сектори (земеделие и горско стопанство, индустрия и услуги) за 2016 г. показва следното разпределение:

- За територията в обхвата на Република Румъния в разпределението на БВП участва и сектор „Други“, като най-застъпен като цяло е секторът на услугите, за който БВП варира от 28,4% в Констанца (където най-голям е дялът на БВП за индустрия и други дейности) до 63,2% в Гюргево- при средна стойност за страната 42,1%. На второ място в повечето окръзи е индустрията – от 9,2% дял на БВП в Гюргево до 38,4% в Констанца – при средна стойност за страната 26,8%. На трето място са „Други“ дейности (БВП е от 19 до 32,1% - при средна стойност за страната 26,6%) и на четвърто – земеделието и горското стопанство – от 3 до 18,1%, при средна стойност за страната 4,5%.
- - За територията в обхвата на Република България най-застъпен е секторът на услугите, като процентът от БВП от него варира от 43,1% за област Враца до 67,4% за област Видин, при среден дял за страната – 67%. На второ място е индустриалният сектор (процентът от БВП варира в границите от 15,3% за област Видин до 36,8% за област Русе, при средна стойност за страната – 28,3%). Съответно, на трето място е секторът на земеделието и горското стопанство – процентът от БВП варира в границите от 6,9% за област Русе до 23,5% за област Силистра, при средна стойност за страната – 4,7%;

МСП

Развитието на МСП представлява ключов стълб за насърчаване на конкурентна и устойчива социално-икономическа среда чрез генериране на добавена стойност и възможности за заетост в регионите.

От 2013 г. броят на предприятията в трансграничната територия се е увеличил с 6,1%, но все още по-нисък от стойността на национално ниво за Румъния - 14,2%. През 2017 г. в трансграничната зона има 120,4 хиляди компании, от които повече от половината (51,2%) са разположени в румънската страна. Като цяло броят на предприятията се е увеличил повече в румънска страна (9,1%), увеличение спрямо 2013 г., отколкото в българска страна (3,2%).

На ниво окръг/област предприятията обикновено се намират в източната част на района, особено от българска страна, или в по-развитите региони, какъвто е случаят с Долж, който помещава голяма градска зона и икономически център – Крайова. С изключение на Видин, има положително развитие в броя на предприятията във всички окръзи и области, най-вече в Долж, Олт и Гюргево.

В трансграничната област Румъния-България МСП са изправени пред редица предизвикателства по отношение на по-ниската достъпност, високата зависимост от специфични сектори и относително незрялата иновационна и предприемаческа екосистема, в която да процъфтяват. Обикновено такива периферни региони зависят от съседни градове за предоставяне на общи услуги и са изправени пред доста неблагоприятна законодателна и административна подкрепа за максимално използване на финансирането от ЕС, предназначено за растежа на МСП.

Търговия

Като цяло, на национално ниво, търговските стойности за Румъния са по-добри от тези в България през всички години на анализа (2012-2018). И вносът, и износът са почти три пъти по-високи в Румъния, отколкото в България

И двете страни имат положително развитие на търговията, като вносът и износът се увеличават между 2012 и 2018 г. Въпреки това, търговията на Румъния нараства повече, с 50% в случай на износ и 51% в случай на внос, докато България увеличава търговската си стойност с 26% (внос) и 38% (износ).

По основните категории търгувани продукти Румъния има търговски дефицит, с изключение на превозни средства, самолети и плавателни съдове, оптично, фотографско оборудване, както и изделия от дърво и обувки. Докато първото показва потенциална област за специализация във високо- и средно високотехнологични продукти, второто подкрепя факта, че Румъния остава конкурентоспособна по отношение на разходите в леката промишленост поради ниските си заплати и нискоквалифицираната работна сила. Тази ситуация изисква политики, подкрепящи иновациите и надграждане на уменията, за да може производственият сектор да доставя продукти с по-високо качество, способни да се конкурират на световния пазар.

В България основните категории продукти, при които има търговски излишък, са неблагородни метали и растителни продукти, което в първия случай показва липса на сложност и разчитане на основни ресурси, а във втория – потенциална област за специализация в селското стопанство. България е нетен вносител на машини и превозни средства, поставяйки под въпрос способността си да поддържа индустриален сектор, който може да доставя продукти с висока добавена стойност на европейските и световните пазари. Новите постижения, подкрепени от технологични открития, могат да подкрепят дори селскостопанския сектор, за да го направят по-ефективен и ефикасен както за работниците (доход), така и за работодателите (печалба), какъвто е случаят с прецизното земеделие, информационни и компютърни технологиите и автоматизацията .

Конкурентоспособност

За периода 2018-2019 г. България се нарежда на 49-о място от 141 анализирани страни, напредвайки от 51-во място в предходния период, докато Румъния се нарежда на 51-о място, напредвайки с една позиция спрямо предходната година. В сравнение с 2012-2013 г. и двете страни са подобрили представянето си: България напредва с 13 позиции, а Румъния - с 27 позиции. Двете страни се класират на ниски позиции сред страните от ЕС28 например, като България показва по-добро представяне, но Румъния постига по-голям напредък.

Като цяло световните икономики все още се борят да намерят оптималния баланс между технологичната интеграция и човешкия капитал, за да осигурят конкурентоспособност, равенство и устойчивост, и все още се възстановяват след загубата на производителност, настъпила след икономическата криза. Повишаването на конкурентоспособността остава ключов фактор за подобряване на жизнения стандарт.

Въпреки разликите и двете икономики трябва да се справят с определени измерения, където се класиратна по-ниска позиция от средната , като здраве, умения, продуктов пазар, финансова система, както и зрялост на иновационната екосистема. Приемането на ИКТ остава една от малкото променливи, по които и двете страни се позиционират сравнително добре (32-ро и 30-то място).

В трансграничната зона Румъния-България наблюденията са както следва:

• Земеделието е развиващ се сектор в три съседни български области (Видин, Враца и Монтана) и един румънски окръг (Кълъраш). В повечето области обаче този сектор претендира за мерки за подкрепа, тъй като има потенциал за специализация въпреки по-слабия си растеж в сравнение с развитието му на национално ниво, тъй като е сектор в преход в повечето български области и в Констанца. В Гюргево, Телеорман и Долж земеделието стана по-малко конкурентоспособно между 2012 и 2017 г. с нисък растеж и ниска концентрация на заети лица.

• С изключение на Враца, производственият сектор е до голяма степен сектор в преход или упадък, претендиращ за политики в подкрепа на индустриалния преход, модернизация и адаптиране към глобалното търсене. Съществуват и териториални различия в потенциала за специализация между двете страни на трансграничната зона: докато в България този сектор има коефициент на местоположение (LQ) >1, поради по-високата концентрация на заети лица, в Румъния коефициентът на местоположение (LQ_ е по-ниско от 1, което предполага, че има по-ниска концентрация на заети лица. Въпреки това, в Гюргево, Мехединци и Олт, диференциалната вариация (DV)>0 има нужда от допълнително внимание към производствения сектор, тъй като той е увеличил работната си сила в а периода 2012-2017 г.

• В сектора на услугите има само български области в категорията развиващи се сектори, например Велико Търново в областта на информацията и комуникациите, и няма региони, в които професионалните, научните и технически дейности са се превърнали в развиващи се или перспективни сектори. Вместо това повечето области показват тенденция на спад в конкурентоспособността си в подобни дейности, докато в Плевен, Велико Търново и Русе те са в преход, с по-висока специализация и по-бавен темп на растеж.

Изследвания и иновации

Областите в трансграничния регион показват едни от най-ниските стойности на разходите за научноизследователска и развойна дейност в Румъния, с малки изключения, като Олт, Долж и Констанца, като последните две имат големи университети и изследователски институти на територията си, докато в Олт, има голяма производствена компания, която инвестира масово в научноизследователска и развойна дейност. В България, в Плевен има медицински университет, а във Велико Търново университетски център, което може да обясни териториалните различия.

Туризъм

Туризмът е основна дейност както за капитализирането на културното наследство, така и за материалните ценности на населението. Поради наличието на река Дунав, всяка от областите, включени в програмата, има специфични характеристики, които могат да бъдат подчертани.

Анализирайки ситуацията с туристите през 2019 г. от наличните единици за настаняване в района на програмата, се установява, че в Румъния, окръг Констанца е най-предпочитан от туристите, като една от причините е морето. Останалите окръзи имат по-ниска заетост на единици за настаняване, като причината за тази разлика може да е липсата на реклама на районите.

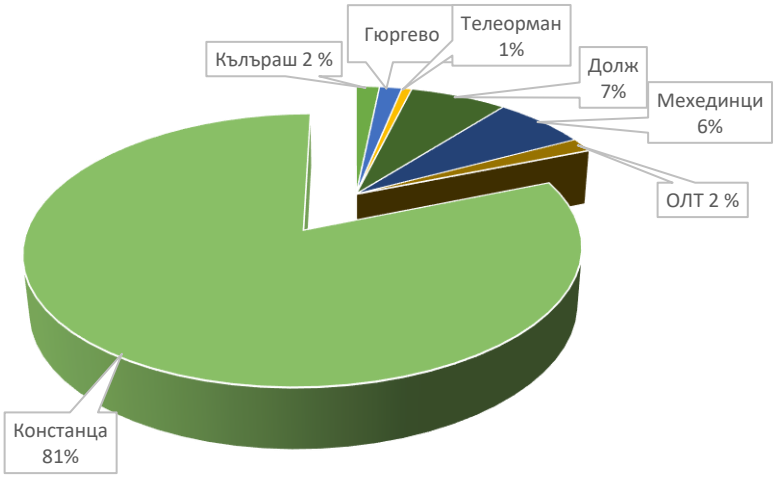

Източник на данните: Национален статистически институт - Румъния

Фигура №. 3-61 Състояние на туризма в териториалния обхват на програмата – Румъния, 2019г.

Анализирайки заетостта на наличните места за настаняване в България, се забелязва, че туризмът е широко разпространен. Областите Добрич, Велико Търново и Русе са най-посещавани в териториалния обхват на програмата, поради своята древност.

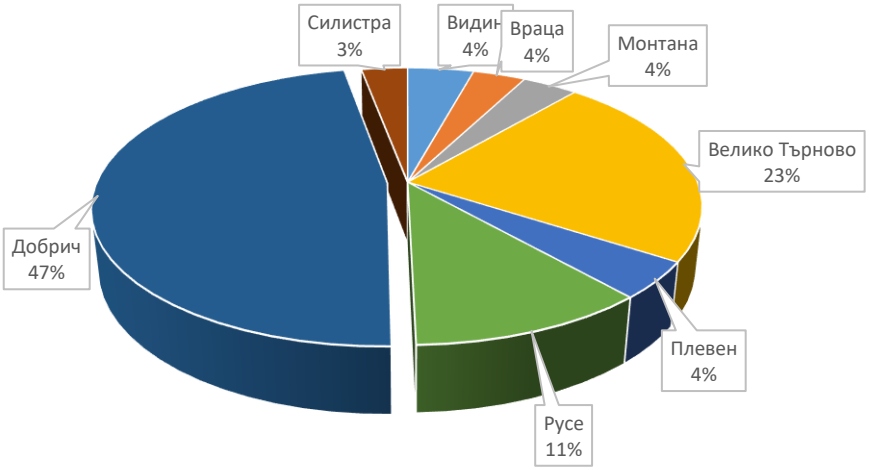

Източник на данните: Национален статистически институт - Българи

Фигура №. 3-62 Състояние на туризма в териториалния обхват на програмата – България 2019 г.

Трансграничната територия има висок туристически потенциал, който е недостатъчно развит в много от анализираните окръзи и области. Има потенциал за развитие на всички видове туризъм, благодарение както на природното, така и на антропното наследство. За всеки окръг/област има различни туристически атракции (природни и културни ценности), както и различни възможности за развитие на туризма.

Най-голям брой легла може да бъде открит по крайбрежието - Констанца и Добрич. Констанца се характеризира с известен спад в броя легла през 2017 г., но през 2018 г. се възстановява. В Добрич има значително нарастване през 2017 г. (почти 5000 легла) . Може да се забележи, че двата окръга/области, споменати по-горе, поляризират туристическите дейности, Констанца има 90% от капацитета за настаняване за румънската територия, а Добрич има 71% от българската територия. Само Велико Търново достига 12% за България на второто място и Долж (3%) за Румъния.

Анализът на броя на чужденците, посещаващи трансграничната територия, показва, че българската страна е водеща по нощувки на чужденци – близо 80% от туристите, идващи в Добрич, са чужденци. Това е резултат от добре реализираната туристическа стратегия през предходните години (Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2009-2013), конкурентни цени, но и добри услуги, които привличат хора от чужбина. Достъпът се осигурява и от наличието на летище Варна (почти 1,94 милиона пътници през 2017 г.) на около 50 км.

От друга страна, в Констанца само 3,83% от общия брой нощувки са прекарани от чужденци. Районът се фокусира повече върху местните туристи, които идват основно за по-кратък престой, което се дължи основно на добрата достъпност от столицата и община Констанца. Съществуването на летището в Констанца (само 127 635 пътници през 2017 г.) би могло да помогне за привличането на повече чуждестранни туристи, като увеличи броя на международните полети през летния сезон на достъпни цени.

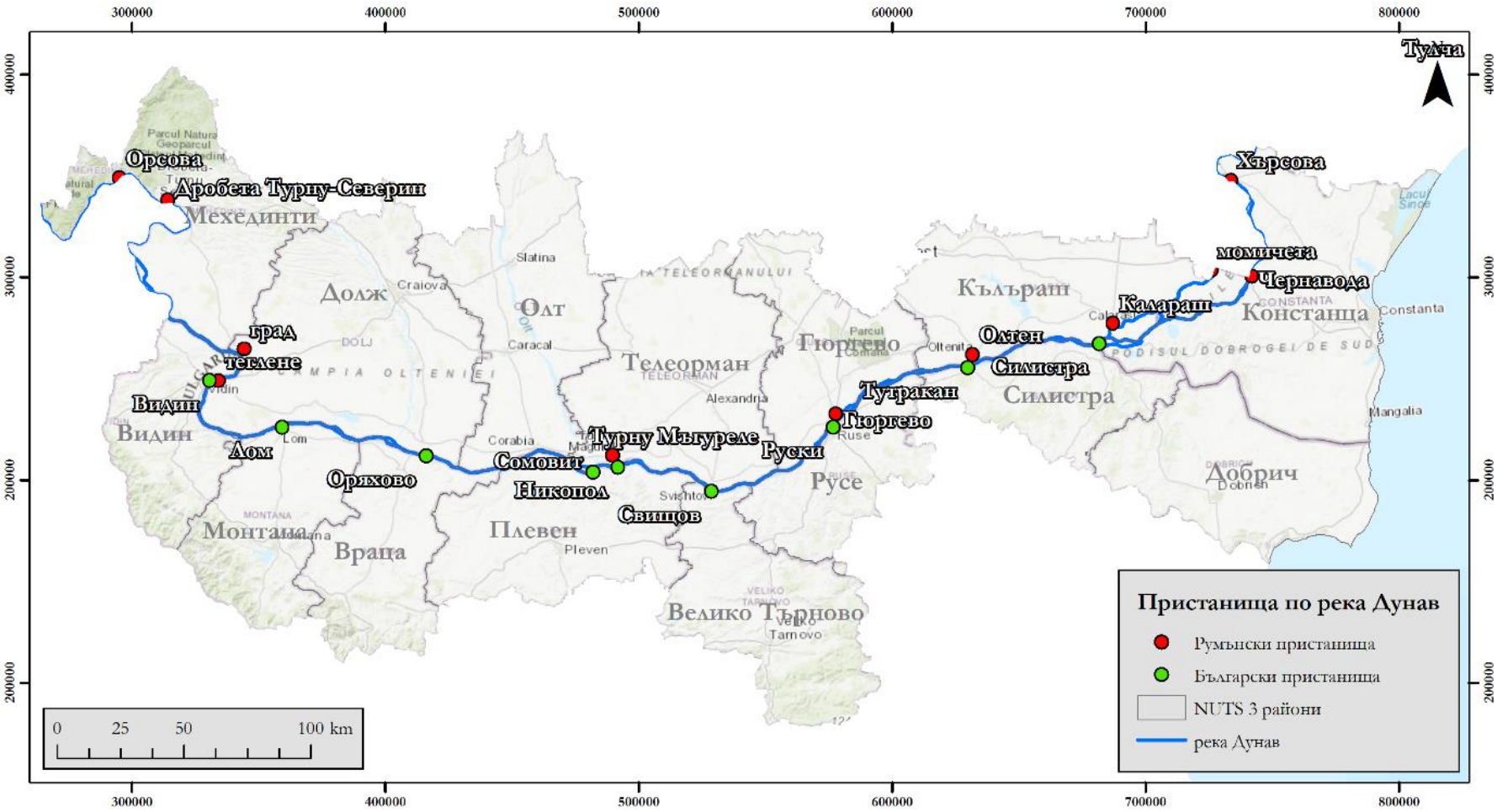

Фигура №. 3-63 Туристически пристанища в територията на програмата

Круизният туризъм в Дунавския регион може да предложи редица ползи за населението на двете страни, особено чрез популяризиране на обекти на културното наследство, като се възползва от туризма. Румъния притежава 20%, а България 9% от общите пристанища по река Дунав. Но тези две държави са с ниска плътност на пристанищата, 2 пъти по-ниска от средната плътност за Дунав с 53,75 км Румъния и 52,33 км България. Частите на Долен и Среден Дунав са най-слабо развити по отношение на своята плътност, което затруднява круизния туризъм. Тези пристанища също са под средния капацитет на дунавските пристанища[57].

Черноморското крайбрежие концентрира най-много туристи, но е предимно атрактивно през летния сезон. През останалата част от годината статистиката показва тревожен спад, което показва липса на политики за подкрепа на извънсезонния туризъм. В останалите окръзи и области на територията на програмата има туристически атракции, но те не са валоризирани в реалния си потенциал и туристическото предложение е фрагментирано. Инициирани са намерения за трансгранично сътрудничество за маркетинг на трансграничните атракции, но липсата на свързаност е довела до стагнация на туристическия феномен.

Заключения:

От анализана състоянието на икономическия сектор и основните икономически дейности в трансграничния район в обхвата на програмата, по отношение на материалните активи, се установяват следните основни проблеми от значение за иновациите и бизнеса, свързани с недостатъчен инвестиционен капитал:

- Недостатъчна информация и познания;
- Ниска степен на взаимодействие между компаниите и изследователския сектор:
-Ниски разходи за научноизследователска и развойна дейност;
-Критично нисък дял на изследователи и новатори;
-Висок дял на микро и МСП;
- Намаляващо производството;
- Ниско ниво на предприемачество.

Основните проблеми, свързани с недобритеусловия на пазара на труда са:

- Високо ниво и увеличаване на неравенствата;
- Миграция;
- Ниска мобилност на заетите;
- Висока безработица;
- Високо ниво на неформални икономически дейности;
- Ниска продуктивност.

3.1.8.2. Физическа и цифрова свързаност

Транспорт

TEN-T мрежа

Трансграничната зона Румъния-България се обслужва от два основни коридора на TEN-T мрежата:

• Коридорът Orient East-Med свързва Северна Германия (Хамбург-Берлин) с Източна Европа (Прага-Братислава, Будапеща-Тимишоара-Крайова-София) и Югоизточна Европа (Солун и Атина). Коридорът е изграден върху множество пътища, железопътни и вътрешни водни връзки. Вътрешният воден път, представен от река Елба, спира след преминаване на Прага.

• Коридорът Рейн-Дунав е изграден около най-важния вътрешен воден път в Европа, свързващ Централна Европа (Франкфурт на Майн, Страсбург или Виена) с Източна Европа (Братислава, Будапеща, Тимишоара, Крайова, Букурещ и Констанца). Заедно коридорите Рейн-Дунав и Рейн-Алпийски свързват черноморските пристанища Констанца и Сулина с основните пристанища в Северно море.

[57] Проучване на развитието на круизния туризъм в Дунавския регион – Окончателен доклад, 2019 г.

В допълнение към мрежата TEN-T двете страни се пресичат и от два коридораЕвро Вело:

• Евро Вело 13 – Желязната завеса, започваща в Северна Финландия, минаваща близо до Балтийско море, Германия, Чехия, Словакия-Братислава, Румъния-Дробета Турну Северин и завършваща в България при малкото черноморско градче Резово.

Евро Вело 6 – Атлантически-Черно море, започвайки от Нант, преминавайки през Констанц и продължавайки по река Дунав до Констанца при Черно море.

Маршрутите Евро Вело имат туристическа цел, следователно не свързват големите градове, а целят места с важно природно или културно наследство. За съжаление нито един от сегментите на коридора Евровело, минаващи през Румъния и България, не е развит или поне сигнализиран.

Териториалната достъпност до голяма степен се осигурява от качеството и капацитета на транспортната инфраструктура, формираща TEN-T мрежата (основна и всеобхватна). Тъй като капацитетът и качеството на пътната и железопътната инфраструктура са доста ниски, потенциалната пътна достъпност в трансграничния регион Румъния-България е между 20 и 40% от средното за ESPON. Ситуацията по отношение на потенциалната железопътна достъпност е по-неблагоприятна, където повечето български области в региона се нареждат под 20% от средното за ESPON [58]. Започвайки от схемата на TEN-T за пътната инфраструктура, потенциалната достъпност за 2030 г. трябва да достигне близо 60% от средното за ЕСПОН в повечето български области (с изключение на Враца и Монтана, които остават под 60%), докато повечето румънски области ще останат под 60% , с изключение на Гюргево, което може да се подобри до 60%.

Производителността на железниците ще запази потенциалната железопътна достъпност под 40% от средното за ЕСПОН, докато източните области или окръзи като Констанца, Добрич, Силистра или Разград ще останат дори под 20%. Гюргево, Русе, Плевен и Монтана може да достигнат близо 40% от средното заЕСПОН.

Регионална транспортна мрежа

Поради липса на свързаност и по-малки населени места, територията по река Дунав в рамките на трансграничната територия има недобър достъп до услуги от общ интерес. Ето защо повечето окръзи и области в анализираната територия се считат за вътрешни периферии от гледна точка на достъпност (достъп до услуги от общ интерес и до градски центрове). Единственото изключение е трансграничната градска система на Гюргево и Русе, заедно с Черноморското крайбрежие. Вътрешните периферии, както е дефинирано от проекта ESPON PROFECY, са територии, които са изправени пред определени предизвикателства, когато става въпрос за достъп до основни услуги от общ интерес. Те се третират като териториално явление и всеки от тях има уникален характер, тъй като е резултат от няколко процеса, които водят до конкретните предизвикателства.

Трансграничният регион Румъния-България включва две международни летища, и двете от румънска страна: международно летище Крайова и летище Михаил Когълничану в Констанца. Територията се обслужва и от международните летища Букурещ, Варна и София. Поради голямото разнообразие от международни полети, международното летище в Букурещ има по-разширена зона на обхват, която включва и няколко български общини (но най-вече град Русе). Подобряването на железопътната и пътната инфраструктура между Констанца и Букурещ беше една от причините за намаляване на полетите на летище Михаил Когълничану, което сега обслужва само две дестинации (Истанбул и Лондон), спрямо 10 през 2018 г. Международното летище в Крайова също има добра позиция и зона на стабилен обхват, обслужваща югозападна Румъния, но също и някои общини от северозападната част на България (най-вече Видин). Обхватът на българските летища (София и Варна) не достига до румънските градове. Следователно най-важните летища в региона остават тези близо до

[58]Териториален анализ, с. 169

Крайова, Букурещ и в по-малка степен Констанца (с по-малко полети) или Варна и София, които са по-далеч.

Пътища – В рамките на селищната структура на двете държави река Дунав все още действа като важна бариера. Следователно основните потоци от стоки и пътници следват посоката изток-запад, а не север-юг. Шестте магистрали на България свързват пристанищните градове Варна и Бургас със София (А2 и А1) и продължават към Гърция (А3 и А4) или Сърбия (А6). Подобна селищна структура може да бъде идентифицирана в Румъния, действителната магистрална мрежа свързва пристанището Констанца с Букурещ и продължава до Питещи с допълнителни връзки или към Крайова (планиран експресен път) или Сибиу (планирана магистрала) и Тимишоара. Съществуват и налични и планирани връзки от Букурещ на север (Плоещ и Брашов), но няма връзка на юг, до Гюргево. След преглед на тематичните коридори TEN-T през 2013 г.

Основната пътна мрежа, която улеснява трансграничните регионални връзки между Румъния и България, е представена по-долу:

• Е70 (маршрут, свързващ Сърбия – Тимишоара – Карансебеш – Дробета Турну Северин – Крайова – Александрия – Букурещ – Гюргево – Русе – Разград – Шумен – Варна – Турция);

• Е85 (маршрут, свързващ Украйна – Сирет – Сучава – Сабаоани – Роман – Бакъу – Мъръшести – Тишица – Бузау – Урзичени – Букурещ – Гюргево – Русе – Бяла – Велико Търново – Стара Загора – Хасково – Свиленград – Гърция);

• Е79 (маршрут, свързващ Унгария – Орадя – Бейуш – Дева – Петрошани – Търгу Жиу – Крайова – Калафат – Видин – Враца – Ботевград – София – Блогоевград – Серай);

• Е87 (маршрут, свързващ Украйна – Галац – Тулча – Констанца – Вама Вече – Дуранкулак – Варна – Бургас – Маринка – Малко Търново – Турция);

• Е675 (маршрут, свързващ Аджиджа – Негру Вода – Кардам).

По границата на Румъния и България няма магистрали. Всички трансгранични връзки се обслужват от национални или поне окръжни пътища. Само две кръстовища между окръг Констанца и областите Силистра и Добрич се обслужват от общински/местни пътища.

По отношение на товарите, основните коридори изток-запад остават валидни, тъй като се използват за свързване на пристанища с главни градове и близки индустриални обекти. Според електронното преброяване на пътищата на ИКЕ на ООН, основните транспортни маршрути, минаващи през трансграничния регион Румъния-България, са:

• Е772 / А2 свързваща Варна (пристанище) и София

• Е70 / А2 свързваща Варна (пристанище), Гюргево и Букурещ

• А2 / А1 (Е81) / Е85, свързващи Констанца (пристанище) с Букурещ и продължаващи към Питещ (голям индустриален град в Румъния) или Гюргево и по-нататък към България.

Завършването на магистрала А4 между София и Ниш би могло да укрепи транспортния коридор Варна – София и да улесни по-добър достъп до Централна Европа. Най-важният граничен пункт за товарен превоз остава мостът Гюргево-Русе, докато мостът Видин-Калафат и КПП Вама Вече-Дуранкулак остават второстепенни връзки.

В трансграничната зона най-развитата пътна мрежа все още е от румънска страна. Окръзите Олт, Долж и Констанца имат най-дългата мрежа от национални и окръжни пътища. В България най-дългата мрежа от пътища I, II и III е на област Велико Търново, като стойността надхвърля само най-ниско класираната област от Румъния.

Дори и гъстотата и качеството на пътищата да са задоволителни, в няколко области или окръзи много градове нямат околовръстен път. Това принуждава транзитния трафик да преминава през градовете, което намалява пътната безопасност, бързо влошава пътната инфраструктура и затруднява развитието на инфраструктура за устойчива градска мобилност, като велосипедни алеи. Такива проблеми могат да се видят особено в градове като: Силистра, Гюргево, Слатина или Турну Мъгуреле.

В трансграничния регион броят на пътно-транспортните произшествия нараства с 6,4% между 2012 и 2018 г. Най-голямо увеличение се наблюдава в българските области (10,8%). В периода 2012-2018 г. броят на пътните произшествия в румънската част нараства с 5,1%. От

друга страна, броят на регистрираните пътни произшествия е много по-висок в румънските окръзи в сравнение с българския.

Основните въпроси относно пътната безопасност в трансграничния регион са свързани с:

• Малък брой магистрали;
• В много градове все още липсват околовръстни/обходни пътища;
• Недостатъчни мерки за регулиране/ разсредоточаване на трафика;
• Несегрегирани пътища – ниска защита за велосипедистите от пътния трафик.

Като се има предвид голямата разлика между България и Румъния и останалите страни от ЕС по отношение на пътната безопасност, мерките за подобряване на настоящата ситуация трябва да бъдат с висок приоритет.

Железопътни линии – Както в Румъния, така и в България, разделянето на видовете железопътен транспорт на пътници и товари има тенденция да намалява между 2012 и 2017 г. Това е свързано най-вече с все още ниското ниво на инвестиции за поддържане, модернизиране и по-нататъшно развитие на железопътната мрежа. Непрекъснатите инвестиции в пътната мрежа, модернизацията на националните и окръжните/областните пътища, развитието на нови магистрали и увеличаването на собствеността на автомобили доведоха до увеличаване на пътуванията, извършвани с леки автомобили, но също така и на товарните превози по шосе.

Има само 3 железопътни линии, пресичащи румънско-българската граница:

• Линия 803 Меджидия – Негру Вода – Добрич (линия 228);
• Линия 902 Букурещ – Гюргево – Русе – Велико Търново (линия 400);
• Линия 913 Крайова – Калафат – Видин – Враца – София (силни закъснения поради неелектрифициран участък между Крайова и Калафат).

Всичките 3 линии, стигащи до границата от румънска страна, са единични и не са електрифицирани.

Съгласно транспортните генерални планове на Румъния и България са предвидени няколко железопътни проекта за модернизация за трансграничния регион, вкл. електрификация на съществуващите ж.п.

Водни пътища- Основните проблеми, които намаляват ефективността на река Дунав по отношение на водния транспорт, са няколко тесни места, дълбочината на реката и капацитетът на пристанищата (включително връзките им с вътрешността на страната). Най-критичните точки по отношение на дълбочината на реката са на румънско-българската граница, особено в участъците между Турну Мъгуреле и Кълъраш. На тези места поради засушаване височината на водния слой на река Дунав не надхвърля 2,5 м.

Трансграничната зона Румъния-България обхваща няколко пристанища, като всички те са развити по поречието на Дунав. Най-развитите дунавски пристанища по отношение на превоза на товари са все още от румънската част. По отношение на капацитета, обработката на товари и достъпността до хинтерланда, пристанището Констанца е най-развитото пристанище в региона, което действа като основна връзка между Дунав и Черно море. Останалите румънски пристанища по река Дунав остават важни регионални търговски възли, като повечето от тях показват стабилен ръст на товарооборота.

Най-голямото речно пристанище на България, развито по поречието на река Дунав, е пристанище Русе, следвано от пристанище Видин. Пристанище Видин, заедно с пристанище Калафат, също са свързани с коридора Ориент/Изток – Мед TEN-T (автомобилен и железопътен), докато пристанището Русе и пристанище Гюргево лежат на Паневропейския коридор IV (частично се припокриват с основната TEN-T мрежа). Вторичните пристанища в България са или фокусирани върху генерални или насипни товари (Лом, Сомовит и Оряхово), или върху превоз на пътници и Ro-Ro услуги (Силистра, Никопол или Свищов).

Дунав остава важен търговски път с голям, все още неотключен потенциал. Основните предизвикателства за укрепване на ролята на река Дунав остават няколко точки с ниска

дълбочина на реката, капацитетът на пристанищата и тяхната свързаност с вътрешността на река Дунав.

Интермодалност- Интермодалният транспорт в трансграничната зона Румъния-България е свързан до голяма степен с пристанищните зони. Анализиран еи в рамките на проекта за интермодално трансгранично трансгранично сътрудничество, финансиран от текущата програма Интеррег Румъния-България, целяща по-добри връзки между вторичните възли и инфраструктурата на TEN-T в трансграничния регион. Проектът включваше анализ на текущото състояние на интермодалната транспортна система в трансграничната зона, както и обща стратегия за оптимизиране на капацитета на интермодалните възли, разположени в нея.

Няколко града по границата бяха определени като ключови точки за интермодалната транспортна система на трансграничния регион:

• Румъния:
- Констанца;
- Калафат и Гюргево (търговски транспорт);
- Корабия, Турну Мъгуреле, Олтеница, Кълъраш (туристически транспорт);
• България: Русе, Видин и Горна Оряховица.

Цифрова свързаност

Слабостите на двете страни са човешкият капитал, използването на интернет услуги и интегрирането на цифрови технологии, а не цифрова свързаност.

През последните години цифровата свързаност леко се подобри и в двете страни, но целите за ЕС 2020 все още не са постигнати. В средата на 2018 г. повече от 92% от българските и приблизително 87% от румънските домове са имали достъп до фиксиран широколентов достъп. И Румъния, и България все още срещат проблеми с широколентовия достъп в селските райони (приблизително 80% покритие).

Когато анализираме свръхбърз широколентов достъп, Румъния е между малкото страни, които имат над 45% от домакинствата с абонамент за свръхбърз широколентов достъп (над 100 Mbps) в средата на 2018 г., докато България все още се бори с 10%.

През последните години беше постигнат напредък по отношение на цифровата свързаност както в румънските, така и в българските части на трансграничния регион. Докато покритието на фиксираната широколентова връзка все още трябва да бъде малко под целите за 2020 г., ултрабързият широколентов достъп, най-вече достъпен в големите градове, напредва бързо. За съжаление, селските райони с ниска гъстота на населението все още са изправени пред проблеми по отношение на широколентовото покритие. Инвестициите в по-добра, по-надеждна и по-бърза свързаност биха спомогнали за привличането на предприятия с по-висока добавена стойност и са предпоставка за подобряване на нивото на цифровизация. И двете страни се подготвят за пускането на 5G. Румъния прие национална стратегия за 5G, докато България се обедини с Гърция и Сърбия, за да разработят 5G трансграничен коридор за тестване на автономни преносни мрежи.

3.1.8.3. Материални активи, свързани с околната среда, включително изменението на климата

От гледна точка на околната среда материалните активи могат да се разглеждат в два аспекта –активи на околната среда и активи, свързани с опазването на околната среда. Като трети аспект се явява въздействието на околната среда върху активите, и в частност ефектите от изменението на климата.

Активи на околната средаЗа трансграничния регион основният актив, част от околната среда, е река Дунав, разделяща трансграничния регион на две характерни части. Значението на река Дунав е голямо от гледна точка на необходимостта от опазване на специфичното биоразнообразие и екосистеми на района, както и от гледна точка на използването му като транспортен път и връзка между двете страни.

Подземните природни богатства са друг актив на околната среда, представен в трансграничнататеритория.

В румънската част територията на програмата има находища на природни богатства като въглища, мрамор, варовик, камък и сидерит. Понастоящем добивът на въглища се извършва главно на повърхността. Въпреки това процесът някога е бил извършван в минните райони Ливезиле, Зегужани и Хусиниоара. Тези места сега са в процес на закриване. Производството е намаляло значително напоследък.

В България има незначителни източници на суров петрол при Шабла (област Добрич) и Долни дъбник (област Плевен). В близост до Балчик и Каварна има значително находище на черни въглища (6000-7000 kcal/kg), но експлоатацията му е трудна поради дълбочината му (1500-2700 m) и петте различни водоносни хоризонта в района. Районът е доста богат на минерали. 88% от запасите от гипс в България се намират в област Видин. Висококачествен варовик има край Русе и Враца. Основните находища на каолин в България се намират в близост до село Сеново, Русенска област, с едни от най-големите кариери и заводи на Балканите за производство на каолин, варовик, доломит, силициев пясък, брашнен шпат и шамот.

Земеделието остава традиционен отрасъл както в България, така и в Румъния, оказващ пряко влияние върху социално-икономическите процеси в двете страни. През 2013 г. 74,18% (5 362 561 ха) от общата площ на трансграничния район (7 229 089 ха) е представлявана от земеделски земи. По-голямата част от земеделската площ (3 071 699 ха, което е 57,28%) се намира от румънската страна на трансграничната територия, докато останалите 2 290 862 ха са от българска страна. В сравнение със средното за Европа (42% от цялата земна площ на ЕС е покрита със земеделски земи), зоната на ТГС има по-висок процент земеделска земя.

По отношение на горското стопанство цялата площ на ТГС възлиза на над 20%, със забележими различия между двете страни (румънска страна – 15,97% и българска страна – 25,84%). Горските площи остават постоянни във времето или дори се увеличават в окръзи като Констанца. Въпреки че има обща тенденция на намаляване на национално ниво, тези райони изглежда запазват един от основните си ресурси, особено за да ги предпазят от свлачища и наводнения. Незаконната сеч е идентифицирана като проблем, особено в Румъния.

Защитените територии и зони са анализирани в т. 3.3.4 от доклада за ЕО, където са посочени основните проблеми и предизвикателства за тяхното опазване.

Активи, свързани с опазване на околната среда

Това са основно активи, влагащи се с цел предотвратяване на замърсяване и влошаване на качеството на околната среда – съоръжения за пречистване на отпадъчни води/замърсени води и газове, съоръжения и инфраструктура за управление на отпадъците, дейности за енергийна ефективност – включително развитие на възобновяеми енергийни източници, преход към кръгова икономика и др. Разгледаниса в съответните подраздели на т. 3: „Съответни аспекти относно текущото състояние на околната среда и вероятното му развитие, ако програмата не бъде изпълнена“ от доклада за ЕО(т. 3.6 Води, т. 3.12. Енергийна ефективност и 3.14. Отпадъци и кръгова икономика), като въз основа на анализа са направениизводи за основните проблеми (свързани с пряко замърсяване на водите и въздуха, неефективно управление на отпадъците - нисък дял на рециклирането на отпадъци, водещи до загуба на биоразнообразие, здравни проблеми на населението и изменение на климата), необходимостта от подобряване и развитие на тези активи в трансграничния регион.

Въздействие върху активите, свързано с околната среда

Основните въздействия, произтичащи от околната среда върху активите, са свързани с природни бедствия – наводнения, земетресения, свлачища. Възникването на подобни явления е свързано със значителни негативни последици за материалните активи като сгради, съоръжения, природни територии.

Влияние на изменението на климата върху материалните активи

Негативните резултати от изменението на климата биха могли да бъдат по-изразени в уязвимите региони, където вече са налице икономически, социални или екологични проблеми, както в случая с регионите в близост до долния Дунав от Румъния и България, в трансграничната територия . Според базата данни CORINE 74,18% от тази площ е покрита със земеделски земи (Румъния – 57,28%), от които 81,5% са представени от неполивни обработваеми земи (Румъния – 53,87%; България – 27,69%). В този контекст развитието на процеса на изменение на климата и неговите последици могат да застрашат основната икономическа дейност в района, тъй като селскостопанските дейности са изключително уязвими към промените в климата.

Освен наводненията, един от основните резултати от изменението на климата се изразява в продължителни периоди на метеорологични и хидроложки засушавания и намаляване на влажността на почвата. Засушаването обикновено се случва в райони, които вече са сухи или които са предразположени към засушаване.

Климатът за Южна Румъния и Северна България е умерено континентален, но тази обща характеристика има специфични параметри, дължащи се на особеностите на релефа, надморската височина и атмосферната циркулация. Според съществуващите данни, анализираният район се характеризира с малко по-висока честота, продължителност или тежест на засушаването в сравнение с други части на двете страни. За южната част на Румъния най-дългите метеорологични и хидроложки засушавания са настъпили между 1980 и 1995 г. като се смята, че в контекста на глобалното затопляне ще има по-дълги периоди на засушаване. Подобна ситуация се очаква и в северната част на България, където честотата на сухите години, регистрирани в Дунавската равнина и Тракийската низина, се е увеличила, докато дъждовните вече намаляват.

Екстремни метеорологични явления генерират и значителни материални загуби, тъй като урбанизираните местакато цяло и архитектурата на домакинствата в частност не са проектирани така, че да са устойчиви на подобни явления. Следователно е необходимо да се адаптират изискванията за планиране, за да се включат също мерки и насоки, които конкретно се справят със смекчаването на екстремните метеорологични ефекти. Това е особено важно за уязвими райони, изложени на различни природни опасности, които могат да възникнат едновременно, какъвто е случаят в трансграничната територия.

Покачването на морското равнище е друг ефект в резултат на изменението на климата - според Европейската комисия през последните 35 години цялата брегова линия в Европа се е оттеглила между 180 и 300 метра и 80 ха/година от плажната територия са били изгубени. Очаква се крайбрежната ерозия не само да застраши туристическата индустрия през летния сезон, но също така да застраши безопасността на жилищата и общественото благосъстояние. Европейската комисия подчертава значението на ерозията, която се очаква да стане все по-значимо предизвикателство, главно поради въздействието на изменението на климата и покачването на морското равнище (SLR), но също и поради липсата на ефективни разпоредби за устройствено планиране на крайбрежието (за например многобройни конструкции са построени близо до бреговата линия или дори на плажа). Ерозия, заедно с екстремните събития и протичането на реки в ниско разположените крайбрежни райони са важни фактори, предизвикващи риск от наводнения по крайбрежието. Крайбрежната ерозия също представлява заплаха не само за домакинствата или икономическите дейности, но и за опазването на биологичното разнообразие.

По отношение на резултатите от изменението на климата, изследователско проучване, проведено от Stahl et. Al85 през 2016 г. подчертава, че в страните от Югоизточна Европа въздействията, генерирани от сушата (напр. загуба на реколта, наличие на прясна вода, повишаване на цените и др.) са изключително сложни. В сравнение с европейската ситуация, Румъния отчита редица въздействия, предизвикани от засушавания, над средните за Европа (155), докато България посочва редица въздействия под средните (60). Румъния регистрира въздействия върху земеделиетои животновъдството (намалена производителност на годишното отглеждане на култури, намалена производителност на отглеждане на трайни

насаждения, загуби на земеделски добиви >= 30% от нормалната производителност, намалена производителност на животновъдството, принудително намаляване на запасите, регионален недостиг на фураж /вода за животните).

От направените анализи, следва да се заключи, че изменението на климата ще има сериозни последици както върху урбанизираните територии, така и върху трансграничната мрежа от защитени територии. Поради това адаптирането към изменението на климата трябва да бъде поставено като приоритет при разработването на политики и териториалното планиране в района през следващите десетилетия.

Състоянието на материалните активи, имащи отношение към с програмата, показва:

- Остарели активи и ниско ниво на модернизация в производството;
- Ниско ниво на иновации в икономическите дейности;
- Неусвоен туристически потенциал, с изкл. на Черноморското крайбрежие;
- Недостатъчно транспортни връзки между двете държави, ниски нива на пътна безопасност, недостатъчно развити интермодални съоръжения;
- Недостатъчно пречистване на отпадъчни води, замърсяване на въздуха, ниско ниво на рециклиране на отпадъците, висока уязвимост към изменението на климата (включително като се има предвид и наличието на предприятия с рисков потенциал в райони с риск от наводнения), нисък капацитет за реагиране при природни бедствия .

3.1.8.4. Техногенни рискове

В териториалния обхват на програмата има над 95 предприятия/ съоръжения, които са предмет на Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна да Директива 96/82/ЕО на Съвета . Тяхното местоположение е представено на следващата фигура, а описанието на всяко местоположение може да бъде намерено в Приложение 14.3.

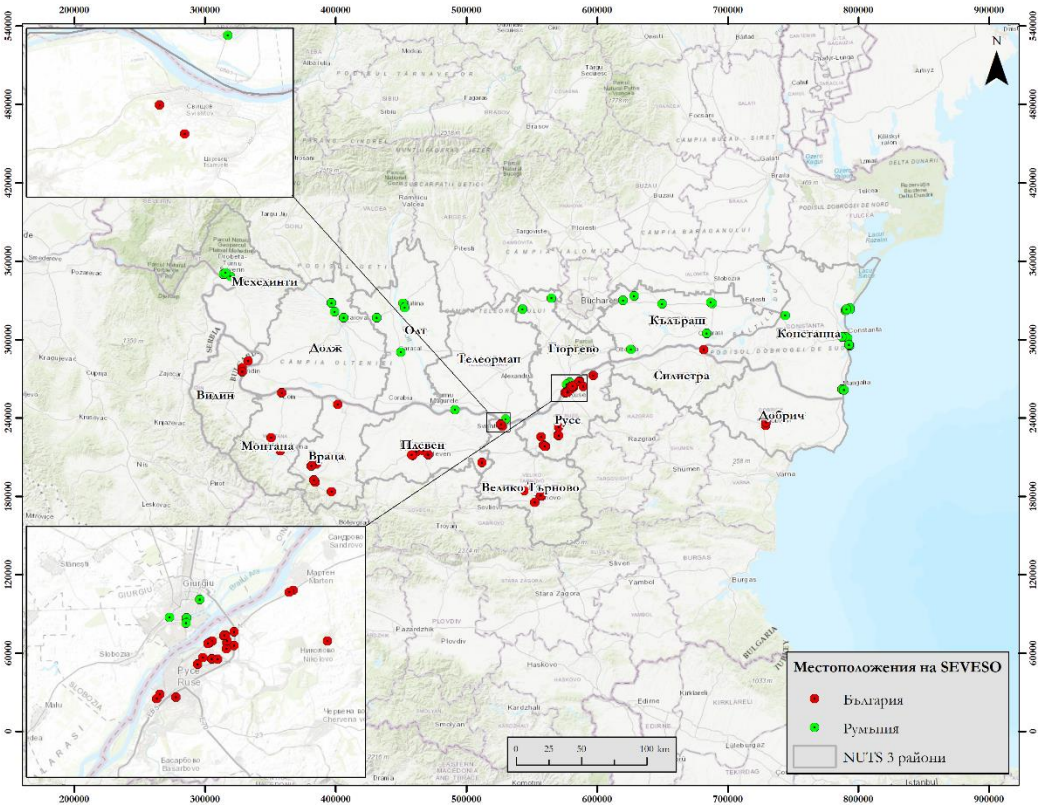

Фигура №. 3-64 Местоположение на СЕВЕЗО предприятията, попадащи в териториалния обхват на програмата

3.1.9. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Според Международната комисия за защита на река Дунав (ICPDR) всички находища в заливната низина на река Дунав са изложени на риск от наводнения. В сравнение с другите страни, които се пресичат от река Дунав, трансграничната територия Румъния-България ще има по-малък брой засегнати лица в случай на наводнения с висока и средна вероятност, но по-голям брой засегнати лица в случай на ниска вероятност от наводнения[59].

Значителни наводнения, причинени от река Дунав, се случиха през януари 1998 г., април 2006 г. и юни 2010 г. Трябва да се отбележи, че значимите исторически събития са избрани въз основа на хидроложки критерии и критерии за отрицателното въздействие на наводненията върху човешкото здраве, околната среда , културно наследство и стопанска дейност[60]. По исторически данни има 1% вероятност за възникване на средни наводнения, които могат да се случат средно веднъж на всеки 100 години, в районите, включени в програмата и особено по поречието на Дунав както в Румъния, така и в България. Те засягат основно населението.

Румъния

Румъния е предразположена към наводнения, причинени от преливане на водни течения (речни наводнения), които причиняват най-значителни щети.

В програмната територия на Румъния най-изложените на наводнения райони са в окръг Мехединти, тъй като те могат да бъдат засегнати от наводнения на река Дринча I и басейна Джиу. Друга зона, изложена на риск от наводнения, е в окръг Гюргево с река Неажилов и нейните притоци. В окръг Констанца има изключително особена ситуация с реките Казимча и Урлуя, поради режима на поройния поток[61].

Екстремните метеорологични явления могат да причинят значителни щети и дори природни бедствия. През 2019 г. в Румъния се случиха 205 екстремни метеорологични явления, като:

- 140 наводнения от преливане на реки или от отток от склонове;
- 12 събития, причинени от топене на сняг или замръзване-размразяване;
- 1 събитие на брегова ерозия по Черноморието;
- 27 екстремни събития, причинени от обилни валежи;
- 14 екстремни събития, причинени от екстремни валежи и градушки;
- 11 екстремни събития, причинени от силни валежи и вятър[62].

Наводненията представляват най-честото метеорологично явление, като при анализа на статистическите данни от 2010-2019 г. се установява, че през 2016 г. са се случили най-много събития от този тип, от които 18 значими. Повечето урбанизирани населени места са засегнати през 2018 г. при 164 наводнения, но няма данни за дела на значимите събития.

Програмната територия в Румъния се припокрива частично или напълно с 6 басейнови дерекции - за управление на водите – БД Арджеш – Виш , БД Банат, БД Бузъу – Яломица , БД Дунав – Морска , БД Джиуи БД Олт В периода 2010-2016 г. в Банатската басейнова дирекция през 2016 г. са регистрирани няколко екстремни събития (наводнения), но програмната област се припокрива с тази на малка площ. Има и увеличение на наводненията през 2014[63].

[59] Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничната зона Румъния-България Анализ и диагностика на текущата ситуация в трансграничната зона

[60] План за управление на риска от наводнения - река Дунав

[61] Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничната зона Румъния-България Анализ и диагностика на текущата ситуация в трансграничната зона

[62] Доклад за състоянието на околната среда в Румъния – през 2019 г.

[63] Доклад за състоянието на околната среда в окръг Мехединци - 2019 г

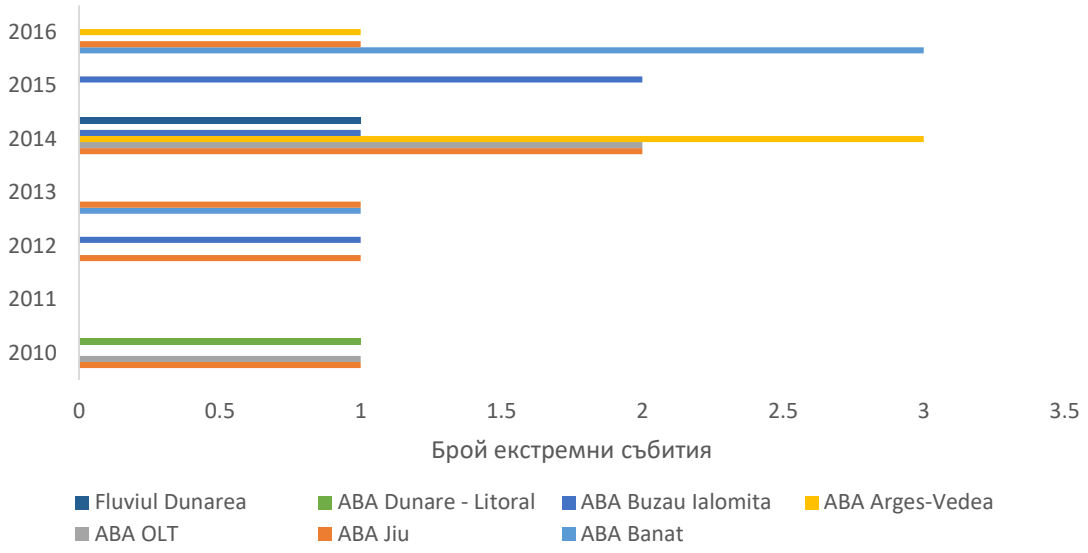

Фигура №. 3-65 Наводнения в Румъния

Според плановете за управление на риска от наводнения на Басейнова администрация (АВА) има много райони, които имат значителен потенциал за риск от наводнения. Списъкът на районите със значителен потенциален риск от наводнения в програмната територия - Румъния, е представен в следващата таблица.

Таблица 3-4 они със значителен риск от наводнения в района на програмата (Румъния)

№	Басейнова администрация (АВА)	Име на зона със значителен потенциален риск от наводнения	Източник на наводнения
1.	Река Дунав	Дунав - местността Дробета Турну Северин	речни наводнения
2.	Добруджа-Литорал	Местност Чернавода	Дъждовна вода, Изкуствен язовир - отбранителна инфраструктура
3.		Населени места Констанца, Ефорие, Костинешти	
4.		Местност Корбу	
5.		Сектор Литорално Местност Мангалия - Местност Костинешти	речни наводнения
6.		Сектор литорално Местност Мамая - лакул Разелм	
7.	Арджеш-Ведея	река Ведя - община Фагецелу показател	речни наводнения
8.		приток Плачея - местност Константинешти	
9.		река Дорофей-област Бачеа	
10.		река Текуч, град Текучи	
11.		приток Бурдея, област Бурдени	
12.		река Тиноаса, село Чиурари	
13.		окръг Телеорман, община Татаръшти де Сус	
14.		река Кланица, > село Скурту Славешти	
15.		приток Милковац, област Чошоаия	
16.		река Серику, село Силиштя Мика	
17.		Река Моара ди Гроапа	
18.	Олт	Река Перчеана	речни наводнения

№	Басейнова администрация (АВА)	Име на зона със значителен потенциален риск от наводнения	Източник на наводнения
		- сливане надолу по течението с река Гушоянка (Наврапяса)	
19.		Река Стрехареци - сливане надолу по течението с река Коада Лунга	
20.		Река Диржов - сливане с местност Буйчешти	
21.		Река Калуй - местност Калуй	
22.		Река Геамарталуй - сливане надолу по течението с река Паръул Мижлочиу	
23.		Приток Иминог - сливане с Местност Бълтени	
24.		Река Чокарлия -Местност Котеана	
25.		Река Теслуй сливане с местност Мотоци	
26.		Раул Каракал - наводнения от дъжд	Дъждовна вода, Изкуствен язовир - отбранителна инфраструктура
27.	Жиу	Приток Кошуштя сливане с Местност Иловъш	речни наводнения
28.		река Хушница сливане с Загаиа	
29.		Река Аргетоая (Салчия) - сливане с местност Йорданешти	
30.		река Амарадия - сливане надолу по течението с река Боарна	
31.		Река Разнич - сливане с Местност Бусу	
32.		Река Бахна - сливане с местност Горненци	
33.		Река Жидоштица сливане с Валя Маре	
34.		река Тополница - сливане надолу по течението с река Клишевац	
35.		Река Плешува - местност авал 23 август	
36.		Деснацуи	
37.		Плешува – сливане с местност 23 August	
38.	Банат	г. Елешлница – местност Елешлница	речни наводнения

Тяхното местоположение в програмната област е показано на следващата фигура.

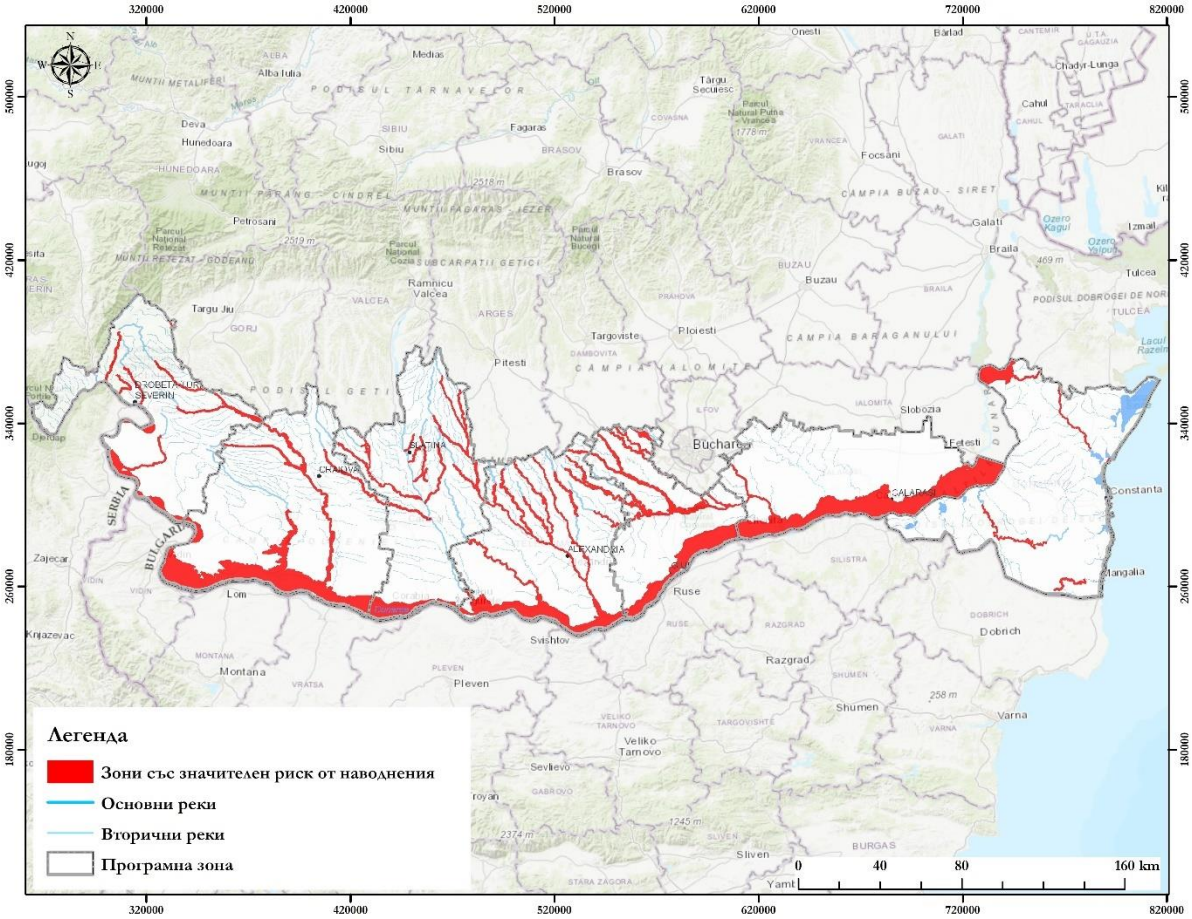

Фигура №. 3-66 Местоположение на райони със значителен потенциален риск от наводнения

<u>България</u>

Управлението на риска от наводнения в България се определя съгласно Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) за съответния басейнов район(2016-2021). ПУРН са изготвени в съответствие с чл. 146о, ал.3 от Закона за водите, съгласувано с актуализацията на Плана за управление на речния басейн. В момента тече изпълнението на Проект за актуализация на ПУРН, втори цикъл 2022-2027 г. В изпълнението на проекта е извършена Предварителна оценка на риска от наводнения (ПОРН), 2021г.

Всички басейнови дирекции на територията на страната са изготвили актуализирани Предварителни оценки на риска от наводнения за своите райони. Обхватът на наводненията е определен при максимални годишни водни количества при обезпеченост: 5%, 1% и 0,1% или повтаряемост веднъж на всеки 20 години, 100 години и 1000 години. Във всеки ПУРН са определените райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) в България, съгласно чл. 146 от Закона за водите. Районите са утвърдени от Министъра на околната среда и водите.

РЗПРН са класифицирани в три степени на риск по отношение на човешкото здраве, стопанската дейност, околната среда и културно-историческото наследство - ниска, средна и висока.

Разглежданият от програмата район попада в територията на две басейнови дирекции (БД) - "Дунавски район" и "Черноморски район" - както следва:

- БД „Дунавски район” – Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра;
- БД „Черноморски район” – Добрич.

Общият брой на регистрираните наводнения за периода 2010-2020 г. в програмната територия по данни на Националния статистически институт е 471[64]. Броят регистрирани наводнения по области е представен на на фигурата по-долу.

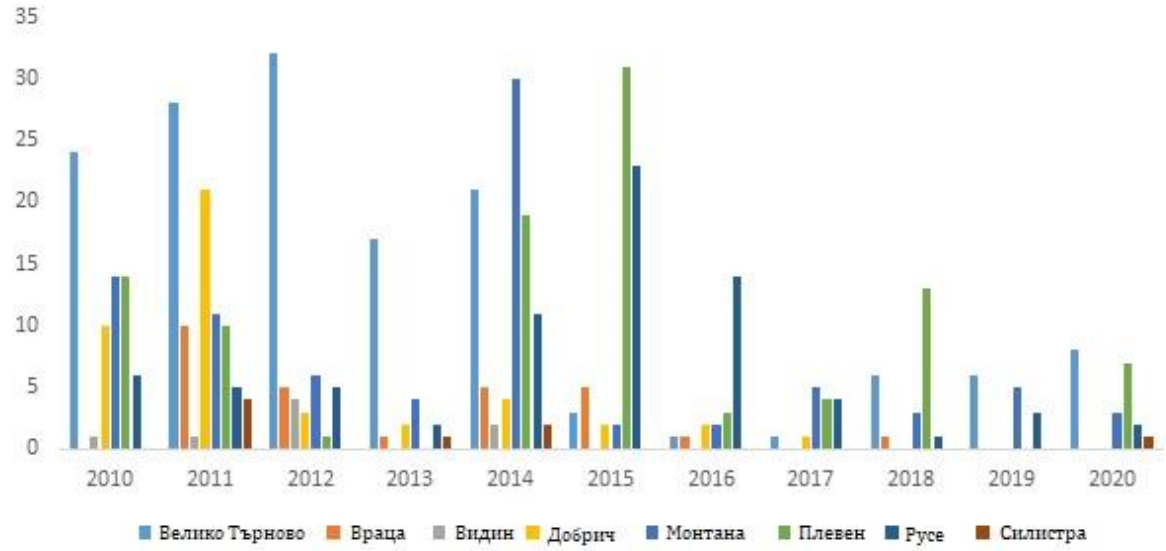

Фигура №. 3-67 Наводнения в програмната зона в България

Районите със значителен потенциален риск от наводнения, определени съгласно ПУРН, са както следва:

- БД Дунавски район

Анализът на източниците на наводнения в БДДР показва, че около 60% от регистрираните наводнения в БДДР се дължат на поройни дъждове и по-малко от 30% - на излизане на реките извън коритата им. Като част от предварителната оценка на риска от наводнения, 2021 г. преди разработването на ПУРН и в съответствие с изискванията на чл.146г от Закона за водите, са определени Районитесъс значителен потенциален риск от наводнения, определени съгласно ПУРН (2016-2021 г.), както следва:

Р. Дунав

Значителни наводнения от река Дунав са наблюдавани през януари 1998 г., април 2006 г. и юни 2010 г.[65].

Резултати от оценката на риска за РЗПРН като част от ПУРН (2016-2021 г.) за река Дунав показват, че в рамките на определените граници на заливане от наводнения с малка вероятност (0,1%) за настъпване - падат 111 679 души. Според данни от ПУРН (2016-2021) потенциално засегнатите площи за различните видове земеползване (в хиляди km^2) са както следва:

Таблица 3-5 Потенциално засегнати площи за различни видове земеползване (хиляди km2)

Вид територия	Вероятност за настъпване на наводнение		
	Висока	Средна	Ниска
Земеделски площи	0,1302	0,7313	0,7484
Индустриални територии	0,0041	0,0245	0,0290

[64] https://www.nsi.bg/bg/content/2915/%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0 %B8%D1%8F

[65] План за управление на риска от наводнения за Дунавския басейнов район

Урбанизирани територии	0,0032	0,0427	0,0486
Други	0,0223	0,0691	0,0702

Хидротехническите съоръжения имат съществено значение за предпазване от наводнения, но същевременно могат да бъдат основен източник или да спомогнат значително за възникването на наводнения. Поради тази причина разглеждането и отчитането на влиянието им е задължително във всички етапи от прилагане на ДН, включително в ПОРН.

В групата на хидротехническите съоръжения и системи влизат язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях. Язовирите изравняват естествения отток, задържайки голяма част от обема на протичащите високи вълни, като по този начин защитават по-долу разположените територии от чести наводнения. За да играят предпазваща роля, в язовирите трябва да се поддържат свободни обеми за поемане на висока вълна. От друга страна при продължителни и интензивни валежи се формират водни количества, които водят до запълване на водохранилището и до преливане. Прелелите от язовира води не могат да бъдат източник на наводнение, ако е осигурена проводимост на речното корито непосредствено след язовира, съобразена с оразмерителното преливно водно количество. Като цяло, поради ретензионното си действие, язовирите изместват пика на високата вълна и значително намаляват протичащите по-надолу водни количества и размера на наводнението.

Групата на съоръжения за защита от вредното въздействие на водите включва изграждане и поддържане на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения. Дигите се поддържат и възстановяват от собственика – МЗ чрез договор с „Напоителни системи“ ЕАД съгл. §4а от Закона за водите или друг собственик съгласно чл. 139, ал. 1 и чл. 141 от ЗВ. Коригираните речни участъци и дигите извън населените места се поддържат от дружеството „Напоителни системи“ ЕАД, а в границите на населените места – от кмета на общината. По-голямата част от тези съоръжения са изградени преди много години. Тяхната предпазваща функция зависи от поддържането им в добро техническо състояние, от пропускателната им способност, както и от това дали техните параметри отговарят на променените условия към настоящия момент – геоморфологични изменения, характеристики на оттока, нови съоръжения. За проверка на тяхната пропускателна способност и устойчивост са необходими нови хидроложки и геотехнически изследвания и ново хидравлично оразмеряване, съобразено със съвременни данни за водни количества и стоежи с нормативно определена обезпеченост, както и с въздействието на други новоизградени хидротехнически съоръжения.

Наводнения, причинени или допълнително усложнени от канализационните системи, възникват при интензивни дъждове, формираните водни количества, от които канализацията не може да отведе безопасно поради неправилното ѝ оразмеряване, както и при изключителни по интензитет (по-голям от определения нормативно оразмерителен) валежи. Когато заустването на канализационна система е под водното ниво на водоприемника, дъждовните и отпадъчните води не могат да бъдат отведени безопасно и се получава обратно връщане и преливане през шахти.

Съгласно ПУРН 2016-2021, мерките за справяне с наводненията са предвидени, както следва: ремонт на дигите (мярка DAN_B.3.2.4), изграждане и рехабилитация на регулиращите съоръжения за изпускане на води зад дигите (мярка DAN_B. 3.2.2), изграждане на нови диги и стени (Мярка DAN_B.3.1.1) - за районите с ниска степен на защита, опазване и подобряване на влажните зони по р. Дунав (Мярка DAN_A.1.1.9), което е много високоприоритетна мярка поради екологичното значение на тези райони[66].

Вътрешни РЗПРН

В българския район рискът от наводнения, извън Дунавската низина, е в област Монтана поради басейните на реките Цибрица и Огоста. В област Плевен са идентифицирани и зони в басейна на р. Вит. Област Велико Търново включва райони от басейна на р. Янтра, приток на Росица. Също така, според изследвания, проведени в Института по океанография

[66] План за управление на риска от наводнения, Дунавски регион (2016 – 2021)

във Варна, в област Добрич са установени два застрашени от наводнения райони: Дуранкулак и Езерец.

Съгласно извършената Предварителната оценка на риска от наводнения, 2021 г. със Заповед РД-804 / 10.08.2021 г.[67]са определени нови Райони със значителен потенциален риск от наводнения. Списък на РЗПРН на територията на БДДР е представен в таблицата по-долу.

Таблица 3-6 Списък на районите със значителен потенциален риск от наводнения в БДДР

№	Код РЗПРН	Име на РЗПРН	Дължина, км	Поречие	Населено място	ЕКАТТЕ	Община	Област	Вид наводнение
1	BG1_APSFR_WO_051	Река Арчар край град Димово	5	Реки на запад от река Огоста	Бяла	3263	Димово	Видин	речно
					Димово	21097			
					Шипот	83239			
2	BG1_APSFR_OG_100	Река Скът между градовете Бяла Слатина и Мизия	86	Огоста	Бяла Слатина	07702	Бяла Слатина	Враца	Речно-дъждовно-внезапно
					Търнава	73643	Бяла Слатина		
					Алтимир	00401	Бяла Слатина		
					Галиче	14406	Бяла Слатина		
					Липица	43774	Мизия		
					Крушовица	40200	Мизия		
					Войводино	11853	Мизия		
					Мизия	48043	Мизия		
					Сараево	65396	Мизия		
					Гложене	18505	Козлодуй		
					Хърлец	77548	Козлодуй		
					Оряхово	54020	Оряхово		
3	BG1_APSFR_OG_012	Река Вътрешниц близо до село с.Бели извор.	6	Огоста	Бели Извор Власатица	03438	Враца	Враца	речно
						11555			
4	BG1_APSFR_OG_061	Берковска река край гр. Берковица	7	Огоста	Берковица	03928	Берковица	Враца	речно
5	BG1_APSFR_OG_101	Река Дългоделска между градовете Дълги дел и Гаврил Геново	23	Огоста	Dalgi del	24534	Георги Дамяново	монтана	речно
					Melyane	47771			
					Govezhda	15299			
					Elovitsa	27348			
					Gavril Genovo	14283			
					Georgi Damyanovo	14773			
6	BG1_APSFR_IS_011	Река Искър край гр. Роман	21	Искър	Роман	62997	Роман	Враца	речно
					Хубавене	77493	Роман		
					Радовене	61488	Роман		
					Старо село	69050	Мездра		

[67] http://www.bd-dunav.org/uploads/content/files/upravlenie-na-vodite/PURN-2022-2027/PORN_Final/Zapoved.pdf

№	Код РЗПРН	Име на РЗПРН	Дължина, км	Поречие	Населено място	ЕКАТТЕ	Община	Област	Вид наводнение
					Долна Бешовица	22023	Роман		
					Струпци	69972	Роман		
7	BG1_APSFR_IS_033	Р. Река Искър между гр. Владо Тричково и с. Зверино	98	Искър	Елисейна	27317	Мездра	Враца	Речно - дъждовно - внезапно
					Очиндол	54506	Мездра		
					Оселна	54047	Мездра		
					Игнатица	322281	Мездра		
8	BG1_APSFR_IS_100	Река Искър край гр. Червен бряг	15	Искър	Рупци	63361	Червен бряг	Плевен	речно
					Червен бряг	80501			
					Радмирци	61580			
					Горник	16540			
9	BG1_APSFR_VT_011	Река Вит край гр. Плевен	72	Вит	Ясен	87597	Плевен	Плевен	речно, дъждовно - внезапно, дъждовно-градско
					Търнене	73674	Плевен	Плевен	
					Биволаре	03993	Долна Митрополия	Плевен	
					Долна Митрополия	22215	Долна Митрополия	Плевен	
					Божурица	5013	Долна Митрополия	Плевен	
					Опанец	53583	Плевен	Плевен	
					Плевен	56722	Плевен	Плевен	
					Дисевица	24935	Плевен	Плевен	
					Брестовец	06495	Плевен	Плевен	
					Тодорово	72566	Плевен	Плевен	
					Кртожабене	40974	Плевен	Плевен	
					Петърница	56201	Долни Дъбник	Плевен	
					Горталово	17258	Плевен	Плевен	
					Горна Митрополия	16345	Долна Митрополия	Плевен	
					Рибен	62596	Долна Митрополия	Плевен	
					Подем	57025	Долна Митрополия	Плевен	
10	BG1_APSFR_VT_100	Река Барата - Садовец	7	Вит	Садовец	65070	**Долни Дъбник**	Плевен	речно, дъждовно - внезапно
11	BG1_APSFR_OS_011	Река Осъм - гр. Летница	19	Осъм	Асеновци	00761	Левски	Плевен	речно
12	BG1_APSFR_OS_012	Ломя река Бутово	5	Осъм	Недан	51295	Павликени	V.Tarnovo	речно
					Бутово	7123	Павликени	V.Tarnovo	
13	BG1_APSFR_YN_011	Река Янтра между градовете	42,8	Янтра	Раданово	61279	Полски Тръмбеш	V.Tarnovo	речно, дъждовно -
					Бяла	7603	Бяла	Ruse	

№	Код РЗПРН	Име на РЗПРН	Дължина, км	Поречие	Населено място	ЕКАТТЕ	Община	Област	Вид навод нение
		Полски Тръмбеш и Бяла			Полски Тръмбеш	57354	Полски Тръмбеш	В.Търново	внезапно
					Долна Студена	22277	Ценово	В.Търново	
					Каранци	36405	Полски Тръмбеш	В.Търново	
					Полско Косово	57368	Бяла	Русе	
					Петко Каравелово	65471	Полски Тръмбеш	В.Търново	
					Starmen	70130	Бяла	Русе	
					Иванча	32175	Полски Тръмбеш	В.Търново	
					Климентово	41246	Полски Тръмбеш	В.Търново	
14	BG1_APSFR_YN_021	Река Росица край гр. Ресен	32	Янтра	Водолей	11795	Велико Търново	В.Търново	речно
					Никюп	51740	Велико Търново	В.Търново	
					Поликраище	57217	Велико Търново	В.Търново	
					Ресен	62517	Велико Търново	В.Търново	
					Самоводене	65200	Горна Оряховица	В.Търново	
15	BG1_APSFR_YN_022	Река Голямата край гр. Стражица	12,4	Янтра	Стражица	69633	Стражица	В.Търново	речно
16	BG1_APSFR_YN_023	Река Янтра между градовете Велико Търново и Горна Оряховица	82,6	Янтра	Килифарево	36837	Велико Търново	В.Търново	речно, дъждовно - внезапно
					Дебелец	20242	Велико Търново	В.Търново	
					Велико Търново	10447	Велико Търново	В.Търново	
					Горна Оряховица	16359	Горна Оряховица	В.Търново	
					Долна Оряховица	22232	Горна Оряховица	В.Търново	
					Шемшево	83586	Велико Търново	В.Търново	
					Леденик	43253	Велико Търново	В.Търново	
					Самоводене	65200	Велико Търново	В.Търново	
					Първомайци	59094	Горна Оряховица	В.Търново	
					Писарево	56472	Горна Оряховица	В.Търново	
					Габровци	14235	Велико Търново	В.Търново	
					Нацовци	51175	Велико Търново	В.Търново	
					Правда	57981	Горна Оряховица	В.Търново	
					Лясковец	44793	Лясковец	В.Търново	
17	BG1_APSFR_YN_061	Еленска река край град Елена	8	Елена	Елена	27190	Елена	В.Търново	речно
18	BG1_APSFR_RL_100	Р. Черни Лом - Река между гр. Табачка и Кошов	25	Русенски Лом	Кошов	39205	Иваново	Русе	речно
					Табачка	72028	Иваново	Русе	
					Червен	80443	Иваново	Русе	

№	Код РЗПРН	Име на РЗПРН	Дължина, км	Поречие	Населено място	ЕКАТТЕ	Община	Област	Вид наводнение
19	BG1_APSFR_RL_101	р. Бели Лом - от с. Писанец до с. Нисово	26	Русенски Лом	Нисово	51768	Иваново	Русе	речно
					Щръклево	84049	Иваново	Русе	
					Писанец	56441	Ветово	Русе	
20	BG1_APSFR_RL_014	стр. Река Русенски Лом между градовете с. Божичен до устието на реката	32	Русенски Лом	Божичен	04981	Иваново	Русе	речно
					Красен	39520	Иваново	Русе	
					Басарбово	02796	Русе		
					Русе	63427	Русе		
21	BG1_APSFR_DB_100	Добричка река-Добрич	19	Суха река	Добрич	72624	Добрич	Добрич	речно, дъждовно - внезапно
22	BG 1_APSFR_DU_001	Река Дунав	468	Дунав	Селищата по крайбрежието от с. Ново село до гр. Силистра		Видин; Димово; Лом; Вълчедрам; Козлодуй; Мизия; Оряхопво; Долна Митрополия; Гулянци; Никопол; Белене; Свищов; Ценово; Борово; Иваново; Русе; Сливо стълб; Тутракан;	Видин, Враца, Плевен, В. Търново, Русе, Силистра	речно
							Главиница; Ситово; Силистра		

- БД Черноморски район

Също така, според изследвания, проведени в Института по океанография във Варна, в област Добрич са установени два застрашени от наводнения райони: Дуранкулак и Езерец.

Съгласно приложение 10 от ПОРН [68], 2021 г. е определен списък на Районите със значителен потенциален риск от наводнения вБДЧР. Списъкът на районите със значителен потенциален риск от наводнения в БДЧР е представен в таблицата по-долу.

Таблица 3-7 Списък на районите със значителен потенциален риск от наводнения в БДЧР

[68] План за управление на риска от наводнения, Черноморски район (2016 - 2021)

Код РЗПРН	Наименование на РЗПРН	Дължина, км	Тип на наводнение, според източника
BG2_APSFR_BA_100	г. Батова - с. Кранево	15.24	речни, морски
BG2_APSFR_BS_01	Черно море – с. Дуранкулак и с. Ваклино	19.36	морски, дъждовни-поройни, покачване на нивото на Дуранкулашко ез. от вливащите се реки (подприщване)
BG2_APSFR_BS_02	Черно море - гр. Шабла; Река Шабленска - от с. Раковски до град Шабла	31.2	морски, дъждовни-поройни, покачване на нивото на Шабленско ез. от вливащите се реки (подприщване)
BG2_APSFR_BS_101	Черно море – гр. Балчик	14.5	морски, дъждовни-поройни

По данни на ПУРН (2016-2021) в Черноморски Добруджански реки за разглеждания период от 1914 – 2010 г. са известни общо 70 наводнения, а типовете наводнения са както следва:

- Речни наводнения - 49. - 70.00%
- Скатови наводнения - 19 бр. - 27,14%
- Морски наводнение - 2 бр. - 2,86%[69]

Местоположението на РЗПРН в българската част от територията е програмата е показано на следващата карта:

[69] План за управление на риска от наводнения, Черноморски регион (2016 - 2021)

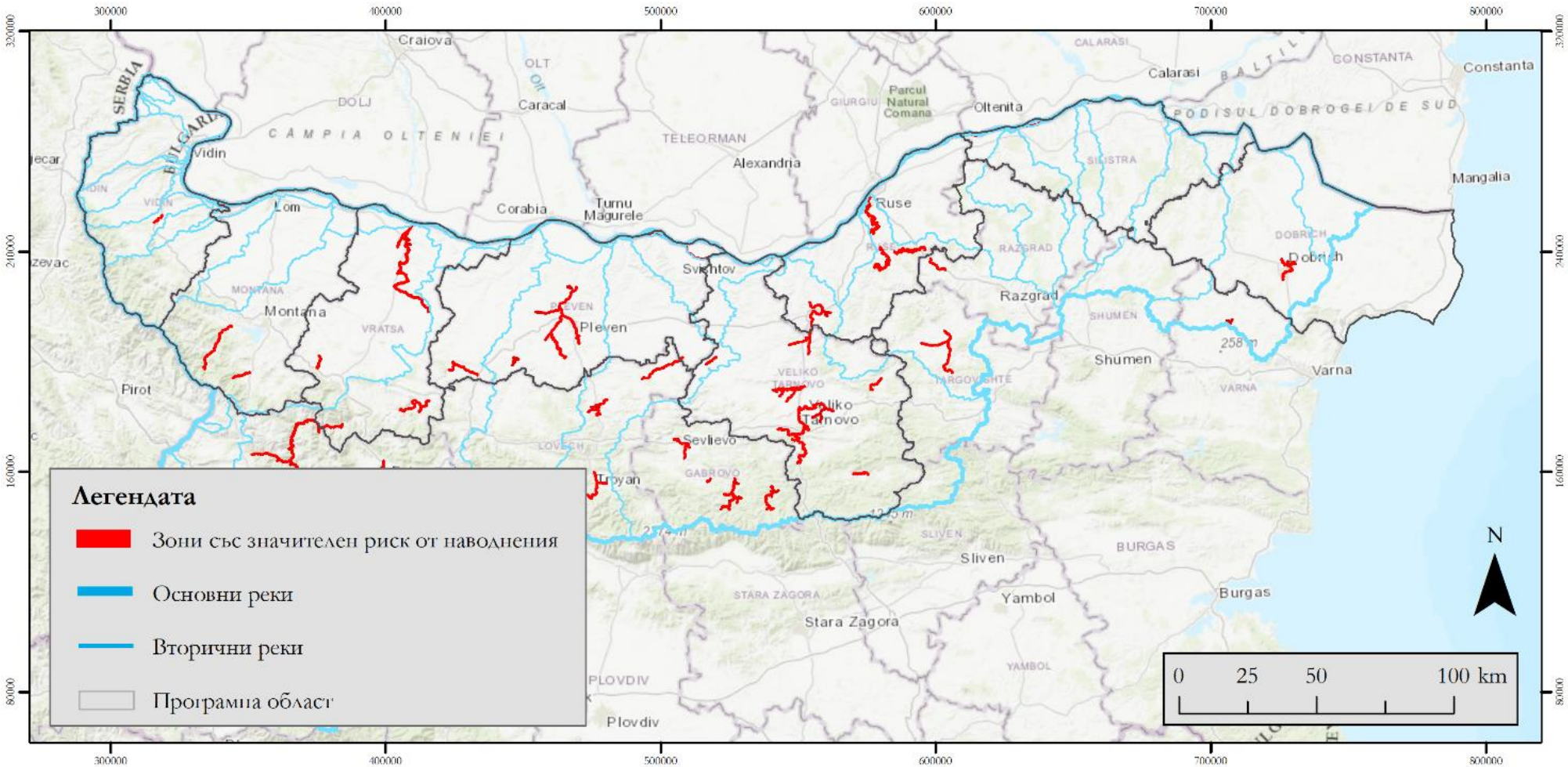

Фигура 3-68 Райони със значителен потенциален риск от наводнения в българската част от територията на програмата

Сеизмичен риск

Трансграничната територия е изложена на висок сеизмичен риск. Епицентърът на Вранча има доминиращо влияние върху румънската територия и би могъл да се усети в северната част от българската територия (Добруджа, Велико Търново и Шабла – нос Калиакра).

Румънската част от територията на програмата основно се припокрива с Румънската равнина, където са регистрирани земетресенията, свързани с интрамезичния разлом и вторична рифтова система. Сеизмичната активност се характеризира с повърхностни земетресения с дълбочина до 5 км и нормални земетресения между 5 и 40 км дълбочина.[70].

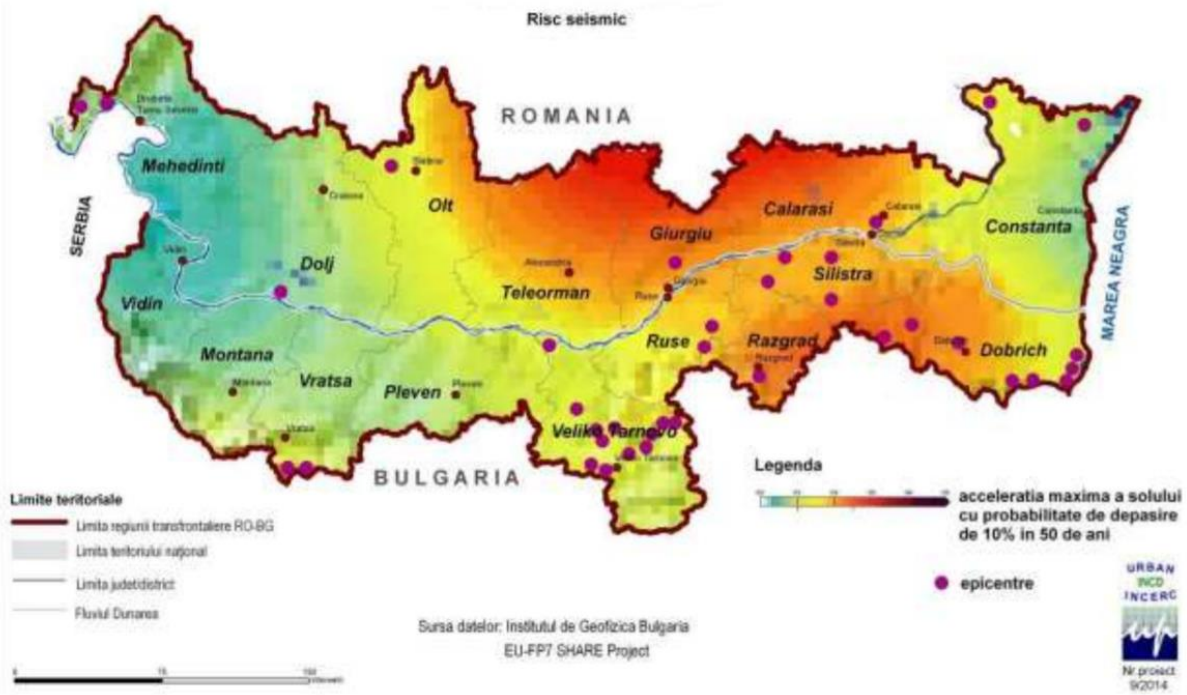

Фигура № 3-69 Сеизмичен риск в територията на програмата (Източник: Териториален анализ на трансграничния регион Румъния – България)

Според Териториалния анализ на трансграничния регион Румъния-България, по отношение на свлачищата, трансграничната територия Румъния-България има степен на чувствителност към свлачища, сравнима с южната част на Европа. Този аспект трябва да се има предвид при изготвянето на почвени тематични стратегии, които отчитат инвентаризацията, чувствителността, опасността и риска в различни мащаби.

Румънските окръзи са също толкова засегнати и податливи на свлачища, колкото и българските области. Свлачищата могат също да засегнат хвостохранилища, язовири и депа, причинявайки смъртни случаи и замърсявайки почвите, повърхностните и подземните води. В райони, засегнати от свлачища, те са основен източник на ерозия на почвата и пренасяне на утайки в долините и реките, а оттам и на затлачване на водохранилища.

Рискът от свлачище е по-нисък на откъм румънската страна на границата, в сравнение с българската, където можем да открием по-високи места, съответстващи на хълмистия и платовиден район.

70 Териториален анализ на трансграничния регион Румъния - България

Има три категории площи на трансграничната територия Румъния-България в зависимост от риска от податливостта им на свлачища:

- Нисък риск от свлачища - Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш;
- Среден риск от свлачища - Мехединци, Видин, Монтана, Враца, Велико Търново, Русе и Силистра;
- Висок риск от свлачища - Долж, Констанца, Плевен и Добрич.

Част от свлачищата се активират поради речната ерозия на река Дунав, която пресича 470 км от територията на двете страни в програмната зона, така че са наблюдавани много свлачища, особено в периоди на сеизмична активност. Освен това Дунавската равнина е раздробена в посока юг-север от реките Искър, Вит, Осъм и Янтра и се образуват свлачища.

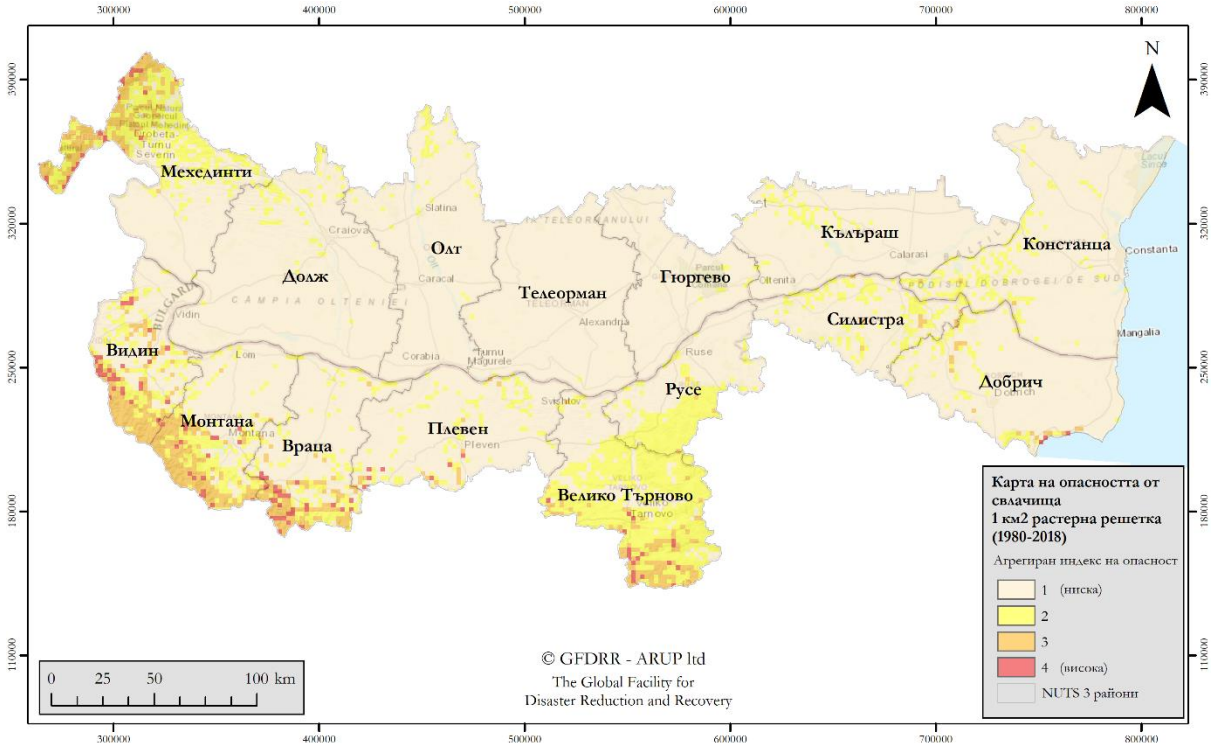

Фигура № 3-70 Свлачища в териториалния обхват на програмата

3.1.10. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Културното наследство се класифицира в три основни категории – недвижими културни ценности – исторически паметници, движими културни ценности (картини, скулптури, мебели или продукти) и нематериално (традиции, знания, притежавани от определени групи хора).

3.1.10.1. Недвижимо културно наследство в териториалния обхват на програмата

- Актуализираният списък на историческите паметници, одобрен от Министерство на културата през 2015 г. съдържа около 30 000 обекта, класифицирани в категории паметници (обикновено единична конструкция или няколко сгради, построени с едно и също предназначение), ансамбли (свързани групи постройки) и обекти с разкопки.Археологически паметници – категория I;
- Архитектурни паметници – категория II;
- Обществени паметници – категория III;
- Мемориални паметници и гробници – категория IV;

По стойност те се делят на паметници от национален интерес (Категория А) и паметници от местен интерес (Категория Б). Много от тях са разположени в селски райони.

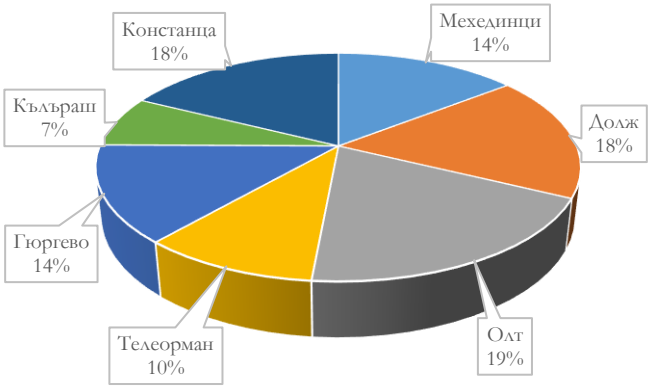

Източник на данни: Институт за национално наследство

Фигура № 3-71 Исторически паметници в територията на програмата - Румъния

В териториалния обхват на програмата повечето исторически паметници се намират в окръзите Олт, Долж и Констанца, а от другата страна е окръг Кълъраш.

Статистическите данни от 2015 г. за седемте окръга от Румъния, са представени в следващата таблица:

Таблица № 3-9 Исторически паметници по категории в територията, обект на програмата - Румъния

	Общ брой	Категория I Археологически	Категория II Архитектурни	Категория III Обществени	Категория IV Мемориални паметници и гробници
Мехединти	570	164	368	9	29
Долж	700	98	556	23	23
Олт	758	130	598	13	17
Телеорман	393	83	299	8	3
Гюргево	540	228	280	11	21
Кълъраш	285	110	144	-	31
Констанца	694	476	158	43	17
ОБЩО	**3940**	**1289**	**2403**	**107**	**141**

В 7-те окръга от трансграничната територия има стотици обекти, принадлежащи към културното наследство, включително архитектурни обекти, представляващи около 60% оъ общия брой и археологически, които предсталяват около 30% от общия брой. Някои от тях са важни туристически атракции. Освен културното наследство, в района има много места за поклонение от различни вероизповедания, особено православното. Някои от тях са важни центрове на поклоннически и религиозен туризъм.

В България, по данни на Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности (НКЦ) към Националния институт за недвижимо културно наследство на България (НИНКН), общият брой на всички видове НКЦ е над 40 000, от които 13 500 са археологически. Повечето от историческите паметници се намират в областите Велико Търнаво, Добрич и Русе. Освен това, тези райони са най-посещаваните от туристи.

Археологическите НКЦ са относително равномерно разпределени в цялата страна и са предимно извън селищата.

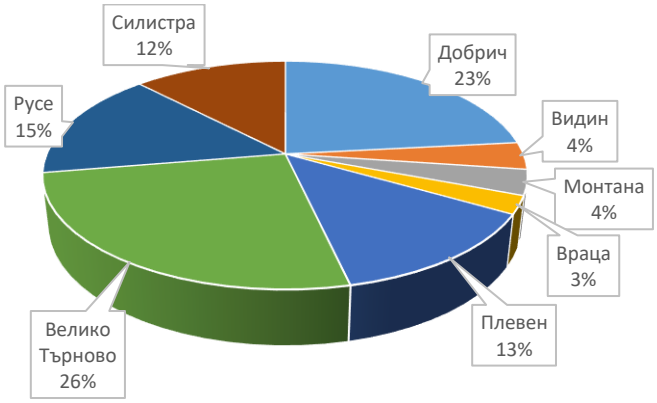

Източник на данните: Национален институт за недвижимо културно наследство

Фигура № 3-72 Исторически паметници в територията на програмата - България

Пътят на виното на римските императори и река Дунав преминават през територията на програмата, което включва 20 археологически обекта и 12 винарски района. Той обхваща четири държави, Хърватия, Сърбия, България и Румъния. Този маршрут свързва археологическите обекти с техните индивидуални истории, които са паметници с ръководството на римските императори при въвеждането на римската култура по северната граница на империята. В Дунавския регион виното като ключова тема се съчетава с въвеждането на римските култури и социалния морал[71].

Територията на програмата се състои от 19 обекта на Рамсар, като те са разположени частично или изцяло в целевата територия. Освен това областите, включени в програмата в двете страни, се възползват от по-висока популярност, тъй като в Румъния от 20 обекта, присъстващи в страната, 14 са в обхватана програмата, а в България от 11 в страната, 5 попадат в териториалния обхват напрограмата. Тяхното местоположение е показано на следващата фигура.

Като цяло, един от видовете натиск, упражняван върху елементите на културното наследство, е замърсяването на въздуха. Това може да повреди свойствата на материалите, което може да доведе до загуба на значими сгради. Увеличаването на концентрациите на O_3 може да влоши и обезцвети цветовете на историческите паметници, а фините прахови частици могат да засилят замърсяването. Според изследване, проведено от Организацията на обединените нации за образование, наука и култура (ЮНЕСКО), е установено, че например $ФПЧ_{10}$, в комбинация с NO_2 и SO_2 представляват рисков фактор за процеса на корозия и замърсявания от варовик и стъкло[72]. Като се има предвид, че в района на програмата през годините е имало превишаване както за NO_2, така и за O_3, с течение на времето елементите на културното наследство могат да бъдат засегнати.

.

[71] „Културен път на Съвета на Европа", сертифициран през 2015 г https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/the-roman-emperors-and-danube-wine-route

[72] Доклад на ЕИП, NO10/2019, Качество на въздуха в Европа – Доклад за 2019 г.

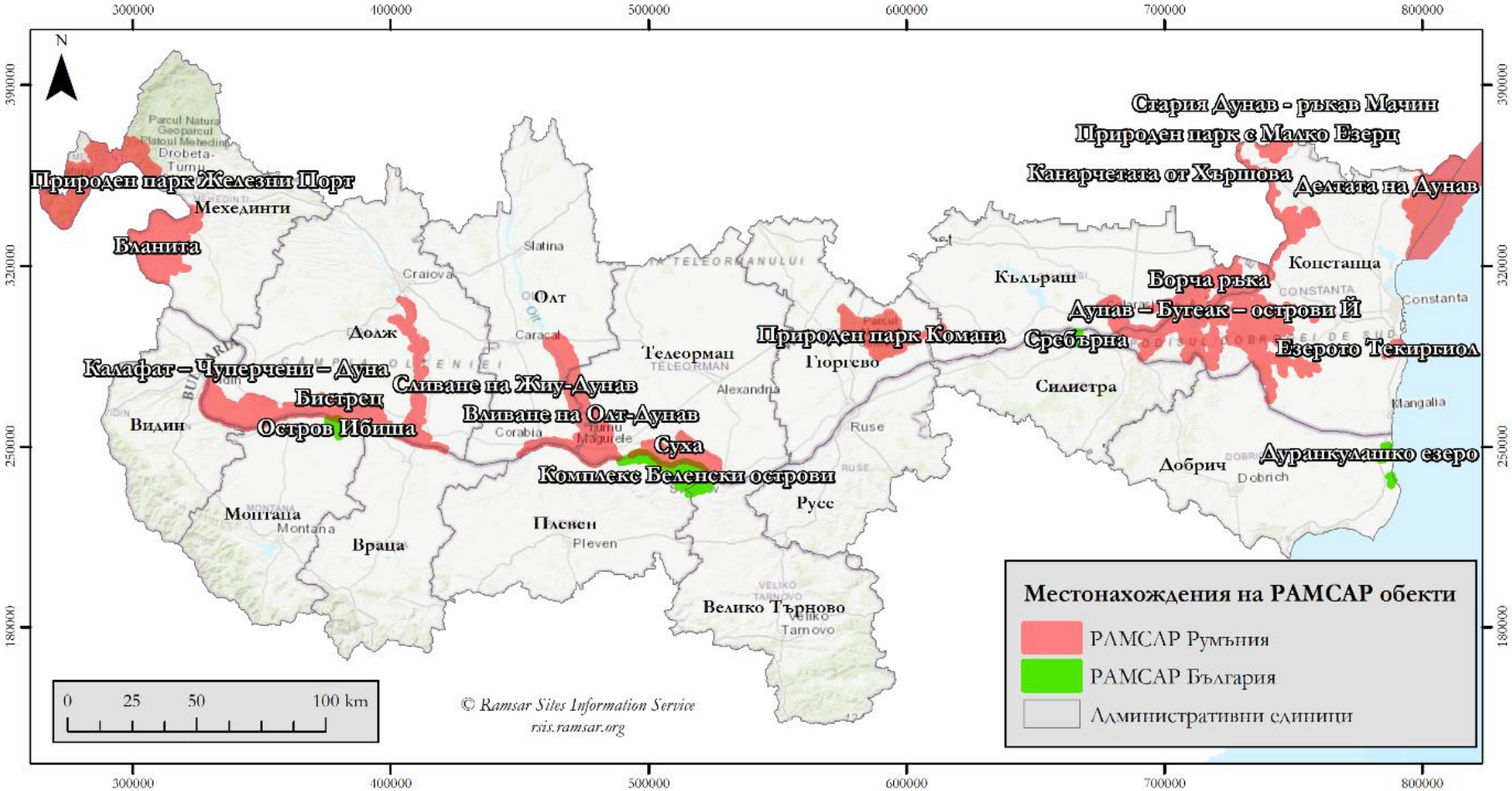

Фигура №. 3-73 Рамсарски обекти в териториалния обхват на програмата

Музеи и колекции

Движимото наследство се характеризира с възможност за транспортиране и се намира в музеи, колекции, религиозни исторически паметници или мемориални къщи: картини, предмети на поклонение, артефакти, икони, исторически занаяти.

- Мехединти - два музея в сгради, класифицирани като исторически паметници, Регионален музей Железни порти и Музей на изкуствата Дробета Турну-Северин;
- Долж - два музея в Крайова в двореца Константин Михаил (днес Музей на изкуствата и Централно девическо училище, днес музей Олтения);
- Олт - шест музея, разположени в сгради, класифицирани като исторически паметници;
- Телеорман - три музея, разположени в сгради, класифицирани като исторически паметници;
- Гюргево – пет музея;
- Кълъраш - един музей, Археологическият музей Олтеница;
- Кюстенджа - четири музея, всичките се намират в град Кюстенджа.

Съвместните изложби на Румъния-България (на тема археология - артефакти, модерно изкуство или други теми от общ интерес) биха могли да допринесат за развитието на устойчив туризъм и трансгранично социално сближаване.

3.1.10.2. Традиции

Традициите и обичаите в Румъния са свързани основно със зимните празници, но и с Великден, от които най-представителни са:

- Коледуването е един от най-разпространените обичаи на зимните празници;
- Мартишор, който празнува настъпването на пролетта;
- Церемони за подготовка за сватба;
- Андрей е специално събитие, основано на древни традиции, може би предхристиянски, предназначено да осигури защитата на хората, животните и домакинствата.

Кулинарните традиционни рецепти за румънските празници, особено в селската среда, са добре запазени и могат да бъдат проучени и капитализирани, като имат голям туристически потенциал. В Букурещ през последните години има най-малко три уикенда или временни панаири, в които се популяризират традиционни хранителни продукти: в двора на USAMV - Университета по агрономически науки и ветеринарна медицина в Букурещ, Министерство на културата и в базата на Националния университет по отбрана в квартал Котрочени.

Основните обичаи и традиции на България са представени от народни прояви, които са част от българската култура, смесица от езически вярвания и християнски практики. Най-популярни са тези, свързани с Великденските и Коледните празници, но има и специфични традиции, като:

- Трифон Зарезан - празникът на лозята и виното;
- Кукери - игри с маски, провеждани в края на зимата, като празник на идването на пролетта, напомнящ култа към Дионис;
- Нестинарство - , събитие, при което хората танцуват боси върху жаравата, в транс, с иконата на св. Константин в ръце;
- Лазаруване - пролетна традиция, в която младите момичета се окичват с цветя, танцуват и пеят, символизиращи пробуждането на природата за живот.

3.1.11. ЛАНДШАФТ

Съгласно LANMAP 2 преобладаващите типове ландшафт в територията на програмата са Континентален – хълмист - седиментен – с обработваеи земи. На изток и североизток се откроява тип ландшафт Степен – хълмист - седиментед с обработваеми земи.-

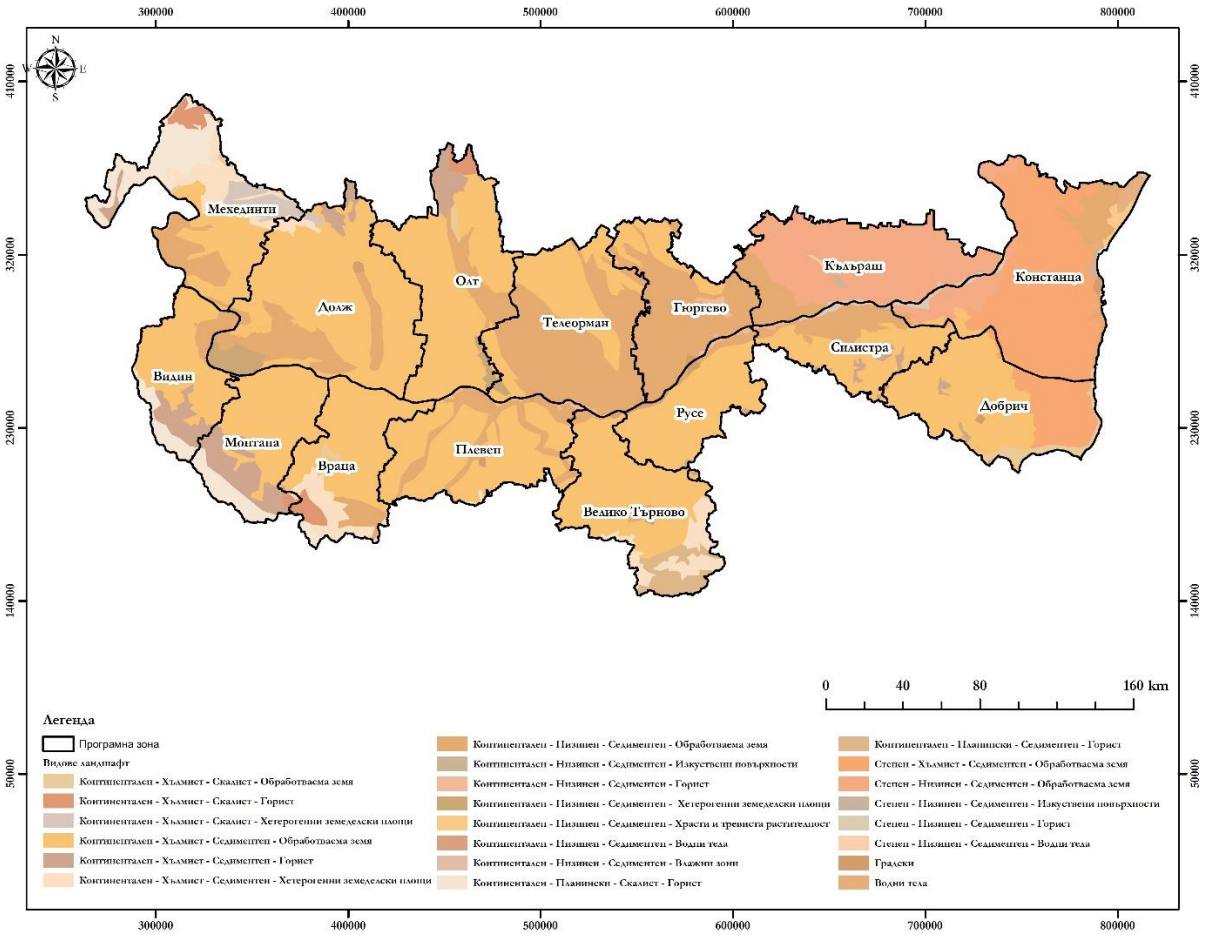

Фигура №. 3-74 Типове ландшафт в територията на програмата

Трансграничният район се характеризира с изключително биологично разнообразие и ценни природни ландшафти, които са трудно достъпни и застрашени от изменението на климата.

В рамките на Европейската конвенция за ландшафта, проучването „Повишаване на стойността на ландшафтите на трансграничния регион Румъния-България“ има за цел да предостави първите елементи за насърчаване на публичните органи да приемат политики и мерки на местно, регионално и трансгранично ниво за опазване, управление и планиране на ландшафта, така че да се поддържа и подобрява качеството на ландшафта и да се накарат обществеността, институциите и местните и регионалните власти да признаят стойността и значението на ландшафта и да участват в свързаните с него обществени решения. Отчитането на ландшафта при изготвянето на политики за териториално управление, както общи, така и секторни, ще доведе до по-добра защита и управление на природното наследство в трансграничната територия.

От румънска страна има разнообразие от ландшафти, около 45 ландшафта с планини с клисури и каньони, хълмове и плата, равнини и речни равнини, реки и езера[73].

По отношение на ландшафта, окръг Мехединци се характеризира с грандиозния ландшафт на река Дунав и нейния каньон, разнообразието на планинските ландшафти,

[73] Ландшафтен атлас – Идентификация на ландшафта и оценка на характера в трансграничната зона Румъния-България, 2014 г.

наличието на забележителни елементи от флората и фауната, много от които са включени в научни резервати.

Окръг Долж се характеризира с разнообразие от ландшафти като хълмове (Дийлул Амарадиеи), равнини (Кампия Романа,Лунка Дюнари), реки (Джиу, Дунав); езера (Бисттрет, Фантана Банулуй, Маглавит, Голенти, Чуперчени), които са туристически атракции, заедно с природния резерват със забележителна ландшафтна стойност.

Природните забележителности на окръг Олт включват долината на Дунав, с нейните острови и плажове, предлагащи ценни ландшафти с рекреационна стойност, долината Олт, изглеждаща като венец от езера след топенето на сега, действащите хидроенергийни съоръжения, привличаща от красотата на изображенията, създадени от обширните водни повърхности, гори, с разнообразие от дървесни видове, които създават изключителни ландшафти през всички етапи на вегетацията.

За окръг Кълъраш се казва, че Дунав създава приказни ландшафти, като Островул Хараламби и Островул Шоймул са само част от областите, които заслужават пълно внимание.Сарулести, на левия бряг на река Мостища и езеротоВалеа Роси, в община Митрени, са забележителни като естествено срещащи се солени езера.

Окръг Гюргево е известен с ландшафтите в и около комуна Комана. Горският резерват Комана е природен паметник, рай на флората и фауната, характерен за Дунавската равнина.

Окръг Телеорман се характеризира с разнообразие от планински ландшафти (Лунка Дюнарии), реки (Олт, Дунав) и езера (Берчелу,Балта Роси).

Окръг Констанца е известен със своите изключителни природни ландшафти в 26 природни резервата, включителноШели Доброгей, природен резерват Обанул Маре иМовиле Кейв, Халки Уолс в Петрошани.

Съгласно ландшафтното райониране на България (Петров, 1997), територията на програмата попада в границите на две области: Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина и Старопланинска област. Първата област е разделена на 4 подобласти, като целевата територия попада в следните 3: Северна Дунавскоравнинна подобласт (части от области Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Русе и Силистра), Южна Дунавска подобласт (части от областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново) и Южнодобруджанска подобласт (части от областите Русе, Силистра и Добрич).

От подобластите, включени в обхвата на Старопланинската област, в целевата територия попадат само 2: Западностаропланинска подобласт (части от областите Видин, Монтана и Враца) и Централностаропланинска подобласт (части от областите Враца и Велико Търново).

Съгласно регионалната диференциация на ландшафтите в България (Велчев, Тодоров, Пенин, 2003) територията на България попада в три големи ландшафтни провинции на Евразия: Алпийска, Източно-средиземноморска и Понтийска. Целевата територия обхваща част от алпийската и понтийската провинция.

Алпийската провинция от своя страна се разделя на Мизийска и Старопланинска (Балканска) подпровинции. Всяка има две ландшафтни области.

Мизийска подпровинция

- Придунавско-Добруджанска област (части от областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра, Добрич). Най-важни характеристики на тази област са:

- обхваща северната част на Дунавската равнина и Добруджа;
- преобладават степните и лесостепните комплекси;
- равнинно-хълмист релеф;
- покрай р. Дунав и нейните притоци са развити азоналните хидроморфни и субхидроморфни ландшафти;
- значителни изменения, настъпили под влиянието на човека – антропогенизирани ландшафти;

- два природни парка: „Персина“ и „Русенски Лом“, биосферен резерват „Сребърна“.

• Южнодунавско-Лудогорска област (части от областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра, Добрич). Най-важни характеристики на тази област са:

- условна граница с Придунавско-Добруджанска област
- ясно изразена граница с Предбалкана на юг;
- по-голяма разчлененост на релефа;
- формиране на горски и лесостепни ландшафти;
- хълмист релеф;
- силно антропогенно натоварена;
- два природни парка, един от които попада в целевата територия („Русенски Лом“)

- Балканска подпровинция

• Предбалканска област (части от областите Видин, Монтана, Враца, Велико Търново). Най-важни характеристики на тази област са:

- заема предпланинските части на Стара Планина;
- преходен характер на всички ландшафтни компоненти;
- силно разчленен релеф във вертикално и хоризонтално отношение;
- ¾ от площта е заета от хълмист релеф;
- карстовите ландшафти придават специфичен вид;
- в източните части са запазени естествени гори от терциерни и плейстоценски реликти.

• От Понтийската провинция целевата територия попада само в границите на една подпровинция (Западнопонтийска) и една област (Черноморска област – част от област Добрич). Най-важни характеристики на тази област са:

- отделена заради специфичното влияние на Черно море;
- ланшдафти, различни от тези във вътрешността на страната.

В съответствие с горната класификация от българска страна има уникални скални образувания, равнини и реки, разнообразие от водопади и каньони.

Районът на Видин се характеризира с наличието на уникални геоморфологични и скални образувания, както и забележителни пещери. Някои от тях са: „Белоградчишките скали“, „Пещерата Магурата“, „Борова скала“, „Пещерата Венеца“ и др.

Районът на Враца се характеризира с разнообразие от пещери, водопади и интересни скални образувания. Най-известните сред тях са пещерата Леденика, проходът Вратцата, водопадът Скакля, водопадът Боров камък, Божият мост при с. Лиляче и Национален парк Врачански Балкан.

Районът на Монтана се характеризира с разнообразие от ландшафти, като равнинен,който се превръща в планински. Наличието на средно- и високопланински хипсометричен пояс в южната част на района е предпоставка за образуването на водопади.

В района на Плевен има разнообразие от каньони, долини и пещери – сред тях – Карстовата каньонна долина на река Чернелка, терциерно находище на вкаменелости, пещери.

В района на Велико Търново са разположени уникални природни образувания. Сред тях – Еменският каньон, древен римски град, геокомплекс Зарапово.

В района на Русе има много интересни природни образувания, исторически забележителности, екопътеки, паркове и манастири.

На територията на Силистра се намира Националният архитектурно-археологически резерват Дуросторум-Дръстър-Силистра. Съдържа уникални реставрирани паметници от Римската империя, както и от средновековната българска държава.

Районът на Добрич се характеризира с каньона на Суха река, който заедно с околните му територии представлява природен и археологически паметник. Друг природен паметник е Александрийската гора, която представлява единственото естествено находище на

издънкови липови насаждения в района. В района има уникални пещери, обявени за археологически паметници. Това са скалният манастир Гяур Евлери (Невернишки жилища), пещерната колония Кара кая (Черна скала) и пещерната колония Балабан кая (Голяма скала). Гяур Евлери е един от най-ранните скални манастири не само по българските земи, но и в Европа.

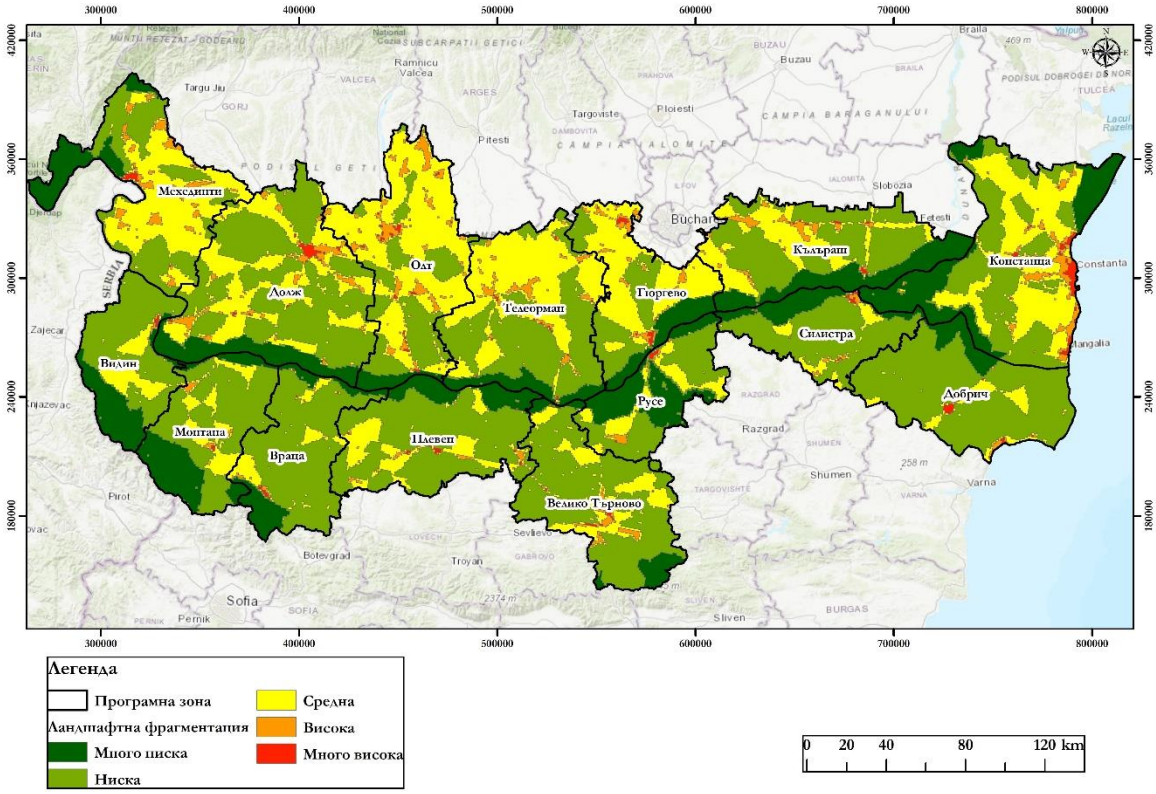

Фигура № 3-75 Променливост на фрагментацията на ландшафта в територията на програмата

Развитието на градската среда и инфраструктурата оказва натиск върху ландшафта, особено когато това развитие е много интензивно. В територията на програмата фрагментацията на ландшафта е до голяма степен ниска, освен в по-развитите райони, където фрагментацията на ландшафта е средна, а в района на големите градове е висока или много висока.

3.1.12. ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Потреблението на електрическа и топлинна енергия от крайните потребители, с изключение на потреблението на енергия, използвана за транспорт, на европейско ниво през периода 2000-2018 г. показва различни колебания, като през 2018 г. е в лек спад спрямо последните 2 години. Двете държави в територията на програата са под средните за Европа. Но има лека разлика между двете, Румъния регистрира по-високо потребление и леко увеличение в периода 2013-2018 г. България също показва различни колебания през анализирания период, но през 2018 г. потреблението намалява спрямо 2017 г.

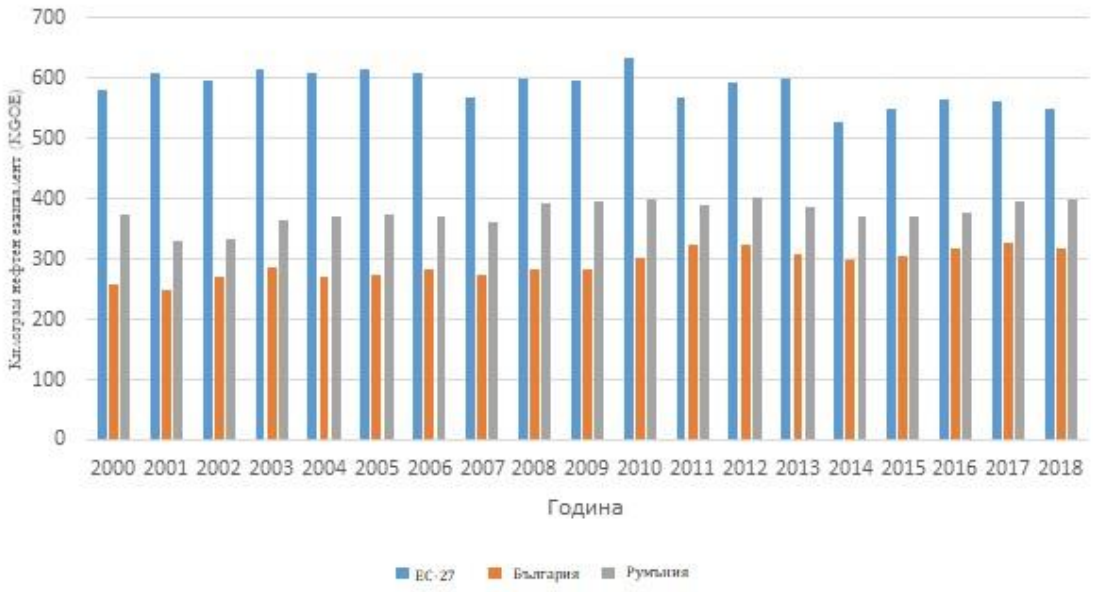

Фигура № 3-76 Крайно потребление на енергия в домакинствата на глава от населението

Всяка страна е поставила целта си за 2020 г. в зависимост от европейското ниво, от процента на използваната възобновяема енергия в крайното потребление на енергия. И двете страни в обхвата на програмата постигат целта си, дори я надхвърлят.

Този показател допринася за цел 13 за устойчиво развитие „Вземане на спешни действия за борба с изменението на климата и неговите въздействия“.

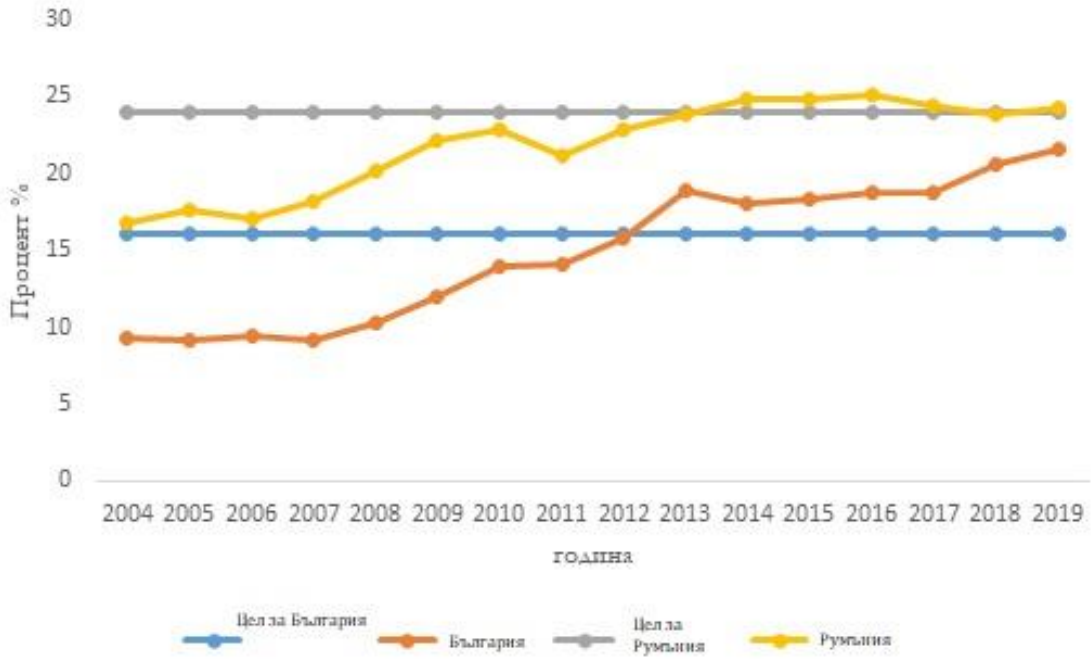

Фигура № 3-77 Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия

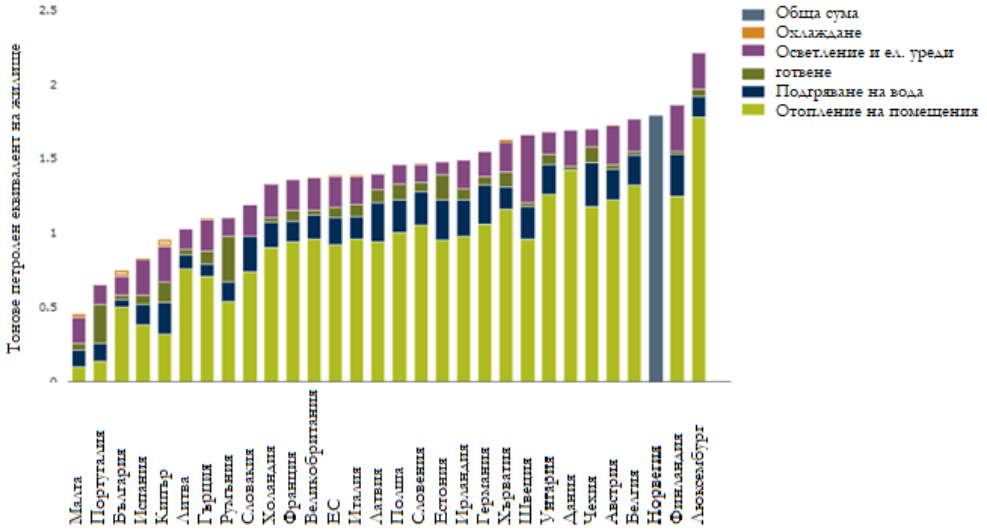

Фигура № 3-78 Потребление на енергия по крайно потребление на жилище, 2016г

По отношение на териториите в обхвата на програмата , за Румъния и България, стойностите на средното потребление на енергия са относително близки, като изключение е потреблението на енергия за отопление на вода и готвене, което е по-високо в Румъния. Тези различия се обясняват главно с разликите в климатичните условия.

<u>България</u>

Необходимостта от подобряване на енергийната ефективност в България е един от основните приоритети на българското правителство.

България разполага със значителен потенциал за реализация на мерки за енергийна ефективност. Повишаването на енергийната ефективност ще допринесе за ограничаване на емисиите на въглероден диоксид и други парникови газове и следователно ще помогне за предотвратяване на изменението на климата.

Една от мерките, които българското правителство е предприело за повишаване на енергийната ефективност е Законът за енергийната ефективност. Той въвежда изискванията на Директива 2006/32/ЕО и урежда обществените отношения, свързани с провеждането на обществена политика за повишаване на енергийната ефективност при крайното потребление на енергия и предоставянето на енергийни услуги.

По-долу представяме силните и слабите страни на състоянието на енергийната ефективност за целевите райони от българската част. Сегашното състояние на целевите райони не се различава от това в страната като цяло.

Налице е енергоинтензивна структура. Голяма част от технологиите, машините и оборудването са морално остарели, енергоемки. Липсват системи за наблюдение и контрол на потреблението на енергия в общинския сграден фонд, неблагоприятен енергиен баланс, който е свързан със силен превес на вноса на горива над използването на местните ресурси, липса стратегически документи на областно и общинско ниво. Друга част, която се отнася до основните трудности за постигането на енергийна ефективност, е липсата на практики за наблюдение и анализ, липсата на целеви финансови ресурси, липсата на координирани действия между институциите. Затруднения достъп до инвестиции по проектите за енергийна ефективност и ограничените възможности на общините за собствени разходи също оказват отрицателно влияние върху текущото състояние на енергийната ефективност.

Положителни страни за областите от българската част от програмата са наличието на звена за енергийна ефективност на общинско и регионално ниво, положителното отношение и ангажираност на местните власти за прилагане на мерки за енергийна ефективност.

Румъния

На ниво Румъния през 2020 г. е приета Енергийната стратегия на Румъния 2020-2030 г., с перспектива до 2050 г., която е получила положително становище по процедура по екологична оценка №. 53 от 04.11.2020г.

Според Енергийната стратегия на Румъния 2020-2030 г. с перспектива до 2050 г., Румъния разполага с необходимите ресурси за разрастване на енергийната система. Енергийната ефективност в Румъния непрекъснато се подобрява през последните години. Между 1990 и 2013 г. се регистрира най-високият среден темп на спад на енергийната интензивност в ЕС от 7,4% на фона на преструктурирането на промишлената дейност.

Два от окръзите в програмната зона Долж и Мехединци бяха разгледани от Европейската комисия като възможни области, в които намесата на Фонда за справедлив преход би била оправдана. Той се фокусира върху регионите и секторите, най-засегнати от прехода, тъй като те зависят от изкопаеми горива или процеси със значителни емисии на въглероден диоксид.

Румъния разполага с богати и разнообразни ресурси от възобновяема енергия: биомаса, хидроенергия, геотермален потенциал, както и потенциал за вятърна и фотоволтаична енергия, като те са разпределени в цялата страна. Има висок потенциал за водноенергийни ресурси. От общия теоретичен линеен потенциал от приблизително 70,0 TWh / година, теоретичният потенциал на вътрешните водни течения е приблизително 51,6 TWh / година, а този на Дунав (само румънската част) се оценява на прибл. 18,4 TWh/година. Поради географското си положение Румъния има възможността да се възползва от вятърна енергия в района на Добруджа, Бараган и Молдова, а програмната зона се припокрива над южната част на областта Добруджа и Бараган в окръзите Констанца и Кълъраш.

Що се отнася до слънчевата енергия, нейното разпределение в Румъния е относително равномерно, но максималните стойности са регистрирани в Добруджа, източен Бараган и южна Олтения, а територията на програмата частично се припокрива с тези области, например южна Олтения в Мехединци, Долж и Олт.

В заключение, някои части от обхвата на програмата в Румъния имат висок потенциал за капитализиране на вятърна и слънчева енергия.

3.1.13. УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ

3.1.13.1. Железопътен транспорт

Развитието на транспорта, от гледна точка на опазването на околната среда, се свързва преди всичко с въглеродния отпечатък. Понастоящем транспортните дейности са отговорни за значителен дял от общите емисии на парникови газове. Ето защо основната цел е използването на устойчив транспорт и в тази връзка използването на железопътен транспорт е по-малко замърсяващ вариант.

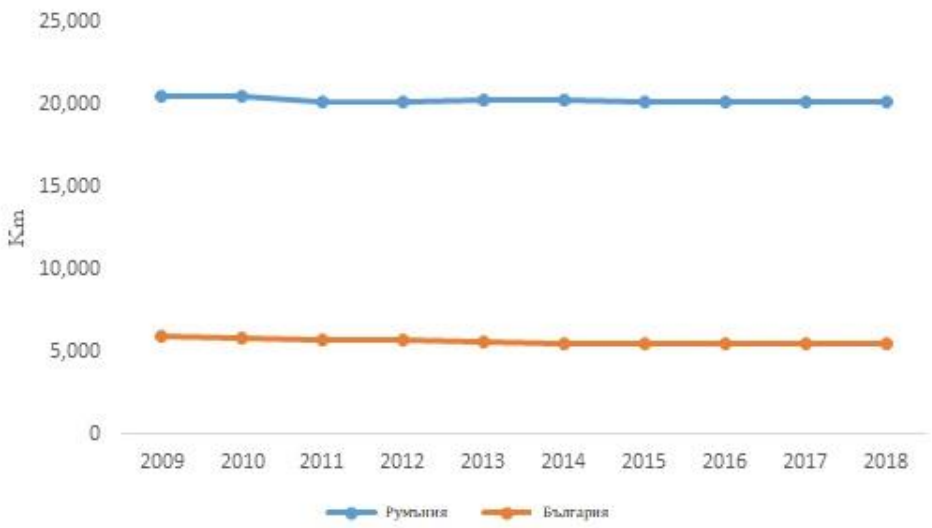

Източник: Национален статистически институт на Румъния и България

Фигура № 3-79 Дължина на на железопътните линии в двете държави - Румъния и България

В територията на програмата, в двете страни, Румъния и България, в периода 2015-2019 г. дължината на жп линиите се запазва, с изключение на Румъния през 2015 г., когато регистрира по-висока стойност в сравнение с останалите години за периода. Взети са предвид единствено окръзите и областите, предмет на програмата.

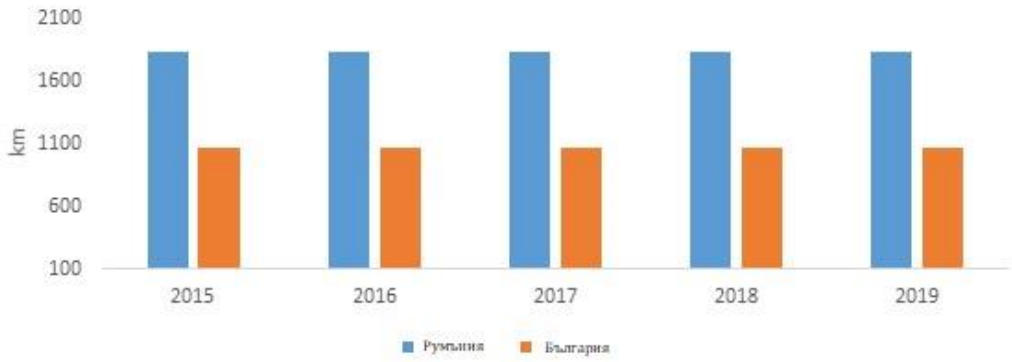

Източник: Национален статистически институт на Румъния и България

Фигура № 3-80 Дължина на железопътните линии в териториалния обхват на програмата

3.1.13.2. Автомобилен транспорт

Пътният трафик е един от най-използваните видове транспорт, тъй като има най-развитата инфраструктура, но понякога е и най-замърсяващ. Пътната мрежа в двете страни е с дължина 86791 км през 2018 г. в Румъния и 19917 км в България.

В Румъния категорията на обществените пътища включва национални, окръжни и общински пътища. Окръгът с най-голяма дължина на обществените пътища е Долж, а с най-малка е окръг Гюргево. През анализирания период в почти всички окръзи дължината на пътищата е постоянна, с изключение на окръг Олт, където има постепенно увеличение и в окръг Гюргево, където има леко увеличение през 2019 г. Преобладават окръжните и общинските пътища.

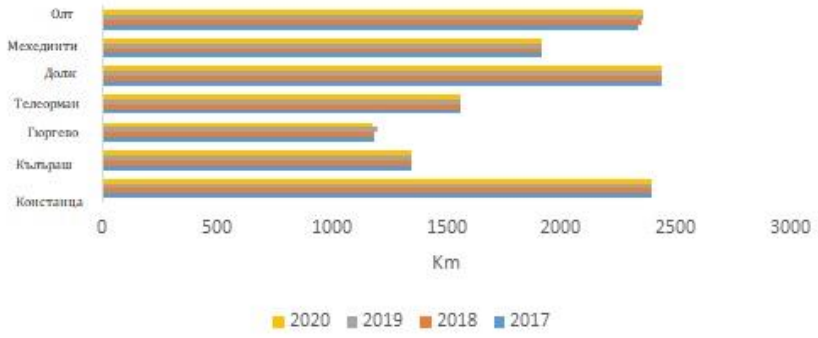

Източник: Национален статистически институт RO

Фигура № 3-81 Пътна инфраструктура в територията на програмаата – Румъния

Следните категории пътища се намират в българската част от територията на програмата: пътища първи клас, предназначени за транзитно движение на дълги разстояния, пътища втори клас , предназначени за транзитно движение на средни разстояния и пътища трети клас в рамките на населените места, които са част от пътища от по-висока категория. Преобладават пътищата от трети клас. Областта с най-голяма дължина на пътищата е Велико-Търново, а с най-малка - Силистра. През анализирания период са регистрирани малки промени по отношение на пътната инфраструктура в областите Русе, Монтана Враца и Видин.

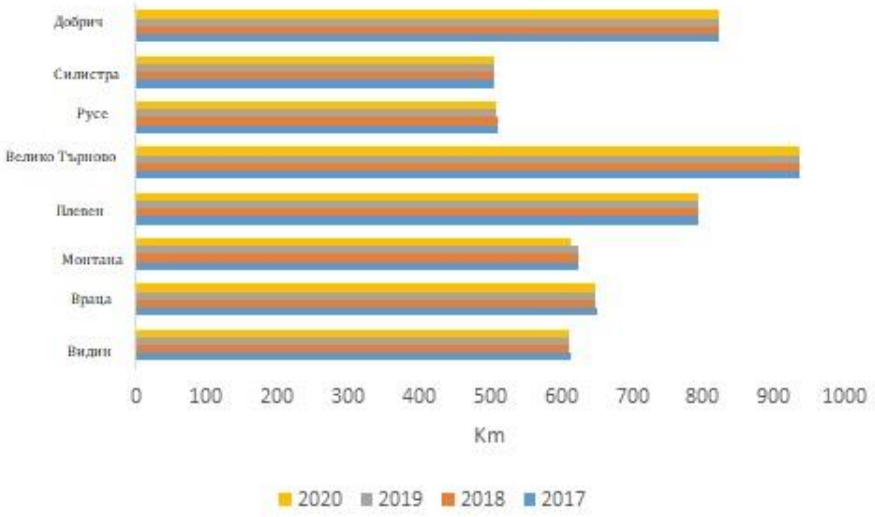

Източник: Национален статистически институт БГ

Фигура № 3-82 Пътна инфраструктура в територията на програмата – България

Средните емисии на CO_2/km от нови автомобили през периода 2009-2017 г. са в низходяща тенденция, след относително застоял период, като през 2018-2019 г. се регистрира леко увеличение. Този анализ е валиден както за двете страни, включени в програмата, така и на европейско ниво. България и Румъния са над средните емисии на CO_2/км, идващи от нови автомобили, на европейско ниво, през анализирания период. Този показател допринася за характеризирането на целта за устойчиво развитие номер 12 – Отговорно потребление.

Тъй като тази информация не е налична на ниво окръг/област, емисиите на CO_2 от нови автомобили се представят на ниво държава, като се има предвид, че всяка промяна на ниво държава засяга и територията от обхвата на програмата.

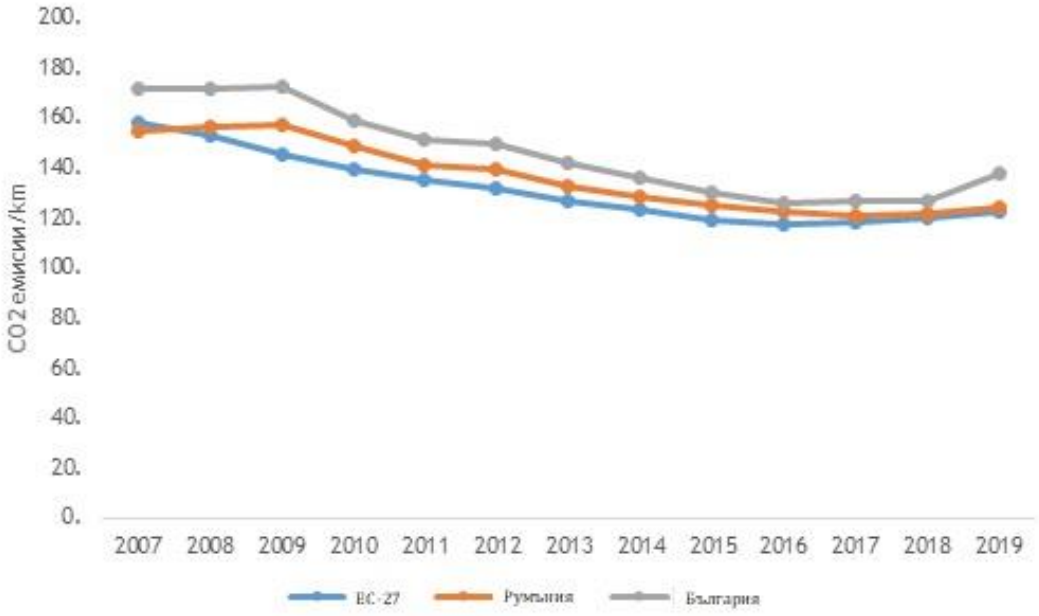

Източник: Евростат

Фигура № 3-83 Средни емисии на CO_2 на километър от нови леки автомобили

Автопарк

В България за измерване на обновяването на автопарка от моторни превозни средства за превоз на товари и пътници националната статистика използва индикатора "дял на новорегистрираните и регистрираните нови превозни средства". Този показател обхваща най-активната част от автомобилния парк, който генерира най-голямо количество парникови газове и по този начин оказва значително влияние върху околната среда и обществото, както и върху безопасността на движението по пътищата. България е предоставила на Евростат само данни за общия брой управлявани автомобили в страната. За дела на автомобилите по възраст обаче няма данни. Най-високи стойности на новорегистрираните автомобили (автомобил, регистриран за първи път в страната) са отчетени през 2006, 2007 и 2008 г. по данни на Националния статистически институт. През 2007 г. те достигат 16,8 на сто от общия брой регистрирани превозни средства. След това има спад в стойностите, като през 2016 г. общият брой на регистрираните МПС е 7,6%. Броят на регистрираните нови автомобили (Превозни средства, които са изминали не повече от 6 000 км или са доставени в рамките на шест месеца от датата на първата им регистрация) също нараства през 2006 и 2007 г. През 2007 г. новите леки автомобили представляват 2,1% от общия брой регистрирани превозни средства. През останалите години тенденцията е относително същата, като процентите

варират между 0,5 и 0,6 процента от общия брой регистрирани превозни средства. 1% от общия брой регистрирани превозни средства.

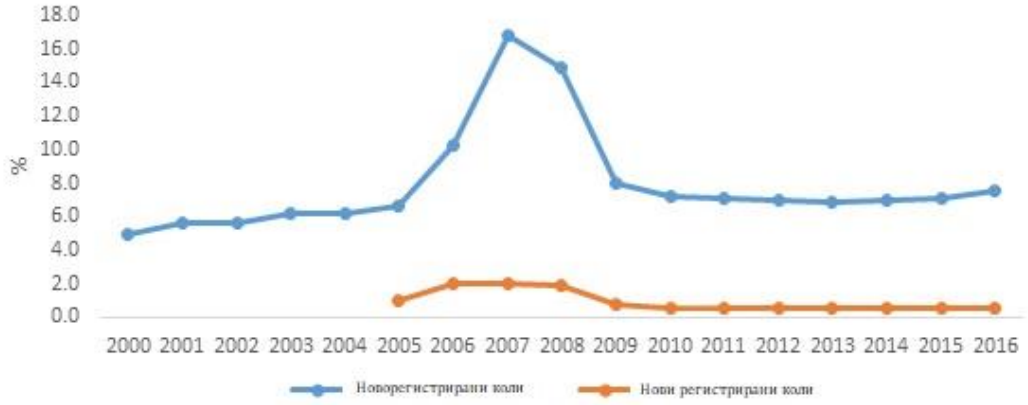

Фигура № 3-84 Дял на новорегистрираните и регистрираните нови МПС от съответния тип

По отношение на състоянието на автомобилния парк в румънската част от територията на програмата е анализиран броят на регистрациите в програмната територия през 2018 и 2020 г. От фигурата по-долу се вижда, че преобладават автомобили на възраст между 16-20 години и над 20 години. По отношение на превозните средства на възраст 0-2 години се забелязва, че те са много малко в сравнение с останалите възрастови категории, но важен аспект е, че броят им е във възходяща тенденция.

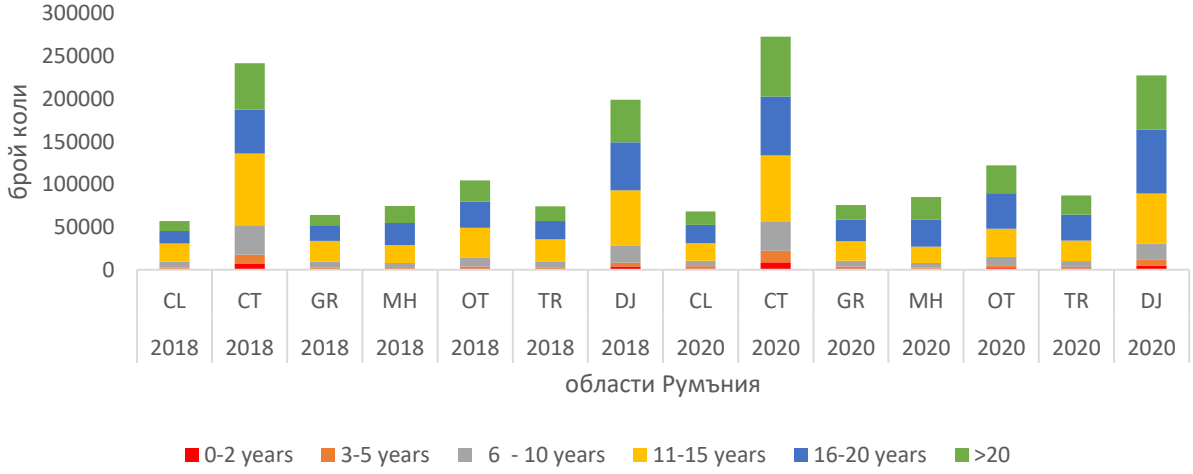

Фигура № 3-85 Възраст на автомобилите в румънската част от територията на програмата зона

3.1.13.3. Транспорт по вътрешни водни пътища и пристанища

Транспортът по вътрешните водни пътища е конкурентна алтернатива на автомобилния и железопътния транспорт. По-специално, той предлага щадяща околната

среда алтернатива както по отношение на консумацията на енергия, така и по отношение на шумовите емисии. Неговото потребление на енергия на км/тон транспортирани стоки е приблизително 17 % от това на автомобилния транспорт и 50 % от железопътния транспорт. Освен това транспортът по вътрешните водни пътища гарантира висока степен на безопасност, особено когато става въпрос за превоз на опасни товари. И накрая, той допринася за премахване на задръстванията на претоварените пътни мрежи в гъсто населените региони (ЕС, 2021).

Територията на програмата включва един от най-важните водни пътища, какъвто е втората по големина река в Европа.

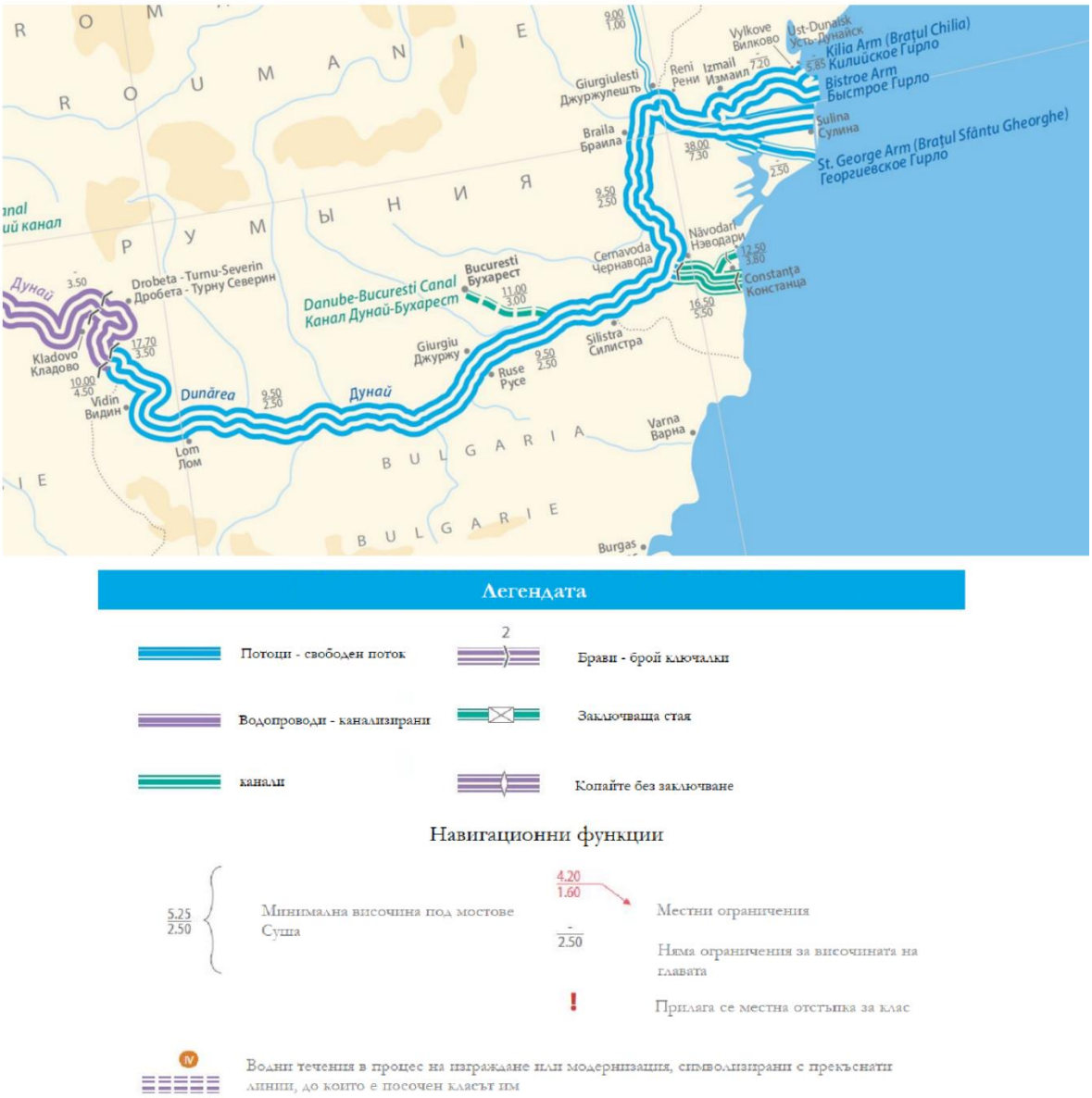

Източник: UNECE 2018

Фигура № 3-86 Мрежа за вътрешни водни пътища

На румънска територия река Дунав преминава на разстояние 1075 км, като има 13 пристанища. Дунавският басейн заема 29,9%, като е най-голям дял в цялото му течение. На територията на България Дунавският басейн заема 5,2% и има 7 пристанища.

Таблица 3-10 Пристанища по река Дунав

Пристанища	Km
Румъния	
Молдова Ноуа	1048
Оршова	954
Дробета Турну-Северин	931
Калафат	795
Бечет	679
Турну Мъгуреле	597
Зимнича	554
Гюргево	493
Oltenița	430
Браила	170
Галац	150
Чернавода	300
Тулча	70
България	
Видин	793
Лом	752
Сомовит	608
Свищов	554
Русе-Вест	496
Русе-Ест	490
Силистра	380

Източник:.danubecommission.org/

Търговията, реализирана по водните пътища в Румъния в периода 2012-2019 г., показа различни колебания. Износът е основно във възходяща фаза, а вносът в различни периоди на нарастване-намаление.

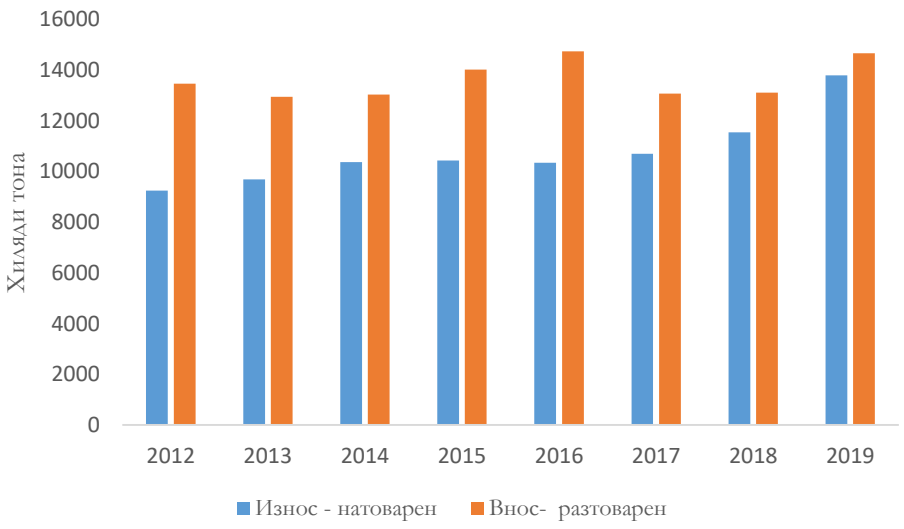

Източник: Национален статистически институт Румъния

Фигура № 3-87 Натоварени и разтоварени стоки в речни пристанища - Румъния

По отношение на износа и вноса по водни пътища в България през периода 2017-2019 г. се наблюдава увеличение на износа и намаление на вноса, като в периода 2012-2016 г. се наблюдават различни колебания.

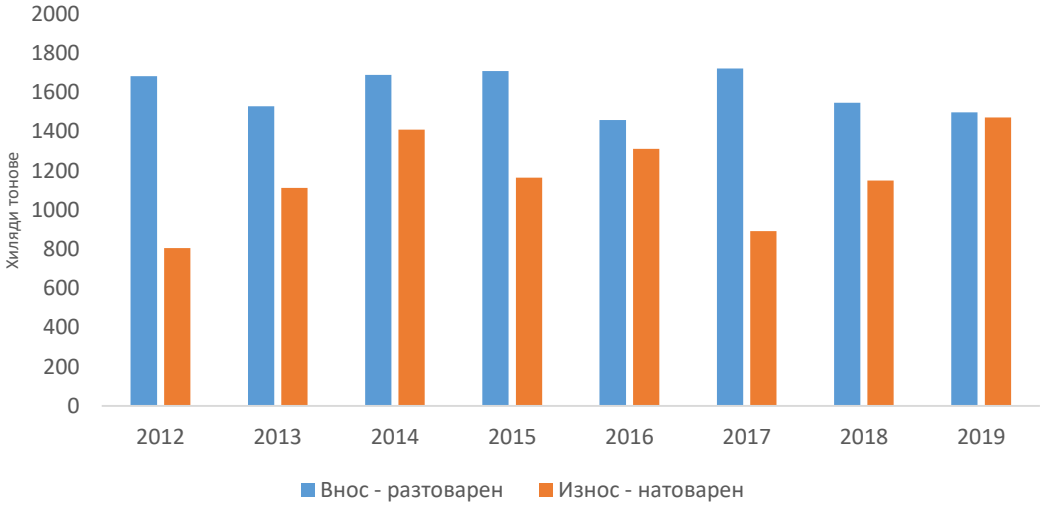

Източник: Национален статистически институт на Румъния и България

Фигура № 3-88 Натоварени и разтоварени стоки в речни пристанища - България

Цел номер 9 за устойчиво развитие „Изграждане на устойчива инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и насърчаване на иновациите“, има една от международните цели „Разработване на качествена, надежднаи устойчива инфраструктура, включително регионална и трансгранична инфраструктура, за подпомагане на икономическото развитие и благосъстоянието на хората – да бъдеш, с фокус върху достъпен и справедлив достъп за всички”. Така, анализирайки приложението му в Румъния и България, по дела на сухопътните железници през вътрешните водни пътища в общия товарен транспорт се установява, че и двете страни са със стойности над средните за Европа.

Тъй като тази информация не е налична на ниво окръг/ област, тя е представена на ниво двете държави.

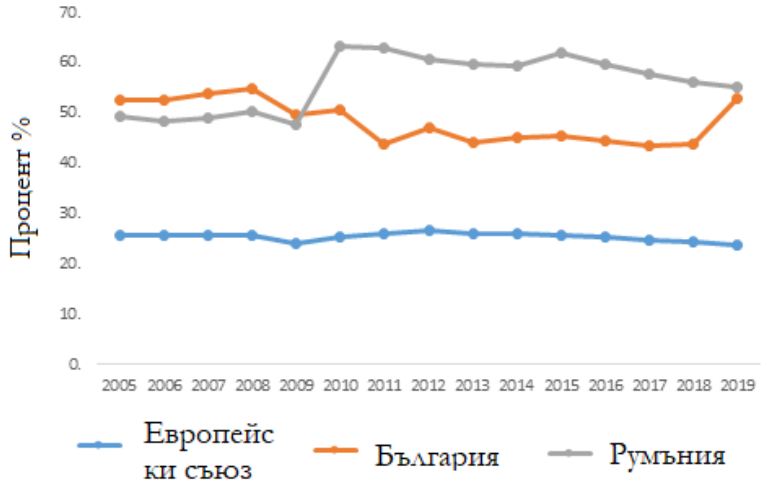

Източник: Евростат

Фигура № 3-89 Дял на сухопътните железници през вътрешните водни пътища в общия товарен транспорт

3.1.14. ОТПАДЪЦИ И КРЪГОВА ИКОНОМИКА

3.1.14.1. Текущо състояние по отношение на генериране и управление на отпадъците

Делът на рециклираните битови отпадъци в Румъния бележи най-висок ръст през 2012 г. – 14.8%. След това следват колебания, достигайки 11.5% през 2019 г.. Основната отговорност за събирането и управлението на отпадъците е на общините.

По отношение на рециклирането в България, се наблюдава нарастванев периодите 2008-2013 и 2014-2017. През 2014 и 2018 г. има лек спад, а за 2019 г. към момента няма налични данни. И двете страни в програмата са под коефициента на рециклиране на ЕС27, като в този случай трябва да се спомене, че за 2019 г. това е приблизителна стойност.

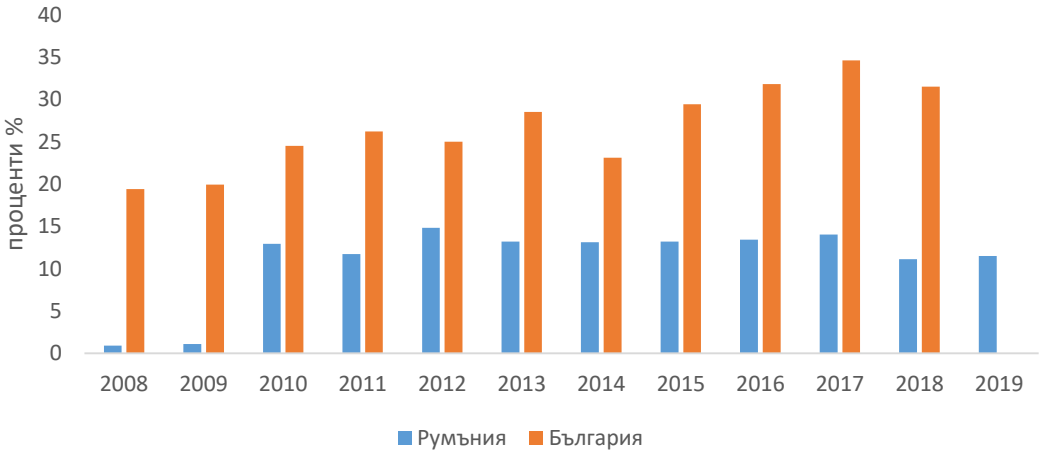

Източник: ЕВРОСТАТ

Фигура № 3-90 Дял на рециклираните битови отпадъци, спрямо общо генерираните битови отпадъци през периода 2008-2019 г

В Румъния по отношение на количеството опасни и неопасни отпадъци, генерирани през периода 2004-2018 г., се наблюдава значително намаление в периода 2004-2008 г., последвано от колебания, докато в България в периода 2004-2014 г. това количество е относително постоянно, последвано от спад от 2014 г. По отношение на този показател двете страни също са под средното за ЕС27.

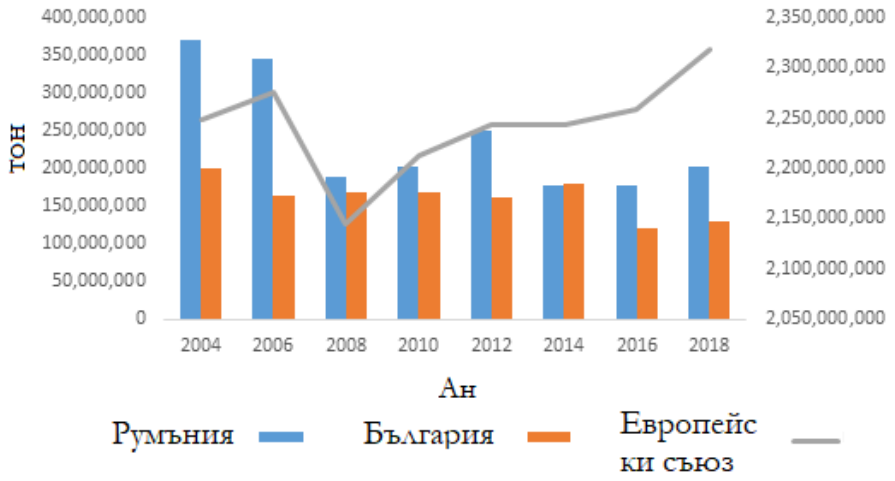

Източник: ЕВРОСТАТ

Фигура № 3-91 Количеството отпадъци, генерирани през периода 2004-2018 г. (количеството отпадъци за ЕС27 се чете на дясната ос)

Количеството битови отпадъци на глава от населението в страните от територията на програмата намалява през 2018 г. спрямо референтната 2000 г. В България до 2011 г. количеството отпадъци на глава от населението е над средното за Европа, а за 2019 г. , данните все още не са докладвани. Що се отнася до Румъния, тя винаги е била под средното за Европа и от 2009 г. тенденцията е низходяща.

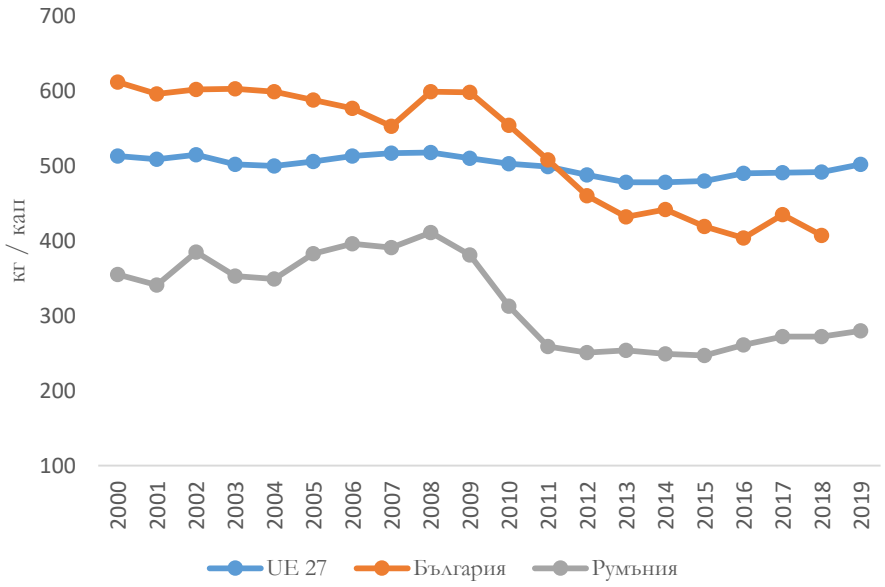

Източник: ЕВРОСТАТ

Фигура № 3-92 Образувани битови отпадъци на глава от населението, кг

Румъния

Степента на свързаност със сметосъбиращи услуги в района на програмата регистрира постепенно нарастване през последните години. Съгласно информацията от Докладите за състоянието на околната среда на ниво окръзи в програмната територия, се установява, че степента на свързаност на населението със сметосъбиращите услуги е над 50%.

В окръг Мехединци през периода 2012-2018 г.се регистрира увеличение от 50,11% на 64,69%, като най-значително е в селските райони. В окръг Долж степента на свързаност на населението със сметосъбиращите услуги през 2017 г. е била само 55,75%, трябва да се спомене, че през 2009 г. степента е била 33,01%. Окръг Олт има степен на покритие със сметосъбиращи услуги в градските райони от 100%, но селските райони имат дял от само 12%. Тези данни са последователни в периода 2015-2018 г. В окръг Констанца в периода 2015-2019 г. степента на свързаност със сметосъбиращите услуги в градските райони е 100%, а в селските райони достига 91% през 2019 г., което води до степен на свързаност на окръга от 97 %. Най-голямо количество генерирани отпадъци представляват битовите отпадъци. Депата са актуалният екологичен проблем с отрицателно въздействие върху компонентите на околната среда. На ниво програмна област съществуващите проблеми са неселективното събиране на битови отпадъци, съхранението на отпадъци на открито, липсата на компостиращи инсталации и претоварна станции, както и фактът, че не всички депа,с прекратена експлоатация, са закрити в съответствие с нормативните изисквания. По отношение на изпълнението на целите за рециклиране/оползотворяване, те не могат да бъдат оценени на ниво окръг, като се има предвид факта, че отпадъците, събрани от един окръг, могат да бъдат третирани в друг окръг или дори извън страната. Например в окръг Констанца процентът на рециклиране на събраните битови отпадъци през 2019 г. е 5,22%, а коефициентът на оползотворяване е 13,92%.

България

През 2018 г. количеството генерирани битови отпадъци в българската част от територията на програмата е 503 945 тона. В периода 2015-2018 г. количеството генерирани отпадъци в българската част варира, като през 2018 г. спрямо 2015 г. намалява с 2,78%.

От друга страна се наблюдава леко увеличение на генерираните отпадъци на глава от населението, които през 2015 г. са 365,81 кг/ч/год., а през 2018 г. са 371,97 кг/ч/год.

Има положителна тенденция по отношение на количеството депонирани отпадъци на глава от населението. Докато през 2015 г. това количество е 297,42 кг/ч/г, през 2018 г. е 131,70 кг/ч/г или делът на депонираните битови отпадъци на глава от населението намалява с 55,72%.

Общото количество рециклирани отпадъци през 2018 г. е 37 964 тона, което представлява 7,53% от общо генерираните отпадъци. В съответствие с горната тенденция е и индикаторът за количеството рециклирани отпадъци на човек от българската част от програмнататеритория. През 2015 г. това количество е 19,10 кг/ч/год., докато през 2018 г. нараства до 28,02 кг/ч/г., което е ръст от 31,83%.

Всички общини в 8-те български области имат Програми за управление на отпадъците до 2020 г., като някои от тях се актуализират за следващия програмен период.

Почти 100% от населението в българската част е обхванато от системата за организирано сметоизвозване. Изключение правят областите Добрич и Велико Търново, където към 2018 г. този дял е съответно 94,7% и 99,8%. Общинските администрации са изготвили графици за периодичността на събиране на битови отпадъци в различните населени места. Фирмите, които събират и транспортират битови отпадъци до съответните регионални депа, получават необходимите документи за регистрация и водят отчетност.

В рамките на българската част от територията има 9 регионални сдружения за управление на отпадъците. Това са: Русе, Силистра, Видин, Плевен, Левски, Монтана, Добрич, Велико Търново и Враца. Всяко регионално сдружение за управление на отпадъците получава и използва обща инфраструктура за третиране на отпадъци. В тази връзка има:

- 9 регионални депа;
- 7 сепариращи инсталации;
- 4 инсталации за компостиране.

В градовете с население над 10 000 жители има площадки за безвъзездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, вкл. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други.

Утайки се генерират от следните пречиствателни станции – Русе, Добрич, Силистра, Плевен, Велико Търново, Горна Оряховица, Павликени, Свищов.

Основните проблеми, свързани с управлението на отпадъците са:

- прилагане на йерархията за управление на отпадъците - депонирането остава основен метод за третиране на отпадъци. Трудностите идват основно от недостатъчните мерки за намаляване на отпадъците, предадени за депониране и изпълнението на изискванията за разделно събиране на отпадъци; липса на икономически инструменти, свързани с предотвратяване на отпадъците.

3.1.14.2. Природни ресурси

Делът на рециклираните и повторно използвани материали в икономиката, като по този начин се спестява добивът на суровини, в периода 2010-2019 г. и двете страни са под средните за Европа. В Румъния този дял е намалял през 2019 г. спрямо 2010 г. В България се е увеличил. По-високият процент на кръговост показва, че повече вторични материали заместват първичните материали, като по този начин се намалява въздействието върху околната среда от добива на първичен материал.

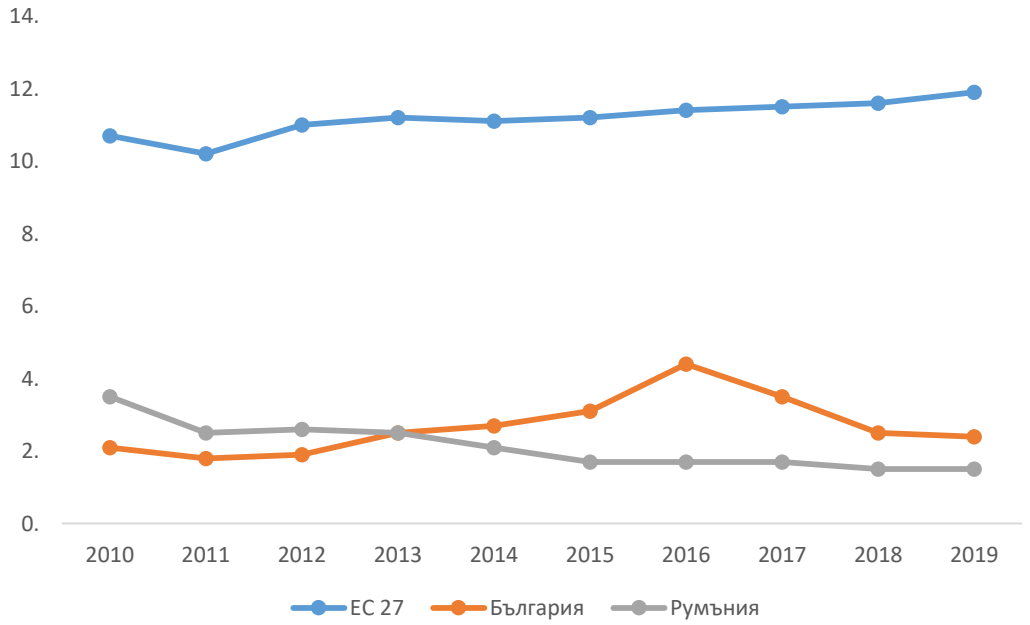

Източник: ЕВРОСТАТ

Фигура № 3-93 Кръгово използване на ресурсите

3.1.15. ОСВЕДОМЕНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

По отношение на човешкия фактор, всички показатели, които се отнасят до образователния процес, показват, че територията, предмет на програмата,е изправена пред дълбоки предизвикателства (в сравнение с европейското ниво). Базовото нивото на образование във висшите училища и ученето през целия живот е под средното за ЕС. Освен

това през последните десетилетия трансграничният район е свидетел на значима емиграция на хора с образователни квалификации в областта на науката и технологиите[74].

Ефектите от преждевременно напускане на училищата се отразяват върху нивото на безработица, социалното изключване, бедността, но и здравословните проблеми [75]. На европейско ниво Румъния и България са сред страните с висок процент на преждевременно напускане на училище. В сравнение с 2010 г., през 2020 г. има спад в Румъния, ав България леко увеличение. До 2030 г. този процес трябва значително да се намали.

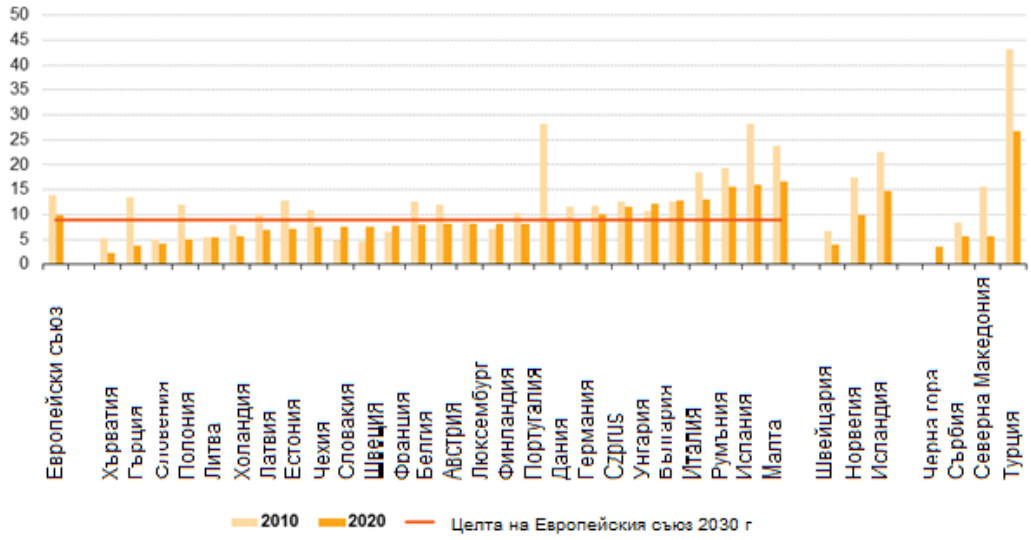

Източник: Обяснение на статистиката на Евростат

Фигура №. 3-94 Преждевременно напуснали училище , 2010 и 2020 г

Окръзите, включени в програмната територия в Румъния, са над средните показатели за страната. Окръгът с най-висок процент на преждевременно напускане на училище е Кълъраш, който регистрира различни колебания през анализирания период 2010-2019 г.

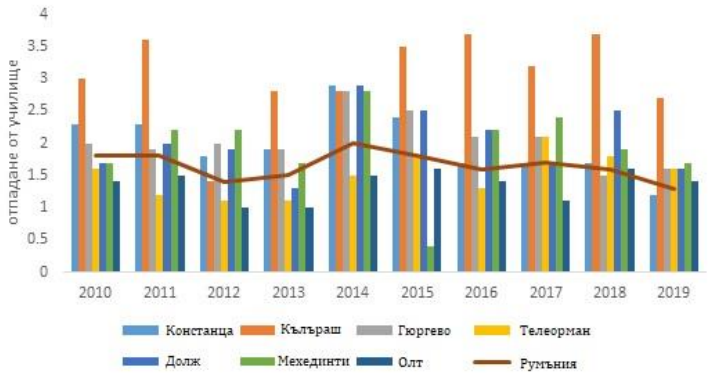

Източник: Национален статистически институт - Румъния

Фигура №. 3-95 Преждевременно напуснали училище в румънската част от програмната територия

[74] Документ за ориентация на границата – Румъния-България

[75] https://ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2011-2013/esl/esl-group-report_en.pdf

Преждевременно напуснали училищата за основно образование в България, както и в областите в обхвата напрограмата, варират през годините. През последните 3 години са отчетени като цяло по-ниски нива, които обаче се дължат на това, че до учебната 2016/2017 г. статистиката обхваща ученици от първи до осми клас, а след това основното образование обхваща класове от първи до седми.

За повечето области показателят отбелязва положителна тенденция спрямо средното за страната и като цяло намалява (за 2019/2020 г. спрямо 2009/2010 учебни години). В края на периода само една област е с брой напуснали основно образование над средното за страната - област Плевен, докато в началото на периода над средното за страната са били Враца, Видин, Русе и Добрич.

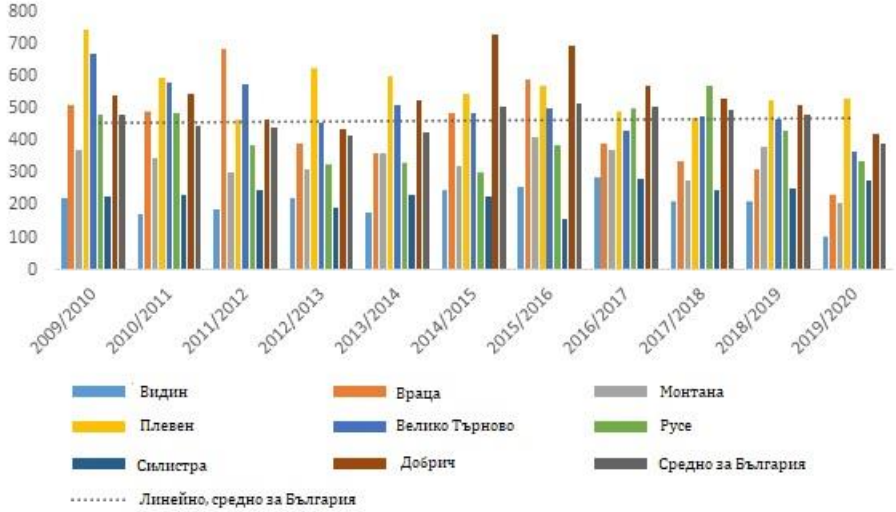

Фигура №. 3-96 Преждевременно напуснали училище в българската част от програмната територия , брой, НСИ

Продължаването на общото и професионално обучение, формално или неформално на населението на възраст между 25 и 64 години, е метод, чрез който може да се осъществи икономически растеж и същевременно интеграция или реинтеграция в обществото. На европейско ниво се наблюдава постепенно нарастване през анализирания период 2004-2019 г., но Румъния и България са под средните нива за Европа през този период. Трябва да се отбележи, че обучението за възрастни обикновено се отнася до учебни дейности след края на първоначалното образование. Тази дейност допринася за постигането на цел 4 „Качествено образование" от 17-те цели за устойчиво развитие.

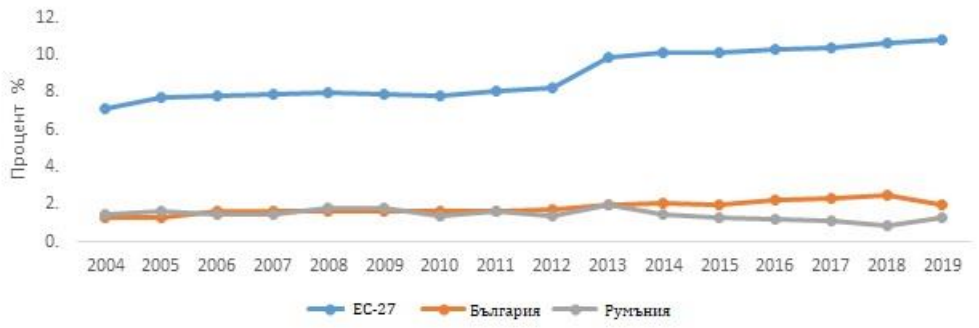

Източник:Евростат

Фигура №. 3-97 Участие на възрастни в обучението

Интеграцията на младите на възраст между 15 и 35 г., които не са продължили образованието си по различни причини и не посещават курсове за специализация, е една възможност, както за съответното население, така и за пазара на труда. През разглеждания период (2010-2019 г.) темпът на тази на интеграция нараства на европейско равнищеВ България и Румъния този показател в под средното за Европа, като този процент се увеличава, но с леки колебания.

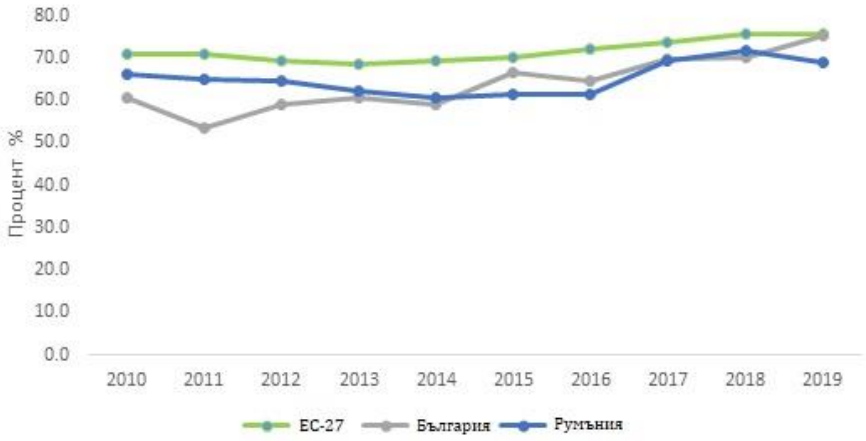

Източник: Евростат

Фигура №. 3-98 Коефициент на заетост на младите хора, които не са обхванати в образованието и обучението

В класификацията на училищните единици от 7-те окръга в програмната територия са включени всички категории училищни единици, както публична, така и частна собственост. Най-голям брой училищни единици са регистрирани в окръзите: Констанца, Долж и Олт, но това са и окръзите с най-голям брой население. През периода 2015-2019 г. в 6 от 7-те окръга се наблюдава по-значително или по-малко значително намаляване на училищните единици. Изключение от тази промяна е окръг Долж.

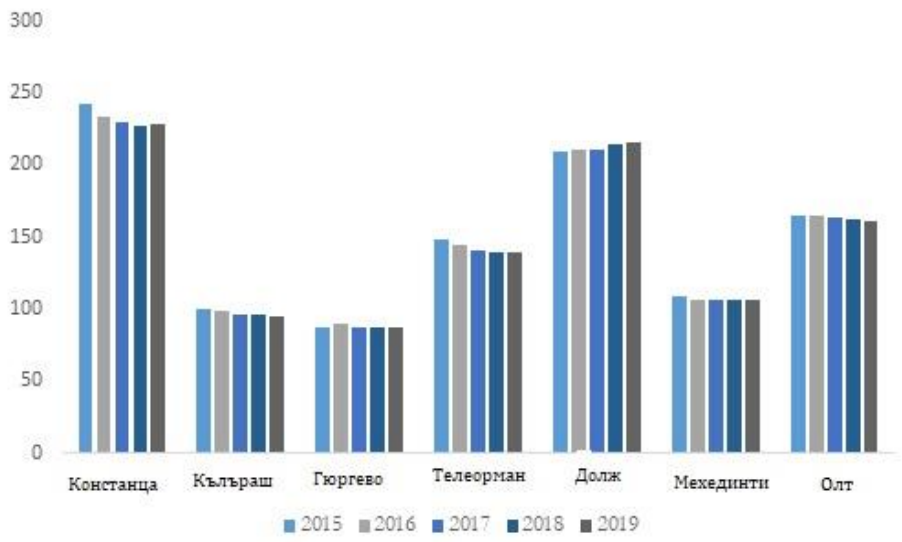

Източник:Национален статистически институт- Румъния

Фигура №. 3-99 Училищни единици в Румъния

Подобно на тенденцията в окръзите на румънска територия, в България също за периода 2015-2019 г. се наблюдава намаляване на броя на училищата, като в началото на периода намалението е по-значително, а след това по-плавно и незначително.

Сравнено със средния брой за страната - 86 училища за област от графиката се вижда, че през учебната 2019/2020 г. само област Плевен има стойност над средната - със 103 училища.

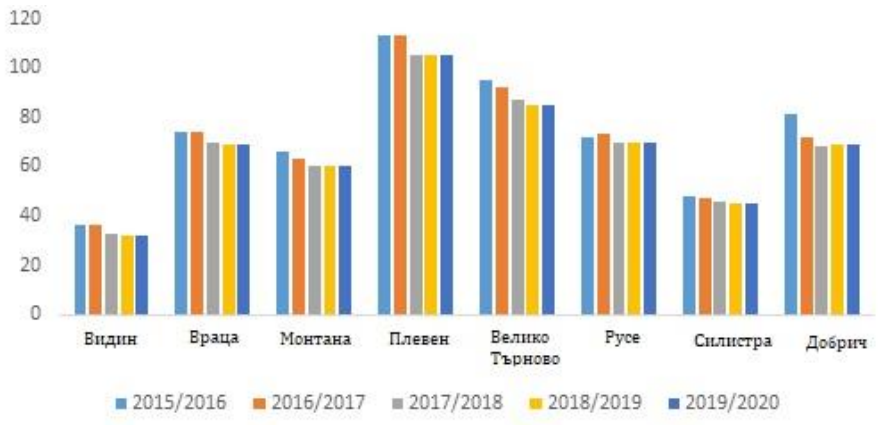

Фигура №. 3-100 Брой училища,България, НСИ

Образованието е ключов инструмент за постигане на средносрочни и дългосрочни цели и задачи относно изменението на климата и околната среда (2030 и 2050 г.). Образованието може да повлияе на това как хората взаимодействат с околната среда, предотвратявайки дейности, които имат отрицателно въздействие върху нея, като генериране на парникови газове, генериране и управление на отпадъци, унищожаване на екосистеми или изчерпване на природни ресурси. Образованието може да повиши обществената осведоменост по различни въпроси и да стимулира участието в обществени инициативи. Добре информираните

граждани могат да изискват от политиците в областта на околната среда да разберат определени екологични политики и да приемат, че замърсяването носи разходи.

Румъния е поела ангажимент на международно и национално ниво да повиши чрез образование осведомеността на населението относно изменението на климата и екологичните проблеми. Съгласно Програмата от Доха, Румъния трябва да разработи национална стратегия за предприемане на действия за овластяване на климата (Action for Climate Empowerment - ACE), да интегрира изменението на климата в училищната учебна програма, да прилага 6-те елемента на ACE (образование, обучение/образование, осведоменост, обществено участие, публичен достъп до информация, международно сътрудничество), да подкрепя участието на всички заинтересовани страни в изпълнението и да докладва на всеки две години за резултатите от тази стратегия76.

Повишаването на нивото на образование и осведоменост относно изменението на климата е една от целите на Националната стратегия за устойчиво развитие на Румъния 2030 г. и е предвидена и в Националната стратегия за изменение на климата и икономически растеж на базата на нисковъглеродни емисии за периода 2016 - 2020 г. (CRESC) и в прилежащия план за действие за 2016-2020 г. (те се актуализират).

С цел повишаване на осведомеността на населението относно опазването на околната среда и последиците от изменението на климата, както в програмната територия в Румъния, така и в цялата страна, са проведени различни информационни кампании, сред които са следните:

[76]Президентска администрация на Румъния - Образование относно изменението на климата и околната среда в устойчиви училища

Таблица 3-11 Кампании за повишаване на осведомеността по въпросите за околната среда, Румъния

Кампания		Източник
Под лозунга „СТОП! Днес колата стои неподвижна!", тази кампания насърчава използването на алтернативен транспорт от служителите на обществените институции с цел намаляване на замърсяването и, косвено, въглеродните емисии.		http://www.mmediu.ro/articol/comunicat-de-presa-vinerea-verde-campania-care-incurajeaza-utilizarea-transportului-alternativ-pentru-deplasarea-la-si-de-la-serviciu-se-lanseaza-maine/4072
Грийнпийс води кампания за енергийна революция, която елиминира използването на изкопаеми горива (въглища, нефт, газ) от производството на енергия, за да ограничи катастрофалните последици от изменението на климата.		https://www.greenpeace.org/ romania/ campanii/

Кампания		Източник
Национална кампания за залесяване, пролетен етап- По време на събитието бяха засадени стотици фиданки от акация в близост до Дабулени (окръг Дол), известен като един от най-засегнатите райони на страната от явлението опустиняване.		http://www.mmediu.ro/articol/comunicat-de-presa-ministerul-mediului-apelor-si-padurilor-continua-lupta-impotriva-desertificarii/4099
Грийнпийс Румъния стартира "Зелена бариера", кампания за засаждане на горски завеси и защитни гори в равнинните райони.	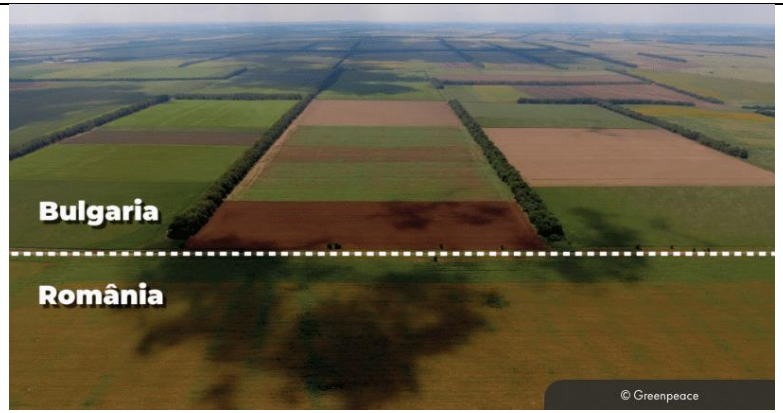 https://www.youtube.com/watch?v=VtS4AyjGV4I	https://greenpeace.barieraverde.ro/?_ga=2.216623379.40879328.1643788572-1109311521.1643788572

Кампания		Източник
Целта на проекта за Чисти води е да генерира интервенция за намаляване на количеството пластмаса във водите на река Дунав, действие, което ще има за цел както исторически замърсявания, чрез дейности по събиране на съществуваща пластмаса в речното корито, така и идентифициране и прилагане на мерки за превенция и борба с бъдещи разливи.		https://cuapelecurate.ro/despre-noi/
Целта на кампанията е да помогне за повишаване нивото на осведоменост и информираност на румънските потребители относно опазването на околната среда, устойчивото потребление, селективното събиране и по-доброто управление на парите чрез намаляване на отпадъците.		https://infocons.ro/campania-nationala-inchidestingerecicleaza-fii-un-exemplu/

Като цяло, в България се наблюдава повишаване на осведомеността относно изменението на климата, но по-ограничена осведоменост относно специфичните въпроси на адаптацията към изменението на климата, както сред обществеността, така и сред други заинтересовани страни. По отношение на дейностите за повишаване на осведомеността Министерството на околната среда и водите (МОСВ), съвместно с подчинените си институции, изпълнява специална политика с цел повишаване на обществената осведоменост по въпросите на околната среда и осигуряване участието на обществеността в процеса на вземане на решения. Освен това, то разпространява информация по въпросите на околната среда, за да информира за взетите решения и предприетите действия. Има няколко механизма за включване и повишаване на осведомеността на неправителствените организации (НПО), академичните среди, бизнеса и други заинтересовани страни, например Националният експертен съвет по изменение на климата към Министерството на околната среда и водите, създаден през 2013 г. Предприети са редица инициативи за повишаване на осведомеността и участие на обществеността в рамките на подготовката на Националната стратегия за адаптация (НСА), включващи работни срещи с държавни органи, академични среди, НПО и други заинтересовани страни.

В Националната Стратегия за адаптация към изменението на климата, е отбелязано, че е необходимо повишаване на осведомеността относно адаптацията към изменението на климата. Това включва повишаване на образованието и осведомеността на обществеността по въпросите, свързани с адаптация към изменението на климата и необходимостта от действия за адаптиране, които да бъдат изпълнени в България, за да се постигне обществена подкрепа и участие в политиките и действията, свързани с адаптацията. Планът за действие към Стратегията включва различни мерки като ранно повишаване на осведомеността в училищата, публичен достъп и разпространение на информация.

В Румъния културното наследство е признато на национално ниво, наред със съвременното творчество, като основно поле на интерес за националните културни действия и политики. Освен това все повече и повече местни власти признават културата като основен елемент от развитието и правят инвестиции в културна инфраструктура и културни и творчески услуги, които могат да активират този потенциал. Това обаче е сравнително скорошно явление, като интересът на местните власти е бил по-малко фокусиран върху културата в началото на 2000-та година, с малки изключения. Този факт, наред с негативните ефекти, които има, се забелязва от авторите на Изследване 21 – „Културни инфраструктури”, разработено през 2014 г. с цел обосноваване на Стратегията за териториално развитие на Румъния. Те отбелязват, че има значителна културна разлика между градските и селските райони, което те обясняват с "липса на публични политики за образованието и културизацията на селското население, която е довела до поява на селско-градско неравенство в културното поле, състоящо се в почти пълното отсъствие на културното предлагане от селския район, което постепенно води до деградация на елементите на културната инфраструктура"[77].

На ниво програмна област, има налични национални центрове за туристическа информация и реклама, повечето от които се намират в окръг Констанца[78].

В България, информираността относно културното наследство, се осъществява предимно чрез Туристически информационни центрове. Към момента работещи туристически информационни центрове в страната са 97, вкл. има и такива, попадащи в обхвата на територията на програмата. Основните услуги, които те предлагат са: предоставяне на туристическа информация, промотиране на туристически обекти, консултантски услуги за местен бизнес, организация на тематични срещи и дискусии, организиране на обучения и семинари, реализиране на образователни програми, работа с деца и ученици, осигуряване на професионални водачи и др.

[77] Национална стратегия за култура и национално наследство 2016-2022

[78] http://turism.gov.ro/web/autorizare-turism/

3.2. ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА БЕЗ ПРИАГАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Анализът на евентуалното развитие на околната среда без прилагане на програмата представлява изискване на Директивата за СЕО 2001/42/ЕО. Тя е транспонирана в националното законодателство, както следва: в Румъния Правителственото решение № 1076/8.07.2004 г. за установяване на процедурата за оценка на околната среда на определени планове „Наръчник за извършванена екологична оценка на планове и програми" – 2006 г., утвърден с Министерска заповед № 1076/8.07.2004 г. 117/2006 г. и в България Закон за опазване на околната среда (ЗООС) – Обн. ДВ. 91/25 септември 2002 г., последно изменение ДВ. 36/3 май 2019 г. Наредба за за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО) - Обн. ДВ. 57/2 юли 2004 г., последно изменение. ДВ. 67/23 август 2019 г.

За да се анализира развитието на състоянието на околната среда в случай на неизпълнение на програмата, са използвани класове за оценка, представени в таблицата по-долу.

Таблица 3-12 Класове за оценка на текущото състояние на екологичните проблеми и "Алтернатива 0"

↑	Състоянието на околната среда се подобрява
→	Запазванена състоянието на околната среда
↓	Състоянието на околната среда се влошава

Анализът на перспективите е извършен въз основа на тенденциите, идентифицирани в анализа на текущото състояние.

Анализът на текущото състояние на околната среда и нулевата алтернатива са извършени отделно за територията на програмата в Румъния и в България, тъй като настоящите условия на околната среда могат да се отличават. Те са представени в таблиците по-долу.

Таблица 3-13 Текущо състояние на екологичните проблеми и Алтернатива 0 - Румъния

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
Биоразнообразие	Природозащитен статус	Наличие на видове и местообитания от интерес за общността, които имат неблагоприятен природозащитен статус	Природозащитният статус ще запази сегашното си състояние при липса на амбициозни проекти за опазване на биоразнообразието / възстановяване	→
Население и човешкото здраве	Гъстотата на населението	Намаляване на броя на населението.	Същата тенденция на намаляване на населението ще се запази.	↓
	Естествен растеж	Отчитане на отрицателен естествен прираст за последователен период от време (броят на смъртните случаи е по-висок от този на раждания).	Същият естествен прираст ще се запази.	→
	Условия на живот	Намаляване на заетостта с повече от 25% спрямо 2000 г.	Същата тенденция ще продължи.	→
				→
	Брой на смъртните случаи	Увеличаване на броя на смъртните случаи, причинени от заболявания на кръвоносната и храносмилателната система.	Запазва се тенденцията за увеличаване на смъртните случаи, причинени от тези заболявания.	→
Почви и земеползване	Замърсени обекти	Наличие на замърсени обекти.	Същата тенденция ще продължи.	→
	Ерозия на почвата	Наличието на ерозия на почвата	Явлението ерозия на почвата ще продължи.	→
Води	Химическо състояние	Наличие на повърхностни и подземни водни тела, които не са в добро химическо състояние.	Химическотосъстояние на водните тела може да се запази.	→
	Екологичен потенциал / екологично състояние	Наличие на повърхностни водни тела, които нямат добър екологичен потенциал/добро екологично състояние.	Екологичният потенциал/екологичният статус може да се запази.	→
				→
Атмосферен въздух	Превишаване на пределно допустимите стойности на	Превишаване на граничните стойности на концентрациите на NO2 и O3.	Съществува възможност за запазване на същата тенденция в стойността на концентрациите на замърсители във въздуха.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
	замърсителите на въздуха			
Изменение на климата	Излагане на климатични фактори	Повишаване нивото на температурите и валежите	Повишаването на температурите и валежите ще продължат.	→
	Емисии на ПГ	Въпреки че има спад в емисиите на парникови газове в сравнение с прединдустриалните нива, през периода 2013-2018 г. тяхното ниво е постоянно и все още високо.	Наблюдава се рязко увеличение на емисиите на парникови газове при липса на прилагане на амбициозни мерки	↓
Материални активи	Материални активи в икономическите дейности	Според състоянието на материалните активи в икономическите дейности в програмната територия, се установява остаряло оборудване и технологии и ниска степен на внедряване на иновации и технологии за пестене на ресурси.	Ще се запази текущото състояне.	→
	Физическа и цифрова свързаност	Транспортната мрежа е сравнително добре развита. Проблемите са: • Малък брой магистрали; • В много градове все още липсват околовръстни/обходни пътища • Недостатъчни мерки за облекчаване на трафика • Несегрегирани пътища – ниска защита за велосипедистите от пътния трафик	Текущото състояние и рискът от инциденти ще се запазят.	→
	Материални активи, свързани с околната среда, вкл. изменението на климата	Основните проблеми са свързани с директното замърсяване на водата и въздуха, неефективното управление на отпадъците – нисък дял на рециклирането на отпадъците, водещо до загуба на биоразнообразие, здравните проблеми на населението и изменението на климата.	Ще се запази текущото състояне.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
	Техногенни рискове	Наличие на техногенни рискове (SEVESO предприятия).	Няма да има промени.	→
Управление на риска	Риск от наводнения	Територията е изложена на риск от възникване на наводнения и е уязвима от засушаване.	Ще се запази текущото състояне.	→
	Сеизмичен риск	Част от територията е изложена на висок сеизмичен риск.	Ще се запази текущото състояне.	→
	Свлачища	Има три категории риск от възникване на свлачища – слаб, среден и висок.	Ще се запази текущото състояне.	→
Културно наследство	Исторически паметници	Наличието на голям брой исторически паметници.	Ще се запази същият брой исторически паметници .	→
Ландшафт	Степента на фрагментация на ландшафта	Степента на фрагментация на ландшафта е ниска, а в района на големите градове е средна или висока.	Степента на фрагментация може да се усили.	↓
Енергийна ефективност	Използване на възобновяеми енергийни източници	Постигане на целта за цялата страна за използване на възобновяема енергия в крайното потребление на енергия.	Има възможност за постигане на поставената цел в следващия период.	↑
	Енергиен потенциал	Наличие на зони с потенциал за капитализиране на вятърна и слънчева енергия.	Поддържане на райони с потенциал за възобновяеми ресурси.	↑
	Крайно потребление на енергия в домакинствата	Крайното потребление на енергия в домакинствата леко се увеличава.	Поддържане или увеличаване	↓
Устойчив транспорт	Възраст на автопарка	Преобладават автомобили над 10 години.	Възможно е да се запази същата тенденция.	→
Отпадъци и кръгова икономика	Степента на рециклиране и степента на свързаност на населението със сметосъбиращитеуслуги.	Регистриране на ниски нива на рециклиране и разделно събиране, както и ниска степен на свързаност на населението към сметосъбиращите услуги.	Ситуацията може да се подобри в резултат на прилагането на плановете за управление на отпадъците (несигурен времеви хоризонт).	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
Осведоменост на населението	Информиране на населението относно опазване на околната среда	Населението е информирано относно опазването на околната среда чрез информационни кампании, образование и др.	Ще се запази текущото състояне.	→

Таблица 3-14 Текущо състояние на екологичните проблеми и Алтернатива 0 - България

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
Биоразнообразие	Фауна и флора	Има находища и местообитания на защитени, редки и/или ендемични видове от дивата флора и фауна за България, Балканския полуостров или света. Сред най-важните въздействия и заплахи със значително въздействие върху биоразнообразието са: зееделието (във всички области), горско стопанство и урбанизация, жилищно и търговско развитие (в 6 от 8 области).	Възможно е да се задълбочи въздействието на заплахите.	↓
	Национални защитени територии	Националните защитени територии в целевата територия в България са общо 194. Те са разделени в 5 от шестте категории (без националните паркове) съгласно българското национално законодателство. Обикновено в защитените територии е забранено строителството и затова те са запазени и в добро състояние.	Броят на защитените природни територии може да се запази.	→
	Натура 2000 обекти	Наличие на местообитания с неизвестен природозащитен статус (почти 30%), както и такива в умерен и лош природозащитен статус. Почти 40% от видовете по таксономични групи са в лош консервационен статус.	Природозащитният статус се запазва при липса на амбициозни проекти за опазване на биоразнообразието / възстановяване	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		Основната цел на природозащитния статус на видовете и местообитанията е постигането на „благоприятно“ природозащитно състояние. Основният риск е отнемане на площи от обектите с цел урбанизация и различни дейности.		
Население и човешкото здраве	Замърсяване на атмосферния въздух	Влошаването на качеството на въздуха в някои общини е проблем. Данните от мониторинга показват намаляване на концентрациите на ФПЧ (като основен замърсител) в допустимите граници.	Качеството на атмосферния въздух, като един от рисковите фактори на околната среда за човешкото здраве, може да се подобри благодарение на изпълнението на Общинските програми за управление на качеството на атмосферния въздух по чл. 27 от Закона за чистия въздух.	↑
	Качество и количество на питейните води	Рискове за здравето представляват регистрираните отклонения от показателите за качество на питейните води.	Основните причини за регистрираните отклонения - лоша практика на водоснабдяване, респ. нередовна поддръжка на съоръженията и неефективен режим на дезинфекция на водите, включително в райони с амортизирана водоразпределителна мрежа и чести аварии, което може да продължи като тенденция	→
	Води за къпане	12 от общо 20 определени места за къпане на българска територия са в отлично състояние, останалите 8 са в добро, което не представлява риск за здравето на населението, вкл. и на посетителите/почиващите.	Сегашното състояние ще се запази.	→
	Почви	Не са установени проблеми с почвата, които да представляват риск за човешкото здраве.	Сегашното състояние ще се запази.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
	Отпадъци	Въпреки че управлението на отпадъците в Република България използва депонирането като основен метод, новите регионални депа не създават риск за човешкото здраве. Проблемът е незаконното изхвърляне и изгаряне на отпадъци.	Сегашното състояние ще се запази.	→
	Шум/радиация/йонизиращи и нейонизиращи лъчения	Проблем са повишените нива на шум, които се наблюдават във всички областни градове и някои по-малки градове в областите в обхвата на програмата на българска територия.	Очаква се да се запазят отклоненията или проблемът да се влоши допълнително.	→
Почви и земеползване	Деградационни процеси	Няма сериозни проблеми по отношение на водната ерозия. Област Добрич е с много висок риск от ветрова ерозия, а областите Силистра и Русе са с висок риск. Има райони с висок и среден риск от свлачища. През последните години се наблюдава тенденция към намаляване на замърсяването на земята и почвата. Съдържанието на вредни вещества в почвата като цяло е под допустимия минимум.	Ще се запази тенденцията на ветрова ерозия и свлачища.	→
	Земеползване	Земеделската площ представлява 33,32% от общата площ на програмата. Основният риск е заемането на земеделски площи с цел урбанизация и различни дейности.	Земеделските земи са приоритет на опазване и ще се запази тенденцията за големия им дял.	→
	Геология – Полезни изкопаеми	Липсват значителни природни ресурси от горива (нефт, природен газ), рудни минерали и благоприятни геоложки условия за добив на въглища (лигнитни и железни) от съществуващи находища. Районът се характеризира с много добри минерални неметални ресурси за индустрията	Перспективата е без промяна в състоянието и вида на полезните изкопаеми.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		на строителните материали (цимент, вар, гипс, керамика, стъкло, фаянс).		
	Геология – Сеизмичност	Сеизмичните райони, които са свързани с българската част от територията на програмата, включват Горнооряховската сеизмична зона (очакван магнитуд по скалата на Рихтер до 7,5, интензитет 9-та и по-висока степен по скалата на Медведев-Спонхьор-Карник), зона Шабла (максимален магнитуд до 8-ми, интензитет най-малко от 9-та степен по Черноморието), зона Дулово (максимален магнитуд 7,5, поради относително голяма дълбочина на огнището, максималното въздействие е с интензитет над 8-ма степен).	Интензитетът на сеизмичните райони ще остане същият.	→
Атмосферен въздух	Качество на атмосферния въздух	През 2020 г. не са регистрирани превишениа на ФПЧ$_{2.5}$, ФПЧ$_{10}$, SO_2, CO, O_3, Pb, C_6H_6. През 2020 г. на територията на областите Монтана и Плевен е регистриран превишение на ПАВ. Това се дължи на непълното изгаряне на твърди горива в битовия сектор и дизелово гориво в автомобилните двигатели.	Качеството на атмосферния въздух може да се подобри благодарение на изпълнението на общинските програми за управление на качеството на атмосферния въздух по чл. 27 от Закона за чистия въздух.	↑
Води	Повърхностни води	Някои от повърхностните водни тела са в лошо химическо състояние и по-лошо от добро екологично състояние/ потенциал Битовите и промишлените отпадъчни води оказват голям натиск върху водните обекти. Идентифицирани са следните екологични проблеми: липса на подходяща инфраструктура за събиране и пречистване на отпадъчни води, замърсяване на повърхностни и подземни води	Ще се запазят екологичните проблеми, причиняващи отклонения в качеството на повърхностните води.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		(органични, хранителни, опасни вещества); хидроморфологични промени (нарушаване на непрекъснатостта на реките и местообитанията, прекъсване на връзката на съседни заливни зони/влажни зони, хидроложки промени).		
	Подземни води	Всички подземни водни тела са в добро количествено състояние. По отношение на химичното състояние 20 от подземните водни тела са оценени в лошо химично състояние. Отклоненията в химичното състояние на подземните водни тела се дължат предимно на: точково замърсяване от сметища за отпадъци, както и дифузно замърсяване от течове от канализации, употребата на торове и пестициди и др.	Сегашната ситуация ще се запази.	→
	Зони за защита на водите	Съществуват различни по вид и брой зони за защита на водите съгласно чл. 119а от Закона за водите в рамките на българската част от територията на програмата. Основният риск е от замърсяване (от точкови и дифузни източници) и несъответствие с изискванията (например за водите за къпане). Натискът е свързан с физическите промени и изменението на климата.	Сегашната ситуация ще се запази.	→
	Питейни води	Общият брой на водоснабдителните зони по Справки на РЗИ по области е 512 водопроводни зони.	Основните причини за регистрираните отклонения - лоша практика на водоснабдяване, респ. ще се запази нередовна поддръжка на съоръженията и неефективен режим на дезинфекция	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		Прегледът на обобщените данни от проведения от РЗИ контролен мониторинг на питейната вода през 2019 г. показва, че общото съответствие с изискванията остава на относително високо ниво, съпоставимо с това през предходните години. Несъответствията най-често са спорадични. Те се наблюдават предимно в по-малките населени места - индикация за лоша водоснабдителна практика, респ. нередовна поддръжка на съоръжения и неефективен режим на дезинфекция на водите, включително в райони с амортизирана водоразпределителна мрежа и чести аварии.	на водите, включително в райони с амортизирана водоразпределителна мрежа и чести аварии.	
	Води за къпане	В областите Видин, Монтана, Враца, Велико Търново, Плевен, Русе и Силистра няма официално обособени зони за къпане. Област Добрич: Има 20 зони за къпане, 8 от които са в добро състояние и 12 в отлично.	Сегашното състояние ще се запази.	→
Изменение на климата	Изменение на климата	Области Силистра и Добрич са предразположени към метеорологични засушавания. Районът е с много висок риск от наводнения и свлачища, последици от изменението на климата.	Възможно е да се задълбочат последиците от изменението на климата.	↓
	Адаптиране към ефектите от изменението на климата/ Устойчивост на климата	През 2050 г. се очаква увеличение в западната част от територията на програмата а, започвайки от Гюргево и Русе с приблизително 5-6°C през юли, в сравнение с текущите регистрирани температури. В източната част на	Възможно е задълбочаване на проблема с ниската устойчивост на инфраструктурата към последиците от изменението на климата и главно към засушавания, наводнения, свлачища.	↓

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		територията на програмата повишаването на температурите ще се регистрира постепенно, така че в Кълъраш и Силистра се очаква повишение с до 4-5°C, но също и по-ниско от 4°C в района близо до Констанца и Добрич и включително тяхната територия. Що се отнася до повишаването на минималната температура през януари 2050 г., най-значимите повишения от над 3,5°C ще бъдат регистрирани изцяло в Гюргево и Русе и частично в Телеорман, Велико Търново, Силистра и Кълъраш. Повишения между 3-3,5°C ще бъдат частично регистрирани в Долж, Олт, Плевен, Велико Търново, Силистрам Добрич, Кълъраш и Констанца. В останалите райони, включени в програмата, повишаването на минималната температура през януари се оценява под 3°C. Проблемът е ниската адаптация на инфраструктурата към последиците от изменението на климата и основно засушавания, наводнения, свлачища.		
	Емисии на парникови газове	В България секторът, който допринася най-много за емисиите на парникови газове, е транспортът. Той показва различни колебания в периода 2005-2012 г., но от 2013 г. нараства.	Увеличаването на генерирането на емисии на парникови газове от транспорта може да продължи и да се повиши.	↓
	Техногенни рискове	Наличие на техногенни рискове (СЕВЕЗО предприятия)	Не се очаква да има промяна.	→
Материални активи	Материални активи в икономическите дейности	Според състоянието на материалните активи в икономическите дейности в програмната територия, се установява остаряло оборудване	Ще се запази текущото състояние.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		и технологии и ниска степен на внедряване на иновации и технологии за пестене на ресурси.		
	Физическа и цифрова свързаност	Транспортната мрежа е сравнително добре развита. Проблемите са: • Малък брой магистрали; • В много градове все още липсват околовръстни/обходни пътища • Недостатъчни мерки за облекчаване на трафика • Несегрегирани пътища – ниска защита за велосипедистите от пътния трафик	Състоянието и рисковете от инциденти ще останат.	→
	Материални активи, свързани с околната среда, вкл. изменението на климата	Основните проблеми са свързани с директното замърсяване на водата и въздуха, неефективното управление на отпадъците – нисък дял на рециклирането на отпадъците, водещо до загуба на биоразнообразие, здравните проблеми на населението и изменението на климата.	Сегашното състояние ще се запази.	→
Управление на риска	Риск от наводнения	Територията е изложена на риск от възникване на наводнения и е уязвима от засушаване.	Ще се запази текущото състояне.	→
	Сеизмичен риск	Част от територията е изложена на висок сеизмичен риск.	Ще се запази текущото състояне.	→
	Свлачища	Има три категории риск от възникване на свлачища – слаб, среден и висок.	Ще се запази текущото състояне.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
Културно наследство	Културно наследство и традиции	Районът се характеризира с изключително голямо разнообразие от исторически паметници и традиции, с неоползтоворен потенциал.	Културното наследство ще се управлява при липса на възможност за валоризиране и популяризиране.	→
Енергийна ефективност	Енергийна ефективност	Има енергоемка структура. Голяма част от технологиите, машините и оборудването са морално остарели, енергоемки. Липсват системи за наблюдение и контрол на потреблението на енергия в общинския сграден фонд, неблагоприятен енергиен баланс, който е свързан със силен превес на вноса на горива над използването на местните ресурси, липсват стратегически документи на областно и общинско ниво. Друга част, която се отнася до основните трудности при преобразуването на енергийна ефективност, е липсата на практики за мониторинг и анализ, липсата на целеви финансови ресурси, липсата на координирани действия между институциите. Позитивите за целевите райони от българската част са наличието на звена за енергийна ефективност на общинско и областно ниво, положителното отношение и ангажираността на местните власти към прилагането на мерките за енергийна ефективност.	Възможно е перспективата да се подобри, най-вече благодарение на изпълнението на местните програми за енергийна ефективност.	↑
Устойчив транспорт	Устойчив транспорт	Понастоящем транспортните дейности са отговорни за значителен дял от общите емисии на парникови газове.	Увеличаването на генерирането на емисии на парникови газове от транспорта може да продължи,	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		Ето защо основната цел е използването на устойчив транспорт.		
Отпадъци и кръгова икономика	Управление на отпадъците	Депонирането остава основен метод за третиране на отпадъци. Трудностите идват основно от недостатъчните мерки за намаляване на отпадъците, предадавани за депониране и изпълнението на изискванията за разделно събиране на отпадъци. Липсват икономически инструменти, свързани с предотвратяването на отпадъците.	Сегашната ситуация ще се запази.	→
Осведоменост на населението	Информиране на населението относно опазване на околната среда	Населението е информирано относно опазването на околната среда чрез информационни кампании, образование и др.	Ще се запази текущото състояне.	→

Румъния

След анализа на перспективите (Алтернатива 0), за повечето от анализираните аспекти на околната среда, текущото състояние на околната среда ще се запази (→). Установено е подобрение в състоянието на околната среда (↑) за аспекта на енергийната ефективност (употреба на възобновяеми енергийни източници, енергиен потенциал). Установено е влошаване на състоянието на околната среда за аспекта на населението и човешкото здраве (гъстота на населението), климатичните фактори (емисии на ПГ) и ландшафта (степен на фрагментация на ландшафта).

Следващата фигура показва резултатите от анализа на развитието на състоянието на околната среда в случай на неизпълнение на програмата за Румъния (Алтернатива 0).

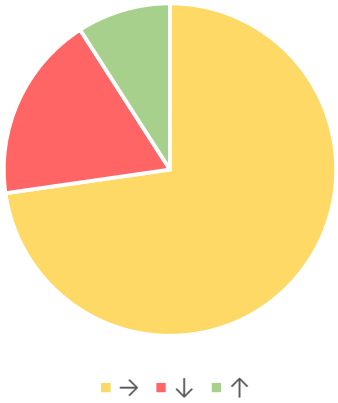

Фигура № 3-101 Идентифицирани класове за оценка - Алтернатива 0 (Румъния)

България

По отношение на българската част от програмната територия, за повечето аспекти на околната среда, ще се запази текущото състояние (→). Установено е подобрение на състоянието на околната среда (↑) за аспекта на население и човешко здраве (замърсяване на въздуха) и въздух (качество на въздуха), тъй като чрез прилагане на общински програми за управление на качеството на въздуха съгласно чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух може да се подобри качеството на атмосферния въздух, и аспекта на енергийна ефективност.

Установено е влошаване на състоянието на околната среда за следните аспекти на околната среда: биоразнообразие (флора и фауна), климатични фактори (изменение на климата, адаптация към въздействието на изменението на климата / климатична устойчивост, емисии на парникови газове).

Следващата фигура показва резултатите от анализа на развитието на състоянието на околната среда в случай на неизпълнение на програмата за България (Алтернатива 0).

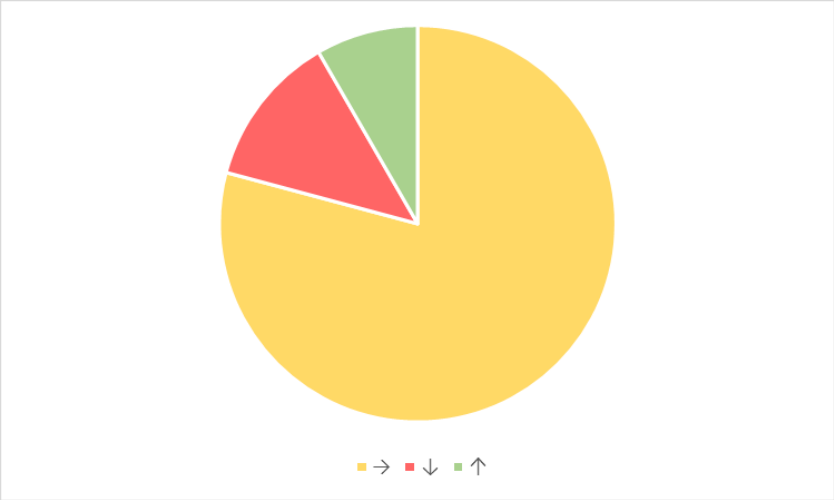

Фигура № 3-102 Идентифицирани класове за оценка - Алтернатива 0 (България)

Може да се заключи, че в случай на неизпълнение на програмата, в по-голямата си част състоянието на околната среда ще се запази.

4. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Максималното ниво на детайлност, при което е извършена оценката на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г., представлява типовете действия. Анализът на типовете действия, предложени в програмата, не доведе до идентифициране на значими отрицателни въздействия (Глава 7). Поради това, на този етап не са идентифицирани територии, които могат да бъдат значително засегнати от изпълнението на програмата.

Следва да се отбележи, че за всеки един от проектите, насочени към инвестиране в дейности с потенциално въздействие върху околната среда (в смисълът, предвиден от националното законодателство) ще бъдат извършени проучвания за оценка на въздействието върху околната среда. Само тези оценки ще могат да идентифицират, в подходящ пространствено-временен мащаб и за конкретните проекти, характеристиките на околната среда, които могат да бъдат значително засегнати.

Аспекти, които трябва да се вземат предвид при анализиране на възможността за изпълнение на проекти, които биха могли да имат отрицателни ефекти:

- Важно е решението за извършване на такива работи да се взема само след извършване на подробни проучвания за дългосрочното въздействие и отдалечеността на проектите от защитените природни територии;
- Всеки анализ (технически, икономически, въздействие) трябва да разглежда няколко алтернативи. Като приоритетна алтернатива трябва да се счита тази, която позволява да се постигне предложената цел с най-малки въздействия върху околната среда.

Правилният анализ на разходите и ползите (неразделна част от проучването за осъществимост) трябва да включва подходящи мерки за намаляване и компенсиране на ефектите при генерирането на въздействието, включително пълното (структурно и функционално) възстановяване на засегнатите екосистеми.

Предвижданията на Програмата са съобразени с анализирания и моделиран обхват при сценарий на вероятност на 20-годишната вълна, представен в Плановете за управление на риска от наводнения на Басейнова дирекция Черноморски район и Басейнова дирекция Дунавски район.

5. ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА

Тази глава представя основните екологични проблеми, имащи отношение изпълнението на Програма Интеррег VI-A Румъния България 2021-2027. Подробният анализ на текущото състояние на околната среда на ниво административни единици е представен в глава 3.1 на настоящия доклад.

След анализа на текущото състояние на околната среда и съответните перспективи може да се заключи, че основните екологични аспекти в програмната област, които изискват специално внимание, са следните:

Румъния

- Населението, тъй като има тенденция за намаляване;
- Климатичните фактори, тъй като при липса на амбициозни мерки, нивото на емисиите на парникови газове може да се увеличи;
- Ландшафтът, тъй като в този момент степента на фрагментация на ландшафта в големите градове и в близост до тях е висока или много висока, след засилване на процеса на урбанизация степента на фрагментация ще се засили;
- Енергийната ефективност, тъй като потреблението на енергия в домакинствата има леко увеличение.

България

- Биоразнообразието, тъй като натискът върху него може да се засили;
- Води, поради отклонения от показателите за качество на питейните води; Наличие на повърхностни и подземни водни тела, които не са в добро химично състояние;
- Климатичните фактори, тъй като има вероятност тяхното въздействие са се засили, инфраструктурата е недостатъчно адаптирана към последиците от изменението на климата и емисиите на парникови газове от транспортния сектор могат да се увеличат;
- Отпадъците – недостатъчно намаляване на отпадъците и неизпълнение на изискванията за разделно събиране на отпадъци (свързани с поставентие цели за рециклиране).

Таблица 5-1 Съществуващи екологични проблеми, имащи отношение към Програма ИнтеррегVI-А Румъния-България 2021-2027

Екологичен аспект	Идентифицирани екологични проблеми	
	Румъния	**България**
Биоразнообразие	Наличие на видове и местообитания от интерес за общността, които имат неблагоприятен природозащитен статус.	Сред най-важните въздействия и заплахи със значително въздействие върху биоразнообразието са: земеделие (във всички области), горско стопанство и урбанизация, жилищно и търговско развитие (в 6 от 8 области).
		Наличие на видове и местообитания от интерес за общността, които имат неблагоприятен природозащитен статус.
Население и човешкото здраве	Намаляващо население.	Влошаването на качеството на въздуха в някои общини е проблем.
	Отчитане на отрицателен естествен прираст за последователен период от време (броят на смъртните случаи е по-висок от разждаемостта).	Регистрираните отклонения от показателите за качество на питейните води представляват риск за здравето на населението в трансграничната територия.
	Намаляване на заетостта с повече от 25% спрямо 2000 г.	12 от общо 20 определени зони за къпане на българска територия са в лошо състояние.
	Увеличаване на броя на смъртните случаи, причинени от заболявания на кръвоносната и храносмилателната система.	Проблем за човешкото здраве са повишените нива на шум, които се наблюдават във всички областни градове и в някои по-малки градове в областите в обхвата на програмата на българска територия.
Рискови фактори за човешкото здраве, вкл. риск за околната среда	Има повишени нива на шум, свързани с железопътния и въздушния транспорт.	В повечето контролни точки измерените еквивалентни нива на шум надвишават граничните стойности. Несъответствие по радиологични показатели обща алфа-активност на питейните води (с естествен произход) в областите Видин и Добрич.
Почви и земеползване	Наличие на замърсени обекти.	Област Добрич е с много висок риск от ветрова ерозия, а областите Силистра и Русе са с висок риск. Има райони с висок и среден риск от свлачища.
	Ерозия на почвите.	Основният риск е заемането на земеделски площи с цел урбанизация и различни дейности.
Води	Наличие на повърхностни и подземни водни тела, които не са в добро химично състояние.	Наличие на повърхностни и подземни водни тела, които не са в добро химично състояние.

Екологичен аспект	**Идентифицирани екологични проблеми**	
	Румъния	**България**
	Наличие на повърхностни водни тела, които не са в добро екологично състояние/ екологичен потенциал.	Наличие на повърхностни водни тела, които не са в добро екологично състояние/ екологичен потенциал,
	Съществува риск от наводнения.	Съществува риск от наводнения.
Атмосферен въздух	Превишаване на граничните стойности на концентрациите на NO_2 и O_3.	През 2020 г. на територията на областите Монтана и Плевен е регистрирано превишение на нивата на полиароматни въглеводороди
Климатични промени	Повишаване нивата на температурите и валежите.	Области Силистра и Добрич са предразположени към засушавания
	Въпреки, че се наблюдава спад в нивата на парникови газове през периода 2013-2018 г., тяхното количество е постоянно и все още високо.	Повишаване нивата на температурите и валежите.
Материални активи	Състоянието на материалните активи в стопанските дейности в региона показва остаряло оборудване и технологии и ниска степен на внедряване на иновации и ресурсоспестяващи технологии.	
	Транспортната мрежа е сравнително добре развита. Проблемите са: малък брой магистрали; в много градове все още липсват околовръстни/обходни пътища; недостатъчни мерки за регулиране на трафика; несегрегирани пътища - ниска защита за велосипедистите от пътния трафик.	
	Основните проблеми са свързани с директното замърсяване на водата и атмосферния въздух, неефективното управление на отпадъците – нисък дял на рециклирането на отпадъците, водещо до загуба на отпадъци), биоразнообразието, здравните проблеми на населението и изменението на климата.	
	Наличие на технологични рискове (СЕВЕЗО предприятия/ съоръжения с нисък или висок потенциал от възникване на голяма авария).	
Управление на риска	Територията е изложена на риск от възникване на наводнения и е уязвима от засушаване.	
	Част от територията на програмата е изложена на висок сеизмичен риск.	
	Има три категории риск за свлачища: нисък, среден, висок.	
Културно наследство	Съществува риск от неизползван потенциал.	
Ландшафт	Степента на фрагментация на ландшафта е ниска, а в района на големите градове е средна или висока.	
Енергийна ефективност	Крайното потребление на енергия в домакинствата леко се увеличава.	Има енергоемка структура. Голяма част от технологиите, машините и оборудването са морално остарели, енергоемки. Липсват системи за

Екологичен аспект	Идентифицирани екологични проблеми	
	Румъния	**България**
		наблюдение и контрол на потреблението на енергия в общинския сграден фонд, неблагоприятен енергиен баланс, който е свързан със силен превес на вноса на горива над използването на местни ресурси, липсват стратегически документи на регионално и общинско ниво.
Устойчив транспорт	Преобладават автомобили на над 10-годишна възраст.	Понастоящем транспортните дейности са отговорни за значителен дял от общите емисии на парникови газове.
Отпадъци и кръгова икономика	Регистриране на ниски нива на рециклиране и разделно събиране, както и ниска степен на свързаност на населението към услугите по сметосъбиране.	Трудностите идват основно от недостатъчните мерки за намаляване на отпадъците, предадени за депониране и изпълнението на изискванията за разделно събиране на отпадъци (свързани с поставените цели за рециклиране).
Осведоменост на населението	Населението е осведомено относно опазването на околната среда чрез провеждане на информационни кампании, образование и др..	

6. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, СВЪРЗАНИ С ПРОГРАМАТА, ОПРЕДЕЛЕНИ НА НАЦИОНАЛНО, ОБЩНОСТНО ИЛИ МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ

За избора наподходящи екологични цели са взети предвид целите за устойчиво развитие, установени на национално ниво в Румъния и България. Те са подкрепени и от различни цели, определени в европейското законодателство, като например Стратегията за биологично разнообразие до 2030 г. Целите за устойчиво развитие (ЦУР), определени на национално ниво, се основават на глобалните такива.

Съгласно „Доклада за устойчиво развитие 2021“, представянето на Румъния и България при постигане на целите за устойчиво развитие е показано

в следващата таблица, след глобален анализ. Следва да се отбележи, че са представени само първите и последните три места, за да се подчертае позицията на двете държави в челната част на класацията.

Таблица 6-1 Степен на постигане на целите за устойчиво развитие в световен мащаб

Позиция	Страна	Оценка
1.	Финландия	85,9
2.	Швеция	85,6
3.	Германия	84,9
39.	Румъния	75
45.	България	73,8
163.	Чад	40,9
164.	Южен Судан	39,9
165.	Централноафриканска република	38,3

Нивата и тенденциите за всяка от 17-те ЦУР (цели за устойчиво развитие), съгласно Доклада за устойчиво развитие 2021, за Източна Европа и Централна Азия, са представени на фигурата по-долу. Видно е, че както в Румъния, така и в България се наблюдава намаляване на тенденцията за постигане на цел 4 – Качествено образование. Що се отнася до останалите цели за устойчиво развитие, те са или в стагнация, което означава, че тенденцията към целите е в застой или се увеличава с по-малко от 50%, което прави невъзможно постигането на целите до 2030 г. Умерен растеж, означава, че степента на постигане на целите се увеличава с повече от 50%, но не достатъчно, за да се постигнат целите до 2030 г., както и повишаване на резултата до нивото, необходимо за постигане на целите до 2030 г. или дори изпълнението да надхвърли предложения праг.

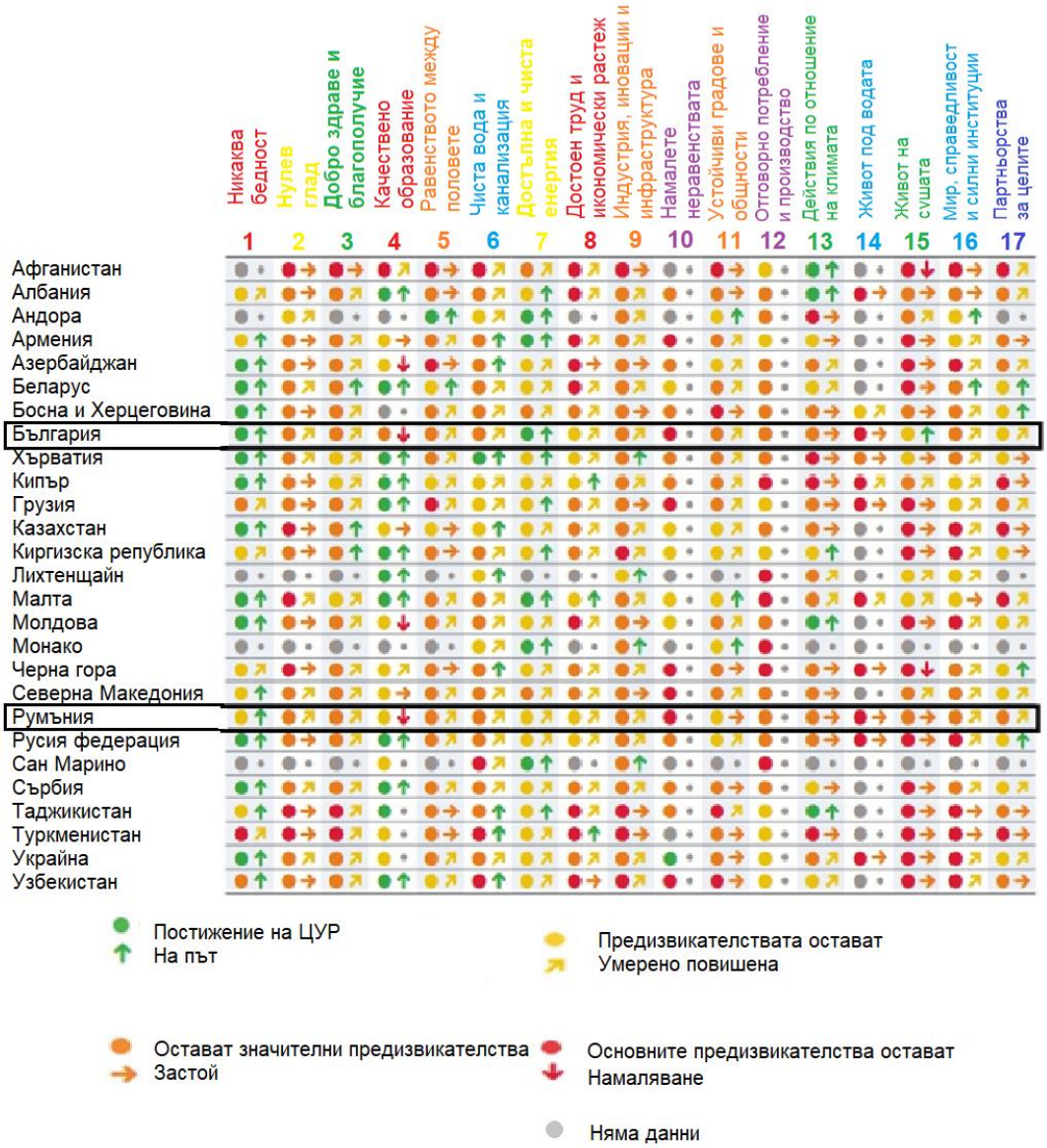

Фигура по. 6-1 Нива на изпълнение и тенденции за ЦУР

Анализирани са официалните документи от двете страни относно целите за устойчиво развитие, съответно Националната стратегия за устойчиво развитие на Румъния 2030 и Националната програма за развитие България 2030. Тъй като тяхната формулировка и целите, поставени от всяка страна, не са постигнати по единен начин, съответните екологични цели бяха формулирани, като се вземат предвид изискванията на двете страни, но по общ начин. Следващата таблица представя целите, които формират основата за формулиране на съответните екологични цели.

Таблица 6-2 Цели, поставени на Европейско и национално ниво

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
Биоразнообразие	**15.** Живот на земята	- Законово определяне на нови защитени територии и интегриране на зелени коридори - Възстановяване на деградирали екосистеми, особено тези с най-голям потенциал за улавяне и съхранение на въглерод, и предотвратяване и намаляване въздействието на природни бедствия. Управление на съществуващите инвазивни видове и намаляване с 50% броя на видовете в червения списък, които те застрашават - Предотвратяване, намаляване и смекчаване неблагоприятните въздействия на инвазивните чужди видове върху биоразнообразието и функционирането на системата, както и върху човешкото здраве и	Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г Регламент (ЕС) 1143/2014 относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове	- Развитие на зелена инфраструктура и използване на възможностите, предоставяни от естествените екосистеми (особено в дунавските ливади, притоците и делтата на реката) чрез интегрирано управление на речния басейн и влажните зони - Гарантиране на опазването на планинските екосистеми, включително тяхното биоразнообразие, за да се подобри капацитетът им да предоставят съществени ползи за устойчивото развитие - Подпомагане на научноизследователски и развойни институции и инфраструктури от национален и европейски интерес за изследване, управление и опазване на разнообразието на природното наследство - Устойчиво управление на горите, елиминиране на незаконната сеч, разработване на интегрирана информационна система за наблюдение на експлоатацията и транспорта на дървесина, включително на граничните пунктове, осигуряване на залесяване и	- Дефицит на биокапацитет, глобални ха на глава от населението (целева стойност: под средното ниво за ЕС)

[79] Европейска комисия – Цели за устойчиво развитие
[80] Националната стратегия на Румъния за устойчиво развитие 2030 г
[81] Национална програма за развитие България 2030

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
		безопасност, както и намаляване на тяхното социално и икономическо въздействие		повторно залесяване на горски земи и тези, деградирали или подлежащи на опустиняване, разработване на планово засаждане на горски масиви за опазването на земеделските култури и инфраструктурата с цел ограничаване въздействието на изменението на климата	
Население и човешко здраве	**3**. Добро здраве **2**. Край на глада **11.** Устойчиви градове и общности 4. Качествено образование	- Постигане на високо ниво на защита на човешкото здраве и околната среда като цяло чрез намаляване на вредните промишлени емисии в целия ЕС - Подобряване на защитата на човешкото здраве и подкрепа за модернизирането на здравните системи в Европа	Директива 2010/75/ЕС относно емисиите от промишлеността (Директивата за промишлените емисии илиДЕП) Стратегически план 2016-2020 ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“.	- Осигуряване на универсален достъп до информация, образование и консултантски услуги за насърчаване на превенцията и възприемане на безрисков начин на живот; - Пълна дигитализация на здравната система и, косвено, премахване на печатни документи и регистри на хартиени носители, за да се рационализират и улеснят медицинските интервенции, да се осигури бърз достъп до качествени медицински услуги, лечения и лекарства и да се следят ефективно нуждите; - Намаляване на майчинската и неонаталната смъртност, така че да е под средната за ЕС; - Увеличаване на ваксинационното покритие до минималното ниво, препоръчано от СЗО за всяка ваксина, чрез разработване на обща платформа за сътрудничество между власти, лекари, пациенти, международни организации с опит в тази област, представители на компании в областта, както и други заинтересовани страни;	- - Продължителност на живота в добро здраве, години (целева стойност 67.5 (ж) и 64 (м)); - Неудовлетворени потребности от медицинска помощ, % (целева стойност: достигане на средното ниво в ЕС); - Дял на населението, никога не участвало в спортни дейности, % (целева стойност: достигане на средното ниво в ЕС); - Население (25-64 г.), участващо в образование и обучение, % (целева стойност: 7) - Дял на учениците с резултати, по-ниски от критичните (средно за трите области на изследването) в Програма за международно оценяване на ученици

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
				- Насърчаване на осведомеността за психичните заболявания, намаляване на стигмата и създаване на среда, в която засегнатите се чувстват приети и където могат да потърсят помощ; - Елиминиране на туберкулозата и борба с хепатита и други заразни болести - Намаляване с една трета на преждевременната смъртност от незаразни заболявания чрез превенция и лечение и насърчаване на психичното здраве; - Намаляване на смъртността от хронични заболявания; - Намаляване на консумацията на вредни вещества; - Премахване на недохранването и поддържане на процента на затлъстяване под 10%, близо до нивото, регистрирано през 2014 г. - Значително намаляване на броя на смъртните случаи и заболяванията, причинени от опасни химикали и замърсяване на въздуха, водата и почвата. - Намаляване на процента на преждевременно напускане на училище; - Модернизиране на образователната система чрез адаптиране на методиките на преподаване и учене към използване на информационните технологии и повишаване на качеството на образователната дейност;	(PISA), % (целева стойност: 25);

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
				- Организиране на професионално-техническо образование в специално проектирани и оборудвани кампуси; обучение на добре квалифицирани учители; разработване на учебни програми според изискванията на пазара на труда чрез развитие на партньорства, включително с бизнес средата; - Значително разширяване на възможностите за обучение и непрекъснато усъвършенстване през целия живот, значително увеличаване на участието във формалните и неформални системи за знания с цел доближаване на Румъния до средното ниво на представяне в страните-членки на ЕС.	
Почви и земеползване	15. Живот на земята **2**. Край на глада	- Устойчиво управление на природните ресурси и действията в областта на климата, и по-конкретно предоставянето на обществени екологични блага и стремеж към смекчаване на и адаптиране към изменението на климата, са безспорно от значение за опазването и подобряването на почвата. - Минимизиране на замърсяването на почвата. - Идентифициране на замърсени почвени обекти	Обща селскостопанска политика (ОСП) Наредба за торовете	- Преход към кръгова икономика чрез допълващи се подходи, включващи традиционни методи и съвременни технологии за възстановяване на природния капитал и намаляване на зависимостта от синтетични торове и пестициди за борба с деградацията на почвата; - Борба с опустиняването, възстановяване на деградирали земи и почви, включително земи, засегнати от опустиняване, суша и наводнения; - Попълване на земеделския кадастър; - Удвояване на дела на селското стопанство в БВП на Румъния в сравнение с 2018 г.;	- Дял на преработените аграрни продукти в общия износ на продукти със селскостопански произход, % (целева стойност: 57); - Дял на заети с биологично производство площи, % (целева стойност: 7);

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
		и възстановяване на деградиралите. - Защита на плодородието на почвата, намаляване на ерозията на почвата и прекомерната употреба на подхранващи вещества, със същевременно повишаване нивата на органична материя в почвата чрез приемане на практики за устойчиво управление на почвата. - Опазване и устойчиво използване на почвата - Гарантиране, че работата на инсталации не води до влошаване на качеството на почвата и подпочвените води.	Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г Тематична стратегия за опазване на почвите Директива за промишлените емисии	- Поддържане и разширяване на генетичното разнообразие от семена, културни растения и селскостопански и домашни животни и свързаните с тях диви животни; - Повишаване степента на капитализация на местното земеделско производство; - Увеличаване дела на органичното земеделие в общото селскостопанско производство; - Поддържане и осигуряване конкурентоспособността на традиционни дейности и методи за капитализация на лечебни растения и горски плодове в планинския район. Поддържане на местните традиции чрез увеличаване на броя на продуктите със специфични характеристики по отношение на географския произход.	
Води	**6.** Чиста вода и санитарно-хигиенни условия	- Постигане на добро състояние/потенциал за всички повърхностни и подземни водни тела. - Възстановяване на сладководни екосистеми и естествените функции на реките, премахване на остарели бариери и възстановяване на заливни низини и влажни зони	Рамкова директива за водите Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г	- Значително повишаване на ефективността на използването на водата в промишлени, търговски и селскостопански дейности; разширяване на рационалното повторно използване на пречистена и рециклирана вода с оглед постигане на целите на кръговата икономика; - Значително повишаване на водната ефективност във всички сектори и осигуряване на устойчив процес за улавяне и доставка на питейна вода за справяне с недостига на вода;	- Население свързано с поне вторично пречистване на отпадъчни води, % (целева стойност: 78)

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
				- Свързване на поне 90% от домакинствата в градовете, общините и селата към питейната и канализационната мрежа; - Повишаване на достъпа до безопасна питейна вода за уязвими и маргинализирани групи; - Подобряване на качеството на водата чрез намаляване на замърсяването, елиминиране съхранението на отпадъци и минимизиране на опасните химикали и материали, намаляване на дела на непречистените отпадъчни води и значително увеличаване на безопасното рециклиране и повторна употреба.	
Атмосферен въздух	**11.** Устойчиви градове и общности **3**. Добро здраве **13.** Борба с климатичните промени	Статусът на качеството на въздуха трябва да се поддържа там, където вече е добър, или да се подобри.	Директива 2008/50/ЕК Качество на въздуха	- Намаляване на въздействието на замърсяването на въздуха върху човешкото здраве и околната среда чрез обръщане на специално внимание на качеството на въздуха;	- Население, живеещо при нива на замърсяване с $ФПЧ_{10}$ над допустимите норми, % (целева стойност 0.0) -
Климатични промени	**13.** Борба с климатичните промени **7.** Възобновяема енергия **8.** Сигурна работа и	Нетни нулеви емисии на парникови газове до 2050 г. Цел за 2030 г.: намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 55% в сравнение с нивата през 1990 г.	Европейски закон за климата	- Укрепване на устойчивостта и капацитета на Румъния да се адаптира към рисковете от промени в климата и природни бедствия - Подобряване на способността за бързо реагиране на екстремни метеорологични явления с висока интензивност	- Изменение в нивата на парникови газове извън обхвата на ЕСТЕ спрямо 2005 г., % (целева стойност: 0.0); -

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
	икономически растеж **12.** Отговорно потребление			- Подобряване на личното и институционалното образование, осведомеността и капацитета за смекчаване на изменението на климата, адаптиране, намаляване на въздействието и ранно предупреждение - Засилване на усилията на Румъния за извършване на преход към „зелена“ икономика с ниски въглеродни емисии, устойчивост към изменението на климата и интегриране на мерки за адаптиране към изменението на климата в уязвимите икономически, социални и екологични сектори в съответствие с политиките на ЕС	
Материални активи	**8.** Сигурна работа и икономически растеж **11.** Устойчиви градове и общности			Поддържане на по-висок темп на растеж на БВП от средния за ЕС, за да се подкрепят усилията за намаляване на разликата спрямо напредналите европейски страни, като се прилагат принципите на устойчиво развитие и непрекъснато подобряване на жизнения стандарт на населението; Насърчаване на политики, ориентирани към развитието, които подкрепят производствени дейности, създават достойни работни места, подкрепят създаването на нови бизнеси, креативността и иновациите и насърчават формализирането и растежа на микро, малки и средни предприятия, включително достъп до финансови услуги; Постигане на по-високи нива на производителност чрез диверсификация, технологична модернизация и иновации,	Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от домакинствата (целева стойност: 5.5); Население в риск от бедност или социално изключване, % (целева стойност: 25.0); Вариация на коефициента на заетост по райони, % (целева стойност 5.3);

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
				включително чрез фокусиране върху трудоемки сектори с висока добавена стойност; - Укрепване на капацитета на местните финансови институции за насърчаване и разширяване на достъпа до банкови, застрахователни и финансови услуги за всички.	
	11. Устойчиви градове и общности	Осигуряване на по-високо ниво на защита и устойчивост в случай на бедствия чрез предотвратяване или намаляване на последиците от тях и чрез насърчаване на култура на превенция.	Решение № 1313/2013/ ЕС – Механизъм за гражданска защита на Съюза	- Значително намаляване на икономическите загуби, причинени от наводнения и свлачища, подобряване на колективната реакция и укрепване на капацитета за адаптиране и връщане към нормално функциониране възможно най-скоро след събитието, намаляване на въздействието на наводнения или замърсяване, причинено от наводнения и свлачища върху екосистемите, в т.ч. чрез непрекъснато подобряване на законодателната рамка; - Образование и повишаване на отговорността на населението при сеизмични рискови ситуации;	
Културно наследство	8. Сигурна работа и икономически растеж **11.** Устойчиви градове и общности	Социалното измерение – капитализиране на потенциала на културата и културното разнообразие за социално сближаване и благополучие.	Съобщение на Комисията относно нова европейска програма за културата COM (2018)267.	- Постигане на дългосрочно конкурентоспособен туризъм, развитие на агротуризъм, екотуризъм, селски, спа и културен туризъм и подобряване на имиджа на Румъния като туристическа дестинация; Засилване на усилията за опазване на културното и природно наследство, елементите на градския и селския пейзаж	- Дял на населението, посещаващо поне веднъж годишно културни събития, % (целева стойност: 40); - Средна заетост на леглата в местата за настаняване, % (целева стойност: 50);

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
	12. Отговорно потребление				
Ландшафт	**11.** Устойчиви градове и общности	Насърчаване на опазването, управлението и планирането на ландшафта и организиране на европейско сътрудничество по въпросите на ландшафта.	Европейска конвенция за ландшафта	- Засилване на усилията за опазване на културното и природно наследство, елементите на градския и селския ландшафт.	
Енергийна ефективност	**7.** Възобновяема енергия	До 2030 г. на европейско ниво предложената цел за енергийна ефективност е да се намали потреблението на първична енергия с 26% и крайното потребление на енергия с 20% в сравнение с нивата от 2005 г. Енергийната ефективност е от ключово значение за постигането на целта за достигане на неутралност по отношение на климата за 2050 г.	Директива за енергийната ефективност	- Разширяване на мрежите за пренос и разпределение на електроенергия и природен газ, за да се гарантира, че битовите, промишлените и търговските потребители имат достъп до сигурни енергийни източници на достъпни цени - Осигуряване на киберсигурността на платформите за мониторинг на мрежите за производство, пренос и разпределение на електрическа енергия и природен газ - Разделяне на икономическия растеж от изчерпването на ресурсите и влошаването на околната среда чрез значително повишаване на енергийната ефективност (с най-малко 27% в сравнение със сценария на статуквото) и разширяване на използването на СТЕ на ЕС при предвидими и стабилни пазарни условия - Осигуряване на стабилна регулаторна рамка и прозрачност в	- Възобновяема енергия в брутното крайно енергийно потребление, % (целева стойност: 27);

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
				областта на енергийната ефективност с цел привличане на инвестиции - Стратегическа подкрепа за дела на електроенергията в общото битово, промишлено и транспортно потребление чрез установяване на стандарти за производителност на инсталациите и оборудването;	
Устойчив транспорт	**7.** Възобновяема енергия **11.** Устойчиви градове и общности **3**. Добро здраве 9. Иновации и инфраструктура	Преминаването към по-устойчив транспорт означава поставяне на потребителите на първо място и предоставяне на по-достъпни, по-здравословни и по-чисти алтернативи. Ключова цел е значително да се увеличи усвояването на чисти превозни средства и алтернативни горива, като по този начин се намалят емисиите на парникови газове с 90% до 2050 г.	Съобщение на Комисията – Стратегия за устойчива и интелигентна мобилност COM (2020)789	- Осигуряване на достъп до безопасни, справедливи, достъпни и устойчиви транспортни системи за всички, по-специално чрез разширяване на мрежите на обществения транспорт, като се обръща особено внимание на нуждите на тези в уязвимо положение, жени, деца, хора с увреждания и възрастни хора; - Увеличаване дела на възобновяемите енергийни източници и нисковъглеродните горива в транспортния сектор (електрически превозни средства), включително алтернативни горива; - Модернизиране и развитие на качествена, надеждна, устойчива и стабилна инфраструктура, включително регионална и трансгранична инфраструктура, за да се подкрепи икономическото развитие и благосъстоянието на хората, с акцент върху широк и справедлив достъп за всички; - Подобряване безопасността на пътя;	- Качество на железопътната транспортна услуга, GCR (целева стойност: 3.7); - Завършеност на основната TEN-T пътна мрежа, % (целева стойност: 100.0); - Брой на сътртни случаи при пътно-транспортни произшествия, на 100 000 жители (целева стойност: 4.9); -
Отпадъци и кръгова икономика	**12.** Отгворно потребление	Проектиране и насърчаване процеси на кръгова икономика, като се	План за действие на ЕС за кръгова икономика	- Етапен преход към нов модел на развитие, основан на рационално и отговорно използване на ресурсите с	-Рециклиране на битови отпадъци, % (целева стойност: 55);

Екологични аспекти	Цели за устойчиво развитие на ООН [79]	Цели на ЕС	Източник (Цели на ЕС)	Цели Румъния[80]	Цели България[81]
		насърчава устойчивото потребление и се гарантира, че ресурсите, използвани в икономиката на ЕС, се поддържат възможно най-дълго.		въвеждане на елементи на кръговата икономика, изработване на план; - Намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението на ниво търговия на дребно и потребление и намаляване на загубите на храна по производствените и снабдителните вериги, включително загубите след прибиране на реколтата; - 55% рециклиране на битови отпадъци до 2025 г. и 60% до 2030 г.; - 65% рециклиране на отпадъци от опаковки до 2025 г. (пластмаси 50%; дърво 25%; черни метали 70%, алуминий 50%, стъкло 70%, хартия и картон 75%) и 70% до 2030 г. (материали пластмаси 55%, дърво 30% , черни метали 80%, алуминий 60%, стъкло 75%, хартия и картон 85%; - - Разделно събиране на опасни битови отпадъци до 2022 г., биологични отпадъци до 2023 г. и текстил до 2025 г.; - Създаване на задължителни схеми за разширена отговорност на производителя за всички опаковки до 2024 г.;	

След анализа на горното са формулирани следните релевантни екологични цели. Съответните екологични цели са представени и съгласувани по време на срещата на работната група, създадена за екологична оценка на Програма Интеррег VI-A Румъния България 2021-2027.

Таблица 6-3 Релевантни екологични цели

Екологични аспекти	Релевантни екологични цели
Биоразнообразие	**REO 1.** Съхранение и опазване на биоразнообразието, включително поддържане/подобряване на консервационния статус на видовете и местообитанията
Населениеи човешко здраве	**REO 2.** Подобряване условията на живот и здравето на населението чрез подобряване състоянието на околната среда (намаляване на всички форми на замърсяване, вкл. шумовите нива)
	REO 3. Насърчаване на здравеопазването и здравното образовани с въздействие върху подобряване на поведението в околната среда и насърчаване на устойчиви практики.
Почви и земеползване	**REO 4.** Подобряване на качеството на почвата и поддържане на продуктивния капацитет, както и намаляване на отрицателните въздействия
Води	**REO 5.** Подобряване и поддържане на екологичното състояние/екологичния потенциал и химичното състояние на повърхностните и подземни водните тела, рационално използване на водните ресурси и спиране на замърсяването
Атмосферен въздух	**REO 6.** Подобряване на качеството на въздуха и намаляване на емисиите на замърсители на въздуха
Климатични промени	**REO 7.** Намаляване на емисиите на парникови газове (смекчаване) и адаптиране към ефектите от изменението на климата
Материални активи	**REO 8.** Насърчаване на устойчивото използване и управление на материалните активи
Управление на риска	**REO 9.** Предотвратяване и намаляване на риска от природни бедствия, както и минимизиране на последиците от тях
Културно наследство	**REO 10.** Опазване и популяризиране на културното наследство, включително опазване на местните традиции и обичаи
Ландшафт	**REO 11.** Опазване, подобряване и популяризиране на природните ландшафти
Енергийна ефективност	**REO 12.** Повишаване на енергийната ефективност и използването на възобновяема енергия
Устойчив транспорт	**REO 13.** Намаляване на външните ефекти върху околната среда, свързани с транспортните дейности.
	REO 14. Подпомагане на инфраструктурата за осигуряване на електрически и немоторизиран транспорт
Отпадъци и кръгова икономика	**REO 15.** Запазване на продуктите, материалите и ресурсите; предотвратяване образуването на отпадъци, насърчаване на ефективно управление на отпадъците за: събиране, вкл. разделно , рециклиране и оползотворяване на отпадъци *
Осведоменост на населението	**REO 16.** Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие (образование за устойчиво развитие и устойчив начин на живот), както и повишаване на осведомеността и насърчаване на обществената активност.

7. ВЕРОЯТНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ

7.1. МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Принципът на използвания метод е да се идентифицират потенциалните ефекти от действията по програмата върху съответните екологични цели. По-конкретно, ще бъде оценено как изпълнението на видовете действия по програмата допринася, пречи / не пречи за постигането на поставените цели за всеки екологичен аспект. Следващата фигура показва класовете за оценка на потенциалните значителни въздействия върху околната среда.

Възможно въздействие	Описание
Значителен отрицателен ефект	
Незначителен отрицателен ефект	
Няма ефект	
Незначителен положителен ефект	
Значителен положителен ефект	

Фигура № 7-1 Класове за оценяване

Основните предимства на методологията са следните:

1. Представлява гаранция за използването на единен подход за оценка на въздействието за всеки от съответните екологични аспекти/цели на анализираната среда;

2. Ефективен инструмент е за съобщаване на резултатите от оценката както на специалисти, така и на широката общественост

Разбира се, предложената методология има и редица ограничения, най-важното от които е, че не винаги ефектът от дадено действие може да бъде оценен толкова точно, че да попадне в една от представените категории. За да се избегне този аспект, където поради липса на данни и информация остава висока степен на несигурност, се използва предпазлив подход: класификация в по-нисък клас.

Оценяването (чрез придаване на цвят) се извършва за всеки тип действие, предложено в програмата, дори ако някои от тези действия могат на свой ред да включват няколко действия / проекти / интервенции. В този случай присъдената оценка съответства или на потенциалния кумулативен ефект (ако е приложимо), или на действието/проекта, който е вероятно да доведе до най-значими неблагоприятнивъздействия .

7.2. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ, СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

7.2.1. АНАЛИЗ ОТНОСНО ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА

5-те специфични цели на програмата са насочени към съвместни инвестиции в следните области:

- Свързаност;
- Адаптиране към изменението на климата и опазване на околната среда;
- Човешки капитал – образование;
- Интегрирано териториално развитие.

Специфичните цели на програмата са:

- СЦ 2.4. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и предотвратяване на риска от бедствия, устойчивост, като се вземат предвид екосистемни подходи;

- СЦ 2.7. Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване;
- СЦ 3.2. Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност;
- СЦ 4.2. Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда – принос към СЦ 4.5;
- СЦ 5.2 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони.

Мотивацията за избор на целите на политиката и детайли за тях могат да бъдат намерени в Глава 2.5 от настоящия доклад.

7.2.2. ОЦЕНКАТА НА СЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА И СЪОТВЕТНИТЕ ЕКОЛОГИЧНИ ЦЕЛИ (ЦЕЛИ ПО ДИРЕКТИВАТА ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА)

Целта на оценката на съвместимостта между целите на програмата и целите на СЕО е да се идентифицират възможните синергии или несъответствия между двата набора от цели.

Тази оценка е извършена в съответствие с Насоките за оценка на околната среда за планове и програми, разработени в рамките на EuropeAid / 121491 / D / SER / RO (PHARE 2004/016 - 772.03.03) „Укрепване на институционалния капацитет за изпълнение и прилагане на Директивата за стратегическа екологична оценка и Директивата за докладване".

В рамките на матрицата съвместимостта е анализирана, както следва:

- "+" ако целите са съвместими;
- "-" ако целите са несъвместими;
- "?" когато се счита, че определянето на съвместимостта зависи от определени променливи;
- "=" ако целите са идентични или почти идентични;
- Ако не е идентифицирана връзка между двете анализирани цели, полето остава празно.

Следващата таблица показва оценката на съвместимостта между двата набора цели, като следва да се отбележи, че таблицата представя целите под формата на код (с оглед пестене на пространство), подробното представяне на целите на програмата е представено в Глава 2.4, а съответните екологични цели са представени в Глава 6.

Таблица 7-1 Матрица за оценка на съвместимостта между целите на Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г. и релевантните екологични цели

Релевантни екологични цели / Специфични цели	REO1	REO2	REO3	REO4	REO5	REO6	REO7	REO8	REO9	REO10	REO11	REO12	REO13	REO14	REO15	REO16
СЦ2.4.	+	+	+	+	+	+	=	?	+		+					+
СЦ 2.7.	=	+	+	+	+	+	+	+			+					+
СЦ 3.2	?	+		?	?	+	+	+					+	+	?	
СЦ 4.2.		+	+									?				+
СЦ 5.2	?	+	+	?		?	?	?	+	=	+	+			?	+

Оценка на специфични цели по Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 показва степен на адресируемост на съответните екологични цели от прибл. 58 %.

За 42 % от целите на Програма Интеррег Румъния-България VI-A 2021-2027 г. не бе възможно да се установят връзки със съответните екологични цели (цели по Директивата за стратегическа екологична оценка). Липсата на връзка между целите на програмата и Директивата за стратегическа екологична оценка не трябва да се разглежда като отрицателен аспект за програмата, тъй като целите на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г. засягат въпроси, свързани с насърчаване на равен достъп до образование и насърчаване на местното развитие в извънградски райони, с положително въздействие върху икономическия растеж, което не е задължително да има пряко влияние върху съответните екологични цели.

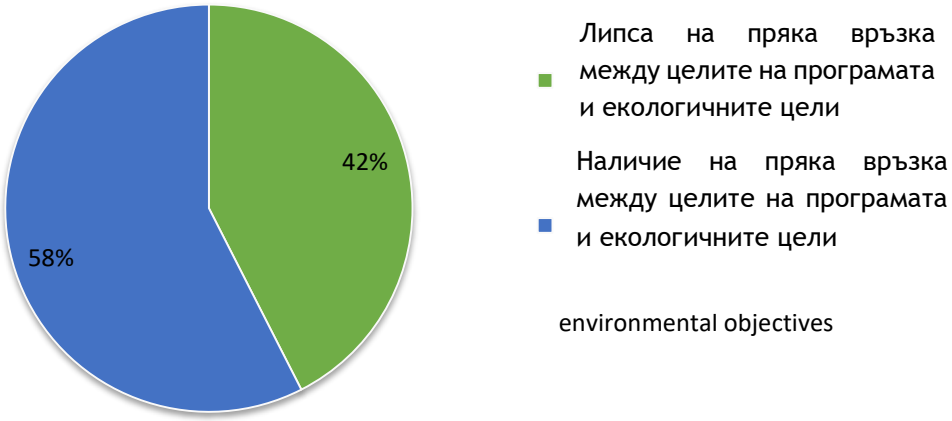

Фигура № 7-2 Връзка между специфичните цели на програмата и съответните екологични цели

От 58 %, за които е идентифицирана връзка между целите на програмата и съответните екологични цели (Директива за стратегическа екологична оценка), 40 % от случаите, целите са съвместими. Съответните екологични цели са идентични с целите на програмата в съотношение 4%, а за 14 % съвместимостта зависи от други променливи.

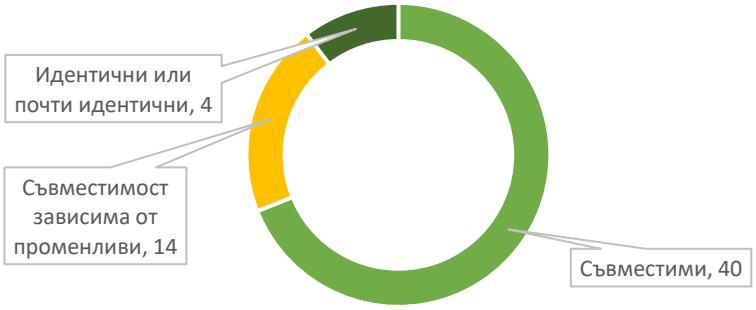

Фигура no. 7-3 Оценка на съвместимостта между целите на Програма Интеррег Румъния - България 2021-2027 г. и съответните екологични цели (Директива за стратегическа екологична оценка) (%)

7.2.3. ОЦЕНКА НА СЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Целта на оценките е да се идентифицира съвместимостта между 5-те специфични цели на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027. Специфичните цели са кодирани / съкратени с оглед спестяване на място (вижте раздел 2.5 за подробно описание на целите).

Методът за проверка на съвместимостта между целите на програмата е:

- "+" ако целите си съответстват;
- "x" ако си противоречат;
- "?" ако връзката между целите е неясна.

Следва да се отбележи, че ако не е установена връзка между анализираните цели, случаят се пропуска.

Следващата таблица показва съвместимостта между специфичните цели на програмата.

Таблица 7-2 Матрица за оценка на съвместимостта между целите на Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027

	СЦ 2.4			
СЦ 2.7	+	СЦ 2.7		
СЦ 3.2	?	?	СЦ 3.2	
СЦ 4.2				СЦ 4.2
СЦ 5.2		?	+	

Оценката на целите на програмата показва степен на съответствие между тях от 50%, а за 50% от целите не е идентифицирана връзка между тях. За 20% от целите е установено, че са съвместими, а за 30% връзката не е ясна. Фактът, че не всички цели са съвместими, не представлява отрицателен аспект, а аспект на широкообхватност, засягане на широк кръг от въпроси.

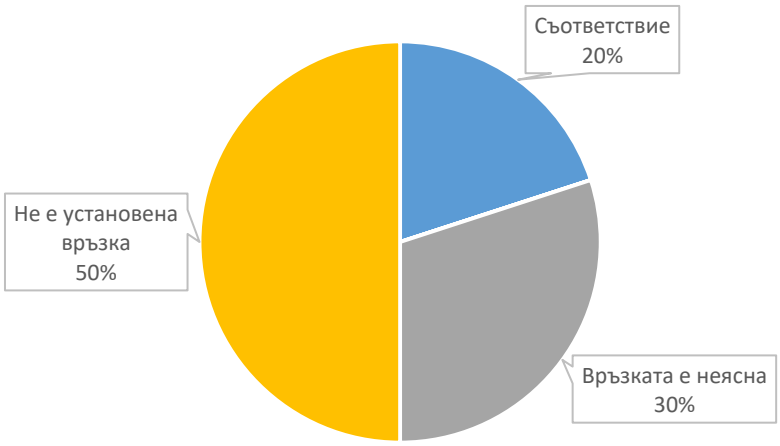

Фигура № 7-4 Оценка на съвместимостта между целите на програмата

7.2.4. ОЦЕНКА НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ В ПРОГРАМАТА ПРОЕКТИ/ ВИДОВЕ ИНТЕРВЕНЦИИ

Видовете действия, идентифицирани в Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г., са групирани според тяхното сходство, с оглед да не се дублира оценката, като по този начин се получиха 14 типа .

Максималното ниво на детайлност на оценката е представено от типовете действия, предложени в рамките на 4-те приоритета на програмата. По този начин те са оценени от гледна точка на потенциала за оказване на отрицателни и положителни въздействия върху съответните екологични цели, установени съгласно методологията, представена в Глава 7.1.

Типовете действия , групирани по приоритети, са представени в следващата таблица.

Таблица 7-3 Видове действия, предложени в Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
П1. Добре свързан регион	3.2. Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	A1.	**Действия за подобряване на железопътната свързаност и мобилността през Дунав** • Разработване на предпроектни проучвания за електрификация и дигитализация на железопътната инфраструктура. • Проектиране и внедряване на устойчиви транспортни инструменти и решения за по-добра свързаност и мобилност в трансграничния район за железопътен транспорт, включително, но не само: безопасност, териториално разгръщане, надеждност, ефективност, познаване на графиците в реално време , трафик и билети и др. • Идентифициране и справяне с липсващите връзки и „тесните места“ със затруднено преминаване в железопътната инфраструктура и инфраструктурата за преминаване на река Дунав: проучвания, стратегии, съвместни решения, съвместни инструменти и др. • Подобряване и разширяване на железопътния транспорт: проучвания по отношение на безопасността на движението, кампании за повишаване на осведомеността, проучвания за свързаност / мобилност за разбиране на товарните и пътническите потоци, пътуванията до работното място и др. • Проектиране и внедряване на интегрирани решения за подкрепа на мобилността и свързаността по време на криза. • Проектиране и внедряване на устойчиви транспортни решения за по-добра свързаност и мобилност в района. • Модернизация, подобряване и разширяване на железопътната инфраструктура: • Строителни работи за железопътна модернизация (включително електрифициране на железопътните линии и въвеждане на системата за железопътно сигнализиране ERTMS / ETCS); • Строителни работи за модернизация, реконструкция и изграждане на железопътни спирки и гари.
		A2.	**Действия за подобряване на условията за навигация и безопасност по р. Дунав и Черно море с цел подобряване на мобилността и свързаността в трансграничната зона (неизчерпателен списък)** • Намаляване на административната тежест и други видове затруднения: проучвания, анализи, решения, инструменти. • Разработване и прилагане на съвместни координирани стратегии, инструменти и пилотни приложения за подобряване на навигационните условия по р. Дунав и Черно море (напр. съвместни предпроектни проучвания, документи за инженерно планиране, морфологични и хидродинамични проучвания при установяване на условията за натрупване на седименти и др.).

			• Разработване и прилагане на интегрирани мерки за подобряване на навигационните условия за общия сектор на р, Дунав и Черно море в трансграничната зона (напр. интегриране на системите за маркиране на р. Дунав, оборудване, сигнализация и др.).
П2. По-зелен регион	2.4. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия, устойчивост, като се вземат предвид екосистемни подходи	А3.	**Предотвратяване на риска от бедствия и устойчивост, като се вземат предвид подходи, основани на екосистемите** • Подобряване на капацитета за предотвратяване на риска и интервенция в трансграничния регион чрез разработване на съвместни оперативни центрове и съвместни планове за интервенция; • Повишаване на капацитета за намеса и реакция чрез инвестиции в оборудване и превозни средства, ИТ системи и др. • Разработване на общи учебни програми за обучение и разгръщане на съвместни учения, включително службите за доброволно реагиране. • Подобряване на трансграничната координация и капацитета за адаптиране към изменението на климата и свързаните с него рискове (наводнения, пожари, хидроложки суши, замърсяване). • Разработване на съвместни методологии за оценка на риска и мониторинг на риска в трансграничната зона (риск от наводнения, включително поройни наводнения, риск от суша).
		А4.	**Действия за адаптиране към изменението на климата (решения за намаляване на риска от бедствия, базирани на екосистеми (Eco-DRR))** • Повишаване на осведомеността, изграждане на мрежи от общности и заинтересовани страни и изпълнение на образователни дейности относно това как да се адаптира негативния ефект от изменението на климата, особено сред местните общности, туристическия сектор и собствениците на гори; • Разработване на съвместни методи и инструменти за подобряване на капацитета на съответните заинтересовани страни за предотвратяване и смекчаване на въздействието на изменението на климата (напр. разработване и прилагане на планове за действие, метоДолжогии, политики, инструменти и т.н.) и за обмен на знания и добри практики, свързани с подпомагането на планирането и вземане на решения по въпроси, свързани с изменението на климата; • Разработване на методи и инструменти за подпомагане на планирането на адаптацията и вземането на решения относно мерките за адаптиране към изменението на климата; • Идентифициране, оценка и намаляване на отрицателните последици от изменението на климата върху социално-икономическите дейности в района (например разработване и прилагане на съвместни стратегии, инструменти, планове, решения, съвместна помощна дейност);

			• Прилагане на съвместни екосистемни мерки за адаптиране към изменението на климата, например: • о Мерки за повторно залесяване, опазване и опазване на горите, включително прилагане на системи за мониторинг на горите в общността, свързани с изменението на климата; • о Предотвратяване и обръщане на опустиняването чрез интегрирано управление на земята и водите (например опазване на растителната покривка, засаждане на дървета, създаване на банки за семена, обогатяване на почвата с хранителни вещества, повторно въвеждане на избрани видове, изграждане на зелени „буферни зони“), за да се адаптира към изменението на климата; • о Подпомагане на управлението на водите и земята чрез зелени решения (например: вълни, възстановяване на реки и озеленяване на природата, зелени решения за дренажни системи, натурализирани езера за дъждовни води и др.)
	2.7. Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	A5.	**Намаляване на всички форми на замърсяване чрез подпомагане на инвестициите в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водите** • Подобряване на контрола на замърсяването чрез подпомагане на инвестициите в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водата, особено в градските райони, включително чрез създаване на инструменти за измерване на качеството на въздуха, почвата и водата и предоставяне на данни в реално време (напр. мрежи от сензори и приложения и платформи, позволяващи докладване от обществеността).
		A6.	• **Подкрепа за развитието на зелени инфраструктури, включително чрез развитие и опазване на зелените площи в населените места и повишаване на освеодмеността за ползите от зелените площи**Развитие на зелена инфраструктура и подкрепа на биоразнообразието и опазване на природата в населените места, включително чрез: покриви и озеленяване на фасади, градинарство, насърчаване на зелени екологични решения за замяна на пестициди и хербициди в градските райони и др.; • Развитие на зелени площи, включително свързване между зелените площи (градски паркове, зелени спортни съоръжения, гори, зеленина на бреговете на реките) .

		А7.	**Засилване на опазването, възстановяването на биологичното разнообразие и устойчивото и опазване на природното наследство, включително Натура 2000 и обекти по Рамсар** • Насърчаване и улесняване на ангажираността на гражданите в опазването на биологичното разнообразие, включително неговото устойчиво използване; • Опазване на биоразнообразието и местообитанията чрез прилагане на най-добри практики от държавни агенции, изследователски институти, неправителствени организации, както и активно участие на гражданското общество; • Опазване и възстановяване на природата и биоразнообразието, разположени в и в близост до населени места чрез подходящи съвместни решения, вкл. чрез създаване на екологични коридори, зелени мостове, екопасажи, зелена инфраструктура и др. за повторно свързване на изкуствено фрагментирани природни зони; • Подкрепа за събиране на данни и обмен на информация по отношение на биоразнообразието между двете страни на границата; • Съвместна оценка, подобряване и популяризиране на екосистемните услуги на местно и регионално ниво в трансграничния контекст; • Развитие на екосистемни услуги за подкрепа на биоразнообразието и намаляване на замърсяването; • Споделяне на добри практики и прилагане на екологосъобразни и иновативни решения, насочени към инвазивни чужди видове и укрепване на практиките за устойчиво управление на околната среда (напр. благоприятно за опрашителите управление, управление на водни тела, гори и др.); • Подпомагане на създаването на банки за семена, възстановяване на почвената органична материя и организми, които насърчават по-високото установяване и растеж на растенията, и повторното въвеждане на избрани видове; • Повишаване на осведомеността за ползите от зелените площи, включително в градските райони, насърчаване на местни действия за по-зелени селища и рехабилитация на изоставенииндустриални зони, стимулиране на промяна в поведението по отношение на подобряването на защитата и опазването на природата и биологичното разнообразие и намаляване на замърсяването.
П3. Образован регион	4.2. Подобряване на равния достъп до	А8.	• Разработване на обширни и структурирани схеми за изучаване на езици, като вектор за изграждане на доверие отвъд границата, за създаване на база за бъдещ обмен, а също и като фактор за насърчаване на заетостта;

	приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда		• Разработване на съвместни схеми за трансгранично образование и обучение - на място в области, където достъпността не е пречка или онлайн, като се използват дигитализирани инструменти и методи за обучение, ако физическото присъствие не е опция.
		A9.	• Разработване на трансгранични стажове или практики и програми за обмен на студенти за млади завършили/студенти; • Разработване на съвместни инициативи в подкрепа на образованието и ученето за възрастни, включително улесняване на учебната мобилност; • Развитие на партньорства между средните и висшите учебни заведения и бизнеса, с цел подобряване на пазарната ориентация и качеството на образованието и предоставяне на възможност на младите студенти да се обучават и/или учат от другата страна на границата. Особено се предвижда дългосрочен обмен.
		A10.	• Развитие на партньорства между образователни и обучителни институции и заинтересовани страни, на всички образователни нива (от начално до висше), за подпомагане на съвместното учене и обмена на практики между учители и обучители от двете страни на границата; • Разработване на съвместни инициативи и действия за подпомагане на достъпа до качествено приобщаващо образование и обучение, включително усъвършенстване през целия живот, за уязвими или маргинализирани групи, включително лица с увреждания, Специални образователни потребности („Специални образователни потребности“ е легална дефиниция и се отнася до деца с обучителни проблеми или увреждания които правят ученето по-трудно за тях в сравнение с повечето деца на същата възраст), ромска етническа група и др . • Съвместни мерки за подобряване на връзката между пазара на труда и системата на образование и обучение.
		A11.	• Инвестиции в инфраструктурата на образователни съоръжения (напр. учебни пространства като класни стаи, лаборатории, библиотеки, работилници, фитнес зали, учебни пространства на открито, но също и други съоръжения) за всички нива на образование и образователни дейности (включително коригиращи и извънучилищни), техническо и професионално обучение и усъвършенстване през целия живот и др.; специално внимание ще бъде отделено на насърчаването на достъпно и приобщаващо обучение за всички; • Инвестиции в осигуряване на подходящи средства за съвместни учебни съоръжения с фокус върху дигитализацията: оборудване, инструменти и т.н., особено тези, които подпомагат развитието на практически и/или дигитални умения и дистанционно обучение, като компютри, оборудване за видеоконферентна връзка/обучение от разстояние, обучение във виртуална реалност и т.н.

П4. Интегриран регион	5.2 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	А12.	**Разработване на велосипедния маршрут Евро Вело 6** • Развитие на необходимата велосипедна инфраструктура, включително мерки за безопасност, пунктове за първа помощ и обслужване, сигнализация и др. Приоритет ще се дава на проекти, осигуряващи връзка с туристически атракции – обекти на културно, природно наследство и с други транспортни средства. Свързаната инфраструктура (вкл. нова, реконструкция или модернизация на съответните пътни участъци) също се разглежда, с ограничена дължина, в надлежно обосновани случаи и в съответствие със списъка на опреациите; • Осигуряване на пътна безопасност за участъците, припокриващи се с маршрута Евро Вело, с оглед спазване на стандартите, свързани със системите за сигнализация на трафика и/или допълнително развитие на инфраструктурата, предназначена за велосипедисти и пешеходци, като тунели, обходни пътища, мостове, надлези и пешеходни пътеки и защитени колоездачни пътеки; • Осигуряване на ефективни връзки с и достъп до и от други видове транспорт, включително пристанища и железопътни гари – адаптиране на инфраструктурата; • Осигуряване на наличност на обществен транспорт, водещ до велосипедния маршрут; • Осигуряване на подходящи услуги по маршрута Евро Вело, като: настаняване, храна, напитки и зони за почивка и отдих, услуги, включително стоянки за велосипеди, информация, оферти за резервация, друга помощ; • Осигуряване на комуникация и информация, онлайн и по маршрута, включително мобилни/електронни приложения за велосипедисти и др.
		А13.	**Подпомагане на туристически дейности, свързани сектори и индустрии** • Инвестиции в икономическа конкурентоспособност на местния бизнес, включително, но не само: строителство / модернизация на производствени съоръжения; доставка на съответното оборудване; приемане на цифрови технологии и др. • Обособяване на природни обекти за икономическа употреба: пътеки, места за изхвърляне на отпадъци, охрана, сигнализация, къмпинги, други атракции на открито и тн. • Подкрепа на обекти с туристически потенциал: изграждане, модернизация / възстановяване на замъци, крепости, църкви, манастири, дворци, археологически обекти, частни / обществени музеи, библиотеки, художествени колекции / галерии, изложбени места, винарни, агро-ферми (например ферми за/ полета с лавандула; ферми за/ полета с рози, традиционни фабрики за олио, кошари), приключенски паркове, атракции на открито и др.

			• Създаване на общи продукти и услуги от историческо, природно и културно наследство, разширяване и подобряване на услугите, насочване към нови пазари и създаване на работни места в трансграничния район, включително чрез създаване на физически и онлайн магазини, особено за традиционни / местни продукти (местна храна, хляб, вино, сирене, роза, лавандула, мед и др.), включително съответните туристически инфраструктури, достъп и връзка към туристичекси обекти; • Подкрепа за местни и регионални участници за валоризиране на потенциално ценни туристически обекти / преживявания, включително чрез създаване на устойчиви туристически пътеки или разработване на етикети за качество за високи постижения в услугите, популяризиране и маркетинг на туристическото предлагане и др., като използването на тенденциите в социалните медии – като „Insta-туризъм“ – също се насърчава. • Обучение на персонала, особено в дигитални умения.
		A14.	**Подкрепа за изпълнение на интегрираната териториална стратегия** – Развитие на капацитета на заинтересованите страни за изпълнение на интегрираната териториална стратегия; – Подпомагане на изпълнението и мониторинга на интегрираната териториална стратегия

Следващата таблица представя анализ на положителните или отрицателните въздействия на типовете действия (обобщени) върху съответните екологични цели.

Таблица 7-4 Оценка на типовете действия

Код	Действие / Екологични цели	REO1	REO2	REO3	REO4	REO5	REO6	REO7	REO8	REO9	REO10	REO11	REO12	REO13	REO14
A1.	Действия за подобряване на железопътната свързаност и мобилността през Дунав.														
A2.	Действия за подобряване на условията за навигация и безопасност по р. Дунав и Черно море с цел подобряване на мобилността и свързаността в трансграничната зона														
A3.	Предотвратяване на риска от бедствия и устойчивост, като се вземат предвид подходи, основани на екосистемите														
A4.	Действия за адаптиране към изменението на климата (решения за намаляване на риска от бедствия, базирани на екосистеми (Eco-DRR).														
A5.	Намаляване на всички форми на замърсяване чрез подпомагане на инвестициите в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водите														
A6.	Подкрепа за развитието на зелени инфраструктури, включително чрез развитие и опазване на зелените площи в населените места и повишаване на освеодмеността за ползите от зелените площи														
A7.	Засилване на опазването, възстановяването на биологичното разнообразие и устойчивото и опазване на природното наследство, включително Натура 2000 и обекти по Рамсар														
A8.	Разработване на обширни и структурирани схеми за езиково обучение; Разработване на съвместни схеми за трансгранично образование и обучение.														
A9.	Разработване на трансгранични стажове или практики и програми за обмен на студенти за млади завършили/студенти; Разработване на съвместни инициативи в подкрепа на образованието и ученето за възрастни, вкл. улесняване на учебната мобилност; Развитие на партньорства между средните и висшите учебни заведения и бизнеса.														

Код	Действие / Екологични цели	REO1	REO2	REO3	REO4	REO5	REO6	REO7	REO8	REO9	REO10	REO11	REO12	REO13	REO14
A10.	Развитие на партньорства между образователни и обучителни институции и заинтересовани страни Разработване на съвместни инициативи и действия за подпомагане на достъпа до качествено приобщаващо образование и обучение; Съвместни мерки за подобряване на връзката между пазара на труда и системата на образование и обучение.														
A11.	Инвестиции в инфраструктурата на образователни съоръжения; Инвестиции в осигуряване на подходящи средства за съвместни учебни съоръжения с фокус върху дигитализацията.														
A12.	Разработване на велосипедния маршрут Евро Вело 6.														
A13.	Подпомагане на туристически дейности, свързани сектори и индустрии.														
A14.	Подкрепа за прилагане на интегрираната териториална стратегия.														

След оценката на видовете действия на програмата не бяха установени значими отрицателни въздействия. Броят на идентифицираните видове въздействия е представен на следващата фигура.

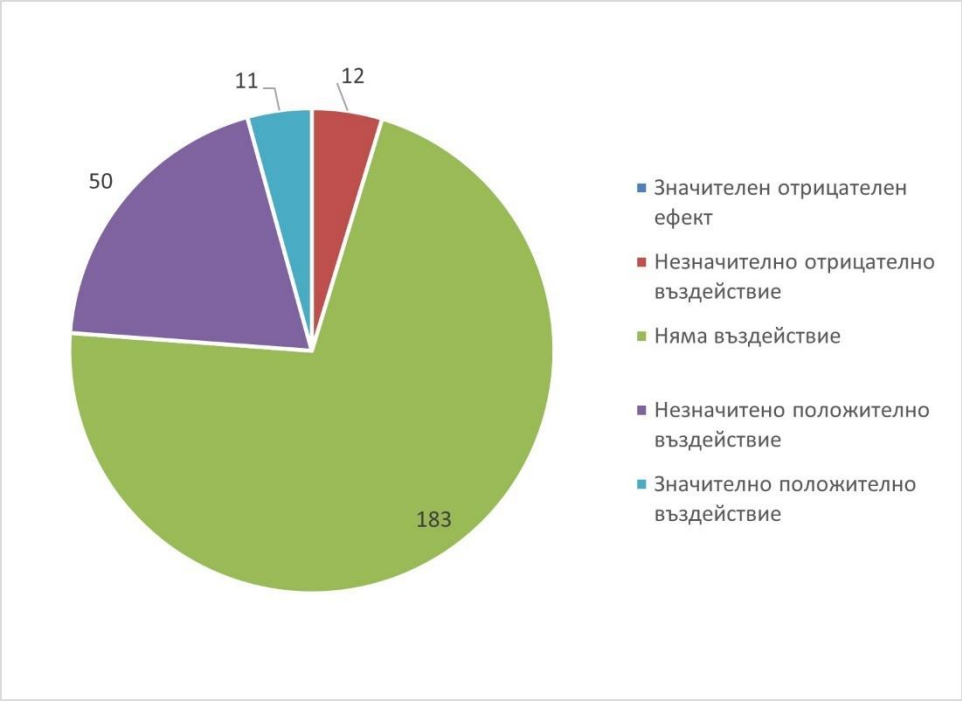

Фигура по. 7-5 Идентифицирани видове въздействия

За всички съответни екологични цели са идентифицирани въздействия (положителни или отрицателни), резултат от прилагането на Програма Интеррег VI-A Румъния България 2021-2027. Идентифицирани са незначителни неблагоприятни въздействия за съответните екологични цели REO1, REO4, REO6 и REO15, за които са предложени мерки за предотвратяване и смекчаване, като обосновката за приписване на незначителния неблагоприятен ефект може да се намери в таблицата по-долу.

За всички екологични цели, с изключение на REO15, са идентифицирани положителни въздействия (значителни или незначителни).

От фигурата по-долу може да се види, че изпълнението на Програма Интеррег VI-A Румъния България 2021-2027 има положителен принос (значителен положителен ефект) за постигането на следните релевантни екологични цели::

- REO1 – Биологично разнообразие чрез Дейност A7, която включва действия за увеличаване на биологичното разнообразие;
- REO4 – Използване на почвата и земята, Дейност A4 прилага правилно управление на почвата за намаляване на част от натиска върху нея;
- REO7 Промените в климата, Дейност A1 подобрява железопътния транспорт, който е по-малко замърсяваща транспортна алтернатива (намалени емисии на парникови газове) в сравнение с автомобилния транспорт; Дейност A4 предлага действия за адаптация към последиците от изменението на климата;
- REO9 Материални активи, Дейност A4 допринася за постигането на съответната екологична цел относно риска от природни бедствия, по-специално чрез повторно залесяване;
- REO10 Културно наследство, Дейносъ A13 предлага дейности по възстановяване и популяризиране на различните елементи на културното наследство, като по този начин има пряк принос за изпълнението на съответната екологична цел;
- REO13 и 14 Устойчив транспорт, Дейност A1 подкрепя по-малко замърсяваща алтернатива на автомобилния транспорт, който има отрицателно въздействие върху околната

среда (допринася към REO13), Дейност А12 подкрепя развитието на велосипеден маршрут ЕвроВело 6, който представлява чист вариант на транспорт (допринася за REO14);

– REO16 - . Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие, чрез действия А4 и А7, които включват мерки за повишаване на обществената осведоменост по различни екологични проблеми, като последиците от изменението на климата, опазването на биологичното разнообразие и повишената полезност на зелените площи.

В заключение, въпреки че изпълнението на програмата може да окаже незначителни отрицателни въздействия върху биоразнообразието, почвата, атмосферния въздух и кръговата икономика, то също така оказваположителни въздействия върху всички аспекти на околната среда, с изключение на кръговата икономика.

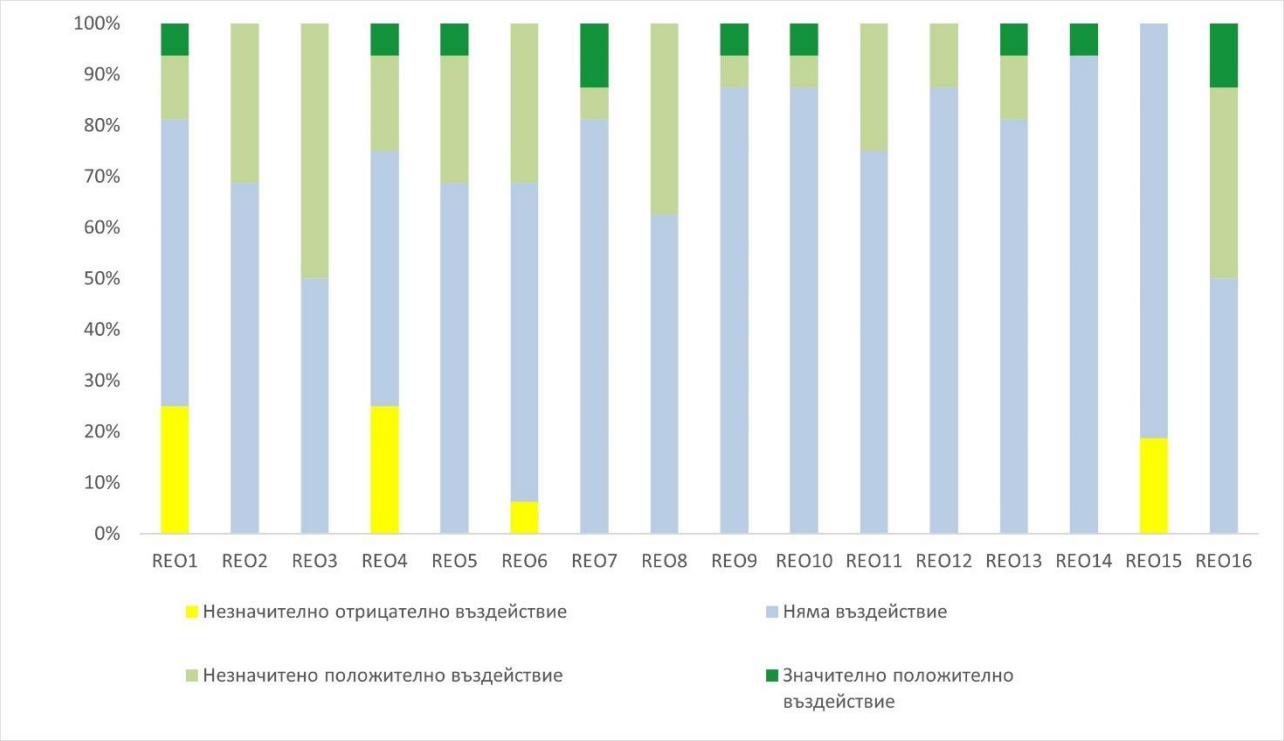

Фигура № 7-6 Дял на идентифицираните въздействия спрямо съответните екологични цели

Обосновка за оценка на въздействията върху околната среда и човешкото здраве за видовете дейности, предложени от програмата, е представена в следващата таблица, като се вземе предвид и искането на Басейновите дирекции и Министерството на здравеопазването от България относно оценката на въздействието върху водите (повърхностни и подземни водни тела, крайбрежни води, зони за защита на водите) и качеството на питейните води и водите за къпане.

Таблица 7-5 Обосновка за извършената оценка на въздействието върху околната среда и човешкото здраве за видовете дейности, предложени от програмата

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
A1	От стратегическа гледна точка при оценката беше разгледана подкрепата на програмата за развитие на железопътния транспорт като предпочитана алтернатива (с по-ниско ниво на въздействие върху околната среда) спрямо автомобилния транспорт. Следователно приносът на програмата се счита за положително значим за съответните екологични цели REO7 и REO13. На второ място, бяха разгледани потенциалните отрицателни въздействия , свързани с изпълнението на предложените действия, предимно тези, насочени към модернизиране и разширяване на жп линията, реконструкция и изграждане на жп гари. В момента 3 второстепенни и неелектрифицирани железопътни линии пресичат границата (Меджидия – Негру Вода – Добрич; Букурещ – Гюргево – Русе – Велико Търново; Крайова – Калафат – Видин – Враца – София). В две от тези три зони (Гюргево-Русе и Калафат-Видин) има защитени зони за защита на птиците от екологичната мрежа Натура 2000, разположени в близост до жп линиите. Електрификацията, както и увеличаването на железопътния трафик, могат да доведат до негативни ефекти върху Целите за опазване на защитените зони. Въздействието върху местообитанията може да се прояви чрез: • загуби на местообитания, за тези местообитания в близост до железопътните линии, за които се предлагат разширения; • промяна на местообитанията, поради възможност за проникването на инвазивни видове и в резултат наизвършване на строителни дейности; • нарушаване на дейността на видовете (повишаване на нивото на шума, изкуствено осветление и др.); - смъртност на индивиди в резултат на увеличаване на риска от сблъсък (поради увеличаване на скоростта на влака). Проектите за модернизация на железопътната инфраструктура също представляват възможности за справяне със и решаване на съществуващи екологични проблеми (например нарушаване на екологичната свързаност). Не се очаква предложените видове действия да окажат значителни въздействия върху състоянието на повърхностните, подземните и крайбрежните водни тела, както и върху зоните за защита на водите и върху качеството на питейните води и водите за къпане. Дейностите по ремонт на жп линии могат да генерират значителни количества отпадъци, включително, където е приложимо, количества замърсена почва. Някои от материалите, събрани по време на ремонта, могат да бъдат използвани повторно/рециклирани, за да не се превърнат в отпадъци.
A2	Проектите за подобряване на условията на корабоплаване по река Дунав биха могли да доведат до значително отрицателно въздействие върху компонентите на биоразнообразието. Премахването на подкрепата за твърди мерки (например драгиране) от програмата ни дава основание да считаме, че останалите предложени действия не биха

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
	имали значително отрицателно въздействие. Въпреки това се счита за предпазливо да се оцени като потенциално незначително отрицателно въздействие върху REO1 (биоразнообразие). Предложените дейности оказват незначително положително въздействие върху целта за материалните активи (REO8) в резултат на подобряване на условията за безопасност на трафика по р. Дунав. Положително въздействие бе отчетено и в случая с REO6 и REO13, като се има предвид, че изпълнението на действията може да доведе до намаляване на автомобилния товарен трафик. Не се очаква предложените навигационни работи да доведат до влошаване на състоянието на повърхностните и подземните водни тела, тъй като не изискват мащабни строителни работи. Те също няма да окажат въздействие върху зоните за защита на водите. Интервенциите не изискват зауствания, които биха могли да повлияят на качеството на водните обекти, питейните води или водите за къпане.
A3	Внедряването на решения за предотвратяване на риска от бедствия и устойчивост е необходимо и очаквано. При това, мекият характер и разглежданият обем на инвестициите оправдават оценката за положително, но незначително въздействие върху няколко цели. Отрицателните ефекти (отнесени към REO4 – Почва) бяха взети предвид само за предложените строежи на нови оперативни центрове. Включените тук действия не могат да окажат значително въздействие върху водите, поради мекия им характер (изграждане на капацитет, обучения, трансгранична координация и т.н.).
A4	A4 включва набор от амбициозни действия, които пряко се ангажират с няколко екологични цели, за които приносът се счита за положителен (REO3, 4, 5, 7 и 9). Бяха разгледани и други положителни ефекти, включително върху биоразнообразието (REO1) в резултат на предложения за залесяване, опазване и мониторинг на горите, както и подкрепа за прилагането на зелени решения. За тези действия, които също включват устойчиво управление на водите и земята чрез зелени решения, се счита, че могат да имат значителни положителни ефекти за подобряване на състоянието на водните тела. Не са установени отрицателни ефекти, свързани с този набор от действия.
A5	Специфичното действие за намаляване на всички форми на замърсяване има незначително положително въздействие върху факторите на околната среда (REO4, REO5, REO6), тъй като мониторингът може да идентифицира и разрешава проблемите своевременно. Освен това, предоставяйки тази информация на населението, то би било наясно с екологичните рискове, на които е изложено.
A6	Комплексът от действия в подкрепа на развитието на зелена инфраструктура има незначителен положителен ефект върху REO1, тъй като допринася за поддържане/подобряване на природозащитния статус на видовете и местообитанията. Има същото въздействие върху населението (REO2), тъй като условията на живот се подобряват,

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
	както и върху почвата (REO4), тъй като развитието на зелена инфраструктура намалява негативните въздействия върху качеството на почвата. Същевременно тези действия допринасят за подобряването и опазването на ландшафта (REO11). Въздействието върху водните ресурси (REO5) е положително, поради приноса на действията за увеличаване на задържането на дъждовна вода в градовете и за намаляване на замърсяването на водните басейни с пестициди и хербициди.
A7	Действието за засилване на опазването на биологичното разнообразие може да доведе до значителни положителни ефекти върху REO1. Въпреки че повечето от предложените действия са меки, те се ангажират с критични въпроси за двете страни, като: прилагане на най-добри практики и споделяне на знания. Действията включват също така специфични мерки за повишаване на биоразнообразието, по-специално чрез разглеждане на темата за инвазивни чужди видове, благоприятна за опрашителите среда и управление на природни ресурси като води и гори. Предложените действия също се очаква да генерират значителни положителни ефекти върху REO3, поради насочването на промяна в поведението във връзка с опазването на биологичното разнообразие и устойчивото използване. Незначителни положителни ефекти са оценени за: REO2 - резултатите от действията пряко ще допринесат за подобряване на условията на живот и косвено ще са насочени към подобряване на човешкото здраве; REO4 – има предложени мерки, насочени към подобряване на качеството на почвата и нейния производствен капацитет; REO5 - ще бъдат разработени и внедрени решения за укрепване на практиките за устойчиво управление на околната среда, включително управление на водни обекти. Косвено, действията, насочени към биоразнообразието, ще бъдат от полза за качеството на въздуха, ландшафта и устойчивото използване на материалните активи.
A8 A9	Тези два вида действия (A8 и A9) допринасят за образованието и професионалното обучение на населението. Този аспект може да допринесе за придобиването на знанията и уменията, необходими за устойчивото развитие и поради това се счита за незначителен положителен ефект за REO3. Не са установени отрицателни ефекти, свързани с този набор от действия.
A10	Както и в случая с предишните видове действия (A8 и A9), за A10 се счита, че може да допринесе за развитието на знания и умения, свързани с устойчивото развитие (REO16). Беше също така счетено, че съвместните инициативи могат да се обединят в рамките на общите природни ценности и човешките традиции, генерирани от река Дунав, общ елемент, който може да повлияе положително върху устойчивостта на тези действия. Предвид съвместните мерки за подобряване на връзката между пазара на труда и системата на образованието и обучението, беше оценен и незначителен положителен ефект за устойчивото използване и управление на материалните активи (REO8).

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
A11	Като се имат предвид инвестициите в инфраструктура и подходящо осигуряване на съвместни учебни заведения, за този вид действия беше оценен незначителен положителен ефект за устойчивото използване и управление на материалните активи (REO8). Потенциалните положителни ефекти върху REO16 не бяха взети предвид, за да се избегне дублирането на оценка за предишни действия (A8 – A10). Не бяха установени негативни аспекти за тези действия, тъй като програмата не предлага инвестиции в строителство, а най-вече в дигитализация.
A12	Насърчаването на велосипедния туризъм със сигурност е устойчиво действие, което може да има положителни ефекти. Положителните въздействия ще са свързани преди всичко с общественото възприятие за насърчаване на устойчивото развитие (REO16), приноса за намаляване на атмосферните емисии на замърсители (REO6), устойчиво популяризиране на културното наследство (REO10) и не на последно място по значение, устойчивата алтернатива на туристическите дейности чрез устойчив вид транспорт (REO14). Велосипедният маршрут обаче не е проектиран да представлява алтернатива на основните съществуващи транспортни маршрути и в резултат на това не се счита, че има значително положително въздействие върху която и да е екологична цел. Някои негативни ефекти, свързани с изпълнението на проекта Евро Вело 6, бяха разгледани по отношение на биоразнообразието (REO1), почвата (REO4) и управлението на отпадъците (REO14), в резултат на предложените инвестиции в изграждането, организацията, модернизацията на съществуващата пътна инфраструктура, позволяваща реализирането на велосипедния маршрут. Маршрутът Евро Вело 6 пресича и територията на няколко обекта от Натура 2000. Велосипедният маршрут е свързан със съществуващата пътна инфраструктура, така че се смята, че е малко вероятно да засегне значително някои местообитания и/или видове от Натура 2000 в резултат на изпълнението на проекта. Решенията за свързване на съществуваща инфраструктура с бъдещия велосипеден маршрут ще трябва да бъдат внимателно обмислени на ниво проект, за да се избегнат/намалят въздействията върху биоразнообразието. Не са идентифицирани потенциални въздействия, свързани с прилагането и експлоатацията на Евро Вело 6, водещи до влошаване на състоянието/потенциала (в зависимост от случая) на повърхностните и подземните водни тела.
A13	Комплексът от дейности е насочен пряко към опазването и капитализирането на културното наследство, като в този смисъл се предлагат устойчиви подходи, които са оценени като потенциално значително положително въздействие върху REO10. Положително (незначително) въздействие се разглежда при целта за населението и човешкото здраве (REO2) в резултат на подкрепата за мерки, които могат да доведат до повишаване на жизнения стандарт на гражданите чрез развитие на устойчиви дейности.

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
	Възстановяването на културните обекти и развитието на устойчиви туристически пътеки са в състояние да повлияят положително на ландшафта в зоната на туристическите атракции и да представляват алтернатива за съвременния туризъм. Поради тази причина се счита, че предложените действия могат да имат положителен (незначителен) ефект върху REO11. Възстановяването на културни обекти също има положителен ефект върху REO8 и имплицитно може да допринесе за подобряване на енергийната ефективност в сградите, насочени към програмата (REO12). Обаче, строителните дейности (включително модернизация, реставрация) също могат да имат отрицателни последици. Тези (незначителни) ефекти са взети предвид при биоразнообразието (много от туристическите дестинации са разположени в райони, ценни за биологичното разнообразие, включително защитени природни територии), почвата, въздуха и отпадъците, поради строителните работи, както и увеличения брой туристи, което може да доведе до увеличаване на трафика и увеличаване на количествата отпадъци в туристическите зони.
A14	Оценката за това действие е включена главно в оценката на Действие A12 (Евро Вело 6). Причината за този избор е, че не са идентифицирани отделни ефекти, свързани с дейностите, предложени за разработване, изпълнение и мониторинг на Стратегията. Също така, гръбнакът на стратегията е развитието на маршрута Евро Вело 6.

По отношение на приноса на Програмата за постигането на съответните екологични цели, могат да се направят следните твърдения:

- Биоразнообразие: Програмата адресира основния идентифициран екологичен проблем, със значителен принос за поддържане/подобряване на природозащитния статус на местообитанията и видовете;
- Население и човешко здраве: Програмата няма съществен принос към аспектите, свързани с човешкото здраве и размера на населението, но се очаква ограничен положителен принос по отношение на условията на живот/ стандарта на живот;
- Почви: Програмата не адресира основните екологични проблеми, идентифицирани за почвите в териториалния й обхват, но няма и опасност да попречи на целта, която трябва да бъде постигната;
- Води: Програмата има последователен и значителен принос към всички идентифицирани екологични проблеми, увеличавайки възожностите за постигане на целите, свързани с водите;
- Атмосферен въздух: Програмата адресира съществуващите екологични проблеми и има ограничен положителен принос за постигането на съответната екологична цел;
- Изменение на климата: Програмата има значителен принос за справяне със съществуващия екологичен проблем и постигане на предложената екологична цел;
- Материални активи: Програмата има положителен и значителен принос за решаване на някои от съответните екологични проблеми и за постигането на съответната екологична цел;
- Управление на риска: Програмата има положителен и значителен принос за решаване на някои от съответните екологични проблеми и за постигането на съответната екологична цел.

- Културно наследство: Програмата адресира съществуващите съответни проблеми, с потенциален значителен принос за постигане на екологичната цел;
- Ландшафт: не е установен значителен принос в рамките на действията на програмата към съответните екологични проблеми;
- Енергийна ефективност: Програмата има ограничен, но положителен принос за постигане на съответната екологична цел;
- Устойчив транспорт: Програмата има значителен положителен принос към решаването на съответните екологични проблеми и постигане на екологичната цел;
- Отпадъци и кръгова икономика: Програмата няма принос към решаване на съответните екологични проблеми и постигането на екологичната цел;
- Осведоменост на населението: Програмата има положителен и значителен принос за решаване на някои от съответните екологични проблеми и за постигането на съответната екологична цел.

Също така, типовете действия на Програмата са оценени и относно Принципа за ненанасяне на значителни вреди. Оценката е извършена в съответствие с *Техническите насоки на Европейска комисия за интегриране на принципа за „ненанасяне на значителни вреди“ съгласно Регламента за Механизма за възстановяване и устойчивост,* като въздействията са анализирани и спрямо шестте екологични цели, обхванати от *Регламента на таксономията*. Същата представлява отделен самостоятелен документ, като обобщение от направените изводи е представено по-долу:

Прилагането на принципа за ненанасяне на значителни вреди се основава на две стъпки. Първата стъпка включва филтриране на всеки тип действие през шестте екологични цели, с оглед да се идентифицират тези от типовете действия, които изискват оценка по същество. В случай, че такава оценка не е необходима, се предоставя обосновка.

Екологичните цели са, както следва:

- Смекчаване на последиците от изменението на климата;
- Адаптиране към изменението на климата;
- Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси;
- Кръгова икономика, включително предотвратяване образуването на отпадъци и тяхното рециклиране;
- Предотвратяване и контрол на замърсяването на въздуха, водите или земята;
- Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите.

Втората стъпка представлява извършването на оценка по същество съгласно Принципа за ненанасяне на значителни вреди за онези екологични цели, за които това е необходимо.

- Смекчаване на последиците от изменението на климата: Очаква ли се мярката да доведе до значителни емисии на парникови газове?;
- Адаптиране към изменението на климата: Очаква ли се мярката да доведе до по-голямо вредно въздействие на настоящия или очаквания бъдещ климат, върху самата мярка или върху хората, природата или активите?;
- Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси: Очаква ли се мярката да навреди: i) на доброто състояние или добрия екологичен потенциал на водните обекти, включително на повърхностните и подземните води; или ii) на доброто екологично състояние на морските води?;
- Кръгова икономика, включително предотвратяване образуването на отпадъци и тяхното рециклиране: Очаква ли се мярката: i) да доведе до значително увеличение на образуването, изгарянето или обезвреждането на отпадъци, с изключение на изгарянето на нерециклируеми опасни отпадъци; или ii) да доведе до значителна неефективност при прякото или непрякото използване на природни ресурси на някой от етапите от жизнения й цикъл, като тази ефективност не е сведена до минимум чрез подходящи мерки; или iii) да причини значителни и дългосрочни вреди на околната среда по отношение на кръговата икономика?

- Предотвратяване и контрол на замърсяването на въздуха, водите или земята: Очаква ли се мярката да доведе до значително увеличение на емисиите на замърсители във въздуха, водите или земята?;
- Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите: Очаква ли се мярката: i) да влоши в значителна степен доброто състояние и устойчивостта на екосистемите; или ii) да влоши природозащитния статус на местообитанията и видовете, включително тези от интерес за Съюза?

Всички 14 типа действия на Програмата са оценени относно тяхното съответствие с екологичнтие цели в Стъпка 1 и след извършване на оценка по същество за 5 типа действия (A1, A2, A11, A12 и A13) крайното заключение на оценката е, че предложенията, залегнали в Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г. съответстват на Принципа за ненанасяне на значителни вреди.

8. ПОТЕНЦИАЛНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЗДРАВЕТО В ТРАНСГРАНИЧЕН КОНТЕКСТ

8.1. ОБЩИ АСПЕКТИ

Видовете действия от Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г. не са включени в Приложение 1 на Закон № 1. 22/2001 за ратифициране на Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, приета в Еспоо на 25 февруари 1991 г. (Официален вестник, част I, бр. 105 от 01/03/2001 г.).

Не са установени значителни неблагоприятни въздействия върху околната среда и здравето, нито в местен контекст, нито в трансграничен контекст.

Налице са всички основания да се твърди, че ефектите от прилагането на Програма Интеррег VI-A Румъния-България ще генерират основно положително трансгранично въздействие поради факта, че стратегическите цели се отнасят до действия за взаимно свързване между двете страни и бъдещите действия / проектите ще трябва да бъдат разработени или в партньорство между двете държави, или чрез процес на консултация с властите и заинтересованите страни в съседната държава по време на разработването на проектите.

8.2. КУМУЛАТИВНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ

Въздействията на Програмата, както положителни, така и отрицателни, могат да се комбинират с въздействията от други планове и програми, както и други проекти.

Въз основа на анализа на връзката с други планове и програми на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г. (вж. Раздел 2.5), не бяха идентифицирани случаи, които биха могли да доведат до настъпване на значителни негативни кумулативни ефекти.

Идентифицирани са случаи, при които анализираната програма допринася за изпълнението на целите на някои планове, програми или стратегии, което води до потенциални положителни кумулативни ефекти.

След изпълнението на видовете дейности от програмата се очаква кумулативен положителен ефект върху аспектите на околната среда: населението и човешкото здраве, води, климатични фактори, материални активи, управление на риска, ландшафт, устойчив транспорт и осведоменост на обществото.

9. МЕРКИ, ПРЕДЛОЖЕНИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА ВСЯКАКВИ ВЪЗМОЖНИ НЕЖЕЛАНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Директива 2001/42/ЕО относно стратегическата екологична оценка (СЕО) изисква въвеждането на „мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, произтичащи от изпълнението на програмата“.

Тъй като не са установени значителни неблагоприятни ефекти, наборът от мерки, предложени тук, се отнася до идентифицираните незначителни неблагоприятни ефекти, както и до превантивните мерки. Не са предложени компенсаторни мерки, тъй като не са идентифицирани потенциални значителни въздействия върху обектите от Натура 2000.

Процесът на идентифициране и формулиране на мерки за избягване и намаляване на въздействието също взе предвид следните две хипотези:

- Всички следващи проекти, произтичащи от Програмата, ще се изпълняват в пълно съответствие с изискванията на действащото екологично законодателство. Поради това не са разгледани мерки за съблюдаване на спазването на закона;
- Съображенията относно оптимизирането на положителните въздействия на проектите, които ще бъдат реализирани,върху околната среда, ще бъдат взети предвид във всички етапи от изпълнението на програмата.В резултат, няма мерки, които да са отчетени като такива, целящи единствено максимизиране на положителните въздействия. .

Наборът от мерки за предотвратяване и смекчаване е представен в следващата таблица. Прилагането на тези мерки ще доведе до незначително ниво на остатъчни ефекти. Оценката на значимостта на остатъчните ефекти се извършва чрез прилагане на програмата за мониторинг (виж Глава 11).

Таблица 9-1 Мерки за предотвратяване и смекчаване на очакваните отрицателни въздействия

код	Екологична цел[82]	Значение на идентифицираниятевъздействия[83]	Мерки	Адресируемост на мерките[84]
M1	REO 1	Незначително отрицателно	Всички проекти, насочени към модернизиране на железопътната инфраструктура, ще се прилагат с решения, предназначени да избегнат/намалят въздействието върху биоразнообразието. Решенията трябва да включват: намаляване на риска от сблъсък на диви животни с влакове, поддържане/възстановяване на екологична свързаност, контролиране на инвазивни видове, намаляване на риска от сблъсък и/или токов удар за птици с железопътна електрическа инфраструктура, намаляване на шума и осигуряване на осветителни системи, които не нарушават дейността на дивата природа.	A1
M2	REO 1	Незначително отрицателено	Река Дунав и Черно море включват чувствителни екосистеми, които са домакин на много защитени местообитания и видове. Проектите, насочени към подобряване на условията за навигация, ще се основават на анализ на околната среда за оценка на въздействието на различните варианти за изпълнение върху компонентите на биоразнообразието, особено защитените местообитания и видове, както и мигриращите видове, ако законовите разпоредби изискват такъв анализ. В случай на обекти от Натура 2000, оценката ще се основава на изискванията на Целите за опазване, специфични за всяка от потенциално засегнатите територии.	A2

[82] Името на съответната екологична цел е съкратено.
[83] Вижте раздел 7.2.5 от този доклад
[84] Кодекс на действията, съгласно които ще се прилагат мерките

код	Екологична цел[82]	Значение на идентифицираниятевъздействия[83]	Мерки	Адресируемост на мерките[84]
M3	REO 1	Незначително отрицателено	Преди започване на ремонтните дейности на съществуващите сгради, на най-ранен етап ще бъде идентифицирана вероятността за присъствие на прилепи и птици, както и наличието на техните убежища и гнезда, в съответствие със законовите разпоредби. Дейностите ще се извършват от дипломирани експерти (Регистър на дипломираните експерти за изработване на екологични проучвания - Видове проучвания: Мониторинг на биоразнообразието "МБ"). Ако се установи наличието на определени видове, ще се вземе решение за отлагане на интервенциите до края на периода на гнездене/отглеждане, хибернация или за преместване на индивидите в съответствие с действащите законови изисквания (получаване на дерогация съгласно националното законодателство). В случай на сгради, в които навесите / гнездата са изведени от експлоатация, ще бъдат приети решения за инсталиране на изкуствени навеси / гнезда, за предпочитане като се използват трайни решения (дълъг живот), като например вградени навеси[85]. Препоръчително е мярката за поставяне на изкуствени навеси да се обмисли при нови сгради, построени с финансова подкрепа от Програмата.	A1 и A13, възможна и за A3 и A11
M4	REO 1	Незначително отрицателено	Да се избягва изпълнението на нови строежи, свързани с развитието на велосипедния маршрут Евро Вело 6, които	A12

[85]Интегрирани решения в строителството като птичи гнезда и убежища за прилепи. Някои илюстративни примери можете да видите тукhttps://www.wildcare.co.uk/wildlife-nest-boxes.html

код	Екологична цел[82]	Значение на идентифицираниятевъздействия[83]	Мерки	Адресируемост на мерките[84]
			могат да засегнат местообитанията и видовете от екологичната мрежа Натура 2000.	
M5	REO 4	Незначително отрицателено	Проектите, насочени към строителство и озеленяване, ще осигурят изпълнението на тези алтернативи на проекта, които осигуряват минимално ниво на изкуствена обработка на почвените повърхности и максимално ниво на поддръжка/развитие на зелените територии[86],в т.ч.. осигуряване на екологична свързаност между отделни паркове/ зелени площи и извънградски пространства, както и осигуряване на възможност за поддържане на опрашители. По време на строителството следва да се дефинира минимално ниво на изкуствена обработка на почвата.	A1, A3, A12 и A13
M6	REO 6	Незначително отрицателено	Обмисляне на включването на зарядни станции за електрически превозни средства в проекти, насочени към организиране на обекти с туристически потенциал за улесняване на транспорта на електроенергия до тези дестинации.	A13
M7	REO 14	Незначително отрицателено	Разработване на ниво всеки проект на план за управление на отпадъците, за да се гарантира съответствието на йерархията на отпадъците и интегрирането на принципите на кръговата икономика, в съответствие с плана за действие за кръговата икономика[87]. За да се осигури правилното управление на отпадъците от строителство и разрушаване,	A1, A12 и A13

[86] Минимално ниво на изкуственост = минимален отпечатък на сградите, платформите, вътрешните пътища.

[87] https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en

код	Екологична цел[82]	Значение на идентифицираниятевъздействия[83]	Мерки	Адресируемост на мерките[84]
			които се образуват при изпълнение на последващи проекти, ще са необходими съпътстващи документи относно проследимостта на отпадъците (предаването им на субекти, упълномощени по закон да управляват този вид отпадъци).	
M8	REO 1	Незначително положително	Всички проекти, които предвиждат засаждане на треви, храсти или дървесни видове, ще отчитат изключителното използване на неинвазивни местни видове, характерни за естествените типове местообитания в районите на изпълнение, в т.ч. отчитане и съобразяване с наличната и/или възможна (паркова) фауна.	A4, A6
M9	REO 12	Незначително положително	Проекти, насочени към рехабилитация на съществуващи сгради и/или изграждане на нови сгради, ще разглеждат прилагането на решения за подобряване на енергийната ефективност, както и използването на възобновяеми източници на електрическа/топлинна енергия и ще включват решения за външно вертикално озеленяване на сгради или структури за целите на предоставяне на екосистемни услуги, такива като хабитат за опрашители, смекчаване на атмосферното замърсяване и поглъщане на въглеродни емисии	Основно A1 и A3

Следните изисквания трябва да се спазват от българските партньори, в съответствие с националните разпоредби, при изпълнението произхождащите от Програмата проекти (предложени от Министерство на околната среда и водите, България, Басейновите дирекции „Дунавски район“ и „Черноморски район“ – България и Регионална инспекция по околната среда и водите – Велико Търново):

1. Реализацията на на проекти и намерения, които предвиждат ползване и/или водовземане от повърхностни и подземни води, произтичащи от прилагането на Програмата, ще бъдат съгласувани за допустимост спрямо екологични цели и плануваните мерки за постигане добро състояние на водите в Плановете за управление на речните басейни, както и целите на управлението на риска от наводнения и предвидените мерки в ПУРН за съответния период на действие.

2. Дейностите, произтичащи от изпълнението на Програмата, да са съобразени и да се спазват ограниченията и забраните, регламентирани в (българското законодателство):

- Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни цели, профилактични, питейни и хигиенни нужди.
- Чл. 118а от Закона за водите – за опазване на подземните води от замърсяване се забранено прякото и непряко отвеждане на замърсители в подземните води.
- В съответствие с разпоредбите на чл.116 от Закона за водите, всички води и водни обекти следва да се опазват от замърсяване и увреждане. При изпълнение на Програмата да се предвидят мерки за недопускане влошаване състоянието на повърхностните и подземните води.
- Чл. 131 от Закона за водите - при аварийни случаи, създаващи предпоставки за замърсяване на водите, собственикът или лицето, което експлоатиращо обекта - източник на замърсяване, включително хвостохранилища, шламохранилища и насипища, е длъжно да предприеме необходимите мерки за ограничаване или ликвидиране на последиците от замърсяването, съгласно предварително изготвен авариен план и незабавно да уведоми басейновите дирекции.
- Съгласно чл. 7, ал.1 от Закона за водите, основен принцип в отношенията, свързани със собствеността върху водни обекти, е упражняването на собственост, без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система.
- Изискванията на чл.134 от Закона за водите за забрана на строителство на стопански и жилищни постройки и изхвърлянето, складиране, депониране и третиране на отпадъци в крайбрежните заливаеми ивици и принадлежащите земи на водохранилищата.
- Изискванията на чл. 143, съгласно които с цел защита от вредното въздействие на водите се забранява нарушаване на естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливни ивици, намаляването на проводимостта на речните легла, използването на речните легла като депа за отпадъци, както и извършване на строежи над покрити речни участъци.
- Забраните на чл. 146 от Закона за водите за застрояване в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения;
- Изискванията на чл. 125 от Закона за водите, че включването на нови количества отпадъчни води следва да се съобрази с капацитета и ефективността на съществуващата канализационна система;
- При липса на канализационна система, предвид чл. 132 от Закона за водите, лицата, от стопанската дейност на които се формират отпадъчни води, са длъжни да изградят пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване във воден обект;
- Изискванията на чл. 44 и чл. 46 от Закона за водите, в случай на водовземане и/или ползване на воден обект, включително чл. 46, ал. 4 по отношение на заустването на битово-фекални води.

– За дейности, попадащи в имоти, които граничат с или са в близост до воден бряг – Черно море, е необходимо да се спазват съответните забрани и ограничения, произтичащи от Закона за устройство на Черноморското крайбрежие (ЗУЧК) относно заустването на отпадъчни води. Да не се възпрепятства свободния достъп до водния обект – Черно море.

– Забраните и ограниченията на чл. 11, ал. 2 и чл. 10, ал. 2 от Закона за устройство на Черноморското крайбрежие;

– Изискванията на чл. 156е от Закона за водите.

3. При дейности, попадащи в определени райони със значителен потенциален риск от наводнения в обхвата на заливане, трябва да се предприемат мерки за защита от вредното въздействие на водите. При планиране на мерките може да се ползва Националният каталог от мерки за управление на риска от наводнения.Дейностите и мерките по Програмата за трансгранично сътрудничество, свързани със строителството на обекти на инфраструктурата, е необходимо да се съобразяват със съществуващите предприятия с висок/нисък рисков потенциал на територията на Република България, в обхвата на програмата.

4. Инвестиционни проекти/ проектни предложения по Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния - България 2021-2027 г., очертаваща рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения/ планове, програми или проекти, за които се изисква процедура по ОВОС/ЕО (по реда на Закона за опазване на околната среда) и/или процедурата по оценка на съвместимостта с предмета и целите на опазване в защитени зони (по реда на Закона за биологичното разнообразие), да бъдат избрани само след постановяване на акт за съгласуване от компетентните органи по околна среда и с условията и мерките в съответния акт.

5. Препоръчва се в поканите за набиране на проектни предложения, обявени в рамките на Специфична цел 2.7., да се поставя изискване за финансиране на дейности, съответстващи на Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 за програмния период 2021-2027 г. за България (НРПД 2021-2027 г.) (когато е приложимо).

6. Когато е приложимо, при изпълнение на проекти в рамките на А2, да се провежда процедура за преценка за необходимост от прилагане на изключения по чл. 4.7. от Директива 2000/60/ЕС.

10. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА АЛТЕРНАТА НА ПРОГРАМАТА

Въз основа на Териториалния анализ, социално-икономическата област е идентифицирана като ключова област с потенциал в района, включително транспортна инфраструктура, туризъм, околна среда, човешки капитал и управление. Трансграничната територия на Румъния – България е територия на контрасти, с редица негативни аспекти. Населението намалява, а развитието на инфраструктурата и обществените услуги напредва бавно, успоредно с тенденцията на икономически растеж. Качеството на факторите на околната среда се влошава, докато има висок потенциал за устойчива енергия. Трансграничното сътрудничество е паралелно с липсата на доверие в администрацията, както и с наличието на езикови бариери.

В заключението на Териториалния анализ се посочва, че са необходими инвестиции във всички области и целта на програмата трябва да бъде засилване на сътрудничеството за гарантиране на социално-икономическото развитие на региона, като се капитализира отговорно от териториалните спецификации и ресурси, предлагани от река Дунав и Черноморското крайбрежие.

След тези анализи, Съвместната група за програмиране и стратегическо планиране за Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България 2021-2027г. избра 4 политически цели:

- По-зелена, нисковъглеродна Европа (ЦП2);
- По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ (ЦП3);
- По-социална и приобщаваща Европа [прилагане на Европейския стълб на социалните права] (ЦП4);
- Европа по-близо до гражданите (ЦП5).

Първата разлика между първата и окончателната версия на програмата е броят на политическите цели, избрани за финансиране. Следващата таблица показва разликите между първата и последната версия на програмата.

Таблица 10-1 Основни разлики между първоначалната и крайната версия на програмата

Програмни компоненти	Версия „ноември 2020 г.“	Версии „Август 2021 г. и януари 2022 г.”	Пояснение
Цел на политиката	ЦП3. По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и Регионалната свързаност на ИКТ	ЦП3. По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ	След решението на Съвместната група от 23.02.2021 г. бяха избрани за финансиране още 2 цели на политиката. В момента се избират 4 от 5 цели на политиката, специфични за програмата, решаване на проблемите в областта на транспортната инфраструктура, туризма, околната среда и човешкия капитал, а не само
		ЦП2 По-зелена, нисковъглеродна Европа	
	ЦП5. Европа по-близо до гражданите	ЦП4. По-социална и приобщаваща Европа [прилагане на Европейския стълб на социалните права]	
		ЦП5. Европа по-близо до гражданите	
Специфична цел	3.3. Разработване на стабилна , устойчива на климатични въздействия, интелигентна и интермодална национална, регионална и местна мобилност,	3.2. Разработване и подобряване на стабилна , устойчива на климатични въздействия, интелигентна и интермодална национална, регионална и местна мобилност, включително подобрен достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	
		2.4. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и предотвратяване на риска от бедствия, устойчивост, като се вземат предвид подходите, основани на екосистемите	
		2.7. Подобряване на опазването на природата, биоразнообразието и зелената инфраструктура,	

Програмни компоненти	Версия „ноември 2020 г.“	Версии „Август 2021 г. и януари 2022 г.”	Пояснение
	включително подобрен достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	областите, свързани с ПО 3 и 5, както са били първоначално избрани.
	5.2. Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично местно развитие, културно наследство и сигурност, включително за селските и крайбрежните райони, също чрез водено от общността местно развитие	4.2. Подобряване на равенството на достъп до приобщаващи и качествени услуги в образованието, обучението и усъвършенстването през целия живот чрез разработване на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на възможности за дистанционно и онлайн образование и обучение	
		5.2. Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурност в райони, различни от градските зони	
Приоритет	Добре свързан регион	Добре свързан регион	
		По-зелен регион	
	Интегриран регион	Образован регион	
		Интегриран регион	

От първата до последната версия на програмата бяха направени различни промени във видовете действия, които ще бъдат финансирани от Програма Интеррег VI Румъния 2021-2027 г.. Някои от тези промени са представени от:

- Премахване на видовете действия, които включват подобряване и разширяване на пътната инфраструктура;
- Замяна на видовете дейности, които включват драгажни дейности на някои части на река Дунав, с действия, които предлагат интегриране на системи за маркировка на река Дунав, оборудване, сигнализация и др.;
- Премахване на действието „Насърчаване на ефективното управление на отпадъците: разделяне и рециклиране на отпадъците; повишаване на осведомеността за устойчиво управление на отпадъците“.

Първите две промени водят до избягване на значителни негативни ефекти, особено върху биоразнообразието (REO1) и качеството на въздуха (REO6). Разширяването на пътната инфраструктура и подкрепата на трудни интервенции за целите на корабоплаването също биха могли да доведат до потенциални значителни ефекти върху обектите от Натура 2000.

Премахването на действието по управление на отпадъците изключва възможността Програмата да адресира екологичната цел, свързана с кръговата икономика. Въпреки това, приносът на кръговата икономика може да бъде интегриран на ниво отделни последващи проекти (вж. Глава 9, Мярка М7).

Сравнявайки „Нулева алтернатива“ (в случай, че предложената Програма не се реализира) и варианта, в който програмата се реализира, може да се заключи, че при избор на „Нулева алтернатива“ се губи възможността за инвестиране и подобряване на текущото състояние на околната среда и отговаряне на съответните екологични цели (потенциални значими и незначителни положителни ефекти, идентифицирани след оценката на видовете действия на програмата). Най-показателните възможности (потенциално значителен положителен ефект) са представени в следващата таблица.

Таблица 10-2 Предлагащи възможности за алтернативи

Аспект на околната среда	„Нулева Алтернатива“	Избрана алтернатива
Биоразнообразие	В територията на програмата има различни видове и местообитания, които нямат благоприятен природозащитен статус.	Изпълнението на действие А7 има за цел да подобри опазването на биологичното разнообразие, съживяването и устойчивото използване и опазването на природното наследство, включително зоните от Натура 2000 и Рамсар. Изпълнението на действието допринася за постигането на съответната екологична цел REO1.
Почви и земеползване	Явлението ерозия на почвата се запазва в района на програмата.	Наборът от действия А4 предлага прилагане на общи екосистемни мерки чрез адаптиране към изменението на климата, например: залесяване, опазване и защита на горите, предотвратяване на опустиняването чрез интегрирано управление на почвите и водите и подкрепа на управлението на водите и земята чрез зелени решения. Тези действия имат значителен принос за постигането на съответната екологична цел REO4.
Води	Не е постигнато добро химично/ качествено състояние за някои повърхностни и подземни водни тела. Също така за някои водни тела доброто екологично състояние/ потенциал няма да бъде постигнато.	Наборът от действия А4 предлага прилагането на съвместни мерки, базирани на екосистемен подход чрез адаптиране към изменението на климата, например: предотвратяване на опустиняването чрез интегрирано управление на почвите и водите и подкрепа на зелените води и управлението на земята чрез зелени решения. Тези действия имат значителен принос за постигането на съответната екологична цел REO 5.
Климатични фактори	Въпреки че има спад в емисиите на парникови газове спрямо прединдустриалното ниво, в последните години (2013-2018 г.) тяхното ниво е постоянно и все още високо. Неизпълнението на амбициозни мерки може да доведе до рязко увеличение на емисиите на парникови газове.	Действие А1 подобрява железопътната мобилност, която е транспортно средство с ниски емисии на парникови газове, а действие А4 предлага прилагането на мерки за адаптиране към изменението на климата. Изпълнението на двете действия допринася за постигането на съответната екологична цел REO 7.
Управление на риска	В териториалния обхват на програмата се запазва рискът от наводнения, земетресения и свлачища. Те се очакват в различни области на програмата и с различна интензивност.	Действие А4 предлага мерки за адаптиране към изменението на климата (решения за намаляване на риска от бедствия, базирани на екосистеми (Eco-DRR)). Тези действия имат значителен принос за постигането на съответната екологична цел REO 9.
Устойчив транспорт	Понастоящем транспортните дейности са отговорни за значителна част от общите емисии на парникови газове и ситуацията може да се запази.	Действие А1 подобрява железопътната мобилност, която е транспортно средство с ниски емисии на парникови газове. Действие А13 подкрепя развитието на маршрута ЕвроВело 6 (колоездене), който също е вид транспорт с ниско съдържание на парникови газове.
Осведоменост на обществото	Населението се информира за опазването на околната среда чрез провеждане на информационни кампании, образование и др., като ситуацията може да се запази.	Наборът от действия А3 подкрепя разработването на съвместни програми за обучение и провеждането на съвместни учения, включително услуги за доброволно реагиране, а А4 подкрепя промяната в поведението чрез повишаване на осведомеността, развиване на общности и заинтересовани страни и прилагане на образователни дейности с фокус върху негативния ефект на

Аспект на околната среда	„Нулева Алтернатива“	Избрана алтернатива
		изменението на климата, особено сред местните общности, туристите и собствениците на гори. Чрез изпълнението на тези действия се дава значителен принос за постигането на съответната екологична цел REO 16 чрез повишаване на осведомеността на населението за околната среда.

В заключение, с избора на алтернатива за изпълнение на програмата се прави значителен положителен принос за следните екологични аспекти: биоразнообразие, почви и земеползване, води, климатични фактори, управление на риска, устойчив транспорт и осведоменост на населението.

11. МЕРКИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ЗНАЧИТЕЛНИТЕ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Както при предложените мерки за предотвратяване, намаляване и и възможно най-пълно компенсиране, доколкото е възможно, всякакви неблагоприятни въздействия върху околната среда, по отношение на изискванията на приложимото законодателство, този раздел има за цел да опише мерките за наблюдение на значителните въздействия върху околната среда от прилагането на програма.

Предложеният набор от показатели е свързан с предложените мерки за предотвратяване и смекчаване на очакваните отрицателни въздействия, които се разглеждат основно като превантивни мерки за установените незначителни отрицателни въздействия и ще позволят оценка на значимостта на остатъчните ефекти.

Програмата за мониторинг на ефектите от изпълнението на програмата има за цел идентифициране, респективно предотвратяване на потенциалните негативни въздействия върху компонентите на околната среда и позволява предлагането на допълнителни действия за намаляване на въздействието върху околната среда или за възстановяване на вероятните засегнати зони. Тази програма за мониторинг се основава на съответните екологични цели, разгледани в настоящия ДЕО, които представят екологичните аспекти, които могат да бъдат отрицателно (значително и незначително) повлияни от изпълнението на програмата. По този начин въздействието върху околната среда, предизвикано от изпълнението на програмата, ще бъде наблюдавано въз основа на степента, до която тези цели могат да бъдат повлияни.

Програмата за мониторинг се фокусира върху:

- Начинът, по който се постигат съответните екологични цели чрез изпълнение на програмата: получаване и регистриране на информация относно значимите въздействия върху околната среда, предизвикани в резултат от прилагането на програмата, мониторинг, който включва всички видове въздействия;
- Валидност на прогнозите относно оценката на потенциалните въздействия върху околната среда и заключенията на стратегическата екологична оценка;
- Правилното прилагане на предложените мерки за предотвратяване/смекчаване на въздействието върху околната среда, както и проверка на тяхната ефективност;
- Идентифициране на непредвидени нежелани събития и възможност за подходящи коригиращи действия.

<u>Предложена система за мониторинг</u>

Като се има предвид, че има няколко органи и институции, участващи в секторите, обхванати от Програмата, Управляващият орган на Програмата ще събира данни за предложените индикатори въз основа на резултатите от реализираните проекти, като основната му отговорност е да централизира и представя предложените индикатори в подходящ начин. Органите, отговорни за извършване на мониторинга, са представлявани от изпълнителните органи на програмата, напр. Управляващия орган, националния орган, териториални органи по околната среда, съответните министерства, отговорни по въпроси, свързани с околната среда и т.н.

Управляващият орган на Програмата трябва да представи, съгласно законовите разпоредби, годишен мониторингов доклад преди края на първото тримесечие на годината след мониторинга.

Показателите ще се изчисляват въз основа на резултатите от индивидуалния мониторинг на ниво всеки проект. Необходимата информация и данни ще бъдат предоставени от бенефициентите на проекти, съгласно информацията, поискана от документите на Програмата.

Следващата таблица показва екологичните индикатори, които се отнасят както до резултатите от програмата, респективно до проверката на начина, по който различните елементи от нея са приложени в действителност, така и до въздействието върху околната среда.

Таблица 11-1 Предложени индикатори за мониторинг на въздействието от изпълнението на програмата

Екологична цел	Индикатор		Действия, които трябва да бъдат наблюдавани	Цел	Мерна единица	Наблюдения
Обща	МОН1	Делът на разходите за мерки за опазване на околната среда спрямо общата стойност на проектите	Всички действия, особено А1	> 0 %	Процент	Мерките за опазване на околната среда представляват М1-М9 (вижте Таблица 9-1 по-горе)
REO 1 Биоразнообразие	МОН2	Брой екологични анализи за оценка на въздействието на различните варианти за изпълнение на проект за плаване	А2	> 0	Брой	За да се гарантира, че всяко решение се основава на анализ на околната среда
	МОН3	Дял на санирани сгради, за които преди това е проверено наличието на гнезда/убежища на птици и прилепи	А1, А13, по избор А3 и А11	100 %	Процент	Прилага се само за проекти, стартирани след одобрение на програмата
	МОН4	Брой случаи , при които е било необходимо да се защитят/преместят гнезда/убежища на птици и прилепи и/или да се инсталират изкуствени укрития/гнезда		> 0	Брой	-
REO 4 Почви	МОН5	Обща загубена почвена площ в резултат на изпълнението на предложените действия	А1, А3, А12 и А13	Колкото е възможно по-малък	Квадратни метра	Равна на общата новопостроена площ
	МОН6	Общата площ на новосъздадените зелени площи в резултат на изпълнението на предложените действия		Колкото е възможно по-голям	Квадратни метра	Равна на общата площ с растителност във всеки обект на проекта

Екологична цел	Индикатор		Действия, които трябва да бъдат наблюдавани	Цел	Мерна единица	Наблюдения
REO 6 Атмосферен въздух	MOH7	Брой зарядни станции за електрически превозни средства, реализирани в рамките на проекти, насочени към аранжиране на обекти с туристически потенциал	A13	> 0	Брой	-
REO 14 Кръгова икономика	MOH8	Дял на проекти, в които са разработени Планове за управление на отпадъците	A1, A12 и A13	> 0 %	Процент	От общия брой проекти, съдържащи строителни работи

12. ТРУДНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪРШВАНЕТО НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА

При изготвянето на Доклада за екологична оценка на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г. бяха срещнати следните трудности:

- Наличие на разлики между нивото на детайлност на наличните данни за текущото състояние на околната среда между Румъния и България;
- Липса на данни от двете страни от едни и същи периоди от време;
- Наличието на определена информация за текущото състояние на околната среда само на национално ниво, а не на ниво територия на програмата, по-конкретно на ниво окръзи, области;
- Различно представяне на Целите за устойчиво развитие (ЦУР) в Румъния и България. Следващата фигура показва пример между двете страни за ЦУР 15 Живот на сушата.

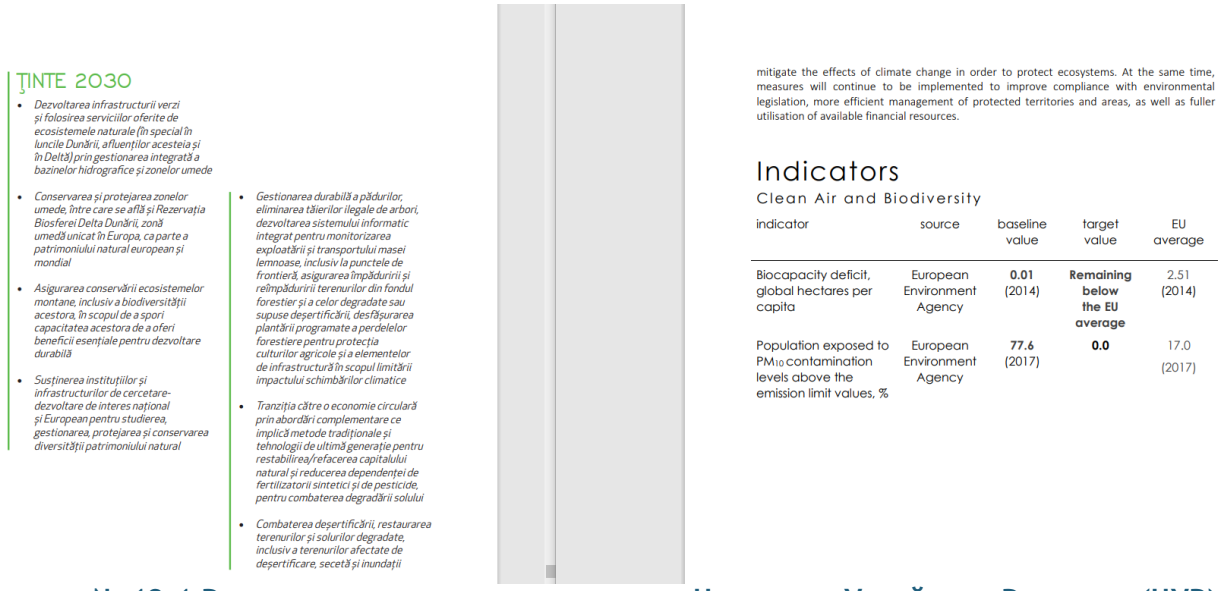

ŢINTE 2030

- *Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede*
- *Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial*
- *Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă*
- *Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și European pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural*
- *Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice*
- *Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului*
- *Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații*

mitigate the effects of climate change in order to protect ecosystems. At the same time, measures will continue to be implemented to improve compliance with environmental legislation, more efficient management of protected territories and areas, as well as fuller utilisation of available financial resources.

Indicators

Clean Air and Biodiversity

indicator	source	baseline value	target value	EU average
Biocapacity deficit, global hectares per capita	European Environment Agency	**0.01** (2014)	**Remaining below the EU average**	2.51 (2014)
Population exposed to PM_{10} contamination levels above the emission limit values, %	European Environment Agency	**77.6** (2017)	**0.0**	17.0 (2017)

Фигура № 12-1 Разлики между представянето на Целите за Устойчиво Развитие (ЦУР) - ляво - Румъния, дясно - България, *Източник: Национална стратегия за устойчиво развитие на Румъния 2030 и Национална програма за развитие България 2030*

В случаите, когато има известна несигурност по отношение на ефекта, генериран от изпълнението на действията, предложени в програмата, породена от нивото на детайлност на действията, е приложен подходът на предпазливост.

13. НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ

В съответствие с изискванията на българската Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (в сила от 01.07.2004 г., приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., Обн. ДВ. бр. 57 от 2 Юли 2004 г., изм. ДВ бр. 70 от 7 Август 2020 г.), чл. 17, ал. 3 като самостоятелно приложение към доклада за ЕО, е изготвено Нетехническо резюме на достъпен за обществеността език, в обем, не по-малък от 10 на сто от обема на доклада.

Поради нормативните различия в двете държави, Нетехническото резюме в Румъния е представено по различен начин – като част от Доклада за ЕО – т. 12.

14. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

1. Национална администрация на румънските води – Синтез на качеството на румънските води през 2016 г
2. Национална агенция за опазване на околната среда Кълъраш, 2019 г., Доклад за състоянието на факторите на околната среда в окръг Кълъраш през 2018 г.
3. Национална агенция за опазване на околната среда Констанца, 2020 г., Доклад на окръг за състоянието на околната среда, 2019 г.
4. Национална агенция за опазване на околната среда Долж, 2019 г., Доклад за състоянието на факторите на околната среда за 2018 г
5. Национална агенция за опазване на околната среда Гюргево, 2020 г., Доклад за състоянието на околната среда 2019 г. Окръг Гюргево
6. Национална агенция за опазване на околната среда Мехединци, 2019 г., Годишен доклад за състоянието на околната среда в окръг Мехединци 2019 г.
7. Национална агенция за опазване на околната среда 2019 г.Олт, Доклад за състоянието на околната среда 2018 г. – Окръг Олт
8. Национална агенция за опазване на околната среда Телеорман, 2020 г., Годишен доклад за състоянието на околната среда в окръг Телеорман 2019 г.
9. Алида Д., Екологична осведоменост: определение, история и значение
10. Анализ за качеството на питейната вода в района на Добрич през 2020 г.;
11. Годишен бюлетин за качеството на атмосферния въздух (AIR) за 2020 г.;
12. Харта на граничната ориентация, Румъния - България
13. След промяна в климата – Европа – засушаване
14. Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничната зона Румъния-България. Анализ и диагностика на текущата ситуация в трансграничната зона
15. Служба за наблюдение на земята Коперник – Предходна ситуация
16. Конвенция за ландшафта на Съвета на Европа - https://rm.coe.int/16807b6bc7
17. Културен маршрут на Съвета на Европа, сертифициран през 2015 г
18. 18. Доклад на ЕИП, № 10/2019, Качество на въздуха в Европа – Доклад за 2019 г.
19. План за енергийна ефективност на Община Русе за периода 2014 – 2024 г.;
20. Програма за енергийна ефективност на област Ловеч – 2021 – 2030 г.;
21. Програма за енергийна ефективност на област Плевен за периода 2020 – 2030 г.;
22. Програма за енергийна ефективност на област Велико Търново за периода 2020 – 2022 г.;
23. Програма за енергийна ефективност на Община Видин за периода 2016 – 2025 г.;
24. Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.
25. Европейска комисия
26. Европейска комисия – Цели за устойчиво развитие
27. Европейска обсерватория за засушаване – ЕОЗ, Стандартизиран индекс на валежите (СИВ)
28. Европейска агенция по околна среда
29. Планове за управление на риска от наводнения в района на Дунав и Черно море (2016-2021) и актуализирана Предварителна оценка на риска от наводнения за периода 2022-2027 и ПУР за периода 2022-2027
30. Насоки за оценка на ландшафта и визуалното въздействие - https://www.northumberland.gov.uk/NorthumberlandCountyCouncil/media/Planning-and-Building/Planning%20Inquiries/H-4-GLVIA3-3rd-Edition-APP-P2935.pdf
31. http://www.rzi-dobrich.org/files/upload/zdraven-kontrol/kontrol-na-faktori-na-sredata/vodi/vodi-za-kupane/morski/vodi_kypane_2021/kategorizatsiya_zoni_kypane-pril__1.xls
32. http://www.rzi-vidin.net/news/2020/Doklad_vodi_2017-2019.doc
33. https://ec.europa.eu/eurostat/en/
34. https://www.iqair.com/
35. Национален институт по обществено здраве - Отчет за дейността 2019г
36. Национален статистически институт - Преброяване на населението и жилищата 2011, Румъния
37. Международна комисия за защита на река Дунав (МКЗРД) – Планът за управление на района на басейна на река Дунав – Част А – Общ преглед на целия басейн, актуализация 2015 г.

38. Ландшафтен атлас – Идентификация на ландшафта и оценка на характера в трансграничната зона Румъния-България, 2014 г.
39. Наръчник по Дунавско корабоплаване, 2013 г., ISBN 3-00-009626-4
40. Програма за енергийна ефективност на област Монтана 2020-2022 г.;
41. Мюхер, С., Вашер, Д., 2007, Европейска характеристика на ландшафта https://www.researchgate.net/publication/40100537_European_Landscape_Characteracterization
42. Общинските програми за управление на качеството на въздуха по чл. 27 от Закона за чистия въздух на общините: Русе, Силистра, Велико Търново, Плевен, Монтана, Враца и Видин
43. Институт за национално наследство – Румъния
44. Национален институт за недвижимо културно наследство – България
45. Национален статистически институт – България
46. Национален статистически институт – Румъния
47. Национален статистически институт – Преброяване 2011, България
48. Национален статистически институт;
49. Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
50. Натура 2000 – Стандартни формуляри с данни (за някои от обектите по Натура 2000 в целевата зона) - http://natura2000.moew.government.bg/
51. Петров, П.В. 1997. Ландшафтна структура. В: География на България. С., Ал. „Проф. Марин Дринов“. БАН.
52. План за качество на въздуха в Констанца за азотен диоксид и азотни оксиди (NO2 / NOx), период 2020-2024 г.
53. План за поддържане на качеството на въздуха в окръг Кълъраш 2019-2023 г.
54. План за поддържане на качеството на въздуха в окръг Долж 2020-2025
55. План за поддържане на качеството на въздуха в окръг Гюргево 2018-2022 г
56. План за поддържане на качеството на въздуха в окръг Олт 2020-2024
57. План за поддържане на качеството на въздуха в окръг Телеорман 2020-2024
58. План за управление на риска от наводнения - река Дунав
59. Кметство на Констанца, 2018 г., Изработване на проучване за качеството на въздуха и план за качество на въздуха за община Констанца
60. Проект: „Изготвяне на Концепция за туристическо райониране на България”, Приложение 6 Природо-географско деление на България https://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/turisticheska_politika/pril_6-koncepcia.pdf
61. Доклад за качеството на въздуха в Румъния през 2017 г
62. Доклад за качеството на въздуха в Румъния през 2018 г
63. Доклад за качеството на въздуха в Румъния през 2019 г
64. Червена книга на Република България (Големански и др. 2011, том I Растения и гъби) - http://e-ecodb.bas.bg/rdb/en/vol1/
65. Червена книга на Република България (Големански и др. 2011, том II Животни) - http://e-ecodb.bas.bg/rdb/en/vol2/
66. Регионална диференциация на ландшафтите в България: https://prezi.com/vr40_ouubsxo/presentation/
67. Регионален план за енергийна ефективност 2010 – 2020 г.;
68. Регионален план за енергийна ефективност на област Видин 2010 – 2020 г.;
69. Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. за следните Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ): Плевен; Враца; Русе; Варна; Велико Търново; Монтана.
70. Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. за следните Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ): Плевен; Враца; Русе; Варна; Велико Търново; Монтана.
71. Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. за следните Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ): Плевен; Враца; Русе; Варна; Велико Търново; Монтана.
72. Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. за следните Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ): Плевен; Враца; Русе; Варна; Велико Търново; Монтана.
73. Регистър на защитените територии и защитените обекти в България- http://eea.government.bg/zpo/en/index.jsp

74. Регионален план за енергийна ефективност 2010 – 2020 г.;
75. Регионален план за енергийна ефективност на област Видин 2010 – 2020 г.;
76. Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. за следните Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ): Плевен; Враца; Русе; Варна; Велико Търново; Монтана.
77. Регистър на защитените територии и защитените обекти в България
78. Състояние на околната среда в Румъния - 2019 година
79. Стратегия за развитие на окръг Мехединци за 2014-2020 г
80. Ревизирана Стратегия за устойчиво развитие на Европейския съюз, Съвет на Европейския съюз, Брюксел, 26 юни 2006 г,
81. Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г., с хоризонт до 2050 г. (проект).
82. Проучване на развитието на круизния туризъм в Дунавския регион – Окончателен доклад, 2019 г.
83. Обобщена годишна информация за качеството на водата, предоставена за питейно-битови нужди през 2020 г. в област Русе;
84. Обобщен годишен отчет за качеството на водата, представена за питейно-битови нужди през 2020 г. в област Враца;
85. Териториален анализ за трансграничния регион Румъния-България Niculiță M. (2020) Опасност от свлачище, предизвикана от промените в климата в Североизточна Румъния. В: Leal Filho W., Nagy G., Borga M., Chávez Muñoz P., Magnuszewski A. (eds) Изменение на климата, опасности и възможности за адаптация. Управление на изменението на климата. Спрингер, Чам. https://doi.org/10.1007/978-3-030-37425-9_13
86. Морската стратегия на Република България и програма от мерки към нея, 2016-2021 г.;
87. Велчев, А., Н. Тодоров, Р. Пенин (2003). Регионална диференциация на ландшафтите в България. В: Сборник с научни трудове. Природни науки - География, с. 35-48. Университетско издателство „Епископ Константин Преславски”, Шумен
88. Програма за енергийна ефективност на Област Враца 2014 – 2020 г.;
89. Уебсайт на Министерството на околната среда и водите на България - https://www.moew.government.bg/
90. Световен фонд за дивата природа, 2010 г., Десетилетие по-късно, Долен Дунав надхвърля заложените цели за зелен коридор
91. Световен фонд за дивата природа, 2015 г., Зелена инфраструктура за Европа: Зеленият коридор долен Дунав
92. www.protectiamediului.org/asociatii/

15. АНЕКСИ

15.1. Връзка с други съотносими планове, програми и стратегии

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	Времева рамка	Кратко описание на документа	Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.
Основни стратегически документи на европейско ниво				
1.	Европейски зелен пакт	2020-2050	Европейският зелен пакт е новата стратегия на ЕС за растеж, подкрепена от инвестиции в зелени технологии, устойчиви решения и нови бизнес решения. Европейският зелен пакт подкрепя прехода на ЕС към справедливо и просперииращо общество, което отговаря на предизвикателствата, породени от изменението на климата и влошаването на околната среда, като подобрява качеството на живот на настоящите и бъдещите поколения. От решаващо значение за неговия успех е участието и ангажираността на обществеността и на всички заинтересовани страни.	В Европейския зелен пакт са посочени основните предизвикателства за следващото десетилетие, приведени в 7 области[88] на политиката: • Чиста енергия; • Устойчива промишленост; • Изграждане и саниране на сгради; • Устойчива мобилност; • Биологично разнообразие; • От фермата до трапезата; • Премахване на замърсяването; • Устойчиво селско стопанство; • Действия в областта на климата. За да се приложи Европейския зелен пакт, ще бъде осигурен значителен принос чрез всички програми от бюджета на ЕС, пряко свързани с прехода, както и от други фондове като Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд плюс. Сред приоритетите на програмата са „Добре свързан регион“ и „По-зелен регион“. Те допринасят за постигането на целите на политиката.

[88] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_30-01_en_web.pdf

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
2.	Документ за размисъл към устойчива Европа до 2030 г. – принос към ЦУР	2020-2030	Документът очертава редица политически основи за устойчиво бъдеще, като насърчава участниците в ЕС да дадат приоритет на прехода към устойчивост в посока: • от линейна към кръгова икономика; • устойчивост от фермата до трапезата; • надеждна енергия, сгради и мобилност; • осигуряване на социално справедлив преход.	Настоящият документ за размисъл[89] има за цел да предложи информация за дебата между гражданите, заинтересованите страни, правителствата и институциите и предлага гледище, което да вдъхнови подготовката на бъдещата програма Интеррег VI-A Румъния - България. Според Доклада за устойчиво развитие на Европа, 2019 г.[90], Румъния и България са сред последните места на европейската класация (Румъния 27 от 28 и България 26 от 28) по отношение на напредъка в постигането на ЦУР: • Румъния все още е изправена пред големи предизвикателства по отношение на: ЦУР1 „Без бедност“, ЦУР4 „Качествено образование“, ЦУР6 „Чиста вода и канализация“, ЦУР9 „Индустрия, иновации и инфраструктура“, ЦУР11 Устойчиви градове и общности, ЦУР12 „Отговорно потребление и производство“ и ЦУР15 „Живот на земята; • България все още е изправена пред големи предизвикателства, свързани с: ЦУР 9 „Индустрия, иновации и инфраструктура“, ЦУР 12 „Отговорно потребление и производство“, ЦУР 13 „Изменение на климата“ и ЦУР 16 „Мир, справедливост и силни институции“.

[89] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_30-01_en_web.pdf
[90] https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2019/2019_europe_sustainable_development_report.pdf

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				Във връзка с това докладът предоставя ключови за ЕС препоръки, които биха могли да вдъхновят стратегическата програма Интеррег VI-A Румъния- България, някои от които се отнасят до: ➢ Стратегия за целия ЕС за: пълна декарбонизация на енергийната система до 2050 г.; укрепване на кръговата икономика и насърчаване на устойчивото използване на земята и хранителните ресурси до 2050 г.; ➢ Увеличаване на публичните и частните инвестиции в устойчива инфраструктура, включително електроенергия и транспорт; ➢ Увеличаване на инвестициите в образование, трудови умения и иновации; ➢ Поставяне на ЦУР в центъра дипломацията и сътрудничеството за развитие. Някои избрани цели на политиката за изпълнение на програмата, както и „Развитие и подобряване на устойчива на климатичните промени, интелигентна и интермодална национална, регионална и местна мобилност, включително подобрен достъп до Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) и трансгранична мобилност", „Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и предотвратяване на риска от бедствия, гъвкавостта и издръжливостта, като се вземат предвид подходи, базирани на екосистемите", и

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				„Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в образованието, обучението и ученето през целия живот чрез разработване на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на гъвкавостта за дистанционно и онлайн образование и обучение, в подкрепа на ЦУР за изпълнение.
3.	Преработен териториален дневен ред	2030	Целта на стратегическия документ „Териториален дневен ред 2030"[91] за Европа, нейните региони и общности е да осигури рамка за действие за териториално сближаване и бъдеще за всички области в Европа, както и стратегически насоки за териториално развитие и за укрепване на териториално измерение на политиките на всички нива на управление. Освен това, нейната роля е да допринесе за устойчивото и приобщаващо развитие на Европа и за постигането на ЦУР. В момента се разработва ревизираната „Териториална програма 2030" и тръгва от предпоставката, че Европа се състои от различни видове места, които показват голямо разнообразие от потенциал за развитие и предизвикателства.	В рамките на ревизираната „Териториална програма 2030" бяха определени две съответни всеобхватни цели: „Справедлива Европа" и „Зелена Европа", разделени на шест приоритета за развитието на европейската територия като цяло и всички нейни области в частност: • „Справедлива Европа", която предлага бъдещи перспективи за всички териториални области и хора: ➢ балансирана Европа; ➢ функционални региони; ➢ интеграция отвъд границите. • „Зелена Европа", която защитава общия ни поминък и оформя процесите на обществен преход: ➢ здравословна среда; ➢ кръгова икономика; ➢ устойчиви връзки. Втората цел също е един от приоритетите на програмата.
4.	Стратегия на ЕС за Дунавския регион (СЕСДР, 2020 г.)	2020-2030		Ревизираният план за действие на СЕСДР се основава на пет стратегически цели:

[91] https://territorialagenda.eu/files/agenda_theme/agenda_data/Revisions%20-%20Draft%20documents/Revision_191211-public.pdf

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
			Ревизираният план[92] за действие на СЕСДР има за цел да увеличи максимално потенциала на Дунавския регион и да разработи координирани политики и действия в областта на речния басейн, засилвайки ангажиментите на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. В основните съвместни действия са включени: изграждане на мрежи, взаимно обучение, стремеж към хармонизация, съгласуване на политиките, изграждане на капацитет, укрепване на гражданското общество и доброволческата служба и други действия, които могат да бъдат реализирани с малко ресурси, но с голямо въздействие върху Дунавския регион.	• Противодействие на изменението на климата; • Стимулиране на устойчивото развитие; • Създаване и налагане на общество на знанието, стимулиране на икономиката и борба с бедността; • Подобряване на мобилността и свързаността; • Повишаване на демокрацията, добра администрация и силно участие на гражданското общество и младежта. Тези пет стратегически цели съвпадат с принципите на петте политически цели на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР и специфичните за Interreg цели. Четирите стълба, предложени в СЕСДР за справяне с настоящите предизвикателства пред региона, също отговарят на гореспоменатите цели: 1. Свързване на Дунавския регион – интелигентно и устойчиво; 2. Опазване на околната среда – чисто и зелено; 3. Изграждане на просперитет – интелигентно, социално и иновативно; 4. Укрепване на Дунавския регион – ефективно, здраво и безопасно. Бъдещата програма Interreg VI-A RO-BG ще разгледа онези действия от Дунавската стратегия, които допринасят също и за специфичните цели на трансграничния регион.

[92] https://danube-region.eu/wp-content/uploads/2020/04/EUSDR-ACTION-PLAN-SWD202059-final.pdf

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				По този начин ще бъде разгледан предложеният списък със стратегически действия.
5.	План за управление на басейна на река Дунав (актуализация 2021 г.)	2022-2027	Планът за управление на района на басейна на река Дунав е насочен към подобряване състоянието на всички води и устойчивото им използване, и предотвратяване на тяхното влошаване. Той включва програма от мерки за дунавските страни за периода 2022-2027 г., като интегрира различни принципи и подходи за управление на речния басейн.	Планът за управление на района на басейна на река Дунав интегрира изискванията на Рамковата директива за водите за постигане на следните екологични цели: а. добро екологично/химично състояние на повърхностните водни обекти; б. добър екологичен потенциал и химично състояние на силно модифицирани водни тела (СМВТ) и изкуствени водни тела (ИВТ); в. добро химично/количествено състояние на подземните водни тела. Цели за управление в Плана за управление на речния басейн на река Дунав за целия басейн: а. описание на мерките, които трябва да бъдат предприети за намаляване/ елиминиране на съществуващия значителен натиск за всяка Инициатива за устойчиво управление на водите (ИУУВ) и подземните води в мащаба на целия басейн, и б. спомагане преодоляването на разликата между мерките на национално ниво и тяхната договорена координация на ниво басейн, за постигане на общата екологична цел на РДВ. Бъдещата програма Interreg VI-A RO-BG е в съответствие с целите на Рамковата директива за водите и Плана, а също така предвижда подкрепа за дейности по контрол на замърсяването, адаптиране към изменението на

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				климата, устойчиво развитие на дейности, които ще допринесат за постигането на тези цели.
6.	План за управление на риска от наводнения в басейна на река Дунав (актуализация 2021)	2022-2027 г.	Планът за управление на риска от наводнения за басейновия район на река Дунав (БРРД) определя подходящи цели за управление на риска от наводнения на нивото на международния речен басейн, обхващащ целия басейн на река Дунав. Той подчертава цели и въпроси, които са от значение за перспективата на целия басейн и като такъв допълва националните планове за управление на риска от наводнения, които предоставят цялата необходима информация за мерките, карти от наводнения и други национални дейности в сектора за защита, превенция и смекчаване на последствията от наводнения по по-подробен начин.	Цели на Плана за управление на риска от наводнения: 1. Избягване на нови рискове 2. Намаляване на съществуващите рискове 3. Укрепване на устойчивостта 4. Повишаване на информираността 5. Принцип на солидарността Планът предвижда мерки за постигане на поставените цели. Бъдещата програма Interreg VI-A RO-BG трябва да отговаря на целите и мерките, включени в плана, като дейностите по програмата не трябва да са в противоречие с тях. Програмата осигурява финансиране на дейности, водещи до смекчаване на изменението на климата, адаптиране към изменението на климата и климатична устойчивост, които имат пряк принос за постигане на целите на Плана.
7.	Гранична ориентация: Документ за гранична ориентация за транс-граничната зона Румъния-България	2021-2027	Документът за граничната ориентация за трансграничната зона[93] Румъния-България установява ключовите характеристики на трансграничната територия и очертава опциите и насоките за следващия програмен период на Програма Интеррег VI-A RO-BG. Основната му цел е да служи като основа за конструктивен и силен диалог както в рамките на трансграничните региони, така и с Европейската комисия за програмата Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027.	Според документа основните насоки, необходими за трансграничния регион в двете страни са: • Териториално измерение; • Растеж, конкурентоспособност и свързаност; • По-екологична икономика с ниски въглеродни емисии; • Заетост, образование, здравеопазване и приобщаване; • Управление.

[93] http://interregrobg.eu/images/fisiere/Future%20programme/CE%20Orientation%20Paper%20RO-BG.pdf

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				Идентифицирани са и основните пречки и потенциал (нужди) за развитие и растеж в трансграничните региони. Така например препятствията, обхванати от изследването, са социално-икономически, физически, културни и свързани с регулаторни и институционални бариери, докато потенциалът за растеж е свързан с конкурентоспособност, пазарна интеграция и наличие на социален и човешки капитал, предоставяне на услуги и управление на природните ресурси. Затова, в зависимост от избраните политически цели, са предложени видове действия за частично или пълно разрешаване на някои от проблемите, споменати по-горе.
8.	Стратегия на ЕС за биологично разнообразие до 2030 г.	2020-2030	Стратегията на ЕС за биологично разнообразие за 2030 г. [94] има за цел да постави биоразнообразието на Европа на пътя към възстановяване до 2030 г. с ползи за хората, климата и планетата: да изгради устойчивостта на нашите общества към бъдещи заплахи, като въздействие на изменението на климата, горски пожари, продоволствена несигурност или огнища на болести, включително чрез защита на дивата природа и борба с незаконната търговия с диви животни.	Стратегията съдържа конкретни ангажименти и действия, които трябва да бъдат изпълнени до 2030 г., включително: • Създаване на по-широка мрежа от защитени територии на суша и море в целия ЕС; • План на ЕС за възстановяване на природата: възстановяване на екосистеми на суша и море; • Набор от мерки, позволяващи необходимата трансформационна промяна; • Мерки за справяне с глобалното предизвикателство за биологично разнообразие.

[94] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-annex-eu-biodiversity-strategy-2030_en.pdf

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2030 г. е част от Европейския зелен пакт. Така Програма Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 чрез конкретната цел „Повишаване на защитата и опазването на природата, биоразнообразието и зелената инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване", с конкретни видове действия допринася за изпълнението на ангажимента до 2030 г.
9.	Конвенция за сътрудничество за опазване и устойчиво използване на река Дунав[95]	-	Основната цел на Конвенцията за защита на река Дунав (КЗРД) е да гарантира, че повърхностните и подземните води в басейна на река Дунав се управляват и използват устойчиво и справедливо[96]. Това включва: • опазването, подобряването и рационалното използване на повърхностните и подземните води; • превантивни мерки за контрол на опасностите, произтичащи от аварии, включващи наводнения, заледяване или опасни вещества; • мерки за намаляване на натоварванията от замърсяване, навлизащи в Черно море от източници в басейна на река Дунав.	Двете страни по Програма Интеррег VI-A Румъния - България, Румъния и България, подписаха Конвенцията на 29 юни 1994 г. в София, България, която влезе в сила през октомври 1998 г., когато беше ратифицирана от деветата страна по нея. Подписалите КЗРД са се споразумели да си сътрудничат по основните въпроси на управлението на водите, като предприемат всички подходящи правни, административни и технически мерки, за да поддържат и, когато е възможно, да подобрят текущото качество на водата и условията на околната среда на река Дунав и водите във водосборната му територия и да предотвратяват и намаляват, доколкото е възможно, неблагоприятните въздействия и промени, които настъпват или е вероятно да бъдат причинени.

[95] https://www.icpdr.org/flowpaper/app/services/view.php?doc=DRPC%20English%20ver.pdf&format=pdf&page={page}&subfolder=default/files/
[96] https://www.icpdr.org/main/icpdr/danube-river-protection-convention

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
10.	Паневропейски план за действие за есетровите риби	2019-2029	Общоевропейският план за действие за есетровите риби[97] има за цел да служи като ръководна рамка на общоевропейско ниво. Той не замества съществуващите национални или регионални планове, напротив, той служи като направляваща рамка за тяхното развитие или обновяване. Националните и/или регионалните планове на ниво речни басейни могат да осигурят по-подробен анализ на заплахите, мерките за противодействие, които трябва да бъдат предприети, както и основните етапи, насочени към напредъка по конкретни резултати. Те могат също така да разгледат по-подробно и включат ролите на отговорните организации.	Документът се отнася и за видовете есетри от Долен Дунав, включително Румъния и България. Програмата Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 цели освен намаляване на рисковете в трансграничната зона чрез идентифициране, справяне, наблюдение и разрешаване на рисковете от бедствия и подобряване на ранното предупреждение, както и подобряване на защитата и устойчивото използване на природното и културно наследство и ресурси, за да се осигури устойчиво развитие на трансграничната зона.
11.	Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно Обща програма за действие на Съюза за околната среда до 2030 г. - COM(2020) 652 окончателно	2020-2030	Общата цел на 8-ата програма за действие по околната среда е да ускори прехода на Съюза към неутрална по отношение на климата, ресурсно ефективна, чиста и кръгова икономика по справедлив и приобщаващ начин и да постигне екологичните цели на Програмата на ООН 2030 и нейните цели за устойчиво развитие, напълно изпълнявайки екологичните и климатичните цели на Европейския зелен пакт	Осмата програма за действие по околната среда има следните шест тематични приоритетни цели: а) необратимо и постепенно намаляване на емисиите на парникови газове и увеличаване на абсорбцията от естествени и други поглъщатели в Съюза за постигане на целта за намаляване на емисиите на парникови газове за 2030 г. и постигане на неутралност на климата до 2050 г.; б) постоянен напредък в повишаване на капацитета за адаптиране, укрепване на устойчивостта и намаляване на

[97] https://rm.coe.int/pan-european-action-plan-for-sturgeons/16808e84f3

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				уязвимостта към изменението на климата; в) напредване към регенеративен модел на растеж, който връща на планетата повече, отколкото е се използва, отделяне на икономическия растеж от използването на ресурси и влошаването на околната среда и ускоряване на прехода към кръгова икономика; г) преследване на амбиция за нулево замърсяване, за свободна от токсини околна среда, включително въздуха, водата и почвата, и защита на здравето и благосъстоянието на гражданите от свързани с околната среда рискове и въздействия; д) опазване, защита и възстановяване на биологичното разнообразие и увеличаване на природния капитал, по-специално въздуха, водата, почвата и горите, сладководни, влажни зони и морски екосистеми; е) насърчаване на екологичната устойчивост и намаляване на ключовия натиск върху околната среда и климата, свързан с производството и потреблението, по-специално в областта на енергетиката, промишленото развитие, сградния фонд и инфраструктурата, мобилността и хранителната система. Програмата Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 включва цели и дейности за намаляване на

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				емисиите на парникови газове, повишаване на адаптацията и устойчивостта към изменението на климата, намаляване на замърсяването и устойчиво развитие на икономически дейности в региона. В тази връзка Програмата Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 ще допринесе за постигане на целите на 8-мата Програма за действие по околната среда.
12.	Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на програмата „Цифрова Европа“ и за отмяна на Решение (ЕС) 2015/2240	2021-2027	Регламент (ЕС) 2021/694 установява Програмата „Цифрова Европа“ за периода 2021-2027 г. и определя целите на програмата, бюджета, формите на финансиране от Европейския съюз и правилата за отпускане на такова финансиране.	С общ бюджет от 7,588 милиарда евро програмата ще осигури финансиране за проекти за прилагане на авангардни технологии в 5 ключови области: - високопроизводителни изчислителни технологии: 2,2 милиарда евро; - изкуствен интелект: 2 милиарда евро; - киберсигурност и доверие: 1,6 милиарда евро; - задълбочени дигитални умения: 577 милиона евро; Внедряване, най-добро използване на цифровия капацитет и оперативна съвместимост: 1 милиард евро.
13.	Съобщение на Комисията „Чиста планета за всички“ Европейска стратегическа дългосрочна визия за просперираща, модерна, конкурентна и климатично неутрална икономика, COM(2018) 773 окончателно	до 2050	Целта на документа, който представлява дългосрочна стратегия, е да потвърди отново ангажимента на Европа да играе водеща роля в глобалните действия в областта на климата и да представи визия, която може да доведе до нулеви нетни емисии на парникови газове до 2050 г. чрез социално справедлив преход по рентабилен начин.	Пътят към икономика с нулеви парникови газове може да се основава на съвместни действия по набор от седем основни стратегически градивни елемента: 1. Максимално увеличаване на ползите от енергийната ефективност, включително сгради с нулеви емисии 2. Максимално увеличаване на разгръщането на възобновяеми енергийни източници и използването на електроенергия за пълно

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				декарбонизиране на енергийните доставки в Европа 3. дълбоко ангажиране с чиста, безопасна и свързана мобилност 4. конкурентоспособна индустрия на ЕС и кръгова икономика като ключов фактор за намаляване на емисиите на парникови газове 5. разработване на адекватна интелигентна мрежова инфраструктура и взаимовръзки 6. използване на пълните предимства на биоикономиката и създаване на основни поглъщатели на въглерод справяне с оставащите емисии на CO_2 с улавяне и съхранение на въглерода.
14.	Съобщение на комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – създаване на адаптивен към климата европеец – новата стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата COM(2021)82	2050	Съобщението предоставя видове мерки, дейности и методи за адаптиране към последиците от изменението на климата, но и за смекчаване на тези последици.	Програмата Интеррег VI-A Румъния - България чрез специфичната цел „Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и предотвратяване на риска от бедствия, изграждане на гъвкавост, като се вземат предвид екосистемните подходи", допринася за прилагането на препоръките в съобщението.
15.	Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите за актуализиране	-	Актуализираната стратегия засилва приоритетите, заложени в съобщението от март 2020 г., публикувано ден преди Световната здравна организация да обяви пандемията от COVID-19. В същото време той е израз на поуките, извлечени от	Стратегията е насочена към необходимостта от по-добро познаване на нашите зависимости в ключови стратегически области и представя набор от инструменти за справяне с тях. Предлагат се и нови мерки за ускоряване на екологичния и цифровия преход. Подчертава се

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
	на Новата индустриална стратегия за 2020 г.: Изграждане на по-силен единен пазар за възстановяване на Европа, COM/2021/350 окончателен		кризата, за да се насърчи възстановяването и да се засили отворената стратегическа автономия на ЕС. В нея се предлагат нови мерки за укрепване на адаптивността на нашия единен пазар, особено по време на криза.	ключовото значение на кръговата икономика, както и инвестициите в умения.
16.	Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите - Пътят към здрава планета за всички, План за действие на ЕС: „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата, COM/2021/ 400 финал	2050	Амбицията за нулево замърсяване е междусекторна цел, която допринася за Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г. и допълва целта за неутралност на климата до 2050 г. в синергия с целите за чиста и кръгова икономика и възстановено биоразнообразие Визия за нулево замърсяване за 2050 г.: здрава планета за всички – намаляване на замърсяването на въздуха, водата и почвата до нива, които вече не се считат за вредни за здравето и естествените екосистеми и които зачитат границите, с които нашата планета може да се справи, като по този начин се създава безтоксинна заобикаляща среда.	Цели за нулево замърсяване за 2030 г. Съгласно законодателството на ЕС, амбициите на Зеления пакт и в синергия с други инициативи, до 2030 г. ЕС трябва да намали: 1. С повече от 55% въздействието върху здравето (преждевременна смърт) от замърсяването на въздуха; 2. С 30% делът на хората, хронично обезпокоявани от транспортния шум; 3. С 25% екосистемите на ЕС, където замърсяването на въздуха застрашава биоразнообразието; 4. С 50% загубите на хранителни вещества, употребата и риска от химически пестициди, използването на по-опасните и продажбата на антимикробни средства за селскостопански животни и аквакултурите; 5. От 50% пластмасова отпадъци в морето и от 30% микропластмаса, изпусната в околната среда; Значително общото генериране на отпадъци и с 50% остатъчните битови отпадъци.
17.	Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален		Планът за действие за кръговата икономика предоставя ориентирана към бъдещето програма за постигане на по-чиста и по-конкурентоспособна Европа в	Планът представя набор от взаимосвързани инициативи за създаване на надеждна и съгласувана рамка в следните области за

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
	комитет и Комитета на регионите - Нов план за действие за кръгова икономика за по-чиста и по-конкурентоспособна Европа, COM/2020/98 окончателно		сътрудничество с икономически участници, потребители, граждани и организации на гражданското общество. Той има за цел да ускори трансформационната промяна, изисквана от Европейския зелен пакт, като същевременно надгражда действията на кръговата икономика, прилагани от 2015 г. Планът ще гарантира, че регулаторната рамка е рационализирана и пригодена за устойчиво бъдеще, че новите възможности от прехода са максимизирани, като същевременно се свежда до минимум тежестта за хората и бизнеса.	ключови действия (описани в приложения план): ○ политическа рамка за устойчиви продукти (електроника и ИКТ, батерии и превозни средства, опаковки, пластмаси, текстил, строителство и сгради, храна, вода и хранителни вещества); ○ ключови вериги за създаване на стойност за продуктите; ○ по-малко отпадъци, повече стойност (цели за намаляване на отпадъците, хармонизиран модел за разделно събиране и етикетиране на отпадъци, минимизиране на опасните вещества в рециклираните материали, хармонизирани информационни системи за отпадъци, критерии за „край на отпадъците“, преразглеждане на правилата за превоз на отпадъци) ; ○ извличане на ползи от кръговата икономика за хората, регионите и градовете – една от областите е: подкрепа на прехода към кръгова икономика чрез фондове на политиката на сближаване, механизма за справедлив преход и градски инициативи; ○ водеща позиция в глобалните усилия – глобални споразумения за пластмасите, управление на природните ресурси, свободна търговия; мониторинг на напредъка.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
18.	Стратегически план за действие за опазване на околната среда и рехабилитация на Черно море, приет в София, България, 17 април 2009 г.		SAP интегрира общото желание на черноморските държави да споделят устойчиво управление на природните ресурси и биоразнообразието на Черно море и признава тяхната роля и отговорност за опазването на глобалната стойност на тези ресурси.	Планът представя набор от взаимосвързани инициативи за създаване на достоверна и съгласувана рамка в следните области за ключови действия (описани в приложение към плана): ○ политическа рамка за устойчиви продукти (електроника и ИКТ, батерии и превозни средства, опаковки, пластмаси, текстил, строителство и сгради, храни, вода и хранителни вещества); ○ ключови вериги за създаване на стойност за продуктите; ○ по-малко отпадъци, повече стойност (цели за намаляване на отпадъците, хармонизиран модел за разделно събиране и етикетиране на отпадъци, минимизиране на опасните вещества в рециклираните материали, хармонизирани информационни системи за отпадъци, критерии за „край на отпадъците“, преразглеждане на правилата за превоз на отпадъци) ; ○ извличане на ползите от кръговата икономика за хората, регионите и градовете – една от областите е: подкрепа на прехода към кръгова икономика чрез фондове на политиката на сближаване, механизма за справедлив преход и градски инициативи; ○ водеща позиция в глобалните усилия – глобални споразумения за пластмасите,

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
				управление на природните ресурси, свободна търговия; мониторинг на напредъка.
19.	Трансгранично морско пространствено планиране за Черно море, България и Румъния (MARSPLAN-BS II), вкл. *Морско пространствено планиране за трансграничната зона Мангалия – Шабла*	2019-2020	Проектът MARSPLAN-BS II предвижда по-нататъшното развитие на морските пространствени планове в България и Румъния, както и разработването на обща трансгранична стратегия между двете страни.	Идентифицирането и устройството на морското пространство позволява интегриран трансграничен подход. Чрез използването на екосистемен подход то допринася за насърчаване на устойчивото развитие и устойчивото използване на морските и крайбрежните ресурси. Програмата Интеррег Румъния – България 2021-2027 допринася за насърчаване на целите за устойчиво развитие. Морското пространствено планиране трябва да се вземе предвид при изпълнението на дейностите по програмата Интеррег RO-BG 2021-2027
20.	Регионален план за действие за морски отпадъци в Черно море	-	Общата цел на Регионалния план за действие за морските отпадъци в Черно море е да консолидира, хармонизира и прилага необходимите екологични политики, стратегии и мерки за устойчиво интегрирано управление на проблемите с морските отпадъци в Черноморския регион.	Основните цели на BS ML RAP са: а. предотвратяване и намаляване до минимум на замърсяването с морски отпадъци в Черно море и въздействието им върху екосистемите, местообитанията, видовете, по-специално застрашените видове, общественото здраве и безопасност; б. отстраняване, доколкото е възможно, на вече съществуващите морски отпадъци чрез използване екосъобразни методи; в. повишаване на знанията относно морските отпадъци; г. Постигане извършване на управлението на морските отпадъци в Черно море в съответствие с приетите международни стандарти и подходи, както и тези на

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				съответните регионални организации и според случая, в хармония с програми и мерки, прилагани в други морета; д. да допринесе за пълното изпълнение на съвместния работен план относно морските отпадъци между UNEP/MAP и BSC PS с цел постигане на синергични ефекти чрез координиращи дейности; и Допринесе за пълното прилагане на Меморандума за разбирателство между Конвенцията UNEP/MAP-Барселона и BSC PS с цел да консолидират и засилят сътрудничеството си, за да постигнат своите общи цели и задачи.
Национални планове, програми и стратегии в Румъния				
1.	Националната стратегия на Румъния за устойчиво развитие	2013 – 2020-2030	Тази стратегия представя 3 времеви линии, съответно през 2013, 2020 и 2030 г., които отчитат следното: органичното включване на принципите и практиките на устойчивото развитие във всички публични програми и политики на страната, като държава-членка на ЕС, достигане на текущото средно ниво на страните от ЕС по отношение на основните показатели за устойчиво развитие, а именно значителна близост на Румъния до средното ниво на страните от ЕС по отношение на показателите за устойчиво развитие.	Областите на Националната стратегия за устойчиво развитие на Румъния, свързани с Програма Интеррег VI-A Румъния – България са: • изменение на климата и чиста енергия; • устойчив транспорт; • устойчиво потребление и производство; • опазване и управление на природните ресурси; • обществено здраве; • социално включване, демография и миграция; • глобална бедност и предизвикателства пред устойчивото развитие.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				Тази стратегия предлага редица национални цели за всяка от 3-те времеви рамки (2013, 2020 и 2030) за всяка от горните области. Целите на политиката на програмата Интеррег VI-A Румъния – България до голяма степен са в съответствие с насоките, определени от националните цели за последния период от време, за всяка съответна област от Националната стратегия за устойчиво развитие на Румъния. От значение за програмата Интеррег VI-A Румъния – България е периодът от време на Хоризонт 2030: значителното приближаване на Румъния до средното ниво на страните от ЕС през тази година.
2.	Стратегия за териториално развитие на Румъния. Полицентрична Румъния 2035 – Териториално сближаване и конкурентоспособност, развитие и равни възможности за хората	2014 - 2035	Стратегията за териториално развитие на Румъния е документ, който е в основата на цялата система за национално териториално планиране (пространствено и градско планиране) и представлява основата за регионалните, окръжните и местните стратегически документи (стратегии за териториално развитие, териториално планиране, регионални планове за развитие), оперативна документация (градоустройствени планове) и други национални стратегии за развитие с териториално значение и въздействие.	Визията за развитие на националната територия е силно свързана с промените, които се случват в обществото и в пространствената динамика. съществуват две основни посоки на действие, които представляват ориентири в процеса на конфигуриране на визията за развитие: На европейско ниво: • засилване на отношенията с европейския Запад; • създаване на зона на интегриран южноевропейски растеж. На национално ниво: • подпомагане на развитието с приоритет на градските зони с икономически потенциал и свързването им с останалата територия; • осигуряване на цялостно оборудване на територията с основна инфраструктура,

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				както и достъп на всички граждани до услугите от общ интерес. По този начин, чрез предложените цели на политиката, Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 взема предвид също и специфичните насоки, посочени по-горе.
3.	Национална стратегия за изменение на климата и икономически растеж на базата на ниски въглеродни емисии 2016 - 2030 г., допълнена от Национален план за действие 2016-2020 г. за изпълнение на стратегията	2016-2030-2050	Стратегията ръководи действията на Румъния, свързани с изменението на климата и развитието с ниски въглеродни емисии до 2030 г., като представлява актуализация и разширение на Националната стратегия за изменение на климата 2013-2020 г., изработена в светлината на последните развития. Стратегията определя пътна карта до 2050 г.	Основната цел на стратегията е да мобилизира и да даде възможност на частните и публичните участници да намалят емисиите на парникови газове (ПГ) от икономически дейности в съответствие с целите на ЕС и да се адаптират към въздействието както на настоящите промени в климата, така и на бъдещите такива. По отношение на намаляването на въздействието на изменението на климата, ключовият фактор е постигането на целта за 2030 г. за 40% намаляване на емисиите на парникови газове спрямо нивата от 1990 г. и 27% подобрение на енергийната ефективност, в съответствие със задълженията на Румъния към Европейския съюз. По този начин чрез целите на политиката програмата допринася за постигането на тези цели.
4.	Енергийна стратегия на Румъния 2019-2030 г., с перспектива до 2050 г.	2019-2030	Общата цел на Стратегията е да увеличи енергийния сектор в условия на устойчивост. Осемте стратегически цели, които структурират целия подход за анализ и планиране за периода 2019-2030 г. с оглед на 2050 г., зачитайки националните, европейските и глобалните забележителности, които влияят и определят енергийните политики и	Целите на енергийната стратегия са разделени на 8 основни стратегически цели: - Чиста енергия и енергийна ефективност; - Осигуряване на достъп до електрическа и топлинна енергия за всички консуматори; - Защита на уязвимия потребител и намаляване на енергийната бедност; - Конкурентни енергийни пазари, основа на конкурентоспособна икономика;

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
			решения, също ще допринесат за постигането на общата цел .	- Модернизиране на системата за енергийно управление; - Повишаване качеството на образованието в областта на енергетиката и непрекъснато обучение на човешки ресурси; - Румъния, регионален доставчик на енергийна сигурност; - Увеличаване на енергийния принос на Румъния на регионалните и европейските пазари чрез капитализиране на национални първични енергийни ресурси. Новата програма Интеррег Румъния-България 2021-207 чрез своите цели допълва постигането на някои от целите на Енергийната стратегия.
5.	Национален план за управление на отпадъците	2018-2025	Чрез Националния план за управление на отпадъците се характеризира текущата ситуация в областта (количества генерирани и управлявани отпадъци, съществуващи съоръжения), идентифицират се проблеми, които причиняват неефективно управление на отпадъците, поставят се цели и задачи въз основа на законови разпоредби и се идентифицират инвестиционните нужди. Националния план за управление на отпадъците (PNGD) трябва да бъде преразгледан в съответствие с новите цели, определени от законодателния пакет за "кръгова икономика".	Приетите цели на Националния план за управление на отпадъците са: • съхранение само на отпадъци, подложени на операции по третиране - 2025 г.; • повишаване на степента на енергийно възстановяване - до минимум 15%, до края на 2025г. Чрез предложените политически цели програмата Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 предвижда различни действия за управление на отпадъците в резултат на направените инвестиции.
6.	Национална стратегия и Национален план за	2015 - 2020 - 2050	Стратегията има за цел да предостави насоки за действие за изследване на засегнатата от замърсяване земя и	Тази стратегия предлага няколко действия, които могат да доведат до намаляване на площта, заета от замърсени зони, така че да се

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
	управление на замърсени зони в Румъния		прилежащите територии, да се определи степента на замърсяване на зоната и да се определи начина, по който ще бъдат регулирани коригиращите действия и валидирането на рекултивираната земя. Целта на стратегията е да установи в краткосрочен план (2015 г.) принципите в управлението на замърсените зони и решаването на проблема със замърсените зони, които изискват спешни действия в средносрочен план (до 2020 г.), като това действие ще продължи в дългосрочен план - до 2050г.	постигне приемливо ниво на риск за човешкото здраве и околната среда, на всяка от засегнатите зони и по този начин да могат да бъдат въведени отново в икономическата верига за възстановяване. Специфични екологични цели: А) Намаляване на площта, заета от замърсени зони; Б) Подобряване на качеството на факторите на околната среда в районите на локация и прилагане на единно управление на национално ниво. Програмата има за цел да намали всички форми на замърсяване.
7.	Рамка за приоритетни действия (РПД) за Натура 2000, Резюме на нуждите от приоритетно финансиране за периода 2021-2027 г.	2021-2027	РПД е многогодишен инструмент за стратегическо планиране, насочен към предоставяне на цялостен преглед на мерките, необходими за прилагане на мрежата Натура 2000 на ниво ЕС и свързаната с нея зелена инфраструктура, като се уточняват нуждите от финансиране за тези мерки и се свържат с адекватно финансиране от ЕС. Документът представя обобщение на нуждите от приоритетно финансиране за биоразнообразие за периода 2021-2027 г.: • хоризонтални мерки и административни разходи, свързани с Натура 2000; • мерки за поддържане и възстановяване на Натура 2000 зони за видове и местообитания;	Всяка държава-членка трябва да представи прогнози за нивото на съфинансиране от Европейския съюз, което счита за необходимо, за да може да изпълни следните задължения по Натура 2000: • приемане на необходимите мерки за опазване, включително, според случая, подходящи планове за управление, отделни или включени в други планове за развитие; • установяване на подходящи административни актове или договорни клаузи в съответствие с екологичните нужди на видовете естествени местообитания от приложение I или на видовете от приложение II, присъстващи на територията на тези зони.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
			• мерки за допълнителна зелена инфраструктура извън Натура 2000 зони (увеличаване на съгласуваността на мрежата Натура 2000, включително в трансграничен контекст); • допълнителни мерки, специфични за видове, които не са свързани със специфични екосистеми или местообитания.	Чрез предложените специфични цели програмата допринася за съхранението и опазването на биологичното разнообразие.
8.	Национална програма за залесяване	2010-2035	Тази програма има за цел разширяване на горските площи, за да се намали въздействието, генерирано от изменението на климата и потенциалния риск от опустиняване. В тази връзка програмата предвижда увеличаване на площите, покрити с горска растителност, в частност чрез залесяване на деградирали земи и създаване на защитни гори.	Националната програма за залесяване предполага увеличаване на горските площи с площ от 442 000 ха в периода 2010-2035 г., което означава: • намаляване на въздействието на изменението на климата и риска от опустиняване; • подобряване на състоянието на водния отток; • намаляване на риска от наводнения, свлачища, ерозия, запушване на водоеми; • въвеждане на големи площи земя в икономическия цикъл; • подобряване на почвено-климатичните условия за земеделските култури (създаване на алтернативни ресурси за населението и заетостта); • създаване на екологични коридори в териториите, обхванати от защитни гори.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				Един от приоритетите на програмата е „По-зелена, нисковъглеродна Европа“, чрез която се разработват действия за опазване на горските екосистеми и дори изпълнение на дейности по залесяване в района по програмата.
9.	Национална стратегия за средносрочно и дългосрочно управление на риска от наводнения	2010-2035	Настоящата стратегия има за цел да определи рамката за координирана, междусекторна ориентация на всички действия, с цел предотвратяване и намаляване на последиците от наводнения върху социално-икономическите дейности, човешкия живот и здраве, и околната среда. Тя има за цел интегрирано управление на водните и прилежащите ресурси: планиране на земеползването и градското развитие, опазване на природата, развитие на земеделието и горите, опазване на транспортната инфраструктура, сгради и туристически зони, индивидуална защита и др.	Основната цел на Националната стратегия за средносрочно и дългосрочно управление на риска от наводнения е: намаляване на всички последици от наводненията до приемливи нива. Екологичните цели имат за задача, чрез разработването на стратегията за управление на наводненията, да се постигнат социално-икономическите цели чрез поддържане на баланса между икономическото и социалното развитие и екологичните цели. Така чрез предложените цели на политиката се разработват действия за съвместно управление на рисковете от наводнения.
10.	Генерален план "Опазване и рехабилитация на крайбрежната зона"	краткосрочен: 2011 - 2013; средносрочен: 2014 - 2020; дългосрочен: 2021 - 2041	Генералният план представя текущото състояние на защитните работи, непрекъснатия процес на ерозия, потенциалния ефект от екстремни бури и климатични промени за установяване на прогнозите, свързани с бъдещите последици от ерозията и рисковете за използването на земята, за да се идентифицират критичните зони, изложени на ерозия.	Общи цели на Генералния план: • опазване и подобряване на качеството на околната среда и жизнения стандарт на местните общности по румънското Черноморие и • повишаване на безопасността в южната част на крайбрежието, сериозно застрашена от разрушителното въздействие на процеса на брегова ерозия.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
11.	Национален план за действие за възобновяема енергия (НПДВЕ)	2010 – 2020-2030	Този план разглежда всички сфери на икономическия и социалния живот, като представя целите за следните хоризонти: 2013, 2020 и 2030 г. Основната цел е осигуряване на енергийна сигурност на страната, основана на ефективно снабдяване с първични ресурси. Производство, транспорт, дистрибуция и доставка, осигуряващи непрекъснато снабдяване на всички потребители по отношение на достъпност, наличност и достъпност на цените, като се вземат предвид промените в качеството на околната среда.	Според НПДВЕ някои от предложените мерки са насочени към увеличаване на производството на електроенергия от възобновяеми източници чрез производството й във водноелектрически централи с максимална мощност 10 MW, вятърни, слънчеви или биогаз инсталации. Трансграничната зона Румъния-България може да предложи голям потенциал за възобновяеми енергийни източници, предвид микроклимата и характеристиките на околната среда. Това важи особено за слънчевата енергия и биомасата, като се има предвид силното земеделско развитие на региона. Изглежда, че хидроенергетиката също има голям потенциал в района[98].
12.	Генерален план за национален туризъм в Румъния	2007 - 2026	Целта на Генералния план за национален туризъм в Румъния е формулиране на цялостна политическа рамка за развитие и устойчиво управление на туристическата индустрия по отношение на природните и културни ресурси и представянето на тази цел под формата на генерален дългосрочен план за развитие на туризма (за периода 2007 - 2026 г.).	Според Генералния план за национален туризъм в Румъния се очаква населението на Румъния да се възползва от развитието на туризма чрез: • увеличаване на валутните приходи; • извеждане на румънската икономика и общество до нивото в страните от ЕС; • подобрено качество на живот; • ръст и стимули за инвестиции във всички области, свързани с туризма; • стимулиране на създаването на работни места; • стимулиране на развитието; • укрепване на подобряването и опазването на културното наследство;

[98] Territorial Analysis for Romania-Bulgaria Cross-border region, 2020, page 145

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				• принос в развитието и опазването на физическите и природни ресурси в цялата страна; • разпространение на ползите от туризма във всички региони на Румъния. Развитието на туризма е важна област в програмата RO-BG 2021-2027 чрез специфичната цел „Насърчаване на местното развитие, култура, природно наследство, туризъм и устойчива интегрирана социална, икономическа и екологична сигурност в райони, различни от градските райони", която да предложи поредица от действия, специфични за сферата на туризма.
13.	Национална стратегия за управление на утайките	2012-2040	Общата цел на стратегията е дългосрочно устойчиво подобряване на качествените фактори на околната среда, чрез минимизиране на неблагоприятните ефекти от неадекватното управление на утайките. Тя предлага възможни варианти за рециклиране и използване на утайки (особено в селското стопанство).	Стратегията представя план за действие с набор от 7 основни цели, които отчитат следното: подобряване на пречистването на отпадъчни води и утайки, използвани по различни начини, които трябва да бъдат разработени на местно, регионално и национално ниво, и подобряване на контрола върху промишлените заустявания в канализацията или възможността за анализ на утайката при регионални и национални оператори. Изпълнението на програмата предлага намаляване на всички форми на замърсяване и не пречи на постигането на поставените в стратегията цели.
14.	Стратегия за развитие на хранително-вкусовия сектор в средносрочен и дългосрочен план	2014 -2020 - 2030	Стратегия за развитие на хранително-вкусовия сектор в средносрочен и дългосрочен план, насочена към интелигентно и устойчиво използване на потенциала за селскостопански храни и	Основните стратегически насоки на стратегията за хранителния сектор са: A) Повишаване на конкурентоспособността на агрохранителния сектор;

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
			развитие на селските райони, като документ за визионерска подкрепа, който поддържа напредъка на селското стопанство и развитието на селските райони в Румъния.	Б) Осигуряване на устойчиво управление на природните ресурси; В) Подобряване на жизнения стандарт в селските райони; Г) Стимулиране на базирано на знанието земеделие. За всяко от тези стратегически направления са представени редица стратегически цели. Чрез изпълнението на програмата се предвиждат мерки за популяризиране на местни продукти.
15.	Национална програма за реформи (НПР) 2020	2017-2027	НПР е рамка за определяне на мерки за реформи, които отговарят на приоритетите, определени на ниво ЕС, на специфичните за страната препоръки и на определени предизвикателства, посочени от ЕК в нейния годишен анализ, наречен Доклад за страната.	Основните ключови насоки за околната среда и изменението на климата, установени в НПР за Румъния, са: • изграждане на нисковъглеродна икономика; • намаляване на емисиите на парникови газове от енергийния и транспортния сектор; • смекчаване на последиците от изменението на климата; • подобряване на управлението на отпадъците, включително опасните отпадъци; • подкрепа за устойчиво развитие и подобряване на качеството на околната среда, опазване на природата и опазване на биологичното разнообразие. Програмата ще допринесе за някои насоки в рамките на НПР чрез следните цели: 1. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				предотвратяване на риска от бедствия, устойчивост, като се вземат предвид подходи, основани на екосистемите Подобряване на опазването и защитата на природата, биоразнообразието и екологичната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване
16.	Актуализиран национален план за управление на националните части от международния речен басейн на Дунав - Резюме на актуализираните планове за управление на ниво речни басейни / райони	2016 - 2021	Този план има за цел балансираното управление на водните ресурси и опазването на водните екосистеми, основно свързано с постигането на добро състояние на повърхностните и подземните води.	Основните мерки, посочени в този план, обхващат: • мерки за прилагане на европейското законодателство за опазване на водите; • мерки за възстановяване на разходите за специфични дейности за управление на водите и услугите по водоснабдяване и канализация; • мерки за опазване на водните обекти, използвани или които ще бъдат използвани за водовземане, предназначено за консумация от човека; • мерки за контрол на проби от водоизточници за употреба; • мерки за намаляване на замърсяването от точкови източници и за други дейности с въздействие върху състоянието на водите; • мерки за намаляване на замърсяването с приоритетни вещества; • мерки за предотвратяване и намаляване на въздействието на аварийно замърсяване;

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				• мерки за водни обекти, застрашени от не постигане на екологичните цели. Допълнителни мерки за постигане на екологични цели; • мерки за намаляване на замърсяването на морските води. Някои от тях са започнати през 2013-2015 г. и продължени през 2016-2021 г. Очаква се те да продължат и през следващия период, до 2027 г., когато всички водни обекти трябва да бъдат в добро състояние.
17.	Оперативна програма за рибарство и морско дело (ОПРМД)	2015-2020-2023	Ролята на ОПРМД е да хармонизира целите на политиките и инструментите на националната общност (мерки по ЕФМРС) с настоящата ситуация и нужди на операторите и рибарския сектор в Румъния.	Програма Интеррег VI-A Румъния – България ще допринесе за целите на ОПРМД, по-специално чрез своите приоритети за насърчаване на устойчиви и качествени работни места и подкрепа на мобилността на работната сила на съвместни местни инициативи, информация и съвместни консултантски и обучаващи услуги.
18.	Оперативна програма за голяма инфраструктура (ОПГИ)	2014-2020-2023	ОПГИ отговаря на нуждите за развитие на Румъния, определени в Споразумението за партньорство 2014 - 2020 г. и в съответствие с Общата стратегическа рамка и Документа за позиция на службите на Европейската комисия. ОПГИ 2014 - 2020 г. е стратегически програмен документ, който обхваща транспорта, околната среда и управлението на риска, а именно енергията и енергийната ефективност, като целта му е да допринесе за Стратегията на Европейския съюз за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, като се вземат предвид специфичните тематични	Целите на програмата подкрепят и допълват целите на ОПГИ. Те имат приблизително еднакви области на дейност, като изменение на климата, социално включване, опазване на околната среда и т.н.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
			цели и приоритети, избрани въз основа на национални, регионални и местни нужди.	
19.	Регионална оперативна програма (РОП)	2021-2027	РОП 2021 - 2027 има за цел да осигури приемственост на стратегическата визия за регионално развитие в Румъния, като завършва и развива насоките и приоритетите на регионалното развитие в предишни програми.	Някои примери от областта, обхваната в РОП 2021-2027 г., са представени от: конкурентоспособност и иновации, дигитализация, енергийна ефективност, градско развитие, мобилност и свързаност, биоразнообразие, образователна инфраструктура, туризъм и култура/културно наследство. Някои от тях са насочени и в бъдещата програма Interreg RO-BG 2021-2027. Програмната област в Румъния частично се припокрива с областта на действие на три регионални оперативни програми: 1. Регионална оперативна програма Югозападна Олтения (включва следните окръзи в програмната област: Долж, Олт и Мехединци), която има следните приоритети: конкурентоспособност чрез иновации и динамични предприятия, дигитализация в полза на гражданите, енергийна ефективност и зелена инфраструктура, устойчива градска мобилност, достъпност и регионална свързаност, модерно и приобщаващо образование и устойчиво териториално развитие; 2. Югоизточната регионална оперативна програма (включва в програмната област окръг Констанца) и има следните приоритети: конкурентоспособен регион чрез иновации, дигитализация, динамични предприятия и интелигентен град; регион с

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				екологично чисти и по-устойчиви на рискове местности; нисковъглеродна област; достъпен регион; образован регион; атрактивен регион. 3. Оперативна програма Южна Мунтения (включва следните окръзи в програмната област: Кълъраш, Гюргево и Телеорман) и има следните приоритети: конкурентоспособен регион чрез иновации, дигитализация и динамични предприятия; регион с екологично чисти градове; регион с устойчива градска мобилност; по-достъпен регион; образован регион; атрактивен регион; Трите програми имат общи приоритети с тези на анализираната програма.
20.	Генерален транспортен план на Румъния	2014 – 2020 - 2030	Целта на Генералния план е да се идентифицират проектите и политиките, които най-добре отговорят на транспортните нужди на Румъния, за всички видове транспорт, като по този начин представлява стабилна аналитична основа при избора на тези политики. Така този Генералния план включва: проекти по Оперативна програма 2014 - 2020 – 2030 г., големи проекти с национално значение, поддръжка и основен ремонт, модернизация и др.	Съгласно Общия генерален транспортен план на Румъния, с неговото прилагане ще се постигнат следните непосредствени резултати: • дългосрочен план за 2020-2030 г., който ще допринесе за икономическото развитие на Румъния по устойчив начин; • по-ефективно използване на финансовите ресурси в транспортния сектор; • подобрени връзки и по този начин подобрена търговия със съседни страни; • висока производителност за индустрията и услугите в Румъния и следователно по-изразен растеж и подобрен жизнен стандарт; • издръжлива (устойчива) транспортна система.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
				Общият генерален транспортен план включва проекти по Оперативна програма 2014 - 2020 г. - непосредствен приоритет. Тези резултати са в съответствие с целите на политиката на Програма Interreg VI-A RO-BG за сектор „Транспорт”, но не само.
21.				
22.	Интегриран национален план в областта на енергетиката и изменението на климата	2021-2030	Този интегриран национален план допринася преди всичко за постигането на целите, определени в Парижкото споразумение за изменението на климата. Така на румънско ниво беше поставена цел за енергийна ефективност, така че да се постигне целта, поставена на европейско ниво.	Чрез изпълнението на програмата ще се засили насърчаването на адаптацията към изменението на климата.
23.	План за възстановяване и устойчивост на Румъния	2021-2027	Основната цел на този план е да предостави подкрепа на държавите-членки на Европейския съюз, за да се справят с предизвикателствата, породени от кризата COVID-19 и нейните икономически последици.	Планът е структуриран върху 15 компонента, обхващащи 6 важни стълба, като зелен преход, цифрова трансформация, интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, социално и териториално сближаване, здравеопазване, както и икономическа, социална и институционална устойчивост и политики за новото поколение. Някои от областите, в които ще действа, се припокриват с тези на програмата Interreg Румъния-България 2021-2027 г., като те са представени от опазването на биоразнообразието, устойчив транспорт, туризъм и култура, дигитализация, образование, EuroVelo Route 6. Този план и Програмата RO-BG се допълват за целите на посочените области и за тяхното подобряване.
Национални и регионални планове, програми и стратегии на България				

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
1.	Национална стратегия за регионално развитие (НСРР) на Република България	2012-2022	НСРР за периода 2012-2022 г. е основният документ, определящ стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на регионите на страната и за преодоляване на вътрешно- и междурегионалните различия, в контекста на общоевропейската политика на сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.	Основните цели на НСРР през периода 2012-2022 г. са следните: • определяне на изискванията за териториална насоченост на секторните политики с регионално въздействие и осигуряване на териториална основа за ефективното им координиране в регионите; • създаване на ясна стратегическа рамка за разработване на планово-програмните документи за регионално развитие на останалите териториални нива; • Координиране на политиките за регионално развитие и устройство на територията с оглед постигане на балансирано териториално развитие; • привличане на всички заинтересовани страни като партньори в изпълнението на политиките, определени в НСРР. Тези цели са в съответствие с визията на програмата Интеррег VI-A Румъния - България, която се фокусира върху укрепването на социално-икономическата структура на трансграничната територия Румъния-България, подпомагайки създаването на привлекателна, безопасна и устойчива среда за живот за хората в региона.
2.	Национална концепция за устройство на територията на Република България за периода 2013 – 2025 г	2013 - 2025	Националната концепция за устройство на територията за периода 2013 – 2025 г. е средносрочен стратегически документ, който дава основни насоки за териториално управление на националната територия,	Стратегическите цели на Националната концепция за устройство на територията на Република България са: • стратегическа цел 1 Интегриране в европейското пространство;

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
			включително акватория, и нейното опазване. В координация с Националната стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г., тя действа като ключов документ в законодателството за интегрирано планиране и устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие на страната.	• стратегическа цел 2 Полицентрично пространствено развитие; • стратегическа цел 3 Пространствено сближаване и достъп до услуги; • стратегическа цел 4 Съхранено природно и културно наследство; • стратегическа цел 5 Стимулиране на развитието на конкретни области; • стратегическа цел 6 Конкурентоспособност чрез зони за растеж и иновации. Тези цели са в съответствие с визията на програмата Интеррег VI-A Румъния - България, която се фокусира върху укрепването на социално-икономическата структура на трансграничната територия Румъния-България, подпомагайки създаването на привлекателна, безопасна и устойчива среда за живот за хората в региона.
3.	Европа 2020: Национална програма за реформи (НПР) – Актуализирана 2020 г	2021-2027	Актуализацията на НПР за 2020 г. е изготвена в рамките на засиленото наблюдение на икономическите политики в ЕС. Документът взема предвид констатацията от Държавния доклад за България за 2020 г., Годишната стратегия за устойчив растеж 2019 г. и Доклада за механизма за предупреждение, като стартира Европейския семестър за 2020 г. и засилва фокуса върху новата инициатива на ЕС, Зеления пакт, за да се направи икономиката на ЕС устойчива и неутрална по отношение на климата до 2030 г.	Програмата Интеррег VI-A Румъния - България ще подпомогне основно усилията за създаване на неутрална по отношение на климата икономика, подобряване на заетостта и административния капацитет.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
4.	Националната програма за развитие (НПР) на България	2030	Националната програма за развитие предвижда до 2030 г. България да има висок стандарт на живот и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика.	Документът определя 3 стратегически цели за България в 5 области на развитие с 13 национални приоритета. Целите са: технологична трансформация, демографски възход и намаляване на неравенствата. Първата цел изисква повишаване на ресурсната ефективност и компенсиране на изоставането в дигитализацията. Втората цел постулира, че ако демографията не се подобри, възможностите за устойчив растеж ще се провалят. С цел намаляване на социалните и регионални неравенства има планове за ускорен растеж. Тези цели са в съответствие с визията на програмата Интеррег VI-A Румъния - България, която се фокусира върху укрепването на социално-икономическата структура на трансграничната територия Румъния-България, подпомагайки създаването на привлекателна, безопасна и устойчива среда за живот за хората в региона.
5.	Национален план за възстановяване и устойчивост на България		Основната цел на плана за възстановяване и устойчивост е да подпомогне икономическото и социалното възстановяване от кризата, причинена от пандемията COVID-19. В преследване на тази цел правителството трябва да групира набор от мерки и реформи, които не само да възстановяват потенциала за растеж на икономиката, но и да го развиват, като гарантират устойчивост срещу негативните външни въздействия. Това ще позволи дългосрочно постигане на стратегическата цел на правителството за сближаване на	Планът е структуриран в четири стълба: Иновативна България, Зелена България, Свързана България и Справедлива България, включително мерки (реформи/инвестиции) в области/сектори: образование и умения, научни изследвания и иновации, интелигентна индустрия, нисковъглеродна икономика, биоразнообразие, устойчиво селско стопанство, цифрова свързаност, транспортна свързаност, местно развитие, бизнес среда, социално включване, здравеопазване.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
			икономиката и доходите към средното ниво за Европа. В същото време планът поставя основите за зелена и дигитална трансформация на икономиката в контекста на амбициозните цели на Зеления пакт.	
6.	Споразумение за партньорство 2021-2027 г. (в процес на разработка)	2021-2027	Споразумението за партньорство е националният стратегически документ, очертаващ рамката за управление на европейските средства в България през програмния период 2021-2027 г.	Таблица 7 от проекта на Споразумението показва Двустранната програма за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз между Република Румъния и Република България. Програмата Интеррег VI-A Румъния - България е изготвена в съответствие със Споразумението за партньорство, вкл. с цел разграничаване на дейностите с тези по другите програми за периода 2021-2027г.
7.	Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030 г	2020-2030	Стратегията поставя следната визия: До 2030 г. България е страна, в която социалните неравенства и бедността са ограничени, предпоставки и условия за приобщаващ и устойчив растеж и възможности за подобряване качеството на живот на уязвимите групи.	Основната цел на стратегията е: Подобряване качеството на живот на уязвимите групи в българското общество и създаване на условия за пълноценната им реализация чрез адекватна подкрепа на доходите, включително на пазара на труда и достъп до качествени услуги. Конкретните цели са: - превенция на бедността и социалното изключване чрез включване в заетостта и обучение на лица от уязвими групи на пазара на труда - насърчаване на социалната и солидарна икономика с оглед подобряване на достъпа до заетост, обучение и социално включване - намаляване на предаването на бедността и социалното изключване между поколенията (с фокус върху

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
				детската бедност и социалното изключване) - осигуряване на равен достъп до качествени услуги с цел предотвратяване на социалното изключване и преодоляване на последиците от него - повишаване на адекватността и устойчивостта на системата за социална защита подобряване на координацията и взаимодействието и насърчаване на социалните иновации с цел активно включване на уязвимите групи
8.	Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030	2018-2030	Стратегията идентифицира визията за намаляване на риска от бедствия на територията на Република България чрез очертаване на последователна рамка за адекватно намаляване на съществуващите рискове и предотвратяване появата на нови, подобряване на готовността и способностите за реагиране и бързо възстановяване, при спазване на принципа „Да, изградете отново, но по-добре“.	Идентифицирани са 6 области на въздействие (Предприемачество, Достъп до пазара, Достъп до финанси, Дигитализация и умения, По-добро регулиране и околна среда). В областта на въздействие 3 - Достъп до финансиране като мярка 3.5., се насърчава подкрепата за малки проекти, насърчаване на междурегионалното сътрудничество на МСП, където са определени дейности, финансирани по трансграничните
9.	Национална стратегия за малките и средните предприятия 2021-2027		Националната стратегия е ключов стратегически документ за следващия програмен период, който определя визията за публичната политика в подкрепа на МСП и отразява политиката на ЕС към малките и средни предприятия.	

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
				програми Интеррег - подкрепа за изпълнение на малки междурегионални проекти; подкрепа за събития, срещи, конференции, работни срещи и бизнес срещи между български и чуждестранни МСП; подкрепа за международно сътрудничество на МСП в национални и регионални приоритетни сектори. В допълнение, общите оперативни програми са насочени към финансиране на политики в отговор на кризата с COVID-19.
10.	Актуализирана Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030г.		Основната цел, дефинирана в Стратегията, е устойчиво развитие на туризма в България. За нейното постигане са поставени следните стратегически цели /приоритети/: 1. Създаване на благоприятна среда и бизнес среда за развитие на устойчив туризъм 2. Развитие на конкурентоспособен туристически сектор 3. Успешно позициониране на България на световния туристически пазар Балансирано развитие на туристическите зони	Заложените в стратегията цели се вземат предвид при идентифициране на дейностите за устойчив туризъм в Приоритет 4 на програмата.
11.	Интегрирана транспортна стратегия до 2030 г	2017-2030	Стратегията очертава основните насоки за развитие на националната транспортна система в периода до 2030 г. Интегрираната транспортна стратегия за периода до 2030 г. е разработена в съответствие с принципите на последователност, приемственост и	Стратегически приоритети в развитието на транспорта са: - ефективна поддръжка, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура - подобряване на управлението на транспортната система - развитие на интермодалния транспорт

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
			синергия с националните и европейските стратегически документи. Стратегическите цели на транспортната политика до 2030 г. са: - повишаване на ефективността и конкурентоспособността на транспортния сектор - подобряване на транспортната свързаност и достъпност (вътрешна и външна) ограничаване на негативните ефекти от развитието на транспортния сектор.	- подобряване на условията за прилагане на принципите на либерализация на транспортния пазар - намаляване на разхода на гориво и повишаване на енергийната ефективност на транспорта - подобряване на свързаността на българската транспортна система с единното европейско транспортно пространство - осигуряване на качествен и достъпен транспорт във всички региони на страната - ограничаване на негативното въздействие на транспорта върху околната среда и човешкото здраве - подобряване на сигурността и безопасността на транспортната система. Програмата Interreg VI-A RO-BG предвижда дейности, свързани със стратегията в Приоритет 1 - Добре свързан регион, като интегрира необходимостта от развитие на устойчива мобилност по отношение на ограничаване на емисиите на парникови газове и устойчивост на инфраструктурата към последиците от изменението на климата.
12.	Национална стратегия за пътна безопасност в Република България с хоризонт 2021 - 2030 г. и План за действие за изпълнение за периода 2021 - 2023 г.;	2021-2030	Стратегическият документ прави и преглед на изпълнението на мерките за повишаване на пътната безопасност през последното десетилетие. Страната ни е постигнала 19% намаление на броя на пострадалите при ПТП и 22% на тежко пострадалите при ПТП през	Основната цел на Плана за възстановяване и устойчивост е да улесни икономическото и социалното възстановяване от кризата, причинена от пандемията COVID-19. В преследване на тази цел правителството е групирало набор от мерки и реформи, които не

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
	Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 - 2027 г. (в процес на разработка)		периода 2010-2019 г. Нито една страна в ЕС не е в състояние да изпълни общата цел за 50% намаляване на жертвите на пътнотранспортни произшествия, като средният европейски процент на намаление за десетилетието до 2018 г. е около 21%.	само ще възстановят потенциала за икономически растеж, но и ще го развият, като гарантират устойчивост на отрицателни външни фактори. Това ще позволи в дългосрочен план да се постигне стратегическата цел на правителството за конвергенция на икономиката и доходите към централноевропейските. В същото време планът полага основите за зелена и дигитална трансформация на икономиката в контекста на амбициозните цели на Зеления пакт.
13.	Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г. (в процес на разработка).	2021-2027	Политиката на страната за преход към кръгова икономика ще се реализира чрез залагане на следните стратегически цели в проекта на Стратегия за преход към кръгова икономика: зелена и конкурентоспособна икономика; по-малко отпадъци и повече ресурси; потребителска икономика.	Принос към прехода към кръгова икономика ще имат подходящи дейности по специфична цел 2.4. Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и предотвратяване на риска от бедствия, устойчивост, вземане под внимание на екосистемни подходи към Приоритет 2 на програмата
14.	Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030 г.)	2020-2030	Програмата е разработена и приета с цел изпълнение на ангажиментите на Република България за постигане на национални тавани за общи годишни емисии на определени замърсители на въздуха за 2020 и 2030 г., и по-специално за замърсители като серен диоксид (SO2), азотни оксиди (NOx), неметанови летливи органични съединения (NMVOCs), амоняк (NH3) и фини прахови частици (PM2,5), спрямо база емисиите за 2005 г. в съответствие с Директива (ЕС) 2016/2284.	Допустимите дейности по специфична цел 3.2 към Приоритет 3 за климатично устойчива мобилност, както и дейностите по Приоритет 2 на програмата, свързани с намаляване на всички форми на замърсяване, ще имат пряк принос за намаляване на емисиите на вредни вещества в въздух.
15.	Национална програма за подобряване качеството на въздуха 2018-2024	2018-2024	Поради неспазване на стандартите за качество на въздуха българското правителство в момента е обект на	Подобно на предната програма.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
			производство за нарушение пред Съда на Европейската общност. По-специално това се отнася за двадесет и осем общини, в които не се спазват изискванията на Директивата за чист въздух за Европа (ЧВЕ) по отношение на PM10. Програмата предлага пакет от мерки, които да бъдат изпълнени до края на 2024 г., за да се спазват изискванията на Директивата за по-чист въздух за Европа по отношение на нивата на PM10. Мерките са насочени към намаляване на емисиите от двата основни сектора, които са източници на емисии на PM10, а именно битово отопление и транспорт.	
16.	Национална стратегия за адаптиране към изменението на климата и План за действие до 2030 г.	до 2030	Стратегията анализира климатичните рискове и уязвимости по сектори на икономиката, поставя цели и предоставя възможности за адаптация.	Общите стратегически цели са: ○ включване и интегриране на адаптацията към изменението на климата; ○ изграждане на институционален капацитет за адаптиране към изменението на климата; повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата.
17.	Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г.	2021-2030	Интегрираният енергиен и климатичен план на Република България 2021-2030 г. дефинира основните цели и мерки за прилагане на националните енергийни и климатични политики за прилагане на европейското законодателство, принципи и приоритети за енергийно развитие с цел постигане на обвързващи цели на ЕС в областта на климата и енергетиката за 2030 г.	Основните цели на интегрирания план на Република България са, както следва: - стимулиране на нисковъглеродното икономическо развитие; - развитие на конкурентоспособна и сигурна енергия; - намаляване на зависимостта от внос на горива и енергия; гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
18.	Национална програма за опазване, устойчиво използване и възстановяване на функциите на почвите 2020-2030 г.	2020-2030	Общата стратегическа цел на страната, свързана с опазването, устойчивото използване и възстановяването на функциите на почвите е: устойчиво използване на земята, осигуряване на високо ниво на опазване на функциите на почвата, висока производителност, поддържане на екосистемите и благосъстоянието на обществото.	Националната програма не е пряко отразена в Програма Interreg VI-A RO-BG, но изпълнението на инвестиционни дейности, свързани с изграждането/въздействието на почвената покривка следва да се изпълняват в съответствие с целите и насоките за устойчиво използване на земята и опазване на почвата.
19.	Национална стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020	2013-2020	Националната стратегия за развитие на горския сектор е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на дългосрочно и устойчиво управление на живи и продуктивни многофункционални гори и повишаване на конкурентоспособността на горския сектор като основа за по-висок жизнен стандарт, особено в планинските и селските райони. В резултат на изпълнението на Стратегията се очаква да бъдат запазени и обогатени екологичните, социалните и икономическите функции на горите.	Принос към прехода към кръгова икономика ще имат съответстващи дейности по специфична цел 2.4. Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и предотвратяване на риска от бедствия, устойчивост, като се отчита екосистемата, базирана на подходи към Приоритет 2 на Програмата.
20.	Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.	2021-2028	Формулирани са три основни цели: Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на тяхното образуване и насърчаване на повторната употреба Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци Цел 3: Намаляване на количествата и риска от депонирани отпадъци	Принос за постигането на целите на плана и конкретно за намаляване на вредното въздействие на отпадъците има специфична цел 2.7. на Програма Interreg VI-A RO-BG, в частта й за намаляване на всички форми на замърсяване

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
21.	Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013-2022 г.	2013-2022	Националният план ще даде приоритет на 11-те влажни зони, изброени в Рамсарската конвенция. Има още 28 влажни зони, които не са включени в Рамсарския списък, но за които има информация, че покриват един или повече от критериите за обявяване или имат голям потенциал за опазване и възстановяване. Въз основа на анализа се предвиждат хоризонтални и специфични мерки, които да бъдат изпълнени през 10-годишния период на изпълнение.	Териториалният обхват на Програма Интеррег VI-A RO-BG включва влажни зони и потенциални влажни зони, както е предвидено в плана. За инфраструктурните мерки по програмата, които има вероятност да засегнат териториално или като въздействие върху влажните зони, следва да се спазват съответните мерки от Националния план за опазване на най-важните влажни зони в България.
22.	Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000	2021 2027 (	НРПД 2021-2027 е изготвена на основание чл. 8, параграф 1 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията), но включва и мерки, насочени към изпълнение на Директива 2009/147/ЕО за опазването на дивите птици. Главна цел: Изпълнение на изискванията на член 8, параграф 1 от Директивата за местообитанията, съгласно който държавите-членки са длъжни да представят на Комисията своите оценки за финансовия принос на Европейския съюз, който считат за необходим за изпълнение на задълженията им, свързани с мрежата Натура 2000. Очаквани резултати: • разработени мерки за поддържане и подобряване на природозащитния статус на видовете и природните	По този начин, чрез предложените цели на политиката, програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 ще трябва също да допринесе за справяне с изискванията по отношение на мрежата Натура 2000, създадена за НРПД 2021 – 2027.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
			местообитания, подлежащи на опазване в Натура 2000 обекти; • оценка на размера на финансовите средства, необходими за изпълнение на разработените мерки, както и източника за тяхното финансиране; • разработена система за наблюдение, отчитане и актуализиране на НРПД 2021 – 2027 г.; • завършен формат НРПД 2021 – 2027 г.; • осъществен процес за обсъждане и съгласуване на НРПД 2021 – 2027 г.; • осигурена съгласуваност с приоритетите на фондовете на ЕС и други финансови инструменти.	
23.	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие	1998-	Целта на стратегията е опазване, възстановяване и устойчиво управление на биологичното разнообразие в страната, както и ограничаване на загубата на биологично разнообразие.	Дейностите по Приоритет 2 на Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 имат пряк принос за опазването на биологичното разнообразие, а косвено и за останалите приоритети, интегриращи устойчиво развитие за мобилност, туризъм и подходящо обучение.
24.	Стратегия за биологично разнообразие в Република България 2030 г. (в процес на разработка), 2021 г.	2021-2030	Проектът на Стратегия излага следната визия: До 2050 г. биоразнообразието, националното и световно природно наследство, е защитено, възстановено, оценено, устойчиво и справедливо експлоатирано чрез дългосрочни и стратегически политики и подходи, интегриране в други национални секторни политики, участие и включване на	Стратегията определя 3 приоритета: Приоритет 1 – Опазване, устойчиво използване на биологичното разнообразие и справедливо и разпределение на ползите, произтичащи от използването на генетични ресурси. Приоритет 2 – Опазване и възстановяване на екосистемите и запазване на услугите и ползите, които те предоставят.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
			държавни, научни, образователни институции, неправителствени организации и инициативи, бизнеса и гражданското общество.	Приоритет 3 - Поддържане и ефективно управление на Националната екологична мрежа. Дейностите по Приоритет 2 на Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 имат пряк принос за опазването на биологичното разнообразие, а косвено и за останалите приоритети, интегриращи устойчиво развитие за мобилност, туризъм и подходящо обучение.
25.	Стратегия за развитие и управление на водоснаб-дителния и канализаци-онния сектор в Република България	2014-2023	Основната цел на тази стратегия е да подобри управлението в сектора на водите и отпадъчните води и да подобри качеството на ВиК услугите чрез предоставяне на комплексни мерки за постигането им.	Стратегията определя четири цели, които създават предпоставки за изпълнение: 1) Създаване на условия за ефективно управление на сектора и интегриран подход за решаване на проблеми; 2) Създаване на условия за включване на частния сектор и интересите на обществото; 3) Прилагане на подход на структурно управление, отчитащ регионалното планиране и осигуряване на икономии от мащаб; 4) Подобряване на качеството на водните и канализационни услуги и постигане на нивата и стандартите на тези услуги в Европейския съюз.
26.	Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор (НСУРВС) в България	2037	Дългосрочната стратегическа цел на страната във водния сектор е „Устойчиво използване на водните ресурси, осигуряване на оптимални нива за настоящите и бъдещите нужди на населението и икономиката и водните системи“. Основните цели на НСУРВ са: 1) Осигуряване на водоснабдяване за битово и търговско потребление от гледна точка на изменението на климата, което причинява засушаване;	Програмата Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г, ще допринесе за тях основно чрез своите приоритети за намаляване на рисковете в трансграничната територия чрез идентифициране, справяне, наблюдение и разрешаване на рисковете от бедствия и подобряване на ранното предупреждение, както и подобряване на защитата и устойчиво използване на природното и културното наследство и ресурси, за да се осигури устойчиво развитие на трансграничната зона.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
			2) Поддържане и подобряване състоянието на повърхностните и подземните води; 3) Подобряване на представянето в интегрираното управление на водите като икономически ресурс; 4) Намаляване на риска от щети от наводнения.	
27.	План за управление на речния басейн в Дунавски район и Черноморски район (2016-2021 г.) и актуализация за периода 2022-2027 г. (в процес на разработка)	2016-2021 2022-2027	Основните цели на ПУРБ са постигане на дългосрочно устойчиво управление на водите, базирано на високо ниво на защита на водната среда. Дефинираната обща цел, която трябва да се постигне за всички водни обекти е постигане на добро състояние/потенциал чрез въвеждане на принципа за предотвратяване на по-нататъшно влошаване на състоянието. Съгласно $ 6 от Преходните и Заключителни разпоредби към Закон за изменение и допълнение на Закона за водите (Обн. ДВ. бр. 20 от 11 Март, 2022 г.), Плановете за управление на риска от наводнения за периода 2016-2021 г. и Плановете за управление на речните басейни за периода 2016-2021 г. се прилагат до приемането на актуализирани планове по реда на чл. 146о, ал. 3 (Нова – ДВ, бр. 20 от 2022 г. в сила от 01.01.2022 г.) и чл. 159 ал. 3 (Нова - ДВ, бр. 20 от 2022 г. в сила от 01.01.2022 г.) от Закона за водите.	При изпълнение на Програма Интеррег VI-A Румъния-България2021-2027 дейностите са съобразени с действащите ПУРБ и следва да се прилагат мерки за опазване на водите. Програмата за програмен период на Интеррег VI-A Румъния - България2021-2027 съвпада с периода на актуализиране, подготовка и изпълнение на третите Планове за управление на речните басейни (ПУРБ 2022-2027).
28.	Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) в района на Дунав и Черно море (2016-2021) и	2016-2021 2022-2027	ПУРН съдържа установената рамка за оценка и управление на риска от наводнения и намаляване на тяхното неблагоприятно въздействие върху	При прилагането на Програмата за трансгранично сътрудничество (ПТГС) и Териториалната стратегия за интегрирани мерки (ТСИМ) дейностите трябва да отчитат

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
	актуализирана Предварителна оценка на риска от наводнения за периода 2022-2027 г. и ПУР за периода 2022-2027 г.		човешкото здраве, околната среда и културното наследство. Съгласно $ 6 от Преходните и Заключителни разпоредби към Закон за изменение и допълнение на Закона за водите (Обн. ДВ. бр. 20 от 11 Март, 2022 г.), Плановете за управление на риска от наводнения за периода 2016-2021 г. и Плановете за управление на речните басейни за периода 2016-2021 г. се прилагат до приемането на актуализирани планове по реда на чл. 146о, ал. 3 (Нова – ДВ, бр. 20 от 2022 г. в сила от 01.01.2022 г.) и чл. 159 ал. 3 (Нова - ДВ, бр. 20 от 2022 г. в сила от 01.01.2022 г.) от Закона за водите.	действащите правила и да се прилагат мерки за оценка на риска от наводнения. Програмният период на ПТГС и ТСИМ съвпада с периода на актуализиране, подготовката и изпълнението на втория ПУРН за периода 2022-2027 г. към момента на изготвяне на този ТЕС, проектите за предварителни оценки на риска от наводнения (ПОРН) с актуализирани области със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) и нови служби за защита и превенция на риска (RSPP), са в съответствие с водещата информация в доклада.
29.	Морска стратегия на Република България и програма от мерки към нея	2016-2021 2022-2027 г. – в процес на разработване	Основната цел на Рамковата директива за морска стратегия 2008/56 / ЕО (РДМС) е поддържането или постигането на добра морска среда до 2020 г. Стратегията се прилага за крайбрежните морски води, териториалните морски води и изключителната икономическа зона на Република Българияq а в крайбрежните морски води допълва плана за управление на речния басейн в регион на Черно море. Морската стратегия е насочена към запазване и подобряване на състоянието на морската среда и намаляване на последствията от съществуващите или очакваните неблагоприятни въздействия.	Целите на стратегията са както следва: ○ постигане и поддържане на "добро състояние" на морската среда; ○ опазване и съхранение на морската среда, предотвратяване на нейното влошаване или, когато е практически невъзможно, възстановяване на морските екосистеми в територии, които са били неблагоприятно засегнати; предотвратяване и намаляване на внасянето и освобождаването на вещества от антропогенен произход в околната среда с цел намаляване на замърсяването и гарантиране на липсата на съществено въздействие или опасност за човешкото здраве, биоразнообразието на морските екосистеми и законното използване на морето.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.**
30.	Морски пространствен план на Република България 2021-2035 г. (в процес на разработка)	2021-2035	Планът се разработва в отговор на увеличения натиск върху морските зони, влошаването на морската среда и загубата на биоразнообразие, което налага прилагането на интегрирана морска политика и задължението за прилагане на Рамковите директиви за водите на ЕС (2000/60/ЕО), относно морската стратегия (2008/56/ЕО) и относно морското пространствено планиране (2014/89/ЕС).	Основната цел на Морския пространствен план на Република България е създаване на условия за устойчив растеж на морската икономика, постигане на стабилно развитие на българското Черноморие чрез ефективно използване на природните ресурси в съответствие с изискванията за интегрирана защита на морската среда. Задачата на плана е да съгласува съществуващите и бъдещите дейности по безконфликтно използване на морските зони, като се вземат предвид мерките за постигане на добро състояние на морската среда от Програмата от мерки към Морската стратегия на Република България. В тази връзка планът предлага зониране на морските територии. Специфичните цели на Морския териториален план са съобразени с изискванията на Директива 2014/89/ЕС и Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата в Република България и определят задачите, които трябва да се изпълняват: i. анализ на състоянието на морските пространства въз основа на наличната информация; ii. анализ на ресурсите в морските зони (биологични, минерални, материални); iii. анализ на дейностите и употребата в морски райони, конфликтни точки и зони и потенциал за безконфликтна интеграция; iv. разработване на прогнозни сценарии и избор на предпочитан вариант с

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
				комбинация от икономически, социални и екологични цели; v. определяне на визия и стратегически цели за развитие към избраните хоризонти – краткосрочни до 2024 г. и дългосрочни до 2035 г.; и разработване на процедури за прилагане, управление, изпълнение, наблюдение и контрол.
31.	Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападния район от ниво 2 за периода 2021-2027 г. (в процес на разработка)	2021-2027	За Северозападния район е приета визията за развитие за периода 2014-2020 г.: Северозападният регион значително преодолява социално-икономическата изостаналост и сериозните структурни и демографски проблеми чрез подходящи инвестиции в свързване на инфраструктурата и укрепване на потенциала за растеж, създавайки предпоставки за догонващо развитие в национален и европейски мащаб.	Четири от областите в Северозападен регион попадат в обхвата на Програма Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 - Видин, Враца, Монтана и Плевен. Интелигентните транспортни системи поставят следните приоритети за развитие на региона: 1. Ускоряване на растежа и регионалната икономика 2. Запазване и развитие на човешкия капитал. Териториално сближаване, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата.
32.	Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен район от ниво 2 за периода 2021-2027 г. (в процес на разработка)	2021-2027	За Северен централен регион е приета визията за развитие от периода 2014-2020 г.: Бързо и устойчиво развиващ се европейски регион, неразделна част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще и лична реализация.	Три от областите в Северен централен район попадат в обхвата на Програма Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 - Велико Търново, Русе и Силистра. Интегрирана транспортна стратегия определя следните приоритети за развитие на региона: 1. Икономически растеж и трансформация 2. Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж. 3. Устойчиво териториално развитие и свързаност.

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
				Програмата Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 ще допринесе за постигането и на трите приоритета на Плана, тъй като предвижда дейности по всеки от тях.
33.	Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточния район от ниво 2 за периода 2021-2027 г. (в процес на разработка)	2021-2027	За Североизточния регион е приета визията за развитие от периода 2014-2020 г.: Отворен към Черно море и цялата българска територия, запазена богата история и материална култура, плодородна земя, човешки капитал, развита инфраструктура, туристически имидж и насочени специфичен потенциал за постигане на общ икономически напредък и подобрено качество на живот	Една от областите на Североизточен регион попада в обхвата на Програма Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 - област Добрич. Интегрирана транспортна стратегия определя следните приоритети за развитие на региона: 1. Повишаване на динамиката на региона в глобален мащаб 2. Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване. 3. Териториално развитие и сближаване. Програмата Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 ще допринесе за постигането и на трите приоритета на Плана, тъй като предвижда дейности по всеки от тях.
34.	Планове за интегрирано развитие на общините през 2021-2027 г. в области: ○ Видин: за общините Бойница и Ружинци; ○ Враца: за общините Борован, Враца, Козлодуй, Криводол; ○ Монтана: за общините Бойчиновци, Вълчедръм, Георги Дамяново, Монтана;	2021-2027	Плановете за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. обединяват в един документ елементите на общинските устройствени планове (ОУП) и Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които са в сила за периода 2014 г. 2020 г. Целите и приоритетите на Плановете за интегрирано развитие на общините (ПИРО) се определят в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и териториално развитие на по-високи нива и са свързани с	Планът за интегрирано развитие на общините като част от системата от стратегически документи интегрира регионалното и пространственото развитие и служи за идентифициране на актуални проблеми, нужди и потенциали за развитие на региони, общини и населени места, които се вземат предвид при разработването на инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондове на Европейския съюз. В съответствие с тях се планират и прилагат интегрирани подходи за териториално и градско развитие и местни инициативи,

№ по ред	Наименование на водещ документ (PPS)	**Времева рамка**	**Кратко описание на документа**	**Връзка на водещия документ с Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г.**
	○ Плевен: за общините Долни Дъбник, Кнежа, Левски, Пордим; ○ Велико Търново: за общините Велико Търново, Лясковец, Павликени, Свищов, Стражица, Сухиндол; ○ Русе: за общините Две могили, Иваново, Сливо поле, Ценово; ○ Силистра: за общините Главиница, Тутракан; Добрич: за общините Балчик, Добричка (в процес на разработка) и гр. Добрич.		постигането на резултати за територията на общините. Целите на плана трябва да отразяват потенциала за местно развитие и да се фокусират върху решаването на специфичните проблеми на общината.	допринасящи за постигане на национални цели и приоритети за регионално и местно развитие. При изготвянето на Програмата Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 са взети предвид изготвените ПИРО. Одобряването и изпълнението на проектни предложения по Програма Интеррег VI-A RO-BG 2021-2027 следва да е съобразено с ПИРО на съответната община, на чиято територия се предвижда изпълнението на проекта, за да се осигури съответствие и да се избегнат противоречия.

15.2. ВОДНИ ТЕЛА В ТЕРИТОРИАЛНИЯ ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Румъния

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
Rivers		
ROLW10.1.23.11.7_B1	ПРОДЪЛЖАВАНЕ: РЕКА ИСМАР (ЕЗЕРА + АС. BILA)	Арджеш/река Ведя
ROLW10.1.23.9_B1	ПРОДЪЛЖАВАНЕ: ОКРЪГ ИЛФОВ: РЕКА ИЗВОР-СЛИВАНЕ С РЕКА НЯЖЛОВ	Арджеш/река Ведя
ROLW10.1.25.17_B1	ПРОДЪЛЖАВАНЕ - РЕКА КОЛЕНТИНА: ВХОД ГРАД БУФТЯ - СЛИВАНЕ РЕКА ДЪМБОВИЦА	Арджеш/река Ведя
ROLW14.1.31.3_B1	ПРОДЪЛЖАВАНЕ: РЕКА УРЛУЙ: АС УРЛУЙ II + САЛБА ЕЗЕРА	Арджеш/река Ведя
ROLW14.1.34_B1	ПРОДЪЛЖАВАНЕ: ПРИТОК ЗБОУЛ: Салба езера (включително АС КАТАЛИУ)	Арджеш/река Ведя
ROLW9.1.14_B1	ПРОДЪЛЖАВАНЕ: ОБЛАСТ НАНОВ: ПОЛСКИ ХВОЩ И ЕЗЕРНО РИБОВЪДСТВО	Арджеш/река Ведя
ROLW9.1.16_B1	ПРОДЪЛЖАВАНЕ: СЕЛО ИЗВОАРЕЛЕ (ОБРАБОТКА КАМЪНИ)	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B4_A	РЕКА АРДЖЕШ/ОКРЪГ ИЛФОВ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B4_B	CA2-АДМИСТРАЦИЯ S.N.I.F.	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B4a	ОКРЪГ АРДЖЕШ: СЕКТОР АВАЛ ЕЗЕРО ОРБУЛУЙ - ОБЛАСТ ОГРЕЗЕНИ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B5	ОКРЪГ АРДЖЕШ: СЕКТОР АВАЛ - ОБЛАСТ ОГРЕЗЕНИ - КОМУНА МИХАЙЛЕЩИ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B5_A	РЕКА АРДЖЕШ/ОКРЪГ ИЛФОВ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B5_B	ОКРЪГ АРДЖЕШ/ПРИТОК САБАР	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B5_C	AG/D-TA (C, DESC-КРИВИНА-РУСЕ)	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B6	РЕКА АРДЖЕШ: СЕКТОР АВАЛ- КОМУНА МИХАЙЛЕЩИ - СЛИВАНЕ С ОКРЪГ ДЪМБОВИЦА	Арджеш/река Ведя
RORW10.1_B7	РЕКА АРДЖЕШ: Сливане с окръг Дъмбовица - Дунавско сливане	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23_B2	РЕКА НЯЖЛОВ: Сливане Няжлов II - село Ваду Лат	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23_B3	РЕКА НЯЖЛОВ: СЕЛО ВАДУ ЛАТ - ВЛИВАНЕ В ДЕЛТА БАЛТА КОМАНА	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23_B4	НЯЖЛОВ: ПО ТЕЧЕНИЕТО НА БАЛТА КОМАНА - СЛИВАНЕ С РЕКА АРДЖЕШ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11_B1	ПРИТОК КЪЛНИШТЯ: РЕКА ИЗВОР-СЛИВАНЕ С ПРИТОК РАЙОСУЛ (ИЛЕАНА)	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11_B2	ПРИТОК КЪЛНИШТЯ: СЛИВАНЕ С ПРИТОК РАЙОСУЛ (ИЛЕАНА) - СЛИВАНЕ С РЕКА НЯЖЛОВ	Арджеш/река Ведя

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW10.1.23.11.1_B1	ПРИТОК КЪЛНИШТЯ (КОМУНА МОШТЕНИ)	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11.10_B1	ПРИТОК ЙОРДАНА	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11.4a_B1	КОМУНА ЛЕТКА	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11.6_B1	ПРИТОК РАЙОСУЛ (ИЛЕАНА)	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11.8_B1	ПРИТОК ГЛАВАЧИОК: РЕКА ИЗВОР-АМ. EAVCUARE PUBLISERV VIDELE	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11.8_B2	ПРИТОК ГЛАВАЧИОК: АМ. EAVCUARE PUBLISERV VIDELE – СЛИВАНЕ С ПРИТОК КЪЛНИШТЯ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11.8.4_B1	КОМУНА МИЛЦОВ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.11.8.4.1_B1	ПРИТОК БРАТИЛОВ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.6_B1	ПРИТОК БАРАКУ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.8_B3	ПРИТОК ДЪМБОВНИЧ: ПРИТОК АМОНТЕ СЛИВАНЕ С ПРИТОК ГЛИГАН – ВЛИВАНЕ В РЕКА НЯЖЛОВ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.23.8.6_B1	ПРИТОК ЖИРНОВ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.24_B2	ПРИТОК САБАР: ДЕРИВАЦИОНЕН КАНАЛ/АРДЖЕШ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.24_B3	ПРИТОК САБАР: ОБЛАСТ ВЪРТЕЖУ – СЛИВАНЕ С АРДЖЕШ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.24.8_B1	ОБЛАСТ ЧИОРОГЪРЛА: РЕКА ИЗВОР- СЛИВАНЕ С АМОНТЕ КЪМ ГРАД МЪГУРЕЛЕ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.24.9_B1	РЕКА ЧОЧИОС	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.25_B5_D	АРДЖЕШ/ОБЩИНА БРЕЗОАЕЛЕ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.25_B6	ОКРЪГ ДЪМБОВИЦА: АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИ ВЪЗЕЛ БРЕЗОАЛЕ - ПРЕЧИСТВАТЕЛНА СТАНЦИЯ АРКУДА	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.25_B7	ОКРЪГ ДЪМБОВИЦА: КТУАЛИЗИРАНЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИ ВЪЗЕЛ АРКУДА – ЕЗЕРО МОРИ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.25_B7_D	ДЪМБОВИЦА: ОБЛАСТ ЧИОРОГЪРЛА	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.25_B9	ДЪМБОВИЦА: ОБНОВЕН НОВ ОТВОД (ГЛИНА) – СЛИВАНЕ С АРДЖЕШ	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.25.16_B3	ОКРЪГ ИЛФОВ: АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ВОДА НА ОБЛАСТ МИРЧА ВОДА – СЛИВАНЕ С ДЪМБОВИЦА	Арджеш/река Ведя
RORW10.1.25.18_B1	РЕКА ПАСАРЯ И ПРИТОК АФЛУЕНТИ	I Арджеш/река Ведя

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW10.1.25.19_B1	РЕКА КЪЛНАУ	I Арджеш/река Ведя
RORW10.1.26_B1	РЕКА РАСА	I Арджеш/река Ведя
RORW10.1.27_B1	РЕКА ЛУИКА	I Арджеш/река Ведя
RORW10.1.28_B1	ОБЩИНА МИТРЕНИ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1_B3	ДУНАВСКИ СЕКТОР ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА - ЧИЧИУ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1.30_B1	ИЗТОЧНИЦИ – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1.31_B2a	РЕКА КАЛМАЦИУ: ВЛИВАНЕ В ОБЛАСТ КРАНЖЕНИ – СЛИВАНЕ С КАЛМАЦИУ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1.31_B3	РЕКА КАЛМАЦИУ: ВЛИВАНЕ В ОБЩИНА КАЛМАЦИУ - ВЛИВАНЕ В КОМУНА СУХАЯ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1.31_B3_D	ЯНКУЛУЙСКОТО ДЕФИЛЕ/КОМУНА СУХАЯ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1.31.4_B1	РЕКА ДУЧНА	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1.32_B1	РЕКА ПАРАПАНКА (САЛБА ЕЗЕРА) И ПРИТОК АФЛУАЕНТИ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1.33_B1	ОНЧЕШТИ (САЛБА ЕЗЕРА)	I Арджеш/река Ведя
RORW8.1.174_B1	ПРИТОК ИМИНОГ – ВЛИВАНЕ В РЕКА ОЛТ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1_B2	РЕКА ВЕДЯ: ВЛИВАНЕ НА РЕКА ВЕДЯ В КОМУНА КОТМЕАНА	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1_B3	ВЕДЯ: ВЛИВАНЕ В КОТМЕАНА И РОШИОРИ ДЕ ВЕДЕ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1_B4	ВЕДЯ: ВЛИВАНЕ В РОШИОРИ ДЕ ВЕДЕ – ВЛИВАНЕ В ПРИТОК ПЪРЪУЛ КЪИНЕЛУИ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1_B5	ВЕДЯ: ВЛИВАНЕ В ПЪРЪУЛ КЪИНЕЛУИ – КЪМ АЛЕКСАНДРИЯ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1_B6	ВЕДЯ: ОТЛИВ ОТ АЛЕКСАНДРИЯ – ВЛИВАНЕ В ТЕЛЕОРМАН	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1_B7	РЕКА ВЕДЯ: ВЛИВАНЕ В ТЕЛЕОРМАН – ОБЛАСТ БУЖОРУ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1_B8	ВЕДЯ: ОБЛАСТ БУЖОРУ – ВЛИВАНЕ В ДУНАВ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.11_B2	ПРИТОК БРАТКОВ: ОБЛАСТ МАЛДАЕНИ – ВЛИВАНЕ В ВЕДЯ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.12_B1	ПРИТОК БУРДЕЯ	I Арджеш/река Ведя

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW9.1.12a_B1	РЕКА БЪРЪЧА	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.13_B1	ПРИТОК ПЪРЪУЛ КАИНЕЛУИ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.14_B1	КОМУНА НАНОВ: ИЗТОЧНИК- ВЛИВАНЕ В КОАДА КАЛУЛУЙ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.14.1_B1	РЕКА ВАЛЯ КАЛУЛУЙ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15_B3	ТЕЛЕОРМАН: ВЛИВАНЕ В ОБЛАСТ НЕГРАШИ – ВЛИВАНЕ В ВЕДЯ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.10_B1	ОБЛАСТ ВАЖИСТЯ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.11_B1	РЕКА ГАБУРИ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.12_B1	ОБЛАСТ ДОЛИНАТА МИХАЛАЧЕ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.6_B1	ДОЛИНАТА ДОБРУЛУЙ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.7_B1	ОБЩИНА БУКОВ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.7_B1_D	БУКОВ/ТЕЛЕОРМАН	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.8_B1	ОКРЪГ ТЕЛЕОРМАН И ПРИТОК АФЛУЕНТИ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.9_B1	СЕЛО КЛАНИЦА: ИЗТОЧНИК – ВЛИВАНЕ В ВИРОСИ И ПРИТОК АФЛУЕНТИ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.15.9_B2	/КЛАНИЦА: ВЛИВАНЕ В ВИРОСИ И ТЕЛЕОРМАН	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.5_B2	ПРИТОК ПЛАПЧЕЯ: ВЛИВАНЕ В ПРИТОК ПЛАПЧЕЯ МИКА И ВЕДЯ	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.5.3_B1	ОБЛАСТ ОСИКА	I Арджеш/река Ведя
RORW9.1.9_B1	ГРАД ТЕКУЧ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1.10_B1	РЕКА СТРЕНИКА	II Банат
RORW14.1.11_B1	ПРИТОК ЛУТ	II Банат
RORW14.1.12_B1	ПРИТОК ТИШОВИЦА	II Банат
RORW14.1.13_B1	ПРИТОК ЛЮБОТИНА	II Банат
RORW14.1.14_B1	ОБЛАСТ ПЛАВИШЕВИЦА	II Банат
RORW14.1.15_B1	ЕЗЕРО ВАЛЯ МОРИЛОР	II Банат
RORW14.1.16_B1	СЕЛО ВАЛЯ САТУЛУЙ	II Банат
RORW14.1.17_B1	ПРИТОК МРАКОНИЯ	II Банат
RORW14.1.18_B1	СЕЛО ВАЛЯ САТУЛУЙ	II Банат

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW14.1.19_B1	МАЛА	II Банат
RORW14.1.20_B1	ОБЩИНА ЕШЕЛНИЦА	II Банат
RORW14.1.9_B1	ПРИТОК ПОЛОСЕВА	II Банат
RORW6.2_B2	СЕЛО ЧЕРНА – РЕКА ВАЛЯ ЛУЙ ЙОВАН – ГРАД БАЙЛЕ ХЕРКУЛАНЕ	II Банат
RORW6.2.11_B1	ПРИТОК ПРИШАЧИНА	II Банат
RORW6.2.6_B2	КРАЙОВА	II Банат
RORW6.2.7_B1	РЕКА ЯУНА	II Банат
RORW6.2.8_B1	РЕКА АРСАКА	II Банат
BG1DJ109R001	СЕНКЬОВИЦА DJRWB01	III Бузъу-Яломица
BG1DJ109R1017	DJRWB1017	III Бузъу-Яломица
BG1DU000R001	ДУНАВ DURWB001	III Бузъу-Яломица
ROLW14.1.34_B1	ПРОДЪЛЖАВАНЕ: ПРИТОК ЗБОИУЛ: САЛБА ЕЗЕРА (ВКЛ.СЕЛО КАТАЛОЙ)	III Бузъу-Яломица
RORW10.1_B7	АРДЖЕШ: АКТУАЛИЗИРАНЕ НА СЛИВАНЕ С ДЪМБОВИЦА – ВЛИВАНЕ В ДУНАВ	III Бузъу-Яломица
RORW14.1_B3	ДУНАВСКИ СЕКТОР ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА - ЧИЧИУ	III Бузъу-Яломица
RORW14.1_B4	ДУНАВСКИ СЕКТОР ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА – ЧИЧИУ – ГРАД ИСАКЧА	III Бузъу-Яломица
RORW14.1.35_B1	РЕКА МОШТИСТЯ НАТРУПВАНЕ НА ФУНДУЛАЦИЯ С ПРИТОК ВАЛЯ ЛИВЕЗИЛОР	III Бузъу-Яломица
RORW14.1.35_B2	ВРЪЗКА КАНАЛ ДУНАВ – ИЕЗЕР- МОШТИСТЯ - ДОРОБАНЦУ	III Бузъу-Яломица
RORW14.1.35.3_B1	ОКРЪГ БЕЛЧИУГАТЕЛЕ	III Бузъу-Яломица
RORW14.1.35.4_B1	ОБЛАСТ ЧОРАТА	III Бузъу-Яломица
RORW14.1.35.5_B1	ПРИТОК ВАНАТА И АФЛУЕНТИ	III Бузъу-Яломица
RORW14.1.35.6_B1	ПРИТОК АРГОВА – РЕКА КУКУВЕАНУ	III Бузъу-Яломица
RORW14.1.36_B1	БЕРКА – ИЗВОР – ЕЗЕРО ГАЛАЦУИ	III Бузъу-Яломица
RORW14.1.36_B2	КАНАЛ БЕРКА - ДУНАВ	III Бузъу-Яломица
BG1DJ345R1109	СУХА РЕКА DJRWB1109	V Дунавско крайбрежие
RORW14.1_B4	ДУНАВ ЧИЧИУ – ГРАД ИСАКЧА	V Дунавско крайбрежие

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW14.1.37_B1	СЕЛО АЛМАЛИ	V Дунавско крайбрежие
RORW14.1.47_B1	РЕКА ТОПОЛОГ	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.10_B1	КАСИМЧА 1	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.10_B3	КАСИМЧА 2	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.10.1_B1	ГРАД РИМНИКУ	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.10.2_B1	ОБЛАСТ КЪРЦАЛ	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.10.6_B1	РЕКА КУРА ДОБРОГЕЙ	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.10B_B1	CDMN 1	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.10B_B2	CDMN 2 - CPAMN	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.10B.5_B1	РЕКА АГИ КАБУЛ	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.6_B1	РЕКА САРУРИ	V Дунавско крайбрежие
RORW15.1.7_B1	НУНТАШИ	V Дунавско крайбрежие
BG1DU000R001	ДУНАВ DURWB001	VI РЕКА ЖИУ
BG1WO600R015	ЛОМ WORWB015	VI РЕКА ЖИУ
BG1WO800R1016	РЕКА ЦИБРИЦА WORWB1016	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1_B3	ДУНАВСКИ СЕКТОР ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА – ЧИЧИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.21_B151_1	ОБЩИНА ТЪРНОВА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.21_B151_2	ОБЩИНА БАЗНА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДУНАВ И СЕЛО РАЦОВ, СЕЛО КАМЕНА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.21a_B152	ВОДИЦА-ИЗВОР- СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.22_B153	ЖИДОШТИЦА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.23_B154_1	РЕКА ТОПОЛНИЦА – ОБЩИНА ИЗВОРУ БЪРЗИЙ И БАЛТА, РЕКА ШУШИЦА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.23_B154_2	ПРИТОК НЕАГОНЕЯ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ТОПОЛНИЦА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.23_B155	ТОПОЛНИЦА - ИЗВОРУ БЪРЗИЙ – СЛИВАНЕ С ДУНАВ И СЕЛО ПЛЕСУВА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.23.7_B156	РЕКА КРИХАЛА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ТОПОЛНИЦА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.23a_B157	БАРАН – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.24_B158	РЕКА БЛАХНИЦА (РОГОВА) – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.24.1_B159	ПОРОИНИЦА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С БЛАХНИЦА	VI РЕКА ЖИУ

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW14.1.24.2_B160	ОРАВИЦА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С БЛАХНИЦА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.25_B161_1	РЕКА ДРИНЧА 1 – ИЗВОР – ОБЩИНА ЧУЖМИР И ДОБРА, ДРИНЧА 2	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.25_B161_2	САРАКОВ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДРИНЧА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.25_B165	ДРИНЧА 1 - ОБЩИНА ЧУЖМИР – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.26_B166	РЕКА БАЛАСАН – ИЗВОР – ГРАД БЪЙЛЕЩ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.26_B167	БАЛАСАН – БЪЙЛЕЩ – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.26.1_B168	ПРИТОК ФАНТАНА ФАТУЛУЙ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С БАЛАСАН	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27_B169_1	РЕКА ДЕСНАТУИ – ИЗВОР – ФЪНТАНЕЛЕ И ОЛТЕАНКА, ГЪРБОВ, БУРДУХОСУ, ЧЕТАЦУЯ, ПУЦИНЕЙ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27_B169_2	ПРИТОК ЧИУТУРА – ИЗВОР - ФЪНТАНЕЛЕ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27_B172	ДЕСНАТУИ – ФЪНТАНЕЛЕ-ОБЩИНА БИШТРЕЦ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27_B184	ДЕСНАТУИ – БИШТРЕЦ – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.4_B171_1	ТЕРПЕЗИЦА – ИЗВОР – ФЪНТАНЕЛЕ И БАЛАЧЕАНКА, ВЪРВОР	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.4_B171_2	ГАБРУ – ИЗВОР –СЛИВАНЕ С ТЕРПЕЗИЦА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.5_B173	ВАЛЯ РЕА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДЕСНАТУИ И ПАНАГХИНА	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.6_B174	РЕКА БАНАГУИ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДЕСНАТУИ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.7_B175	БАЛДАН (ЖИВАН) – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДЕСНАТУИ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.8_B176	БЪЗЪУ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДЕСНАТУИ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.9_B177	РЕКА БАБОЯ (ЕРУГА) – ИЗВОР – ОБЩИНА КОРНУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.9_B179	РЕКА БАБОЯ (ЕРУГА) – КОРНУ – КАРАУЛА И ТЕИУШ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.9_B182	РЕКА БАБОЯ (ЕРУГА) – КАРАУЛА – СЛИВАНЕ С ДЕСНАТУИ И ЧИОРУЯШИ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.27.9.2_B180	КАРАУЛА (ОРОДЕЛ) - ИЗВОР – СЛИВАНЕ С БАБОЯ	VI РЕКА ЖИУ
RORW14.1.28_B185	ЖИЕТ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДУНАВ И ГЕОРОЧЕЛ, ВАЛЯ ПРЕДЕСТИЛОР	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1_B121	РЕКА ЖИУ – ИШАЛНИЦА - БРАТОВОЕШТИ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1_B148	ЖИУ БРАТОВОЕШТИ - СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1_B57	ЖИУ – ТУРЧЕНИ - ИШАЛНИЦА	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1_CA_B200	АДУКЦИОНЕН КАНАЛ ИШАЛНИЦА - ИНДУСТРИАЛНА ПЛАТФОРМА КРАЙОВА	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.33a_B59	CEPLEA - IZVOR - CF. JIU/ЧЕПЛЯ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.34.17_B84	ВАЛЯ ИЕРИЙ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С РЕКА ГИЛОРТ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36_B100	ГРАД МОТРУ – СЛИВАНЕ С ЖИРОВ И ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36_B91	МОТРУ – СЛИВАНЕ С РЕКА БРЕБИНА – ЛУПОАЯ, ВАЛЯ МАРЕ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36_B93	МОТРУ – СЛИВАНЕ С ЛУПОАЯ (МОТРУ) – СЛИВАНЕ С ЖИРОВ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.10_B102	КОТОРАЯ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С МОТРУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.11_B104a	РЕКА ХУШНИЦА – СЛИВАНЕ С ЗЕГАИА – МОТРУ И ГЪНИЦА И ПЕСТЕАНА	VI РЕКА ЖИУ

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW7.1.36.12_B109	СЛАТИНИК – ИЗВОР – СЛИВАНЕ МОТРУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.13_B111	ТАЛАПАН-СЛВАНЕ С ВАЛЯ ПАРЦИЛЕЙ - МОТРУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.14_B112	СТЪНГАЧЕА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С МОТРУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.2_B89	МОТРУЛ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С МОТРУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.2.2_B90	РЕКА МОТРУШОР – ИЗВОР-СЛИВАНЕ С МОТРУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.7_B96	ПЕШТЕАНА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С МОТРУ И ЧЪИНЕНИ, ГЪРДОАЯ, ВАЛЯ СКРОАФЕЙ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.7a_B97	ЛУПША - СЛИВАНЕ С МОТРУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.8_B98	ПРИТОК КОШУШТЯ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ГАРБОВАТ И ВАЛЯ ВЕРДЕ, ВАЛЯ ГАИНИИ, КОШУШТЯ МИКА, ВАЛЯ РЕА	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.8_B99	КОШУШТЯ – СЛИВАНЕ С ГАРБОВАТ – МОТРУ, ГОВОДАРВА	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36.9_B101	ЖИРОВ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С МОТРУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36a_B113	ФРАТОШТИЦА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.36b_B114	БАЛТА I – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.37_B115	КАРНЕШТИ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.38_B116	РАКОВИЦА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.39_B117	РАКАРИ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.40_B118	АРДЖЕТОЯ (САЛЧИЯ) – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ И ТАНТАР, МАЛУМИК	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.41_B119	БРАДЕШТИ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.42_B122	РЕКА АМАРАДИЯ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ПЛОШТИНА И СТРЪМБА, НЕГРЕНИ, ПЛОПУЛ, ГАГАЙ, АМАРУЗИЯ, ОРГА, СЛАВУТА, ПЛОСКА	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.42_B126	АМАРАДИЯ – СЛИВАНЕ С ПЛОШТИНА	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.42.10_B123	ВАЛЯ БОРОЛУИ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С АМАРАДИЯ II	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.42.12_B124	ВАЛЯ МУЕРИИ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С АМАРАДИЯ II	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.42.14_B127	РЕКА БРЕБИНА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С АМАРАДИЯ II	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.42.15_B128	ВАЛЯ МАНАСТИРИИ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С АМАРАДИЯ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.42.16_B129	ВАЛЯ САРПЕЛУЙ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С АМАРАДИЯ II	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.43_B130a	ПРИТОК РЪСНИК – СЛИВАНЕ С МЕРЕЦЕЛ – ЖИУ И БРАБОВА, УРДИНИЦА, РАКИТА, ПЛЕСОЙ И БРЕАСТА	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.44_B138	ТЕЖАК – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.44a_B139	УЛМ (ПАПУЛА) – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.44b_B140	РЕКА ПРОДИЛА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.45_B142	ПРЕАЖБА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ (ПО КАНАЛ КРАЙОВИЦА)	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.46_B143	РЕКА ЛУМАШ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.47_B144	ЛЕУЛ (ШТИУБЕЙ) – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.47a_B145	ВАЛЯ БИСЕРИЧИЙ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.48_B146	ДАЛГА – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW7.1.49_B147	ВАЛЯ ВИСТИЕРИЕЙ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.50_B149	РЕКА ГИОРОК – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW7.1.51_B150	ЛИВАДИЯ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
RORW8.1.175_B1	ТЕСЛУЙ – СЛИВАНЕ С АФЛУЕНТИ	VI РЕКА ЖИУ
BG1DU000R001	ДУНАВ DURWB001	VIII Олт
RORW14.1_B3	ДУНАВСКИ СЕКТОР ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА – ЧИЧИУ	VIII Олт
RORW14.1.28_B185	ЖИЕТ – ИЗВОР – СЛИВАНЕ С ДУНАВ И ГИОРОЧЕЛ, ВАЛЯ ПРЕДЕШТИЛОР	VIII Олт
RORW14.1.30_B1	СИБИУ – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ДУНАВ	VIII Олт
RORW8.1_B12	ОЛТ – ИЗБИЧЕНИ – СЛИВАНЕ ДУНАВ	VIII Олт
RORW8.1.156_B1	ДЖЕМАНА – ДЖЕМАНА И АФЛУЕНТИ ПРИТОК ДЕДЖЕАСКА, БОЛОВАН	VIII Олт
RORW8.1.158_B1	КУНГРА – КУНГРА И АФЛУЕНТИ ЛУНГОТ	VIII Олт
RORW8.1.160_B1	ЦЕНТУРАРУ – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.161_B1	ПЕРЧЕАНА – И ОЛТЕНИЦА, НЕМОИУ, ГУСИЯНКА, БУРДАЛЕШТИ, НЕГРАПИЦА, ВЕРДЯ	VIII Олт
RORW8.1.162_B1	РЕКА ЧУНГРИШОАРА – АЛБЕШТИ, ЧУНГРЯ, ВАЛЯ ЧЕРБУЛУЙ	VIII Олт
RORW8.1.165_B1	ТЕСЛУЙ – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.165a_B1	КАНАЛ ОПОРЕЛУ – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ДАЛГА, ПУТРЕДА И БАЗАВАН	VIII Олт
RORW8.1.165a_B2	КАНАЛ ОПОРЕЛУ – СЛИВАНЕ С ДЪЛГА – СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.165a.2_B1	МАМУ – МАМУ И АФЛУЕНТИ СИЛЯ	VIII Олт
RORW8.1.165a.3_B1	РЕКА БЕЙКА – БЕЙКА И БАЙШОАРА, ГАРЛА МАРЕ	VIII Олт
RORW8.1.167_B1	РЕКА СТРЕХАРЕЦИ – СТРЕХАРЕЦИ И СТРЕАНГУЛ	VIII Олт
RORW8.1.169_B1	МИЛЦОВ (УРЛАТУРА) – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.170_B1	ОБОГА – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.171_B1	ДАРЖОВ – ДАРЖОВ И ГОТА, ВАЛЯ ПЪРВУЛУЙ, ТУРИЯ, ЧИАРА, ДЖИД	VIII Олт
RORW8.1.173_B2	РЕКА ОЛТЕЦ – ТАРАЯ	VIII Олт
RORW8.1.173_B3	ОЛТЕЦ – БАЛШ- СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.173.11_B1	ЛАЛОШ – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.173.12_B1	КАЛУЙ	VIII Олт
RORW8.1.173.13_B1	ПРИТОК ДЖЕАМАРТАЛУЙ – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.173.13.1_B1	РЪУЛ МИЙЛОЧИЛУР – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ ГЕАМАРТАЛУЙ	VIII Олт
RORW8.1.173.13.2_B1	ГРАД ХОРЕЗУ (ФРАТИЛА, БУЛЗЕШТИ) СЛИВАНЕ С ГЕАМАРТАЛУЙ	VIII Олт
RORW8.1.173.13.3_B1	БАЛАЧИЦА – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ГЕАМАРТАЛУЙ	VIII Олт
RORW8.1.173.14_B1	БЪРЛУИ (БЪРЛУИ, БЪРЛУИ) - ГЕНГЕЯ	VIII Олт
RORW8.1.173.15_B1	БОБУ – ИЗТОЧНИК – СЛИВАНЕ С ОЛТЕЦ	VIII Олт

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
RORW8.1.173.16_B1	ПРИТОК БАЛТА ДАСКАЛУЛУЙ - БАЛТА ДАСКАЛУЛУЙ И АЛТ ОЛТИШОР, ВОИНИЧЕШТИ, ВАСЛУЙ, ЖУГАЛИЯ	VIII Олт
RORW8.1.174_B1	ИМИНОГ - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.174.1_B1	КЛЕЯ (БАЛОМИР) - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С ИМИНОГ	VIII Олт
RORW8.1.174.2_B1	МИЛОВЕАНУ - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С ИМИНОГ	VIII Олт
RORW8.1.174.2.1_B1	/ЧИОЧАРЛИЯ - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С МОЛДОВЯНУ	VIII Олт
RORW8.1.175_B1	TESLUITЕСЛУЙ - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С ЛЪНГА	VIII Олт
RORW8.1.175_B2	ТЕСЛУЙ - СЛИВАНЕ С ЛЪНГА - СЛИВАНЕ С ОЛТ, ВЛАШКА	VIII Олт
RORW8.1.175.2.1_B1	ВАЛЯ ВИИЛОР - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С ВЛАШКА	VIII Олт
RORW8.1.175.3_B1	БРЪНКОВЕАНКА - ИЗТОЧНИК - СЛИБАНЕ С ТЕСЛУЙ	VIII Олт
RORW8.1.175.5_B1	ФЛАСИНЕТ - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С ТЕСЛУИ И ВАЛЯ ЛУНГЕНИЛОР	VIII Олт
RORW8.1.176_B1	КАРАКАЛ (МАРИОАРА) - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С ОЛТ	VIII Олт
RORW8.1.176.1_B1	ГОЛОГАН (АЛЕСТЕУ) - ИЗТОЧНИК - СЛИВАНЕ С КАРАКАЛ	VIII Олт
RORW8.1.177_B1	ВЛАДИЛА - ВЛАДИЛА И АФЛУАНТИ РЕДЯ	VIII Олт
RORW8.1.178_B1	РЕКА СУХАТ - СУХАТ И АФЛУЕНТУЛ ВАЛЯ	VIII Олт
RORW8.1.179_B1	КРУШОВ - КРУШОВ И АФЛУЕНТУЛ ОБАРСИЯ	VIII Олт
Езера		
Код	**Наименование**	**Водни басейнови администрации**
ROLW14.1_B8	ЕЗЕРО ЗМЕИЦА	V Дунавско крайбрежие
ROLW14.1_N1	ЕЗЕРО ЧОКАНЕШТИ	III Бузъу-Яломица
ROLW14.1_N2	ЕЗЕРО КУЗА ВОДА	III Бузъу-Яломица
ROLW14.1.24_B188	РОТУНДА	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1.27_B170	АКУМУЛАРЕ ФЪНТАНЕЛЕ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1.27_B183	ОБЩИНА БИСТРЕЦ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1.27.9_B178	ОБЩИНА КОРНУ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1.27.9_B181	ОБЩИНА КАРАУЛА	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1.31_B2	СУХАЯ	I Арджеш/река Ведя
ROLW14.1.35_B1	ВАЛЯ МОСТИСТЯ	III Бузъу-Яломица
ROLW14.1.36_B1	ЕЗЕРО ГАЛАЦУЙ	III Бузъу-Яломица
ROLW14.1.37_B1	ЕЗЕРО БУДЖАК	V Дунавско крайбрежие

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
ROLW14.1.39_B1	ЕЗЕРО ЙОРМАК	V Дунавско крайбрежие
ROLW14.1.39.1_B1	ЕЗЕРО ОЛТИНА	V Дунавско крайбрежие
ROLW14.1.39a_B1	ЕЗЕРО ДУНАРЕНИ	V Дунавско крайбрежие
ROLW14.1.40_B1	ЕЗЕРО ВЕДЕРОАСА	V Дунавско крайбрежие
ROLW14.1.43_B1	ЕЗЕРО ТИБРИН	V Дунавско крайбрежие
ROLW14.1.43.2_B1	ЕЗЕРО ДОМНЕАСКА	V Дунавско крайбрежие
ROLW14.1.47_B1	ЕЗЕРО ХАЗАРЛЪК	V Дунавско крайбрежие
ROLW15.1_B1	ЕЗЕРО ТЕЖЕРГИОЛ ДУЛЧЕ	V Дунавско крайбрежие
ROLW15.1_B2	ЕЗЕРО ТЕРЕРГИОТ САРАТ	V Дунавско крайбрежие
ROLW15.1_B4	ЕЗЕРО НУНТАШИ	V Дунавско крайбрежие
ROLW15.1_B5	ЕЗЕРО ЧОРБУ	V Дунавско крайбрежие
ROLW15.1_B6	ЕЗЕРО ТАШАУЛ	V Дунавско крайбрежие
ROLW15.1_B7	ЕЗЕРО СЮТГЬОЛ	V Дунавско крайбрежие
ROLW15.1_B8	ЕЗЕРО ТАБАКАРИЕ	V Дунавско крайбрежие
ROLW15.1_B9	ЕЗЕРО ТАТЛАГЕАЧ	V Дунавско крайбрежие
ROLW7.1_B120	ИШАЛНИЦА	VI РЕКА ЖИУ
ROLW7.1_B186	ЕЗЕРО МИК ВИКТОРИЯ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW8.1_B10	ОЛТ – ЙОНЕШТИ, ЗАВИДЕНИ, ДРАГАШАНИ, СТРАЖЕШТИ, АРГЕШТИ, СЛАТИНА, ИПОТЕШТИ, ДРАГАНЕШТИ - ОЛТ	VIII Олт
ROLW8.1_B11	ОЛТ – РУСАНЕШТИ И ИЗБИЧЕНИ	VIII Олт
ROLW9.1.11_B1	МАЛДАЕНИ	I Арджеш/река Ведя
RORW14.1_B1	ДУНАВСКИ ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА 1	II БАНАТ
RORW14.1_B2	ДУНАВСКИ ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА 2	VI РЕКА ЖИУ
ROTT02_B1	ЕЗЕРО СИНОА	VI РЕКА ЖИУ
ROCT01_B1	ПЕРИБОЙНА	V Дунавско крайбрежие
ROCT01_B2	МАНГАЛИЯ	V Дунавско крайбрежие

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
ROCT02_B1	КАП СИНГОЛ-ЕФОРИЕ НОРД	V Дунавско крайбрежие
ROCT02_B2	ЕФОРИЯ НОРД – ВАМА ВЕКЕ	V Дунавско крайбрежие
ROLW10.1_B7	МИХАЙЛЕШТИ	V Дунавско крайбрежие
ROLW10.1.23_B1	КОМАНА	I Арджеш/река Ведя
ROLW14.1_B187	БРАЦ ДУНАРЯ ВЕКЕ	I Арджеш/река Ведя
ROLW14.1_B189	ЕЗЕРО ГРУИ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B190	ЕЗЕРО КАРЛА МАРЕ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B191	ЕЗЕРО ФАНТИНА БАНУЛУЙ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B192	ЕЗЕРО ЧОПЕРЧЕНИ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B193	ЕЗЕРО МАГИНИТА	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B194	БУРИКЛИУ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B195	ЕЗЕРО РАДИ	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B196	ЕЗЕРО ПАСАРИКА	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B197	ЕЗЕРО ЛАТА	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B198	ЕЗЕРО ТАРОВА	VI РЕКА ЖИУ
ROLW14.1_B199	ЕЗЕРО ВРАТА	VI РЕКА ЖИУ
Подпочвени води		
Код	**Наименование**	**Водни басейнови администрации**
ROBA14	ЧЕРНА КАМПУСЕЛ	II БАНАТ
ROBA15	ГОДЕАНУ	II БАНАТ
ROBA17	БИГЪР	II БАНАТ
RODL03	ХАРСОВА - ГИНДЕРЕЩИ	V Дунавско крайбрежие
RODL04	КОБАДИН - МАНГАЛИЯ	V Дунавско крайбрежие
RODL06	ПЛАТФОРМА ВАЛАХА	V Дунавско крайбрежие
RODL07	ЛУНКА ДУНАРИ (ХАРСОВА – БРАИЛА)	V Дунавско крайбрежие
RODL08	КАСИМЧА	V Дунавско крайбрежие
RODL09	СЕВЕРНА ДОБРУДЖА	V Дунавско крайбрежие
RODL10	ЮЖНА ДОБРУДЖА	V Дунавско крайбрежие

Код	Наименование	Водни басейнови администрации
ROIL11	ЛУНКА ДУНАРИ (ОЛТЕНИЦА-ХАРШОВА)	III Бузъу-Яломица
ROIL13	ЛУНКА ЯЛОМИЦЕЙ	III Бузъу-Яломица
ROIL14	ГИМБАШАНИ - СУДИЦИ	III Бузъу-Яломица
ROIL17	ФЕТЕЩ	III Бузъу-Яломица
ROJI02	КЛОШАНИ – БЪЯ ДЕ АРАМА	VI РЕКА ЖИУ
ROJI04	ВЪРЧИОРОВА-НАДАНОВА-ПОНОАРЕЛЕ	VI РЕКА ЖИУ
ROJI05	ЛУНКА И ЖИУ	VI РЕКА ЖИУ
ROJI06	ЛУНКА И ДУНАВ- КАЛАФАТ	VI РЕКА ЖИУ
ROJI07	ОЛТЕНИЯ	VI РЕКА ЖИУ
ROOT08	ЛУНКА И ТЕРАСИТЕ НА ОЛЦУЛУЙ	VIII Олт
ROOT09	ЛУНКА ДУНАРИИ (ТЪРНУ МАГУРЕЛЕ)	VIII Олт
ROOT13	/ВЕСТУЛ ВАЛАХЕ	VIII Олт
ROAG02	КАМПИЯ ТИТУ	I Арджеш/река Ведя
ROAG03	КОЛЕНТИНА	I Арджеш/река Ведя
ROAG05	РЪУЛУЙ АРДЖЕШ	I Арджеш/река Ведя
ROAG08	ПИТЕЩИ	I Арджеш/река Ведя
ROAG09	РЕКА ЛУНСИЛ ВЕДЕЯ, ТЕЛЕОРМАН И КАЛМАТ	I Арджеш/река Ведя
ROAG10	ЛУНЧА ДУНАРИИ (ТУРНУ МАГУРЕЛЕ-ЗИМНИЦЕЯ)	I Арджеш/река Ведя
ROAG11	БУКУРЕЩ - СЛОБОЗИЯ	I Арджеш/река Ведя
ROAG12	ЕСТУЛ ВАЛАХЕ	I Арджеш/река Ведя

БЪЛГАРИЯ- повърхностни водни тела

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1DJ109R001	Дунавски добруджански реки	Силистра	Река Сенковица от извора до вливането в река Дунав при Попина	43.291	557.281	0	2	2
BG1DJ109R1017	Дунавски добруджански реки	Силистра	Подземна река от Климент до Ветрен	22.867	717.27	0	2	2
BG1DJ149R1002	Дунавски добруджански реки	Силистра	Река Царацар с притоци река Лудня и река Чаирлък от извора до вливането в река Дунав при Тутракан	68.99	1073.452	0	2	2
BG1DJ345R1109	Дунавски добруджански реки	Силистра	Река Суха от вливането на река Добричка до устието	29.774	698.974	0	4	2
BG1DJ900R1008	Дунавски добруджански реки	Силистра	Река Хърсовска и река Ружичка	33.5	1970.335	0	3	2
BG1DJ900R1016	Дунавски добруджански реки	Силистра Русе	Река Топчийска от извора до вливането й в река Дунав	12.142	727.506	0	U	U
BG1DU000L1001	Дунав	Монтана Враца	яз. Аспарухов вал	2.06	78.978	ИВТ	4	U
BG1DU000L1002	Дунав	Силистра	язовир Антимово	1.037	16.521	ИВТ	3	U
BG1DU000L1003	Дунав	Силистра	Езерото Сребърна	2	23.702	0	3	2
BG1DU000R001	Дунав	Видин Монтана Враца Велико Търново	Река Дунав от границата при Ново село до границата при Силистра	681.816	4211.654	СМВТ	3	3

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
		Силистра Плевен Русе Силистра						
BG1IS100R025	Искър	Враца Плевен	Река Гостиля от извора до вливането й в река Искър при Ставерци и Староселци	37.831	349.13	0	3	U
BG1IS100R1024	Искър	Плевен	Река Златна Панега от Златна Панега до вливането на р. Искър при Червен бряг, вкл. притоците - Дъбенска, Батулска и Белянска	36.056	353.443	0	3	U
BG1IS100R1027	Искър	Враца Плевен	Река Искър от вливането на река Гостиля при Ставерци до устието	30.42	421.235	СМВТ	1-2	2
BG1IS135R1026	Искър	Враца Плевен	Река Искър от вливането на река Гостиля при Ставерци до устието	54.448	626.226	0	4	U
BG1IS135R1126	Искър	Враца Плевен	Река Искър от вливането на р. Малък Искър при Роман до вливането на р. Златна Панега близо до Червен бряг	37.085	345.108	0	3	U
BG1IS135R1226	Искър	Враца	Река Искър от вливането на река Габровница при Елисейна до вливането на река Малък Искър при Роман	58.647	644.657	0	3	2
BG1IS135R1326	Искър	Монтана Враца	Река Искър от вливането на р. Батулийска при Реброво до вливането на р. Габровница при Елисейна, вкл. приток на река Трескавец	40.767	326.355	0	4	U
BG1IS200R1023	Искър	Враца	Река Малък Искър от вливането на р. Бебреш при Своде до устието при Роман, вкл. притока на р. Батулска без питейна зона Беевинг дол; Своде	23.481	123.428	0	5	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1IS200R1043	Искър	Враца	Река Малък Искър от вливането на приток при с. Малък Искър до вливането на приток при Калугерово	25.929	222.729	0	U	U
BG1IS200R1123	Искър	Враца	Речен водосбор „Говежди дол”; Своде	4.002	8.44	0	2	2
BG1IS200R1142	Искър	Враца	Приток на река Бебреш след р. Милковица	16.881	75.644	0	U	U
BG1IS200R1222	Искър	Враца	Речен водосбор „Стара река”; Рашково	3.689	4.001	0	2	2
BG1IS300R019	Искър	Враца	Река Габровница от извора до вливането й в река Искър при Габровница	19.674	99.209	0	2	2
BG1IS300R1018	Искър	Монтана	Река Габровница от извора до вливането й в река Искър при Габровница	20.245	259.147	0	3	U
BG1NV200R1001	Нишава	Монтана	Нишава (Гинска) от извора до държавната граница, р. Височка (Сребърна) без питейна зона Речен водосбор "Сребърна-Гински" и река Габерска от извора до държавната граница	52.041	659.26	0	2	2
BG1NV200R1101	Нишава	Монтана	Речен водосбор "Сребърна-Гински" 12 участъка и речен водосбор "Черна" (Църна) на р. Височка (Сребърна), Камарска, Средна и Куратска	9.334	41.7	0	2	2
BG1NV200R1102	Нишава	Монтана	Речен водосбор „Перачката бара”; землище Бракьовци	2.879	21.931	0	2	2
BG1OG100R014	Огоста	Враца	Река Огоста от вливането на река Скат близо до Сараево до устието	3.787	34.661	СМВТ	3	2
BG1OG200R008	Огоста	Враца	Река Скът от извор до Бъркачево	53.085	352.549	0	2	2
BG1OG200R1011	Огоста	Враца	Река Бързина от извора до вливането й в река Скът при Липница	36.19	246.841	СМВТ	1-2	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1OG200R1113	Огоста	Враца	Река Скът от вливането на река Бързина до вливането на река Огоста близо до Сараево	25.112	206.196	0	3	2
BG1OG200R1413	Огоста	Враца	Река Скът от Бъркачево до вливането на река Бързина	50.296	264.082	0	3	2
BG1OG307R1013	Огоста	Монтана	Река Огоста от вливането на река Рибене при Бели Брод до вливането на река Скът близо до Сараево	40.121	558.273	0	2	U
BG1OG307R1213	Огоста	Монтана	Река Огоста след язовир Огоста до вливането на река Ботуня при Бойчиновци	19.549	167.183	0	3	2
BG1OG307R1313	Огоста	Монтана Враца	река Огоста от вливането на р. Ботуня при Бойчиновци до вливането на р. Рибене при Бели брод	25.222	247.062	0	2	2
BG1OG400R1019	Огоста	Монтана Враца	Река Рибене след вливането на приток при Лесура до вливането на р. Огоста при Бели брод	14.547	40.877	0	2	U
BG1OG400R1119	Огоста	Враца	Приток на река Рибене от извора до вливането й в река Рибене при Лесура	13.349	95.876	0	U	U
BG1OG400R1219	Огоста	Враца	Река Рибене от извора до вливането при Лесура вкл. Язовир Трикладенци	25.646	129.886	СМВТ	1-2	U
BG1OG600L1015	Огоста	Враца	язовир Дъбника	1640	4.028	ИВТ	U	U
BG1OG600R007	Огоста	Монтана Враца	Река Вртешница от извора до вливането й в река Ботуня край Криводол	35.732	284.462	0	3	2
BG1OG600R1006	Огоста Огоста	Монтана Враца	река Ботуня от Вършец до вливането на р. Черна при Долно Озирово, вкл. притоци - Бял и Черен	14.187	107.145	0	U	U

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1OG600R1018	Огоста	Монтана Враца	река Ботуня от вливането на р. Вълтешница при Криводол до вливането на р. Огоста при Бойчиновци	23.238	113.989	0	3	2
BG1OG600R1106	Огоста	Монтана	Речен водосбор „Крушечка бара"; речен водосбор "Стара река"; речен водосбор "Релкьов дол"; речен водосбор "Драгиева бара"; речен водосбор "Орлощица 1"; речен водосбор "Орлощица 2"; Река Ботуня край Вършец	9.507	42.809	0	2	2
BG1OG600R1118	Огоста	Монтана Враца	река Ботуня от вливането на р. Черна при Долно Озирово до вливането на р. Вълтешница при Криводол	25.941	107.396	0	2	U
BG1OG600R1206	Огоста	Монтана Враца	Речен водосбор "Чегорила"; Река Черна до Горно Озирово	10.463	73.344	0	2	2
BG1OG700L1004	Огоста	Montana	язовир Огоста	23600	66.108	СМВТ	3	U
BG1OG700L1016	Огоста	Монтана	язовир Сречанска бара	0,840	2.226	ИВТ	1-2	2
BG1OG700R005	Огоста	Монтана Враца	Река Шугавица от извора до вливането й в река Огоста при Долно Белотинци	42.166	220.113	0	2	U
BG1OG700R1002	Огоста	Монтана	Река Златица от извора до язовир Огоста	19.202	137.151	0	2	U

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1OG700R1003	Огоста	Монтана	Река Бързия от Бързия до язовир Огоста, вкл. притоци - р. Врещица и река Берковска от водосбора при Берковица	26.329	108.107	0	2	2
BG1OG700R1103	Огоста	Монтана	Речен водосбор "Прашковица"; речен водосбор „Гаванищица"; речен водосбор "Садина бара"; речен водосбор "Ширина" на реките Бързия, Рибна бара, Голяма Садина бара и Малка Садина бара	10.724	53.774	0	2	2
BG1OG700R1203	Огоста	Монтана	Речен водосбор „Шабовица"; Речен водосбор „Бели ефенди"; Речен водосбор „Голяма река"; Речен водосбор "Малка река"	7.949	46.442	0	2	2
BG1OG789R1001	Огоста	Монтана	Река Огоста от вливането на река Дългоделска при Гаврил Геново до язовир Огоста при Горно Церовене	4.084	50.843	0	3	2
BG1OG789R1101	Огоста	Видин Монтана	РВ "Лекия", РВ "Горна лука" - р. Превалска Огоста до вливане в р. Огоста при Белимел	18.386	91.671	0	2	2
BG1OG789R1201	Огоста	Монтана	Речен водосбор "Щавляка" и река Козарица - река Огоста от извора до Чипровци.	9.217	36.537	0	2	2
BG1OG789R1301	Огоста	Монтана	Река Дългоделска от извора до вливането й в река Огоста	31.826	252.746	0	3	U

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1OG789R1401	Огоста	Монтана	река Огоста от вливането на р. Превалска Огоста при Белимел до вливането на р. Дългоделска при Гаврил Геново	7.53	55.104	0	U	U
BG1OG789R1501	Огоста	Монтана	Река Огоста от Чипровци до вливането на река Превалска Огоста при Белимел	10.68	43.005	0	U	U
BG1OG789R1601	Огоста	Видин Монтана	Река Мартиновска от извора до вливането й в река Огоста	11.858	41.803	0	3	2
BG1OS130R1015	Осъм	Плевен	Река Осъм от вливането на река Мечка при Дебово до устието	16.283	165.029	СМВТ	3	2
BG1OS130R1115	Осъм	Велико Търново Плевен	р. Осъм от вливането на р. Ломя при Левски до вливането на р. Мечка при Дебово; вкл. приток - река Мечка	50.087	667.038	СМВТ	3	2
BG1OS400R010	Осъм	Велико Търново Плевен	Река Ломя от извора до вливането й в река Осъм	35.478	168.945	0	3	2
BG1OS600R1005	Осъм	Плевен	Река Бара от извора до вливането й в река Осъм	32.472	142.799	СМВТ	3	2
BG1OS700R1001	Осъм	Плевен	Река Осъм от вливането на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливането на река Берница при Александрово, вкл. притоци - Команска, Суха, Дрипля и Берница	86.572	933.402	0	3	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1OS700R1011	Осъм	Велико Търново Плевен	Река Осъм от вливането на р. Берница при Александрово до вливането на р. Ломя, вкл. приток на река Градежница	30.007	276.2	СМВТ	3	2
BG1RL120R1013	Русенски Лом	Русе	Река Русенски Лом от вливането на реките Черни Лом и Бели Лом до устието	41.304	121.97	0	3	2
BG1RL120R1113	Русенски Лом	Русе	Река Бели Лом от вливането на река Малки Лом при Нисово до вливането на река Русенски Лом	10.15	21.458	0	4	2
BG1RL120R1213	Русенски Лом	Русе	Река Черни Лом от вливането на р. Баниски Лом блшзо до Широково до вливането на р. Русенски Лом	42.007	157.112	0	4	2
BG1RL200L1002	Русенски Лом	Велико Търново Русе	язовир Бойка	0,740	35.888	СМВТ	4	U
BG1RL200L1004	Русенски Лом	Русе	язовир Баниска	1410	9.348	СМВТ	U	U
BG1RL200R003	Русенски Лом	Русе Русе	р. Баниски Лом до яз. Баниска, вкл. притоци - Дългердере и Каяджик след яз. Бойка	31.962	331.284	0	3	2
BG1RL200R1005	Русенски Лом	Русе	Река Баниски Лом след язовир Баниска до вливането в Черни Лом, вкл. приток на река Куруканарка	17.238	223.898	СМВТ	3	U

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1RL200R1007	Русенски Лом	Русе	р. Черни Лом от вливането на р. Ялма (Сеяческа) до вливането на р. Баниски Лом при Широково, вкл. приток на река Поповски Лом	53.404	470.096	СМВТ	3	2
BG1RL900R1012	Русенски Лом	Русе	Река Бели Лом след язовир Бели Лом до вливането на р. Долапдере при Писанец, вкл. приток на река Наловска	75.877	673.885	СМВТ	4	2
BG1RL900R1112	Русенски Лом	Русе	Река Бели Лом след вливането на р. Долапдере при Писанец, вкл. приток на река Долапдере	35.184	152.779	0	4	2
BG1RL900R1212	Русенски Лом	Русе	Река Малки Лом от язовир Ломци до вливането й в река Бели Лом край Нисово	39.186	242.931	0	3	2
BG1VT100R009	Вит	Плевен	Река Вит от вливането на р. Тученица при Опанец до устието	33.943	595.728	СМВТ	3	2
BG1VT200R008	Вит	Плевен	Река Тученица от извора до вливането й в река Вит при Опанец	26.365	211.053	0	4	2
BG1VT300L1010	Вит	Плевен	Язовир Телиш	2320	13.894	СМВТ	U	U
BG1VT300L1012	Вит	Плевен	Язовир Горни Дъбник	11800	60.129	СМВТ	1-2	U
BG1VT307R1007	Вит	Плевен	Река Вит от вливането на р. Каменка при Бежаново до вливането на р. Тученица при Опанец, вкл. приток на река Бара след язовир Горни Дъбник	39.836	688.876	0	4	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1VT307R1107	Вит	Плевен	Река Вит от вливането на р. Калник близо до Пещерна до вливането на р. Каменка при Бежаново	30.36	204.646	0	U	2
BG1VT600R006	Вит	Плевен	Река Каменка от извора до вливането й в река Вит, вкл. притоци - река Катунецка с Мирьова и Елешница и река Сопотска с Луга и Батанска	51.204	491.901	0	2	2
BG1WO100R001	Западно от Огоста	Видин	Река Тимок от Брегово до устието	16.25	132.54	0	5	3
BG1WO200L1003	Западно от Огоста	Видин	Язовир Кула на река Тополовец	1567	58.946	СМВТ	4	2
BG1WO200R004	Западно от Огоста	Видин	р. Тополовец след язовир Кула до устието, вкл. притоци – река Делейнска и река Рабровска с река Полянска	42.447	507.858	0	2	U
BG1WO300L018	Западно от Огоста	Видин	язовир Рабиша	3246	5.545	СМВТ	3	U
BG1WO300L1006	Западно от Огоста	Видин	Язовир Полетковци на р. Войнишка	1648	70.285	СМВТ	4	2
BG1WO300R1007	Западно от Огоста	Видин	Река Войнишка след язовир Полетковци до устието, вкл. притоци - Короманица и Смръдла	33.762	199.944	0	3	U
BG1WO300R1008	Западно от Огоста	Видин	Река Видбол от охранителната зона: BG1DSWWO01 - речен водосбор "Бяла вода" при Раковица до устието, вкл. приток – р. Грамадска	51.432	307.595	0	2	U
BG1WO300R1108	Западно от Огоста	Видин	Речен водосбор "Бяла вода" на р. Видбол	6.371	18.795	0	2	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1WO400R1009	Западно от Огоста	Видин	Река Арчар от извора до устието, вкл. притоци - реки Салашка и Градска	57.388	365.751	0	2	U
BG1WO500R011	Западно от Огоста	Видин Монтана	Река Скомля от извора до устието	38.344	161.304	0	3	U
BG1WO600L1014	Западно от Огоста	Видин Монтана	Язовир Христо Смирненски на река Нечинска бара	0,975	98.096	СМВТ	4	U
BG1WO600R015	Западно от Огоста Западно от Огоста	Видин Монтана	Река Лом от вливането на река Нечинска бара до устието	24.189	154.314	0	2	2
BG1WO600R1013	Западно от Огоста Западно от Огоста	Видин Монтана	Река Лом от вливането на р. Стакевска до вливането на р. Нечинска бара	38.056	260.334	0	2	2
BG1WO600R1014	Западно от Огоста Западно от Огоста	Видин Монтана	Река Нечинска бара след язовир Христо Смирненски	13.782	134.163	0	2	2
BG1WO600R1112	Западно от Огоста	Видин Монтана	Река Лом от вливането на р. Краставица при Горни Лом до вливането на р. Стакевска	15.1	95.399	0	2	U
BG1WO600R1212	Западно от Огоста	Видин	Речен водосбор "Стакевска река" на р. Стакевска	3.105	14.88	0	2	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1WO600R1312	Западно от Огоста	Видин	Речен водосбор "Голяма река" на р. Чупренска	5.054	18.97	0	2	2
BG1WO600R1412	Западно от Огоста	Видин	Речен водосбор "Голяма река" на р. Краставичка	2.646	8.677	0	2	2
BG1WO600R1512	Западно от Огоста	Видин	Речен водосбор "река Горни Лом"	4.252	6.225	0	2	2
BG1WO600R1612	Западно от Огоста Западно от Огоста	Видин Монтана	Река Лом от водосбора "Река Горни Лом" до вливането на река Крастовичка близо до Горни Лом	3.616	50.435	0	2	2
BG1WO600R1712	Западно от Огоста	Видин	Река Крастовичка от водосбора на река Голяма река до вливането на река Лом при Горни Лом.	8.387	23.406	0	2	2
BG1WO600R1812	Западно от Огоста	Видин	Река Чупренска от водосбора на река Голяма река до вливането на р. Стакевска	20.102	100.869	0	2	2
BG1WO600R1912	Западно от Огоста	Видин	Стакевска река от водосбора "Стакевска река" до вливане в река Лом	29	193.865	0	2	2
BG1WO800L021	Западно от Огоста	Монтана	язовир Ковачица	1120	40.366	ИВТ	3	U
BG1WO800L1020	Западно от Огоста	Монтана	язовир Расово-1	0,641	67.225	СМВТ	5	U
BG1WO800R1016	Западно от Огоста	Монтана	Река Цибрица от извора до устието, вкл. приток - река Цибър	80.897	814.787	0	3	2
BG1YN130R1029	Янтра	Велико Търново		59.759	572.105	СМВТ	3	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
		Русе	Река Янтра от вливането на река Елийска при Полски Тръмбеш до устието					
BG1YN200R028	Янтра	Велико Търново Русе	Река Студена от извора до вливането й в р. Янтра край Новград	46.065	423.021	СМВТ	3	2
BG1YN300R026	Янтра	Велико Търново	Река Елийска от извора до вливането й в р. Янтра при Полски Тръмбеш	31.885	261.738	0	3	U
BG1YN307R1027	Янтра	Велико Търново	р. Янтра от вливането на р. Росица при Крушето до вливането на р. Елийска при Полски Тръмбеш	16.938	182.592	СМВТ	U	2
BG1YN307R1127	Янтра	Велико Търново	р. Янтра от вливането на р. Лефеджа при Горски долен Тръмбеш до вливането на р. Росица при Крушето	16.836	117.892	СМВТ	1-2	2
BG1YN400L1009	Янтра	Велико Търново	Язовир Александър Стамболийски на река Росица	10860	85.654	СМВТ	1-2	U
BG1YN400R007	Янтра	Велико Търново	Река Магар от извор до язовир Александър Стамболийски	16.75	89.068	0	3	U
BG1YN400R010	Янтра	Велико Търново	Река Негованка от извора до вливането й в р. Росица при Ресен	40.36	173.493	0	3	U
BG1YN400R011	Янтра	Велико Търново	Река Бохат от извора до вливането й в река Росица	31.828	97.704	0	3	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1YN400R1012	Янтра	Велико Търново	Река Росица от язовир Александър Стамболийски до вливането на река Негованка при Ресен	48.7	395.34	0	U	U
BG1YN400R1112	Янтра	Велико Търново	Река Росица от вливането на р. Негованка при Ресен до вливането на р. Янтра	23.385	109.111	0	2	2
BG1YN600L1019	Янтра	Велико Търново	Язовир Йовковци на река Веселина	5745	217.29	СМВТ	1-2	2
BG1YN600R022	Янтра	Велико Търново	Река Лефеджа от извор до Зайчари	22.432	341.599	0	2	U
BG1YN600R1020	Янтра	Велико Търново	Река Веселина след язовир Йовковци до вливането й в река Златаришка, вкл. приток на река Казълдере	26.4	163.923	0	2	U
BG1YN600R1021	Янтра	Велико Търново	Река Златаришка от извор до Дърлевци, вкл. приток на река Марянска	50.319	290.52	0	U	U
BG1YN600R1025	Янтра	Велико Търново	Река Биюкдере след язовир Ястребино до вливането на река Лефеджа, вкл. приток на река Казълдере	59.415	446.682	0	3	2
BG1YN600R1034	Янтра	Велико Търново	Река Лефеджа от Зайчари до вливането на река Джулюница при Джулюница, вкл. приток на река Карадере	57.974	479.153	0	2	U
BG1YN600R1125	Янтра	Велико Търново	река Джулюница от вливането на река Златаришка при Златарица до вливане в река Джулюница при Джулюница и приток - Бебровска река	18.269	224.366	0	3	2

Код на повърхностните водни тела	Поречие	Територия/район	Име на повърхностно водно тяло	Дължина, км / Площ, км	Водосборен район, km²	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химическо състояние
BG1YN600R1134	Янтра	Велико Търново	Река Лефеджа от вливането на р. Джулюница при Джулюница до вливането на р. Янтра при Горски Долен Тръмбеш	9.886	37.287	СМВТ	1-2	2
BG1YN700R1017	Янтра	Велико Търново	река Янтра от вливането на река Белица при Велико Търново до вливането на река Лефеджа при Горски Долен Тръмбеш	53.754	330.191	0	3	2
BG1YN800R1016	Янтра	Велико Търново	Дряновска река от Трявна до вливането й в река Белица при Дебелец	42.363	226.786	0	3	2
BG1YN800R1033	Янтра	Велико Търново	Река Белица от вливането на р. Райковска при Вонеща вода до вливането на р. Янтра при Велико Търново вкл. приток – река Еньовица	33.5	233.855	0	3	2
BG1YN800R1133	Янтра	Велико Търново	Река Белица от извора до вливането на р. Райковска при Вонеща вода, вкл. приток - Райковска река	19.418	168.289	0	2	2
BG1YN900R1015	Янтра	Велико Търново	р. Янтра от вливането на р. Козлята при Габрово до вливането на р. Белица при Велико Търново	59.086	311.814	0	4	2

Легенда:

Екологично състояние/потенциал: 1 - Отлично; 2 - Добро; 3 - Умерено; 4 - Лошо; 5 - Много лошо; U - Неизвестно.

Химическо състояние: 2- Добро; 3 - Не достатъчно добро състояние; U - Неизвестно

БЪЛГАРИЯ - Подземни водни тела

№	Код на подзено водно тяло	Наименование на подземно водно тяло	Област	Обща оценка на химическото състояние на подзено водно тяло
1.	BG1G00000QP027	Порови води в Кватернера - Врачански пороен конус	Враца	Добра
2.	BG1G0000QAL001	Порови води в Кватернера - Бреговско-Новоселска низина	Видин	Лоша
3.	BG1G0000QAL002	Порови води в Кватернера -Видинска низина	Видин	Лоша
4.	BG1G0000QAL003	Порови води в Кватернера - Арчар-Орсойска низина	Видин Монтана	Добра
5.	BG1G0000QAL004	Порови води в Кватернера – Цибърска низина	Montana	Лоша
6.	BG1G0000QAL005	Порови води в Кватернера – Козлодуйска низина	Враца	Добра
7.	BG1G0000QAL006	Порови води в Кватернера – Островска низина	Враца	Добра
8.	BG1G0000QAL007	Порови води в Кватернера – Карабоазка низина	Плевен	Лоша
9.	BG1G0000QAL008	Порови води в Кватернера – Беленско-Свищовска низина	Велико Търново Плевен	Добра
10.	BG1G0000QAL009	Порови води в Кватернера – низина Вардим-Новград	Велико Търново Русе	Добра
11.	BG1G0000QAL010	Порови води в Кватернера – Брашлянска низина	Силистра Русе	Добра
12.	BG1G0000QAL011	Порови води в Кватернера – Попинско-Гарванска низина	Силистра	Лоша
13.	BG1G0000QAL012	Порови води в Кватернера – низина Алдемир	Силистра	Добра
14.	BG1G0000QAL013	Порови води в Кватернера – Река Лом	Видин Монтана	Лоша
15.	BG1G0000QAL014	Порови води в Кватернера – река Цибрица	Монтана	Добра
16.	BG1G0000QAL015	Порови води в Кватернера – река Огоста	Монтана Враца	Добра
17.	BG1G0000QAL016	Порови води в Кватернера – река Скът	Враца	Добра
18.	BG1G0000QAL017	Порови води в Кватернера - Врачански пороен конус- река Искър	Враца Плевен	Добра

№	Код на подзено водно тяло	Наименование на подземно водно тяло	Област	Обща оценка на химическото състояние на подзено водно тяло
19.	BG1G0000QAL018	Порови води в Кватернера – река Вит	Плевен	Лоша
20.	BG1G0000QAL019	Порови води в Кватернера – река Осъм	Велико Търново Плевен	Лоша
21.	BG1G0000QAL020	Порови води в Кватернера – река Янтра	Велико Търново Русе	Добра
22.	BG1G0000QAL021	Порести води в кватернера - река Русенски Лом и нейните притоци	Русе	Добра
23.	BG1G0000QPL023	Порови води в Кватернера – между реките Лом и Искър	Монтана Враца Плевен	Добра
24.	BG1G0000QPL024	Порести води в Кватернера - между реките Искър и Вит	Плевен	Добра
25.	BG1G0000QPL025	Порови води в Кватернера – между реките Вит и Осъм	Плевен	Лоша
26.	BG1G0000QPL026	Порести води в Кватернера – между реките Осъм и Янтра	Велико Търново Плевен Русе	Лоша
27.	BG1G00000N2034	Порови води в Неоген – Ломско-Плевенска котловина	Видин Монтана Враца Плевен	Лоша
28.	BG1G00000N1035	Порови води в Неоген – област Русе - Силистра	Силистра Русе	Добра
29.	BG1G000000N049	Карсто-порови води в Неоген - Сармат - Добруджа	Силистра	Добра
30.	BG1G000N1BP036	Карстови води в Ломско-Плевенската котловина	Видин Монтана Враца Плевен	Добра
31.	BG1G0000K2S037	Карстови води в Предбалкана	Монтана	Добра

№	Код на подзено водно тяло	Наименование на подземно водно тяло	Област	Обща оценка на химическото състояние на подзено водно тяло
			Враца Плевен	
32.	BG1G0000K2M047	Карстови води в Ломско-Плевенския басейн	Плевен	Добра
33.	BG1G00000K1040	Карстови води в Ловешко-Търновския масив	Велико Търново Плевен	Добра
34.	BG1G00000TJ046	Карстови води в Годечкия масив	Враца	Добра
35.	BG1G0000K1B041	Карстови води в Русенската свита	Силистра Русе	Лоша
36.	BG1G0000TJK044	Карстови води в Западните Балкани	Видин Монтана Враца	Добра
37.	BG1G0000TJK045	Карстови води в Централен Балкан	Враца Велико Търново	Лоша
38.	BG1G000K1AP043	Карстови води в Мраморния масив	Враца	Лоша
39.	BG1G000K1HB050	Карстови води в Разградската свита	Велико Търново Силистра Русе	Лоша
40.	BG1G0000J3K051	Карстови води в Малмско-Влашкия басейн	Велико Търново Силистра **Русе**	Добра

15.3. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА СЕВЕЗО ПРЕДПРИЯТИЯ В ТЕРИТОРИЯТА НА ПРОГРАМАТА

България

№	Наименование на предприятието	Оператор	Рисков потенциал	Адрес
ОБЛАСТ РУСЕ				
1.	Оберьостерайхише Биодизел България ЕООД - Химическа инсталация за производство на метилови естери на мастни киселини (биодизел) и глицерин	"Оберьостерайхише Биодизел България" ЕООД.202451089	Нисък	Русе, планът на Хеви Машинъри АД - Русе
2.	Б-Контакт ООД	Б-Контакт ООД 117515529	Нисък	Русе, Бяла, ул. Никола Петков 23
3.	База за съхранение на петролни продукти	Булмаркет ДМ ЕООД 124077052	Нисък	Русе, бул. Тутракан № 100
4.	Депо за светли нефтопродукти Сакса, Русе	Сакса ООД 131245283	Висок	Русе, Източна индустриална зона
5.	Джи Ти Ей Петролиум ЕООД	Петролна база – гр. Бяла на Джи Ти Ей Петролиум ЕООД ЕИК 200871895	Нисък	Русе, Бяла, град Бяла, ж.к. Гара Бяла, ул. Васил Априлов 43, ПЕТРОЛНА БАЗА
6.	ИНАКЕМ СОЛЮШЪНС ООД	ИНАКЕМ СОЛЮШЪНС ООД ЕИК 117 615 771	Нисък	Русе, бул. България 125
7.	ИНСА ПОРТ ЕООД	ИНСА ОЙЛ ЕООД • 115624227	Нисък	Русе, бул. Тутракан 100
8.	Органика България ЕООД	Органика България ЕООД 117 612 907	Нисък	Русе, Две могили, село Батишница, ул. Дунав 2А
9.	Оргахим АД	Оргахим АД 117001047	Нисък	Русе, Западна индустриална зона, бул. Трети март 21
10.	Оргахим Резинс АД	Оргахим Резинс АД 202723137	Висок	Русе, Западна индустриална зона, бул. Трети март 21
11.	Петролен терминал Ромпетрол България	Ромпетрол България ЕАД 117 599 032	Нисък	Русе, бул. Тутракан 100 .
12.	Петролна база Мартен	ДМВ ЕООД 117679603	Нисък	Русе, град Мартен, град Мартен, община Русе, област Русе, Петролна база Мартен
13.	База за доставка на пласмент Русе	Лукойл България ЕООД 121699202	Висок	Русе, бул. Тутракан 100
14.	Производствена база на ГЛОУБ ИНДЪСТРИС ЕООД	ГЛОУБ ИНДЪСТРИС ЕООД 160059125	Нисък	Русе, Две могили, село Батишница, ул. Дунав 2А
15.	Русе Кемикълс АД	Русе Кемикълс АД ЕИК 202723124	Нисък	Русе, Източна индустриална зона, бул. България 133

№	Наименование на предприятието	Оператор	Рисков потенциал	Адрес
16.	САФИК АЛКАН ХИМСНАБ АД	САФИК АЛКАН ХИМСНАБ АД 203 597 506	Нисък	Русе, ул. Академик Михаил Арнаудов 3
17.	Склад за продукти за растителна защита	"999- ИВ. АСЕНОВ“ ЕООД 115810534	Висок	Русе, Бяла, град Бяла, републикански път 1-5 Русе-Велико Търново, поземлен имот 279081
18.	Склад за продукти за растителна защита	"Ойролог" ЕООД 131438866	Висок	Русе, ул. ТЕЦ Изток 9
19.	База за съхранение на метанол	ИНАКЕМ СОЛЮШЪНС" ООД UIC 117 615 771	Нисък	Русе, Източна индустриална зона, бул. България 125
20.	Склад за съхранение на минерални торове	БОРЕАЛИС Л.А.Т. България ЕООД, 201470332	Висок	Русе, Ценово, Село Долна Студена, УПИ I-503, кв. 41
21.	Склад за съхранение на петролни продукти	"ТМ ТЕХНОЛЪДЖИ" АД	Нисък	Русе, бул. Тутракан 100
22.	Склад за съхранение на пропан-бутан	Топливо АД 831924394	Висок	Русе, ул. Потсдам 9
23.	Хранилище за дизелово гориво и втечнен газ пропан бутан	Петър Караминчев АД BG11700099	Висок	Русе, кв. Източна промишлена зона, ул. ТПП Изток 71
24.	Терминал за съхранение на втечнен природен газ	"Булмаркет ДМ" ООД 124077052	Висок	Русе, бул. Тутракан № 100, имот XLIX съгласно план на ТМ АД – Русе
25.	Топлофикация – Русе ЕАД	Топлофикация Русе ЕАД 117 005 106	Нисък	Русе, Източна индустриална зона, ул. ТПП Изток 1
26.	Хранилище за газ пропан-бутан, гр. Бяла	Булмаркет ДМ ООД 124077052	Висок	Русе, Бяла, град Бяла, поземлен имот 711 и поземлен имот 712
27.	Хранилище за газ пропан-бутан и светли горива - Гара Бяла, Бяла	Булмаркет ДМ ООД 124077052	Нисък	Русе, Бяла, Бяла, ул. Васил Априлов 43, УПИ XXI - 148 кв.44 по регулационен план на гара Бяла
28.	Ф + С-Агро ООД	Ф + С-Агро ООД 117 535 581	Висок	Русе, Две Могили, Две Могили, ул. Черно Море
29.	Фибран-България АД	Фибран-България АД 121291243	Нисък	Русе, Източна индустриална зона, бу. Тутракан 100
30.	Химическа инсталация за производство на метилови естери на мастни киселини (биодизел) и глицерин	"Астра Биоплант" ЕООД UIC: 117650594	Нисък	Русе, Сливо поле, Сливо поле, УПИ VII-1158-РР, кв. 119,УПИ VIII-1158, кв. 119 и УПИ V-1158, кв. 137 по плана на гр. Сливо поле, бул. България 23.
ОБЛАСТ ДОБРИЧ				
31.	Агрохимикали ООД	Агрохимикали ООД 124025753	Нисък	Добрич, ул. Батак 1
32.	Хранилище за пропан-бутан	Топливо АД 831924394	Висок	Добрич, ул. Войводата Димитър Калъчлията 4
ОБЛАСТ ВРАЦА				
33.	АЕЦ Козлодуй ЕАД	АЕЦ Козлодуй ЕАД 106513772	Висок	Враца, Козлодуй

№	Наименование на предприятието	Оператор	Рисков потенциал	Адрес
34.	Петролна база Враца	ДМВ ЕООД 117679603	Висок	Враца, Враца, кв. Промишлена зона, ул. Христо Смирненски 9
35.	Булгартрансгаз ЕООД - Подземно хранилище за газ Чирен	Булгартрансгаз ЕООД 175 203 478	Висок	Враца, село Чирен, Подземно хранилище за газ Чирен
36.	Камибо ЕООД	Камибо ЕООД 131157890	Висок	Враца, ТП "Хименерго"
37.	Склад за съхранение на взривни вещества за граждански цели	НИКАС ООД 831329998	Нисък	Враца, Лиляче,
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН				
38.	Бент Ойл АД-Петролна база	Бент Ойл АД 200852966	Нисък	Плевен, Западна индустриална зона, територия "Рафинерия Плама" АД
39.	Петролна база - Литекс, Левски	Литекс АД 110060025	Нисък	Плевен, Левски, Индустриална зона
40.	Завод за производство на растителни масла	МАРИЦА ОЛИО АД ЕИК: 112 052 785	Нисък	Плевен, село Ясен, м. Азманското
41.	Резервоар за съхранение на петролни продукти	РАФИНЕРИЯ ПЛАМА АД 200608912	Нисък	Плевен Западна индустриална зона, имоти № 000100 и № 204015, в землището на село Търнене и Дисевица, община Плевен
42.	Топлофикация – Плевен ЕАД	Топлофикация – Плевен ЕАД 114005624	Нисък	Плевен, ул. Източна индустриална зона 128
43.	Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти	Лотус Ойл Трейд ООД	Нисък	Плевен, гр. Плевен, Индустриална зона, п.к. 5882, местност Обръща
44.	Резервоарен парк за съхранение на нефтопродукти (котелно гориво)	Феникс Ойл Трейд	Нисък	Плевен, гр. Плевен, Западна индустриална зона, територия Рафинерия Палма
ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО				
45.	ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "ДЪРЖАВЕН РЕЗЕРВ И ВОЕННОВРЕМЕННИ ЗАПАСИ" Велико Търново, База за масла Поликраище	ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "ДЪРЖАВЕН РЕЗЕРВ И ВОЕННО ЗАПАСИ" 831913661	Висок	Велико Търново, Горна Оряховица, село Поликраище,
46.	Е. Миролио ЕАД	Е. Миролио ЕАД 119603547	Висок	Велико Търново, Свищов, Свищов, Западна индустриална зона
47.	Склад Континвест - гр. Горна Оряховица	"Континвест" ООД 040967273	Нисък	Велико Търново, Горна Оряховица, гр. Горна Оряховица, ул. Македония 66, Източна индустриална зона
48.	СВИЛОЦЕЛ ЕАД	СВИЛОЦЕЛ ЕАД 104645362	Нисък	Велико Търново, Свищов, Свищов, Западна индустриална зона
49.	ЗАХАРНИ ЗАВОДИ АД	ЗАХАРНИ ЗАВОДИ АД 104051737	Нисък	Велико Търново, Горна Оряховица, град Горна Оряховица
50.	База за съхранение на пропан-бутан, гр. Горна Оряховица	Газтрейд АД BG121847398	Висок	Велико Търново, Горна Оряховица, град Горна Оряховица, ул. Св. Княз Борис I 86
51.	Булармас ЕООД	Булармас ЕООД	Нисък	Велико Търново, с. Хотница, 77356.165.5
ОБЛАСТ ВИДИН				
52.	Завод Миджур	Видекс АД 030271954	Висок	Видин, Чупрене, село Горни Лом, имот номер 001424
53.	Петролен завод, село Покрайна	Олимекс ООД 815145899	Нисък	Видин, село Покрайна

№	Наименование на предприятието	Оператор	Рисков потенциал	Адрес
54.	Петролен терминал на ОМВ България ООД	ОМВ България ООД 121759222	Нисък	Видин, Южна индустриална зона
ОБЛАСТ СИЛИСТРА				
55.	Индустриален парк Силистра – Завод за строителни уплътнения	Индустриален парк Силистра АД BG202484228	Нисък	Силистра, ул. Харалампи Джамджиев А 22А
ОБЛАСТ МОНТАНА				
56.	МОНБАТ АД	МОНБАТ АД ЕИК: 111028849	Висок	Монтана, Северна Индустриална зона
57.	Склад Ливадски дол	„Ида Трейдинг“ ЕООД 203275014	Висок	Монтана, Николово, поземлен имот 000291
58.	База за съхранение на минерални торове	"БОРЕАЛИС Л.А.Т. България" ЕООД., 201470332	Висок	Монтана, Лом, Лом, поземлен имот 44238.507.215,“ Индустриална зона Лом
59.	Фабрика за слънчогледово масло - Екстракционен цех на Фаустина Груп ЕООД.	ФАУСТИНА ГРУП ЕООД 106622177	Нисък	Монтана, село Доктор Йосифово, м. Заешко поле / настоящ 139003

Румъния

Област	№	Denumire amplasament	Адрес
Олт	1.	ALRO S.A. Slatina	Slatina, str. Pitesti,116
	2.	S.C. ADE GAZ OIL GAZ COMPANY S.R.L.	Caracal, str. 1 Decembrie 1918, 150A
	3.	S.C. BULROMGAS IMPEX	Bals, str. Nicolae Balcescu, 227
	4.	Pirelli Tyres Romania S.R.L.	Slatina, str. Draganesti, 35
Костанца	5.	S.C. O.M.V. Ptrom S.A - Sectia Terminal Midia	Corbu, str. Petromarului, 2
	6.	S.C. Butan Gas Romania S.A. - Sucursala Navodari	Navodari, DJ 226, KM 22
	7.	S.C. Santierul Navala Constanta S.A.	Constanta, incinta port 1
	8.	S.C. Damen Shipyards Mangalia S.A.	Mangalia, Portului 1
	9.	S.C. Chimpex S.A.	Constanta, incinta port
	10.	S.C. Rompetrol Rafinare S.A	Navodari, str. Navodari, 215
	11.	S.C. Oil Terminal S.A. - S.P. Nord	Constanta, str. Caraiman, 2
	12.	S.C. Oil Terminal S.A. - S.P. Sud	Constanta, str. Caraiman, 2
	13.	S.C. Oil Terminal S.A. - S.P. Port	Constanta, str. Caraiman, 2
	14.	S.C. Octogon Gas & Logistics S.R.L.	Navodari, Port Midia, Parcela 4
	15.	S.C. Callatis Gas S.R.L.	Mangalia, Incinta Port Digul de sud
	16.	S.C. Milenium Gas S.R.L.	Constanta, str. Industriala, 9
	17.	S.C. Uzina Termoelectrica Midia S.A.	Navodari, B-dul Navodari
	18.	SNN Sucursala CNE Cernavoda	Cernavoda, str. Medgidiei, 2
	19.	S.C. Schenker Logistics Romania S.R.L. - Sucursala mol 1 Constanta Sud	Constanta
Calarasi	20.	S.C. CONPET S.A. - SECTOR CALARETI, STATIA CALARETI	Com. Tamadau Mare, Sat Calareti, str. D.N.3
	21.	S.C. BUNGE BIOCOMBUSTIBIL S.R.L.	Lehliu gara, str. Lisabona, 3
	22.	S.C. DELTA GAS COV S.R.L.	Calarasi, Varianta Nord, 1
	23.	S.C. SIAD ROMANIA S.R.L.	Calarasi, Prelungirea Bucuresti

	24.	S.C. Oscar downstream S.R.L.	Fundulea, str. Muncii, 47A
	25.	S.C. Biochem S.R.L.	Dragalina, str. Complexului 7
	26.	S.C. AZOCHIM S.R.L.	Dragalina, str. Liceului, 1
	27.	S.C. Belchim crop pretection S.R.L.	Chirnogi, str. Radovani, 8
Giurgiu	28.	S.C. AZOCHIM S.R.L	Giurgiu, str. Plantelor, 3
	29.	S.C. H ESSERS LOGISTICS S.R.L.	Com. Bolintin Deal, Str. DC 147, 2
	30.	S.C. VIXON GAS S.R.L.	Giurgiu, sos. Portului, 1-2
	31.	S.C. CONPET S.A.	Com. Roata de Jos
	32.	S.C. MOL ROMANIA PETROLEUM PRODUCTS S.R.L.	Giurgiu
	33.	S.C. DELTA GAS LNC S.R.L.	Giurgiu, Sos. Sloboziei, KM 4
Телеорман	34.	S.C. Donau Chem S.R.L.	Mun.Turnu Măgurele, str. Portului, nr.1
	35.	S.C.Bio Fuel Energy S.R.L.	Orașul Zimnicea, str. Portului, nr.38
Долж	36.	S.C. Energetic Oltenia S.A.	Craiova, str. Bariera Valcii, 195
	37.	S.C. ROMPETROL DOWNSTREAM S.R.L.	Localitatea Almaj, DE 70, KM241
	38.	SC OMV PETROM SA	Șalnița, Mihai Eminescu, 105
	39.	SC BOREALIS LAT România SRL	Șalnița, Mihai Eminescu, 105A
Mehedinti	40.	SC FONTEGAZ ROCCADASPIDE SRL – Filiala Şimian	Mehedinti, Simian, E 70
	41.	S.C. ASTRA Rail Industries S.R.L.	Drb. Tr. Severin, str. Dunarii, 3
	42.	S.C. SECOM S.A.	Drb. Tr. Severin, B-dul Carol I 53
	43.	SC Combinatul de CELULOZA și HARTIE SA	Drb. Tr. Severin, B-dul Nicolae Iorga, 2

Source: ISU

15.4. Защитени природни територии

Таблица 15-1 Национални защитени територии в територията на програмата

Национални защитени територии	Наименование	Площ (ha)
	България	
Природен парк	Персина	21618.1
Природен парк	Русенски Лом	3408
Природен парк	Врачански Балкан	30 129.9
Строг Природен резерват/дива зона	Калиакра	866.2696
Строг Природен резерват/дива зона	Горната Кория	161
Строг Природен резерват/дива зона	Бяла крава	93.4634
Строг Природен резерват/дива зона	Чупрене	1451.9935
Строг Природен резерват/дива зона	Китка	27.586
Строг Природен резерват/дива зона	Врачански карст	1438.9
Строг Природен резерват/дива зона	Милка	38.8974
Поддържан резерват	Сребърна	892.0519
Поддържан резерват	Савчов чаир	103.4978
Поддържан резерват	Хайдушки чукар	31.781

Национални защитени територии	Наименование	Площ (ha)
Поддържан резерват	Балтата	204.6865
Поддържан резерват	Персински блата	404.1186
Поддържан резерват	Ибиша	34.4716
Защитена местност	Кайлъка	999.8
Защитена местност	Карстовата долина на р. Петарнишка бара в местността Пещерите	19.9973
Защитена местност	Кайкуша	155.4
Защитена местност	Елията	30
Защитена местност	Данева могила	4.9
Защитена местност	Старият дъб	98.2787
Защитена местност	Находище на редки птици и растителни видове - Речка	94.1
Защитена местност	Слона	13.6679
Защитена местност	Мешовата гора	5.9552
Защитена местност	Каракуз	74.0739
Защитена местност	Шабленско езеро	510.8
Защитена местност	Остров Пожарево	71
Защитена местност	Калимок - Бръшлен	5952.342
Защитена местност	Дуранкулашко езеро	446.54
Защитена местност	Орлова могила	42.7
Защитена местност	Яйлата	45.3
Защитена местност	Комитските дупки	1
Защитена местност	Железарци	31.2
Защитена местност	Николински кладенец	0.2
Защитена местност	Преображенски манастир	17.1
Защитена местност	Манастирското	21.3
Защитена местност	Богданов дол	3.1051
Защитена местност	Божурлука	3.8947
Защитена местност	Божур поляна	19.7709
Защитена местност	Джолюн гьол	19.1135
Защитена местност	Косово	180.7864
Защитена местност	Дервента	15.3
Защитена местност	Веждата	62.6
Защитена местност	Вола	101.7
Защитена местност	Борованска могила	198.8
Защитена местност	Козлодуй	10
Защитена местност	Боров камък	164.6
Защитена местност	Коритата	2
Защитена местност	Кочумина	2.5
Защитена местност	Гола бара	2
Защитена местност	Калугерски град - Тополите	0.2
Защитена местност	Тепето	6
Защитена местност	Плавала	28.1
Защитена местност	Червеният бряг	0.3309
Защитена местност	Киселец	11.947
Защитена местност	Лъгът – Дръмката	40.8199
Защитена местност	Чолашки орман	86.303
Защитена местност	Генчов орман	26.0942
Защитена местност	Персин изток	718.9
Защитена местност	Булин дол	0.9024
Защитена местност	Чешмата	0.2
Защитена местност	Брестнишко бранище	11.8356
Защитена местност	Дългата бара - паметника	1.6
Защитена местност	Орлиците	50
Защитена местност	Тараклъка	34.0194
Защитена местност	Гарваница	31.0719
Защитена местност	Щърка	1
Защитена местност	Катината	28.0003

Национални защитени територии	Наименование	Площ (ha)
Защитена местност	Гущера	6.4214
Защитена местност	Палаза	0.5245
Защитена местност	Пожара	0.4627
Защитена местност	Ормана	2
Защитена местност	Пипра- калето	1.1
Защитена местност	Вълчитрънска гора	25.1181
Защитена местност	Турията	162.2746
Защитена местност	Голият връх	7
Защитена местност	Дреновица	20
Защитена местност	Връшка чука	68.2794
Защитена местност	Липака	13.3719
Защитена местност	Раковишки манастир	28.0707
Защитена местност	Находище на обикновен сладник	0.2865
Защитена местност	Горната кория	7.0918
Защитена местност	Рибарниците	51.1872
Защитена местност	Гарвански блата	280
Защитена местност	Меджит Табия	17.2
Защитена местност	Паметника	33.8
Защитена местност	Сая Кулак	1.8
Защитена местност	Блатото край с. Малък Преславец	154.9425
Защитена местност	Комплекс " Алеко-Телика"	206
Защитена местност	Лозница	405.4131
Защитена местност	Бежаново	121.7015
Защитена местност	Росица	213.1275
Защитена местност	Ботаническа градина - Балчик	17.4604
Защитена местност	Остров Малък Борил	99.0742
Защитена местност	Русалка	213
Защитена местност	Малък Канагьол	369.9641
Защитена местност	Лесопарка	100.1563
Защитена местност	Естествено находище на Кримска какула (Salvia scabiosifolia)	3.5093
Защитена местност	Остров Кутово	118.3348
Защитена местност	Суха река	2307.9176
Защитена местност	Пеликаните	420.0056
Защитена местност	Ломия	277.5119
Защитена местност	Степите	135.4899
Защитена местност	Марков бук	182
Защитена местност	Главите	291
Защитена местност	Белокравищница	226.8
Защитена местност	Падините	623
Защитена местност	Чупренски буки	553.0604
Защитена местност	Дойчов остров	16.0482
Защитена местност	Остров Близнаците	11.237
Защитена местност	Коридорите	27.4902
Защитена местност	Миджур	159.3092
Защитена местност	Блатно кокиче	148.8445
Защитена местност	Находище на българска гърлица	3.9981
Защитена местност	Вятърница	52.7821
Защитена местност	Река Веселина	98.6221
Защитена местност	Персин	551.3
Защитена местност	Находище на български сърпец	27.6008
Защитена местност	Находище на Уехтрицова урока – с. Острица	36.5777
Защитена местност	Находище на Ружевидна поветица	1.4308
Защитена местност	Находище на българска гърлица - с. Караманово	1.6142
Защитена местност	Ароматна матиола	19.9072

Национални защитени територии	Наименование	Площ (ha)
Защитена местност	Находище на пролетно ботурче - Бреница	3.1925
Защитена местност	Кална мътница	22.5712
Защитена местност	Стълпище	37.8339
Защитена местност	Либичево усое	24.4856
Защитена местност	Средно поречие на река Негованка	52.1865
Защитена местност	Серапионова пещера	0.221
Природна забележителност	Ритлите	123.3
Природна забележителност	Белоградчишки скали	652.3612
Природна забележителност	Пещерата Магурата	84.3768
Природна забележителност	Леденика	102.3
Природна забележителност	Тектонски гребен "калето"	57.4
Природна забележителност	Пещера мишин камък	0.5001
Природна забележителност	Новата пещера	0.5
Природна забележителност	Орлова чука	82.232
Природна забележителност	Понора	17.2
Природна забележителност	Вратцата	2
Природна забележителност	Божите мостове	15
Природна забележителност	Водопад момин скок	0.2
Природна забележителност	Кълпиновски водопад	0.2
Природна забележителност	Хайдушки водопади	1.0384
Природна забележителност	Скално образуване Червеница	3
Природна забележителност	Водопадът на р. Мийкьовска	3.3724
Природна забележителност	Скално образуване Чуклите	1
Природна забележителност	Скално образуване Камарата	1
Природна забележителност	Гинината пещера	2.5
Природна забележителност	Скалните кули в м. Пладнището	64.4158
Природна забележителност	Купените	4.3
Природна забележителност	Мусина - пещера	0.3
Природна забележителност	Пещера Гълъбарника	3.5
Природна забележителност	Пещери Самуилица едно и две	3.5
Природна забележителност	Пещера Говедарника	2.5
Природна забележителност	Скално образуване куклите в м. Улея	14.7605
Природна забележителност	Находище на терциерни /тортонски/ вкаменелости	419.9491
Природна забележителност	Студенец	361.1373
Природна забележителност	Скален мост Седларката в м. Езерото	0.5
Природна забележителност	Водопада в местността Кая бунар	8
Природна забележителност	Пещерата Венец в местността чукара	1.0004
Природна забележителност	Мраморната пещера	16.2229
Природна забележителност	Дикили таш	1.7528
Природна забележителност	Мамула	0.8915
Природна забележителност	Опански баир	53
Природна забележителност	Пещерата Разбитица	0.5
Природна забележителност	Карстово ждрело чернелка	449.2
Природна забележителност	Леви и десни сухи печ- пещери	0.2
Природна забележителност	Боровият камък	1.2937
Природна забележителност	Водопад на река Стъкевска в местността Белата вода	1.0672
Природна забележителност	Находище на окременни стъбла и пънове от вековна иглолистна гора от сем. Таксодиеви	1.5
Природна забележителност	Находище на окременни стъбла и пънове от вековна иглолистна гора от сем. Таксодиеви	5.0485
Природна забележителност	Скални и пещерни образувания по поречието на р. Топчийско ере	72
Природна забележителност	Водопад скока на р. Белилката	0.2

Национални защитени територии	Наименование	Площ (ha)
Природна забележителност	Хайдушката пещера	0.3
Природна забележителност	Група вековни дървета в стопански двор	0.2
Природна забележителност	Дуршин водопад	0.1
Природна забележителност	Александрийската гора	71
Природна забележителност	Водния скок	0.1423
Природна забележителност	Каньона на река негованка	25.6
Природна забележителност	Понорите	0.2
Природна забележителност	Арборетума	3.8
Природна забележителност	Острата канара	2.6454
Природна забележителност	ПЕТРОВ церак - ВОДОПАД	0.2005
Природна забележителност	Фосилно находище на баденска фауна в м. Моста на река Вит	3.2217
Природна забележителност	Вратата	2.4026
Природна забележителност	Пещерата	8.1263
Природна забележителност	Дрянков хълм	8.9376
Природна забележителност	Пещерата Нанин камък	2.6
Природна забележителност	Скалната църква	1
Природна забележителност	Острата скала	35.6902
Природна забележителност	Гърдата	0.8973
Природна забележителност	Скалният мост	0.2424
Природна забележителност	Пещера Дедова дупка	1.5
Природна забележителност	Пещера Черният извор	1.4765
Румъния		
Научен резерват	Vama Veche - 2 Mai (Acvatoriul litoral marin)	105900.6458
Научен резерват	Insulele Prundu cu Păsări	52163.1974
Научен резерват	Insula Ceaplace	25103.98757
Nature reserve	Rezervatia Domogled	7962.076171
Nature reserve	Iauna - Craiova	2493.904874
Nature reserve	Padurea Ciornuleasa	2001.991141
Nature reserve	Grindul Chituc	1902.028525
Nature reserve	Grindul Lupilor	933.4753464
Nature reserve	Cetatea Histria	850.698697
Природна забележителност	Peretii calcarosi de la Petrosani	737.3878875
Природна забележителност	Locul fosilifer Aliman	730.1476271
Природна забележителност	Reciful neojurasic de la Topalu	718.1104471
Природна забележителност	Locul fosilifer Credinta	716.0801625
Природна забележителност	Locul fosilifer Cernavoda	657.0782014
Природна забележителност	Locul fosilifer Seimenii Mari	639.3207538
Природна забележителност	Pestera La Adam	497.4674407
Природна забележителност	Pestera Gura Dobrogei	475.7477901
Природен резерват	Valu lui Traian	469.9528633
Природен резерват	Padurea Hagieni	434.3385924
Природен резерват	Padurea Dumbraveni	432.6002456
Природен резерват	Recifii jurasici Cheia	392.3380387
Природен резерват	Padurea Canaraua Fetii	385.3900717
Природен резерват	Fântânita - Murfatlar	377.2862041
Природен резерват	Padurea Esechioi	311.0365992
Природен резерват	Dunele marine de la Agigea	297.4490477
Природен резерват	Dealul Alah Bair	269.3511968
Природен резерват	Lacul Agigea	248.7414437
Природен резерват	Canaralele din Portul Hârsova	233.1276639
Научен резерват	Obanul Mare si Pestera Movile	230.6208043
Природен резерват	Izvorul de la Corbii Ciungi	222.4744122
Природен резерват	Poiana Bujorului din padurea Plenita	193.4677246
Природен резерват	Valea Rea - Radovan	193.3517481
Природен резерват	Dunele Dabuleni ("La Cetate")	186.2926085

Национални защитени територии	Наименование	Площ (ha)
Природен резерват	Pajistea halofila Gighera	170.4722362
Природен резерват	Pajistea Cetate (din Lunca Dunarii)	163.243155
Природен резерват	Pajistea Gogosu - Stefanel	162.3749886
Природен резерват	Locul fosilifer Bucovat	156.8591124
Природен резерват	Locul fosilifer Dranic	151.236264
Природен резерват	Ciuperceni - Desa	149.7925135
Природен резерват	Complexul lacustru Preajba - Facai	141.1478382
Природен резерват	Balta Cilieni - Bailesti	117.7265349
Природен резерват	Lacul Ionele	110.4886657
Природен резерват	Balta Neagra	107.450661
Природен резерват	Balta Lata	106.2924055
Природен резерват	Râurile Desnatui si Terpezita amonte de Fântânele	105.3797643
Природен резерват	Lacul Caraula	79.27477306
Природен резерват	Padurea Oloaga - Gradinari	78.43558434
Природен резерват	Padurea Padina Tatarului	77.84043701
Природен резерват	Padurea Manafu	71.70332968
Природен резерват	Rezervatia Tesila	69.13143475
Природен резерват	Padurea Gorganu	65.71086924
Научен резерват	Pestera Epuran	64.92172766
Природна забележителност	Izvorul si stâncariile de la Câmana	62.09210175
Природен резерват	Gura Vaii - Vârciorova	60.80580379
Природен резерват	Valea Oglanicului	59.97198322
Природен резерват	Lunca Vânjului	59.56861434
Природен резерват	Padurea de liliac Ponoarele	59.55942434
Природен резерват	Tufarisurile mediteraneene de la Isverna	56.76227673
Природен резерват	Vârful lui Stan	56.2182536
Природен резерват	Valea Tesna	55.92156241
Природен резерват	Padurea Borovat	53.80053559
Природен резерват	Padurea Bunget	50.23040182
Природен резерват	Padurea Draghiceanu	42.37443786
Природен резерват	Dealul Duhovnei	40.71029799
Природен резерват	Dealul Varanic	36.7431588
Природен резерват	Cazanele Mari si Cazanele Mici	35.98984592
Природен резерват	Locul fosilifer Svinita	35.56949439
Природен резерват	Locul fosilifer Bahna	34.14458259
Природен резерват	Padurea Stârmina	32.90077463
Природна забележителност	Complexul carstic de la Ponoarele	30.97213482
Природен резерват	Peretii calcarosi de la Izvoarele Cosustei	29.74596512
Природен резерват	Cheile Cosustei	28.46716152
Природен резерват	Cornetul Babelor si Cerboanei	25.12839465
Природен резерват	Cornetul Piatra Încalecata	21.76524007
Научен резерват	Cheile Topolnitei si Pestera Topolnitei	18.8383015
Природен резерват	Cornetul Baltii	17.27984201
Природен резерват	Cornetul Vaii si Valea Manastirii	13.15316046
Природен резерват	Cracul Gaioara	11.81361292
Природен резерват	Cracul Crucii	10.48249044
Природен резерват	Fata Virului	6.677973264
Природен резерват	Padurea Seaca Optasani	5.94814133
Природен резерват	Padurea Branistea Catârilor	5.642066842
Природен резерват	Casa Padurii din Padurea Potelu	4.256280371
Природен резерват	Rezervatia de bujori a Academiei	3.793116293
Природен резерват	Rezervatia de arborete de gârnita	3.093890334
Национален прак	Domogled - Valea Cernei	2.864675361
Национален прак	Portile de Fier	2.156872952
Национален прак	Balta Mica a Brailei	0.943590057
Национален прак	Comana	0.354791648
Национален прак	Geoparcul Platoul Mehedinti	0.31307854

Таблица 15-2 Защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000

№	Код	Име на обекта	Площ, ха
Защитени зони по Натура 2000, съгласно Директивата за опазване на дивите птици			
България			
1.	BG0000237	Остров Пожарево	975.79
2.	BG0000240	Студенец	27946.08
3.	BG0000241	Сребърна	1448.22
4.	BG0000332	Карлуковски карст	14210.79
5.	BG0002006	Рибарници Орсоя	475.43
6.	BG0002007	Остров Ибиша	399.32
7.	BG0002008	Остров до Горни Цибър	218.43
8.	BG0002009	Златията	43498.73
9.	BG0002017	Комплекс Беленски острови	7009.77
10.	BG0002018	Остров Вардим	1167.55
11.	BG0002024	Рибарници Мечка	2582.34
12.	BG0002025	Ломовете	33451.32
13.	BG0002029	Котленска планина	99299.77
14.	BG0002030	Комплекс Калимок	9429.22
15.	BG0002031	Стената	79.73
16.	BG0002039	Хърсовска река	35428.63
17.	BG0002048	Суха река	25437.79
18.	BG0002053	Врачански Балкан	30879.74
19.	BG0002062	Лудогорие	91389.06
20.	BG0002064	Гарванско блато	324.27
21.	BG0002065	Блато Малък Преславец	372.22
22.	BG0002067	Остров Голя	414.56
23.	BG0002069	Рибарници Звъничево	1570.55
24.	BG0002070	Рибарници Хаджи Димитрово	446.53
25.	BG0002074	Никополско плато	22246.40
26.	BG0002083	Свищовско-Беленска низина	5439.80
27.	BG0002085	Чаиря	1451.57
28.	BG0002090	Берковица	2799.94
29.	BG0002091	Остров Лакът	1260.94
30.	BG0002095	Горни Дъбник -Телиш	3398.51
31.	BG0002096	Обнова	5422.21
32.	BG0002104	Цибърско блато	909.76
33.	BG0000156	Шабленски езерен комплекс	3174.93
34.	BG0002002	Западен Балкан	146832.47
35.	BG0002050	Дуранкулашко езеро	3355.98
36.	BG0002051	Калиакра	16171.78
37.	BG0002061	Балчик	1560.03
38.	BG0002082	Батова	38149.52
39.	BG0002097	Белите скали	4163.06
40.	BG0002115	Било	8620.61
Румъния			
41.	ROSPA0106	Valea Oltului Inferior	43559.38843
42.	ROSPA0102	Suhaia	4514.606116
43.	ROSPA0060	Lacurile Tașaul - Corbu	2731.538004
44.	ROSPA0055	Lacul Gălățui	813.9513304
45.	ROSPA0054	Lacul Dunăreni	1268.966453
46.	ROSPA0036	Dumbrăveni	1902.028525
47.	ROSPA0031	Delta Dunării și Complexul Razim - Sinoie	48811.32837
48.	ROSPA0019	Cheile Dobrogei	10908.64969
49.	ROSPA0013	Calafat - Ciuperceni - Dunăre	29364.69361
50.	ROSPA0010	Bistreț	2056.726917
51.	ROSPA0026	Cursul Dunării - Baziaș - Porțile de Fier	4186.923428
52.	ROSPA0017	Canaralele de la Hrșova	1343.473929
53.	ROSPA0011	Blahnița	43471.97151

№	Код	Име на обекта	Площ, ха
54.	ROSPA0024	Confluența Olt - Dunăre	20478.27858
55.	ROSPA0023	Confluența Jiu - Dunăre	19525.12471
56.	ROSPA0022	Comana	24978.95956
57.	ROSPA0021	Ciocănești - Dunăre	800.9387736
58.	ROSPA0008	Băneasa - Canaraua Fetei	6098.173812
59.	ROSPA0007	Balta Vederoasa	2138.298813
60.	ROSPA0012	Brațul Borcea	5199.238172
61.	ROSPA0005	Balta Mică a Brăilei	160.437213
62.	ROSPA0161	Lunca Mijlocie a Argeșului	634.4734471
63.	ROSPA0146	Valea Clniștei	2574.654789
64.	ROSPA0166	Plopeni - Chirnogeni	137.044507
65.	ROSPA0039	Dunăre - Ostroave	16235.18831
66.	ROSPA0040	Dunărea Veche - Brațul Măcin	4241.161932
67.	ROSPA0038	Dunăre - Oltenița	5926.381522
68.	ROSPA0002	Allah Bair - Capidava	8827.197505
69.	ROSPA0001	Aliman - Adamclisi	18895.70263
70.	ROSPA0122	Lacul și Pădurea Cernica	9.417703244
71.	ROSPA0053	Lacul Bugeac	1384.702896
72.	ROSPA0108	Vedea - Dunăre	22397.24984
73.	ROSPA0105	Valea Mostișteа	6613.52849
74.	ROSPA0066	Limanu - Herghelia	880.1642813
75.	ROSPA0101	Stepa Saraiu - Horea	4124.952861
76.	ROSPA0057	Lacul Siutghiol	1856.983862
77.	ROSPA0056	Lacul Oltina	3308.107402
78.	ROSPA0035	Domogled - Valea Cernei	12318.98232
79.	ROSPA0061	Lacul Techirghiol	2947.519823
80.	ROSPA0155	Goicea - Măceșu de Sus	1603.884059
81.	ROSPA0151	Ciobănița-Osmancea	211.1363153
82.	ROSPA0154	Galicea Mare - Băilești	6161.507133
83.	ROSPA0148	Vitănești - Răsmirești	1107.080901
84.	ROSPA0100	Stepa Casimcea	93.71684272
85.	ROSPA0136	Oltenița - Ulmeni	12401.42332
86.	ROSPA0137	Pădurea Radomir	1244.303243
87.	ROSPA0135	Nisipurile de la Dăbuleni	11005.40595
88.	ROSPA0094	Pădurea Hagieni	1413.207324
89.	ROSPA0090	Ostrovu Lung - Gostinu	2543.469402
90.	ROSPA0080	Munții Almăjului - Locvei	47976.27398
91.	ROSPA0076	Marea Neagră	1158.995518
92.	ROSPA0074	Maglavit	3641.16293
93.	ROSPA0046	Gruia - Grla Mare	2962.86555
94.	ROSPA0051	Iezerul Călărași	5006.747381
Защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000, съгласно Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна			
България			
95.	BG0000107	Суха река	62528.73
96.	BG0000118	Златни пясъци	1373.44
97.	BG0000119	Трите братя	1021.99
98.	BG0000130	Крайморска Добруджа	6657.49
99.	BG0000166	Врачански Балкан	35981.25
100.	BG0000169	Лудогорие - Сребърна	5223.80
101.	BG0000171	Лудогорие - Боблата	4836.45
102.	BG0000180	Боблата	3216.87
103.	BG0000181	Река Вит	5717.17
104.	BG0000182	Орсоя	2949.41
105.	BG0000199	Цибър	2971.73
106.	BG0002018	Остров Вардим	1167.55
107.	BG0000213	Търновски височини	4434.61
108.	BG0000216	Емен	490.37
109.	BG0000231	Беленска гора	5041.85

№	Код	Име на обекта	Площ, ха
110.	BG0000232	Батин	2691.05
111.	BG0000233	Студена река	5301.57
112.	BG0000239	Обнова - Караман дол	10750.81
113.	BG0000240	Студенец	27946.08
114.	BG0000241	Сребърна	1448.22
115.	BG0000247	Никополско плато	18503.18
116.	BG0000275	Язовир Стамболийски	9353.25
117.	BG0000279	Стара река	146.17
118.	BG0000280	Златаришка река	67.69
119.	BG0000281	Река Белица	117.26
120.	BG0000282	Дряновска река	183.16
121.	BG0000334	Остров	3918.60
122.	BG0000335	Карабоаз	13659.86
123.	BG0000336	Златия	3194.78
124.	BG0000339	Раброво	910.82
125.	BG0000340	Цар Петрово	1908.74
126.	BG0000374	Бебреш	6821.91
127.	BG0000377	Калимок - Бръшлен	7550.18
128.	BG0000382	Шуменско плато	4490.62
129.	BG0000396	Персина	25684.19
130.	BG0000432	Голяма река	7451.74
131.	BG0000487	Божите мостове	33.12
132.	BG0000497	Арчар	808.65
133.	BG0000498	Видбол	1305.14
134.	BG0000500	Войница	3107.14
135.	BG0000503	Река Лом	1441.13
136.	BG0000507	Делейна	2257.54
137.	BG0000508	Река Скат	408.59
138.	BG0000509	Цибрица	962.68
139.	BG0000516	Черната могила	13.07
140.	BG0000517	Портитовци - Владимирово	664.38
141.	BG0000518	Вътропски дол	987.42
142.	BG0000519	Моминбродско блато	26.61
143.	BG0000521	Макреш	2061.25
144.	BG0000522	Видински парк	1578.79
145.	BG0000523	Шишенци	572.85
146.	BG0000524	Оризището	475.74
147.	BG0000525	Тимок	494.97
148.	BG0000526	Долно Линево	17.63
149.	BG0000527	Козлодуй	125.38
150.	BG0000528	Островска степ - Вадин	301.29
151.	BG0000529	Мартен - Ряхово	1172.74
152.	BG0000530	Пожарево - Гарван	6304.92
153.	BG0000532	Остров Близнаци	606.24
154.	BG0000533	Остров Козлодуй	909.04
155.	BG0000534	Остров Чайка	504.17
156.	BG0000552	Остров Кутово	118.33
157.	BG0000569	Кардам	918.92
158.	BG0000570	Изворово - Краище	1082.27
159.	BG0000572	Росица - Лозница	1811.98
160.	BG0000576	Свищовска гора	1917.20
161.	BG0000587	Варкан	0.69
162.	BG0000591	Седларката	0.80
163.	BG0000593	Билерниците	64.51
164.	BG0000594	Божия мост - Понора	227.90
165.	BG0000601	Каленска пещера	377.38
166.	BG0000605	Божкова дупка	1.60
167.	BG0000609	Река Росица	1440.86
168.	BG0000610	Река Янтра	13899.88

№	Код	Име на обекта	Площ, ха
169.	BG0000611	Язовир Горни Дъбник	2539.29
170.	BG0000613	Река Искър	9458.01
171.	BG0000614	Река Огоста	1365.74
172.	BG0000621	Езеро Шабла - Езерец	2623.53
173.	BG0001014	Карлуково	28841.93
174.	BG0001037	Пъстрина	3551.58
175.	BG0001042	Искърски пролом - Ржана	22693.26
176.	BG0000106	Хърсовска река	36756.70
177.	BG0000168	Лудогорие	59447.46
178.	BG0000211	Твърдишка планина	38649.28
179.	BG0001040	Западна Стара Планина и Предбалкан	219753.26
180.	BG0000102	Долината на река Батова	18459.24
181.	BG0000154	Езеро Дуранкулак	5050.80
182.	BG0000573	Комплекс Калиакра	48336.28
183.	BG0000627	Конунски дол	779.06
184.	BG0000631	Ново село	815.91
		Румъния	
185.	ROSCI0403	Vnju Mare	2170.923278
186.	ROSCI0206	Porțile de Fier	51340.09004
187.	ROSCI0366	Rul Motru	1294.310337
188.	ROSCI0281	Cap Aurora	112.9949745
189.	ROSCI0225	Seaca - Optășani	2119.130987
190.	ROSCI0215	Recifii Jurasici Cheia	5650.207169
191.	ROSCI0172	Pădurea și Valea Canaraua Fetii - Iortmac	13628.87092
192.	ROSCI0140	Pădurea Călugărească	676.6759498
193.	ROSCI0138	Pădurea Bolintin	5638.595515
194.	ROSCI0442	Vlădaia - Oprișor	101.2401858
195.	ROSCI0432	Prunișor	1900.229591
196.	ROSCI0433	Seaca	107.366251
197.	ROSCI0423	Pădurea Dorobanțul	647.2317966
198.	ROSCI0426	Pădurea Șorobăneasa	417.654641
199.	ROSCI0405	Dealurile Strehaia - Btlanele	803.8370195
200.	ROSCI0422	Pădurea Dandara - Corneanca	546.7033915
201.	ROSCI0420	Oprănești	1339.481086
202.	ROSCI0412	Ivrinezu	410.8654827
203.	ROSCI0386	Rul Vedea	9153.54226
204.	ROSCI0376	Rul Olt ntre Mărunței și Turnu Măgurele	12215.44319
205.	ROSCI0372	Dăbuleni - Potelu	986.4251667
206.	ROSCI0353	Peștera - Deleni	2547.361047
207.	ROSCI0398	Straja - Cumpăna	1098.697394
208.	ROSCI0354	Platforma Cotmeana	66.25982185
209.	ROSCI0343	Pădurile din Silvostepa Mostiștei	2114.992762
210.	ROSCI0341	Pădurea și Lacul Stolnici	30.60596319
211.	ROSCI0340	Cuiugiuc	138.8886715
212.	ROSCI0319	Mlaștina de la Fetești	1386.838468
213.	ROSCI0308	Lacul și Pădurea Cernica	8.399865241
214.	ROSCI0299	Dunărea la Grla Mare - Maglavit	9484.123147
215.	ROSCI0306	Jiana	13252.059
216.	ROSCI0269	Vama Veche - 2 Mai	59.56864978
217.	ROSCI0296	Dealurile Drăgășaniului	785.4088007
218.	ROSCI0293	Costinesti - 23 August	29.44955766
219.	ROSCI0288	Băilești	96.26336854
220.	ROSCI0273	Zona marină de la Capul Tuzla	44.91720604
221.	ROSCI0202	Silvostepa Olteniei	9293.690784
222.	ROSCI0198	Platoul Mehedinți	51250.84888
223.	ROSCI0201	Podișul Nord Dobrogean	93.71684272
224.	ROSCI0197	Plaja submersă Eforie Nord - Eforie Sud	33.39670682
225.	ROSCI0177	Pădurea Topana	876.6534904
226.	ROSCI0191	Peștera Limanu	21.42274826

№	Код	Име на обекта	Площ, ха
227.	ROSCI0173	Pădurea Strmina	2779.157514
228.	ROSCI0166	Pădurea Reșca Hotărani	1647.507606
229.	ROSCI0157	Pădurea Hagieni - Cotul Văii	3675.901375
230.	ROSCI0179	Pădurea Troianu	78.67997262
231.	ROSCI0183	Pădurea Vlădila	406.753879
232.	ROSCI0168	Pădurea Sarului	6749.268955
233.	ROSCI0149	Pădurea Eseschioi - Lacul Bugeac	2941.320232
234.	ROSCI0131	Oltenița - Mostiștea - Chiciu	11517.94172
235.	ROSCI0129	Nordul Gorjului de Vest	0.956300617
236.	ROSCI0114	Mlaștina Hergheliei - Obanul Mare și Peștera Movilei	231.3941176
237.	ROSCI0106	Lunca Mijlocie a Argeșului	634.4734471
238.	ROSCI0094	Izvoarele sulfuroase submarine de la Mangalia	44.78965427
239.	ROSCI0083	Fntnița Murfatlar	577.0273837
240.	ROSCI0088	Gura Vedei - Șaica - Slobozia	10134.84319
241.	ROSCI0071	Dumbrăveni - Valea Urluia - Lacul Vederoasa	18011.34148
242.	ROSCI0073	Dunele marine de la Agigea	11.81361292
243.	ROSCI0069	Domogled - Valea Cernei	7962.076171
244.	ROSCI0066	Delta Dunării - zona marină	326.9738498
245.	ROSCI0065	Delta Dunării	29912.081
246.	ROSCI0053	Dealul Alah Bair	193.3517481
247.	ROSCI0039	Ciuperceni - Desa	39540.83004
248.	ROSCI0012	Brațul Măcin	1396.102738
249.	ROSCI0011	Braniștea Catrilor	311.0365992
250.	ROSCI0045	Coridorul Jiului	53519.82669
251.	ROSCI0044	Corabia - Turnu Măgurele	8351.647557
252.	ROSCI0043	Comana	26576.07906
253.	ROSCI0006	Balta Mică a Brăilei	55.92156241
254.	ROSCI0174	Pădurea Studinița	66.40885542
255.	ROSCI0022	Canaralele Dunării	19809.89222
256.	ROSCI0266	Valea Oltețului	1568.471732

15.5. Списък, декларации за независимост на експертите, участвали в разработването на ЕО, съгласно чл. 16 от българската Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (НУРИЕОПП)

Като приложение към настоящия ДЕО са представени списък и декларации за независимост на експертите, участвали в разрабтоването на ЕО, съгласно чл. 16 от НУРИЕОПП.

15.6. Справка за резултатите от проведените консултации в процеса на изготвяне на Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г. и извършване на екологична оценка

В отделно **Приложение 15.6** към ДЕО е представена Справка за резултатите от проведените консултации в процеса на изготвяне на Програма Интеррег VI-A Румъния – България 2021-2027 г. и извършване на Екологична оценка, в т.ч. мотиви за приемане на получените мнения и предложения.